ПАМЯЦЬ

ЧАШНІЦКІ РАЁН

МІНСК
«БЕЛАРУСКАЯ НАВУКА»
1997

1941

1945

ГАДЫ СУРОВЫХ ВЫПРАБАВАННЯЎ

Пачатак вайны

З трывогай сустрэлі жыхары раёна паведамленне аб пачатку вайны. Здавалася, што вайна дзесьці далёка і што Чырвоная Армія адгоніць ворага назад. Але ў хуткім часе гэтыя спадзяванні былі развеяны бамбёжкай нямецкімі самалётамі Чашнікаў і раёна, натоўпамі бежанцаў, якія рухаліся на ўсход, іх апавяданнямі, паведамленнямі радыё. Звыклы ўклад жыцця людзей разам парушыўся.

Калгасы, саўгасы, прадпрыемствы раёна пачалі спешна эвакуіраваць на ўсход трактары, аўтамабілі, статкі жывёлы, каштоўнае абсталяванне. Цэлымі сем'ямі жыхары раёна выязджалі з Чашнікаў у бок Бешанковіч. Людзі ля сваіх дамоў пачалі будаваць укрыцці — «акопы». Неўзабаве праз раён прайшлі адступаючыя часці Чырвонай Арміі. Фронт набліжаўся.

5 ліпеня 1941 г. Чашнікі былі заняты немцамі. Большую частку тэрыторыі раёна немцы занялі без баёў. Толькі каля вёсак Тоўпіна, Вялікія і Малыя Ліпавічы, Цотава, Горы праходзілі цяжкія баі часцей 17-й дывізіі з нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

Паводле справаздачы аб баявых дзеяннях часцей 17-й дывізіі, 7 ліпеня 1941 г. арганізаваны перадавы атрад пад камандаваннем маёра Міхайлоўскага. У яго склад уваходзілі 1-ы батальён механізаванага стралковага палка, 1-ы дывізіён гаўбічна-артылерыйскага палка, 2-і батальён 33-га танкавага палка, батарэя супрацьтанкавай артылерыі 17-га матастралковага палка і ўзвод сапёраў. Перад атрадам была пастаўлена задача: рухацца па маршруце Сясна — саўгас «Беліца» — Вялікія Ліпавічы — Лепель, вечарам 7 ліпеня заняць Лепель і ўтрымаць яго да падыходу часцей дывізіі.

Але ў 18 гадзін атрад нечакана сустрэўся з праціўнікам у раёне вёсак Церабені, Горкі, Вялікія і Малыя Ліпавічы. Завязаўся бой. Раніцай 8 ліпеня атрад пад камандаваннем Міхайлоўскага, адкінуўшы праціўніка, заняў вёскі Церабені і Горкі. Але яго далейшы рух спыніў моцны кулямётна-артылерыйскі агонь немцаў, якія заселі ў вёсках Вялікія і Малыя Ліпавічы.

У напрамку Мялешкавічы — Васільеўскае да немцаў падыходзілі новыя батарэі дальнабойнай артылерыі і мотапяхоты. За 3 гадзіны прыбыло да 120 аўтамашын.

Тады камандзір дывізіі вырашыў падмацаваць перадавы атрад. З гэтай мэтай у дапамогу ён выслаў 2-і батальён

механізаванага стралковага палка, 1-ы і 3-і батальёны 33-га танкавага палка, 2-і дывізіён гаўбічна-артылерыйскага палка. Перад умацаваным перадавым атрадам камандаванне паставіла задачу: акружыць і знішчыць праціўніка. Пачатак атакі быў прызначаны на 9 гадзін раніцы 8 ліпеня 1941 г.

Атака перадавога атрада была паспяховай. Немцы пачалі адступаць. Было захоплена ў праціўніка: 24 гарматы розных калібраў, 3 танкі, 4 трактары, 3 аўтамашыны і інш.

Але вечарам у 18 гадзін немцы пайшлі ў контратаку. Сілы праціўніка былі значнымі — да 60 танкаў і 600 матацыклістаў. Камандны пункт штаба дывізіі 1-га і 2-га батальёна 33-га танкавага палка былі акружаны. Адначасова з 18 да 21 гадзіны нямецкая авіяцыя бесперапынна бамбіла часці дывізіі ў раёне вёсак Церабені, Малыя і Вялікія Ліпавічы. Праследавалася кожная машына. У выніку гэтага вечарам 8 ліпеня танкавы полк быў адрэзаны ад часцей дывізіі і акружаны. У раёне в. Цотава танкавы полк перайшоў да кругавой абароны. Але з-за адсутнасці гаручага большасць машын не магла рухацца. Спробы падвезці гаручае і боепрыпасы былі безвыніковымі з-за выключна актыўных дзеянняў нямецкай авіяцыі. З данясення камандавання дывізіі і ўспамінаў сведкаў танкавага бою бачны трагічны лёс 33-га танкавага палка: частка танкаў згарэла, частка без гаручага засталася на полі бою, некаторыя патанулі ў балотах. І толькі рэшткі палка на працягу 9—12 ліпеня 1941 г. выходзілі з акружэння.

Адначасова цяжкія баі вёў 17-ы мотастралковы полк. Раніцай 9 ліпеня 1941 г. полк у складзе 1-га і 2-га стралковых батальёнаў, дывізіёна 17-га гаўбічна-артылерыйскага палка, 2 гармат супрацьтанкавай артылерыі, 6 танкаў «ТБ-7» зрабілі налёт на нямецкія мотамехчасткі ля в. Тоўпіна. У выніку бою знішчана да 50 аўтамашын праціўніка. Мотастралковы полк страціў 5 танкаў.

Але вечарам гэтага ж дня полк быў абстраляны моцным артылерыйскім агнём немцаў з вёсак Тоўпіна, Баяры, Бельнякі. У 22 гадзіны полк адышоў у паўночна-заходнім напрамку ў лес ад в. Вяцера.

10 ліпеня з 6 гадзін раніцы немцы ў складзе пяхоты, танкаў і артылерыі зноў павялі наступленне на вёскі Вяцера, Цотава з мэтай знішчэння мотастралковага палка. 1-ы стралковы батальён пры падтрымцы батарэі 17-га гаўбічна-артылерыйскага палка ўступіў у бой з праціўнікам. Адначасова 2-і стралковы батальён у складзе 4-й і 6-й рот таксама ўступіў у бой ля в. Хотліна. У выніку бою знішчана да 40 аўтамашын, 200 немцаў, у іх ліку шмат афіцэраў.

У 13 гадзін немцы пачалі моцны артылерыйскі агонь па мотастралковаму палку пры падтрымцы авіяцыі. Адначасова з раёна Вяцера — Аўсянікі яны пачалі абходзіць правы і левы флангі мотастралковага палка. З 10 па 20 ліпеня полк выходзіў з акружэння.

За час бою і выхаду з акружэння 17-ы мотастралковы полк панёс страты: загінула 7 чалавек сярэдняга начсаставу, 16 чалавек малодшага начсаставу, 43 чырвонаармейцы. 100 чалавек атрымалі раненні. За трусасць і панікёрства расстраляна 4 чалавекі. Страчана чатыры 76-міліметровыя гарматы, 26 станковых кулямётаў, 102 ручныя кулямёты, 16 мінамётаў «БН-82», 27 «РМ-50», 325 аўтамашын, 8 бронемашын, рацыя «Б-АК», аўтобус. Мноства зброі і машын было закапана і схавана ў лесе з-за адсутнасці гаруча-змазачных матэрыялаў і боепрыпасаў.

Па выніках гэтага бою камандаванне 17-й дывізіі зрабіла вывады: «...были выявлены ряд существенных недостатков, которые мешали быстрейшей ликвидации фашистских банд. Части недостаточно вели разведку противника, не оценивали местность с точки зрения проходимости и маневра танков, недостаточно организовали наблюдение за полем боя с командных пунктов и особенно внутри

действующей части, подразделения. Вследствие этого большое количество материальной части было посажено в трясинах, болотах, часть расстреляна немецкой артиллерией. Плохо была организована эвакуация подбитых и застрявших в болотах машин».

Падзеі тых далёкіх часоў да падрабязнасцей захаваліся ў памяці многіх жыхароў вёскі Тоўпіна. ...Праз вёску ішлі адступаючыя чырвонаармейцы. Цёмныя ад поту плямы на іх гімнасцёрках, запыленыя боты, стомленыя твары сведчылі аб доўгім шляху. Услед ім маўкліва глядзелі жанчыны, старыя і дзеці. Апошнім ехаў трактар, які цягнуў зялёны фургон. Ён спыніўся ля р. Усвейкі на ўскрайку вёскі. З фургона выскачылі 7 чырвонаармейцаў. Прагна напіўшыся вады, яны пачалі ажыўлена аб нечым размаўляць і нават смяяцца. Не ведалі, бедалагі, што для чатырох з іх гэта будзе апошні прыпынак.

Раптам па вуліцы з грукатам прайшла нямецкая бронемашына і спынілася на беразе Усвейкі. Высунуўшыся з люка, немец спытаўся ў знямелых людзей, паказваючы рукой на дарогу: «Сянно?» І тут ён убачыў ля ракі чырвонаармейцаў. Аглушальна прагучалі стрэлы, і чатыры чырвонаармейцы засталіся ляжаць на беразе. Астатнія кінуліся пад мост і зніклі. Гэта была, мабыць, нямецкая разведка. У хуткім часе прайшлі адзін за адным яшчэ два бронетранспарцёры. А потым паехалі аўтамашыны з салдатамі, танкі, матацыклы. Праз вёску прайшло каля 20 танкаў і 100 аўтамашын.

Адвячоркам з Барсукоўскага лесу паказаліся тры савецкія танкі. Адзін з іх праехаў па вясковай вуліцы і адкрыў агонь па нямецкіх аўтамашынах. Выехаўшы з вёскі, ён накіраваўся ў бок Чарэі і раптам загарэўся. Другі танк развярнуўся і пайшоў назад — у бок Барсукоўскага лесу, трэці праз агароды прайшоў у жытнёвае поле і адкрыў агонь па ворагу. Па выразна бачнаму на фоне поля танку немцы пачалі страляць і збілі ў ім вежу. З яго выскачыў танкіст і пабег у бок сялянскай хаты. Ён зрабіў выгляд, што мае намер схавацца ў хаце, а сам, абмінуўшы яе, пабег да ракі і схаваўся пад абрывам.

Немцы каля вёскі занялі кругавую абарону. Усе зразумелі, што рыхтуецца засада. Ужо потым стала вядома, што паралельна з дарогай Орша — Чашнікі — Лепель рухаўся наш танкавы полк, на які немцы зрабілі засаду. Праз некаторы час вяскоўцы ўбачылі тры танкі, што выйшлі з Барсукоўскага лесу і накіраваліся ў бок Тоўпіна. За імі пачалі выпаўзаць яшчэ і яшчэ. У шахматным парадку яны набліжаліся да вёскі. І раптам грымнулі гарматы. Фашысты пачалі абстрэл нашай калоны. Зямля задрыжала ад выбухаў. На дапамогу падаспела нямецкая авіяцыя. З зямлі і паветра пачалася «апрацоўка» нашых танкаў. Адзін за другім яны спыняліся нерухомымі чорнымі грудамі. Гарэлі вёскі Тоўпіна, Малыя і Вялікія Ліпавічы, Барсукі. Калі бой заціх, на полі каля в. Тоўпіна засталіся стаяць помнікамі трагедыі 84 знявечаныя танкі. 20 ліпеня 1941 г. раён быў поўнасцю акупіраваны немцамі.

Н. Кіндзяева

Параднёнасць

Здарылася гэта ў ліпені 1941 г. Немцы прайшлі праз в. Запружаны, жыхары яе затаіліся ў чаканні невядомага.

Аднойчы да Лідзіі Рыгораўны Альшэўскай — урача мясцовай бальніцы, якая кватаравала ў Матроны Маркаўны Унуковіч, прыбеглі хлопчыкі. Дзеці паведамілі, што мужчына прывёз траіх цяжка параненых, ім патрэбна хуткая дапамога. Лідзія Рыгораўна разам з медсёстрамі Галяй і Зінай (яны разам жылі на кватэры ў Матроны Маркаўны) пабегла да бальніцы. Параненым аказалі дапамогу, перавязалі, паклалі ў бальніцу. Не думала тады Матрона Маркаўна, што цесна перапляцецца яе лёс з лёсам гэтых людзей.

Як высветлілася пазней, параненымі былі курсанты мінамётнай школы, што размяшчалася ў Межыцы. Школу разбамбілі фашысты, шмат курсантаў загінула. А цяжка параненых туркмена Курбана Авезсапарава, татарына Фёдара Абузарава, медсястру Зіну немцы, не давёзшы да Чашнікаў, кінулі паміраць як безнадзейных. Падабраў іх селянін з в. Запружаны.

Праз колькі дзён у вёску прыехалі гітлераўцы. Бальніцу яны ўшчэнт разграмілі, а параненых хацелі расстраляць. Але выратаваў выпадак. Мясцовы жыхар Іван Кулеш крыху ведаў нямецкую мову. Аб чым ён гаварыў з прышэльцамі, ніхто не разумеў. Толькі было бачна, што тыя згаджаюцца, ківаюць галовамі, палагоднелі. Яны пагадзіліся пакінуць хворых у абмен на яйкі, сала і іншыя прадукты. Тут жа сабралі ўсё неабходнае і перадалі чужынцам.

Параненых курсантаў узяла да сябе Матрона Маркаўна Унуковіч. Разам з Лідзіяй Рыгораўнай яна даглядала і лячыла іх. Але праз два тыдні Лідзію Рыгораўну, на руках у якой была двухмесячная дачушка, забрала маці. Даглядаць хворых давялося адной Матроне Маркаўне. Чыстымі хусцінкамі перавязвала яна раны, паіла адварам лекавых траў.

Неспакойна было ў вёсцы. Аднойчы зрабілі аблаву, і больш дваццаці «акружэнцаў» забралі. Але «сваіх выхаванцаў» Матрона Маркаўна зберагла. Яна іх выхадзіла, паставіла на ногі, а потым пераправіла ў партызаны.

Многа гора прыйшлося перажыць жанчыне і яе сям'і. За сувязь з партызанамі фашысты амаль да смерці закатаваную Матрону Маркаўну цудам не расстралялі, а адправілі ў пачатку 1944 г. у канцлагер. Толькі надзея на перамогу, жаданне ўбачыць сваіх родных і хуткае вызваленне выратавала яе ад смерці. Дачакалася перамогі, радаснай была сустрэча з дочкамі Аленай і Людмілай, якіх у 1944 г. вывезлі ў Германію.

Але падарванае здароўе не вытрымала — у хуткім часе Матрона Маркаўна памерла.

Аб лёсе выратаваных Курбана Авезсапарава і Фёдара Абузарава Алена і Людміла даведаліся пасля вайны. Як высветлілася, Фёдар Абузараў загінуў, калі яго перапраўлялі ў тыл. А вось Курбан Авезсапараў прыслаў з далёкай Туркменіі паштоўку, дзе пытаўся пра здароўе сваёй «эне», што значыць «маці».

І сёння атрымліваюць Людміла і Алена паштоўкі ад свайго «дарагога брата» з калгаса «Камсамолец» Мургабскага раёна. Парадненасць, якая прайшла праз смяротную небяспеку, цяжкія мукі, кроў і жахі вайны, засталася з імі на ўсё жыццё.

Н. Кіндзяева

СПРАВАЗДАЧА АБ БАЯВЫХ ДЗЕЯННЯХ 17-й ДЫВІЗІІ 7—19 ЛІПЕНЯ 1941 г.

В 14.30 7.7.41 г. под командованием майора Михайловского был выслан передовой подвижной отряд в составе 1/17 мСП, 1/17 ГАП, 2/33 ТП, батарея ПА 17 МСП, взвод саперов с задачей: двигаться по маршруту Сясно, св. «Белица», Б. Липовичи, Лепель...

Подвижной отряд в 18.00 7.7.41 г. неожиданно встретился с обороняющимся противником в районе Теребени, Горки, Бол. и Мал. Липовичи. Завязался бой и к утру 8.7.41 г. подвижной отряд, отбросив противника, занял Теребени, Горки. Дальнейшее продвижение было остановлено сильным пулеметно-артиллерийским огнем противника из Бол. и Мал. Липовичей.

Противник вводил новые батареи дальнебойной артиллерии и подбрасывал мотопехоту с направления Мелешковичи, Васильевское. В течение трех часов подведено до 120 автомашин.

Командир дивизии решил: усилить передовой отряд 2/17 МСП, 1-3/33 ТП, 2/17 ГАП с задачей: окружить и уничтожить обороняющегося противника и в дальнейшем наступать на Лепель. Начало атаки в 9.00.

В 9.30 8.7.41 г. подвижной отряд атаковал Бол. Липовичи. Противник начал бежать. В результате атаки захвачено у противника и уничтожено: орудия разных калибров — 24, танки — 3, тракторы — 4, автомашины — 3, штаб гарнизона.

В 18.00 8.7.41 г. КП штадива 1,2/33 полка контратаковал с тыла противник силою до 60 танков и 600 мотоциклистов. С этого момента дивизия была окружена. Кроме того, с 18.00 до 21.00 авиация противника беспрерывно бомбардировала части дивизии в районах Теребени, Мал. и Бол. Липовичи. Танки оказать мощную помощь мотополку не имели возможности из-за преследования буквально каждой машины. В результате чего в 21.30 8.7.41 г. полк был отрезан от частей дивизии и оказался в окружении. К 23.00 сосредоточился в районе Цотово, где перешел к круговой обороне.

9.7.41 в 8.00 17 МСП в составе 1—2 стрелковых батальонов, дивизиона 17 ГАП, 2 орудия ПА, 6 танков ТБ-7 произвел налет на сосредоточение мотомехчастей противника в районе Толпино. В результате боя уничтожено до 50 автомашин противника. Потери полка — 5 танков.

В 18.00 9.7.41 г. полк подвергся сильному артиллерийскому огню из районов Толпино, Бояры, Бельняки.

А в 22.00 полк отошел в лес северо-западнее 1 км Вятеро.

10.7.41 г. с 6.00 противник до полка пехоты с артиллерией и танками в развернутых строях повел наступление в направлении Вятеро, Цотово, видимо, имея целью уничтожить МСП в районе Цотово.

1-й стрелковый батальон при поддержке батареи 17 ГАП вступил в бой с противником. Одновременно 2-й стрелковый батальон в составе 4-й и 6-й роты также вступил в бой в районе Хотлино. В результате боя уничтожено до 40 автомашин, до 200 человек убито, в числе убитых много офицеров.

С 13.00 10.7.41 г. противник открыл сильный артиллерийский огонь. Из района Вятеро — Овсяники, одновременно начав обход правого фланга 1 сб и левого фланга 2 сб при активном действии авиации.

Полк, израсходовав к этому времени боеприпасы, начал отходить...

С 10.7.41 г. по 20.7.41 г. полк выходил из окружения...

За время боя и выхода из окружения 17 МС полк имеет потери: убито среднего начсостава — 7 человек, младшего начсостава — 16 человек, красноармейцев — 42 человека. Ранено: среднего начсостава — 8 человек, младшего начсостава — 12 человек, рядового состава — 80 человек. За трусость и паникерство расстреляно 4 человека рядового состава. Потери в материальной части: 76 мм орудий — 4 шт., ст. пулеметов — 26 шт., ручных пулеметов — 102 шт., минометов «БН-82» — 16 шт., «РМ-50» — 27 шт., автомашин — 325 шт., бронемашин — 8 шт., рации Б-АК — 1 шт., автобус — 1 шт.

Примечание: Много оружия и материальной части зарыто и замаскировано из-за отсутствия ГСМ и боеприпасов.

33 танковый полк.

8.7.41 г. 2 батальона 33 танкового полка, действуя в составе подвижного отряда Михайловского, с утра атаковал Бол. Липовичи. Противник, бросая оружие на поле боя, в панике стал отходить... Из-за отсутствия горючего у большинства машин часть машин встала на поле боя. А в основном машины для преследования и окончательного уничтожения противника двигаться не могли. Часть машин, проникнув в глубокий тыл противника, не вернулась в район сбора.

При подвозке боеприпасов и горючего авиация противника не давала возможности дозаправки. Машины, возвращающиеся из атаки в район исходных позиций, также подвергались бомбежке, в результате которой часть машин сгорела.

В течение 9—12.7.41 г. машины 33 танкового полка выходили из окружения в восточном направлении.

Командир 17 дивизии — полковник Корчагин.
Комиссар 17 дивизии — батальонный комиссар Алексеев.
Начальник штаба 17 дивизии — майор Финогенов.

ЦАМО РФ, ф. 3431, оп. 1, д. 1, с. 24, 25.

Фашысцкі «новы парадак» у дзеянні

Характэрнай асаблівасцю нацысцкай акупацыйнай палітыкі на Беларусі з'яўлялася знішчэнне населеных пунктаў разам з іх жыхарамі. Гэта была палітыка татальнага спусташэння захопленай тэрыторыі і масавага знішчэння людзей, якая праводзілася планава, самымі варварскімі метадамі і сродкамі, з'яўлялася штодзённай практыкай фашысцкіх акупантаў. Людзей знішчалі незалежна ад сацыяльнага становішча, узросту, полу, нацыянальнасці, без уліку таго, з'яўляліся яны ўдзельнікамі партызанскага і падпольнага руху ці не.

З пачатку вайны масавае знішчэнне жыхароў Беларусі з прымяненнем жудасных зверскіх форм вялося са спасылкамі на барацьбу з партызанамі. Партызанскі рух разглядаўся як зручная прычына для ажыццяўлення злачынных планаў «абязлюджвання» захопленых зямель. «Партызанская вайна,— падкрэсліваў Гітлер на нарадзе 16 ліпеня 1942 г.— дае нам магчымасць вынішчаць усё, што супраць нас»*. Начальнік аператыўнага штаба паліцыі бяспекі і СД у Мінску штандартэнфюрэр СС Піфрадэр у дырэктыве начальнікам разведвальных каманд ад 18 лістапада 1942 г. патрабаваў, каб спальванне вёсак абавязкова суправаджалася пагалоўным знішчэннем усіх іх жыхароў, бо, як указвалася ў гэтай дырэктыве, «вопыт вучыць, што калектыўныя расстрэлы, спальванне вёсак без поўнай ліквідацыі або высялення іх жыхароў прыводзіць толькі да адмоўных для нас вынікаў»**.

Аб тым, як рабіліся гэтыя жудасныя злачынствы, сведчаць данясенні і справаздачы войск СС і каманд СД, паліцэйскіх, жандарскіх і іншых спецыяльных падраздзяленняў фашысцкіх акупантаў.

З тых трагічных падзей прайшло шмат гадоў, многае сцерлася з памяці людзей, а дакументы ў архівах захаваліся далёка не ўсе. З гэтае нагоды камісіі па стварэнні Хронікі Памяці раёна, на вялікі жаль, не ўдалося ўстанавіць імёны ўсіх загінуўшых.

У. Лемяшонак

З АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА РАСПАРАДЖЭННЯ № 1 КАМАНДУЮЧАГА ТЫЛАМ ГРУПЫ АРМІЙ «ЦЭНТР» ГЕНЕРАЛА ПЯХОТЫ ФОН ШЭНКЕНДОРФА

Пераклад з нямецкага
7.07.1941

1. О назначении бургомистров в волостях

1. На должности бургомистров в первую очередь должны быть назначены политически надежные и квалифицированные лица по возможности из числа белорусов.
2. Бургомистр является представителем волости.
3. Он является служебным начальником над всеми лицами, работающими в волости. Он принимает их и увольняет с работы.
4. Бургомистр несет ответственность за финансовые дела волости.
5. Все жители, проживающие в волости по состоянию на 21.6.1941 г., должны быть заново учтены и переписаны бургомистром.
6. Бургомистры немедленно должны позаботиться о том, чтобы все жители были обеспечены соответствующими документами, удостоверяющими их личность: фамилия и имя, время и место рождения, местожительство, состав семьи, профессия, пребывание и род занятий, социальное происхождение, вероисповедание, национальность, подданство.

* Преступные цели — преступные средства. Документы об оккупационной политике фашистской Германии на территории СССР (1941—1944). 2-е изд. М., 1968. С. 53.

** Преступные цели — преступные средства. С. 130—131.

7. Бургомистры привлекаются к ответственности за совершенные акты саботажа в вверенной им волости. Он должен всеми средствами предотвращать акты саботажа. В его обязанность входит охрана предприятий, расположенных на территории волости, особенно жизненно важных.
8. Бургомистров и их заместителей в населенных пунктах, насчитывающих до 20 000 жителей, назначает местный комендант, а в населенных пунктах свыше 20 000 жителей назначает комендант полевой комендатуры.

НАРБ, ф. 4683, воп. 3, спр. 952, л. 1.

Падрыхтаваў да друку У. Лемяшонак

З АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА РАСПАРАДЖЭННЯ № 1 КАМАНДУЮЧАГА ТЫЛАМ ГРУПЫ АРМІЙ «ЦЭНТР» ГЕНЕРАЛА ПЯХОТЫ ФОН ШЭНКЕНДОРФА

Пераклад з нямецкага
7.07.1941

II. О запрещении оставления квартир в ночное время

1. В период с 21-00 до 5-00 утра населению запрещается покидать квартиры.
2. Исключения допускаются по письменному разрешению местного коменданта для лиц, работающих в ночное время на жизненно важных предприятиях, врачами, акушерками, на машинах скорой помощи.
3. Нарушители будут строжайшим образом наказываться местными комендантами. Как вспомогательными мерами наказания могут быть временный арест с ограниченным питанием, насильственное задержание и привлечение к работам.

VIII. Создание вспомогательной полиции

1. Для проведения полицейских мер безопасности бургомистрам поручается привлечь в вспомогательную полицию надежных «фольксдойч» белорусов, и если таковых не имеется, то поляков, и использовать полицию по согласованию с начальниками команд полиции безопасности.
2. Служащие вспомогательной полиции, которые работают в тесном контакте с местными айнзатскомандами полиции безопасности и СД, могут поддерживать связь только с местными начальниками полиции безопасности и СД или назначенными ими органами.
3. Служащие вспомогательной полиции носят белую нарукавную повязку с надписью «Вспомогательная полиция».
4. Местные комендатуры до 20-го числа каждого месяца, а впервые к 20.7.1941 года, сообщают о численности и вооружении вспомогательной полиции.

НАРБ, ф. 4683, воп. 3, спр. 952, л. 4.

Падрыхтаваў да друку У. Лемяшонак

З ЗАГАДУ КАМЕНДАНТА БЕЛАРУСІ КАМАНДУЮЧАГА ВЕРМАХТА «ОСТЛАНД»

Пераклад з нямецкага
20.09. 1941

14. В целях безопасности по всей Белоруссии для гражданского населения вводится комендантский час с 20-00 до 6-00. В это время ни одно гражданское лицо не имеет права находиться на улице. В особо срочных случаях, например, акушерки и лица, занятые на специальных работах, должны иметь от этих учреждений пропуск сроком на 48 часов. Нарушители приказа будут задерживаться патрулем, а при попытке к бегству расстреливаться. Бургомистры должны довести до населения изложенное выше распоряжение.

НАРБ, ф. 4683, воп. 3, спр. 952, л. 10.

Падрыхтаваў да друку У. Лемяшонак

АКУПАЦЫЙНЫ РЭЖЫМ

З 5 ліпеня 1941 г. да 27 чэрвеня 1944 г. Чашніцкі раён знаходзіўся пад нямецкай акупацыяй.

Акупацыйны рэжым уяўляў сабой сістэму палітычных, эканамічных і ваенных мер, накіраваных на ліквідацыю сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу, рабаванне нацыянальных багаццяў і рэсурсаў, зняволенне і знішчэнне беларускага народа. Устаноўлены т. зв. «новы парадак» уяўляў сабой жорсткі каланіяльны рэжым беззаконня, гвалту, грабяжу і крывавага тэрору. Былі ліквідаваны савецкія органы ўлады, насельніцтва пазбаўлена элементарных грамадзянскіх правоў і чалавечых свабод. Любое супраціўленне акупацыйным уладам, невыкананне іх загадаў каралася смерцю без суда і следства. Акупацыйным уладам ставілася задача навесці жах на насельніцтва любымі сродкамі. Для эканамічнага рабавання і эксплуатацыі прыродных багаццяў быў створаны спецыяльны апарат. Рабавалася не толькі грамадская ўласнасць, але і асабістая маёмасць грамадзян.

У Чашніках і буйных населеных пунктах існавала нямецкая камендатура. Былі прызначаны бургамістры, створаны паліцэйскія атрады, у вёсках прызначаны старасты. Грамадзянскую ўладу ў Чашніках напачатку ўзначальваў бургамістр Сарока, а пасля яго гібелі ў маі 1942 г. на гэтую пасаду прызначылі Гутнікава. Бургамістру была падначалена і зямельная ўправа.

Галоўнай функцыяй грамадзянскай улады было ўсталяванне нямецкага парадку на падначаленай тэрыторыі. У гэтых мэтах вуліцы Чашнікаў былі падзелены на дзесяцідворкі, за якія адказвалі прызначаныя старасты. Праз іх перадаваліся патрабаванні бургамістра і нямецкай камендатуры, загады па выхаду на работу, праводзіўся збор падаткаў. Земуправа зрабіла абмер зямлі, што прылягала да Чашнікаў, і падзяліла яе паміж жыхарамі. Кожны гаспадар павінен быў плаціць нямецкай уладзе падаткі натуральнымі прадуктамі — салам, мясам, яйкамі, зернем і інш. Былі адчынены невялікія прадпрыемствы — па вырабу глінянага посуду, выпрацоўцы скур, валначоска, пачаў працаваць млын. З-за пашкоджанасці абсталявання папяровая фабрыка, спіртзавод і льнозавод не працавалі.

Пад кіраўніцтвам грамадзянскай улады былі адчынены школа, бальніца, лазня. Па ініцыятыве жыхароў Чашнікаў з дазволу нямецкага камандавання была ўзноўлена і пачалася служба ў Спаса-Праабражэнскай царкве.

Быў арганізаваны паліцэйскі атрад, у склад якога ўваходзіла каля 30 чалавек. Узначаліў яго жорсткі кат народа С. Цяслёнак. У пасляваенны час народны суд на адкрытым працэсе раскрыў страшэнныя злачынствы гэтага здрадніка, ён не пазбегнуў заслужанай кары. Пад наглядам паліцэйскіх людзі выконвалі розную работу: капалі канавы, спілоўвалі дрэвы, якія трапялялі ў сектар агляду наваколля, расчышчалі дарогі ад снегу, узводзілі абарончыя збудаванні.

Парушэнні парадку строга караліся. Ганебныя, зневажальныя адносіны да людзей з боку новых улад асабліва праяўляліся да жыхароў яўрэйскай нацыянальнасці. Гэта група людзей была вылучана асобна: да іх дамоў былі прымацаваны шасцікутныя зоркі, на іх вопратку прышыты жоўтыя кругі.

Без суда і следства немцы расстрэльвалі актыўных камуністаў, тых, хто пры савецкай уладзе займаў кіруючыя пасады. Былі расстраляны актывістка Таццяна Канстанцінаўна Баркевіч, якая працавала ў райздраўаддзеле, Захар Герасімавіч Вяцеорац — старшыня Іванскага сельсавета (да вайны яго прозвішча было занесена ў раённую Кнігу гонару), Кузьма Ульянавіч Міцькавец — дэпутат Альшанскага сельсавета, камсамолец Васіль Плют і інш.

З дапамогай сваіх стаўленікаў немцы забіралі ў насельніцтва прадукты харчавання, жывёлу, збожжа, адзенне,

абутак. У час правядзення такіх «аперацый» нахабнымі паводзінамі вызначаліся здраднікі — паліцаі. Разам з немцамі яны забіралі ў людзей апошняе — кажухі, валёнкі, рознае адзенне, прадукты харчавання. Разам з мёдам выдзіралі з вулляў соты. Нарабаваныя прадукты і жывёлу акупанты пастаўлялі сваёй арміі і вывозілі ў Германію, асуджаючы сялян на голад.

Для дасягнення сваіх мэт новыя ўлады не саромеліся ў выбары сродкаў. Быў створаны карны атрад, які ўзначаліў М. Новікаў. Тэрор, подкуп, правакацыі, падман, расстрэл — усё прымянялася для запалохвання мірных людзей і прыгнёту. Гітлераўскія карныя атрады часта праводзілі ў вёсках аблавы. Падазроных адпраўлялі ў турму. Чалавечае жыццё нічога не каштавала.

Асабліва жудаснымі былі падзеі канца 1941 г. — пачатку 1942 г. За гэты перыяд было знішчана звыш 3 тыс. жыхароў раёна яўрэйскай нацыянальнасці (гл. асобны артыкул).

Паводле плана «Ост» на Беларусі прадугледжвалася знішчыць і выселіць па ўсход 75 % насельніцтва, непрыдатнага па т. зв. расавых і палітычных адзнаках; 25 % беларусаў падлягалі анямечванню і выкарыстанню ў якасці сельскагаспадарчых рабоў. План быў разлічаны на 30 гадоў. Аднак фашысты імкнуліся як мага болей знішчыць людзей у час вайны, каб скараціць гэты тэрмін.

Страх панаваў усюды. І вось якраз 1 мая 1942 г. адбылося здарэнне, якое ўзрушыла ўсіх. Раніцай у цэнтры Чашнікаў людзі ўбачылі, што на слупе лунае чырвоны сцяг. Бургамістр Сарока, які стаў зрываць сцяг, загінуў ад выбуху міны, прымацаванай да дрэўка сцяга.

Сталі даходзіць чуткі аб партызанах, якія з'явіліся ў лясах. Дыверсіі партызан і падпольшчыкаў на дарогах, чыгунцы, захоп і расстрэл немцаў і іх паслугачоў, зрывы збору прадуктаў харчавання здараліся ўсё часцей. У аддаленыя, размешчаныя ля лясоў вёскі немцы амаль не наведваліся, па дарогах ездзілі пад аховай. Каб праехаць па шашы, яны загадвалі спачатку прайсці падводам з мясцовымі жыхарамі, і толькі потым праязджалі самі. Колькі коней і людзей падарвалася на дарогах — не злічыць. Пазней сяляне пачалі пускаць коней з падводай, а самі кіравалі імі ззаду доўгімі лейцамі.

У адказ на дзеянні партызан і падпольшчыкаў немцы кідалі ў турмы мірных жыхароў, расстрэльвалі іх, палілі дамы.

За гады вайны ў раёне было спалена 2440 двароў, знішчэнню падверглася 187 паселеных пунктаў.

9 мая 1943 г. разам з жыхарамі трагічна загінула в. Стайчаўка Латыгаліцкага сельсавета. Фашысты расстралялі 26 мірных жыхароў і ўсе 10 хат спалілі.

У верасні 1943 г. спалена в. Чырвоная Раніца Пачаевіцкага сельсавета.

За сувязь з партызанамі брыгады «Дубава» расстраляны жыхары пасёлка Беларусь Вятоха і Шумановіч, а ў кастрычніку 1943 г. фашысты абстралялі вёску з танка і спалілі 17 дамоў з 21. Былі спалены вёскі Двор Слідцы, Ярынова, Вішанькі, Асташова, пасёлак Беларусь.

Найбольш жорсткай расправе падвергліся мірныя жыхары в. Вішанькі. Раніцай 9 сакавіка 1944 г. акупанты сагналі ў дзве хаты 114 жыхароў вёскі і падпалілі іх. Перад гэтым непадалёк ад вёскі ў баі з партызанамі загінула каля 20 немцаў, былі ўзяты 2 «языкі». І вось за гэта немцы жорстка пакаралі мірных жыхароў.

У Чашніцкім раёне в. Вішанькі называюць роднай сястрой Хатыні (гл. асобны артыкул).

За сувязь жыхароў в. Асташова з партызанамі 22 красавіка 1944 г. немцы спалілі 45 хат, у агні загінулі 22 чалавекі, в. Ярынова Красналуцкага сельсавета спалена ў красавіку 1944 г. Цудам засталіся жывымі яе жыхары.

Такі ж лёс напаткаў і в. Двор Слідцы. Спачатку ў вёсцы забралі мірных жыхароў — старых Казлоўскіх, сыны

якіх былі ў партызанах. Адна за адной пусцелі хаты — людзі ішлі ў лес. Немцы спалілі ўсе 14 хат вёскі.

Фашысты знішчылі 26 двароў у в. Федзькі, 80 двароў з 82 у в. Стаўбцы, 55 двароў з 58 у в. Пасынкі, у в. Замошша застаўся не спалены 1 двор.

У верасні 1942 г. немцы расстралялі 24 жыхароў в. Ухлё за дапамогу падпольнай групе «Цэнтр». У час вызвалення раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у чэрвені 1944 г. азвярэлыя фашысты, што выходзілі з акружэння, спалілі 54 дамы ў в. Ухлё. Уцалела толькі 4 дамы. Жыхары вёскі, якіх папярэдзілі партызаны, схаваліся ў лесе. У маі 1944 г. немцы спалілі 23 дамы з 28 у в. Карнілаўка. Цалкам у гэты час спалілі в. Мялешкавічы (усе 22 дамы). У пачатку вайны ў час танкавага бою і ў перыяд вызвалення раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў знішчана 70 двароў у в. Тоўпіна.

Пасля жорсткіх катаванняў у лютым 1944 г. гітлераўцы расстралялі мужных патрыётаў з Чашнікаў М. В. Грышыну, В. К. Ваўчанкову, К. А. Вінядоўскую, Кацярыну Шостак, піянерку Тамару Унуковіч. За сувязь з партызанамі адпраўлены ў канцэнтрацыйныя лагеры многія жыхары раёна.

Вясной 1944 г. нямецкія акупанты здзейснілі сваю апошнюю трагічную акцыю — пагналі ў фашысцкае рабства 1640 жыхароў раёна (гл. асобны артыкул). Трохгадовая фашысцкая акупацыя прынесла жыхарам раёна незлічоныя беды, страты і няшчасці.

Н. Кіндзяева

«Вырашэнне яўрэйскага пытання»

Адным з самых жахлівых бакоў фашысцкага акупацыйнага рэжыму было правядзенне генацыду ў адносінах да асоб яўрэйскай нацыянальнасці. Па ўказанню Гітлера фашысцкія верхаводы летам 1941 года пачалі распрацоўваць планы «канчатковага вырашэння яўрэйскага пытання». Гэта «канчатковае вырашэнне» азначала знішчэнне ўсіх яўрэяў... Па звестках начальніка 4-га аддзела гестапа Германа Эйхмана, якому Гітлер даручыў правядзенне ў жыццё гэтай праграмы, было забіта 6 мільёнаў яўрэяў, што складала 1/3 частку яўрэяў усяго свету[1].

Звярыную палітыку знішчэння савецкіх грамадзян яўрэйскай нацыянальнасці гітлераўскія галаварэзы з беспрыкладнай жорсткасцю ажыццяўлялі на часова акупіраванай тэрыторыі Беларусі, у тым ліку і па Чашніччыне. Сюды ўслед за войскамі вермахта прыбылі айнзацкаманды і іншыя карныя органы, у абавязкі якіх уваходзіла «вырашэнне яўрэйскага пытання». Менавіта яны адразу ж аддзялілі яўрэяў ад масавага насельніцтва, загналі іх у гета, абнесенае калючым дротам, а потым усіх знішчылі.

У. Лемяшонак

Генацыд

Генеральным планам нямецкага камандавання «Ост» прадугледжвалася, што ад агульнай колькасці беларусаў павінна застацца не болей 25 %. Некаторыя народы, напрыклад яўрэі, падлягалі поўнаму вынішчэнню. Сваю мэту немцы пачалі здзяйсняць з першага года акупацыі. Жудасныя карціны паўстаюць з успамінаў сведкаў трагедый масавых расстрэлаў яўрэяў у 1941 і 1942 гг.

У канцы 1941 г. у раёне была праведзена першая карная аперацыя — расстраляны яўрэі в. Лукомль (каля 300 чалавек). Асабліва жудаснымі былі люты і сакавік 1942 г. 12 лютага карнікі знішчылі каля 1800 яўрэяў у Чашніках, а 5 сакавіка — 800 яўрэяў в. Чарэя — большая палова ў мінулым жыхароў мястэчка. Каля 300 яўрэяў расстраляна ў Красналуках.

---

[1] Приговор международного Военного трибунала//Сборник «Нюрнбергский процесс». М., 1961. Т. 7. С. 401—402.

Не толькі яўрэяў расстралялі фашысты каля Слабадскога поля за р. Улаю. Побач з магілаю яўрэяў была выкапана яшчэ адна вялікая яма, куды скідвалі замардаваных беларусаў, рускіх, палякаў з Чашнікаў і навакольных вёсак. Летам 1942 г. расстралялі групу цыган.

Людзі розных нацыянальнасцей ляжаць там, на высокім узвышшы. І калі б кожнага з іх пахавалі паасобку, то не хапіла б, бадай, усяго Слабадскога поля. Гэта самыя вялікія могілкі ў Чашніцкім раёне. Каля р. Уллянкі на ўзвышшы ля в. Зарэчная Слабада стаіць помнік з надпісам: «На гэтым месцы 12 лютага 1942 г. нямецка-фашысцкімі захопнікамі расстраляна 1805 мірных жыхароў Чашнікаў».

Н. Кіндзяева

Крывавы восеньскі дзень 1941 года

Стаяла хмурая восеньская раніца 1941 г. Людзі моўчкі пакідалі свае дамы і разам са старымі і дзецьмі ішлі да прызначанага месца збору. Сем'ямі, невялікімі натоўпамі няшпарка крочылі людзі, падтрымліваючы хворых і знямоглых, суцяшаючы плачучых дзетак. Сумна развітваліся з сябрамі, сваякамі, бо ведалі, што гэта іх апошні шлях.

Старая Райце Рутман захацела развітацца са сваёй унучкай немаўляткай Ідай. Нявестка Надзея Іванаўна падала маленькі скрутачак у рукі бабулі. Тая пяшчотна прыціснула да грудзей маленькую, пацалавала яе. Слёзы руччом пацяклі з вачэй Райце Рутман. Але калі яна хацела перадаць маленькую Ідачку маці, паліцаі раптам забаранілі гэта зрабіць, загадалі бабулі несці ўнучку самой. У натоўпе ўзняўся лямант, гвалт, але паліцаі з лаянкамі і вокрыкамі пагналі людзей у бок яўрэйскіх могілак. Ніякія просьбы людзей аддаць немаўлятку яе маці не дапамаглі. З натоўпу крычалі, што гэта дзяўчо — дачка Надзеі Іванаўны Ружынскай, бацька якой з'яўляецца ўрачом мясцовай бальніцы, што яна беларуска. Усё было безвыніковым — паліцаі гналі гаротных людзей па слізкай восеньскай дарозе. Тады людзі пачалі перадаваць адзін другому скрутачак з немаўляці і ўпотай паклалі дзіцё ў канаву. Потым вяскоўцы падабралі і прынеслі Надзеі Іванаўне яе дарагую Ідачку, якая нарадзілася ў 1941 г.

Дачка мясцовага равіна Ісака Лапуса Эта хацела ўцячы. Яна кінулася ў бок в. Рудніцы, але куля паліцая абарвала яе жыццё. Эта Лапус адкрыла адлік той крывавай трагедыі.

Уцячы ўдалося толькі дзвюм сёстрам Гурэвіч — Кейлі і Роні. Яны да вайны настаўнічалі ў Багушэўскай школе. Даведаўшыся, што збіраюць усіх яўрэяў, сёстры пайшлі пешшу ў Багушэўск да гаспадыні, у якой яны раней жылі на кватэры. Жанчына, рызыкуючы жыццём, цэлы месяц хавала Кейлю і Роню ў сваім доме, а потым перапраравіла ў лес да партызан.

Звыш 250 чалавек было забіта ў той восеньскі дзень 18 кастрычніка 1941 г. Сярод іх 9 чалавек з сям'і Шмулмейшэ Люхтэра, 4 чалавекі з сям'і гандляра Рахміла Плаксіна, 6 чалавек з сям'і яго брата гандляра Толі Плаксіна, 10 чалавек з сям'і равіна Ісака Лапуса, 5 чалавек з сям'і печніка Бэні Когана, па 7 чалавек з сям'і Хайкла Каца, Юдэлі Шэрмана, па 6 чалавек з сямей Бэрэ Фейгіна, Залмана Шапіры, Давіда Штэйнбока, Борэха Когана і многіх іншых яўрэйскіх сямей.

На месцы трагедыі непадалёку ад яўрэйскіх могілак стаіць помнік ахвярам фашызму.

Н. Кіндзяева

Трагедыя ў лютым 1942 г.

Расказвае Барыс Яфімавіч Плаўнік — жыхар Мінска, які нарадзіўся і вырас у вялікай сям'і ў Чашніках

Дывізія, у якой я ваяваў на Бранскім фронце, трапіла ў канцы кастрычніка 1941 г. у акружэнне. Вырвацца з яго аказалася немагчымым. Таму мы вырашылі выходзіць невялічкімі групамі. Я ішоў лясамі, начаваць прыходзілася дзе папала. На адным з хутароў мне ўдалося набыць старое сялянскае адзенне.

Вырашыў ісці да родных мясцін, дзе мяне ведаюць, і таму лягчэй там будзе знайсці прытулак. З вялікімі цяжкасцямі, нарэшце, у канцы студзеня 1942 г. дабраўся да Чашнікаў.

Да роднага дому падышоў, калі стала ўжо цямнець. Хоць і быў прыцемак, але ўбачыў на сцяне нашай хаты, пад дахам, прыбітую шасціканечную зорку. У той час я нават не ведаў, што азначае гэта зорка.

Калі ступіў на ганак, у доме было цёмна, нязвыкла ціха. Я ціхенька, затаіўшы дыханне, увайшоў у дом. У пярэднім, дрэнна асветленым пакойчыку ўбачыў за сталом маці. Сэрца моцна сціснулася, калі ўбачыў яе сівой і састарэлай. Ад яе я даведаўся, што мой бацька і браты, наогул усе яўрэі ў Чашніках на парозе смерці. Нямецкія ўлады загадалі прыбіць шасціканечныя зоркі да ўсіх яўрэйскіх дамоў.

Бацька і браты па загаду немцаў працавалі на дарозе паміж Чашнікамі і Лепелем. Снег зграбалі з дарогі. Усё рабілі, што загадвалі. У хуткім часе на парозе з'явіліся тры мужчынскія постаці — стомленыя, нядоленыя, пачарнелыя. Мы моўчкі абняліся.

З таго часу, як пачалася вайна, я ў той вечар упершыню лёг спаць на чыстым ложку сярод сваіх родных. І пацяклі страшэнна марудна ў маім закутку дні і ночы, напоўненыя трывогамі, адчаем і жахамі. Прызвычаіцца да такога жыцця было немагчыма.

Бацька і браты кожны дзень на світанку ішлі на нявольніцкую работу, а ўвечары вярталіся змарнелымі, галоднымі і пахмурнымі. Чаму ж было радавацца? Павячэраюць моўчкі — і спаць. Адна радасць, што побач свае. І ўсё ж я не страчваў надзеі на сувязь з партызанамі. Але, каб зрабіць задуманае, трэба было абавязкова звязацца са знаёмымі. Мне ж нельга было з'яўляцца на людзях. Маглі знайсціся такія, хто заявіў бы ў паліцыю ці гестапа, што з-за лініі фронту з'явіўся сын Хаіма Плаўніка. Яны б адразу расстралялі мяне і маіх родных. Пайсці ж блукаць па лесе — таксама немагчыма. Ведаць бы, куды ісці ў тыя лютаўскія марозы — паляцеў бы нават. Засталася адзіная надзея — перажыць іх.

Фашысты лютавалі. Малейшая падазронасць у сувязі з партызанамі — адразу расстрэл. Я добра ведаў Тамару Унуковіч. Вельмі ўсхвалявала ўсю сям'ю расправа над ёю немцаў. Западозрыўшы яе ў сувязі з партызанамі, дзяўчынку расстралялі. Змардавалі, а потым расстралялі немцы Васю Плюта — камсамольца і важака моладзі. Не пашкадавалі нават слабага розумам Міцьку з Міцькаўцоў, які жыў жабрацтвам, спяваў людзям «Па Дону гуляе». Было яму за трыццаць, але па разумоваму развіццю ён быў як дзіця. Ён усіх слухаўся і быў сапраўдным добразычліўцам. Асабліва сябраваў з дзецьмі, гуляў з імі ў лапту, спяваў песні, весела смяяўся. Фашысты прычапіліся да яго за тое, што ён паўтараў дзесьці чутыя ім словы аб тым, што вернуцца яшчэ нашы. Гэтага было дастаткова, каб Міцькі не стала. Калі забойца нацэліў на яго аўтамат, Міцька радасна засмяяўся, думаючы, што з ім забаўляюцца. Так і паваліўся мёртвым на зямлю з усмешкай на вуснах.

Што датычыцца яўрэяў, то іх забівалі толькі за прыналежнасць да нацыі. Наш знаёмы Арон Брук пайшоў у мястэчковую лазню. Адтуль яго павялі ў паліцыю, потым перадалі ў гестапа ў Лепель. Там, змардаваўшы і наздзека-

ваўшыся, Арона павесілі. Мой сябра Свярдлоў змог перабрацца з Чашнікаў у Чарэю. Там ён употай жыў у сваяка. Аб гэтым даведаўся сусед — паліцай (прозвішча не памятаю). Дык гэты паліцай не паленаваўся, паехаў у Чарэю і, знайшоўшы Свярдлова, застрэліў яго.

У пачатку лютага 1942 г. распаўсюдзіліся чуткі аб тым, што ў Лепелі, Чарэі, іншых месцах расстралялі ўсіх яўрэяў. Потым стала вядома, што вакол Чашнікаў узмацнілася ахова. Стала жахліва. Мае спадзяванні, планы на вызваленне, на сувязь з партызанамі страчваліся. І вось у гэтым месяцы немцы аддалі загад усім працаздольным яўрэям-мужчынам сабрацца разам, бо прадбачыцца тэрміновая работа. Колькі дакладна сабралася тады чалавек — не ведаю. Але прыблізна было ў тым смяротным страі чалавек дзвесце. Іх павялі ў бок Зарэчнай Слабады. Калі людзі ўзышлі на мост, вартавыя, адышоўшы ад маста, з усіх бакоў пачалі страляць у людзей. Пачуліся жудасныя крыкі, стогны. Рака была замёрзлай. Дык раненыя людзі з маста кідаліся ўніз, каб скараціць свае мукі. А забойцы глядзелі на гэта жудаснае відовішча і смяяліся.

Праз некалькі дзён пасля гэтага немцы выбралі невялікую групу маладых людзей і пагналі на работу. Сярод іх былі і мае браты Эфроім і Яша. Усіх астатніх яўрэяў сталі зганяць у будынак былога касцёла: рабілі гэта гестапаўцы разам з паліцаямі Васілём Чарняўскім і яшчэ адным (прозвішча не ведаю). Я схаваўся ў лазні.

...Позна ноччу я ў суседа-ўрача папрасіў халат і пайшоў у невядомасць.

Ужо пасля вайны я даведаўся, што ўсіх яўрэяў з Чашнікаў сабралі тады разам і пад аховай пагналі да Слабадскога маста. Ішлі сем'ямі. Немаўлятак неслі на руках. Старых і хворых падтрымлівалі пад рукі.

Калі натоўп прывялі да месца расстрэлу, пачалі з усіх здымаць вопратку. Потым людзей кідалі ў яму і там расстрэльвалі. Некалькі гадзін чуўся гвалт, страшэнныя крыкі і стрэлы...

Аб сваіх братах даведаўся пазней. У той дзень, калі іх пагналі на работу, немцы загадалі чысціць снег па дарозе Орша — Лепель. Выбраўшы зручны момант, браты шмыгнулі ў кусты ля дарогі, а потым зніклі ў зарасцях. Эфроім нарваўся на фашысцкі патруль. Яго расстралялі. А Яша перайшоў лінію фронту, быў накіраваны ў дзеючую армію. А праз некаторы час загінуў на Ленінградскім фронце.

Асабіста я перайшоў лінію фронту ў раёне Тарапца. Быў накіраваны ў Маскву, дзе пасля праверкі трапіў у стралковую дывізію, якая фарміравалася ў Белгарадзе. На Сталінградскім фронце камандаваў стралковым узводам. А на Курскай дузе пасля цяжкага ранення мяне прызналі непрыгодным да ваеннай службы. З'яўляюся інвалідам Айчыннай вайны. Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны І ступені, Чырвонай Зоркі, а таксама медалямі.

Прайшло многа год з таго жудаснага часу, калі загінулі чашніцкія яўрэі. Маладое пакаленне ведае вайну толькі па кінафільмах і кніжках. Я ж, перажыўшы яе жахі, здзекі, пакуты, боль ад страты родных, ніяк не магу забыцца пра яе агідны, нечалавечы твар.

Чырвоны прамень, 22 лютага 1992 г.

З успамінаў Марыі Лаўрэнцьеўны Краснік — сведкі трагедыі яўрэяў у Чашніках

Калі пачалася вайна, я была вучаніцай. Але добра помню ўсё, што адбывалася ў цяжкія гады фашысцкай акупацыі. Пакутавалі ўсе — ад старога да малога. Пакутавалі ад нястач, голаду, прыніжэння чалавечай годнасці, невядомасці аб лёсах блізкіх і родных на фронце, ад прыкрай чужой мовы, «новых» парадкаў, здзекаў і смерці нявінных людзей.

Але асабліва пакутавалі ў Чашніках яўрэйскія сем'і. Я гэта бачыла, бо ба-

дай палова маіх аднакласнікаў былі яўрэямі. Школьныя сябры не падзяляліся ў нас па нацыянальнасці. Мы ўсе паважалі выдатніцу, разумніцу Соню Якерсон, захапляліся прыгажуняй Рывай Талан, з усімі сябравалі. Свае дзявоцкія сакрэты я давярала сяброўцы Соні Генкінай. Немцы загадалі на яўрэйскіх дамах прыбіць шасціканечныя зоркі. Усе дарослыя яўрэі павінны былі насіць на рукавах жоўтыя павязкі і на спіне адзення жоўтыя кругі. У хуткім часе пайшлі чуткі аб забойствах яўрэяў і што такі ж лёс чакае іх у Чашніках. Аб гэтым нават страшна было падумаць.

Яўрэям забаранялася наведваць адзін аднаго, падтрымліваць сувязь з суседзямі-беларусамі, нельга было выходзіць за межы мястэчка. Ім не было чаго есці, бо магазіны ў Чашніках не працавалі. Таму беларусы, рызыкуючы жыццём, абменьвалі ў вёсках ці на базары іх адзенне і іншыя рэчы на прадукты харчавання. Немцы загадвалі яўрэям выконваць самую брудную і цяжкую работу. Зусім старых жанчын прымушалі вырываць траву каля тратуараў. За іх працай назіраў малады немец, які біў бізуном тых, хто, на яго погляд, выконваў работу не так, як трэба.

Немцы прыдумалі здзекі для пажылых мужчын. Каля пажарнай заўсёды стаяла на двухколцы вялікая бочка з вадой. У гэтую двухколку немцы запрагалі пажылога яўрэя, адзін з фашыстаў садзіўся на бочку і з рогатам гнаў бедалагу да ракі. З пустой бочкай можна было яшчэ так-сяк упраўляцца. Але ж яе трэба было напоўніць вадой і потым везці ўгару да пажарнай. Не кожны мог зрабіць гэта. І тады знясіленага старога чалавека фашысты пачыналі біць і катаваць.

Немцы загадалі выбраць сярод яўрэяў старасту. Ім стаў Чарэйскі, які да вайны працаваў у бальніцы загадчыкам гаспадаркі. Кожны дзень ён атрымліваў ад немцаў розныя заданні і павінен быў давесці іх да кожнага яўрэя, а вечарам зрабіць справаздачу аб выкананні загаду. Так прадаўжалася да лютага 1942 г.

У сярэдзіне лютага ў Чашнікі з боку Бачэйкава пешшу прыбыў атрад карнікаў. Нават знешні выгляд іх быў страшны. На шапках прымацавана эмблема — чалавечы чэрап і скрыжаваныя косці. Нават на іх твары было глядзець непрыемна — злыя, жорсткія, нечалавечыя. Яны загадалі яўрэям узяць з сабой самыя каштоўныя рэчы і сабрацца ў раённым Доме культуры (былы Мікалаеўскі сабор). Адтуль іх збіраліся везці ў яўрэйскае гета. Ніхто ў гэта не верыў, таму ў прызначаны час людзі не прыйшлі да Дома культуры. Апоўдні ў яўрэйскіх дамах з'явіліся немцы і паліцэйскія. Яны выганялі жыхароў на вуліцу. Чашнікі былі ачэплены. Нікога не выпускалі з Чашнікаў, не дазвалялі хадзіць па вуліцах. Ды і ніхто не спрабаваў гэтага рабіць, усе пахаваліся. Толькі натоўп старых, дзяцей і жанчын гналі карнікі да Дома культуры. Людзі галасілі, бо ведалі, што гэта іх апошні шлях. Некаторыя спрабавалі выратавацца ўцёкамі. Яны беглі праз раку ў напрамку да Слабадскога поля. Але на белым снезе чорныя постаці людзей былі добра бачны, і іх немцы расстрэльвалі з кулямёта. Некалькі трупаў ляжалі на лёдзе ракі, пакуль веснавы паводак не знёс іх. Фашысты забаранілі хаваць расстраляных.

Жудасную ноч правялі сагнаныя ў Дом культуры гаротныя людзі, чакаючы страшэннага прысуду. На світанку першую вялікую партыю яўрэяў прагналі па Чашніках. Уперадзе, падабраўшы крысы паліто, крочыла пажылая жанчына. Вецер развяваў яе сівыя валасы, чорныя вочы глядзелі ўдалячынь. Гэта была паважаная ў Чашніках дзіцячы ўрач Ліберман.

Група зрабіла спробу прыпыніцца ля сінагогі, але немцы не дазволілі гэта зрабіць. Натоўп пакорліва рушыў далей. Плакалі дзеці, многія галасілі, іншыя пляліся моўчкі, панура апусціўшы галаву.

З адчаем і болем углядалася я ў натоўп, бачыла твары сваіх школьных сябровак і аднакласнікаў. У першых радах прайшла са сваёй сям'ёй выдатніца Соня Якерсон. Бацька, маці, Соня і яе цётка брылі, абняўшыся, моўчкі. Замыкала калону мая сяброўка Соня Генкіна. Яна вяла пад руку бацьку — вядомага ў Чашніках краўца. Побач цягнулася маці.

У гэты дзень немцы схапілі аднакласнікаў Лізу Пухавіцкую, Абрама Пухавіцкага, Зяму і Раю Бадханаў, Абрама Дыкмана, Мэра Цынмана, Іду Давідсон, Соліка Кроза разам з іх сем'ямі. Невыносна жудасна і балюча было глядзець на твары знаёмых людзей.

Натоўп знік за ракой. Сведкі гэтай жудаснай трагедыі расказалі, што людзям давялося доўга чакаць смяротнага часу. Карнікі, прыпыніўшы натоўп, пачалі паглыбляць кар'ер узрыўчаткай. А спецыяльна мабілізаваная група мужчын рыдлёўкамі папраўляла ўтвораную яму.

Потым усім загадалі зняць вопратку, спусціцца ў кар'ер і легчы адзін каля аднаго. Побач лажыліся родныя, сваякі. Зверху на іх стралялі карнікі. Хто не пажадаў падпарадкавацца загаду, таго забівалі наверсе, а потым іншым яўрэям загадвалі скідваць мерцвякоў у яму.

Тры вялікія групы пакутнікаў прайшлі ў гэты нядзельны дзень праз Чашнікі. У царкве званілі, ішло богаслужэнне. Было свята — грамніцы. Але гэта ніколькі не засмучала, не трывожыла фашыстаў. Яны метадычна выконвалі крывавую справу.

У апошняй групе я ўбачыла настаўніцу нямецкай мовы Ганну Сямёнаўну Давідсон, якая мужна і, здавалася, спакойна ішла да месца пагібелі. Прайшлі тры сястры — Хана, Маня і Соня. Трывога і пакуты адбіваліся на прыгожым твары Рывы Талан. Двойчы немцы ад кар'ера вазілі яе ў Чашнікі. Расказвалі, што яна абяцала аддаць усе сямейныя каштоўнасці ў абмен на жыццё. Але яе, як і ўсіх іншых, расстралялі. Не абмінула куля і старасту Чарэйскага.

Некаторыя яўрэйскія сем'і спрабавалі хавацца, каб перачакаць страшныя гадзіны. Але мала каму пашанцавала. Іх знаходзілі, катавалі і расстрэльвалі. Так было з сям'ёй Беленькіх. Фашысты пяцёра чалавек знайшлі на гарышчы дома. А па вуліцы Луначарскага са склепа немцы выцягнулі сям'ю Саламонавых.

Гэта трагедыя адбылася 12 лютага 1942 г.

Жыхары г. Чашнікі, расстраляныя 12 лютага 1942 г. каля в. Зарэчная Слабада

АРАНСОН Яўрам
АРАНСОН Эстар Аўрамавіч
АРОН Гінус Самойлавіч
АРОН Муля і яе 5 дзяцей
БЕЛЕНЬКІ Гіля
БЕЛЕНЬКІ Кушэ Майсеевіч, н. у 1887
БЕЛЕНЬКІ Майсей Гілевіч, н. у 1922, настаўнік Лукомскай СШ
БЕЛЕНЬКІ Майсей Кушэлевіч, н. у 1927, вучань
БЕЛЕНЬКІ Міхаіл, вучань
БЕЛЕНЬКАЯ Галіна Майсееўна, н. у 1889
БЕЛЕНЬКАЯ Роза Гілеўна, н. у 1935, вучаніца
БЕЛЕНЬКАЯ Рыва Восіпаўна, н. у 1988
БЕЛЕНЬКАЯ Сара Кушэлеўна, н. у 1889
БЕЛЕНЬКАЯ Хана Гілеўна, н. у 1929
БЕЛЕНЬКАЯ Хана Рыгораўна, н. у 1930
БЕЛЕНЬКАЯ Юля Кушэлеўна, н. у 1917, піянерважатая
БЕЛЕНЬКАЯ Яўгенія Кушэлеўна, н. у 1920, бухгалтар
БЕНУМАН Цеска і 2 дзяцей
БЕТХЕН Лёва, бухгалтар
БЛЯХМАН Аляксей Восіпавіч, н. у 1912, старшыня Чашніцкага пасялковага Савета
БЛЯХМАН Восіп
БЛЯХМАН Ганна Антонаўна
БЛЯХМАН Тамара (4 гады)
БЛЯХМАН Уладзімір (18 год)
БОГАРАД Бейля Захаравіч, н. у 1928
БОГАРАД Ісак Захаравіч, н. у 1925
БОГАРАД Марыя Захараўна, н. у 1920
БОГАРАД Хова Барысавіч, н. у 1892
БОЧСАР Дода Лейбавіч, н. у 1879
БОЧСАР Нэдзя Лейбавіч, н. у 1875
БРУСЕР Аляксандр, н. у 1924
БРУСЕР Барыс, н. у 1922
БРУСЕР Беба, н. у 1927
БРУСЕР Муся, н. у 1930

БРУСЕР Сямён, н. у 1923
БРУСЕР Хоне, н. у 1932
БУКМАН Хацкель
БЯГУН Бася Якаўлеўна
БЯГУН Галіна Міхайлаўна
БЯГУН Маніс Міхайлавіч
ВАЙСБЕЙН Іслаер
ВАЙСБЕЙН Хая і 2 дачкі (5 і 8 год)
ГАУФМАН Давід, н. у 1926
ГАУФМАН Зальман, н. у 1937
ГАУФМАН Іда, н. у 1924
ГАУФМАН Маісей, н. у 1902
ГАУФМАН Мацільда, н. у 1930
ГАУФМАН Міхаіл, н. у 1927
ГАУФМАН Рэйза (каля 55 год)
ГАУФМАН Сімон, н. у 1930
ГЕРМАН Зінада
ГЛОЗМАН Гірша
ГЛОЗМАН Лёля, н. у 1932
ГЛОЗМАН Люба, н. у 1920
ГЛОЗМАН Міша, н. у 1936
ГЛОЗМАН Рыгор
ГЛОЗМАН Сара
ГОЛЬДЗІН Рубін
ГОЛЬДЗІНА Елізавета Самуілаўна, н. у 1918
ГРЫЖМАН Шэфра Барысаўна, н. у 1890
ГРЫЖМАН Янкель Барысавіч, н. у 1881
ГУБІЧ Міхаіл Аўрамавіч, н. у 1939
ГУЗМАН Эська
ГУРЭВІЧ Марыя
ГУТМАН Перла, н. у 1923
ГУТМАН Услаер
ГУЦІН Шалем Якаўлевіч, н. у 1925
ГУЦІНА Пая Якаўлеўна
ДАВІДСОН Барыс
ДАВІДСОН Хая Барысаўна
ДАНЯК Хая, н. у 1924
ЕЛЬКІНТ Паліна Барысаўна
ЗУСЯ Сеўра
ІОФЭ Іда
ІОФЭ Міша
КАДЗІНСКІ
КАЎМАН Айзіч
КАЦМАН Айзік Аруманавіч, н. у 1888
КАЦМАН Хац-Сара Мосіпаўна, н. у 1870
КАЧАН Маісей
КОТЛАН
КРУМГАНТ Восіп, н. у 1892
КРУМГАНТ Любоў Самуілаўна, н. у 1910, настаўніца
КРУГМАНТ Марыя
КРУГМАНТ Пая Саламонаўна, н. у 1897
КРЫВАЛАПАВА Муся, н. у 1924
ЛЕВІН Восіп
ЛЕВІН Орка
ЛЕВІН Рафаэл Якаўлевіч
ЛЕВІН Якаў Маісеевіч, н. у 1925
ЛЕВІН Яша
ЛЕВІНА Іда
ЛЕВІНА Лэя Маісееўна, н. у 1901
ЛЕВІНА Муся, вучаніца 8 класа
ЛЕВІНА Рая
ЛЕВІНА Роха
ЛЕВІНА Соня
ЛЕВІНА Эля Маісееўна, н. у 1928
ЛІЎСАН Бася Рыгораўна, н. у 1899
ЛІЎСАН Маісей Яўсеевіч, н. у 1899
ЛІЎСАН Капель Маісеевіч, н. у 1930
ЛІЎСАН Хайм Маісеевіч, н. у 1934, вучань
ЛІЎСАН Яўсей Капелевіч, н. у 1871
ЛЮХТАР Залман
МАВО Зінаіда Ісакаўна, н. у 1917
МІЛАШНІКАВА Марыя
МІЛЕР Бакламін Ісакавіч, н. у 1892
МІЛЕР Гіта, н. у 1924
МІЛЕР Іда Навумаўна
МІЛЕР Міхаіл
МІЛЕР Роха, н. у 1923
МІЛЕР Роха Міхайлавіч, н. у 1867
МІЛЕР Самбер
МІЛЕР Хося Якаўлеўна, н. у 1892
МІЛЕР Ціша
МІЛЕР Якаў Лазаравіч, н. у 1862
МІЛЕР Янкель
МІНЦ Рахіль Маркаўна, н. у 1917, аптэкар
МІНЦ Яфім Ісакавіч, н. у 1939
ОНУКЕЛЬ Багдана і 4 дзяцей
ОНУКЕЛЬ Залман Навумавіч, н. у 1904
ОНУКЕЛЬ Якель Навумавіч
ПАПКО Залман
ПАПКО Міхаіл
ПАПКО Мендэль, яго жонка і 2 дзяцей
ПАПКО Нахма
ПАПКО Хонда і 2 дзяцей
ПАПКО Шмуйла
ПАПКОВА Ліба
ПЕРАПЕЛЬЧЫК Галіна, н. у 1938
ПЕСМАН
ПЕСМАН Ідзік, н. у 1927
ПІКУС Бася, н. у 1925
ПІКУС Іда
ПІКУС Люта
ПІКУС Рыва, н. у 1925
ПЛАЎНІК Апанас Яфімавіч, н. у 1924
ПЛАЎНІК Бёля Давыдаўна, н. у 1890
ПЛАЎНІК Хайм Залмавіч, н. у 1882
ПЛЮТ Гаўрыла Харытонавіч, н. у 1901
ПОЛАЦКАЯ Роха
ПОЛАЦКІ Пейсак Маісеевіч
ПРАЙС Бэся
ПРАЙС Сара
ПУХАВІЦКАЯ Геля Барысаўна
ПУХАВІЦКАЯ Гіля Рахімаўна, н. у 1934
ПУХАВІЦКАЯ Дзіна Аркадзьеўна, н. у 1900
ПУХАВІЦКАЯ Дора Самуілаўна, н. у 1910
ПУХАВІЦКАЯ Ента Аўрамаўна, н. у 1897
ПУХАВІЦКАЯ Зяма Рахімаўна
ПУХАВІЦКАЯ Ліза, н. у 1920, настаўніца
ПУХАВІЦКАЯ Ліза, н. у 1924
ПУХАВІЦКАЯ Любоў Самуілаўна, н. у 1914, настаўніца
ПУХАВІЦКАЯ Марыя
ПУХАВІЦКАЯ Муся Ісакаўна, н. у 1927
ПУХАВІЦКАЯ Муся Маісееўна, н. у 1906
ПУХАВІЦКАЯ Позя Аўрамаўна, н. у 1896
ПУХАВІЦКАЯ Рахіла Маісееўна, н. у 1907
ПУХАВІЦКАЯ Рая Рахімаўна, н. у 1934

ПУХАВІЦКАЯ Роза Самуілаўна, н. у 1907
ПУХАВІЦКАЯ Сара Аўрамаўна, н. у 1889
ПУХАВІЦКАЯ Сара Лейбаўна, н. у 1925
ПУХАВІЦКАЯ Соф'я Самуілаўна, н. у 1921
ПУХАВІЦКАЯ Хая Самуілаўна, н. у 1919
ПУХАВІЦКАЯ Хая Самуілаўна, н. у 1921
ПУХАВІЦКАЯ Хова Рыгораўна, н. у 1894
ПУХАВІЦКАЯ Фаня Маісееўна, н. у 1891
ПУХАВІЦКАЯ Фейга Самойлаўна і 2 дзяцей
ПУХАВІЦКІ Цыпа-Эстэр
ПУХАВІЦКАЯ Элата Айзенаўна, н. у 1926
ПУХАВІЦКАЯ Эця, н. у 1922
ПУХАВІЦКІ Абрам
ПУХАВІЦКІ Айзік Абрамавіч, н. у 1894
ПУХАВІЦКІ Візар
ПУХАВІЦКІ Барыс Якаўлевіч
ПУХАВІЦКІ Ісак Маісеевіч, н. у 1896
ПУХАВІЦКІ Кауля
ПУХАВІЦКІ Лазар Навумавіч
ПУХАВІЦКІ Маісей
ПУХАВІЦКІ Раман Ісакавіч, н. у 1931
ПУХАВІЦКІ Рахіл Абрамавіч, н. у 1884
ПУХАВІЦКІ Самуіл Абрамавіч, н. у 1887
ПУХАВІЦКІ Лёва Абрамавіч
ПУХАВІЦКІ Хоця Маісеевіч, н. у 1903
ПУХАВІЦКІ Шмон Маісеевіч, н. у 1887
ПУХАВІЦКІ Якаў Навумавіч
РАНІТСОН Літман Лейбавіч
РАНІТСОН Шмуэл Маісеевіч
РАНІТСОН Эстэр Абрамавіч
РАПАПОРТ Гінда Міхайлаўна, н. у 1872
РАПАПОРТ Саламон Міхайлавіч, н. у 1837
РАПАПОРТ Хая, н. у 1922
САФРО Зэльман
САФРО Міхаіл
САФРО Сімха Янкелеўна, н. у 1887
САФРО Соня, н. у 1924
САФРО Рахіль Сімхаўна, н. у 1926
САФРО Хася Хаймаўна, н. у 1895
САФРО Эфрон Сімхаўна, н. у 1928
СВІДЛЕР Зуся і жонка
СВЯРДЛОВА Цесна
СЕМІЛЬГОР Хана, н. у 1872
СЕНЬКІТА Соня, н. у 1924
ТАЛАН Абрам
ТАЛАН Гета Генцэўна, н. у 1871
ТАЛАН Давід Лейбавіч, н. у 1871
ТАЛАН Залман Лейбавіч, н. у 1890, рабочы папяровай фабрыкі
ТАЛАН Лія Восіпаўна і 2 дзяцей
ТАЛАН Муся Давідаўна, н. у 1935
ТАЛАН Рыва
ТАЛАН Сіма Самуілаўна і 5 дзяцей
ТАЛАН Софья Давідаўна, н. у 1921
ТАЛАН Хая Давідаўна, н. у 1914
ФУСМАН Янкель
ХАЙМАН Аляксандр, 3 гады
ХАЙМАН Ніна Якаўлеўна, н. у 1919
ХЕЙФІС Рыгор
ЦАЛМАН Маісей
ЦЫЛМАН Моўша, н. у 1923
ЦЫЛМАН Нэра, н. у 1923
ШАПІРА Абрам, н. у 1925
ШАПІРА Барах Мeераўна, н. у 1933
ШАПІРА Зяма, н. у 1936
ШАПІРА Іда Мeераўна, н. у 1928
ШАПІРА Лева Мeераўна, н. у 1936
ШАПІРА Ліва Маісееўна, н. у 1898
ШАПІРА Меер Міхайлавіч, н. у 1890
ШАПІРА Соня Барысаўна
ШАПІРА Фоля Міхайлаўна, н. у 1882
ШАПІРА Энта Мeераўна, н. у 1923
ШПІЛЬМАН Бася, н. у 1926
ШПІЛЬМАН Земан
ШТЭНГАРД Абрам Явелевіч, н. у 1924
ШТЭНГАРД Блюма Явелевіч, н. у 1930
ШТЭНГАРД Лейба Явелеўна, н. у 1927
ШТЭНГАРД Люта
ШТЭНГАРД Сара
ШТЭНГАРД Сіма
ШТЭНГАРД Хаім, н. у 1917
ШТЭНГАРД Хасар Абрамаўна
ШТЭНГАРД Хая Явелеўна, н. у 1932
ШТЭНГАРД Явель
Шуб Таіс Барысавіч
ШУБ Хайроха Навумаўна
ШЭНКІН Міхаіл
ШЭНКІН Хайм і жонка
ШЭНКІНА Дойра Львоўна
ШЭНКІНА Маня
ШЭНКІНА Соня
ШЭНКІНА Хана
ЭБЕР Ніна Барысаўна, н. у 1912, і 2 дзяцей
ЭЛЬКІНТ Барыс
ЭЛЬКІНТ Нэся
ЭЛЬЯНАВА Марыя Абелеўна
ЭЛЬЯНАВА Соня Бенцаўна, 4 гады
ЭЛЬЯНАВА Хася Бенцаўна, 6 гадоў
ЭЛЬЯНАЎ Алмер Давыдавіч
ЭЛЬЯНАЎ Бенцман Алмеравіч, н. у 1910
ЭРТМАН
ЯКЕРСОН Бэрка Генухавіч, н. у 1881
ЯКЕРСОН Дора Лейбаўна, н. у 1880
ЯКЕРСОН Соня Бэркаўна, н. у 1927
ЯКЕРСОН Янкель і яго дачка Соня

На світанку 5 сакавіка 1942 года

У в. Чарэя напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны больш палавіны насельніцтва складалі яўрэі. З першых жа дзён акупацыі страх, які панаваў у яўрэйскіх сем'ях, набыў кульмінацыю пасля расстрэлу яўрэяў у Лукомлі і Чашніках. Людзі разумелі, што іх чакае.

Трагедыя адбылася ў пачатку сакавіка 1942 г. Атрад карнікаў, які напярэдадні прыбыў у Чарэю, на світанку 5 сакавіка пачаў выганяць з дамоў сем'і яўрэяў. Дзве вялікія калоны людзей

прайшлі праз вёску: адна — да сіласнай ямы калгаса «Колас», другая — да выкапанай у балоце ямы на другім канцы вёскі.

З нямецкай педантычнасцю і фашысцкай жорсткасцю акупанты загадвалі яўрэйскім сем'ям спускацца ў яму, дзе іх расстрэльвалі з кулямётаў. Да мёртвых у яму спускалася наступная група людзей. І зноў чуліся стрэлы. Так доўжылася, пакуль не быў забіты апошні чалавек.

Некаторыя з натоўпу спрабавалі ўцячы, але з устаноўленых на ўзвышшах вакол Чарэі кулямётаў іх расстрэльвалі. Былі спробы схавацца ў хлявах, сярод дроў, у склепах, стагах. Але карнікі пільна сачылі за ўсім як у Чарэі, так і ў навакольных вёсках. Яны знаходзілі людзей і расстрэльвалі.

Так, сям'я Шмуйлы Когана, які да вайны працаваў брыгадзірам рыбалавецкай арцелі, схавалася ў в. Вал. Але праз некалькі дзён карнікі напалі на іх след. Когана, яго жонку і дачку расстралялі. Выратаваліся толькі два сыны, якія пайшлі ў партызаны.

У в. Болюта схавалася сям'я гандляра Слеймы Гурэвіча. Яе таксама знайшлі і ўсіх расстралялі. Сям'я Бэркі Крэмера на шляху да лесу наткнулася на засаду карнікаў. Крэмера, яго жонку і дачку расстралялі. Толькі сыну ўдалося ўцячы. Загінуў ён на фронце ў канцы вайны. За некалькі дзён сакавіка карнікі знішчылі каля 800 яўрэяў. На месцы трагедыі стаіць помнік ахвярам фашызму.

Л. С. Шайкоўскі

Аб гэтым забываць нельга

З успамінаў жыхара в. Камянец Уладзіміра Паўлавіча Пазняка

З жахам я ўспамінаю падзею, якая адбылася ля нашай вёскі летам 1942 года. Аднойчы праз вёску немцы правялі пад канвоем каля 15 мужчын і загадалі ім за ваколіцай капаць роў. Калі роў быў даволі глыбокім, вяскоўцы ўбачылі натоўп людзей, які набліжаўся да вёскі. Каля 80 знямоглых, знясіленых жанчын, старых і дзяцей панура і пакорліва ішлі па пыльнай вясковай вуліцы.

Тады праводзіліся масавыя расстрэлы яўрэяў, весткі аб чым дайшлі і да нашай вёскі. Таму не цяжка было здагадацца, які лёс чакае гэтых людзей, бо яны таксама былі яўрэямі.

На наш двор раптоўна забегла жанчына з дачкой і папрасіла вады. Але не паспела яна наталіць смагу, як немец зноў заштурхнуў яе ў натоўп. Не заўважаная немцам, дзяўчынка засталася на нашым двары і моўчкі пазірала на нас. Яна не плакала, не крычала, толькі яе вочы як бы прасілі: «Выратуйце, мяне, людзі». Думаю, што маці зрабіла гэта знарок, каб уратаваць жыццё сваёй дачцы.

Мая маці, Вера Навумаўна Пазняк, хутка завяла дзяўчынку ў хату і пакарміла яе. Усе разумелі, што чакае маці і ўсю сям'ю, калі раптам аб гэтым учынку даведаюцца немцы.

Праз нейкі час за вёскай пачуліся стрэлы, якія болем адгукнуліся ў сэрцах вяскоўцаў. Хутка стрэлы заціхлі. Насыпаўшы вялікі пагорак над ровам, немцы пакінулі вёску.

Тыдні праз тры зайшла да нас настаўніца Марыя. Прозвішча яе ніхто не памятае. Вядома толькі, што яна з дачкой Ліляй прыехала з Масквы і працавала ў школе настаўніцай. Яна таксама была яўрэйкай. Жахлівая падзея падштурхнула яе, мабыць, прыняць рашэнне пайсці з вёскі і дзе-небудзь схавацца. Забраўшы сваю дачку Лілю і ўратаваную дзяўчынку, яна развіталася і пайшла з вёскі. Сумным было гэта развітанне.

Як склаўся далейшы лёс Марыі, Ліլі і той дзяўчынкі — ніхто не ведае. Як ніхто не ведае і аб тым, адкуль немцы прыгналі тых людзей. Усё жыццё пражыў я ў в. Камянец і ніколі не бачыў, каб хто-небудзь наведаў пахаваных у рове за вёскай. Але памятаць аб гэтым трэба.

АКТ ГРАМАДЗЯН в. КРАСНАЛУКІ*
ХАЛОПЕНІЦКАГА РАЁНА МІНСКАЙ ВОБЛ. І ПРАДСТАЎНІКОЎ ВАЙСКОВАЙ ЧАСЦІ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ АБ ЗВЕРСКІМ РАССТРЭЛЕ МІРНЫХ ЖЫХАРОЎ ВЁСКІ НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІМІ КАРНІКАМІ Ў САКАВІКУ 1942 г.

30 чэрвеня 1944 г.

Мы, жители дер. Краснолуки Холопеничского района Минской обл. Каменец В. С., Щетко Е. А., Бабариха Е. С. и представитель воинской части майор Алексеенко С. А., составили настоящий акт о нижеследующем:

В марте 1942 г. карательный отряд немецких бандитов окружил дер. Краснолуки, согнал в одно место 300 жителей села — мужчин, женщин и детей, а также 50 беженцев, выгнал их за село к яме и здесь расстрелял из пулеметов и автоматов. Одна тяжело раненная женщина выбралась из ямы и ушла. Но на второй день ее поймали и расстреляли.

Жители дер. Краснолуки В. Каменец, Е. Щетко, Е. Бабариха и майор С. А. Алексеенко.

* Цяпер в. Красналукі ўваходзіць у склад Чашніцкага раёна (заўв. рэд.).

Узнаўленне святыні

З успамінаў жыхароў Чашнікаў

Вялікі смутак агарнуў людзей, калі ў 30-я гады пачалі закрываць цэрквы ў Чашніках і вёсках раёна. У Мікалаеўскай царкве (былым касцёле) ўлады зрабілі Дом культуры, у будынку Праабражэнскай царквы — склад. Усе абразы, царкоўнае начынне выкінулі на цвінтар. З жалем і болем у сэрцы людзі падбіралі рэшткі знішчаных святынь і неслі да сваіх хат, бо знішчыць веру людзей у Бога такімі дзеяннямі ўлад было немагчыма.

Але ёсць такая народная прымаўка: «Як бяда да парога — мы ўсе да Бога». Так і здарылася, калі пачалася Вялікая Айчынная вайна. Жыхары Чашнікаў пачалі прасіць акупацыйную нямецкую ўладу адкрыць Праабражэнскую царкву. Немцы не пярэчылі, толькі прапанавалі знайсці святара. Людзі абралі царкоўнага старасту. Гэта быў разумны, разважлівы чалавек па прозвішчу Камендант. Яму і даручылі шукаць бацюшку. Камендант даведаўся, што ў вёсцы Касянічы — у Крупскім раёне, недалёка ад Чарэі — жыве дзяк Міхаіл Парашчанка. Яму і прапанаваў стараста пайсці служыць у Чашніцкую Праабражэнскую царкву. М. Парашчанка згадзіўся, але паставіў умову: адрамантаваць царкву, іканастас, знайсці абразы.

Людзі агульнымі намаганнямі зрабілі рамонт, мясцовы мастак Мітрафан Швара змайстраваў іканастас. Жыхары Чашнікаў і навакольных вёсак знеслі абразы. Гэта былі абразы з Праабражэнскай, Пачаевіцкай, Сялецкай, Вядрэнскай, Дварэцкай цэркваў. За мяшок жыта, які сабралі вернікі, жыхар Бачэйкава аддаў інтыміс — ручнік з вывай Ісуса Хрыста, які ён выратаваў пры пажары Бачэйкаўскай царквы. Прывезлі званы, якія і сёння звоняць у Праабражэнскай царкве. Жыхары вёскі Белая Царква сцвярджаюць, што гэта званы з Троіцкай (Белай) царквы. Так яно ці не, але звон у іх вельмі мілагучны.

У 1942 г. узнавілася служба ў Праабражэнскай царкве. Сюды збіраліся людзі з усяго раёна. Дзякуй Богу, царква працуе і цяпер. У 1975 г. святар Каляда прывёз у царкву з Заходняй Беларусі старажытны іканастас. Ён уяўляе сабой мастацкую разьбу па дрэве надзвычай

складанага прыгожага карункавага ўзору. Пасля рэстаўрацыі і ўстаноўкі іканастаса царква папрыгажэла. Не толькі старыя, але і моладзь наведваюць храм. Гэта ўсяляе надзею, што да нашых людзей вернуцца вера, сумленнасць, чэснасць, паважлівасць і чалавечнасць.

Н. Кіндзяева

Яны прайшлі лагернае пекла

Вясной 1944 г., калі жыхары раёна чакалі хуткага вызвалення, у многія сем'і прыйшло вялізнае гора. 1640 жыхароў раёна, у большасці маладыя хлопцы і дзяўчаты, непаўналетнія, былі адпраўлены ў Германію. Дадому вярнулася толькі 1157 чалавек. Многія загінулі па дарозе ў Германію, ад цяжкай працы, хвароб, дрэннага харчавання, здзекаў. Аб жудасных падзеях таго часу засталіся ўспаміны вязняў канцлагераў Міхаіла Рыгоравіча Капусты з Чашнікаў, Пятра Рыгоравіча Шушкевіча з в. Болюта, Ніны Ісакаўны Радашковіч з в. Чарэя і інш.

Найбольшую колькасць моладзі адправілі з Антапольеўскага сельсавета — 257 чалавек, з Чарэйскага сельсавета — 221 чалавек. З в. Чарэя ў фашысцкае рабства трапіла 97 чалавек, з в. Гара — 95, з в. Болюта — 87 чалавек. Па 20 і больш чалавек трапіла ў Нямеччыну з вёсак Падмошша, Рыжанкі, Тоўпіна Антапольеўскага сельсавета. З невялічкай в. Крыўкі Красналуцкага сельсавета, дзе да вайны жыло 136 чалавек, немцы пагналі ў Германію 30 чалавек.

Вязняў прымушалі працаваць да знясілення, па-зверску катавалі, наўмысна заражалі інфекцыйнымі хваробамі, праводзілі на людзях забароненыя міжнароднымі законамі медыцынскія доследы. Каб паскорыць «натуральнае выміранне», вязняў трымалі пад адкрытым небам, марылі голадам.

Л. І. Шушкевіч

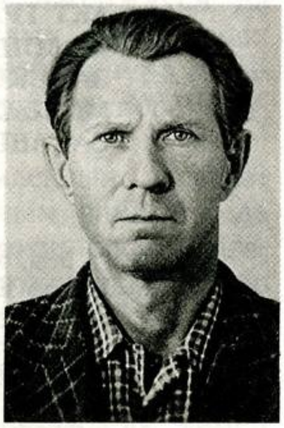
У. Я. Кароль

А. А. Александровіч

В. П. Садоўская

В. А. Александровіч (Казлоўская)

У. В. Улаховіч

З успамінаў вязняў канцлагераў

З успамінаў былога вязня № 326 Пятра Рыгоравіча Шушкевіча

П. Р. Шушкевіч

Май 1944 года жыхары нашай вёскі Болюта сустракалі з надзеяй на хуткае вызваленне. Ужо была чутна кананада баёў. Але 8 мая ад фашысцкіх бомб многія дамы ў вёсцы згарэлі. Людзі засталіся без даху над галавой. Ніхто і падумаць не мог аб далейшых жудасных выпрабаваннях. 12 мая немцы знянацку ўварваліся ў вёску, раздзялілі ўсіх жыхароў на дзве вялікія групы і, паставіўшы кулямёты, рыхтаваліся, як усе думалі, да расстрэлу. Ды тут прыехаў нейкі вялікі начальнік. Параіўшыся аб нечым, ён загадаў старых і малых адпусціць, а маладзейшых прыгнаць у Чарэю.

Мне тады ішоў шаснаццаты год. Я разам з аднавяскоўцамі брыў у Чарэю. Нас заперлі на ноч у хлеў. Людзей назбіралі столькі, што ні сесці, ні тым болей легчы было немагчыма. Давялося ўсю ноч стаяць. Раніцай пагналі ў Багушэўск. Там палонных пагрузілі ў эшалон і павезлі ў Мінск. Па дарозе зрабілі праверку, выгнаўшы на паўстанку з вагона, а потым з крыкамі «шнэль» і «падбадзёрваючы» дубінкамі, загналі людзей у вагоны.

На нейкім прыпынку нас выгрузілі і пагналі калонамі на захад. Гналі галодных некалькі дзён. Спачатку мы яшчэ неяк трымаліся, а потым многія сталі падаць ад знясілення. Іх забівалі. Пасля ночы, праведзенай пад адкрытым небам, многія не маглі падняцца — іх таксама расстрэльвалі.

Успамінаецца выпадак. Наш вясковец Сцяпан Еўдакімавіч Шурко намерыўся ўцячы, калі нас гналі жытнёвым полем. Ён кінуўся ў збажыну, а за ім — паліцай. На жаль, жыта скончылася, і на адкрытым месцы ўцекача паранілі ў плячо. Яго вярнулі ў калону.

Прыгнаўшы нас у Літву, без усялякага перадыху прымусілі капаць акопы. Нават цяжка ўявіць сабе, як нам прыходзілася галодным і знясіленым выконваць такую цяжкую работу. Кармілі варывам з крапівы і нейкім падабенствам хлеба. Тых, хто не мог капаць, білі палкамі, а потым расстрэльвалі. З вялікай колькасці маіх вяскоўцаў засталіся толькі чатыры чалавекі — Лявон Міхайлавіч Шушкевіч, Васіль Аляксандравіч Шушкевіч, Лаўрэн Булавіцкі і я.

Потым нас пагналі ва Усходнюю Прусію. Ад голаду людзі звярэлі. У адным гарадку, убачыўшы жанчыну, якая несла вялікі кошык з булачкамі, палонныя адразу расхапалі іх.

У Германіі, на другім беразе Эльбы, я стаў вязнем канцлагера пад нумарам 326. Адсюль трапіў на работу да бауэра, які жыў за 10 кіламетраў ад горада Біліфельд. У свае шаснаццаць гадоў я важыў усяго 32 кілаграмы.

Калі стаў набліжацца фронт, нас перагналі ў нейкую нізіну, якую, адкрыўшы шлюзы, збіраліся затапіць разам з вязнямі. Але мне і двум таварышам удалося ўцячы. Адзін з іх, Іван Іванавіч Літвінаў, быў з Талачынскага раёна, другі — Адам Антонавіч Барысневіч — з Лагойскага. Мы доўга блукалі па лесе. Дзякуй Богу, немцам было не да нас. Яны ратаваліся самі, хто як мог. У хуткім часе нас вызвалілі.

Мне тады ішоў шаснаццаты

З успамінаў былога асвенцімскага вязня Міхаіла Рыгоравіча Капусты

У маі 1944 года за сувязь з партызанамі (брат Мікалай быў у партызанскай брыгадзе «Дубава») маіх бацькоў і мяне з трынаццацігадовай сястрой забралі немцы і адправілі з Копцевіч у Лепельскую турму. Пасля допытаў сястру адпусцілі і яна, вярнуўшыся дамоў, гадавала трох застаўшыхся малодшых дзяцей. Нас жа адправілі ў Германію.

Мяне разам з іншымі арыштаванымі павезлі спачатку ў Мінск, адтуль — у лагер Асвенцім. Везлі ў перапоўненых вагонах — па 100 чалавек у кожным. У дарозе я захварэў тыфам, таму адразу трапіў у тыфозны барак. Калі ачуняў ад хваробы, мяне змясцілі ў 16-ы барак лагера Асвенціма. Нас, малалетак, не пасылалі на працу. Усе з барака раніцай ішлі на разборку зламаных самалётаў. А я заставаўся ў лагеры. Начальнік барака быў немец. Часамі ён загадваў пачысціць яму абутак. Тады сярод вязняў мелася шмат немцаў. Каб адрозніць вязняў, рускім на адзенне прышылі чырвоныя трохкутнікі, а немцам — зялёныя. Яшчэ насілі чорныя трохкутнікі, якія, як мне растлумачылі, прызначаліся злодзеям і бандытам.

Аднойчы нам стала вядома, што трое рускіх уцяклі ў час працы. Каля месяца пра іх нічога не было чуваць. Але ўсё ж іх злавілі, і немцы вырашылі павесіць іх перад усімі вязнямі на плацы для застрашэння. Нечакана для лагернага начальства гэта сцэна з павешаннем выклікала ў сведкаў гонар за мужнасць і гераізм нашых воінаў.

Аб набліжэнні фронту вязні з радасцю ўпотай гаварылі адзін аднаму. Пасля вызвалення я прыбыў у сваю вёску. Гэта было 18 мая 1945 года.

Лёс засцярог ад смерці ў канцлагеры Маўтгаўзен бацьку, а маці вярнулася з Польшчы толькі ў верасні 1945 года.

М. Р. Капуста

Мне патрэбен толькі спакой

З успамінаў былога вязня канцлагера Ніны Ісакаўны Радашкевіч з в. Чарэя

Нас, моладзь Чарэі, немцы забралі ў маі 1944 года. Прыгнаўшы ў Багушэўск, пагрузілі ў цялятнікі і павезлі ў Германію.

Вялікую знявагу перажылі мы ў Берліне, калі нас, абстрыжаных, гналі па вуліцах горада, а нямецкія дзеці беглі побач і крычалі: «Русіш швайн».

Спачатку палонныя працавалі 10 дзён на палетках бауэра ў Дахау, а потым іх пагрузілі ў вагоны і павезлі далей, у Альпійскія горы.

У горадзе Траништэйн нас пачалі прадаваць. У бауэра, да якога я трапіла, трэба было даіць 15 кароў і касіць. Кароў я даіла, а вось касіць не ўмела. За гэта гаспадар так мяне адлупцаваў, што я страціла прытомнасць. Калі ўся акрываўленая ачуняла, дома нікога не было. Праз вакно ўбачыла, што гаспадары і яшчэ двое рабочых косяць. Я вырашыла ўцячы. Пяць сутак я праблукала ў лесе, хаваючыся ад людзей. У хуткім часе мяне затрымалі, пачалі допыт, а потым пад нумарам 72892 адправілі ў канцлагер.

Давялося мне зведаць гора ў трох канцлагерах — Равенсбрук, Дортмунд, Бергін-Бельзін. Там, у Бергін-Бельзіне, нас вызвалілі амерыканцы.

Н. І. Радашкевіч

Цяжка ўспамінаць той час. Раніцай у любое надвор'е нас выганялі на апель (пляц каля баракаў) і трымалі па дзве — тры гадзіны. Вельмі невыносна было зімой, асабліва калі хто ўцякаў. Тады на холадзе, паўапранутых, трымалі асабліва доўга на апелі. Адлічвалі па некалькі чалавек (50 ці 100 — не ведаю), апошняму ў гэтым ліку загадвалі выходзіць наперад. Так набіралі смяротнікаў, якіх на нашых вачах расстрэльвалі. Памятаю, як аднойчы такі смяротнік стаяў побач са мной. А магла ж быць і я.

Лагер Бергін-Бельзін быў лагерам смяротнікаў. Агароджаны высокай мураванай сцяной і калючым дротам, па якім праходзіў электрычны ток, ён не даваў ніякай надзеі на ратунак.

Памятаю жудасны час у маім лагерным жыцці, калі нас павялі ў крэматорый. Мы разумелі, што гэта апошні шлях у жыцці. Але, мабыць, Богу трэба было, каб я засталася жывой. Нам загадалі зняць адзенне, прагналі праз пакой, дзе загадалі памачыць ногі нейкай непрыемнай вадкасцю. Пакой быў біткам набіты голымі людзьмі. Я ледзь трымалася на нагах, калі раптам адчыніліся дзверы і камендант спытаўся, ці ёсць тут рускія. Мы закрычалі, што тут ўсе рускія. Тады ўсім загадалі выйсці з пакоя.

Пасля таго, як мы памыліся і апрануліся, нас павялі ў барак. Упершыню ён здаўся такім прывабным і жаданым. Як потым даведаліся, крэматорый тэрмінова спатрэбіўся для таго, каб спаліць мадзьярскіх (венгерскіх) яўрэяў, якіх нечакана даставілі ў канцлагер. Цаною іх жыццяў мы выпадкова засталіся жывымі.

У гэтым жа лагеры ў нас, знясіленых, замучаных вязняў, бралі кроў. Многія ад гэтага паміралі.

Набліжаўся фронт. Здалёк чулася кананада, пачасціліся налёты на наш лагер. Аднойчы бомба трапіла ў крэматорый і разбіла яго. Тады мёртвых вязняў пачалі складваць як бярвенні ў штабелі. Красавік быў цёплы і ад мерцвякоў ішоў страшэнны смурод. Нельга без жудасці ўспамінаць пра гэта.

Настала 26 красавіка 1945 года. У гэты дзень, я памятаю, было свята — Вялікдзень. Раніцай нас чамусьці не выгналі на апель. Мы ўбачылі на бараках белыя палотнішчы з чырвонымі крыжамі. А ў 11 гадзін раніцы з'явіліся амерыканцы на танках. Усе мы — знясіленыя, хто на нагах, хто паўзком, выйшлі насустрач і крычалі «ўра», плакалі, абдымалі адзін аднаго.

Але нам загадалі ісці ў свае баракі. Сказалі, што хутка прыйдзе амерыканская кухня і нас накорміць, а таксама папярэдзілі, што з лагернай кухні нельга нічога браць, бо прыгатаваная там ежа атручана.

Вялікім святам для ўсіх стаў абед. На двух чалавек выдалі па буханцы хлеба і наварыстага супу. Толькі не кожны страўнік, што прывык да лагернай баланды, змог вытрымаць. Некаторыя вязні памерлі.

Я ўсё перанесла і, слава Богу, жывая вярнулася дамоў. Калі б мне ў той час сказалі, што я вярнуся дамоў, буду мець сваю сям'ю, выхаваю чацвёра дзяцей, дачакаюся шасцярых унукаў, я б не паверыла.

Спаленыя вёскі

За перыяд акупацыйнага рэжыму шмат вёсак раёна падверглася знішчэнню. Некаторыя з іх былі спалены разам з жыхарамі.

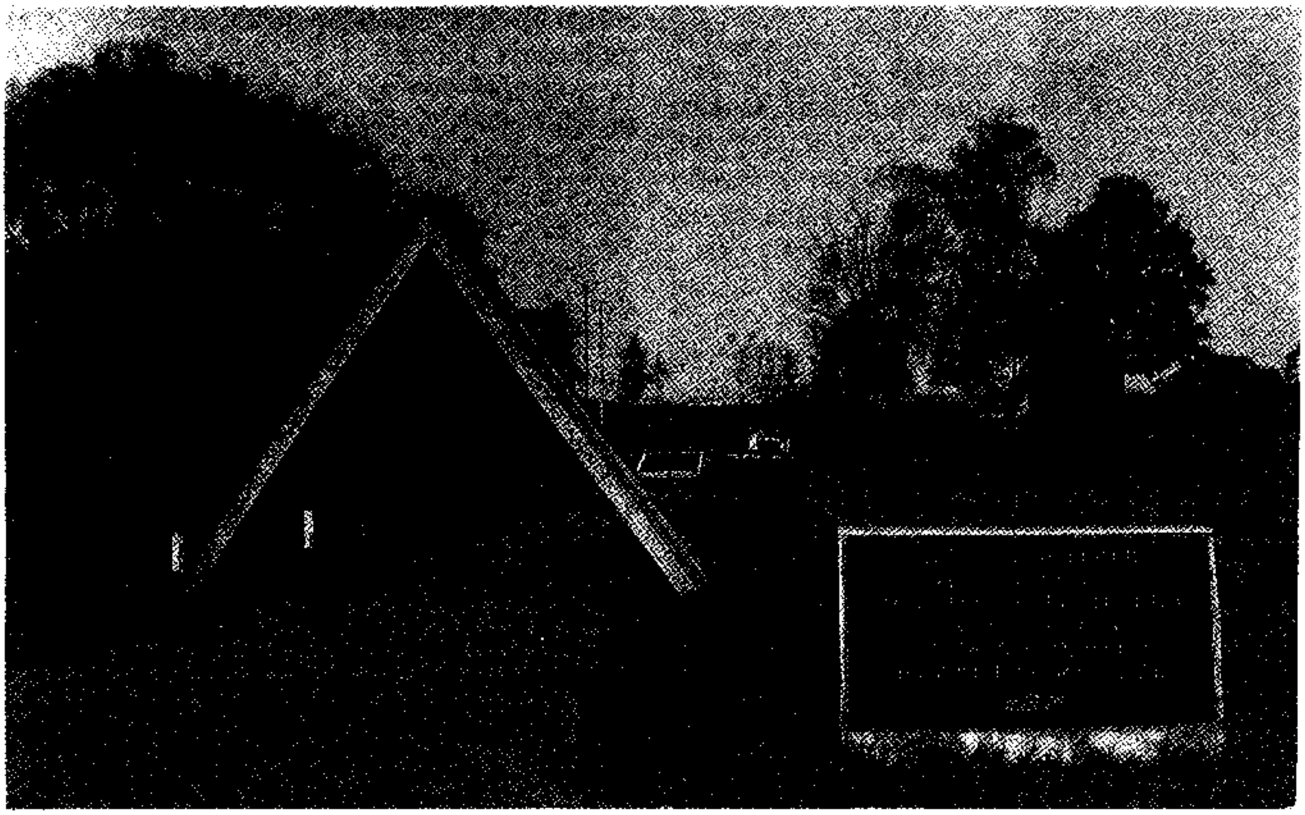

Мемарыяльны знак на месцы в. Вішанькі

4 вёскі занесены ў спісы мемарыяльнага комплексу «Хатынь». Гэта вёскі Стайчаўка, Вішанькі, Красналукі, Лукомль.

Асабліва трагічным быў лёс в. Вішанькі.

9 сакавіка 1944 г. гітлераўскія карнікі спалілі яе разам з жыхарамі. 114 чалавек прынялі тут пакутлівую страшную смерць.

Цяпер на тым месцы стаіць помнік. Смутак назаўсёды застаўся ў вачах жанчыны. З нянавісцю глядзіць стары. Паміж імі дзяўчынка ад жаху прыціснула рукі да грудзей. Такі выгляд мае цэнтральная частка мемарыяла ахвярам фашызму, які адкрыўся 22 чэрвеня 1989 г. у в. Вішанькі. На ўрачыста-жалобную цырымонію сабраліся тысячы людзей. Былі сярод іх і нямногія ўраджэнцы спаленай вёскі.

З кожнага сельсавета была прынесена і захавана ля мемарыяльнага помніка зямля са спаленых вёсак.

Вішанькі — крэўная сястра Хатыні. Яна помнік спаленым вёскам і яе жыхарам у Чашніцкім раёне.

Успамінаюць жыхары спаленых вёсак

Улляна Верамееўна Бародзіч, былая жыхарка в. Вішанькі

Заўважыўшы карнікаў, мая маці сэрцам адчула бяду і загадала мне бегчы ў лес. Калі я вярнулася, Вішанькі дагаралі. Але родную хату, крайнюю ў вёсцы, агонь не зачапіў. Усё тут засталося па-ранейшаму, нават чыгунок з бульбай не паспеў астыць. Толькі не было і ніколі ўжо не будзе маці, якая прыгатавала гэты горкі абед і якой я двойчы абавязана жыццём...

Вера Міхайлаўна Булынёнак. У мінулым вядомая даярка, паважаны чалавек у калгасе «Палац працы» Чашніцкага раёна.

Тады цудам я выратавалася ад смерці. У скульптуры спалоханай дзяўчынкі я ўбачыла сябе. Той жудасны дзень запомніўся мне ва ўсіх падрабязнасцях.

Калі пачалі страляць, я выбегла з хаты і кінулася да сваёй цёткі. Седзячы ў яе хаце, бачыла, як фашысты гналі па дарозе малых дзетак, жанчын, старых. Я моцна прыціснула да сябе стрыечных браціка і сястрычку. Да нас уварваліся немцы і загадалі выходзіць на сход. Больш не з'яўляліся. Мы рашылі нікуды не ісці. Калі там, на ўзгорку, дзе стаялі дзве хаты Шумановічаў і Пятуховых (у іх і спалілі людзей), немцы скончылі сваю чорную справу, яны яшчэ раз прайшліся па вёсцы. Зазірнулі і да нас. Адзін з іх прама з ганку пачаў з аўтамата страляць у нас, а потым у цётку, якая стаяла каля сцяны і, ломячы рукі, дзіка крычала: «Паночкі, што ж вы робіце, не чапайце, паночкі». Потым накіравалася да немца, а ён наставіў на яе аўтамат. Мяне параніла ў нагу, засталася жывая толькі таму, што засланілі сваімі цельцамі брацік і сястрычка, якіх я трымала на руках. Потым немцы кінулі мне на ногі салому і запалілі яе, а самі выйшлі на падворак і сталі глядзець, каб ніхто з нас не выбег з хаты. Калі яны адышлі ад хаты трохі далей, я ўстала і, перамагаючы боль, выскачыла з палаючай хаты...

Аляксандр Абляцоў, былы разведчык брыгады «Дубава»

За многа вёрст я ўбачыў клубы дыму над Вішанькамі. Разам са сваім сябрам, забыўшыся пра небяспеку і парушыўшы загад, кінуўся ў родную вёску, дзе толькі напярэдадні наведаў жонку і дваіх маленькіх сыноў. Знайшоў там толькі вуголле і попел...

У хаце, дзе я нарадзіўся, загінулі разам з аднавяскоўцамі мае бацькі і сястра. Ніколі мне не забыць гора і боль тых часоў.

М. Катульскі, ветэран вайны і працы, жыхар в. Асташова Альшанскага сельсавета

Ранняй вясной сорак чацвёртага года жыхары маёй роднай вёскі Асташова жылі ў чаканні хуткага вызвалення ад фашысцкай навалы. Ведалі, што Чырвоная Армія гоніць немцаў з нашай зямлі. Аб гэтым расказвалі лістоўкі, якія распаўсюджвалі партызаны ў Асташове і навакольных вёсках.

Пра сувязь асташоўцаў з партызанамі даведаліся немцы. Раніцай 22 красавіка азвярэлай зграяй уварваліся яны ў Асташова, патрабавалі паказаць, дзе хаваюцца народныя мсціўцы, хто трымае з імі сувязь. Ды толькі маўчалі мае землякі, не знайшлося здрадніка. Бачачы нязломнасць асташоўцаў, адчуваючы іх нянавісць да сябе, карнікі запалілі хаты, дзе жылі партызанскія сем'і. Гарачым полымем завіхурыў пажар. На вачах у вяскоўцаў гарэлі іх сядзібы, чорны дым развейваў набыткі людзей, усё тое, што складала іх жыццё. Ды ніводным словам не азваліся іх вусны, толькі прагай помсты гарэлі вочы.

А карнікі ўсё звярэлі. Збітых, замучаных асташоўцаў сагналі ў адну хату і падпалілі. Не пашкадавалі нікога: ні старых, ні жанчын, ні дзяцей. 22 жыцці загінулі ў полымі. У іх ліку і мая маці з трыма маімі сёстрамі. 45 дамоў спалілі карнікі ў Асташове. Засталася толькі адна — у ёй жылі сваякі паліцая. Мы, партызаны, не ведалі ў той дзень аб трагічным лёсе роднай вёскі і яе жыхароў. А таму і не маглі прыйсці ім на дапамогу, абараніць. Не ведалі і мы з бацькам, што няма больш у жывых нікога з нашай сям'і. Заставалася потым адно — помсціць. І дубаўцы — амаль усе асташоўцы былі байцамі 12-га атрада партызанскай брыгады «Дубава» — помсцілі ворагу.

Іван Мадрыд, былы жыхар пас. Беларусь (Іванскі сельсавет)

Быў непадалёку ад Іванска пасёлак Беларусь. Тут знаходзіўся цэнтр калгаса «Беларусь» — аднаго з першых калгасаў раёна. Былыя камунары, а потым калгаснікі нашага пасёлка не пакарыліся фашысцкім акупантам. За сувязь з партызанамі брыгады «Дубава» забіты Вятоха і Шумановіч. А ў кастрычніку 1943 года фашысты абстралялі вёску з танка.

Я. Шапкоўская, былая жыхарка в. Двор Слідцы (Пачаевіцкі сельсавет)

Вёска наша Двор Слідцы зусім маленькая — усяго 15 хат. І ва ўсіх іх з пачаткам вайны пасяліўся страх. Міма па бойкай дарозе часта ездзілі немцы. Аднойчы яны забралі старых Казлоўскіх за тое, што іх сыны былі ў партызанах. Больш пажылых людзей не бачылі. З таго часу пачалі пусцець хаты адна за адной.

Апошнія жыхары Двара Слідцы пайшлі ў лес. Калі вярнуліся, то на месцы вёсачкі знайшлі папялішча.

І. Дзямко, былы жыхар в. Стайчаўка (Латыгаліцкі сельсавет)

Майскі ранак 1943 года быў прыгожы. Асабліва тут, у вёсцы Стайчаўка, якую з усіх бакоў акружаў лес. Бяда падкралася нечакана.

Да каменданта гарнізона, які размяшчаўся ў Замошшы, за 5 кіламетраў ад Стайчаўкі, дайшлі весткі аб тым, што стайчаўцы трымаюць сувязь з партызанамі, пякуць ім хлеб. Прыехалі п'яныя галаварэзы ў нашу Стайчаўку і пачалі хадзіць з хаты ў хату. Ніхто з жыхароў нават і не здагадваўся аб тым, што ў дамах, дзе пабывалі паліцаі, жывым не застанецца ніхто.

Такі ж лёс напаткаў і маю сям'ю. Скошаныя варожымі кулямі, паваліліся жонка і сын. Я таксама быў паранены, але ўсё ж здолеў выпаўзці на двор. Гэта мяне і выратавала.

26 жыхароў Стайчаўкі загінулі тады. На месцы 9 дамоў засталіся папялішчы.

Н. Ярох, былая жыхарка в. Чырвоная Раніца (Пачаевіцкі сельсавет)

Гарэла зямля пад нагамі нямецка-фашысцкіх акупантаў. Білі партызаны гітлераўцаў у іх гарнізонах, нападалі з засад. Немцы жорстка помсцілі за гэта, зрывалі злосць за сваё бяссілле над мірным насельніцтвам. Вось і ў гэты вераснёўскі ранак, пасля начной атакі партызан, мы ўбачылі, як нашу вёску Чырвоная Раніца пачалі акружаць карнікі. Дабра ад гэтага нельга было чакаць. І старыя, і малыя кінуліся наўцёкі. Беглі, а наўздагон свісталі кулі. Не сталі ратавацца толькі мая маці Домна Сямёнаўна і суседка Марыя Дзмітрыеўна Вільчык. «Мы ўжо старыя, калі і загінем, нястрашна», — гаварылі яны і адмовіліся ўцякаць у лес. Пазней яны расказвалі, як фашысты здзекаваліся з іх: і да сценкі ставілі, і стралялі пад самыя ногі, і збівалі. А потым, мабыць, калі надакучыла, адзін з іх сказаў: «Яны і так хутка здохнуць, адпусцім іх». А самі пачалі падпальваць дамы, і хутка вёска ператварылася ў вялікае вогнішча. Мы бачылі гэта з лесу. Згарэла ўсё.

Так не стала нашай маленькай вёскі з паэтычнай назвай Чырвоная Раніца...

Н. Паланевіч, былая жыхарка в. Ярынова (Красналуцкі сельсавет)

Вялікая Айчынная вайна паклікала мужчын і нашай вёскі на абарону Радзімы. Большасць былі на франтах, а хто застаўся на часова акупіраванай ворагам тэрыторыі, узяў у рукі зброю, каб стаць у рады народных мсціўцаў. Састарэлыя і дзеці заставаліся ў хатах Ярынова. Я жыла з бацькам і маці, мужам Анатолем, ён быў інвалідам, і маленькай дачушкай Воляй.

Брат Леанід змагаўся ў партызанскім атрадзе, а брат Павел – на фронце. Чым маглі, дапамагалі партызанам і мы. То харчам, то адзеннем. Зімой 1944 года за сувязь з народнымі мсціўцамі бацька быў закатаваны фашыстамі – разам з іншымі партызанамі яго спалілі жывым.

І сёння перад вачыма жудасныя падзеі таго красавіцкага дня 1944 года. З самай раніцы прыехалі ў вёску фашысты. Пачалі выганяць з дамоў людзей, збіралі за ваколіцай. Нагамі, прыкладамі збівалі тых, хто не мог ісці. Сабралі ўсіх і загадалі чакаць, а самі прыняліся за сваю зверскую справу, пачалі падпальваць хаты. Аблітыя бензінам, яны ўспыхвалі, як свечкі. А нашы сэрцы смылелі ад болю, горычы. Фашысты хацелі расстраляць людзей. Але раптам пачуліся крыкі: «Партызаны едуць! Партызаны!» Толькі гэта выратавала нас, фашысты ледзь паспелі ўцячы.

ПАДПОЛЛЕ

Падпольныя групы ў раёне пачалі арганізоўвацца летам 1941 г. з чырвонаармейцаў, якія апынуліся ў акружэнні, кіраўнікоў раёна, камуністаў і камсамольцаў. Падпольныя групы вялі арганізацыйную і палітыка-выхаваўчую работу сярод насельніцтва, умацоўвалі веру людзей у перамогу над ворагам, узнімалі іх на падпольную барацьбу супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, стваралі партызанскія фарміраванні, распаўсюджвалі праўдзівую інфармацыю.

Дакументы Чашніцкага падпольнага райкома партыі і камсамола, успаміны Ганны Фёдараўны Баркевіч – настаўніцы Чашніцкай СШ № 2, Валянціны Маркаўны Буяльскай (дзявочае прозвішча Васюта) – завуча Чашніцкай СШ № 3, Аляксандра Кірылавіча Непляховіча і Ксеніі Рыгораўны Сціпук – дырэктара і настаўніцы Чашніцкай СШ № 2, Міхаіла Сідаравіча Марціновіча – дырэктара Чашніцкай СШ

І. Б. Пазнякоў, першы сакратар Чашніцкага райкома партыі, арганізатар камуністычнага падполля ў Віцебскай вобл.

№ 1 даюць падставу зрабіць вывад аб тым, што ў раёне існавала не адна падпольная арганізацыя, мелася немалая колькасць патрыятычна настроеных людзей, якія дапамагалі партызанам у зборы інфармацыі аб ворагу. Часцяком падпольныя групы дзейнічалі самастойна. Гэта пацвярджае і дакладная Чашніцкага падпольнага райкома камсамола Віцебскаму абкому камсамола: «В местечке Чашники имеется 3 подпольные организации. Секретари: Варгалионок Алексей, Козлова Екатерина и Шумович Соня. Секретарь Чашникского РК ЛКСМБ Заховаева».

Падпольная група «Цэнтр»

У ліпені 1941 г. у раёне створана падпольная група Сяргея Емяльянавіча Папкова, былога загадчыка Чашніцкага рана. У групу ўвайшлі Павел Данілавіч Лазарэвіч, Рыгор Ермалаевіч Корбан, Андрэй Ігнатавіч Засько, Фёдар Ульянавіч Смаляк, Ісак Іванавіч Удалы, Іван Усцінавіч Нікіцін, Іван Сяргеевіч Саламонаў, Васіль Яўстафавіч Вашчанка. Але пазней І. С. Саламонаў і І. У. Нікіцін, якія жылі ў Чашніках, страцілі сувязь з падполлем і былі выключаны з яго складу. На службу акупацыйным уладам перайшоў В. Я. Вашчанка – пачаў працаваць бургамістрам Дварэцкай воласці.

Арганізацыйна падпольная група аформлена 17 жніўня 1941 г. У яе склад увайшло 12 чалавек.

Былі акрэслены асноўныя задачы групы: дыверсійная работа на чыгунцы, шашэйных дарогах, знішчэнне тэлефоннай і тэлеграфнай сувязі, баз з боепрыпасамі, гаручым і харчовымі прадуктамі, арганізацыя партызанскага руху ў раёне.

На першым пасяджэнні групы «Цэнтр» зацвердзілі сетку канспіратыўных кватэр, сувязных, явачныя месцы, паролі і інш.

Канспіратыўныя кватэры былі ў хатах Марыі Захараўны Шлык і Праскоўі Фядотаўны Шлык, у в. Грыбіна ў хаце Данілы Максімавіча Лазарэвіча, у в. Ухлё ў хатах Е. Я. Дуброўскай, Васіля Паўлавіча Шлыка і Ефрасінні Паўлаўны Шлык, у пасёлку торфапрадпрыемства «1 Мая» ў хаце Пятра Іванавіча Шкалёнка, у в. Жэрына ў хаце Р. Е. Корбана. Зацвердзілі явачныя месцы: у в. Жэрына (на могільніку), урочышчы Ліпаўцы (каля крывой сасны), на Дубовым востраве каля в. Грыбіна. Тут жа прынялі і пароль: «Шукаю цёлку» — «Яе з'елі ваўкі».

Група ўстанавіла сувязь з камуністамі папяровай фабрыкі «Чырвоная зорка» і з дырэктарам Станкевічам. У склад фабрычнай падпольнай групы ўвайшлі Таццяна Баркевіч — да вайны працавала загадчыцай раённага аддзела аховы здароўя, Логінаў — загадчык медпункта і інш. Усяго 7 чалавек (прозвішчы ўсіх не ўстаноўлены). Падпольшчыкі фабрыкі дэманціравалі папераробчыя машыны.

Д. М. Лазарэвіч

П. І. Шкалёнак

С. Е. Папкоў

Дзейнасць падпольнай групы «Цэнтр» можна прасачыць праз дзейнасць яе членаў.

Папкоў Сяргей Емяльянавіч, да вайны працаваў загадчыкам Чашніцкага рана. 8 ліпеня 1941 г. накіраваны з Лёзна для арганізацыі падпольнай работы ў Чашніцкім раёне. Стварыў партыйна-падпольную групу «Цэнтр» і кіраваў яе работай з ліпеня 1941 г. па красавік 1942 г. Вясной 1942 г. немцы арыштавалі С. Е. Папкова і пасля катаванняў расстралялі.

Гаваркоўскі Уладзімір Трафімавіч, да вайны працаваў пракурорам Чашніцкага раёна. Быў пакінуты ЦК КП(б)Б для падпольнай работы. З ліпеня па снежань 1941 г. у складзе партыйна-падпольнай групы «Цэнтр» прымаў актыўны ўдзел у арганізацыі партызанскага руху і збору зброі. Па даручэнню «Цэнтра» разам з П. Д. Лазарэвічам наладзіў сувязь з групай чырвонаармейцаў, якія жылі ў вёсках Грыбіна і Рыбакоўшчына, праводзіў работу па стварэнню партызанскага атрада Васіля Апанасавіча Захарчанкі. Гаваркоўскі працаваў сярод насельніцтва, заклікаў не ўдзельнічаць у мерапрыемствах нямецкіх улад, распаўсюджваў зводкі Саўінфармбюро. У пачатку студзеня 1942 г. з-за хваробы страціў сувязь з падпольнай групай, якая ў гэты час пайшла ў невядомым накірунку, хаваючыся ад карнікаў. Потым Гаваркоўскі выяваў

у партызанскім атрадзе ў Мінскім раёне.

Кіркіж Даніла Аляксеевіч, да вайны працаваў старшынёй Альшанскага сельсавета. Устанавіў сувязь з камуністамі Дварэцкага сельсавета. Разам з членам групы М. П. Корбанам узначальваў аперацыю па вываду са строю абсталявання папяровай фабрыкі «Чырвоная зорка» і спіртзавода. Арыштаваны немцамі ў канцы сакавіка 1942 г. па падазрэнню ў дыверсіі на фабрыцы. Расстраляны пасля катаванняў і здзекаў у Чашніках.

Корбан Мікалай Платонавіч, працаваў да вайны дырэктарам Вішкавіцкай сямігадовай школы. У складзе групы прымаў удзел у распаўсюджванні лістовак, зводак Саўінфармбюро, заклікаў насельніцтва не выконваць распараджэнні нямецкіх улад. Устанавіў сувязь з падпольшчыкамі папяровай фабрыкі «Чырвоная зорка». Праводзіў падпольную работу сярод насельніцтва ў вёсках Альшанка, Шаўкоўшчына, Луцік, Вішкавічы. Схоплены фашыстамі ў сувязі з дыверсіяй на папяровай фабрыцы вясной 1942 г. і расстраляны.

Корбан Рыгор Ермалаевіч, да вайны быў калгаснікам, жыў у в. Жэрына. 8 ліпеня 1941 г. ЦК КП(б)Б накіраваў яго з Лёзна ў тыл ворага ў групу С. Я. Папкова. Выконваў даручэнне па арганізацыі сувязі з камуністамі Вяжоўскага і Іванскага сельсаветаў, удзельнічаў у зборы зброі, знішчэнні тэлеграфнай сувязі, праводзіў дыверсіі на чыгунцы. Распаўсюджваў зводкі Саўінфармбюро. Схоплены фашыстамі ў сакавіку 1942 г., мужна перанёс жорсткія катаванні. Расстраляны ў сакавіку 1942 г.

Лазарэвіч Павел Данілавіч, нарадзіўся ў в. Грыбіна, працаваў судавыканаўцам нарсуда Чашніцкага раёна. 8 ліпеня 1941 г. быў накіраваны ЦК КП(б)Б з Лёзна ў групу С. Е. Папкова. У складзе групы выконваў заданні па збору зброі і арганізацыі партызанскага атрада. Удзельнічаў у знішчэнні тэлефоннай сувязі і дыверсіях на чыгунцы Орша — Лепель. Схоплены фашыстамі ў канцы лістапада 1941 г. і закатаваны каля в. Жэрына.

Марціновіч Міхаіл Сідаравіч — адзін з арганізатараў партызанскага руху ў раёне. Да вайны працаваў настаўнікам у Чашніцкім раёне. У жніўні 1941 г. разам з Сухушыным арганізаваў партызанскі атрад, прымаў удзел у разгроме нямецкіх гарнізонаў, засадах і дыверсіях. У верасні 1941 г. наладзіў сувязь з Сенненскім партызанскім атрадам, праводзіў работу сярод насельніцтва вёсак Жэрына, Гурына, Луг, Барадаўкі, Ухлё, заклікаў насельніцтва хаваць ад нямецкіх улад харчы, жывёлу, ісці ў партызанскія атрады. Ад сувязных Сцяпанавай, Сцяпук атрымліваў звесткі аб масавых арыштах камуністаў раёна. У красавіку 1942 г. пайшоў у партызанскі атрад Лявонава, дзе быў камісарам атрада, сувязным Віцебскага падпольнага абкома партыі. Бацька, маці і сястра М. С. Марціновіча прымалі ўдзел у дзейнасці падпольнай арганізацыі. У 1942 г. бацька М. С. Марціновіча С. А. Марціновіч расстраляны немцамі за сувязь з партызанамі.

У пачатку 1942 г. немцы амаль цалкам знішчылі кіруючае ядро групы «Цэнтр». Загінулі С. Е. Папкоў, Д. А. Кіркіж, Р. Е. Корбан, М. П. Корбан, І. І. Удалы, Я. І. Калістаў, Ф. У. Смаляк, В. П. Шлык, Н. Р. Эйсманд, А. Ф. Мар-

У. Т. Гаваркоўскі (злева) і М. С. Марціновіч

кава, С. А. Марціновіч. Дзейнасць падпольнай групы «Цэнтр» спынілася. Члены групы, якія не трапілі ў рукі немцаў, уліліся ў партызанскія атрады. Так, атрад В. А. Захарчанкі арганізаваны з удзельнікаў падпольнай групы і ваеннаслужачых. У пачатку ліпеня 1942 г. гэты атрад аб'яднаўся з атрадам В. С. Лявонава.

Падпольная група Дз. Ц. Міцькаўца

У раёне торфапрадпрыемства «1 Мая» дзейнічала падпольная група старэйшага рабочага торфапрадпрыемства Дзмітрыя Цімафеевіча Міцькаўца, якая была звязана з партызанскай брыгадай імя К. С. Заслонава.

У групу ўваходзілі Дзяніс Цімафеевіч Міцькавец, Іван Дзянісавіч Міцькавец, Андрэй Каваленка і Максім Мацвеевіч Міцькавец. У канцы 1941 г. падпольная група разабрала вузкакалейную чыгунку ад торфапрадпрыемства да Чашніцкай папяровай фабрыкі. Падпольшчыкі адчынілі харчовыя склады аддзела рабочага забеспячэння і раздалі тавары рабочым торфапрадпрыемства і жыхарам бліжэйшых вёсак. У ліпені 1942 г. спалілі і ўзарвалі 2 агрэгаты для вытворчасці торфу. Праз Васіля Мікітавіча Чарнова перадавалі ў брыгаду імя К. С. Заслонава звесткі аб варожых гарнізонах у Чашніках, в. Альшанцы, папяровай фабрыцы «Чырвоная зорка». Асабліва цяжкай і небяспечнай была работа сярод паліцаяў, якая праводзілася з мэтай агітацыі пераходу іх да партызан. У ліпені 1943 г. 32 паліцаі перайшлі ў 1-ю партызанскую брыгаду імя К. С. Заслонава.

Група праводзіла разведвальную і дыверсійную работу, у 1944 г. непасрэдна ўдзельнічала ў ліквідацыі акружаных нямецкіх войск. Актыўны ўдзел у рабоце групы прымалі Дз. Ц. Міцькавец, А. Ц. Караткевіч, Я. Ф. Сафонаў, К. Р. Сянько, А. Ф. Барадаўка,

А. Ц. Караткевіч

П. Ц. Міцькавец, З. Р. Міцькавец, Л. П. Лапатнёва і інш. Члены падпольнай групы Я. Ф. Сафонаў, К. Р. Сянько і іншыя загінулі ў барацьбе з ворагам.

Чашніцкая падпольная група М. Р. Грышынай

Адразу пасля вайны настаўніца Чашніцкай школы № 2 Наталля Аляксееўна Цыганкова па сваёй ініцыятыве сабрала ўспаміны жыхароў Чашнікаў Валянціны Маркаўны Буяльскай, Паліны Якаўлеўны Рызо, Елізаветы Пятроўны Чэпік аб дзейнасці групы падпольшчыкаў — у асноўным жанчын — пад кіраўніцтвам Марыі Раманаўны Грышынай. Як сведчаць запісы Н. А. Цыганковай, М. Р. Грышына была членам партыі, у пачатку вайны прыбыла ў Чашнікі і пасялілася на кватэры ў завуча Чашніцкай школы Веры Кірылаўны Ваўчанковай (па мужу Турута). Вера Кірылаўна ўладкавалася працаваць у ларку, дзе абменьвала жыхарам Чашнікаў і навакольных вёсак прадукты харчавання і лекавыя травы на соль, запалкі і інш. Потым, калі пачалі дзейнічаць партызанскія брыгады, яна праз сувязных перадавала партызанам звесткі аб дзеяннях немцаў у Чашніках, іх колькасці, узбраенні. Даставала медыкаменты, бінты, нямецкія аусвайсы праз машыністку камендатуры Ксенію Андрыянаўну Вінядоўскую і перадавала партызанам. Сувязь трымала праз настаўніка Гілянскай школы партызана

брыгады «Дубава» Сцяпана Пятровіча Коласа і юнага партызана Ваню — «хлопчыка ў шэрай кепцы».

З-за гібелі асноўнай часткі членаў падполля нельга дакладна ўстанавіць яго падрабязную дзейнасць. Не захавалася звестак і ў архівах. Але аб некаторых дыверсійных актах, здзейсненых падпольшчыкамі разам з партызанамі, вядома было ўсім тагачасным жыхарам Чашнікаў. Аб іх расказалі партызаны.

Першы дыверсійны акт быў праведзены ў Чашніках 1 мая 1942 г. Яго здзейсніў камсамолец, сын галоўнага ўрача Чашніцкай бальніцы П. Я. Церашкова Аляксандр Паўлавіч Церашкоў.

Ноччу, напярэдадні 1 мая 1942 г., ён устанавіў у цэнтры мястэчка непадалёку ад дома бургамістра М. Сарокі чырвоны сцяг.

Значнай падзеяй у Чашніках стала знішчэнне начальніка паліцыі Новікава і яго намесніка Пушнова. Аб гэтым ва ўспамінах паведамляе інструктар Чашніцкага падпольнага райкома камсамола А. К. Непляховіч. З іх бачна, што гэта зрабілі самі немцы. Падставай жа да гэтага з'явіўся ліст, які падпольшчыкі праз дзяўчынку-сувязную Памалейка перадалі Пушнову, дзе было напісана наступнае: «Гражданин Пушнов, переходите пока не поздно вместе с отрядом на сторону партизан. Своего начальника «Н» не опасайтесь. Партизаны». Пушноў паказаў ліст немцам, якія без разбораў павесілі ў Чашніках у скверы начальніка паліцыі Новікава і яго намесніка Пушнова.

Каб пастаянна быць у курсе спраў, ведаць намеры фашыстаў, камандаванне атрадаў накіроўвала асобных партызан «на службу» да немцаў. Падобнай работай займалася і К. А. Вінядоўская. Яна працавала машыністкай чашніцкай камендатуры, мела доступ да сакрэтных дакументаў. Вядома, такі момант не магла не скарыстаць. Немцы высачылі Ксенію, і ў лютым 1944 г. расстралялі. Яе, як успамінаюць тыя, хто сядзеў разам з ёй у турме, катавалі асабліва жорстка. Але яна зрабілася нейкай абыякавай, каменнай, не размаўляла ні з кім, як быццам аглухла і аслепла. Потым яе змясцілі ў асобную камеру. Зусім знявечаную ўбачылі Ксенію Андрыянаўну Вінядоўскую перад расстрэлам.

Як успамінае З. К. Кунцэвіч (дзявочае прозвішча Капусціна), якая таксама была напачатку ў групе Грышынай і з'яўлялася сувязной партызан, а потым стала партызанкай брыгады «Дубава», многа жыццяў выратаваў перакладчык па прозвішчы Шурынаў. Ён як мог дапамагаў людзям. Аб гэтым расказвала і Вера Кірылаўна Ваўчанкова. Яна ведала нямецкую мову і, калі яе па даносу ўпершыню дапытвалі, уважліва сачыла за перакладам Шурынава. Абвінавачваў яе бухгалтар Кашпар у сувязі з партызанамі. Каб дапамагчы Веры Кірылаўне, Шурынаў растлумачыў каменданту, што Кашпар помсціць жанчыне за адхіленае каханне і таму зрабіў такі данос. Камендант адпусціў Веру Кірылаўну. Узрушаная, яна расказала аб гэтым падпольшчыкам.

Вялікую дапамогу аказваў партызанам С. Я. Казлоў, які служыў у паліцыі. Для атрада Лявонава ён здабываў патроны, гранаты, паведамляў аб намерах немцаў і паліцаяў, выведваў паролі.

У канцы 1943 г. пачаўся разгром Чашніцкага падполля. Немцы арыштавалі М. Р. Грышыну, В. К. Ваўчанкову, Г. Ф. Баркевіч, К. А. Вінядоўскую, сувязную-піянерку Тамару Унуковіч і яе маці Г. П. Унуковіч, партызанскага шаўца Марка Васюту і інш.

Усе, хто ведаў кіраўніка падпольнай групы Марыю Раманаўну Грышыну, адзначалі мужнасць, вытрымку, прадбачлівасць гэтай пажылой жанчыны. Асабліва спатрэбіліся гэтыя якасці ў часы турэмнага зняволення. Марыя Раманаўна падтрымлівала сілу волі арыштаваных у хвіліны адчаю, па-мацярынску даглядала за хворымі пасля катаванняў.

9 лютага 1944 г. фашысты пасля жорсткіх здзекаў і катаванняў расстралялі на беразе р. Улы (там, дзе сыходзяцца

В. К. Турута-Ваўчанкова

разам вуліцы Пралетарская і Луначарскага) 23 чалавекі. У іх ліку былі М. Р. Грышына, В. К. Ваўчанкова, К. А. Вінядоўская, Кацярына Шостак, піянерка Тамара Унуковіч. У скверыку павесілі Марка Васюту. Арганізацыя спыніла сваё існаванне за 4,5 месяца да вызвалення раёна.

Н. Кіндзяева

З успамінаў кіраўніка падпольнай групы ў раёне торфапрадпрыемства «1 Мая» Дз. Ц. Міцькаўца

Вялікая Айчынная вайна застала мяне на пасадзе начальніка ўчастка здабычы торфу торфапрадпрыемства «1 Мая» Чашніцкага раёна. У ліпені 1941 года мяне пакінулі для падпольнай работы ў тыле ворага.

Я арганізаваў групу з 5 чалавек, у якую ўваходзілі Дзяніс Цімафеевіч Міцькавец, Іван Дзянісавіч Міцькавец, Андрэй Каваленка і Максім Мацвеевіч Міцькавец.

У канцы 1941 года група пашкодзіла вузкакалейную чыгунку, якая вяла ад торфапрадпрыемства «1 Мая» да папяровай фабрыкі ў Чашніках, бо немцы планавалі па ёй вывезці абсталяванне і тэхніку торфапрадпрыемства. Пасля гэтага група ўзламала дзверы складоў аддзела рабочага забеспячэння. Прадукты харчавання разабралі рабочыя торфапрадпрыемства і сяляне навакольных вёсак.

Дз. Ц. Міцькавец

У 1942 годзе немцы размясцілі на торфапрадпрыемстве нямецкі гарнізон і ўмацавалі яго. Яны арганізавалі аднаўленчыя работы для вытворчасці паліва, рамантавалі агрэгаты для здабычы торфу. Завод пачаў працаваць.

У ліпені 1942 года падпольная група пад маім кіраўніцтвам спаліла 2 агрэгаты здабычы торфу і 1 агрэгат узарвала.

У пачатку 1943 года мы ўстанавілі сувязь з Васілём Мікітавічам Чарновым, ад якога атрымалі заданне: устанавіць колькасць, узброенасць, размяшчэнне ўмацаванняў у нямецкіх гарнізонах Чашнікаў, Альшанцаў і г. д. Сабраныя звесткі праз В. М. Чарнова перадаваліся ў штаб партызанскай брыгады імя К. С. Заслонава.

У чэрвені 1943 года нам стала вядома, што ў в. Жэрына размяшчаецца 1-ы партызанскі атрад брыгады імя К. С. Заслонава. Ад яго камандавання мы атрымалі даручэнне распрапагандаваць салдат аховы варожага гарнізона і схіліць іх да пераходу на бок партызан. Пачалася цяжкая і карпатлівая работа па разлажэнню гарнізона. Кіраўніцтва атрада гарантавала жыццё тым, хто пяройдзе, пры ўмове актыўна ўдзельнічаць у барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. У ліпені 1943 года 32 паліцэйскія перайшлі да партызан. Адразу прынялі рашэнне неадкладна атакаваць і разграміць астаткі гарнізона. Але фашысты, даведаўшыся аб наступленні партызан, уцяклі ў Чашнікі.

Атрад знішчыў усё абсталяванне торфапрадпрыемства. Гарнізон быў ліквідаваны. Многія жыхары пасёлка пайшлі ў партызанскі атрад.

Па заданню намесніка камандзіра партызанскага атрада К. В. Грышчанкова група вяла разведку ў гарнізонах Чашнікаў, пасёлка папяровай фабрыкі, а таксама Бачэйкава і Бешанковічаў.

У пачатку 1944 года група знішчыла варту каля нямецкага танка, які заграз у балоце побач з Малой Вядрэнню.

Некалькі пазней мы даведаліся, што нямецкія сувязісты пракладваюць лінію Чашнікі – Бешанковічы. Падпольшчыкі разам з партызанамі знішчылі афіцэра сувязі і некалькі фашыстаў, знялі ў многіх месцах кабель і без страт адышлі.

Праз сувязных мне стала вядома, што нямецкі салдат і некалькі паліцаяў жадаюць перайсці да партызан. Са згоды Грышчанкова адбылася сустрэча. У выніку нямецкі салдат Пауль Лен быў дастаўлены ў партызанскі атрад. Ён даў каштоўныя звесткі аб нямецкіх гарнізонах, прымаў актыўны ўдзел у разведцы, баях з фашыстамі аж да злучэння з часцямі Чырвонай Арміі.

Перад вызваленнем раёна ад нямецкіх захопнікаў у падпольную групу ўваходзіла звыш 40 чалавек. З'явіліся больш шырокія магчымасці для правядзення дыверсійных актаў і разведвальнай работы. Групе стала вядома, што ў раёне Бешанковіч фашысты наводзяць пантонны мост праз Заходнюю Дзвіну. Схему мясцовасці, дзе шчыраваў пантонна-маставы атрад, мы перадалі Грышчанкову. У хуткім часе наша авіяцыя дакладным ударам знішчыла пантонны мост.

Падпольная група ў час вызвалення раёна ад захопнікаў разам з партызанскім атрадам «Дзядзя Косця» затрымала і перадала штабу палка, які размяшчаўся ў вёсцы Вялікая Вядрэнь, звыш 300 немцаў, што трапілі ў акружэнне. Падпольшчыкі даставілі ў Чашнікі 6 фурманак з трафейнымі вінтоўкамі, аўтаматамі і гранатамі.

Актыўны ўдзел у дзейнасці групы прымалі Дзяніс Цімафеевіч Міцькавец, Апанас Пятровіч Караткевіч, Ягор Фёдаравіч Сафонаў, Карп Раманавіч Сянько, Антон Барадаўка, Павел Цімафеевіч Міцькавец, Захар Рыгоравіч Міцькавец, Лідзія Пятроўна Лапатнёва і інш.

На ўсё жыццё ўдзельнікі падполля захавалі добры ўспамін аб сваіх загінуўшых таварышах – Я. Ф. Сафонаве, К. Р. Сянько і інш.

Успаміны захоўваюцца ў фондах Аршанскага музея імя К. С. Заслонава.

З успамінаў Ганны Фёдараўны Баркевіч

У першыя дні вайны да мяне прыходзілі школьныя сяброўкі з бліжэйшых да Чашнікаў вёсак. Часам яны прыносілі лістоўкі, скінутыя з самалётаў, зводкі Саўінфармбюро, якія мы распаўсюджвалі ў Чашніках.

Пазней для партызанскіх атрадаў мы збіралі звесткі аб нямецкім гарнізоне, здабывалі медыкаменты і перавязачны матэрыял у бальніцы і ветлячэбніцы. Усё гэта перадавалі праз сувязных.

Работа стала больш акрэсленай і мэтанакіраванай, калі ў хаце маёй сваячкі Ксеніі Рыгораўны Сцяпук пасяліліся «бежанкі» – Марыя Раманаўна Грышына і Ксенія Андрыянаўна Віпядоўская. Ксенія Андрыянаўна ўладкавалася працаваць машыністкай у райуправу, дзе здабывала каштоўныя для партызан звесткі. Марыя Раманаўна Грышына перадавала іх праз сувязных у атрад.

Аднойчы М. Р. Грышына прыслала да мяне К. Р. Сцяпук з даручэннем – паведаміць партызанам аб маючым адбыцца выездзе карацеляў. У вёсцы Дварэц я ўпершыню сустрэлася з Вячаславам Васільевічам Старынскім – супрацоўнікам штаба Чашніцкай партызанскай брыгады «Дубава», якому і расказала пра намер фашыстаў. Партызаны падрыхтавалі карацелям «сустрэчу».

Праз які час ад Старынскага да мяне прыйшла Ніна Антонаўна Вашчанка. У шпіталі адчуваўся востры недахоп хірургічных інструментаў. Іх пералік запісаў на паперцы К. П. Чэпік — начальнік медыцынскай службы брыгады «Дубава».

Я звярнулася за дапамогай да знаёмай медсястры Клаўдзіі Паўлаўны Фраловай. Яна падрыхтавала інструменты, але вынесці іх не змагла, бо знаходзілася, як жонка супрацоўніка НКУС, пад наглядам гестапа. Як толькі я паклала скрутак у сумку, у кабінет медсястры ўвайшоў нямецкі салдат. Клава яму растлумачыла, што я зайшла праведаць хворага, але яго ўжо выпісалі з бальніцы. Усю дарогу дадому мне здавалася, што салдат ідзе следам, нават страшна было азірнуцца.

Праз некалькі дзён па інструменты прыйшла Ніна Вашчанка. Мы паклалі іх у кошык, а зверху прыкрылі мяшочкам з соллю. Я ўзяла граблі і пайшла правесці Ніну гародамі за Чашнікі, тым больш што ў гэтым напрамку быў наш участак сенакосу. Гадзіны праз дзве я вярнулася дадому.

Ніна пазней расказвала аб сваім далейшым шляху да партызан. Як толькі яна наблізілася да вёскі Проземля, насустрач ёй паказалася група фашыстаў. Дзяўчына спалохалася. Мільганула думка схаваць скрутак з інструментамі ў невялікім стажку сена каля дарогі. Але фашысты набліжаліся і ўважліва пазіралі ў яе бок. Калі яны падышлі бліжэй, то адзін з іх, зазірнуўшы ў кошык, спытаўся: «Матка, яйка?» «Ды не, паночак, солі вось набыла». Ад страху яна ледзь не заплакала. Немцы пайшлі сваёй дарогай, а дзяўчына, здранцвелая ад страху, рушыла далей.

Потым партызанам спатрэбілася мазь ад каросты. Я звярнулася да сваёй школьнай сяброўкі Вольгі Адамаўны Палітыка. Яе бацька Адам Ільіч працаваў у ветлячэбніцы. Некалькі разоў ён рыхтаваў мазь, перадаваў таксама ёд, рэваноль, перавязачны матэрыял. Часцей за ўсё іх забіраў сувязны, дарожны рабочы з вёскі Тараскі Ягор Ціханавіч Атрашкевіч. На фурманцы ў сене ён перавозіў гэтыя медыкаменты ў партызанскую брыгаду «Дубава». Праз Ніну Антонаўну Вашчанка і Ягора Ціханавіча Атрашкевіча мы перадалі партызанам звесткі аб зерневых складах у мястэчку і месцы знаходжання запасаў узбраення ў нямецкім гарнізоне ў Чашніках.

З маёй дапамогай удалося пераправіць у партызанскі атрад сына начальніка медслужбы К. П. Чэпіка. Алік і яго цётка Елізавета Пятроўна (сястра К. П. Чэпіка), якім пагражала фашысцкая кара, былі выратаваны і перапраўлены самалётам за лінію фронту.

22 лістапада 1943 года мяне і Ганну Вікенцьеўну Цімошчанка арыштавалі. Пасля допыту Ганну адпусцілі дадому. Мяне дапытваў следчы Марозаў. Але дакладных абвінавачванняў супраць мяне не мелася, бо пра падпольную маю работу ніхто не ведаў. І ўсё ж мяне адправілі ў турму, дзе ўжо знаходзіліся М. Р. Грышына, Г. П. Унуковіч і яе дачка Тамара. У камеры ўсе сядзелі і спалі на падлозе. Толькі каля вакна была прыбіта жалезная рашотка, якая служыла і лавачкай і сталом. Я здзіўлялася мужнасці і вытрымцы М. Р. Грышынай. Кволая на выгляд, яна не толькі з годнасцю трымалася сама, але і падбадзёрвала іншых зняволеных. Аднойчы ноччу яна падышла да мяне. Спыталася, за што мяне арыштавалі. Сама ж паведаміла, што яе абвінавачваюць у тым, што з'яўляецца камуністам. Яна сказала мне, што ў камеры ёсць правакатар, таму трэба быць асцярожнай. Марыя Рыгораўна параіла мне ні ў чым не прызнавацца, сказала, што мяне павінны хутка выпусціць.

Аднак у турме я захварэла тыфам. Мяне змясцілі ў турэмную бальніцу, дзе разам ляжалі мужчыны і жанчыны, у адной палаце. Каля ўваходу стаяў вартавы з аўтаматам. Побач са мной ляжала Вера Кірылаўна Турута, якую з бальніцы забралі раней за мяне. Калі мяне вярнулі зноў у турму, там былі

ўжо іншыя людзі. У камеры я сустрэла Валю Васюта – дачку партызанскага шаўца Марка Васюты, а таксама Вольгу Палітыка. Мы шырока раскрытымі вачыма глядзелі адна на адну, але размаўляць не маглі.

Выразна памятаю жахлівую ноч 9 лютага 1944 года. Мы прачнуліся ад гаворкі, стуку падкоў фашысцкіх ботаў. Усе прыслухоўваліся, чакалі. Яшчэ днём забралі з камеры жыхарку Чашнікаў Н. І. Вішнеўскую. Нам стала вядома, што яе разам з Маркам Васютам, Мікалаем Новікавым і Сцяпанам Пушновым павесілі ў скверыку.

Раптам дзверы камеры адчыніліся. Выклікалі Марыю Раманаўну Грышыну, Тамару Унуковіч і Кацярыну Шостак. Іх расстралялі на беразе р. Улы.

На досвітку ў камеру ўвайшлі паліцаі. Яны абвясцілі, што нас адпраўляюць у лагер зняволеных.

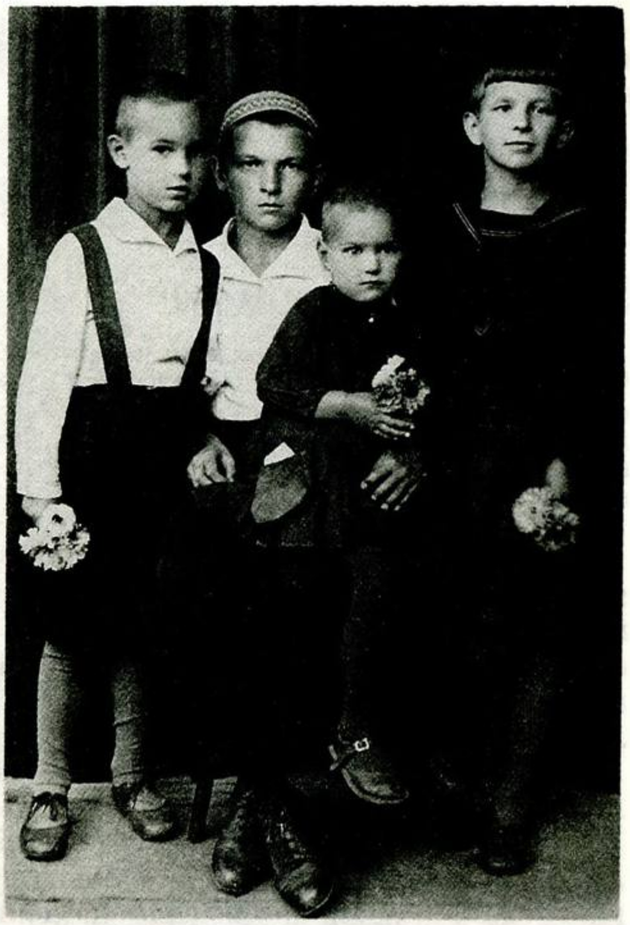

Тамара Унуковіч (справа)

Юная патрыётка

Бязмерна цяжкім было гора Ганны Піліпаўны Унуковіч – яна страціла адзіную горача любімую дачку. Седзячы за кратамі гестапа, яна разам з Тамарай рыхтавалася да смерці. Але каб вось так — сама засталася жывой, а дачку расстралялі — гэта невыносна для сэрца маці.

Ведала Ганна Піліпаўна, што не гуляць хадзіла яе Тамара ў Чашнікі з Запружан, куды пераехалі ў час вайны з мястэчка. Трывожна было на сэрцы за дачку, бо рана ці позна гэта дапамога партызанам магла скончыцца трагічна. Дачка не вельмі таілася ад маці, ведала, што тая з ёю згодна ў самым галоўным — нянавісці да ворага. Часам яна раілася з Ганнай Піліпаўнай, як лепш выканаць даручэнне партызан, да каго звярнуцца ў Чашніках за дапамогай. Па заданню партызан брыгады «Дубава» Тамара перадавала ў нямецкі гарнізон зводкі Саўінфармбюро, лістоўкі, праводзіла савецкіх людзей з нямецкага гарнізона ў партызаны, збірала звесткі аб праціўніку, агнявых кропках гарнізона.

Аднойчы Тамару пры выкананні задання арыштавалі. За нямецкія краты трапіла тады адразу некалькі чалавек, у іх ліку і маці Тамары — Ганна Піліпаўна. Доўга дапытвалі, катавалі дзяўчынку. Але яна нікога не выдала. 9 лютага 1944 г. яе разам з 23 патрыётамі Чашнікаў расстралялі на беразе р. Улы. Ёй тады толькі споўнілася 15 гадоў.

Калі Тамару забіралі з камеры на расстрэл, усе ўголас заплакалі. Маці прытуліла дачку да грудзей, потым прышчапіла да яе сукенкі сваю брошку і сказала: «Ідзі, дачушка, хутка і мы за табой».

Дзяўчынка выпрамілася, абвяла вачыма людзей і сказала:

— Не трэба плакаць. Хутка прыйдуць нашы. Ім, катам, будзе кепска. А на нашых магілках пасадзяць кветкі.

Н. Кіндзяева

Ён зрабіў усё, што мог

Пра яго расказваюць многія былыя партызаны Чашніччыны. Сярод іх Піліп Якаўлевіч Садоўскі, які за партызанскую дзейнасць атрымаў ордэн Леніна, іншыя ўрадавыя ўзнагароды. Яму асабіста прыйшлося дзейнічаць разам з гэтым юнаком, імя якога — Алік Церашкоў.

Алік Церашкоў

Алік — сын галоўнага ўрача Чашніцкай бальніцы Паўла Яфімавіча Церашкова. Перад самай вайной скончыў дзесяцігодку. Збіраўся вучыцца далей, але… З прыходам фашыстаў камсамолец Церашкоў стаў народным мсціўцам. Аб ім расказваюць нешта падобнае на легенду.

На групавым фотаздымку выпускнікі, што скончылі Чашніцкую школу перад самай вайной. Звяртае на сябе ўвагу юнак з задумлівым позіркам, светлавалосы, сярэдняга росту. На лацкане пінжака — значок варашылаўскага стралка. Гэта Алік Церашкоў. Такім ён запомніўся ўсім, хто ведаў яго да вайны. І толькі яго сябры па зброі могуць дадаць некалькі новых рыс, якія выявіліся ў характары гэтага знешне спакойнага, сціплага хлопца.

…Ноч выдалася цёмная. Час перад світаннем. Моцна спіць Смалянецкая вуліца. Знік вартавы паліцай, што стаяў ля дома бургамістра Сарокі. Ніхто не бачыў, як у цемры прабіраліся двое… Вось, нарэшце, зніклі іх постаці. Сцішылася ўсё.

Наступіла першамайская раніца 1942 г. Ззяла сонца. І вельмі ярка пералівалася ў яго промнях прымацаванае да слупа палотнішча чырвонага сцяга. Павыходзілі з хат жыхары гарадскога пасёлка. Сцяг пераможна лунаў якраз насупраць вакон бургамістравага дома. Радасна і здзіўлена глядзелі людзі ў той бок. Але вось расчыніліся дзверы і на ганку з'явіўся раз'юшаны гаспадар. Фашысцкі паслугач кінуўся да слупа. Рукі яго пацягнуліся да дрэўка… У наступны ж момант моцны выбух страсянуў наваколле. Вывернуты слуп і каля яго шматкі таго, што засталося ад бургамістра, — вось што ўбачылі людзі…

Такой на ўсё жыццё запомнілася жыхарам Смалянецкай (цяпер Ленінскай) вуліцы тая першамайская раніца. Людзі былі ўдзячны невядомаму герою. А ён, Алік Церашкоў, быў тут жа, у натоўпе, і з усмешкай сачыў за гітлераўцамі. Ён зрабіў тое, што да гэтага не ўдавалася яго таварышам, — знішчыў здрадніка, даўно прысуджанага да смерці.

Гэта толькі адзін эпізод баявой дзейнасці юнака-патрыёта.

Герой не дажыў да перамогі. Ён загінуў пры мініраванні чыгункі. Алік заклаў міну пад рэйку. Было вядома, што цягнік ідзе без суправаджэння. Аднак здарылася інакш. Наперадзе цягніка ішла дрызіна.

І дрызіна не ўзарвалася. Чаму?! А цягнік, цяжка пыхкаючы, няўмольна набліжаўся. Што рабіць?

Рашэнне прыйшло імгненна. Церашкоў кінуўся на чыгуначнае палатно. Ён паспеў своечасова.

Чырвоны прамень, 10 красавіка 1965 г.

ПАРТЫЗАНСКІ РУХ

Партызанскія атрады ў лясах Чашніччыны сталі ўтварацца ў 1942 г. Іх аснову складалі воіны, якія па розных прычынах трапілі ў акружэнне. Потым яны пачалі афармляцца ў партызанскія брыгады, якія мелі тэрытарыяльныя зоны кантролю. Партызанская ваенная барацьба супраць нямецкіх захопнікаў мела вялікае ваеннае і маральна-палітычнае значэнне, наносіла значныя страты войскам ворага, дэзарганізоўвала яго тыл, зрывала мерапрыемствы ваенных улад і адміністрацыі акупантаў, стварала для іх нясцерпныя ўмовы на акупіраванай тэрыторыі, умацоўвала ўпэўненасць прыгнечанага народа ў канчатковай перамозе.

У жніўні 1941 г. у раёне пачаў дзейнічаць партызанскі атрад на чале з Цімафеем Яўсеевічам Ермаковічам.

У верасні 1941 г. у лясах ля Чарэі арганізаваны партызанскі атрад з чырвонаармейцаў, якія трапілі ў акружэнне. Камандзірам атрада стаў лейтэнант Чырвонай Арміі Васіль Шчукін.

Восенню 1941 г. пры садзейнічанні падпольнай групы «Цэнтр» арганізоўваюцца невялікія партызанскія атрады, якія пазней уліліся ў Чашніцкую партызанскую брыгаду «Дубава», Сенненскую партызанскую брыгаду і інш. Так, пры дапамозе члена групы «Цэнтр» М. С. Марціновіча арганізаваны партызанскі атрад пад кіраўніцтвам Сухушына, які пазней увайшоў у склад Сенненскай партызанскай брыгады.

У верасні 1941 г. у Кашчынскіх лясах з Вялікай зямлі прыбыў атрад пад камандаваннем Г. М. Лінькова. Ён дзейнічаў у Кашчынскіх і Красналуцкіх лясах. Дапамогу яму аказвалі жыхары вёсак Забор'е, Пасынкі, Гілі, Сарочына, Маскоўская Гара, Сіманавічы, Гурэц і інш. Вясной 1942 г. у атрад улілося шмат новых байцоў. У маі 1942 г. атрад перамясціўся на тэрыторыю Заходняй Беларусі.

За гады вайны на тэрыторыі раёна дыслацыраваліся Чашніцкая брыгада «Дубава», 1-я Смаленская, 1-я Беларуская і 2-я Беларуская імя П. К. Панамарэнкі (2-га складу), 1-я і 2-я імя К. С. Заслонава, Багушэўская (2-га складу), 1-я Віцебская (2-га складу), «Граза» М. П. Гудкова, імя А. Ф. Данукалава, Лёзненская, Сенненская партызанскія брыгады, партызанскі полк Смаленскі і асобны партызанскі атрад Ц. Я. Ермаковіча.

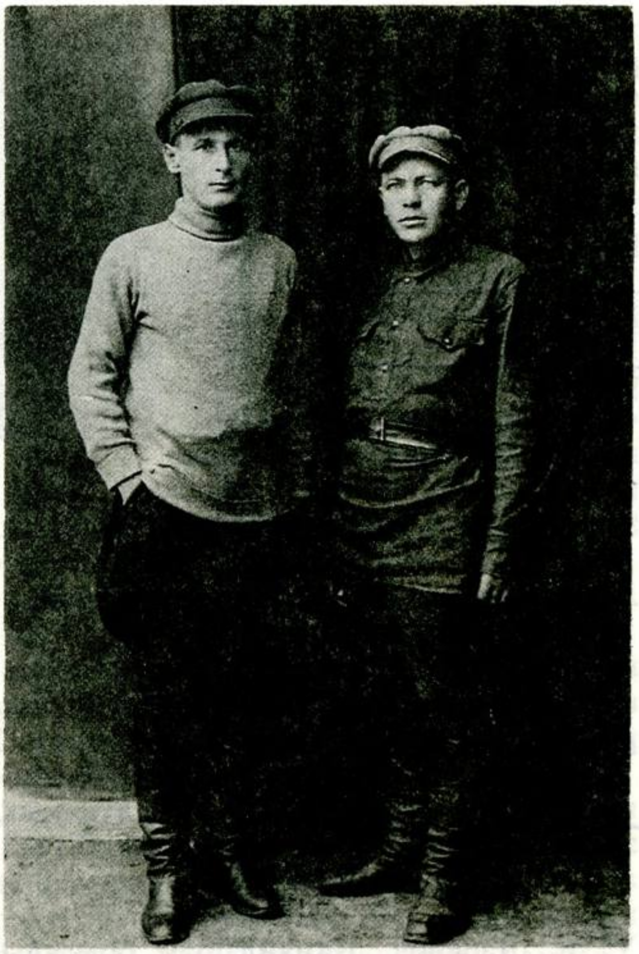

А. Е. Агарак (справа), інструктар падпольнага райкома партыі

Партызаны паралізавалі дзейнасць чыгункі Орша — Вятны — Чашнікі — Лепель, узрывалі масты і станцыйныя будынкі, знішчалі палатно чыгункі. Праводзілі дыверсіі на дарогах Чашнікі — Копцевічы — Іванск — Дзямідавічы — Бачэйкава, Чашнікі — Прoземля — Залессе — Лепель, Чашнікі — Пачаевічы — Лукомль — Стражавічы — Чарэя, грамілі варожыя гарнізо-

ны ў вёсках і Чашніках, зрывалі нарыхтоўку прадуктаў харчавання, адзення для нямецкай арміі, утваралі партызанскія зоны, ратавалі людзей ад гібелі, угону ў Германію, вялі патрыятычную работу сярод насельніцтва раёна.

Сенненская партызанская брыгада разграміла варожыя гарнізоны ў вёсках Чарэя (снежань 1942 г.) і Лукомль (кастрычнік 1943 г.). Чашніцкая брыгада «Дубава» ў выніку 3-дзённых баёў знішчыла ільназавод і пякарню ў Чашніках (студзень 1943 г.), варожыя гарнізоны на чыг. станцыі Чашнікі (сакавік 1943 г.), у вёсках Цяпіна, Варкі, Залессе (ліпень 1943 г.). У кастрычніку 1943 г. байцы Смаленскага партызанскага палка вялі жорсткія баі супраць гітлераўскага гарнізона ў Чашніках, разграмілі варожы гарнізон у Чарэі.

Чашніцкая брыгада «Дубава» ўтворана 28 жніўня 1942 г. на базе вылучаных з брыгады «Смерць фашызму» 9-га і асобнага 68-га атрадаў. Камандаваў 9-м атрадам Ф. Ф. Дуброўскі, 68-м — У. Е. Лабанок. Камандзірам брыгады стаў Ф. Ф. Дуброўскі, камісарам — У. Е. Лабанок.

Спачатку партызанская база знаходзілася ў 2 км ад в. Антунова ва Ушацкім раёне. Створаны пры брыгадзе артдывізіён і кавалерыйскі эскадрон дазвалялі праводзіць дзеянні не толькі на тэрыторыі Ушацкага, але і Чашніцкага раёнаў. Згодна з распараджэннем БШПД і ўказаннем Віцебскага падпольнага абкома КП(б)Б, 1 чэрвеня 1943 г. брыгада узбуйнілася. Атрады 3, 4, 8, 9, 13-ы і частка асабовага складу артдывізіёна ўключаны ў Лепельскую брыгаду імя І. В. Сталіна. Камандзірам Чашніцкай брыгады «Дубава» быў Ф. Ф. Дуброўскі, а Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна — У. Е. Лабанок. Пазней у Чашніцкай брыгадзе «Дубава» ўтвораны новыя атрады: 2-гі (былы 2-гі атрад перайменаваны ў 3-ці), 4, 5, 8, 9, 11, 13, 14-ы. Кавалерыйскі эскадрон атрымаў назву 16-ы атрад, артдывізіён — 15-ы атрад. У такім складзе партызаны брыгады «Дубава» кантралявалі тэрыторыю Чашніцкага раёна да вызвалення яго ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў 28 чэрвеня 1944 г. Месцам яе дыслакацыі напачатку была Саснягоўская пушча ля в. Васькаўшчына, потым в. Маскоўская Гара.

У. Е. Лабанок

І. С. Бурдыка (злева) і І. Я. Алісіевіч, удзельнікі партызанскага руху

Паспяховым дзеянням брыгады садзейнічала работа падпольных арганізацый у Чашніках і раёне.

Некаторыя маладыя падпольшчыкі працавалі ў немцаў, каб мець магчымасць здабываць дакладныя звесткі. Так, Сцяпан Казлоў, які працаваў у паліцыі, паведаміў аб тым, што немцы рыхтуюць напад на партызанскі атрад.

М. М. Пахолак, камандзір 4-га партызанскага атрада брыгады «Дубава»

Н. І. Грыбоўская

Вялікую дапамогу аказвалі партызанам камсамольцы Алег Церашкоў, Алег Варгалёнак, Люба Закрэўская, Валя Хадатовіч, Вольга Сяўцова, Валя Шнітко, Аня Чэпік, Аня Баркевіч і інш.

У 1943 г. Чашніцкая партызанская брыгада «Дубава» ўжо набыла вопыт барацьбы з ворагам, мела шырокую сетку падпольных арганізацый, была добра ўзброена. У гэты час пачалася сапраўдная вайна ў тыле ворага. Партызанскія брыгады грамілі варожыя гарнізоны ў Чашніках, вёсках Чарэя, Лукомль, Цяпіна, Варкі, Залессе і інш. Пачалі праводзіцца сумесныя ўзгодненыя дзеянні партызанскіх брыгад супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У кастрычніку 1943 г. партызанскія брыгады зоны вырашылі разграміць шэраг буйных нямецкіх гарнізонаў, у т. л. у Лепелі і Чашніках. Для гэтага былі аб'яднаны 18 брыгад пад кіраўніцтвам Ф. Ф. Дуброўскага. Наступленне пачалося ноччу на 20 кастрычніка 1943 г. У наступленні на Чашніцкі гарнізон прымалі ўдзел партызаны брыгады «Дубава» і Смаленскі партызанскі полк.

У ходзе жорсткіх баёў аб'яднаныя брыгады ў Чашніках, Лепелі і вёсках знішчылі 500 фашыстаў, захапілі 39 кулямётаў, 18 мінамётаў, іншыя трафеі. Страты партызанскіх атрадаў — каля 300 чалавек. І хаця разгромленыя гарнізоны ўтрымаць не ўдалося, але партызаны ў значнай ступені паралізавалі тылавыя камунікацыі ворага, што стала істотнай дапамогай Чырвонай Арміі.

Здаралася, што населеныя пункты раёна неаднойчы пераходзілі з рук немцаў у рукі партызан. Так, напрыклад, у в. Чарэя 5 разоў змянялася ўлада. Першы раз варожы гарнізон тут разграміла Сенненская партызанская брыгада ў снежні 1942 г., але немцы зноў захапілі Чарэю. У лютым 1943 г. Смаленскі партызанскі полк разбіў варожы гарнізон у Чарэі і захапіў вёску. Праз 3 месяцы пачалася метадычная бамбёжка вёскі, якая працягвалася каля 2 тыдняў. У час яе загінула шмат дзяцей, жанчын, старых, згарэлі дамы і пабудовы. У маі немцы зноў захапілі Чарэю. У верасні 1943 г. Чарэю адбілі партызаны.

У партызанскім руху ўдзельнічалі жанчыны і дзеці. Кемлівай і смелай

В. М. Мурасіна

М. П. Салаўёва

разведчыцай была Надзея Ільінічна Грыбоўская. Ёй даводзілася хадзіць у разведку не толькі ў Чашнікі, але нават і за лінію фронту. Адважна ваявалі медыцынскія сёстры Марыя Нічыпараўна Белюкова, Вольга Аляксандраўна Чэпік, Кацярына Сямёнаўна Лісоўская, Марыя Іванаўна Калітуха, Вольга Мікалаеўна Мурасіна, Лідзія Платонаўна Звонава, Марфа Пятроўна Салаўёва, начальнік медыцынскай службы 1-й партызанскай брыгады імя К. С. Заслонава ўрач Марыя Станіславаўна Завадская.

Вялікую дапамогу партызанам аказвалі дзеці. Многія з іх загінулі ад рук нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1941 г. немцы схапілі і жорстка катавалі 16-гадовую Валю Махрову — выхаванку Чарэйскага дзіцячага дома за сувязь з партызанскім атрадам Васіля Шчукіна. Потым яе расстралялі.

2 снежня 1942 г. трагічна загінуў Алег Каралёў у в. Навазёмава. 13-гадовы хлопчык збіраў зброю для Сенненскай партызанскай брыгады. Гэта стала вядома немцам. У вёску быў накіраваны паліцэйскі нарад, каб арыштаваць хлопчыка. Якраз у гэты час ён нёс партызанам вінтоўку. Паліцаі ўбачылі яго і хацелі схапіць. Алег пачаў адстрэльвацца. Канчаліся патроны, і ён апошнюю кулю пакінуў сабе.

З публікацыі У. Р. Бекашова ў газеце «Усход Алтая» стала вядома пра подзвіг юнага разведчыка Мікалая Грыня з атрада «За Радзіму» Сенненскай партызанскай брыгады. Немцы па-зверску закатавалі хлопчыка.

Цяжка прыйшлося партызанам брыгады «Дубава», іншых брыгад у час правядзення ў красавіку — маі 1944 г. карнай аперацыі немцаў пад кодавай назвай «Свята вясны». Яе задачай было знішчыць партызан усёй Полацка-Лепельскай зоны. На працягу трох тыдняў ішлі жорсткія баі, у ходзе якіх загінула шмат партызан.

Калі ў часы правядзення аперацыі «Баграціён» у Віцебскім «катле» аказалася звыш 5 дывізій і шмат разрозне-

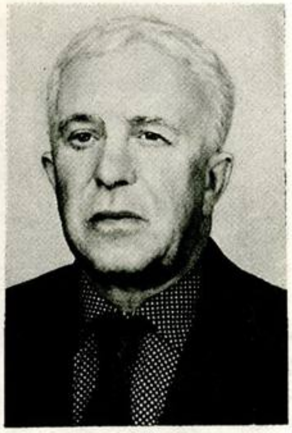

П. І. Мурасін

А. К. Непляховіч

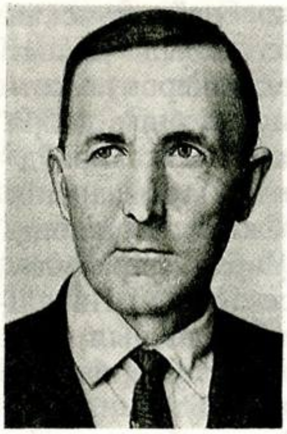

П. Я. Садоўскі

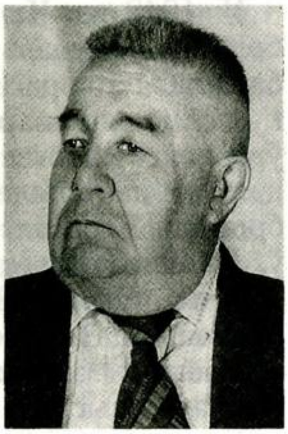

А. М. Шнітко

В. Р. Зімніцкі

Камсамольскі білет В. Р. Зімніцкага, прабіты кулямі

ных часцей 3-й нямецкай танкавай арміі агульнай колькасцю 50 тыс. чалавек, то дапамагалі арміі ў ачышчэнні ад нямецкіх часцей тэрыторыі Віцебшчыны партызаны. Яны знішчылі 400 і захапілі ў палон 1400 нямецкіх салдат і афіцэраў.

Шмат партызан брыгады «Дубава» праявілі мужнасць і гераізм, былі адзначаны высокімі ўрадавымі ўзнагародамі. Сярод іх жыхары Чашніцкага раёна Мікалай Аляксеевіч Амос, Міхаіл Карпавіч Апанасенка, Сцяпан Пятровіч Колас, Віктар Гаўрылавіч Белюкоў, Надзея Ільінічна Грыбоўская, Васіль Венядзіктавіч Даніч, Барыс Паўлавіч Звонаў, Васіль Рыгоравіч Зімніцкі, Пётр Іванавіч Мурасін, Іван Васільевіч Собаль, Іван Гаўрылавіч Чарноў, Кірыл Пятровіч Чэпік. Сцяпан Міхайлавіч Шнітко і інш.

Сярод 1808 партызан брыгады «Дубава», якія злучыліся з часцямі Чырвонай Арміі 28 чэрвеня 1944 г., былі людзі розных нацыянальнасцей. Разам з беларусамі змагаліся з ворагам 252 рускіх, 33 украінцы, 58 чалавек іншых нацыянальнасцей. Так, напрыклад, у 5-м атрадзе камандзірам быў рускі Іван Гаўрылавіч Чарноў, камандзірам узвода — украінец Олік, палітрукамі — яўрэй Скварцоў, прадстаўнікі азіяцкіх народаў Сулімаў і Асанаў. На ўсю партызанскую брыгаду былі вядомы сваімі баявымі дзеяннямі грузін Гаргішэлі, рускі Б. П. Звонаў, беларус С. П. Колас.

Многа гераічных спраў на рахунку брыгады «Дубава». На жаль, у час баявых аперацый загінула шмат смелых і мужных партызан. Сярод іх камандзіры атрадаў Андрэй Арцёмавіч Су-

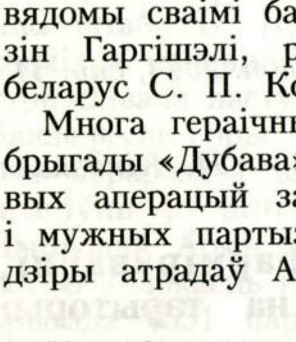
С. П. Колас

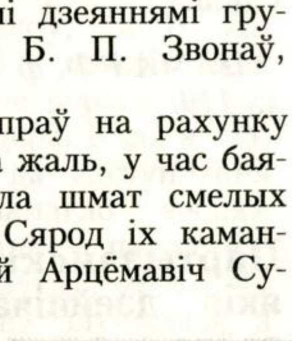
М. Я. Казлоўскі

Група партызан брыгады Дубава

конька, Міхаіл Максімавіч Дзідэнка, Васіль Фёдаравіч Вітко, Міхаіл Іванавіч Чайкін, Панцялей Міхайлавіч Акімаў, Мікалай Сцяпанавіч Шчэрбік, Васіль Спірыдонавіч Клопаў, камісар Апалінарый Ігнатавіч Караннік і інш.

ЦАМА РФ, ф. 235, воп. 2074, спр. 31, л. 119.

Н. Кіндзяева

Партызанскія фарміраванні, якія дзейнічалі на тэрыторыі раёна

Партызанская брыгада 1-я Беларуская (другога складу).

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Сенненскі, Чашніцкі, Лепельскі раёны), Мінскай (Халопеніцкі раён) абласцей. Створана ў верасні 1943 на базе вылучанага ў ліпені 1943 з партызанскай брыгады 1-й Беларускай партызанскага атрада А. Дз. Гурко (створаны ў лютым 1942).

Партызанская брыгада 1-я Віцебская (другога складу).

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Бешанковіцкі, Чашніцкі раёны) і Вілейскай (Смаргонскі раён) абласцей. Створана ў кастрычніку 1943 на базе атрадаў, вылучаных з партызанскай брыгады 1-й Беларускай. Камандзір брыгады П. З. Патапенка, камісар В. М. Казлоўскі, начальнік штаба І. А. Цімошчанка. У кастрычніку 1943 нанесла ўдар па апорнаму пункту праціўніка ў в. Дуброва. Брыгада (574 партызаны) 27 чэрвеня (атрады 3-і і 5-ы) і 2.7.1944 (атрады 1-ы, 2-і, 4-ы і штаб брыгады) злучыліся з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада 1-я імя К. С. Заслонава.

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Аршанскі, Сенненскі, Багушэўскі, Талачынскі, Чашніцкі раёны) і Мінскай (Халопеніцкі раён) абласцей.

Створана ў ліпені 1942 на базе атрада «Дзядзі Косці» (К. С. Заслонава, арганізаваны ў лютым 1942 з групы, якая дзейнічала ў Аршанскім камуністычным падполлі), М. П. Харланава, В. П. Комлева і групы аршанскіх падпольшчыкаў. У красавіку 1943 разгра-

мілі чыгуначную станцыю Вятны. У кастрычніку 1943 удзельнічалі ў баях за Чашнікі. Камандзіры брыгады К. С. Заслонаў, Л. І. Сяліцкі, Б. К. Іваноў; камісары Л. І. Сяліцкі, М. Ц. Любімцаў, Б. К. Іваноў; начальнікі штаба П. П. Лімаеў, В. Р. Палажэнцаў, В. Н. Смірноў. 28.6.1944 брыгада (1826 партызан) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада 2-я імя К. С. Заслонава.

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Аршанскі, Сенненскі, Талачынскі, Лепельскі, Чашніцкі раёны) і Мінскай (Халопеніцкі раён) абласцей. Створана ў верасні 1943. Камандзір брыгады В. П. Комлеў; камісар В. Е. Бяляеў; начальнікі штаба В. Р. Палажэнцаў, М. М. Бальшуноў, М. С. Загер.

Партызаны брыгады ўчынілі дыверсіі на чыгунцы Лепель — Чашнікі. У чэрвені 1944 сумесна з часцямі Чырвонай Арміі вялі баі на рубяжы в. Пасынкі — Кажары — Гілі. 27.6.1944 г. брыгада (905 партызан) злучылася з часцямі Чырвонай Арміі.

Партызанская брыгада 1-я Смаленская.

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Смаленскай (РСФСР), Віцебскай (Сенненскі, Талачынскі, Чашніцкі, Лепельскі раёны) і Мінскай (Халопеніцкі, Крупскі раёны) абласцей. Створана ў сакавіку 1942 у Смаленскай вобл. пад назвай 1-ы батальён. У маі 1942 батальён перайменаваны ў партызанскую брыгаду 1-ю. Камандзіры Ф. Я. Апрэтаў, А. І. Яўстратаў, М. П. Пятровічаў, У. І. Цалішчэўскі; камісары А. Р. Багдановіч, М. П. Пятровічаў, І. Х. Вайзулін; начальнікі штаба А. І. Яўстратаў, Дз. М. Несцераў, А. В. Прусакоў, С. Дз. Жылін. У час наступлення Чырвонай Арміі аднавілі 6 мастоў на дарозе Лукомль — Вялікія Хальнявічы. 26.6.1944 брыгада (390 партызан) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада 2-я Беларуская імя П. К. Панамарэнкі (другога складу).

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Бешанковіцкі, Талачынскі, Чашніцкі раёны) і Мінскай (Крупскі раён) абласцей. Створана ў верасні 1943. Камандзір М. І. Дзячкоў, начальнік штаба Р. А. Махоткін. Партызаны наносілі ўдары па шашэйных і грунтавых дарогах Чашнікі — Бешанковічы, Чашнікі — Сянно.

27.6.1944 брыгада (394 партызаны) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада Багушэўская (другога складу).

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Багушэўскі, Чашніцкі і Лепельскі раёны) і Мінскай (Халопеніцкі раён) абласцей. Створана ў верасні 1943 на базе атрада імя А. В. Суворава, вылучанага з партызанскай брыгады 1-й імя К. С. Заслонава, асабовага складу, вылучанага з партызанскай брыгады Сенненскай, і з мясцовых жыхароў. Камандзір брыгады Я. М. Прахарэнка; камісар П. М. Шарыпа; начальнікі штаба В. П. Лаўкоў, С. Б. Лісецкі. У сакавіку 1944 у цяжкіх баях стрымлівала наступленне ворага на рубяжы вёсак Горы — Вяцера. Каля в. Чарэя перарэзала шлях да адступлення праціўніку, што дапамагло часцям Чырвонай Арміі захапіць у палон вялікую колькасць гітлераўцаў. 29.6.1944 брыгада (651 партызан) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада «Граза».

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай вобл. (Талачынскі, Чашніцкі раёны). Створана ў жніўні 1942 на базе атрада «Граза». Камандзіры брыгады М. А. Рашэтнікаў, С. М. Нарчук, Дз. М. Катлярчук, А. Дз. Варашэнь; камісар С. М. Нарчук; начальнікі штаба Дз. М. Катлярчук, Л. К. Кіпрыянец, Р. М. Аўчыннікаў. У кастрычніку 1943 вялі баі за ўтрыманне лініі абароны ля вёсак Ча-

рэя, Стражавічы, Белая Царква. 26.6.1944 брыгада (673 партызаны) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада М. П. Гудкова.

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Талачынскі, Сенненскі, Чашніцкі, Лепельскі раёны) і Мінскай (Халопеніцкі, Крупскі раёны) абласцей. Створана ў жніўні 1942 на базе атрадаў М. П. Гудкова і В. С. Лявонава (арганізаваны вясной 1942). Камандзір брыгады М. П. Гудкоў; камісары В. С. Лявонаў, І. Р. Фінагееў, Ф. П. Ігнатовіч; начальнікі штаба В. Дз. Сыщенка, Р. С. Арэшыц, Я. Ф. Рукаль. У кастрычніку 1943 партызаны брыгады ўдзельнічалі ў абароне в. Чарэя. У 1944 вялі абарончыя баі на рубяжы вёсак Болюта — Калодніца і Чарэя — Лукомль. 26.6.1944 брыгада (632 партызаны) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада імя А. Ф. Данукалава (да мая 1944 г. «Брыгада Аляксея»).

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Смаленскай (РСФСР), Віцебскай (Лёзненскі, Суражскі, Віцебскі, Аршанскі, Багушэўскі, Бешанковіцкі, Чашніцкі, Ушацкі раёны) і Вілейскай (Пліскі раён) абласцей. Створана ў красавіку 1942 на базе атрадаў «Радзіма» (арганізаваны ў жніўні 1941), «Крэпасць» (арганізаваны ў красавіку 1942), «Граза ворага» (арганізаваны ў кастрычніку 1941). Камандзіры брыгады А. Ф. Данукалаў, В. А. Блахін; камісары І. А. Паўлоўскі, А. Ц. Шчарбакоў, І. І. Старавойтаў; начальнікі штаба А. С. Гайдукоў, Я. М. Антоненка, Ф. І. Пласкуноў, І. П. Піменаў. 1.7.1944 брыгада (1817 партызан) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада Лёзненская.

Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай (Лёзненскі, Сенненскі, Чашніцкі, Бешанковіцкі, Багушэўскі, Лепельскі раёны), Вілейскай (Ільянскі раён) і Мінскай (Крупскі раён) абласцей. Створана ў маі 1943 на базе

Ф. І. Карунец, камісар атрада Сенненскай брыгады

У. Н. Семянкоў

В. С. Лявонаў

П. В. Сырцоў

Я. З. Шарахоўскі

атрадаў «Граза», імя В. І. Чапаева і «Буравеснік». Камандзір брыгады П. І. Кірылаў; камісары А. Ц. Шчарбакоў, Ц. П. Шакінка, М. В. Комлеў, К. М. Кірылаў; начальнік штаба І. Дз. Крупін.

У кастрычніку 1943 удзельнічала ў штурме варожага гарнізона ў г. п. Чашнікі. Разграміла варожыя гарнізоны ў в. Смалянцы (кастрычнік 1943). 28.6.1944 брыгада (604 партызаны) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанская брыгада Сенненская. Дзейнічала на акупіраванай тэрыторыі Віцебскай вобл. (Сенненскі, Чашніцкі, Лепельскі раёны). Створана ў кастрычніку 1942 з часткі асабовага складу партызанскай брыгады М. П. Гудкова. Камандзір В. С. Лявонаў; камісары П. В. Сырцоў, М. Ц. Любімцаў; начальнікі штаба В. Дз. Сыценка, І. К. Пашчанка, Я. З. Шарахоўскі. У снежні 1942 разграмілі варожы гарнізон у в. Чарэя, у верасні — кастрычніку 1943 варожыя гарнізоны ў вёсках Граеўшчына, Слідцы, Закур'е, Прыдвор'е, Лукомль. 26.6.1944 брыгада (1939 партызан) злучылася з Чырвонай Арміяй.

Партызанскі полк Смаленскі. Дзейнічаў на акупіраванай тэрыторыі Смаленскай (РСФСР), Віцебскай (Сенненскі, Чашніцкі, Талачынскі, Ушацкі раёны) і Вілейскай (Куранецкі раён) абласцей. Створаны ў ліпені 1942 на базе групы партызан, вылучанай з партызанскага злучэння «Баця» і арганізатарскай групы І. Ф. Садчыкава. Камандзір палка І. Ф. Садчыкаў; камісар А. Ф. Юр'еў; начальнікі штаба Г. П. Дамарацкі, П. Г. Міняеў. У кастрычніку 1943 партызаны разграмілі варожы гарнізон у в. Чарэя, сумесна з іншымі брыгадамі авалодалі г. Чашнікі. 3.7.1944 полк (942 партызаны) злучыўся з Чырвонай Арміяй. Полк увекавечаны ў мемарыяльным комплексе «Прарыў».

Партызанскі атрад Ц. Я. Ермаковіча. Дзейнічаў асобна на акупіраванай тэрыторыі Чашніцкага раёна. Створаны ў жніўні 1941 з патрыётаў раёна і ваеннаслужачых. У кастрычніку 1941 аб'яднаўся з дыверсійна-разведвальнай групай Р. М. Лінькова. Камандзір атрада Ц. Я. Ермаковіч.

І. Ф. Садчыкаў

А. Ф. Юр'еў

П. Г. Міняеў

У жніўні 1941 партызаны знішчылі некалькі мастоў і тэлеграфна-тэлефонную лінію ў раёне. У верасні 1941 вялі бой каля в. Красналукі.

Н. Кіндзяева

Партызанскі генерал

Аўтар нататкаў — Сяргей Васільевіч Маркевіч, доктар хімічных навук. У гады Вялікай Айчыннай вайны — намеснік камандзіра Чашніцкай партызанскай брыгады «Дубава», у 1944 — 1946 гг. — старшыня Чашніцкага райвыканкома.

Ураджэнец в. Замошша Ушацкага раёна Фёдар Дуброўскі зведаў нялёгкую сялянскую долю. Яго маці, Агаф'я На-

С. В. Маркевіч

Ф. Ф. Дуброўскі

вумаўна,— беззямельная сялянка — батрачыла ў памешчыкаў і кулакоў, а Федзя з 12 гадоў дапамагаў. Пасля рэвалюцыі, у снежні 1918 г., юнак добраахвотна ўступіў у Чырвоную Армію, нёс службу пры ваенным камісарыяце ў Лепелі, а потым з баямі прайшоў ад Лепеля да Варшавы. Гэта была пара яго духоўнага станаўлення і сур'ёзнай загартоўкі.

Праз некаторы час пасля заканчэння Вяземскай палкавой школы Фёдара дэмабілізавалі. Атрымаўшы ў в. Старое Сяло зямельны ўчастак, ён займаўся сельскай гаспадаркай. А калі пачалася калектывізацыя, Фёдар Фаміч арганізаваў калгас «Чырвонае Сяло». Сяляне выбралі яго старшынёй.

У 1931 г. Дуброўскі ўступіў у партыю. Паколькі за яго плячыма былі толькі 2 класы прыходскай школы, Ушацкі райком партыі накіраваў яго ў Вышэйшую цэнтральную калгасную школу, дзе ён атрымаў спецыяльнасць заатэхніка. Працаваў спачатку ў райзем-аддзеле, потым старшынёй трох сельсаветаў. І, нарэшце,— дырэктарам Ушацкай МТС. Палітруком палка ўдзельнічаў у вызваленні Заходняй Беларусі, а ў час савецка-фінскай вайны 1939—1940 гг. быў паранены і кантужаны. Перад вайной з Германіяй працаваў намеснікам старшыні Ушацкага райвыканкома.

Вось такі жыццёвы шлях прайшоў Фёдар Фаміч Дуброўскі перад тым, як стаць народным важаком у барацьбе з нямецка - фашысцкімі акупантамі, камандзірам вядомай брыгады «Дубава».

...У пачатку жніўня 1941 г. па заданню Віцебскага абкома партыі Ф. Ф. Дуброўскі з групай таварышаў вярнуўся ва Ушацкі раён са Ржэва, куды ён эвакуіраваў установы і прадпрыемствы з Ушач. Вось з гэтага часу мы з ім і знаёмы. Калі ж разгарнулі барацьбу з ворагам, я быў намеснікам Фёдара Фаміча: спачатку намеснікам камандзіра атрада, потым — намеснікам камандзіра брыгады па разведцы.

Група Дуброўскага пачынала не з нуля. Для падпольнай работы райком партыі пакінуў у раёне шэраг партыйных, савецкіх і гаспадарчых работнікаў на чале з сакратаром райкома С. Я. Барадаўкіным: інструктараў раённага камітэта С. Б. Баркара, С. К. Паршонка, старшынь сельсаветаў У. М. Коршуна, І. А. Сарокіна, дырэктара лясгаса З. П. Тамашэвіча, дырэктара малаказавода М. Ф. Мошчава, старшынь калгасаў А. І. Хвашча, А. Р. Волаха, настаўнікаў У. Я. Васілеўскага, А. А. Карабаня, П. П. Катленку... Яны арганізоўвалі патрыятычныя групы, збіралі зброю, звесткі і інш.

Пасля ўстанаўлення сувязей з названымі таварышамі ў Сарочынскім лесе, што кіламетраў за дзесяць ад Ушач, Дуброўскі правёў нараду падпольшчыкаў раёна. На ёй былі вызначаны задачы агульных дзеянняў, іх каардынацыя, абгавораны канспіратыўнасць і ўзаемасувязь.

На працягу ліпеня 1942 г. у партызанскія атрады нашай зоны прыйшлі сотні людзей. Паўстала задача: аб'яднаць іх сілы. Таму паводле рашэння абкома партыі ўстаноўлена сувязь з камандзірам суседняга партызанскага атрада У. Е. Лабанком (ажыццявіць гэтую задачу было даручана мне). У жніўні на базе гэтых двух атрадаў створана партызанская брыгада «Дубава».

Дарэчы, аб назве брыгады. Маці, жонка, трое дзяцей Фёдара Фаміча жылі ў в. Старое Сяло. І каб фашысты не змаглі даведацца, што гэта сям'я партызанскага камандзіра, вырашылі прозвішча Дуброўскі змяніць на Дубава. Некаторы час фашысцкая разведка лічыла, што ёсць дзве брыгады — Дуброўскага і «Дубава». Гэта хоць і невялічкая хітрасць, але пайшла яна нам на карысць: у страха, як кажуць, вочы вялікія.

Камбрыг быў чалавекам творчым, умеў выслухаць усіх, і хоць канчатковае слова было за ім, прымаў яго не спяшаючыся. Прыродны розум, гаспадарскі падыход, жыццёвы вопыт дазвалялі яму прымаць найбольш правільныя рашэнні. У той час ён турбаваўся аб тым, як забяспечыць умовы жыцця і баявую дзейнасць зімою партызанам брыгады, колькасны склад якой восенню 1942 г. дасягаў амаль 1700 чалавек. Хаця лепш былога намесніка старшыні райвыканкома Ф. Ф. Дуброўскага ніхто не ведаў раён, тым не менш камбрыг даручыў разведцы і гаспадарчаму ўзводу вынесці прапанову аб месцы размяшчэння партызанскай базы. Такое месца было знойдзена: у двух кіламетрах ад в. Антунова.

У гэты час у брыгадзе стварылі артдывізіён і кавалерыйскі эскадрон. Расшырыўся аператыўны прастор брыгады, дзеянні якой былі накіраваны на чыгунку Полацк — Маладзечна, а таксама ў бок Лепеля, Чашнікаў, Красналук. Пачалі знішчаць чыгуначныя эшалоны з супрацьтанкавай гарматы.

Адчуваючы сілу нашых удараў, немцы часцей сталі праводзіць карныя экспедыцыі, прытым буйнамаштабныя. Прыкладам можа служыць аперацыя «Котбус» вясной 1943 г.

Улічваючы колькасць, высокую арганізацыю і баявую загартоўку брыгады «Дубава», рашэннем Віцебскага абкома партыі і Беларускага штаба партызанскага руху ў ліпені 1943 г. яна была раздзелена на дзве: Лепельскую імя І. В. Сталіна (камбрыг У. Е. Лабанок) і Чашніцкую «Дубава» (камбрыг Ф. Ф. Дуброўскі) з перадыслацыраваннем яе ў Чашніцкі раён. Крыху пазней Фёдар Фаміч зацвярджаецца сакратаром Чашніцкага падпольнага райкома партыі. У яго баявым жыцці пачынаецца новы этап: арганізацыя партыйна-палітычнай работы, удасканаленне тактычных прыёмаў партызанскай вайны ў бязлесным раёне. Нават новы аэрадром трэба было абсталяваць — у бяспечным месцы, вядома.

Штаб брыгады і райком партыі размясціліся ў в. Маскоўская Гара. Паблізу былі знішчаны варожыя гарнізоны. З'явіліся новыя суседзі-партызаны: брыгады Заслонава, Лявонава, Раманава, Прахарэнкі. Нам трэба было «асядлаць» чыгунку Лепель — Чашнікі — Орша. Камбрыг прыняў рашэнне знішчыць яе зусім. Дапамагалі партызанам больш 2500 мясцовых жыхароў. Гэта было ні з чым не параўнальнае працоўнае змаганне, якое мела вялікае выхаваўчае значэнне: партызаны і насельніцтва сумесна перакрылі шлях, чыгунку не аднаўлялі.

У пачатку восені 1943 г. перад партызанскімі брыгадамі нашай зоны пастаўлена новая задача: адначасова разграміць рад буйных гарнізонаў. 18 брыгад былі аб'яднаны пад кіраўніцтвам генерал-маёра Ф. Ф. Дуброўскага. Наступленне прызначылі на ноч 20 кастрычніка.

Аб маштабах восеньскай партызанскай вайны можна меркаваць па Лепелю. Тут размяшчаліся тры ўзмоцненыя палкі фашыстаў, танкавы батальён, дзве артылерыйскія і адна мінамётная батарэі, колькасць гарнізона перавышала

2000 чалавек. Акрамя таго, на подступах горад ахоўваўся больш дробнымі гарнізонамі, шмат было дотаў, дзотаў, акопаў, драцяных загародж. (Тое ж, толькі ў некалькі меншых маштабах, назіралася ў Чашніках, Камені, Бароўцы, Бачэйкаве.) Для штурму Лепеля і прылеглых гарнізонаў выдзялялася 5 брыгад: «Дубава», Лабанка, Уткіна, Мельнікава, Лявонава, якія мелі 6300 байцоў, 12 гармат, 48 мінамётаў, 26 станковых і 303 ручныя кулямёты, 18 супрацьтанкавых ружжаў і іншую зброю.

Наступіла вясна 1944 г. Лінія фронту ў гэты час праходзіла ў 15—60 кіламетрах на ўсход ад Полацка, Віцебска, Оршы, Магілёва, Бабруйска... Знаходзячыся ў аператыўным тыле праціўніка на ўчастку Полацк — Віцебск — Орша, мы павінны былі выканаць тры задачы, пастаўленыя камандаваннем фронту, Цэнтральным штабам партызанскага руху: дэзарганізаваць аператыўны тыл ворага, зрываць падвоз яго рэзерваў і забяспечваць разведданымі аб перадыслакацыі гітлераўскіх войск.

Разведка нашай брыгады здабыла таксама загад фашыстаў аб фізічным знішчэнні партызан усёй Полацка-Лепельскай зоны. Ён стаў вядомы нам у канцы сакавіка, аб чым было дакладзена непасрэдна П. К. Панамарэнку. Карная аперацыя пад кодавай назвай «Фрулінгфест» («Свята вясны») намячалася на красавік — май. У ёй павінны былі ўдзельнічаць 6 нямецкіх дывізій з танкамі і авіяцыяй. Напярэдадні наступлення карнікаў для каардынацыі дзеянняў партызан у зоне была створана спецгрупа на чале з У. Е. Лабанком. Вельмі жорсткія баі ішлі на працягу трох тыдняў, якія закончыліся прарывам кальца акружэння. Цяпер гэты партызанскі подзвіг вядомы як «Прарыў».

Набліжаўся час вызвалення Беларусі. 23 чэрвеня пачалася наступальная аперацыя «Баграціён». Актывізавалі дзеянні і партызаны. 25 чэрвеня войскі 43-й арміі генерала Белабародава і 39-й арміі генерала Люднікава злучыліся ў нашай партызанскай зоне і рушылі далей на захад. А ў Віцебскім «мяшку» аказалася звыш 5 дывізій і многа разрозненых часцей 3-й нямецкай танкавай арміі агульнай колькасцю 50 тысяч чалавек, з якіх больш 16 тысяч было ўзята ў палон адразу. Паколькі нашы войскі гналі ворага далей, да Літвы і Латвіі, то ачышчаць тыл ад акружаных і раз'яднаных нямецкіх часцей віцебскага «катла» павінны былі мы, партызаны. І хоць многія немцы здаваліся ў палон без бою, але былі і «гарачыя» сутычкі з тымі, хто спрабаваў прарвацца на захад. 4 ліпеня Чашніцкі раён быў поўнасцю ачышчаны ад фашыстаў.

Пачалося мірнае жыццё. Партызанскі генерал Дубаў — Фёдар Фаміч Дуброўскі, які быў першым сакратаром Чашніцкага райкома партыі, узяўся за мірныя справы — адраджэнне жыцця знявечанай ворагам, але няскоранай зямлі.

Чырвоны прамень, № 69, 70, 72, 1985 г.

Партизанский рейд (у скарачэнні)

Далеко растянулась бригада по снежным буграм, идут бойцы, тянутся обозы, на санках сидят пулеметчики, они у нас привилегированные — им и сани и кони самые лучшие, чтобы из сугробов, когда нужно, могли вытащить пулемет и доскакать до места, ждущего помощи огнем этого сильного оружия.

М. І. Абрыньба

Бригада направляется на Чашники, надо потревожить фашистов в этом районе. До сих пор действовали в основном в Лепельском — то засады, то на гарнизон в Ушачах налет — и добились своего, вынудили оккупантов уйти из района. А сейчас операция предстоит крупная, поэтому возглавляют рейд комбриг Федор Фомич Дубровский и комиссар бригады Владимир Елисеевич Лобанок. Бригады Дубровского и Лобанка вели партизанскую войну в двух районах, Чашникском и Лепельском, но в августе прошлого, 1942 г. они объединились и образовали единую бригаду «Дубова», состоящую из пяти отрядов.

Я сидел в санках со Степаном Бородавкиным, начальником штаба бригады, а до войны — секретарь райкома в Ушачах. Степан относится ко мне хорошо, вот и ехал у него в санках. Растянулась бригада километров на пять, входит голова колонны в одну деревню, а хвост еще во второй или третьей находится.

Растянули бригаду с умыслом. Много глаз смотрело на движущиеся отряды — и добрых и злых, вот и передадут фашистам в Лепель, что, мол, шла колонна на три села. А нам того и нужно, пусть знают, что у них под боком такая сила. Да еще прибавят свои про оружие — автоматы. Душа у меня радовалась, и родилось дерзкое желание — написать такую картину, как бы портрет бригады, и делать не просто стаффажные лица, а групповой портрет, лучших бойцов изобразить. Эта мысль все больше овладевала мною, и я смотрел на наш марш, обостренно все воспринимая. Комбриг Дубровский, тяжеловатый и рослый, производит впечатление былинного богатыря. Под стать ему и конь, и нарядная, с медными украшениями уздечка, и красный повод. Конь пенит, кусая удила, ездит Федор Фомич превосходно. Сам он — в длинной серой шинели, на груди бинокль, сбоку желтая кобура маузера и еще через плечо автомат.

В саночках, запряженных рыжей рослой кобылой, красиво гнущей шею, объезжал орудия Лобанок. Каждое орудие цугом везут четыре коня. На темно-каурам мохнатом коне в первой запряжке сидит командир нашей партизанской артиллерии Сергей Маркевич. Сергей в белом полушубке, с автоматом и биноклем, черты лица утонченные, это очень добрый и мужественный человек. Митя Короленко — образец кадрового военного — это целая поэма, герой из героев, в длиннополой шинели с автоматом на груди, в белой шапке со звездочкой. Сергей Маркевич, в своем летчицком шлеме, которым гордится и надевает в самые торжественные минуты, любит покрасоваться; в нем живет артистичность, и ему всегда хочется, чтобы на него смотрели, хочет обратить на себя внимание. Любит он зрителей и слушателей, любит озадачить каким-нибудь повествованием.

Всегда меня восхищали Вася Никифоров, Борис Звонов и Миша Диденко. Это — три друга, основатели бригады Дубровского, вошедшие в первый десяток отряда. Никифоров — белорус, Диденко — украинец, Звонов — русский. Это на редкость крепкая дружба трех с разными характерами людей.

Возвращаюсь к своей бригаде, шедшей на Чашники. Задача наша: вынудить оккупантов уйти из местечка, показать им, что они в поле досягаемости нашей бригады. Да и полицаям по деревням надо страху нагнать, а своих людей — укрепить. Много дел делается, когда бригада движется и останавливается то в одной деревне, то в другой.

Солнце светит, повернув к западу, все ниже спускается, и лучи уже бьют в глаза, слепят, делают тени синее и вытягивают их в длину. Когда мы со Степаном Бородавкиным обгоняем колонну и я смотрю на нее, освещенную красным светом, моему восторгу нет предела. Экая красота! Как вернемся, начну писать.

В последний раз выкатилось солнце из-за тени — полосы облака, осветило все ярким светом и начало уходить в нижний слой облаков, затянувших горизонт. Мы входим в деревню на ночлег.

Завтра опять переход с ночлегом и послезавтра к вечеру мы будем в Чашниках.

День наступил, но без яркого солнца, идет снег, медленно падает. И теперь бригада смотрится силуэтом, а вдоль скрывается тонкой полосой, звуки как бы пропали, и не слышно ни скрипа саней, ни шагов, тихо, только когда мимо тебя проходят, ты все ярко видишь, а затем все скрывается во тьме.

Степан Бородавкин рассказывает, как он шел в свой район и как начинал подпольную деятельность. Сначала надо было самому законспирироваться, ему помогла Полонская Феня Карповна. Она спрятала его в своей хате; за печью вынула кусок бревна из стены, получилось лежбище, которое доской закрывалось, вот в нем и надо было лежать, чтобы не забрали, не выследили. Феня стала связной и ходила по заданию Бородавкина по селам, его письма носила, пока не нашла Дубровского, связала их — это уже была основа, и пошла работа дальше.

Требовалось начертить три карты поселка Чашники для командиров трех отрядов, участвовавших в рейде, потом на них будет указано место и время вступления в бой каждого отряда. Работа срочная, я возвращаюсь в свою хату и быстро копирую. Понес Дубровскому, следом за мной вошли в его хату партизаны, хозяйка зажгла новую лучину.

Сгибаясь в дверях, вошел Диденко. Дубровский показал на лавку возле стола, он сел, рядом поместился вошедший следом Борис Звонов. Комбриг стал давать задания.

— Ты, Михаил, с Борисом займешь дорогу Чашники — Лепель и будете ждать. Если с Лепеля пойдут машины с подкреплением — ударите. Теперь... надо поставить еще один заслон, чтобы не выпустить немцев из Чашник...

Опять колонна растянулась по пушистому снегу.

Был уже вечер, догорал малиновый закат за бугром кладбища, когда мы въехали в ложбинку, начиналась окраина Чашник. Что встретит нас? Откуда могут ударить немцы?

Вдруг пулеметная очередь прорезала воздух и пули стали ложиться, вздымая снег, пронизывая поленницу, возле которой мы стояли. Бой начался, и я заторопился к церкви на кладбище, забрался на третий ярус колокольни и оттуда стал стрелять вдоль улицы в пробегающие фигурки полицаев. Пуля прошла рядом со мной, расщепив точеную балясину, я выстрелил раз, второй, опять оттуда же пуля прошла, но чуть выше, ударив в дерево поручня. Решил переменить место и тут увидел, как наши основные три отряда подходят к Чашникам, значит, мы должны присоединиться к бригаде. Отполз к люку и начал по лестнице быстро спускаться вниз.

Но Дубровский не ввел бригаду в бой. Диденко со своим отрядом закрывал большак к Чашникам, и пополнение немцев не могло подойти. Собрав остальные отряды, Дубровский решил оставить сейчас местечко, обойти его и ударить ночью со стороны.

Часов в одиннадцать — двенадцать ночи отряды подошли к льнозаводу, там засели полицаи, закрыв окна мешками с песком и сделав бойницы. Полицаев без артиллерии не выбить, потому поставили орудие и начали обстрел. Я находился на командном пункте. Разрывы ложились во дворе завода, но вот снаряд попал в здание, послышался треск, звон стекла, вспыхнули языки пламени. Мимо их побежали наши бойцы второго отряда, впереди — Василий Никифоров в своей черной кожаной куртке. Полицаи, не жалея боеприпасов, поливают огнем из пулеметов и автоматов. Вдруг длинная очередь из-за стены завода, автомат Василия падает на снег. Я подбежал, Василия ранило в правую руку. Я вытащил из сумки индивидуальный пакет, перевязал раненого.

Шесть суток продолжались бои с гарнизоном и на подступах к Чашникам. Наши отряды блокировали подходы к поселку, на дорогах и в деревнях вокруг

Чашник шли непрерывные бои. За это время противник стянул к гарнизону крупные силы, у нас кончались боеприпасы, было ясно, что бригада находится под угрозой окружения.

Партизаны не имели возможности вести позиционную войну с укрепленными гарнизонами. Со времен Дениса Давыдова типичная тактика партизанской войны — неожиданный удар из засады по движущимся войскам и транспортам противника. Этот метод дал блестящие результаты. Вокруг гарнизонов постоянно действовали засады партизан. Заготовки хлеба, скота, которые проводили фашисты для своей армии, часто не попадали по адресу, их забирали партизаны, которые заранее знали от своих разведчиков, когда, куда, с чем идет немецкий транспорт.

Немцы начали подтягивать к Чашникам крупные силы с танками и артиллерией. Дубровский сообщил в обком партии, что район наводнен карателями, что бригада ведет тяжелые бои. Вскоре пришел ответ: «Бригада задачу выполнила. Объявляю благодарность всему личному составу. Разрешаю следовать на свою базу. Секретарь обкома Стулов».

Сейчас, спустя сорок лет, я вспоминаю тогдашнее свое состояние. Я не желал отставать от своих товарищей — участвовал в работе разведки, в операциях по разгрому немецких эшелонов и гарнизонов, рисовал карты для командования. В этой напряженной борьбе и создавались картины. После рейда на Чашники мы вернулись ночью, а утром я уже приступил к картине «Выход бригады «Дубова» на операцию».

Постоянно перед мысленным взором стоят мои товарищи. Я спешу запечатлеть их образы, создать картину. Я остаюсь им верен. В этом и есть моя жизнь и необходимость труда.

Обрыньба Н. Партизанский рейд// Искусство. 1985. № 4. С. 14–19.

Чарэйская засада

Спачатку была дакладная разведка, каб сабраць усе дадзеныя аб нямецкім гарнізоне ў мяст. Чарэя. Штодзень, групамі і па аднаму, ішлі разведчыкі палка на заданне. Камандаванню дакладвалі, што колькасць ворагаў — каля шасцісот чалавек, на ўзбраенні — 3 танкеткі, 17 кулямётаў, пабудаваны дзоты. Апорныя пункты — у царкве і касцёле. А бліжэйшыя нямецкія гарнізоны — у Лукомлі і Чашніках.

Калі сабралі гэтыя і іншыя звесткі, камандаванне палка на чале з палкоўнікам Садчыкавым распрацавала план баявой аперацыі па разгрому Чарэйскага гарнізона.

Раніцай другога верасня 1943 г. завязаўся бой. Фашысты адкрылі шквальны агонь. Не драмалі і нашы кулямётныя разлікі. Метка касілі ворагаў Сцяпан Варочкін, Яўген Шурупаў, Мікалай Міхееў, Сяргей Школьдаў, Міхаіл Курбасаў. У бой уступілі два нашыя танкі: Т-34 і БТ-26. Аднак «трыццацьчацвёрка» не дайшла да мястэчка метраў 400 і спынілася: сапсавалася муфта счаплення. БТ-26 вымушаны быў развярнуцца і пайсці на дапамогу таварышам. Пацягнуць за сабой на буксіры пашкоджаны танк не ўдалося, бо не хапала магутнасці рухавіка. Варожы агонь не дазваляў танкістам перасесці ў спраўны танк. Тады камандзір узвода танкістаў ваентэхнік Фасцянка аддаў загад экіпажу БТ-26 (Юрзіну, Галмасаву, Габітаву і Грынько): рухацца наперад і прыкрываць наступленне партызан.

Каля сутак працягваўся бой, пакуль з боку Лукомля да немцаў не прыйшло падмацаванне. Камандзір палка рэальна ацаніў становішча і загадаў адступаць. Абодва танкі вялі агонь, прыкрываючы адыход партызан. Танкістам «трыццацьчацвёркі» паступіў загад пакінуць танк — адыходзіць, але яны працягвалі бой і спадзяваліся адрамантаваць сваю баявую машыну.

Калі бой заціх, немцы вырашылі ўзяць наш танк на буксір пры дапамозе цягача. Але ў гэты момант з Т-34 загаварыў кулямёт. Адны фашысты былі скошаны чэргамі, іншыя ж кінуліся наўцёкі. Толькі пасля таго, як закончыліся ўсе боепрыпасы, танкісты адчынілі люк вежы і спусціліся ўніз. Кола немцаў сціскалася. Не раздумваючы, партызаны кінулі гранаты і пабеглі ў бок кустоў. На жаль, дабегчы ім не ўдалося: аўтаматная чарга назаўсёды абарвала жыцці герояў. Мясцовыя жыхары пахавалі іх на месцы гібелі, а баявыя сябры далі прысягу адпомсціць ворагу і абавязкова авалодаць гарнізонам.

Увечары 22 верасня полк рухаўся да Чарэі. Знішчылі засады і дзоты на подступах, узялі ворага ў кальцо. Аднак з царквы і касцёла яны палівалі партызан моцным агнём.

Леанід Чарнагузаў, Мікалай Сафонаў і Міхаіл Студзянкоў, якія былі ў засадзе, кінуліся ў атаку. Знішчылі агнявую кропку, Міхаіл і Мікалай атрымалі сур'ёзныя раненні. Лёня ратаваў таварышаў, але разам з імі трапіў у рукі ворагаў.

У гэты час партызаны знішчылі дзве грузавыя машыны з немцамі, якія спяшаліся на дапамогу атакаванаму гарнізону. Астатнія два грузавікі павярнулі назад. Аднак касцёл заставаўся непрыступным.

Сувязныя паведамілі камандзіру, што з боку суседняй вёскі рухаецца батальён фашыстаў. І камандзір зноў вырашыў адступаць. З горыччу вярталіся мы ў в. Замачак, але думкі аб разгроме ворага нас не пакідалі.

Фашысцкі гарнізон быў блакіраваны атрадамі пад камандаваннем Яршова.

Быў распрацаваны план выручкі з палону нашых параненых таварышаў. Меркавалі ўстанавіць сувязь з сям'ёй Раманавых — нашымі сувязнымі ў Чарэі. Але ліхі разведчык камсамолец Лёня Чарнагузаў сам сябе вызваліў, падгаварыў вартавых і разам з імі (прыхапіўшы кулямёт са стужкамі) збег у полк. Камандаванне падзякавала юнаку за смеласць і знаходлівасць. А той у сваю чаргу расказаў, што цяжка хворых партызан змясцілі ў бальніцу пад распіску доктара Фёдара Міхайлавіча Раманава.

У гэтую ж ноч параненых і доктара разам з сям'ёй удалося вывезці з Чарэі. Даведаўшыся аб гэтым, немцы арыштавалі частку жыхароў мястэчка за сувязь з партызанамі. Усе яны былі прыгавораны да смяротнага пакарання. Калі ж арыштаваных вялі ў Чашнікі, партызаны з засады напалі на канваіраў і вызвалілі людзей. Да таго ж атрымалі нямала трафеяў і дакументаў.

Але ўсе гэтыя поспехі не радавалі партызан, бо вораг быў у Чарэі, скоўваў подступы да Лукомля і Чашнікаў.

8 кастрычніка знянацку партызаны 9-га атрада акружылі гарнізон. Пачаўся бой. Усе атрады фашыстаў, якія прыбылі на дапамогу, былі цалкам разгромлены, здаліся ў палон. І толькі гітлераўцы, якія заселі ў касцёле, працягвалі весці бой.

Адчайна дзейнічалі нашы кулямётчыкі Уласаў, Шакураў, Коршунаў. Своечасовую дапамогу параненым аказвалі медыцынскія сёстры Падорнікава, Кузняцова, Хацілоўская. Бой паступова пачаў заціхаць. Раніцай Чарэя ўжо была ў руках партызан.

Георгій Панамароў радзіраваў у Беларускі штаб партызанскага руху: гарнізон у мяст. Чарэя ліквідаваны. Разбіты і спалены гарбарны завод, сырзавод, фуражны склад. Знішчаны восем дзотаў, захоплена мноства зброі і боепрыпасаў.

У гэты ж дзень у Чарэі адбыўся мітынг насельніцтва і байцоў Смаленскага партызанскага палка.

Фашыстам так і не ўдалося ўзнавіць разгромлены гарнізон, а гэта дазволіла партызанам у кастрычніку разграміць яшчэ варожыя гарнізоны ў Лукомлі, Чашніках.

Так партызаны палка адзначылі 26-ю гадавіну Вялікага Кастрычніка.

Чытач можа запытаць, як маглі аказацца на ўзбраенні партызан танкі. Мы іх «увели» з нямецкага гарнізона ў Багушэўску.

Плывучы шпіталь на Жэрынскім возеры

З успамінаў Марыі Станіславаўны Завадскай, былога начальніка медслужбы 1-й партызанскай брыгады імя Героя Савецкага Саюза К. С. Заслонава. У пасляваенныя гады — ардынатар 3-й клінічнай бальніцы, асістэнт кафедры афтальмалогіі МДМІ, асістэнт, дацэнт кафедры Беларускага дзяржаўнага інстытута ўдасканалення ўрачоў. Узнагароджана ордэнамі Айчыннай вайны I і II ступені, Знак Пашаны, медалямі.

4 чэрвеня 1943 года мяне прызначылі начальнікам медыка-санітарнай службы брыгады імя К. С. Заслонава. Тады ж была арганізавана медыка-санітарная служба брыгады і перасоўны хірургічны шпіталь, кіраўніком якога камбрыг Л. І. Сяліцкі прызначыў мяне. Адразу была наладжана медыка-санітарная служба ў атрадах. Узначалілі яе медыкі з мясцовага насельніцтва і ўцёкшыя з лагераў ваеннапалонныя ўрачы і медсёстры: Дар'я Пятроўна Віннікава, Мікалай Агеевіч Гапоненка, Мікалай Герасімавіч Лялькоў, Кацярына Аляксееўна Манкевіч, Павел Ягоравіч Някрасаў, Надзея Сцяпанаўна Панкратава, Валянціна Іванаўна Пахамовіч, Ефрасіння Мікалаеўна Самсонава, Ганна Іванаўна Сафронава, Ала Паўлаўна Скрыпачова, Надзея Аляксееўна Сакалова, Анатоль Аўрамавіч Сухадолаў, Любоў Апанасаўна Туравец, Марыя Авакумаўна Фельдчанка, Вера Сяргееўна Хаміцкая, Вольга Уласаўна Панкратава, Марыя Іванаўна Бялухіна. У 1-м атрадзе начальнікам медсанслужбы быў урач Георг Архіпавіч Саплеў, у 2-м — ваенфельчар Іван Андрэевіч Рудзік.

У чэрвені 1943 года маёй першай задачай было ліквідаванне захворвання фурункулёзам. Неадкладна было арганізавана мыццё і кіпячэнне бялізны, лячэнне сульфамідамі, аўтагематэрапія, актыўнае ўжыванне ў ежу хворых гародніны. Усё гэта дазволіла ў кароткі тэрмін ліквідаваць масавае захворванне.

Першы ранены, якому давялося аказваць дапамогу, быў брыгадны разведчык Фёдар — Цыган (так яго ўсе звалі). Калі ён вяртаўся з разведкі, конь наскочыў на міну. Ад выбуху каня разарвала, а Фёдара параніла ў руку і нагу. Давялося рабіць аперацыю. Тэмпература ў хворага была больш сарака градусаў, пачыналася газавая гангрэна нагі, якая, як потым высветлілася, была паранена кавалкам капыта каня. Федзю ўдалося выратаваць.

З мая 1943 па чэрвень 1944 года ў брыгадзе зарэгістравана 200 раненых. У іх лік не былі ўключаны лёгкапараненыя партызаны, якія заставаліся ў страі. Раненні былі самыя розныя: чэрапнамазгавыя, грудной клеткі, канечнасцей і г. д. У час аперацыі ўсе партызаны былі вельмі цярплівымі. Даводзілася рабіць аперацыі без абязбольвання пры святле газавай лямпы. Памятаю, як у снежні 1943 года мне давялося рабіць аперацыю штурману самалёта, які прывёз з Вялікай зямлі тол для брыгады. Самалёт быў атакаваны і загарэўся. Экіпажу ўдалося выратавацца. Цяжка параненага штурмана Васіля Паўлавіча Пастэрнака даставілі ў шпіталь. Трэба было выцягнуць мноства асколкаў са спіны і пазваночніка. Я здзіўлялася вытрымцы гэтага мужнага чалавека, які ў час аперацыі нават не стагнаў. І такіх прыкладаў было шмат. Адзіным абязбольваючым сродкам былі словы: «Мілы, дарагі, родны, пацярпі».

Перавязачны матэрыял нам дастаўлялі самалётамі з Вялікай зямлі, а таксама прыносілі сувязныя, якія даставалі іх у варожых шпіталях. Але часта гэтага перавязачнага матэрыялу не хапала. Тады даводзілася выкарыстоўваць занавескі, навалкі, кашулі, якія ашчадна апрацоўваліся і стэрылізаваліся. У нас існаваў маленькі партызанскі спіртзавод — самагонны апарат, з дапа-

могай якога мы атрымлівалі спірт градусаў 90. Сяляне в. Жэрына па майму чарцяжу зрабілі шыны для імабілізацыі раненых касцей. Хірургічных інструментаў было мала — яны ўсе змяшчаліся ў адзіным вялікім стэрылізатары. Былі два біксы, два латкі, самавар, два вядры, ліхтар, лапаты, тканае палатно, халат. Для аказання першай дапамогі раненым і хворым у медыцынскіх работнікаў шпіталя былі самадзельныя сумкі з наборам медыкаментаў. У шпіталі былі насілкі, зробленыя з сялянскіх посцілак. Быў таксама конь з павозкай на выпадак першай эвакуацыі.

Ішлі баі. Абставіны не дазвалялі эвакуіраваць цяжка параненых. Паводле прапановы камбрыга Л. І. Сяліцкага, у час карных фашысцкіх аперацый у 1943 годзе раненых двойчы хавалі ва ўкрыцці на плывучым востраве Жэрынскага возера. Летам і восенню абслугоўвала тут раненых аперацыйная сястра Аляксандра Апанасаўна Пракаповіч. У гэтай справе ёй дапамагаў партызан Грамадскі. Аляксандра Апанасаўна павінна была перавязваць раненых, карміць іх, мыць і стэрылізаваць бінты. Ежу, медыкаменты, перавязачны матэрыял дастаўлялі ў плывучы шпіталь на лодках з в. Грыбіна. На востраве раненыя знаходзіліся каля двух месяцаў. Дапамагалі ў гэтай справе жыхары в. Грыбіна. Мяне заўсёды здзіўляла, што за такі даволі працяглы час існавання шпіталя на востраве не знайшлося здрадніка, які б выдаў немцам месца яго знаходжання.

Пасля чарговага рэйду наша брыгада вярнулася на сваю базу ў в. Грыбіна. Я адразу паплыла на лодцы да раненых. Трэба было бачыць, з якой радасцю сустракалі мяне раненыя. Гэта было для іх збаўленне ад трывог і хвалявання за свой лёс. Хутка раненых перавезлі ў в. Грыбіна.

Мне даводзілася прымаць удзел у многіх баявых аперацыях партызанскай брыгады імя К. С. Заслонава ў якасці ўрача. Я добра страляла з пісталета, на поясе заўсёды насіла гранату-лімонку. Не аднойчы маё жыццё падвяргалася смяротнай небяспецы. Але тады аб гэтым я нават не думала. У канцы сакавіка я цяжка захварэла на сыпны тыф, і мяне адправілі на самалёце ў тыл.

Шмат год прайшло з часоў Вялікай Айчыннай вайны. Але я яскрава памятаю ўсіх выратаваных мной раненых партызан, увесь медперсанал шпіталя, а таксама добрых людзей — мясцовых жыхароў, якія дапамагалі нам у выратаванні людзей, у справядлівай барацьбе супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Боль сэрца нязгасны

Чацвёрты партызанскі атрад брыгады «Дубава», якім я камандаваў, вёў баявыя дзеянні на тэрыторыі Чашнiччыны. Наша падраздзяленне базіравалася ў раёне в. Неўгадава і Кушняроўка. Адсюль ішлі на чарговыя аперацыі супраць ненавіснага ворага.

Так было раніцай 9 сакавіка 1944 г. Напярэдадні ў атрад паступіла паведамленне, што ў напрамку в. Вішанькі павінна прайсці воінскае падраздзяленне ворага. Рашэнне з'явілася адразу: падрыхтаваць непадалёку ад вёскі засаду і нанесці па фашыстах удар.

На аперацыю адправіўся баявы авангард атрада. Кіраваць дзеяннямі прыйшлося мне.

Прытаіліся на ўскрайку хваёвага лесу, які, на жаль, да сённяшняга дня не захаваўся. Пачалі чакаць. А каб ведаць, з якімі сіламі давядзецца змагацца, паслалі некалькі партызан у разведку.

Вярнуліся яны хутка, далажылі, што ў нашым напрамку рухаецца калона немцаў, шлях якой «расчышчае» ўдарная разведвальная група.

Трэба сказаць, што да таго часу немцы, добра навучаныя партызанамі, адразу ў лес соваца баяліся. Вось і тут адправілі наперад невялікі атрад.

Б. П. Звонаў

Мы прыкінулі свае магчымасці і вырашылі: уступіць у бой з фашысцкім авангардам, захапіць «языка» і адысці.

Вось і нямецкія разведчыкі паказаліся на дарозе. Прапусцілі мы іх крыху наперад. І адкрылі агонь. Страляць стараліся, як кажуць, рэдка ды метка, бо боепрыпасаў не хапала. Упаў адзін варожы салдат, другі.

«Ура!» — крыкнуў хтосьці з партызан. Кліч падхапілі. Як заўсёды, вызначыліся ў баі браты Генадзь і Васіль Плігаўкі, Фёдар Несцяроў, Міхаіл Багрэц.

Немцы не вытрымалі націску, пачалі адступаць, пакідаючы забітых. Вынікам той схваткі было дзесяткі са два знішчаных фашыстаў і два «языкі».

Аднак, як гэта часта здаралася ў тыя нялёгкія дні, партызанская наша ўдача не далася без страт. Загінуў адзін партызан, некалькі чалавек параніла.

І ўсё ж самая жудасная, страшная вестка прыйшла ў атрад, які адступіў на месца пастаяннай дыслакацыі, праз некалькі дзён. Мірным жыхарам в. Вішанькі люты вораг адпомсціў за партызанскую вылазку.

Як сціснуліся нашы сэрцы, калі мы даведаліся, што немцы спалілі Вішанькі, забілі дзесяткі жанчын, старых, дзяцей.

Даўно закончылася вайна. Але не зарастаюць сцяжынкі да месц, памятных для нашага народа з тых далёкіх, грозных гадоў. Вось і ў Вішаньках адкрыўся мемарыяльны знак. Гэта знак нашай святой памяці.

Б. Звонаў

Змагаліся сем'ямі

Каля 30 партызанскіх сем'яў пражывала ў раёне. Кожнае свята яны дружна збіраюцца на вуліцах і плошчах, ля школ, ля брацкіх магіл, каб ушанаваць памяць аб загінуўшых.

Цяжка пералічыць тое, што прыйшлося перажыць гэтым сем'ям: пакуты, жахі, нястачы, смерць дарагіх людзей. Трывога за сваіх родных і блізкіх ні на хвіліну не пакідала гэтых людзей.

І ўсё ж маладосць, прага да жыцця бралі сваё. Было каханне, была надзея

В. Г. і М. Н. Белюковы

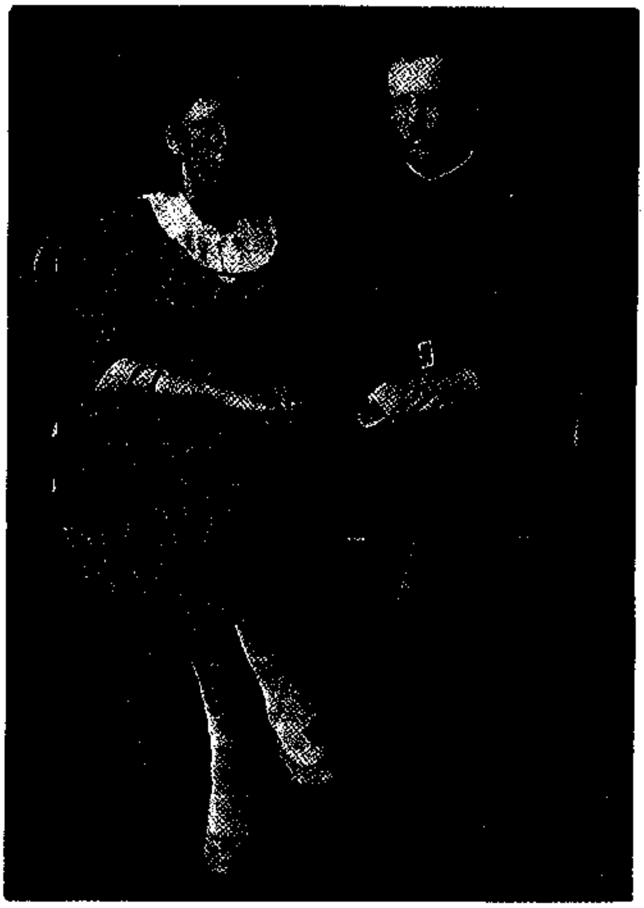

А. І. і В. М. Папко

на будучае. І гэта дапамагло ім выжыць, выстаяць у цяжкія гады вайны, захаваць лепшыя чалавечыя якасці.

Партызанскія сем'і аказаліся надзвычай трывалымі. Ветэраны не маглі ўспомніць выпадку, калі б такія сем'і распадаліся. Спагадлівасць, дабрыня, добразычлівасць, моцнае сяброўства аб'ядноўвалі гэтыя сем'і паміж сабой, іх агульнае цяжкае мінулае і памяць аб загінуўшых у гады вайны сябрах і таварышах.

Былы баявы камандзір атрада брыгады «Дубава» Барыс Паўлавіч Звонаў пасля вайны працаваў у савецкіх, партыйных і гаспадарчых органах. Узнагароджаны ордэнам Леніна. Яго жонка Лідзія Платонаўна — заслужаная настаўніца БССР.

Вялікі баявы і працоўны ўклад сям'і Белюковых — Віктара Гаўрылавіча і Марыі Нікіфараўны. Многа год працавала медыцынскай сястрой Марыя Нікіфараўна. Разважлівая, жывая і рухавая, яна была адначасова і спачувальнай, і патрабавальнай. Не злічыць, колькі чалавечых жыццяў выратавала яна ў гады вайны і ў пасляваенны час.

Вядомымі і паважанымі ў Чашніках з'яўляюцца сем'і Кірыла Пятровіча і

В. А. Захарчанка і яго жонка (уверсе)

Дз. І. і Л. С. Рыпакі

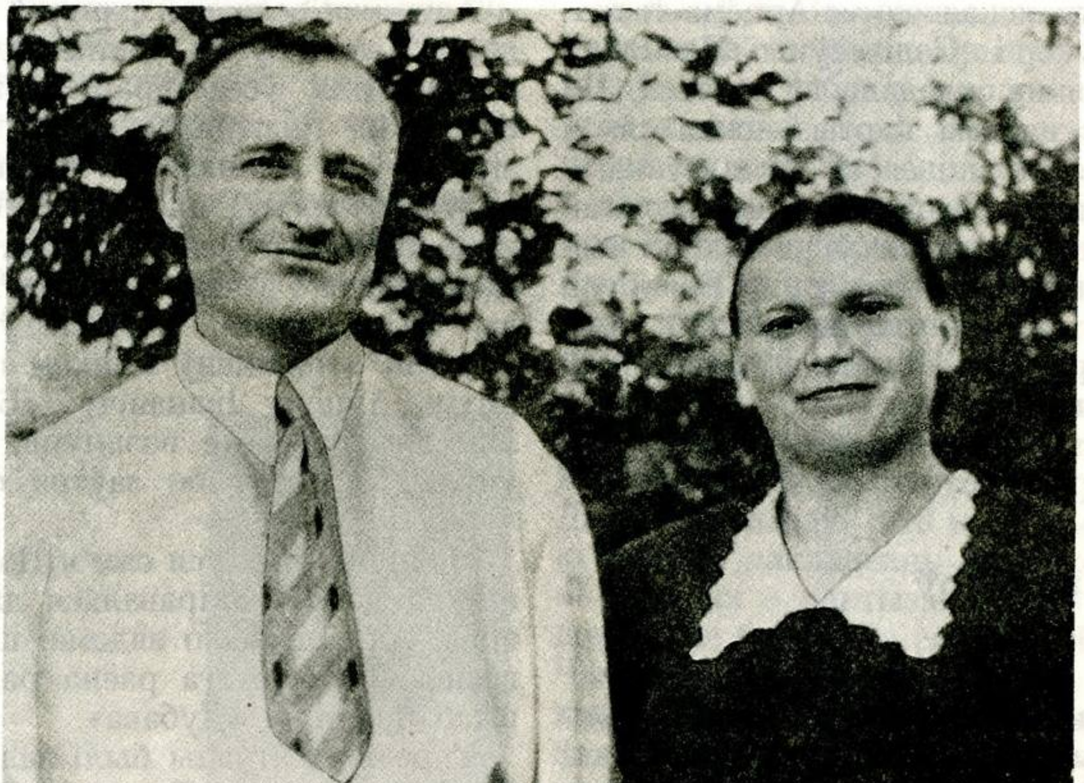

І. С. і Я. І. Белавусавы

Вольгі Аляксандраўны Чэпікаў, Пятра Іванавіча і Вольгі Мікалаеўны Мурасіных, Міхаіла Мітрафанавіча і Марыі Пятроўны Шыян, Івана Ягоравіча і Надзеі Емяльянаўны Алісіевічаў, Івана Сямёнавіча і Ядвігі Ісакаўны Белавусавых, Аляксандра Мацвеевіча і Марыі Сямёнаўны Шнітко, Дзмітрыя Ігнатавіча і Любові Сямёнаўны Рыпакоў, Аляксандра Кірылавіча і Ніны Андрэеўны Непляховічаў, Мікалая Сямёнавіча Лемеша і заслужанай настаўніцы БССР Кацярыны Сямёнаўны Лісоўскай, Архіпа Іларыёнавіча і Веры Міхайлаўны Папко, Станіслава Іосіфавіча і Любові Сцяпанаўны Стомаў, Міхаіла Мартынавіча і Зінаіды Фёдараўны Дзятлоўскіх, Усевалада Сцяпанавіча і Фядоры Барысаўны Аўтуковых, Івана Іванавіча і Лідзіі Фёдараўны Пазнякоў, Фёдара Міхайлавіча і Ганны Васільеўны Радзіёнавых, Якава Міхайлавіча і Антаніны Рыгораўны Галузаў, Ніканора Георгіевіча і Хрысціны Сідараўны Баркевічаў і інш. Кожная сям'я – гэта цэлая гісторыя жыцця і барацьбы.

Былі і вялікія партызанскія сем'і. Так, партызанская сям'я Арцёма Іванавіча і Лукер'і Селівееўны Пазнякоў з в. Пачаевічы складала 11 чалавек. На ўвесь свет вядома партызанская сям'я Нікіфара Цярэнцьевіча Рыдлеўскага. Яго здымак з дзвюма дочкамі Вольгай і Зінаідай змяшчаўся ў шматлікіх выданнях аб партызанскім руху Беларусі. Цікавая гісторыя партызанскай сям'і Івана Сяргеевіча і Пелагеі Пііліпаўны Чыжыкаў.

Н. Кіндзяева

Сям'я Пазнякоў з в. Пачаевічы

У Арцёма Іванавіча і Лукер'і Селівееўны было 8 дзяцей – 4 дзяўчынкі і 4 хлопчыкі. Толькі старэйшая дачка Вера паспела да вайны выйсці замуж і паехала ў Ленінград. Радаваліся

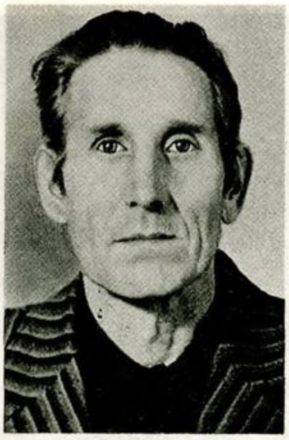

І. А. Пазняк

А. А. Пазняк

бацькі нараджэнню першага ўнука Валодзі. Але ў хуткім часе дайшла да бацькоў трагічная вестка – у Фінляндыі загінуў муж дачкі. У пачатку вайны Вера з трохгадовым сынам Валодзем прыехала да бацькоў у Пачаевічы.

Сын Ілля, які пайшоў на армейскую службу ў 1940 г., у пачатку вайны трапіў у нямецкі палон. Цудам яму ўдалося ўцячы. Пасля доўгіх блуканняў Ілля прыйшоў у бацькоўскі дом, а ў 1942 г. пайшоў у партызанскую брыгаду «Дубава».

Аднойчы веснавой раніцай 1943 г. да дому Пазнякоў на конях пад'ехалі паліцаі. Яны ўсё перашукалі ў доме, пагражалі гаспадарам, а потым, пагрузіўшы ўсё лепшае на фурманкі і забраўшы карову, цялушку, свіней, авечак, курэй і гусей – усё, што было ў гаспадарцы і з чаго ў гэтыя цяжкія гады жыла сям'я, паехалі ў Чашнікі.

Адзін з паліцаяў цішком паспеў шапнуць Арцёму Іванавічу: «Бацька, калі цябе цяпер не возьмуць, то хутчэй уцякай з дому, бо заўтра будзе ўсім «капут».

Ноччу ўпотай уся сям'я Пазнякоў пакінула дом і накіравалася да в. Ляхавічы. Ад Іллі было вядома, што ў гэтай вёсцы Лепельскага раёна размяшчаўся штаб брыгады «Дубава».

У розныя атрады былі залічаны Люба, Раман, Іван і Таццяна. Разам з кулямётчыкам Іллёй байцамі партызанскай брыгады «Дубава» былі 5 чалавек

сям'і Пазнякоў. Пры шпіталі працавалі бацька і маці, з імі была дачка Вера з маленькім сынам Валодзем, а таксама непаўналетнія Аляксандр і Надзя.

Колькі давялося пераажыць сям'і ў гады вайны – не пералічыць. Хваляваліся не толькі за сябе і сваё жыццё, а за ўсіх 11 чалавек з сям'і, якім амаль кожны дзень пагражала небяспека.

Аднойчы ля в. Акольнікі на варце стаяў Іван Пазняк. Разам з другім партызанам яны з даху хлява назіралі за дарогамі. Іван не заўважыў, як з процілеглага ад яго боку падышлі немцы. Другі вартавы, убачыўшы немцаў, кінуўся наўцёкі. Калі Іван пачуў нямецкую гаворку, уцякаць ужо было позна. Можна было б перачакаць, калі немцы пойдуць з хаты назад. А раптам яны захочуць зайсці ў хлеў і адразу ўбачаць Івана? Не, трэба нешта рабіць. Улучыўшы момант, Іван па-пластунску выбраўся з хлява і папоўз у бок лесу. Ужо на гарушцы, падняўшыся на ногі, ён пабег. Немцы ўбачылі яго і пачалі страляць. І невядома, як бы ўсё скончылася, калі б на выратаванне не падаспеў брат Ілля. Даведаўшыся ад партызана, які прыбег у атрад, аб здарэнні, Ілля накіраваўся на кані да в. Акольнікі. На поўным скаку ён падхапіў на сані Івана і паімчаўся ў лес, куды немцы пабаяліся ісці.

Усім членам сям'і прыйшлося перажыць блакаду на воз. Палік. Тут загінуў галава сям'і Арцём Іванавіч, які

Т. А. Пазняк

на фурманцы ехаў разам з Лукер'яй Селівееўнай, дачкой Надзеяй і ўнукам Валодзем. Калі пачалася бамбёжка, ён схаваў усіх ва ўкрыцці, а сам пайшоў паглядзець каня. У гэты час побач узарвалася бомба.

Усіх членаў сям'і Пазнякоў вылучала дасціпнасць, працалюбства, паважлівасць да людзей, а таксама вялікае сяброўства паміж сабой.

Н. Кіндзяева

Сям'я Чыжыкаў з в. Зазерыца

З расказа Марыі Нікіфараўны Белюковай

У пачатку вайны настаўнік Цяпінскай школы Іван Іванавіч Чыжык наладзіў сувязь з партызанамі, а ў 1942 годзе пайшоў у партызанскую брыгаду «Дубава».

У маі ў в. Зазерыца, дзе жылі бацькі партызана, нечакана прыбыў атрад карнікаў. Яны сабралі ля дома Чыжыкаў усіх жыхароў вёскі. З аднаго боку вясковай вуліцы паставілі ў рад жанчын з дзецьмі, з другога – мужчын. Немец пры дапамозе перакладчыка пачаў гаварыць. Ён паведаміў спалоханым жыхарам, што будзе ўчынена расправа над партызанскай сям'ёй Чыжыка Івана Сяргеевіча, бо іх сын бандыт, партызан. Немец паведаміў, што такі ж лёс напаткае кожную партызанскую сям'ю. Далей ён сказаў, што калі жыхары вёскі будуць дакладваць нямецкім уладам аб сувязях з партызанамі, то вёску нішчыць не будуць, а спаляць толькі хату Чыжыка. Усе пачалі прасіць не паліць хату Чыжыка; ад яе загарыцца ўся вёска, бо пабудовы размешчаны блізка адна ад адной. Тады карнікі забралі і пагрузілі на фурманку лепшую маёмасць, а ўсё астатняе ў доме разбілі, палама-

лі, нават печ разбурылі. Да фурманкі прывязалі карову, пасадзілі гаспадыню дома Пелагею Піліпаўну. На другую фурманку сеў стараста вёскі Восіп Карага, якому якраз выпала чарга выконваць гэтыя абавязкі. Немцы далі яму пакет і загадалі везці ўсё ў Чашнікі.

...Калі фурманкі наблізіліся да в. Цяпіна, Пелагея Піліпаўна рашуча прыпыніла каня і злезла з фурманкі. На здзіўленае пытанне старасты: «Ты што, Пелагея, куды ты?» — цвёрда адказала: «Ты як хочаш, Восіп, а я ўцяку». Напалоханы стараста пачаў упрошваць Пелагею, каб яна не ўцякала, бо немцы яго за гэта расстраляюць. «Ты, Восіп, вязі пакет,— сказала Пелагея Піліпаўна,— дабро наша, карову. Здай усё там немцам, а калі стануць пытацца пра мяне, то адкажы, што трэба было б даць ружжо, тады б жанчына не ўцякла». Так і дамовіліся.

А ў гэты час у вёсцы непаўналетніх Дуню і Нэлю забралі да сябе суседзі. Старэйшая Маша пабегла да возера і там схавалася. Залезла ў сцюдзёную ваду, а галоўку схавала ў нахіленым над вадой лазняку. Калі б яе знайшлі там, то ў дзяўчынкі, як яна аб гэтым пазней расказала, быў намер утапіцца, але не трапіць жывой у рукі ворага.

Доўга і ўпарта шукаў Машу паліцай, клікаў яе, але ні з чым вярнуўся ў вёску. Маша з цяжкасцю выйшла на бераг, бо ад халоднай вады ўся здранцвела. Добра, што якраз у гэты час вудзіў на возеры рыбу селянін з в. Камінічына. Ён і перавёз дзяўчынку на лодцы ў сваю вёску, адкуль яна потым дабралася да партызан, сустрэлася з роднымі.

Гаспадара дома Івана Сяргеевіча Чыжыка зачынілі ў хаце, паставілі вартавога з кулямётам. Мабыць, хацелі дачакацца ворагі сына Івана Сяргеевіча з партызанскага атрада. Але ноччу п'яны паліцай задрамаў. Іван Сяргеевіч ціхенька выпаўз з дому і пайшоў у партызанскі атрад «Дубава», дзе потым сустрэўся з Пелагеяй Піліпаўнай і дачкой Машай. У неверагодных абставінах усе члены сям'і Чыжыкаў засталіся жывымі.

У партызаны ўсёй сям'ёй (Гісторыя аднаго фотаздымка)

Калісьці гэты здымак абышоў многія газеты і часопісы, публікаваўся ў замежных выданнях. Экспануецца ён і ў Дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску. Надпіс гаворыць, што гэта партызанская сям'я Рыдлеўскіх — Нічыпар Цярэнцьевіч з дочкамі Вольгай і Зінаідай.

Да вайны сям'я Рыдлеўскіх жыла ў в. Чарэя. Нічыпар Цярэнцьевіч працаваў старшым конюхам калгаса «Колас», дочкі вучыліся ў школе, два сыны служылі ў арміі. Маці памерла рана. Вольга скончыла 9 класаў, Зіна — 7, калі пачалася вайна.

Рыдлеўскія хутка адчулі, што такое «новы парадак». Як толькі пачулі аб першых дзеяннях партызан, бацька з дочкамі падаўся ў лес. Нічыпар Цярэнцьевіч, стары кавалерыст, стаў ад'ютантам намесніка камандзіра Сенненскай партызанскай брыгады. Мясцовасць ён ведаў выдатна і ў час аперацый дакладна выводзіў партызан у патрэбны раён. Вольгу з першых дзён накіравалі ў санітарны ўзвод. Навучылася рабіць перавязкі, аказваць першую медыцынскую дапамогу параненым. Зіну залічылі ў стралковае падраздзяленне.

Неўзабаве Вольга Рыдлеўская атрымала першае баявое хрышчэнне. Вось што ёй запомнілася:

— Наш атрад імя Кутузава брыгады Лявонава прымаў удзел у нападзе на гарнізон у Халопенічах. Поўнасцю разграміць яго не ўдалося, адступалі пад агнём. Мне было страшна. І раптам пачула: «Санітары!». Кінулася на голас і ўбачыла параненага партызана. У бядры глыбока засеў асколак міны. Пінцэтам яго намацала і выцягнула. Тут бы

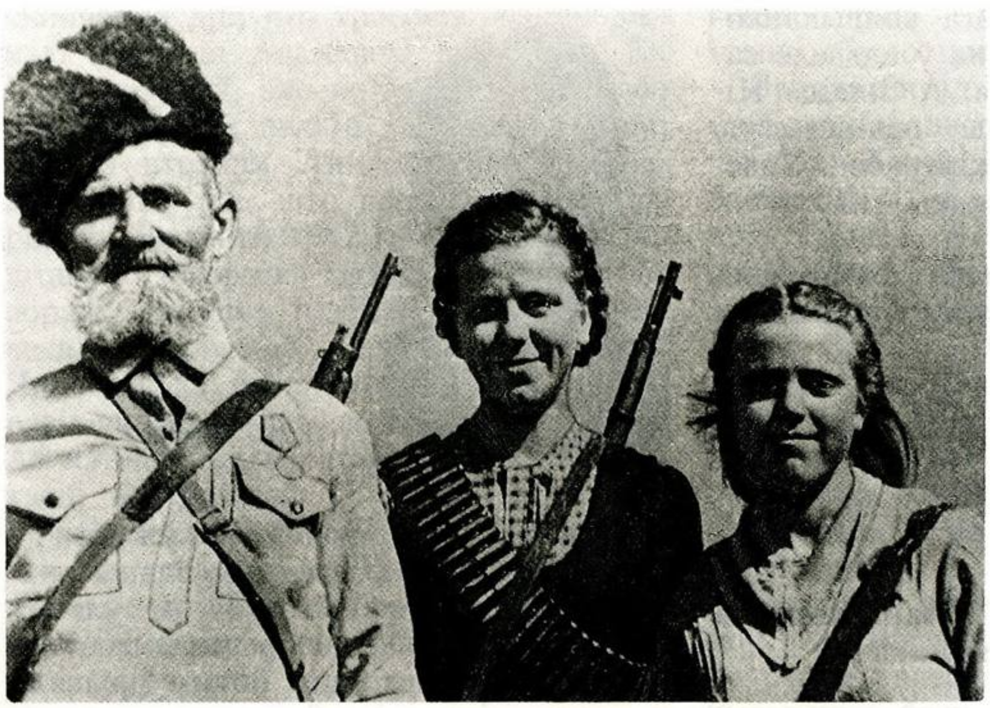

Сям'я Рыдлеўскіх

адразу перавязку зрабіць, ды прыбег нехта з камандзіраў: «Адыходзьце, праз некалькі мінут тут немцы будуць». І мы неслі параненага пад агнём, пакуль не выбраліся з небяспечнай зоны. Там я яму наклала павязку. Дарэчы, той партызан, першы у маім жыцці паранены,— Аляксей Бурко. Потым ён далечваўся на Вялікай зямлі, цяпер жыве ў в. Гара, у трох кіламетрах ад Чарэі. Інвалід вайны. Мы з ім пастаянна падтрымліваем сувязь. Той бой і кроў быццам парадніліі нас.

Потым Вольга ўдзельнічала ў разгроме фашысцкага абозу, у «рэйкавай вайне», перажыла найцяжэйшую блакаду на Паліку.

Зіна ў партызанах стала стралком, але вінтоўка, якую ёй выдалі, была вялікаватай. Калі несла яе на рамяні, прыклад ледзь не па зямлі валачыўся. Але скідкі на ўзрост не прымала, удзельнічала ва ўсіх аперацыях разам са сваім узводам.

І вось настаў дзень вызвалення раёна. Калі партызаны Сенненскай брыгады злучыліся з перадавымі часцямі Чырвонай Арміі, Нічыпар Цярэнцьевіч з гонарам выканаў апошняе баявое заданне. Добра ведаючы родныя мясціны, ён глухімі дарогамі правёў групу танкаў у тыл ворага. У канцы чэрвеня 1944 г. Нічыпар Цярэнцьевіч з дочкамі пры зброі дабраліся да сваёй вёскі. Разлічвалі ўбачыць родны дом, а засталі толькі папялішча. У гэты час у двор забег малады афіцэр з фотаапаратам на грудзях, прадставіўся франтавым карэспандэнтам і тут жа нацэліў аб'ектыў.

— Але яму штосьці не спадабалася ў тым, як мы стаім,— успамінае Вольга Нічыпараўна.— І ён выстраіў нас у шарэнгу па ўзросту. Я была падперазана кулямётнай стужкай, дык карэспандэнт павесіў мне яе цераз плячо. Выгляд у нас на здымку вясёлы, бадзёры, але, шчыра кажучы, было не да весялосці. Падвор'е разгромлена, абжывацца трэба было на голым месцы.

Як жа склаўся далейшы лёс сям'і? Сыны Нічыпара Цярэнцьевіча Рыдлеўскага Аляксандр і Уладзімір загінулі на вайне. Пасля вайны Нічыпар Цярэнцьевіч працаваў у калгасе, хоць меў ужо каля сямі дзесяткаў год. У тыя цяжкія часы аднаўлення патрэбны былі і яго ўмелыя рукі. Памёр ён у 1957 г.

Вольгу Нічыпараўну накіравалі ў

распараджэнне Брэсцкага аблвыканкома, 35 год працавала яна ў аддзеле сацыяльнага забеспячэння. А Зінаіда Нічыпараўна, скончыўшы пединстытут, настаўнічала ў Ашмянскім раёне. Удастоена звання «Заслужаны настаўнік БССР».

Вось аб чым нагадала фатаграфія ваенных год карэспандэнта Аляксандра Іванавіча Станавога.

Н. Кіндзяева

На пачатку...

З успамінаў Леаніда Станіслававіча Дамброва, былога настаўніка Кушняроўскай школы

Л. С. Дамброў

Напярэдадні вайны я, тады семнаццацігадовы хлопец, толькі ўладкаваўся працаваць на вагонарамонтны завод імя Мяснікова ў Мінску.

У пачатку вайны наш завод разбамбілі. Загінула вялікая колькасць рабочых, якія якраз у час бамбёжкі ратаваліся ў бомбасховішчы завода. Я пешшу за 2 дні прыйшоў з Мінска ў родную в. Кушняроўку, што цяпер для мяне здаецца неверагодным, бо прыйшлося адмераць каля 180 км.

Аднойчы ў кастрычніку 1941 г. у нашу хату зайшоў знаёмы ляснік. Ён паведаміў, што сустрэўся ў лесе з нейкім чалавекам, які пажадаў убачыцца з камуністамі ці камсамольцамі вёскі. Вырашылі пайсці да старшыні калгаса Анатоля Адамавіча Куляшова, каб параіцца, што рабіць. Той згадзіўся на сустрэчу, якая ў хуткім часе адбылася.

Як высветлілася, гэта быў Рыгор Мацвеевіч Лінькоў, якога закінулі ў тыл ворага для правядзення дыверсійных актаў. Разам з ім прыбыло 18 чалавек — цэлая дыверсійная група. Пры сустрэчы і знаёмстве Анатоль Адамавіч выказаў жаданне далучыцца да групы Лінькова. Але той катэгарычна запярэчыў, сказаў, што ён павінен заставацца ў вёсцы, даць згоду стаць старастам, каб зблізіцца з мясцовымі ўладамі і больш дасканала разведваць планы і намеры ворага. Але Лінькоў не ўлічыў гарачыні натуры і непрымірымасці да ворага Куляшова, што потым прывяло да трагедыі.

У час арганізацыйнага перыяду мне прыходзілася па заданню Лінькова здабываць зброю. У фурманцы рабілі двайное дно, куды і хавалі зброю, якую я прывозіў з Чашнікаў. Ездзіў я да Івана Яфімавіча Саламонава, які перадаваў у атрад па 2—3 ружжы, а аднойчы давялося везці нават 8 штук. Дзе ён іх браў, мне было невядома. Але везці небяспечны груз, асабліва праз Чашнікі, было страшна. Прывозіў я і звесткі аб варожых умацаваннях, узбраенні і колькасці немцаў і паліцаяў у Чашніках. Гэтыя звесткі перадавалі мне С. Л. Сябежка, удзельнік грамадзянскай вайны, і Ганна Фядотава. Яны працавалі ў нямецкай управе.

Хачу адзначыць, што многа патрыётаў загінула ў першыя гады вайны з-за таго, што не выконвалі працейшых патрабаванняў канспірацыі. З-за гэтага загінуў і наш Анатоль Адамавіч Куляшоў. Нянавісць да ворагаў, асабліва да здраднікаў-паліцаяў, у яго прарывалася часам адкрытымі выказваннямі. А аднойчы Анатоль Адамавіч учыніў нават натуральную бойку з паліцаямі, якія па нейкай неабходнасці прыехалі ў вёску. Усе вяскоўцы разумелі, што такія неасцярожныя паводзіны іх былога старшыні калгаса рана ці позна

скончацца для яго трагічна, папярэджвалі Анатоля Адамавіча аб гэтым. Ён і сам разумеў, але не заўсёды мог сябе стрымаць. Не вельмі ўтойвалася і сувязь з атрадам Лінькова. І, урэшце, здарылася тое, што павінна было здарыцца. Восенню 1942 г. Куляшова арыштавалі. Жорстка здзекаваліся над ім ворагі, асабліва паліцаі, якіх ён, яны ведалі, зневажаў за іх здрадніцтва. Яго білі да беспрытомнасці, а потым раз'юшаныя ворагі выкалалі яму вочы. Аб катаваннях ворагаў і аб сваёй стойкасці ён напісаў у турме верш, які потым невядомымі шляхамі дайшоў да нас, яго таварышаў. На жаль, верш гэты мы перадалі ў штаб брыгады Лінькова, і дзе ён цяпер — невядома. Людзі, якія сядзелі ў адной камеры з Куляшовым, расказвалі, што ўрыўкі з яго верша былі напісаны на сценах камеры. У канцы 1942 г. паўжывога Анатоля Адамавіча немцы расстралялі.

Праз нейкі час арыштавалі і мяне. У чашніцкай турме кожны дзень мяне дапытваў сам начальнік паліцыі Цяслёнак. Ён ставіў мяне да сцяны, нацэльваў у мой бок наган і пытаўся, дзе партызаны, колькі іх. Пагражаў, што са мной ён зробіць тое ж, што зрабілі з Куляшовым — расстраляе, як сабаку.

Пасля таго, як мяне цудам выпусцілі з турмы, я зразумеў, што заставацца ў роднай вёсцы небяспечна. У пачатку 1943 г. я пайшоў у партызанскую брыгаду «Дубава», дзе ваяваў да вызвалення раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Падрыхтавала да друку Н. Кіндзяева

З успамінаў партызана атрада «Сібірак» Алега Сцяпанавіча Залескага

Дыверсійна-падрыўная група партызан, у складзе якой былі Аляксандр Бабянцоў, Аляксандр Зайцаў, Алег Залескі, Аляксандр Шалыгін і іншыя, вярталася на сваю базу. Заданне — узарваць мост на 116-м кіламетры чыгункі Орша — Лепель, што каля в. Іканкі, было паспяхова выканана.

Непадалёк ад в. Бельнякі іх дагнала машына з фашыстамі. Завязаўся няроўны бой. Хутка ў партызан скончыліся боепрыпасы, і яны вымушаны былі праз балота, а потым па р. Усвейцы прабірацца ў бок в. Камянец да лесу. У баі быў цяжка паранены кулямётчык Саша Зайцаў. Пазней яго падабралі жыхары в. Бельнякі. На наступны дзень ён памёр ад ран у доме Валянціны Канстанцінаўны Ашурак і быў пахаваны на мясцовых могілках (пазней яго перазахавалі на брацкіх могілках у в. Замачак).

Атрымалі раненні Аляксандр Бабянцоў і я. Таварышы выратавалі мяне — на руках аднеслі ў лес, потым на партызанскую базу.

Аляксандр жа Бабянцоў, паранены ў абедзве нагі, імкнуўся выратавацца самастойна. Ён па р. Усвейцы даплыў да в. Замачак і па трыснягу дапоўз да воз. Зяленец. Беспрытомнага, яго знайшлі жанчыны, якія прыйшлі мыць бялізну. Яны перавязалі яму раны і схавалі ў лазні, кармілі і даглядалі. Але знайшоўся здраднік, які выдаў немцам партызана. Яго схапілі, павезлі ў гарнізон у Чарэю. Пасля жорсткіх допытаў Аляксандра Бабянцова расстралялі ва ўрочышчы «Дубнікі».

Са школай назаўсёды

Многія гады жыхары в. Чарэя з удзячнасцю ўспамінаюць Валю Махрову, якая да вайны вучылася ў мясцовай школе.

— Яна вызначалася нейкай выключнай чалавечай прыцягальнасцю, — расказвае старэйшая настаўніца Чарэйскай СШ А. В. Бобрыкава. — Гэта была цэльная і мэтанакіраваная дзяўчынка. Яна добра вучылася, з адказнасцю адносілася да грамадскай работы, захаплялася музыкай.

Час сцірае індывідуальныя рысы асобы. І з гадамі ў памяці на першы план выступае тое, што характэрна ў цэлым народзе, — непадзельнае, агульнае, незабыўнае.

Трэці дзень у Чарэі гаспадарылі фашысты. Трывожна было на сэрцы ў Валі Махровай. Непасільны цяжар нава-

Валя Махрова

ліўся на яе. Хіба сядзела б яна тут, калі б не дзеці. Іх не кінеш. За ўвесь дзіцячы дом цяпер яна ў адказе. Так ужо атрымалася, што дырэктара дзіцячага дома ў першыя ж дні вайны мабілізавалі ў армію. Пайшлі на фронт і выхавальнікі. Пры набліжэнні захопнікаў эвакуіраваць малых не ўдалося.

Сонца павярнула з поўдня, калі Валя выйшла з вёскі. Захацелася хоць крыху пабыць адной, развеяць цяжкія думкі. Яны не выходзілі з галавы.

...Дзіцячы дом. Зусім маленькай трапіла сюды Валя. Выхавальнікі замянілі ёй бацькоў, а братамі і сёстрамі сталі такія ж, як і яна, хлопчыкі і дзяўчынкі. Хутка ляцелі гады. Вось яна ўжо школьніца, піянерка. З цягам часу чырвоны гальштук замяніў камсамольскі значок. Пасля заканчэння сямігодкі прапанавалі ехаць вучыцца. А як успомніла, што трэба разлучыцца з дзіцячым домам, са сваімі выхавальнікамі, з усім, што дарага і блізка, нейкая незразумелая туга ахапіла яе. Так і засталася. Прызначылі яе, пятнаццацігадовую, выхавацелькай у самай малодшай групе...

...Думкі перапыніў глухі стогн. Спынілася. Невялічкая лагчына, парослая хмызняком, разразала жытнёвы палетак.

Палахліва азірнулася. Нікога. Прама перад ёй невялічкі кусцік. За ім убачыла чалавека. Зямлістага колеру твар, шырока раскінутыя рукі. Калі б не стагнаў, можна было палічыць за мёртвага.

«Паранены чырвонаармеец? — пранеслася думка. — Але што рабіць з ім? У вёсцы ж немцы. Хіба схаваць яго ў дзіцячым доме? Вось толькі адной не ўправіцца».

Падклаўшы раненаму пад галаву падсумак, Валя подбегам заспяшалася ў вёску. Прыхапіла збанок з вадой, сякітакі харч, паклікала шасцікласніка Сярожу Сямёнава і рушыла зноў у поле. Вось і паранены. Дзяўчына нахілілася над ім, прыўзняла галаву. Той папрасіў піць. Валя напаіла чырвонаармейца, перавязала яму рану.

Прыцемкам дабраліся да дзіцячага дома. Ніхто чужы не заўважыў. Мікалая ўладкавалі на гарышчы дома. Патрэбны былі медыкаменты, вопратка. Старэйшым дзецям Валя адкрыла гэту тайну, малодшым рашылі нічога не гаварыць.

А тут новыя клопаты. Прадукты канчаюцца. Ды і аб дзецях трэба падумаць.

Па бліжэйшых вёсках размясцілі самых маленькіх. Старэйшыя пакуль трымаліся разам. На ўсякі выпадак запасаліся прадуктамі. Капалі бульбу, збіралі агародніну.

Восенню пайшлі чуткі, што паблізу дзейнічаюць партызаны. Дайшла навіна і да дзіцячага дома. Як узрадаваліся ёй! Валя цяпер ведала, што рабіць. Разам са старэйшымі хлапчукамі пачала збіраць зброю, патроны. Хутка да кулямёта, які яшчэ раней знайшлі і захавалі, дабавілі некалькі вінтовак, скрынкі з патронамі, гранаты. Марыла аб хуткай сустрэчы з народнымі мсціўцамі.

Дапамог выпадак. Аднойчы былая настаўніца Настасся Фандо са сваёй сяброўкай Агаф'яй Фанчанка сустрэлі ў Заборскім лесе камандзіра партызанскага атрада Васіля Шчукіна. Настасся Мікітаўна і пазнаёміла Валю з ім. Неўзабаве выхаванцы дома пад кіраўніцтвам Махровай пераправілі ў лес зброю. Мікалай ужо ачуняў і таксама падаўся ў атрад. То ў адным, то ў дру-

гім месцы партызаны наладжвалі засады. Фашысты ўстрывожыліся. Правяралі ледзь не кожнага, хто прыходзіў у Чарэю. Аднойчы Валя з Сяргеем Сямёнавым вярталіся з атрада. Цяпер яны ў лес хадзілі разам. Валі падабаўся гэты кемлівы хлапчук. Ля вёскі іх сустрэў нямецкі патруль.

Фашысты і слухаць не сталі тлумачэнні Валі, павялі ў камендатуру. Камендант, хударлявы, з халоднымі вачыма, пачаў допыт. Хто, адкуль, чаго хадзілі ў лес? І хоць версія з цёткай быццам і дапамагла, але паспытаць фашысцкіх бізуноў давялося.

Валя зразумела, што ў дзіцячым доме ёй больш нельга заставацца, і назаўтра перабралася ў атрад.

Партызаны рашылі змяніць стаянку, але не паспелі. Цэлы батальён эсэсаўцаў акружыў лес. Давялося прарывацца з боем. Некалькі чалавек было паранена, двое — цяжка. Неабходны медыкаменты. А дзе дастаць?

Валя пераканала камандзіра атрада, што ў Чарэі ў яе ёсць знаёмы аптэкар, што яна непрыкметна ноччу да яго прабярэцца, а раніцай вернецца з медыкаментамі.

Дамовіўшыся аб месцы сустрэчы, дзяўчына рушыла ў Чарэю. Позна вечарам пастукала ў хату да аптэкара. Той выслухаў яе просьбу і сказаў, што да раніцы ўсё падрыхтуе.

Ноч яна рашыла прабыць у дзіцячым доме. Там жа ўсе свае. Аднак здарылася, што на досвітку фашысты нечакана акружылі дзіцячы дом, дзяцей выстраілі ў калідоры. Сярод іх была і Валя.

У руках афіцэр трымаў яе фотаздымак. Дзяўчына зразумела, што цяпер наўрад ці ўдасца выбрацца. І сапраўды яе затрымалі. Арыштавалі і Сяргея Сямёнава. На допыце камендант хацеў даведацца аб месцы дыслакацыі партызан, іх колькасці, узбраенні.

А калі фашысты не дачакаліся адказу, пачалі катаваць. Валя, сцяўшы зубы, маўчала. Часам траціла прытомнасць. Яе аблівалі вадой.

Вечарам непрытомную кінулі ў склеп школьнага дома. Назаўтра ўсё пачалося зноў. Пагрозы, катаванні чаргаваліся адно за адным.

Доўга дапытвалі дзяўчынку фашысты, але не пачулі ні слова. Вечарам партызанку расстралялі.

Так загінула адважная камсамолка. А праз некаторы час сярод былых дзетдомаўцаў і вясковай моладзі з'явілася песня аб юнай гераіні Валі Махровай.

І сёння ведаюць песню аб Валі Махровай, якую склалі дзеці дзіцячага дома пасля яе смерці:

По песчаной Замковой дороге
Нашу Валю вели на расстрел,
Но не спрятали звери в берлоге
Ее имя — отряд уцелел.
    Пусть закрылися карие очи,
    Пусть умолк ее голос весны,
    Но фашистам ни днем и ни ночью
    Не давали покоя они.
Не ищите в море погоды!
Смерть фашистам за Валю! И в бой
Вася Щукин и Коля Свободный
Унесли пулеметы з собой.
    А живая Махрова в полночи
    Поднималась, как буря во мгле,—
    И искрилися карие очи,
    И пылал гарнизон на селе.

Гойтан Уладзімір // Звязда, 19 сакавіка 1972 г.

Побратимы (партизанская быль)

В то лето, когда я познакомился с этими мальчуганами, с запада на восток ползли и ползли поезда с фашистскими солдатами и офицерами. К фронту подвозились орудия, танки, самолеты, патроны, снаряды, бензин,— все то, без чего война вдруг бы задохнулась и замерла.

...Тима подошел степенно, вразвалочку. Росточком чуть повыше своей десятизарядной французской винтовки. Волосы черные, как смола, густые, колечками вьются, спускаясь на лоб. Глаза карие, большие, пытливые.

Коля — тонкий, как хворостинка, белокурый, синеглазый, вертлявый.

Оба одногодки. Тимке в апреле, а Коле в мае четырнадцать исполнилось. Оба

пионеры. Тима из детдома. Когда нагрянули фашисты, все дети детдома, который размещался в д. Черея, разбежались по деревням. Ходил, выпрашивал где корочку хлеба, где тарелочку щей. Ночевал в банях, овинах, на сеновалах, но случай свел его с партизаном — дедом Никифором Рыдлевским.

У Коли судьба сложилась иначе. В достатке проходило его детство. Жил он в большом с. Черея. Отец и мать хорошо зарабатывали. Души не чаяли в своем первенце. И даже когда ворвались фашисты, почти ничего не изменилось в доме. Только отец часто уходил куда-то по ночам. Да мать ждала его у окна, тихо всхлипывая. Потом прошел слушок, что он к фашистам переметнулся прислуживать. Она укоряла, стыдила мужа. Мальчишки стали чураться компании с Колей.

Обида душила его, зло на отца все больше копилось в душе. И когда отец в сумерках осеннего вечера тяжело переступил порог и поставил на стол мешочек с немецким пайком, Коля рванулся к двери и убежал из села. Всю ночь он шел и шел напрямик. Спотыкался и падал. Шатаясь от усталости, на рассвете добрел до Приветской пущи и, как убитый, уснул на опушке.

Сторожевой патруль партизан наткнулся на него. Один партизан из Череи узнал в нем сына Алексея Гриня.

Коля рассказал партизанам о своем горе. С мольбой в глазах просился остаться в отряде.

Командир выкурил не одну папиросу, слушая бесхитростный рассказ.

Тиму и Колю усыновил отряд. Полюбились мальчуганы партизанам. Они ходили в разведку, собирали оружие, продукты.

...Стояла промозглая осень. Дождь все моросил. Отряд партизан попал в кольцо карателей. Три дня и три ночи отбивались герои от наседавших со всех сторон врагов. Кончались патроны. И на рассвете Викентий Кацер, командир отряда, послал двух партизан с наказом любой ценой добраться к своим, рассказать, что партизаны держатся. Пусть соседи ударят со стороны ст. Вятны.

Наш разведывательно-диверсионный отряд спешил на выручку окруженным. Светало. Сквозь холодную изморозь выступала деревня, кусты. Фашисты лениво постреливали в сторону окруженных, не подозревая, что за спиной у них 120 автоматчиков.

Бросок был, как вспышка, как выстрел. В ход пошли гранаты, ножи. Наша группа случайно нарвалась на штаб карателей. И тут я увидел растерзанное тело. Судороги пробегали по нему и показалось, что мальчик силится встать. Это был Коля.

...Его схватили вечером, когда до леса оставалось несколько шагов. В жестокой пытке прожил Коля последние минуты жизни, но так и не сказал врагам ни слова.

Он умирал у меня на руках.

Хоронили мы Колю со всеми воинскими почестями на берегу р. Усвейки у д. Толпино Чашникского района Витебской области.

Узнал ли в отряде Коля, что отец его не был предателем? Он выполнял задание партизан и погиб, как герой. Об этом мне поведал наш комбриг через 20 лет после смерти Коли. Если не знал, то зря щемила его детское сердце тоска-обида, зря пылала в нем ненависть к отцу. А может, все-таки знал?

А Тима — Тихон? У побратимов одна судьба. Он погиб в июне 1944 года за два дня до соединения с наступавшими войсками 3-го Белорусского фронта.

У р. Эсса, недалеко от с. Латыголичи Холопеничского района, группа партизан нарвалась на фашистскую засаду. В неравном бою погибло тринадцать партизан. В живых оставались двое. Враги уже бежали к ним, тогда Тима бросился навстречу. Гром прокатился над речкой, загрохотало эхо по лесу. Когда Миша Зайцев, отброшенный под обрыв взрывной волной противотанковой гранаты, пришел в себя, была уже глубокая ночь. Двое суток, раненый и контуженый, он полз лесом, пока у д. Забоенье не встре-

тил партизан. Он и поведал о героической смерти Тимы, подорвавшегося вместе с врагами.

Кто и где похоронил останки юного героя? Этого уже теперь не узнать.

Прошлым летом я бродил по берегу Эссы. Казалось, вот-вот из-за кустов выйдет тот мальчишка с черным, как смоль, колечками вьющимся чубчиком, с карими глазами, с французской десятизарядной винтовкой времен первой мировой войны.

В. Бекашов

Ліст з Алтайскага краю

У Тоўпінскую васьмігадовую школу прыйшоў ліст з Алтайскага краю. У ім выразка з газеты «Восход Алтая», дзе мясцовы журналіст, ураджэнец Чашніцкага раёна У. Р. Бекашоў расказаў аб мужнасці партызанскага разведчыка Мікалая Грыня.

Следапыты школы пачалі пошук. Высветлілася, што Мікалай Прынь, аб якім пісаў У. Р. Бекашоў, — гэта Мікалай Грынь, родам з Чарэі. Хлапчуком ён часта гасцяваў у свайго дзядзькі Цімафея Васільевіча Ліцкевіча ў в. Тоўпіна. Калі пачалася вайна, Колю было 11 гадоў. Разам з сябрамі ён збіраў зброю і прадукты харчавання для партызан, а таксама разведвальныя даныя. Потым і сам стаў партызанам атрада «За Радзіму» брыгады Лявонава. Быў разведчыкам. У. А. Нарушэвіч, які ваяваў у гэтым атрадзе і які жыве зараз у Шуміліне, даслаў па нашай просьбе ліст, дзе нагадваў пра гераічную гібель 14-гадовага Колі Грыня.

Гэта адбылося 19 сакавіка 1944 г. На атрад «За Радзіму», які размяшчаўся ля в. Асяродкі (пазней спаленай фашыстамі), з боку в. Вяцера ішлі карнікі. Насустрач у разведку было паслана трое партызан, адзін з іх — Коля Грынь. У хуткім часе завязаўся няроўны бой. Як відаць, Колю, цяжка параненаму, фашысты выкруцілі рукі, здзекаваліся з яго. Потым нежывога яго падабралі мясцовыя жыхары П. М. Махроў і М. М. Шыбека з в. Тоўпіна, употай ад немцаў пахавалі на вясковых могілках.

І вось дзякуючы успамінам журналіста, лісту алтайскай жыхаркі, пошукам краязнаўцаў школы адноўлены падзеі далёкіх дзён. І настаў час ушанавання памяці юнага партызана-разведчыка. 30 кастрычніка 1986 г. адбылося перазахаванне яго астанкаў у брацкую магілу, што знаходзіцца на беразе р. Усвейка ля в. Тоўпіна. Яшчэ адно імя нашага земляка, які аддаў жыццё за Радзіму, вернута з невядомасці.

Ішоў камсамольцу семнаццаты...

Віцебск гарэў. Нашы часці пакідалі горад. Па вуліцы, лязгаючы гусеніцамі, прапоўз танк з чорным крыжам на вежы.

Толькі праз месяц інваліду працы Міхаілу Пятровічу Савіцкаму разам з сынам Віцяй удалося пакінуць акупіраваны немцамі горад. У невялічкай в. Паршчэўшчына, ля Чашнікаў, у сваяка Максіма знайшлі яны прытулак. Дваццаць сялянскіх хат прыціснуліся да пушчы, а вакол — балоты, непралазная дрыгва. Рэдка наведваліся туды карнікі, а паліцаі баяліся сунуць нос да пагрозліва сінеўшай пушчы. Часта наведвалі вёску партызаны. Бацька Віці падкоўваў ім коней, рамантаваў зброю, сельскагаспадарчы інвентар. Хто, як мог, плаціў яму прадуктамі.

Для Віці тут было поўнае раздолле. Вясковыя юнакі даверліва прынялі яго ў сваю кампанію. Мары ў іх былі аднолькавыя — пайсці ў партызаны і помсціць праклятым фашыстам. Ды вось бяда, у партызаны іх не бралі: маўляў, яшчэ не дараслі. Зброі таксама не было.

Цэлыя дні праводзілі хлопцы ў пошуках зброі. Знайшлі наган, вінтоўку СВТ з поўнай абоймай і чатыры вінтоўкі без затвораў. Сабралі некалькі тысяч патронаў. Віця знайшоў пашкоджа-

ны аўтамат, а Федзя з Антонам — тры затворы. Рамантаваць аўтамат аддалі Міхаілу Пятровічу.

...Неяк пад вечар паставыя партызаны заўважылі, што з пушчы выйшлі чатыры хлопцы. Яны былі ўзброены, а двое неслі па дзве вінтоўкі за плячыма.

Хлопцаў узялі ў разведку.

Чэрвеньскай ноччу юныя мсціўцы пранiклі ў Багушэўск. І тут ім трапіўся афіцэр палявой сувязі. Фашысту нават і ў галаву не прыйшло, што гэта не паліцэйскі патруль. Ён загадаў даставіць яго да каменданта, якому вёз важны пакет. Віця разам з хлопцамі абяззброілі афіцэра, забралі ў яго пакет і застрэлілі. Пачалі прабірацца ў бок лесу.

На ўскраіне хтосьці пусціў над галовамі хлопцаў аўтаматную чаргу. Пачалася страляніна.

Разведчыкі хутка адарваліся ад ворагаў і павярнулі ў бок в. Пясчанкі. Было відавочна, што фашысты не спыняць праследаванне, знайшоўшы труп афіцэра сувязі. Ісці ў напрамку Сянно нельга — ніяк не мінеш чыгункі, якая пільна ахоўвалася. У процілеглым жа напрамку трэба было пераходзіць аўтамабільную дарогу Віцебск — Орша, па якой бесперапынна рухаліся варожыя машыны. На Пясчанку ісці больш бяспечна, можна праскочыць бальшак, што ідзе з Багушэўска да Ніжне-Аляксандраўкі.

...Світала. Дзесьці наперадзе ляніва завуркатаў матор. Бліжэй, бліжэй... Пярэдні юнак спыніўся. Па яго знаку ўсе шэсць нібыта растварыліся ў рэдкім тумане. Толькі палоска роснага следу здрадліва сведчыла аб іх прысутнасці. Прайшла патрульная машына.

Трэба было, не марудзячы, перайсці бальшак, бо па іх слядах ішла пагоня.

Віця пайшоў да дарогі. Скамандаваў разведчыкам сачыць за сігналамі, у бой не ўступаць. Любымі сродкамі даставіць хутчэй пакет у штаб брыгады. У ім важныя звесткі.

Асцярожна прабіраліся разведчыкі да бальшака...

Калі Віця вырашыў ужо перайсці бальшак, з кустоў раздалася аўтаматная чарга. Ён кінуўся ў канаву. Кулі стрыглі за ім хмызняк.

Дружны партызанскі агонь у адказ прыціснуў фашыстаў да зямлі. З дарогі ашалела застракатаў падаспеўшы на дапамогу фашыстам бронетранспарцёр.

Яшчэ адна перабежка. Яшчэ... Раптам тупы, страшэннай сілы удар па нагах зваліў Віцю. Да яго набліжаліся фашысты. І калі яны былі ўжо побач, Віця ўзарваў гранату.

Здрыганулася наваколле. Салютам мужнасці пракацілася рэха выбуху над палямі, пералескамі і заціхла дзесьці далёка-далёка.

Так па-геройску загінуў камсамолец Віця Савіцкі, якому ішоў семнаццаты год.

Бекашоў У. // Віцебскі рабочы, 9 мая 1964 г.

Чашникский дед Талаш

Степана Михайловича еще с партизанских времен нарекли Талашом. Этим сказано многое. Во время гитлеровской оккупации Степан Михайлович Шатыренок был связным и разведчиком Лепельской партизанской бригады Героя Советского Союза Владимира Елисеевича Лобанка.

...Оккупанты подготовили против партизан карательную операцию. Но враг не располагал сведениями о дислокации и силах народных мстителей в лепельской зоне. Поэтому каратели расставили на дорогах посты и хватали всех подозрительных.

Партизанам важно было выиграть время, чтобы объединить свои силы. Требовалось задержать выступление карателей. Но как?

И вот тогда В. Е. Лобанок вызвал С. М. Шатыренка и приказал пойти к немцам, чтобы убедить их, что партизан в лесу большое количество. С. М. Шатыренок надел на себя всякое рванье, подпоясался пеньковой верев-

С. М. Шатыронак

кой, в торбу положил сухари и пошел по лесной дороге навстречу немцам.

Когда немцы его задержали, С. М. Шатыренок стал им рассказывать, что его партизаны обидели — увели его корову. Немцы поверили и стали расспрашивать Степана Михайловича о количестве партизан в лесу и их вооружении. А это как раз и нужно было смелому разведчику. Он красочно рассказал врагам, что «партизан этих, как комаров, — темная туча. У каждого коротенькие ружья с колесом посредине. А еще у них машины большие, которые огнем стреляют...» Немцы отпустили его. Степан Михайлович кружным путем прибыл к В. Е. Лобанку и обо всем доложил. Потом оказалось, что каратели побоялись выступить против партизан и отложили на время блокаду. А партизаны с той поры прозвали Степана Михайловича Шатыренка партизанским дедом Талашом...

Это только один эпизод из партизанского прошлого Степана Михайловича. Рассказывает он по-народному просто, сочно и образно.

...Однажды из Лепеля в его деревню нагрянула полиция. Пронюхали фашистские холуи, что есть такой партизанский связной Шатыренок. Решили выследить его, перед гитлеровцами выслужиться. И надо же было случиться, что первого о нем спросили... самого же Степана Михайловича. Он ответил, что Шатыренков в деревне много, почти через каждый дом живут...

Полицаи пошли дальше допытываться. А настоящий Шатыренок, по собственному его выражению, «дал тягу в лес».

Образно и с юмором вспоминает Степан Михайлович эпизод за эпизодом из своего боевого прошлого. На пиджаке старого партизана сияет орден Красной Звезды, медаль «За отвагу» и другие награды за боевые подвиги в годы Великой Отечественной войны.

В. Федоров

Яго складаны лёс

Вырас Фядос Амбросавіч Казлоўскі ў вялікай працавітай сям'і. Усе восем чалавек разам з бацькам ад цямна да цямна займаліся гаспадарчымі справамі, даводзілася гараваць і на палях графа Буценева. Сям'я мела серадняцкі дастатак, але часам, асабліва ў неўрадлівыя гады, даводзілася есці хлеб з мякінай. Усё ж восем ратоў трэба накарміць.

Нягледзячы на нястачы, бацька вырашыў аддаць сына Фядоса ў 3-класную царкоўна-прыходскую школу, якую ён паспяхова скончыў...

Вестка аб звяржэнні цара застала унтэр-афіцэра 266-га Парэчанскага палка Фядоса Казлоўскага на германскім фронце. Па-рознаму гаварылі пра гэта ў палку. Яснасць прыйшла пазней, пасля сустрэчы з бальшавіцкім агітатарам. Апрануты ў салдацкі шынель, ён гаварыў проста і зразумела, тлумачыў, што «вайна патрэбна буржуям, а народу яна нясе толькі гора і нястачы». Ён заклікаў салдат пакінуць акопы, ехаць дадому, каб справядліва падзяліць там панскую зямлю.

Няпроста было унтэр-афіцэру, які прайшоў жорсткую школу муштры ў царскай арміі, стаць дэзерцірам. Але праўда ў словах салдацкага агітатара аб непатрэбнасці вайны прывялі Казлоўскага да адзінай высновы — трэба вяртацца дадому, там ён цяпер патрэбен.

І ў адну з летніх начэй 1917 г. аддзяленне арганізавана пакінула баявыя пазіцыі на чале з камандзірам Казлоўскім.

У Пачаевічах ён сустрэўся з Аляксандрам Дземідовічам, Міхаілам Зінкевічам, Мікалаем Клусевічам, якія, як і ён, вярнуліся дамоў з вайны.

Але «забітыя» сяляне не былі яшчэ гатовыя да рэвалюцыйных пераўтварэнняў. Кастрычніцкая рэвалюцыя дала ім слабую веру ў тое, што кожны селянін мае права свабодна, без уціску працаваць на сваім загоне.

Пачалася грамадзянская вайна. Сабраліся былыя франтавікі і вырашылі брацца за зброю. Самастойна з графам Буценевым, які з дапамогай германскіх акупацыйных войск вярнуў сваю маёмасць і пакараў актыўных сялян, не справіцца. Дачуліся, што пад Віцебскам ёсць штаб Пятрова, дзе вядзецца запіс добраахвотнікаў у чырвонагвардзейскі атрад, і ўсе разам накіраваліся туды.

«Не ходил бы ты, Ванек, во солдаты...» — гэтыя словы Дзям'яна Беднага ўзяты нібыта з жыцця Фядоса Казлоўскага. Бацька і слухаць не хацеў пра сынаву задумку. «Хопіць, навалаваўся. Дапамагай, вось, зямельку апрацоўваць. Жаніся, завадзі сваю гаспадарку», — угаворваў ён Фядоса.

Сапраўды, навалаваўся ўдосталь, бацьку трэба памагчы. Ды і самому хлебаробская справа, як ніводная іншая, была па душы. Але ён, Фядос Амбросавіч, разам з тым выдатна разумеў, што ў такі складаны час толькі самі сяляне, сам народ можа абараніць сваю свабоду і незалежнасць.

Восенню 1918 г. уступіў Фядос Казлоўскі ў 1-ы Яраслаўскі чырвонагвардзейскі атрад. Затым стаў камандзірам аддзялення 11-й Заходне-Каўказскай арміі.

Але раптам выбіла яго з сядла не куля белагвардзейская і не шабля бандыцкая. Паклала яго на шпітальны ложак страшная хвароба — тыф.

Пасля выздараўлення ён быў прызначаны агентам асобай харчовай камісіі 2-га кавалерыйскага палка 48-й брыгады 16-й стралковай дывізіі імя Кікнадзе.

Не хутка давялося сялянскаму сыну заняцца хлебаробскімі справамі на адваёванай зямлі. Пасля дэмабілізацыі накіравалі ў атрад па барацьбе з бандытызмам.

З натхненнем узяўся Фядос пасля вяртання дадому за плуг, каб правесці першую баразну на сваім кавалку зямлі.

Але тут пачалася калектывізацыя. Да Фядоса Амбросавіча, як да аднаго з актывістаў, звярнуліся сяляне. Яны спадзяваліся, што Фядос, паважаны ў вёсцы чалавек, параіць ім уступаць у калгас і першым запішацца сам. Толькі ж ён, атрымаўшы нарэшце надзел, аб якім столькі марыў, не выказаў асаблівага жадання звязаць свой лёс з калгасам. Свая зямля, пры стараннай працы на ёй, абяцала дабрабыт і незалежнасць.

Толькі гэта ніяк не стасавалася з планамі тых, хто адказваў за правядзенне калектывізацыі. Фядоса Амбросавіча ламалі і так, і гэтак. Але ж ён заставаўся цвёрдым у сваіх перакананнях. Тады ў вёсцы знайшліся такія, хто напісаў на яго данос. Расправа была хуткай. Фядоса Казлоўскага асудзілі, а потым выслалі. Цяжкія думкі, крыўда доўгімі начамі адольвалі яго, не давалі спакою. Неаднойчы пісаў прашэнні аб пераглядзе яго справы. Адказу на іх не было. Толькі праз аднаго з тых, хто вызваліўся, адбыўшы свой тэрмін, удалося перадаць заяву. Яго справу перагледзелі і вызвалілі з турмы.

Вынес ён гэту несправядлівасць, не азлобіўся, але ў калгас не ўступіў. Працаваў на сваім падвор'і, а таксама па дагавору выконваў розныя цяслярскія работы.

А калі пачалася вайна, яна стала для Фядоса Амбросавіча менавіта айчыннай. Ён не падлягаў першачарговай мабілізацыі па ўзросту і стану здароўя. Ды ці мог заставацца абыякавым Фядос

Амбросавіч да ўсенароднай трагедыі?! Разам з 16-гадовым сынам Мікалаем падаўся ў партызаны. Закончыў вайну ў дзеючай арміі. За мужнасць і адвагу ў гады вайны атрымаў шмат узнагарод. Сярод іх ордэн Чырвонай Зоркі, медалі «За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941–1945 гг.», «За ўзяцце Кенігсберга».

Перамога! Але са слязамі на вачах святкаваў яе Фядос Казлоўскі. Выраўкі-ўласаўцы закатавалі да смерці яго жонку Аляксандру Сцяфанаўну. Так і пражыў пасляваенныя гады бабылём, захоўваючы вернасць сваёй суджанай, зберагаючы ў сэрцы памяць аб ёй.

Н. Кіндзяева

Нарчуки из Липовичей

Имеются в виду Большие Липовичи, что стоят на старинном тракте Черея – Сенно. В этой деревне когда-то насчитывалось около 80 дворов. Сторожили их высокие пышные липы, выстроившиеся по обе стороны улицы. Не случайно и местный колхоз назывался «Чырвоная ліпа». Дружно, хватко и весело трудились в нем люди. В поле обычно выходили с песнями. С песнями же возвращались домой. А кого не бодрили липы своим пахучим цветом! Зацветут, тогда дыши – не надышишься...

И нужно так случиться – как раз в пору цветения лип долетела страшная весть – война! Вскоре голубое небо прочертили вражеские самолеты, со стороны Толочина послышалась артиллерийская канонада, по дороге из Борисова на Чашники прогрохотали танки. Орды гитлеровских завоевателей неудержимо рвались на восток.

Не замедлили чужинцы заглянуть и в Большие Липовичи. Как-то утром деревню разбудил непривычный гул мотоциклов. Вслед за ними появились велосипедисты в зеленых мундирах с закатанными до локтей рукавами: «О, рус швайн!», «Матка – млеко, матка – яйка!», «Шнель-шнель!»...

Погалдели, погоняли на подворьях кур и укатили своей дорогой. Через несколько дней появилась новая группа оккупантов. Тут уж одним только галдежом не обошлось. Многих мужчин, которые попытались им в чем-то возразить, отделали дубинками. И строго-настрого предупредили: тех, кто не будет подчиняться, ждут виселица или расстрел.

Ефрем Нарчук под вечер в тот день вернулся из дальней поездки. Сразу же встретился с односельчанами, расспросил обо всем Тут же при всех категорически заявил: «Не позволим, чтобы так издевались над нами».

В родном колхозе Ефрем Онуфриевич был бессменным бригадиром полеводов. Как только узнал, что враг ступил на родную землю, сразу же подался в военкомат, представился: «Участник гражданской войны. Не забыл еще, как бить интервентов. Прошу, пошлите меня на фронт...»

Из Чашник его почему-то направили в Сенно, оттуда – в Витебск, из Витебска – в Лиозно. Там собрали всех таких, как Нарчук, и приказали расходиться по домам. Один из довольно высоких областных начальников посоветовал: «Настраивайтесь на борьбу в тылу врага. Весь народ должен подняться против супостатов».

Нарчук поговорил об этом со своими соседями – Иосифом Якушем, носившим пышные усы, за что его называли Чапаевым, Егором Якушем, Сергеем Пашковым, Аркадием Щербицким. Все они поддержали идею о выходе в лес. Но с семьей что станется? Враги не пощадят и всю деревню. Решили зиму скоротать дома, а там, когда сойдет снег, потеплеет, виднее будет.

Под весну дошел слух, что в лесах между Сенно и Толочином появилась какая-то группа из бывших армейцев, по разным причинам оказавшихся в тылу врага. Пытались связаться с ней, но ничего не получилось. Между тем эта группа провела уже несколько операций против оккупантов.

Немного позже до Липовичей дошло еще одно сообщение. Якобы из-за линии фронта в здешние места заброшен вооруженный отряд. Во главе его стоял какой-то Нарчук. Он был то ли командиром, то ли комиссаром.

«Смотри ты, однофамилец! Может, это брат?» — спохватился Ефрем Онуфриевич. Родной брат его, Митрофан, до войны работал в Костюковичском районе Могилевской области. Где он сейчас — бог его знает.

Как было удержаться? Подался в розыск, но попал в отряд Леонова, который образовался из небольшой группы бывших окруженцев. Из отряда потом сложилась партизанская бригада, названная Сенненской. В составе ее и пришлось воевать. Да еще с сынишкой Сергеем. Парню не было еще и 16-ти. Но он быстро освоился с делом, овладел профессией подрывника. Любил ходить на «железку», в разведку.

В доме Ефрема Нарчука осталась жена с тремя малыми детьми. Сразу за Сергеем шел Валентин, на четыре года моложе. Но мальчишка тоже жил надеждой стать в ряды народных мстителей. Даже сумел кое-какое оружие припасти. Однако командир отряда, в котором воевал Сергей, отговорил. Как-то он оказался в деревне, а к нему со своей просьбой мальчуган: «Возьмите меня с собой». Но тот пошел на хитрость: «Не торопись, браток. Ты нам здесь больше пригодишься. А вот когда малость подрастешь, может, и меня заменишь». В знак благодарности за такие слова мальчуган раскрыл свой тайник в придорожном перелеске. Там, в одном из окопов, были припрятаны два ручных пулемета. Вытащил их и тут же один вручил командиру, другой попросил передать отцу.

Как-то неожиданно уже в наши дни довелось мне узнать о встрече двух братьев из семьи Ефрема Нарчука. Старший Сергей приехал в Витебск, где живет его младший брат Валентин. Сергей несет армейскую службу на Украине в звании подполковника. А Валентин Ефремович так и остался гражданским человеком.

Встретились и, разумеется, вспомнили своих родных. В первую очередь отца. Кем он только не был в партизанах: и пулеметчиком, и разведчиком-проводником, а когда понадобилось, даже портным. Ведь одежду партизанам никто не выдавал. После войны Ефрему Онуфриевичу довелось возглавить родной колхоз. Только он назывался «Новая жизнь». Пышные липы, что украшали деревню, уничтожила война.

Ни отца, ни матери уже нет в живых. Нет в живых и родного дяди Митрофана Онуфриевича. Мне же лично довелось слышать о нем еще в годы войны. Он был одним из первых и самых активных организаторов партизанского движения на Могилевщине. Уже в начале августа 1941 г. возглавил особый Костюковичский партизанский отряд. Об этом мужественном человеке и его боевых соратниках рассказывается в книге писателя Ивана Чигринова «Свои и чужие», а также в кинофильме «Плач перепелки».

Хорошо помнят в здешних местах и Семена Николаевича Нарчука. Того, который в первую военную весну с отрядом прибыл из-за линии фронта. Потом он командовал партизанской бригадой «Гроза», дислоцировавшейся в Толочинском и Чашникском районах. Погиб в мае 1944 г. Похоронен в г. Толочин. Здесь же одна из улиц носит его имя. Семен Николаевич родился в Больших Косках Толочинского района, как значится по документам, но его родословные корни тянутся к Большим Липовичам.

Семья Нарчуков пережила в войну большое горе. Два брата из семьи Игната Нарчука, Василий и Степан, погибли на фронте в первые дни фашистского нашествия. Егор Нарчук молодым парнем погиб от рук карателей в 1942 г. В этом же году не стало и маленькой дочурки Ефрема Онуфриевича. Страшная трагедия настигла семью Митрофана Онуфриевича. Фашисты расстреляли

его жену и вместе с ней троих малых детишек. Всего война вырвала из большой семьи Нарчуков 20 человек.

И вот вспоминают два брата былое. Не мог не припомнить Сергей Ефремович, как в последнем бою на магистрали Лепель — Орша погиб его любимый командир Николай Данилович Кощеев. Он бросился к нему на выручку и сам получил ранение в голову. Спасибо врачам — выходили. А сколько приходилось прятаться от карателей малолетнему Валентину и еще более младшему Леониду, который живет сейчас в Коханово под Оршей. Все это на все годы жизни засело в памяти.

И. Мандрик.

Чашніцкі падпольны райком ЛКСМБ

К. П. Захаваева. Малюнак М. Абрыньбы

У ліпені 1941 г. Віцебскі абком камсамола і Чашніцкі райком партыі пакінулі на тэрыторыі раёна 182 камсамольцаў для арганізацыі падпольнай работы. Да ўтварэння падпольнага райкома камсамольскай работай з красавіка 1942 г. кіраваў Віцебскі падпольны абком камсамола.

Падпольны райком камсамола прыступіў да работы 1 жніўня 1942. Яго асноўная база знаходзілася ў Чашніцкай партызанскай брыгадзе «Дубава».

У склад падпольнага райкома камсамола ўваходзілі сакратары: Захаваева Кацярына Пятроўна (1.8.1942—1.4. 1944), Жарнасек Марк Дзянісавіч (1.4. 1944—28.6.1944), сакратар па прапагандзе, Асіпёнак Міхаіл Міхайлавіч (31.7.1943 — 20.11.1943), сакратар па прапагандзе; члены райкома камсамола: Асіпёнак Міхаіл Міхайлавіч (1.8. 1942—31.7.1943, 20.11.1943—28.6. 1944), Вайцяховіч Надзея Іллінічна (1.8.1942—28.6.1944), Рагуноў Аляксандр Фёдаравіч (31.7.1943—12.10. 1943), Чэклін Павел Пятровіч (9.11. 1943—28.6.1944), Шараева Алена Данілаўна (31.7.1943—12.9.1943). У склад райкома ўваходзілі інструктары па падпольнай рабоце: Папко Іван Рыгоравіч (19.7.1943—28.6.1944), Няпляховіч Аляксандр Кірылавіч (19.7. 1943—28.6.1944), Мацвееў Васіль Аляксеевіч (1.2.1944—28.6.1944).

Дакументы сведчаць

СА СПРАВАЗДАЧЫ КАМАНДАВАННЯ ЧАШНІЦКАЙ ПАРТЫЗАНСКАЙ БРЫГАДЫ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛ. ВІЦЕБСКАМУ ПАДПОЛЬНАМУ АБКОМУ КП(б)Б АБ ПАЛІТМАСАВАЙ РАБОЦЕ І БАЯВЫХ ДЗЕЯННЯХ БРЫГАДЫ ЗА ЧЭРВЕНЬ 1943 г.

31 ліпеня 1943 г.

...Общая численность бригады по состоянию на 1 августа 1943 г. составляет 1008 чел. (8 отрядов, артдивизион, эскадрон).

На вооружении бригады имеется: пушек 76-мм — 1, 45-мм — 1, минометов 122-мм — 1, минометов 50-мм — 4, пулеметов — 29, ПТР — 9, автоматов — 69, винтовок — 545.

Немцы в первых числах июля сконцентрировали отдельные ж.-д. батальоны на ж.-д. магистрали Орша — Лепель, разместили гарнизоны вдоль линии железной дороги, мобилизовали население на прилегающие к железной дороге магистрали и начали восстанавливать ж.-д. магистраль Орша — Лепель.

Отряды бригады с помощью населения нашего района начали решительную борьбу против восстановления ж.-д. магистрали.

Гарнизоны немецких железнодорожников ежегодно подвергались налетам наших отрядов. В результате были разгромлены немецкие гарнизоны Тяпино, Варки, Езба и др.

С помощью населения была разрушена ж.-д. магистраль от ст. Бурбин до 116-го разъезда протяжением в 40 км 200 м.

...Особенно отличился отряд, которым командует Звонов Борис. Он лично со своим отрядом разгромил гарнизоны железнодорожников Езба, Тяпино, взорвал водокачку на ж.-д. магистрали, взорвал железнодорожный мост длиной 60 м на р. Лукомка.

В июле 1943 г. бригадой разгромлено 5 гарнизонов противника в Чашникском районе — дер. Тяпино, Езба, Залесье, Торфозавод, Варки. Во всех боях с немецкими захватчиками убито 106 и ранено 62 гитлеровца.

На ж.-д. магистрали Орша — Лепель взорвано 1152 рельса. Взорвано и сожжено 38 ж.-д. мостов на ж.-д. магистрали Орша — Лепель (длиной от 5 до 60 м). Взорвана водокачка и водонапорная башня на реках Лукомка и Вятно. Полностью разрушено ж.-д. полотно на ж.-д. магистрали Орша — Лепель. Взорвано и сожжено 28 шоссейных мостов на магистралях Чашники — Лепель, Чашники — Бочейково, Бочейково — Бешенковичи, Чашники — Бешенковичи, Чашники — Лукомль. Захвачено 12 винтовок, 2 автомата, 1 РП.

Согласно приказу № 0042, отрядами бригады на ж.-д. магистрали Загатье — Подсвилье взорвано 60 рельсов и мост (1 м$\times$6 м). В бригаде обучено подрывному делу 275 чел., которые почти все прошли практику на ж.-д. магистрали Орша — Лепель, Подсвилье — Загатье.

В настоящий период создан специальный комсомольский диверсионный отряд, но не (хватает) оружия и боеприпасов. Это препятствует быстрому росту и практической работе отряда.

В районе дислокации бригады создана резервная армия, которая насчитывает до 4 тыс. чел., которые горят желанием быстрее получить оружие и громить ненавистных фашистов.

В бригаде создано 12 снайперских групп, которые прошли теорию, но за неимением оптических приборов и винтовок эти группы не дают эффекта в работе.

Бригадой проводилось массовое распространение воззваний, листовок к «народникам» и полицейским. Через агентурную разведку связывались с немецкими гарнизонами, вследствие чего за июль в бригаду перешло «народников» и полицейских 32 чел. Белорусский народ горит желанием вступить в партизанские отряды, получить оружие и громить ненавистных фашистов. Для борьбы с фашизмом надо больше винтовок, пулеметов, автоматов, боеприпасов и ВВ.

За отчетный период среди партизан и населения проведена большая политмассовая работа.

Широко популяризуются боевые эпизоды о Героях Советского Союза. За отчетный период проведена большая политмассовая работа в 80 населенных пунктах Чашникского района, где приняло участие 11 500 чел. гражданского населения. Характерные вопросы: наступление Красной Армии зимой 1941/42 г. и провал немецкого летнего наступления; наступление Красной Армии на Курско-Орловском и Брянском направлениях и военные действия наших союзников; речь генерал-лейтенанта тов. Пономаренко.

Наряду с этим проведена большая работа по сохранению хлеба от фашистских оккупантов. Райкомом партии издается и широко распространяется среди населения и немецких

гарнизонов районная газета «Сцяг соцыялізму», которая выпускается 4 раза в месяц общим тиражом 1 тыс. экз. За отчетный период выпущено и распространено в немецких гарнизонах и в Чашниках больше 3 тыс. экз. листовок и воззваний к солдатам «народной армии», бургомистрам и полицейским района, к «добровольцам», находившимся на службе у немцев, к юношам и девушкам Чашникского района. Вся получаемая литература из-за линии фронта и издаваемая нами распространяется среди гражданского населения при помощи инструкторов РК КП(б)Б и РК ЛКСМБ.

Вся работа с личным составом в подразделениях проводится через первичные партийные организации и политсостав подразделения. Во всех подразделениях выпускаются регулярно боевые листки и стенные газеты. Проведены беседы: «Сила советского патриотизма», «Молодежь на защите Ленинграда», «Два года Отечественной войны Советского Союза», «Боевой приказ — закон, на выполнение которого нужно отдать все силы», «Выручка товарища в бою», «О выполнении партизанской присяги». Моральное состояние всего личного состава бригады хорошее...

По данным агентурной разведки, вследствие провала (восстановления) ж.-д. магистрали Орша — Лепель изъятый у крестьян урожай будут транспортировать по водной магистрали по Улле на баржах. Планы заготовок фашистов (первоначальный план заготовок 4 ц с га) в настоящий период — изъять у крестьян весь хлеб до грамма.

Командир партизанской бригады «Дубова»
Дубровский

Комиссар бригады Старинский
Нач. штаба бригады Шарко

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. Т. 2. Мн., 1978. С. 57—59.

З ГІСТОРЫІ ПАРТЫЗАНСКАЙ БРЫГАДЫ «ГРОЗА» ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛ. АБ ДЫВЕРСІЯХ НА ЧЫГУНАЧНЫХ КАМУНІКАЦЫЯХ ПРАЦІЎНІКА Ў НОЧ З 2 НА 3 ЖНІЎНЯ 1943 г.

Не раней 3 жніўня 1943 г.

...Обстановка ко дню операции сложилась нормальная, концентрации сил противника не наблюдалось, и особых экспедиций против партизан противник не предпринимал. Бригада в это время насчитывала до 800 чел. личного состава, среди которого до 650 чел. вооруженных. Дислоцировалась бригада в дер. Барсуки, Будище, Хавчи, Рыжанки, Борки Чашникского района.

Командир бригады Нарчук Семен Николаевич, пом. комиссара бригады Лиманский Николай Николаевич, нач. штаба бригады Котлярчук Дмитрий Михайлович.

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. Т. 2. Мн., 1978. С. 80—81.

ДАКЛАДНАЯ Ў ВІЦЕБСКІ АБКОМ КАМСАМОЛА АД ЧАШНІЦКАГА РК ЛКСМБ О СОСТОЯНИИ ПОДПОЛЬНОЙ РАБОТЫ ЗА ИЮЛЬ И АВГУСТ 1943 г.

На 1-е сентября 1943 г. по Чашникскому району имеется 66 подпольных организаций с охватом 196 человек. Кроме этого, в 10 деревнях имеются одиночки комсомольцы.

В местечке Чашники имеется 3 подпольные организации. Секретари Варгалеонок Алексей, Козлова Екатерина и Шуманович Соня.

Подпольная комсомольская организация имеется на льнозаводе, секретарь которой Козлов Степан. Имеются подпольные организации в гарнизоне Лукомль, Иванск.

Секретарь Чашникского РК ЛКСМБ
Заховаева

Дзяржархіў Віцебскай вобл., ф. 3856, зв. 12, спр. 17, л. 27.

З ДАКЛАДНОЙ ЗАПІСКІ САКРАТАРА ВІЦЕБСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКОМА КП(б)Б І. А. СТУЛАВА САКРАТАРУ ЦК КП(б)Б П. К. ПАНАМАРЭНКА АБ СТАНЕ ПАРТЫЗАНСКАГА РУХУ, ПАРТЫЙНАЙ І ПАЛІТЫКА-МАСАВАЙ РАБОТЫ СЯРОД ПАРТЫЗАН І НАСЕЛЬНІЦТВА ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛ. З 1 МАЯ 1943 г. ДА 1 СТУДЗЕНЯ 1944 г.

Не раней 1 студзеня 1944 г.

По приказу тов. Пономаренко партизанские соединения с 20 по 25 октября 1943 г. штурмовали Лепель, Чашники, дер. Камень и ряд других (населенных пунктов). В данной борьбе партизаны приобрели опыт уличных боев в городах и нанесли противнику большой материальный ущерб.

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. Т. 2. Мн., 1978. С. 609.

СА СПРАВАЗДАЧЫ КАМАНДАВАННЯ ЛЁЗНЕНСКАЙ ПАРТЫЗАНСКАЙ БРЫГАДЫ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛ. ВІЦЕБСКАМУ ПАДПОЛЬНАМУ АБКОМУ КП(б)Б АБ БАЯВОЙ І ПАРТЫЙНА-ПАЛІТЫЧНАЙ РАБОЦЕ БРЫГАДЫ ЗА САКАВІК 1944 г.

2 красавіка 1944 г.

Работа среди населения

В течение марта в 36 н(аселенных) п(унктах) проведены беседы на следующие темы: проработан приказ тов. Сталина, посвященный 26-й годовщине Красной Армии, сделан доклад о международном положении, сделан доклад о Международном женском дне, о советско-финляндских отношениях.

Беседы проводились в н(аселенных) п(унктах) Бол(ьшие) Хольневичи, Барсуки, Борки, Сторожище Холопеничского района, Лукомль, Рудница, Ротница, Паршевщина, Замочек, Железки, Жучки, Большие Трухановичи, Мелешковичи, Пруськи, Мал(ое) Озерецкое, Бол(ьшое) Озерецкое, Бол(ьшие) Ульяновичи, Мал(ые) Ульяновичи, Замошье, Фольварок, Русиново, Городец, Углы, Застаринье Чашникского и Сенненского районов.

На проводимых беседах присутствовало от 40 до 120 чел. ...

Проводилась работа по разложению «народников» и полиции путем засылки советской литературы, листовок и писем. Получали ответы, которые прилагаю (обкому).

В течение марта противник предпринимал бомбежку населенных пунктов Холопеничского и Чашникского районов, в результате чего сжег дер. Вал, Мелешковичи, Кисели, Обузерье, Симоновичи и др.

В марте из числа бойцов-партизан был создан ансамбль в количестве 9 чел., который за период с 8 по 30 марта дал 25 выступлений для партизан и населения.

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. Т. 3. Мн., 1982. С. 211.

І працай кавалі Перамогу

Аляксандр Канстанцінавіч Астроўскі — настаўнік гісторыі Чарэйскай СШ. Разам з бацькамі напярэдадні вайны апынуўся ў Кемераўскай вобл. У грозны час далёкая Сібір прымала эвакуіраваныя заводы, пасылала адважных сыноў ваяваць з фашызмам, самаадданай працай кавала Перамогу. Замест іх у многіх выпадках да станкоў станавіліся падлеткі. Сярод іх быў пятнаццацігадовы Саша Астроўскі.

...Па-сібірску прыціскаў мароз, а хлопцы валілі кедры, сосны. Звінелі бясконца пілы, стукалі сякеры. Кіпела работа. Былі там і дзяўчаты. «Усё для фронту!» — заклікаў транспарант.

Як баявы кліч, падхоплівалі гэтыя словы маладыя лесанарыхтоўшчыкі. Адпачнуць крыху каля кастра — і зноў за пілы, сякеры. Бярвенні адпраўляліся сплавам і транспартам для будаў-

ніцтва эвакуіраваных заводаў і фабрык, прадукцыя якіх вельмі патрэбна воінам. Кедр ішоў на крапёж шахт, дзе здабываўся вугаль.

Потым мы, падлеткі, працавалі на Кемераўскім коксахімічным заводзе. З дарослых быў, напэўна, толькі майстар. Многія з нас у час працы на станку станавіліся на падстаўкі. Не ведалі сапраўднага адпачынку, забыліся пра дзіцячыя гульні. Мы давалі краіне важную прадукцыю — кокс, без якога не могуць абысціся металургічныя і сталеліцейныя заводы. Таксама выпускалі 96 назваў хімічных прадуктаў, у тым ліку бензол і сахарын.

Побач са мной знаходзіўся і мой малодшы брат Яўген, які цяпер загадвае фермай у саўгасе «Чарэя».

«За сябе і таго, хто пайшоў на фронт» — гэты дэвіз стаў паўсядзённым правілам. А потым пачалі перакрываць і дзве нормы: разгарнулі спаборніцтва за выкананне задання ад 200 да 500 %. Як цяпер, памятаю рэкорд Олі Мясніковай, якая на такарным станку за адну змену выканала дзесяць норм.

Калі даляцела вестка аб вялікай Перамозе, радасці не было канца.

А. Астроўскі

М. Е. Наўгародцаў

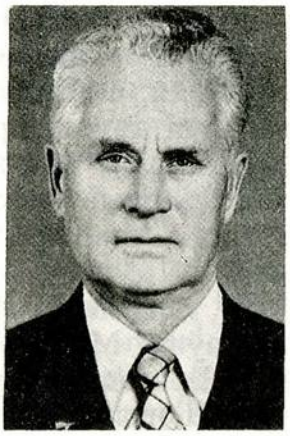

Х. З. Байбулатаў

Герой Савецкага Саюза С. Д. Крэмер

А. Л. Волкаў

ВЫЗВАЛЕННЕ РАЁНА

Чашніцкі раён вызвалялі войскі 1-га Прыбалтыйскага і 3-га Беларускага франтоў у ходзе Віцебска-Аршанскай аперацыі 23—28 чэрвеня 1944 г. пры ўзаемадзеянні з партызанамі Чашніцкай брыгады «Дубава». Баявыя дзеянні вялі войскі 43-й арміі, злучэнні 65-га і 72-га стралковых карпусоў 5-й арміі і 3-га гвардзейскага механізаванага корпуса 3-га Беларускага фронту. Чашнікі вызвалены 27 чэрвеня 1944 г. часцямі 204-й і 357-й стралковых дывізій 43-й арміі пры ўзаемадзеянні з 9-й гвардзейскай механізаванай брыгадай 3-га гвардзейскага механізаванага корпуса, Чашніцкай партызанскай брыгадай «Дубава» і 2-й партызанскай брыгадай імя К. С. Заслонава; рабочы пас. Акцябрскі ў той жа дзень — войскамі 43-й арміі.

23 чэрвеня 1944 г. 3-ці гвардзейскі механізаваны корпус уведзены ў прарыў паміж Віцебскам і Оршай. Баявыя аперацыі ажыццяўляліся пад камандаваннем генерал-лейтэнанта В. Т. Абухава і палкоўніка М. І. Радзіёнава.

26 чэрвеня 9-я механізаваная брыгада з боем авалодала в. Тоўпіна, дзе адбыўся жорсткі бой. Тут немцы імкнуліся прыкрыць адыход сваіх войск. У далейшым наступленне вялося трыма калонамі: 7-я гвардзейская механізаваная брыгада на Лукомль, Валасачы, Бягомль, 9-я гвардзейская механізаваная брыгада на Чарэю, Красналукі, Валасачы, 8-я гвардзейская брыгада на Бобр, Халопенічы, Плешчаніцы. У ноч на 27 чэрвеня 7-я механізаваная брыгада

атрымала задачу авалодаць Лепелем. Раніцай 27 чэрвеня адбыліся баі каля Лукомля, а потым каля в. Плаўнік. Тут загінулі камандзір танкавай роты гвардыі старшы лейтэнант І. М. Філоненка, гвардыі сяржант С. І. Клімаў, гвардыі старшы сяржант Ю. І. Грошаў.

З успамінаў гвардыі палкоўніка ў адстаўцы Мікалая Васільевіча Цвяткова: «Бригада наступала со стороны Сенно и 26 июня 1944 г. овладела д. Толпино. Отсюда она повела наступление на Лукомль, овладела населенными пунктами Торопы, Дрозды. Однако 27 июня бригаде сменили направление наступления для овладения г. Лепель.

Передовой отряд бригады — мотострелковый батальон, которым командовал гвардии майор Ф. А. Алабышев, подкрепленный ротой танков старшего лейтенанта Филоненко, почти в начале наступления в новом направлении в районе на северо-запад от Лукомля встретил сильное сопротивление. Здесь на высоте 219 укрепился батальон 201-й пехотной дивизии немцев. В районе д. Залесье разведка бригады выявила заминированный участок дороги, на которой взорвалась бронемашина. Укрепленный узел обошли лесом, а гитлеровцы, которые попали в окружение, потом сдались.

Освободив населенные пункты юга Чашникского района, бригада подошла к Лепелю, разгромила 99-й пехотный полк гитлеровцев и овладела городом.

За эту операцию многие солдаты и офицеры бригады награждены орденами, а командиру бригады Михаилу Иосифовичу Радионову присвоено звание Героя Советского Союза и воинское звание генерал-майор танковых войск».

Імкліва наступала Чырвоная Армія ў чэрвеньскія дні 1944 г. Залп «кацюшы» паскорыў адступленне акупантаў, а ў мяст. Чашнікі яно нагадвала панічнае бегства. Але гітлераўцы чапляліся за кожны баявы рубеж.

Жорсткі бой адбыўся 27 чэрвеня 1944 г. ля в. Плаўнік. Нямецка-фашысцкія захопнікі рыхтаваліся да яго, загадзя ўмацавалі свае пазіцыі, і калі да вёскі наблізілася танкавая рота Чырвонай Арміі, яны знянацку адкрылі агонь з проціватанкавых гармат. У баі загінуў камандзір танкавай роты Іван Мацвеевіч Філоненка. Ён накіраваў сваю машыну прама на варожую батарэю і, уварваўшыся на пазіцыі ворага, знішчыў дзве гарматы і іх разлік. Але трэцяя гармата, якая стаяла воддаль, падбіла танк камандзіра.

Няроўны бой адбыўся ля в. Смалянцы. Часці 33-й Віцебскай ордэна А. Неўскага зенітна-артылерыйскай дывізіі РГК сустрэліся з дзвюма нямецкімі дывізіямі, якія выходзілі з акружэння. Немцаў было прыкладна каля 2 тыс., значна больш, чым чырвонаармейцаў. Але яны змаглі не толькі адбіць атакі фашыстаў, але і нанесці ім значныя страты, захапіць палонных. У баі загінула некалькі дзесяткаў чырвонаармейцаў, якія пахаваны ў брацкай магіле ў в. Смалянцы. У Чашніцкай СШ № 3 створаны музей, дзе сабраны цікавыя экспанаты і ўспаміны аб баявых дзеяннях 33-й Віцебскай ордэна А. Неўскага зенітна-артылерыйскай дывізіі РГК.

Ля в. Чарэя геранчна загінуў танкавы экіпаж Івана Восіпавіча Мазгавога. Цудам ацалеў толькі камандзір танка, які назней паведаміў аб апошнім няроўным баі яго баявога экіпажа. 27 чэрвеня танк І. В. Мазгавога спыніўся ля в. Чарэя для рамонту хадавой часткі танка. Іх часць пайшла наперад біць ворага. Знянацку на іх напала выходзячая з акружэння група фашыстаў. Немцы накіравалі на адзіны танкавы экіпаж 4 танкі, 5 самаходных гармат і больш 600 салдат. Чатыры разы адбіваў экіпаж атакі. Танк загарэўся ад папаўшага ў яго снарада, але стралок-радыст Дзмітрый Карацееў збіў полымя. Яны прадаўжалі змагацца. Апошнія 6 снарадаў камандзір танка Іван Восіпавіч Мазгавы вынусціў ужо з палаючага танка. Яму цудам удалося выратавацца. Мужна загінулі ў няроўным

баі лепшы ў палку механік-радыст Дзмітрый Карацееў, башнер Нікандраў і механік Вараб'ёў. Яны пахаваны ў брацкай магіле ля в. Чарэя.

Нямала салдат палягло ў баях за Чашніччыну. Ля в. Папоўка аддаў сваё жыццё узбек Хасан Юлдашаў. Яго баявы шлях ішоў па многіх дарогах і палях ад далёкай андзіжанскай зямлі. Вызваляючы беларускую в. Папоўку, ён ішоў у бой і за свой аул.

Побач змагаліся свярдлаўчанін Аляксандр Камісараў, масквіч Іван Васкоў, іншыя чырвонаармейцы.

Ля в. Дзямідавічы загінуў ленінградзец Іван Ізотаў, ля в. Копцевічы — Аляксандр Лаўрык, ураджэнец сонечнага Ташкента, башкір Міхаіл Тхур пахаваны ля в. Марынцы Альшанскага сельсавета, дагестанец Цімафей Ходус — ля в. Міхайлава. Цяжкі бой адбыўся ля в. Ухлё. І зноў па прозвішчах тых, хто пахаваны ў брацкіх магілах, мы пераконваемся ў непарушным брацтве народаў. Украінец Мікалай Цярэшчанка і жыхар г. Горкага Аляксей Мінін, свярдлаўчанін Мікалай Шульгін і таджык Гаіб Ісматаў, туляк Пётр Харкоў і жыхар г. Уладзівастока Іван Форбін, як і многія іншыя, мужна змагаліся на беларускай зямлі.

Назаўсёды захаваюць памяць аб загінуўшых за вызваленне Чашніччыны помнікі і абеліскі. Тут увекавечаны іх імёны. Гэта — яфрэйтар Дніхай Эсцемесаў з Джамбульскай вобл., радавы Кірыл Суздальцаў з Чачэнскай Рэспублікі, сяржант Аляксей Казанцаў з Алтайскага краю, чуваш Васіль Бадроў, удмурт Гільман Касімаў, мардвін Андрэй Пацілейка, жыхар сібірскага г. Ірбіт Дзмітрый Крупнякоў і шмат іншых.

Н. Кіндзяева

Бой за Черею

Пачка пожелтевших от времени писем, в каждой строчке которых чувствуется тоска по родному дому, милым сердцу родителям, друзьям детства, лежит на столе. Из старых рамок смотрит молодой военный в шинели и фуражке, потом это же симпатичное лицо — в шлеме танкиста.

— Гармонист был удалой, — говорит Дарья Родионовна Коротеева, перебирая фронтовые письма сына.

Вот последнее письмо нашего земляка Дмитрия Михайловича Коротеева: «Пока пули и снаряды летят мимо моей головы. Скоро конец войне, ждите меня с победой». Это письмо написано 20 июня 1944 г. Тремя днями позже Дмитрий Коротеев, стрелок-радист танка, участвовал в бою на линии Витебск — Орша. Командир танка Иван Осипович Мозговой писал, что их экипаж уничтожил немало вражеских солдат и офицеров, подбил два танка.

Затем часть ушла вперед, а экипаж Мозгового остался ремонтировать ходовую часть танка. С ними остались несколько шоферов с машинами. Недобитая группа фашистов решила смять горстку советских солдат и двинула против них четыре танка, 5 самоходных орудий, более шестисот солдат. Пришлось принять неравный бой. Произошло это 27 июня 1944 г. Вот что вспоминал командир танка. «У нас было около трехсот снарядов. Мы четыре раза отбивали атаки немцев, но снаряд противника попал в наш танк. Он загорелся. Митя (Дмитрий Коротеев) сбил пламя огнетушителем, а я продолжал стрелять по немцам. Оставалось еще двадцать снарядов. Второй снаряд противника попал в танк. Боеприпасов становилось все меньше, последние шесть снарядов я выпустил из горящего танка и дал приказ выскакивать из машины. Выскочил, охваченный пламенем, помощник механика Воробьев, но тут же сгорел. Митя, башнер Никандров и я выскочили с гранатами в руках, но немцы выстрелами из автоматов ранили ноги Дмитрию и Николаю Никандрову. Мне только пробило одежду. Мы отходили к лесу, немцы продолжали нас обстреливать. Я бросил гранату и заставил замолчать немецкий пулемет. Нас окружили. Мы стали бро-

сать гранаты, фашисты залегли. Никандров и Митя сказали мне: «Мы останемся, а ты ползи, выбирайся как-нибудь».

Иван Мозговой бежал пять километров, потом на попутной машине добрался наутро до части и, взяв два танка, вернулся на поле сражения, надеясь застать в живых своих товарищей. Но было уже поздно. Командир обнаружил истерзанные тела Дмитрия Коротеева и Николая Никандрова, на каждом из них фашисты оставили по сотне пулевых прострелов.

Митя был одним из лучших радистов полка, его любили все командиры, он выполнил свой долг перед Родиной. Прах нашего земляка захоронен в с. Черея, примерно в 150 километрах от Витебска. Солдаты похоронили Коротеева и Никандрова и поставили столбик с надписью.

Иван Мозговой дал клятву беспощадно мстить за погибших друзей. «Уже пять месяцев, как мы в боях,— писал он.— Получили хорошую технику, скоро будем бить врага на его территории. Конец близок, победа будет за нами».

Жители деревни, около которой погибли Дмитрий Коротеев, Николай Никандров, помнят тот жестокий бой. Свято чтут память погибших дети, ученики Черейской средней школы. Они любовно ухаживают за братской могилой, часто приносят к подножию памятника цветы.

Манаенков М. // Заря, 8 мая 1966 г. (г. Краснинск Липецкой обл.).

Бой каля в. Смалянцы

У ходзе аперацыі «Баграціён» нашы войскі ў хуткім тэмпе пайшлі на захад, а ў іх тыле аказаліся дзве фашысцкія дывізіі. Яны імкнуліся дагнаць фронт, каб злучыцца з асноўнымі сіламі. У гэты час у глыбокім тыле каля Чашнікаў з'явілася 33-я Віцебская ордэна А. Неўскага зенітна-артылерыйская дывізія РГК, якая аддала ўсе запасы гаручага танкавым войскам, каб тыя бесперапынна гналі ворага.

Дывізія вымушана была спыніцца, спадзеючыся здабыць гаручае. Так яна сустрэлася з тымі нямецкімі дывізіямі, якія ашалела спяшаліся дагнаць фронт. Сілы былі няроўнымі. Немцаў было прыкладна дзве тысячы, а чырвонаармейцаў толькі адна тысяча.

Завязаўся бой. Мужна змагалася 4-я батарэя старшага лейтэнанта Валахановіча, але заняла пазіцыю ў кустах. І не заўважылі артылерысты, як вораг непрыкметна дабраўся да іх з тылу. Увесь разлік і камандзір загінулі.

Другія ж батарэі, у тым ліку і А. Г. Гучмазава, размясціліся ў больш выгадных пазіцыях. Яны змаглі не толькі адбіць атакі немцаў, але і нанесці значныя страты, захапіць палонных. Разлік Гучмазава ўзяў 17 фашыстаў. За гэты бой Аляксандр Георгіевіч атрымаў першую ўзнагароду — ордэн Чырвонай Зоркі. Потым да іх далучыліся яшчэ адзін такі ордэн, два ордэны Айчыннай вайны, два медалі «За баявыя заслугі», іншыя ўзнагароды.

Не ўсе засталіся жывымі пасля таго бою. У Смалянцах ёсць брацкая магіла, дзе пахаваны воіны 33-й зенітна-артылерыйскай дывізіі. Сярод іх старшы лейтэнант Восіп Валахановіч з Кастрамской вобл. Засталася навекі на чашніцкай зямлі медыцынская сястра Ніна Ганчарова. Яе фашысты расстралялі пасля жорсткіх здзекаў.

Н. Кіндзяева

Бой каля в. Плаўнік

З успамінаў жыхара в. Плаўнік Прохарава Пятра Іванавіча

Мы не ведалі, што наша в. Плаўнік хутка стане месцам жорсткай сутычкі гітлераўцаў і нашых савецкіх салдат, і тут будзе, вобразна кажучы, упісана адна са старонак летапісу вызвалення Чашніцкага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Аднойчы ў чэрвені 1944 г. у вёску прыйшлі немцы. Яны і раней прыходзілі, але доўга не заставаліся. А тут, глядзім, пачалі выгружаць з абозу харч, боепрыпасы. Цэлы дзень рыхтаваліся да нечага, як я цяпер разумею, займалі абарону.

На наступны дзень, раніцай, па хатах пачаў хадзіць нямецкі канвой і выганяць усіх, хто быў. «Шнель, шнель»,— крычалі нямецкія салдаты. Фашысты вельмі баяліся, што мы, мясцовыя жыхары, будзем дапамагаць савецкім салдатам. Але мы, тады яшчэ не вельмі добра разумеючы гэта, пайшлі з вёскі і спусціліся ў зямлянкі.

Здалёк чулася кананада. Мой дзед рашыў выйсці з зямлянкі і паглядзець, што робіцца ў вёсцы. Не магу перадаць той радасці, якая ахапіла нас, калі раптам пачулі дзедаў крык: «Нашы, нашы немцаў б'юць!»

А бой у вёсцы ішоў жорсткі. У ім загінула шмат гітлераўцаў. Але і нашы некалькі салдат засталіся на полі бою.

У памяці вяскоўцаў і да гэтай пары жыве подзвіг аднаго з іх — камандзіра танкавай роты Філоненкі. Калі немцы адкрылі агонь з процітанкавых гармат, ён накіраваў сваю машыну прама на варожую батарэю. Яе агонь не спыніў адважны экіпаж, і танк, уварваўшыся на пазіцыі ворага, знішчыў дзве гарматы разам з іх разлікам. Але трэцяя гармата, якая стаяла за хатай, падбіла танк камандзіра. Іван Мацвеевіч Філоненка загінуў як герой. На пахаванне яго і яшчэ некалькіх савецкіх байцоў сабралася ўся в. Плаўнік. Пасля вайны адбылося перазахаванне. Астанкі героя ў перанеслі да помніка, які знаходзіцца непадалёк ад вёскі Гілі — цэнтральнай сядзібы саўгаса «Свабода».

Праз «мядзведжы» вал

Адна з самых вялікіх стратэгічных аперацый Вялікай Айчыннай вайны носіць імя «Баграціён». Адбылася яна ў чэрвені—жніўні 1944 г., у выніку якой разгромлена буйная групоўка гітлераўцаў і вызвалена Беларусь.

М. Ф. Нікіцін

Для мяне, аднаго з удзельнікаў гэтых баёў, асабліва запомніўся канец чэрвеня 1944 г. Наш полк атрымаў загад правесці разведку боем. Даводзілася ахвяраваць сабой, каб раскрыць сістэму агню і інжынерных збудаванняў «мядзведжага» вала — доўгатэрміновай абароны вакол Віцебска. У атаку пайшла рота аўтаматчыкаў, у якой я тады быў камсоргам.

Доты, дзоты, стальныя каўпакі ў траншэях, шматкіламетровыя акопы і пераходы складалі тры лініі абароны гітлераўцаў. Падыходы да іх аблытаны калючым дротам, замініраваны, знаходзіліся пад перакрыжаваным агнём гармат, мінамётаў і кулямётаў. Восем разоў мы хадзілі ў атаку, але ўсё ж узялі трэцюю траншэю. У ходзе баёў кантузіла камандзіра палка, у нашай роце не засталося ні аднаго афіцэра. І вось тады я, сяржант, прыняў на сябе камандаванне. Мы адбілі дзве контратакі ворага, пазіцый не здалі. Памяць аб гэтым — першы медаль «За адвагу».

Нялёгка нам дасталася гэта разведка. Але задачу выканалі, сістэму абароны ворага раскрылі, што дапамагло пасля магутнай артпадрыхтоўкі 23 чэрвеня перайсці нашым часцям у наступленне. У раёне Задарожжа Бешанковіцкага раёна замкнулася кола акружэння і буйная групоўка фашыстаў трапіла ў «кацёл». Толькі ў раёне саўгаса «Хотцы» наша 251-я Чырванасцяжная дывізія, якая потым стала называцца Віцеб-

скай, узяла ў палон многа гітлераўскіх салдат, афіцэраў і нават генерала.

З таго часу прайшлі дзесяцігоддзі. Пасля Віцебска былі і іншыя напружаныя баі і паходы ў Прыбалтыцы. Але для мяне менавіта Віцебск стаў знамянальнай вяхой — адсюль я стаў камандавацъ ротай і потым атрымаў афіцэрскае званне. Вызваленне Наддзвінскага краю — экзамен на баявую сталасць.

М. Нікіцін

Дакументы сведчаць

З ГІСТОРЫІ 2-й ПАРТЫЗАНСКАЙ БРЫГАДЫ ІМЯ К. С. ЗАСЛОНАВА ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛ. АБ СУМЕСНЫХ БАЯХ ПАРТЫЗАН З ЧАСЦЯМІ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ Ў ЧЭРВЕНІ 1944 г.

13 жніўня 1944 г.

Этот период в истории боевой деятельности бригады можно определить с момента расположения бригады штабом в дер. Вирки, отрядами: (дер.) Заборье, Кащино, Ляховичи, Пасынки, Кожары, Гурец, Мелешковичи. Бригада заняла этот район непосредственно после выхода из окружения — 18 июня 1944 г. С появлением бригады в районе своей прежней дислокации противник, ошеломленный возвращением партизан, поспешно переходит к боевым действиям. Бригада держит бой с противником с 19 июня 1944 г. в районе дер. Гоголевка, Добромыслье, Загатье, Ляховичи.

Могучий удар Красной Армии, прорвавший 23 июня 1944 г. оборону немцев в районе Витебска, смял планы немецких карателей по проведению второй экспедиции против партизан. 25 июня 1944 г. частями Красной Армии было взято мест. Лукомль (Чашникский район). Наша разведка установила связь с находившимся там батальоном Красной Армии, благодаря которой бригада совместно с частями Красной Армии громила с тыла отступающего противника в районе дер. Пасынки, Кожары, Гили. А утром 27 июня 1944 г., когда бригада полностью соединилась с Красной Армией, отряд им. Пономаренко совместно с батальоном, находившимся ранее в мест. Лукомль, штурмом овладел гарнизоном противника в дер. Слобода (Холопеничский район).

...Успех боевых действий бригады во всех периодах ее существования был обеспечен четким, тактически искусным руководством со стороны командования бригады, непрерывной разведкой и взаимодействием боевых отрядов, крепкой воинской дисциплиной и высоким морально-политическим уровнем личного состава бригады.

Командир бригады Комлев
Комиссар бригады Беляев
Нач. штаба бригады Загер

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. Т. 3. Мн., 1982. С. 627.

З ВЫНІКОВАЙ СПРАВАЗДАЧЫ ПРАДСТАЎНІКА БШПР НА 1-м ПРЫБАЛТЫЙСКІМ ФРОНЦЕ І. І. РЫЖЫКАВА І НАЧ. АПЕРАТЫЎНАГА АДДЗЕЛА ПРАДСТАЎНІЦТВА П. С. ШАЛЫМАГІНА АБ УЗАЕМАДЗЕЯННІ ПАРТЫЗАН ВІЦЕБСКАЙ, ВІЛЕЙСКАЙ І ПАЎНОЧНЫХ РАЁНАЎ МІНСКАЙ ВОБЛ. З ЧАСЦЯМІ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ ЛЕТАМ 1944 г.

Непосредственное боевое взаимодействие партизан с наступающими частями Красной Армии

26 июля 1944 г. партизанская бригада им. Заслонова (комбриг Комлев) и 4 отряда из бригады Дубровского на фронте Чашники — оз. Лукомльское, связавшись с наступающим нашим танковым батальоном и скоординировав взаимодействие с командованием последнего, перехватили пути отхода противника на запад, прочно оседлали дороги Чашники—Краснолуки, Чашники—Волосовичи, чем создали немцам ловушку, закрыв их в «мешок».

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. Т. 3. Мн., 1982. С. 663.

З ДАКЛАДА ПРАДСТАЎНІКА БШПР НА 1-м ПРЫБАЛТЫЙСКІМ ФРОНЦЕ ЧЛЕНА ВАЕННАГА САВЕТА ФРОНТУ І. І. РЫЖЫКАВА АБ БАЯВЫХ ДЗЕЯННЯХ ПАРТЫЗАН ВІЦЕБСКАЙ, ВІЛЕЙСКАЙ І МІНСКАЙ АБЛАСЦЕЙ З ВОЙСКАМІ 1-га ПРЫБАЛТЫЙСКАГА І 3-га БЕЛАРУСКАГА ФРАНТОЎ З 20 ЧЭРВЕНЯ 1944 г. І Ў ПЕРЫЯД АГУЛЬНАГА НАСТУПЛЕННЯ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ ПА ВЫЗВАЛЕННЮ БЕЛАРУСІ

Очистка тылов и коммуникаций Красной Армии от останков разбитых немецких частей

...Партизанская бригада «Дубова» (комбриг Ф. Ф. Дубровский), очищая тылы и охраняя коммуникации Красной Армии в Чашникском районе, истребила 400 и захватила в плен 1400 немецких солдат и офицеров.

ЦАМА РФ, ф. 235, воп. 2074, спр. 31, л. 119. Падрыхтаваў да друку У. І. Лемяшонак.

Радкі раённай газеты «Сцяг сацыялізма»

8 лютага 1945 г.

БРАЦКАЯ ДАПАМОГА

Па ўсіх калгасах нашага раёна з вялікім уздымам брацкай дапамогі праходзіць зараз збор зерня калгаснікам Суражскага раёна, дзе нямецка-фашысцкія захопнікі разбурылі і разграбілі ўсю народную гаспадарку.

Калгаснікі Лазукоўшчыны актыўна разгарнулі гэту кампанію. Калгас «Цэнтр Труханавічы», дзе старшынёй калгаса інвалід Айчыннай вайны Байко Пётр, сабраў у дапамогу суражанам 130 кг зерня. Сам тав. Байко ўнёс 32 кілаграмы зерня.

65-гадовы каваль Бакан Фёдар, нягледзячы на тое, што сам пацярпеў ад фашысцкіх бандытаў, гаспадарка якога згарэла, унёс 49 кілаграмаў збожжа. Каваленка Надзея ўнесла таксама 40 кілаграмаў збожжа. Па прыкладу іх калгаснікі падыходзяць да стала і падпісваюцца на аказанне дапамогі.

Лебедзеў

15 лютага 1945 г.

ПАДАРУНКІ ШКОЛЬНІКАЎ ВЫЗВАЛІЦЕЛЯМ

Вучні Дварэцкай НСШ сабралі воінам Чырвонай Арміі, вызваліўшым Чашніцкі раён, кісетаў з тытунём 29, насовак 18, грашыма 400 рублёў. Кіравала зборам піянерважатая Краснік Валя. 12.1.1945 г. дзеці адаслалі падарункі сваім вызваліцелям.

18 лютага 1945 г.

ДАПАМОГА КАЛГАСНІКАЎ

Калгаснікі калгаса «Чырвоная Дуброва» Слідчанскага сельсавета правялі збор сродкаў дапамогі сем'ям франтавікоў. Сабрана больш 500 рублёў грашыма, 10 м палатна, зярно і г. д. Перадавікамі па збору з'яўляюцца калгаснікі Крывіцкі Павел, Смык Ганна, Крывіцкі Ісак і іншыя.

КСМ арганізацыяй тут праведзен збор на пабудову танкавай калоны «Камсамолец Беларусі». Сабрана 500 рублёў. Тав. Вазняк Сяргей унёс 205 рублёў. Крывіцкая Зося — 110 рублёў.

Шаціла

7 мая 1945 г.

ГЕРОЙ САВЕЦКАГА САЮЗА НА РАДЗІМЕ

У першамайскія дні працоўныя раёна сустрэлі прыбыўшага на радзіму Героя Савецкага Саюза гвардыі капітана Пшоннага Сяргея Фаміча. Таварыш Пшонны расказаў сваім землякам аб гераічнай барацьбе Чырвонай Арміі на франтах Айчыннай вайны супраць нямецкіх захопнікаў. Ён таксама расказаў аб мужных подзвігах байцоў яго разведвальнага падраздзялення. Яго байцы-разведчыкі старшы сяржант Лявонаў, кавалер ордэна Славы трох ступеней, Круцікаў, Лізікаў, Сцешын, Саплякоў (тройчы ардэнаносцы) прайшлі разам з ім слаўны шлях.

Прызываючы працоўных раёна хутчэй аднавіць разбураную акупантамі народную гаспадарку, тав. Пшонны заверыў сваіх землякоў, што ў час, калі Чырвоная Армія завяршае канчатковы разгром фашысцкіх бандытаў, ён і яго байцы яшчэ мацней будуць знішчаць праклятую гітлераўскую банду.

18 жніўня 1945 г.

АГІТБРЫГАДА НА СЯЛЕ

Арганізаваная пры Чашніцкім ДСК агітбрыгада днямі наведала калгасы Цяпінскага і Дварэцкага сельсаветаў. Калгаснікі прагледзелі п'есу «Адплата», паслухалі некалькі нумароў мастацкага чытання, частушкі і песні, а таксама даклад аб выніках Берлінскай канферэнцыі трох дзяржаў. Праз некалькі дзён брыгада выедзе ў другія сельсаветы.

БАЙЦЫ ЎСПАМІНАЮЦЬ МІНУЛЫЯ ДНІ...

Яскевіч Якаў Арсенцьевіч — кавалер ордэна Чырвонай Зоркі, ордэна Айчыннай вайны II ступені, капітан. Нарадзіўся ў в. Копцевічы Чашніцкага раёна. Працаваў у райкоме партыі.

— Вайна для мяне пачалася з абароны Масквы. Тады я быў намеснікам камандзіра асобай зенітнай батарэі 33-й стралковай дывізіі. Гэта было пекла — палі пад Звянігорадам, Рузай, Мажайскам. Пад Смаленскам батарэя збіла ў адным баі адразу два самалёты Ю-87, за што я атрымаў медаль «За адвагу». 3 мая 1942 г. я быў ужо камандзірам батарэі 76-міліметровых гармат 909-га артылерыйскага палка. Пры захопе плацдарма на р. Ака я атрымаў ордэн Чырвонай Зоркі. Курская бітва, фарсіраванне Дняпра, баі за Беларусь, Украіну. У час Курскай бітвы наша батарэя знішчыла шэсць варожых танкаў. Там я быў паранены, за гэту бітву атрымаў ордэн Айчыннай вайны II ступені. Ля Бярдзічава цяжка параніла. Восем месяцаў у шпіталях змагаўся за жыццё, там з радасцю сустрэў Перамогу.

Пасмурцаў Яфім Іванавіч – узнагароджаны ордэнам Славы III ступені, Айчыннай вайны I ступені, медалямі «За баявыя заслугі», «За адвагу», «За абарону Ленінграда». Радавы. Нарадзіўся ў в. Сарочына Чашніцкага раёна. Працаваў у сістэме спажывецкай кааперацыі.

– Кожная мая ўзнагарода – гарачыя баі, раненні, кроў. Чатыры разы за час вайны быў цяжка паранены. Нашу чацвёртую марскую брыгаду кінулі на прарыў праз Няву. Лёд ужо трымаў чалавека, але снарады лёгка прабівалі яго. Шмат людзей патанула тады ў ледзяной вадзе. З асколкамі ў нагах даставілі мяне санітары ў шпіталь. Ваяваў на Неўскай Дуброўцы, на Чорнай рэчцы. Пад Нарвай мяне ранілі другі раз. Пасля лячэння трапіў у артылерыю – і зноў раненне, але лёгкае. Пад Кенігсбергам я атрымаў чацвёртую рану, тут для мяне, знявечанага, вайна і скончылася. Але і сёння я не магу забыць тых страшэнных дзён і начэй.

Я. І. Пасмурцаў

В. В. Крывіцкі

Крывіцкі Васіль Вісарыёнавіч – узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі, ордэнам Айчыннай вайны II ступені, многімі медалямі, камандзір артылерыйскага аддзялення. Старшына. Нарадзіўся ў в. Падмошша Чашніцкага раёна. Працаваў у саўгасе Слідчаны.

– З першага дня Вялікай Айчыннай вайны я ўступіў у бой з ворагам. Ваяваў пад Масквой. Да чырвані награваліся гарматы ў часы баёў. Многа палягло маіх баявых сяброў на беларускай зямлі, у Прыбалтыцы, пад Варшавай і Познанню, пры фарсіраванні Одэра і штурме рэйхстага. Лёс наканаваў мне вярнуцца жывым дадому. Але ў памяці на ўсё жыццё захаваліся загінуўшыя ў баях мае маладыя таварышы.

Трыбо Міхаіл Патапавіч – узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі, медалём «За адвагу», старшына. Нарадзіўся ў в. Забор'е Чашніцкага раёна. Працаваў пасля вайны ў калгасе «Мір» трактарыстам, брыгадзірам паляводчай брыгады.

М. Н. Ганчароў, палкоўнік у адстаўцы, піша пра свайго аднапалчаніна танкіста Трыбо Міхаіла Патапавіча: «Ваяваў мой аднапалчанін мужна і ўмела пад Сталінградам, на Бранскім, Цэнтральным франтах, вызваляў Паўночную Таўрыю, змагаўся пад Курскам, штурмаваў Перакоп. Удзельнічаў у баях за Днепр з Нікапальскага плацдарма. У баях за Сімферопаль ён знішчыў 10-міліметровую гармату і два кулямёты, праявіў мужнасць і адвагу, за што ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

За мужнасць у час аперацыі «Баграціён» ён быў узнагароджаны медалём «За адвагу».

Скавародкін Павел Міхайлавіч – радавы, ветэран Вялікай Айчыннай вайны, ветэран працы папяровай фабрыкі «Чырвоная зорка».

– У перадваенныя гады фабрыка «Чырвоная зорка» была трэцім па сваіх вытворчых магутнасцях прадпрыемствам папяровай прамысловасці рэспублікі. Яе калектыў пры падвядзенні вынікаў сацыялістычнага спаборніцтва па многіх пазіцыях прызнаваўся першым у галіне. Вялікая Айчынная вайна перапыніла стваральную, мірную працу.

За вінтоўкі ўзяліся ўдзельнік грамадзянскай вайны П. Півавараў, токар І. Качаноўскі, начальнік цэха В. Грамакоўскі, іншыя працаўнікі фабрыкі «Чырвоная зорка», усяго больш 60 чалавек.

Гітлераўцы знішчалі савецкіх людзей, чынілі зверствы. У прыватнасці, яны расстралялі дырэктара Чашніцкай папяровай фабрыкі Аўраменку, слесара Барадзенку, рабочага Азоркіна, іншых працаўнікоў гэтага прадпрыемства.

Многія з тых, хто ўзняўся на святую і правую барацьбу з фашысцкімі захопнікамі, загінулі смерцю храбрых на палях бітваў.

Я прайшоў дарогамі вайны ад пачатку яе да Перамогі. Ордэны, медалі маю. Яны сведчаць, што жыцця за Радзіму не шкадаваў. Проста пашанцавала выжыць. Разам са мной пайшлі ваяваць Фелікс Жыжнеўскі, Падалец, іншыя. Пайшлі і аддалі жыццё. У памяць аб загінуўшых ля Дома культуры папераробаў узвышаецца абеліск. На ім радкі: «Вечная слава рабочым і служачым фабрыкі, загінуўшым у гады Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг. Ад калектыва фабрыкі «Чырвоная зорка».

Зянько Андрэй Карпавіч — радавы, ветэран Вялікай Айчыннай вайны, ветэран працы папяровай фабрыкі «Чырвоная зорка».

— Да вайны я працаваў на фабрыцы на лесараме. Як і пасля вайны да самай пенсіі. Вайну закончыў, прайшоўшы яе, як гаворыцца, ад званка да званка, і мой брат Мікалай. А вось брат Мяфодзій, які фінскую вайну, затым Вялікую Айчынную адваяваў без аднаго ранення, загінуў пры штурме Берліна за тры дні да Перамогі. І за сябе, і за загінуўшых давялося нам пасля вайны змагацца на працоўным фронце, узнаўляць прадпрыемства. Разам са мной аддана працавалі на фабрыцы ветэраны вайны, ардэнаносцы Іван Іванавіч Пазняк, Уладзімір Пятровіч Палякоў, Павел Міхайлавіч

П. С. Папко

А. М. Хронаў

Скавародкін, Давыд Дзмітрыевіч Багданаў, Міхаіл Мітрафанавіч Шыян, Піліп Цярэнцьевіч Півавараў, Іван Ціханавіч Камоска, Мікалай Гардзеевіч Гунковіч і іншыя. Трэба, каб аб іх жыццях і подзвігах ведалі іх унукі і праўнукі.

Папко Павел Сямёнавіч — кавалер ордэна Чырвонай Зоркі, узнагароджаны медалём «За адвагу». Нарадзіўся ў в. Папкі Празямлянскага сельсавета.

— Пайшоў на фронт, так і не паспеўшы перадаць свае паўнамоцтвы старшыні Цяпінскага сельскага Савета, не здаўшы нават сельсавецкую пячатку. У цяжкія гады вайны сумленна выконваў салдацкі абавязак і заўсёды цвёрда верыў у перамогу. У 1942 г. стаў камуністам. Разам з партбілетам захоўваў і пячатку свайго сельсавета.

Так і да Берліна дайшоў.

Пасля Перамогі, калі вярнуўся ў родныя Чашнікі, здаў пячаць савецкім уладам.

Мяне зноў прызначылі старшынёй Цяпінскага сельскага Савета. Пасля ўзначальваў калгас «Перамога», якім кіраваў каля двух дзесяткаў гадоў.

Хронаў Анатоль Мікалаевіч — старшы сяржант, кавалер двух ордэнаў Славы, ордэна Чырвонай Зоркі. Нарадзіўся ў в. Казьяны Шумілінскага раёна. Працаваў майстрам, інжынерам-тэхнолагам Чашніцкага малаказавода, старшынёй Савета інвалідаў раёна.

— У пачатку вайны наша падраздзяленне перакінулі з Архангельска на Кольскі паўвостраў. Абараняў Запаляр'е, вызваляў Польшчу. Даводзілася штурмаваць розныя ўмацаванні, браць «языкоў», адбіваць атакі немцаў. І заўсёды быць наперадзе, бо ў 1943 г. быў ужо камуністам. Дарагім для мяне з'яўляецца знак «Выдатны кулямётчык», які ўручылі на фронце. 28 сакавіка 1945 г. на граніцы Польшчы і Чэхаславакіі мяне цяжка паранілі. Дамоў вярнуўся толькі праз паўгода пасля Перамогі.

І. І. Пазняк

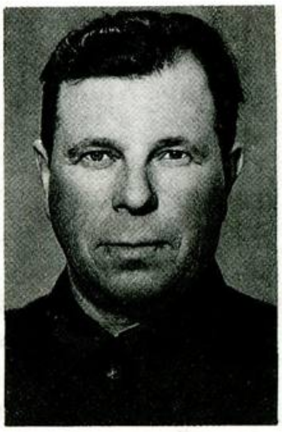

М. М. Парцянка

Пазняк Іван Іванавіч — кавалер двух ордэнаў Айчыннай вайны (І і ІІ ступені), ордэнаў Чырвонай Зоркі і Чырвонага Сцяга, падпалкоўнік. Нарадзіўся ў в. Слідцы Чашніцкага раёна. Працаваў на папяровай фабрыцы «Чырвоная зорка». Вайну закончыў у званні маёра, камандзірам стралковага батальёна 1-га Прыбалтыйскага фронту.

— На фронт трапіў у верасні 1941 г. Удвая скарацілі тэрмін навучання ў Кіеўскім пяхотным вучылішчы, і мяне, учарашняга выпускніка, з двума «кубарамі» ў пятліцах, прызначылі камандзірам роты. Насмерць стаялі мы пад Ярцавам, Ельняй, Смаленскам і іншымі гарадамі на подступах да Масквы. Але асабліва цяжка давялося пры штурме Сапун-Гары. Крок за крокам узбіраліся мы, ломячы абарону ворага, на гэтыя непрыступныя, як меркавалі фашысты, умацаванні. Многа нашых салдат палягло там. З раніцы да вечара працягваўся штурм. У гуле бою не было чуваць уласнага голасу. І вось урэшце на Сапун-Гары запалымнеў чырвоны сцяг. У нашым стралковым батальёне засталося разам са мной толькі 3 афіцэры і некалькі дзесяткаў салдат. Амаль усе байцы і камандзіры за гэты бой атрымалі ўзнагароды. Мяне ўзнагародзілі тады ордэнам Чырвонага Сцяга.

Парцянка Мікалай Мікалаевіч — кавалер 2 ордэнаў Айчыннай вайны (І і ІІ ступені), ордэна Чырвонай Зоркі. Капітан. Нарадзіўся ў в. Навасады Чашніцкага раёна. Працаваў у калгасе «Перамога».

— У час бітвы пад Смаленскам я камандаваў аддзяленнем станковых кулямётаў 38-й стралковай дывізіі. Мы прапускалі праз акопы нямецкія танкі, а потым расстрэльвалі варожых аўтаматчыкаў. Пад Ленінградам стаў франтавым разведчыкам, браў «языкоў». За адзін пошук, калі мы прывялі афіцэра, атрымаў першую, самую дарагую ўзнагароду — медаль «За адвагу». Пасля ранення вясной 1942 г. на працягу 6 месяцаў вучыўся на курсах лейтэнантаў. Спачатку камандаваў узводам аўтаматчыкаў, а потым танкавым узводам у 6-й гвардзейскай танкавай арміі 2-га Украінскага фронту. Прайшоў ад Галіцыі да Прагі, мы бралі Бухарэст, вызвалялі Вену і Прагу. Асабліва жорсткія былі баі ў Венгрыі, у Будапешце і ля возера Балатон. Пад Будапештам мой танк падбілі, і я з экіпажам застаўся яго рамантаваць. Раптам стала вядома аб з'яўленні бадай батальёна немцаў, якія прарваўся праз атакуючыя парадкі нашых войск. Мы агнём танкавай гарматы і кулямёта, пры падтрымцы жменькі пехацінцаў спынілі, а затым ушчэнт разбілі варожую часць. Фашысты здаліся ў палон. Тут жа, на полі бою, мне ўручылі ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені. А за вызваленне Вены я атрымаў ордэн Чырвонай Зоркі. Пасля Перамогі, якую мы святкавалі ў Празе, нашы танкі пагрузілі ў эшало-

ны, і мы рушылі на Усход. Давялося штурмавацЬ хрыбет Вялікі Хінган, вызваляць Харбін і Мукдэн, Порт-Артур і Дальні. За выратаванне сцяга танкавай брыгады я быў узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны І ступені.

Якаўлеў Аляксандр Піліпавіч — маёр. Нарадзіўся ў в. Зазерыцы Чашніцкага раёна. Працаваў дырэктарам Зазерыцкай школы.

— На ўсё жыццё запомнілася мне жнівеньская раніца 1943 г. Наш 217-ы мінамётны полк мясціўся ў раёне пас. Якаўлева пад Курскам. Хутка занялі баявыя пазіцыі, запасліся боепрыпасамі. Мы з парторгам і камсоргам яшчэ раз абышлі пазіцыі дывізіёна, правялі кароткія сходы, гутаркі, паставілі канкрэтныя задачы перад разлікам кожнага мінамёта. Ледзь-ледзь заружавела неба, і ў паветры павісла ракета. У магутны гул разрываў снарадаў уліліся і залпы нашага дывізіёна. Умела вялі агонь нашы салдаты.

— Танкі! Таварыш капітан, танкі,— паказаў лейтэнант Лясных.

Яны былі ўжо бачны без бінокля. Магутныя сталёвыя машыны рухаліся прама на пазіцыі дывізіёна. Залп, яшчэ залп. Галаўны танк ахутаўся дымам, а потым загарэўся. Аднак астатнія паўзлі ўперад. Камсорг батарэі Міхаіл Таптышкін пераразрадзіў супрацьтанкавае ружжо, выбраў пазіцыю. І вось ужо задыміўся другі танк, яшчэ адзін трапны выстрал — і трэці адваяваўся. Астатнія танкі павярнулі назад, але хутка немцы пачалі новую контратаку. Дрыжала зямля ад разрываў, дым і пыл плылі над ёй. Мужна змагаліся нашы воіны. Цяжка падлічыць, колькі контратак гітлераўцаў адбілі мы. І ўсё ж — выстаялі, зламалі супраціўленне адборных нямецкіх дывізій. А потым разам з танкістамі перайшлі ў наступленне і авалодалі Прохараўкай, зрабілі прарыў на Белгарад. Мяне ў гэтым баі лёгка паранілА. Хутка я зноў вярнуўся ў свой родны дывізіён. Тады і даведаўся, што за баі пад Курскам усе байцы і афіцэры дывізіёна ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі. Я таксама атрымаў ордэн Айчыннай вайны II ступені. Рознымі франтавымі дарогамі ішоў я потым да дня Перамогі. Вызваляў Кіеў, ваяваў у Поль-

Я. А. Хруцкі (злева)

А. А. Крэгер

М. В. Паўроз

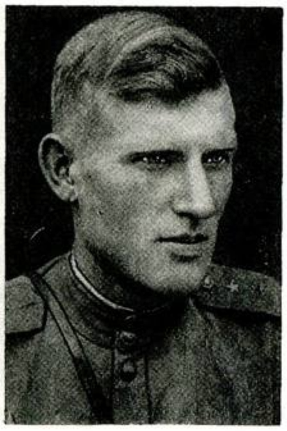
П. С. Александровіч

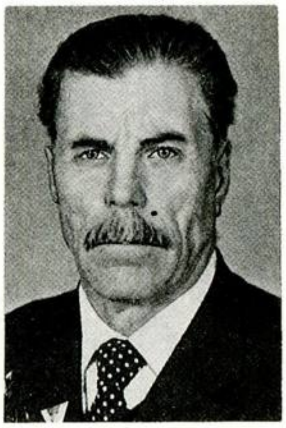
В. Д. Жыльцоў

П. А. Чумакоў

К. І. Плют

С. А. Будкевіч

П. А. Швара

шчы, Румыніі, біў фашыстаў на іх роднай зямлі. А 9 мая – Дзень Перамогі – сустрэў у сталіцы Чэхаславакіі – Празе. Пасля вайны працаваў дырэктарам Зазерыцкай васьмігадовай школы.

Дубінец Канстанцін Ціханавіч – капітан. Нарадзіўся ў в. Прымачына Чашніцкага раёна. Працаваў настаўнікам Чашніцкай СШ № 3.

– Медаль «За абарону Масквы» – адна з першых і дарагіх мне баявых узнагарод. Я быў малады, актыўны ініцыятар ратных спраў. Таварышы па зброі выбралі мяне сакратаром камсамольскага бюро палка. Мая вайсковая спецыяльнасць – артылерыст. Дакладным быў наш прыцэл па ворагу. За вайну маю ордэн Чырвонай Зоркі і Айчыннай вайны II ступені, шматлікія медалі.

Хруцкі Якаў Архіпавіч – кавалер 2 баявых ордэнаў, мае 8 медалёў. Нарадзіўся ў в. Старыя Лаўкі Лукомскага сельсавета. Пасля вайны і да выхаду на пенсію працаваў настаўнікам, дырэктарам Стражавіцкай васьмігадовай школы.

– Я з першых і да апошніх дзён вайны ваяваў стралком-радзістам у 29-м гвардзейскім Краснасельскім палку далёкага дзеяння. Наш экіпаж зрабіў 98 вылетаў.

Але асабліва мне запомніўся апошні баявы вылет, з якога цудам вярнуліся жывымі.

26 красавіка 1945 года экіпажу нашага самалёта далі загад – выкінуць над Прагай 3 парашутыстаў.

Палёт аказаўся складаным. Як толькі мы развярнуліся і пайшлі на ўсход, на

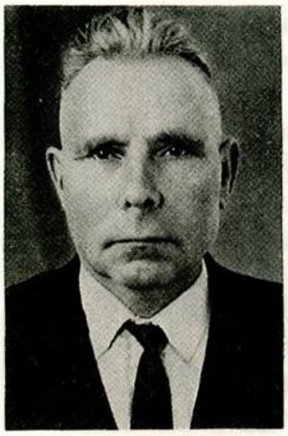

А. Л. Гурко

В. Я. Воранаў

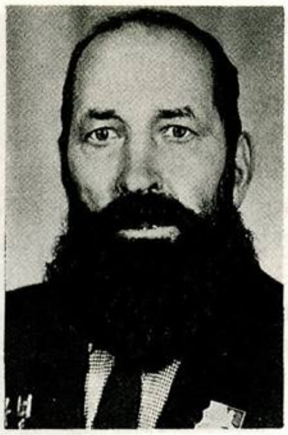

А. Р. Петухоўскі

К. Д. Закрэўскі

І. Д. Капусцін

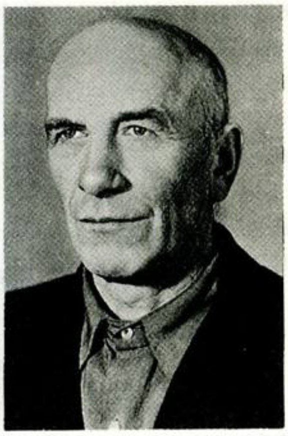

А. М. Астапчык

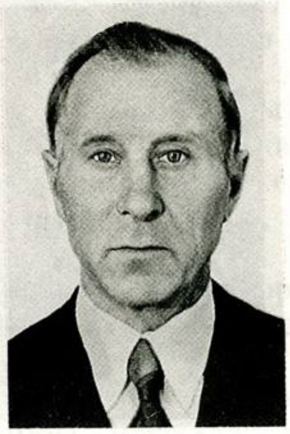

Я. К. Галай

Ф. Ф. Міцкевіч

З. М. Курак

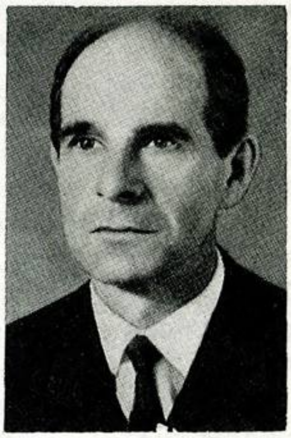

А. Д. Нікулін

нас накінуўся «месершміт». Паветраны стралок Саша Гура ў адказ адкрыў агонь. Ён паспяхова адбіў 3 атакі ворага. Пасля восьмай атакі ў нас скончыліся патроны ў кулямёце буйнога калібра, замоўкла вежавая пушка. Праследаванні «месершміта» станавіліся ўсё больш нахабнымі. Тады камандзір карабля Міхаіл Пятровіч Сысоеў і другі пілот Іван Пятровіч Каламіец вырашылі пайсці на хітрасць. Выпусціўшы шасі і ўбраўшы газ, самалёт пачаў рэзка зніжацца. Мы з Гурыным пачалі выкідваць набітыя рыззём старыя камбінезоны. Сцярвятнік вырашыў, што наш Лі-2 збіты, і экіпаж пакідае машыну. Ён прыпыніў агонь, але працягваў рабіць кругі вышэй нас. Ля самай зямлі лётчыкі далі газ, маторы зараўлі, і мы паляцелі на брыючым палёце. Фашыст увайшоў у піке. Трасіруючыя кулі перасеклі нам маршрут. Лётчыкі рэзка развярнулі самалёт на 180 градусаў. Варожы самалёт пра-

скочыў і знік. Мы з палёгкай уздыхнулі, і ўжо без перашкод вярнуліся на аэрадром.

Пераправа

«Пераправа, пераправа... Бераг правы, як сцяна», — потым ужо з'явіліся гэтыя паэтычныя радкі, калі паэт-франтавік асэнсаваў і трагедыі, і гераізм пераадолення водных рубяжоў, умацавання з варожага боку да непрыступнасці. Старшына Ханон Лапус, камсорг аднаго з батальёнаў стралковай дывізіі 21-й арміі, меў не паэтычны, а строга матэматычны вобраз мыслення. А слова гэтае «пераправа» паўтаралася, шукаючы рытму і рыфмы, у свядомасці і падсвядомасці.

Пераадолець шырокі Днепр пад агнём ворага, гэта ведаў кожны баец, давядзецца далёка не ўсім наступаючым. А тут на няўзведзены яшчэ пантонны мост скінулі фашысцкія бамбардзіроўшчыкі свой смяротны груз. Лапус мацаваў пантон з таварышамі ля самага берага. Бомба лягла побач з пантонам. Абдало іх пырскамі. І... толькі кругі па вадзе. Не разарвалася бомба.

— Бомба можа быць замаруджанага дзеяння. Трэба даставаць, — сказаў камбат.

Агітаваць іншых камсоргу не да твару. І старшына Лапус загадаў байцам трымаць канец вяроўкі, якой падперазаўся.

Кажуць, што ў час смяротнай небяспекі перад чалавекам імгненна паўстаюць карціны пражытага. У яго ж адна думка мільганула: «Як без мяне браты малодшыя, сястрычка і маці абыдуцца?»

Бомбу яму з першага разу ўдалося выявіць. Ухапіў яе, прытуліў, як дзіця, да грудзей. На беразе аднапалчане ледзьве адабралі з ягоных рук смяротны груз, ад холаду зайшліся, амярцвелі рукі.

Потым, пасля пераправы, быў у яго час для роздуму пра сябе, пра родных. Не ведаў тады юнак, што адзіны ён застаўся на зямлі з вялікай сям'і Лапусаў.

Х. І. Лапус

Бацьку пры ім забралі, у трыццаць сёмым. Па даносу. Рабінам ён быў. Людзі паважалі Ісака Лапуса за кемлівасць і разважлівасць. Які ж ён «вораг народа» — пацiскалі плячыма жыхары Старога Лукомля. А заступіцца ніхто не мог, бо нават і выказацца людзі баяліся.

Ханон тады ва універсітэце вучыўся. Ён падлягаў выключэнню як сын «ворага народа». Знайшліся спагадлівыя выкладчыкі, паспеўшыя ацаніць ягоныя здольнасці. Вучыўся ён выдатна. Дапамаглі перавесціся на завочнае аддзяленне, а потым спрыялі яму хутчэй універсітэцкую праграму асвоіць, дыплом атрымаць. На работу ў сваім раёне баяліся яго ўзяць, у Халопенічах настаўнічаў да лета сорак першага.

Па стану здароўя не ўзялі ў войска. Ды ў пачатку ліпеня разам з халопеніцкімі хлопцамі-добраахвотнікамі пайшоў у ваенкамат. Накіравалі на курсы толькі малодшых камандзіраў, у званні старшыны і вайну скончыў.

Медалі «За абарону Масквы», «За абарону Сталінграда», «За ўзяцце Кенігсберга», ордэны Славы III ступені і Вялікай Айчыннай вайны II ступені зіхацелі на яго грудзях, калі ў кастрычніку сорак пятага вярнуўся дэмабілізаваны салдат у родную в. Лукомль. Толькі не кінуліся насустрач маці, сястрычка, васьмёра малодшых братоў. Расстралялі іх вылюдкі фа-

шысцкія з іншымі яўрэйскімі сем'ямі, з вясковымі актывістамі.

Як не проста, як балюча, куды цяжэй, чым праз шырокі Днепр пад варожым агнём, было пераправіцца франтавіку праз раку бяздоннага смутку, жалю і нянавісці.

Уратавала работа. Тым больш, што патрабавала яна выпраменьваць цяпло душы. Бо ў кожнага з яго пасляваенных вучняў у Красналуцкай, затым Латыгаліцкай сярэдніх школах, дзе працаваў, быў суровы лёс, вайной апалены, акупацыяй знявечаны.

Чырвоны прамень, 5 студзеня 1989 г.

Выклікаем агонь на сябе

Міхаіл Сідаравіч Крупін — удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, нарадзіўся ў в. Калінаўка Чашніцкага раёна. У Чырвонай Арміі з 1939 г. Скончыў артылерыйскае вучылішча. За баявыя заслугі ўзнагароджан ордэнамі Чырвонага Сцяга і Чырвонай Зоркі, медалём «За абарону Сталінграда» і інш.

Баі ў Высокіх Татрах былі жорсткім і цяжкім выпрабаваннем для нашых байцоў у другой сусветнай вайне.

23 лютага 1945 г. вораг пасля 45-мінутнай артылерыйскай падрыхтоўкі сілай да батальёна лыжнікаў-аўтаматчыкаў атакаваў нашы пазіцыі і, прарваўшы абарону, уварваўся ў с. Вітанава...

Займаючы выгадныя пазіцыі на адгор'і Высокіх Татр, немцы знянацку атакавалі населены пункт. На лыжах, на санітарных лодках з гары прама на КП нашага батальёна скацілася п'яная азлобленая лавіна гітлераўцаў. Здавалася, яшчэ імгненне — і яна змяце жменьку смельчакоў.

КП знаходзіўся ў двух цагляных доміках. З аднаго боку да іх прымыкала гаспадарчая пабудова. У выніку атрымлівалася нешта падобнае на падкову. Гэта забяспечвала кругавую абарону.

Усяго нашых было акружана тры групы. Дзве з іх — адна па чале з капітанам М. С. Крупіным і другая — з капітанам Унукавым знаходзіліся побач і мелі сувязь, трэцяя — з лейтэнантам Панчанкам дзейнічала самастойна.

У адным з паведамленняў аб баявых дзеяннях гаварылася: «Заняўшы частку сяла, немцы сталі блакіраваць кулямётныя і мінамётныя разлікі, дамы, дзе знаходзіліся нашы байцы і афіцэры. Нягледзячы на вялікія сілы праціўніка, байцы пачалі ператвараць усе збудаванні ў вузлы супраціўлення, разгарнулі жорскія баі. Немцы з агнямётаў сталі падпальваць дамы і хлявы».

У адным з дамоў знаходзілася рацыя, тэлефонная сувязь. У доме былі таксама артылерыйскі камандзір капітан Крупін, камсамолка-тэлефаністка Меншыкава і некалькі байцоў. У суседнім доме абараняліся намеснік камандзіра батальёна па страявой частцы капітан Унукаў і з ім група байцоў.

Абедзве групы ўзаемна выручалі адна адну. Крупін трымаў пад абстрэлам немцаў, прыкрываючы домік Унукава, а Унукаў прыкрываў сваім агнём домік Крупіна.

Немцы з усіх бакоў акружылі дом, запалілі яго. Сярод асаджаных было некалькі чалавек забітых і параненых.

Здавалася, чалавечыя сілы на зыходзе. Каб трымацца ў гэтым пекле, людзі рабілі немагчымае. Скончыўся запас вады, і ўсе пакутавалі ад смагі. Столь, сцены распаліліся і патрэскаліся. З трэскам і шыпеннем рухнуў дах, на правым крыле гарэў ганак і дзверы. Выхад быў адзін: пакуль яшчэ не адказала рацыя, выклікаць на сябе агонь сваёй артылерыі. Крупін пры маўклівай згодзе байцоў падышоў да рацыі, каб перадаць свае каардынаты.

Першыя снарады ляглі з недалётам. Але з кожным залпам капітан усё бліжэй і бліжэй падводзіў кусты разрываў. Ужо два пападанні былі прама ў дом. У пакоі капітан Крупін быў адзін. Ён карэкціраваў агонь свайго дывізіёна, а ўсім астатнім загадаў схавацца ў падвале.

Было амаль цёмна, калі, заціснуўшы непрыяцеля ў жалезны кулак, батальён

капітана Сінькова зноў ачысціў вёску.

— Вы героі, сапраўдныя героі! — усхвалявана сказаў камандзір батальёна, абдымаючы сваіх баявых сяброў.

Так закончыўся 12-гадзінны няроўны бой, так закончылася «Вітанаўская эпапея».

В. Сырватке

Апошні бой сяржанта Шаха

— Для мяне вайна пачалася раней, — гаворыць Ермалай Сцяпанавіч Шах. — Давялося мне ўдзельнічаць у фінскай кампаніі, вызваляць Заходнюю Беларусь. Летам сорак першага перажыў горыч адступлення. Як маглі, абаранялі беларускія гарады і вёскі, пад Смаленскам ваяваў, Драгабужам, Ярцавам...

Вяла вайна сваімі дарогамі хлопца з в. Баравыя. Дарогамі нялёгкімі, крывавымі. З акружэння іх вайсковай часці ўдалося прабіцца. Толькі... не на той бок фронту. З франтавых дарог камандзір аддзялення стралковага палка Ермалай Шах вымушаны быў стаць на партызанскія сцяжынкі.

— Гарадзец, Рашчыніна, Малішы, Прыветак... — прыгадвае былы партызан, камандзір аднаго з узводаў 1-й Віцебскай партызанскай брыгады Ермалай Шах населеныя пункты, дзе грамілі нямецка-паліцэйскія гарнізоны, вялі баі з захопнікамі.

Пасля злучэння з перадавымі часцямі Чырвонай Арміі Ермалай Сцяпанавіч прыняў пад камандаванне аддзяленне стралковай роты.

Ваяваць давялося на 1-м Прыбалтыйскім фронце. У адным палку, толькі ў кулямётнай роце, ваяваў яго аднавясковец Навум Шах. Загінуў ён у Прыбалтыцы. А Мацвей Шах паклаў галаву яшчэ перад злучэннем з часцямі рэгулярных войск у партызанах. «З вайны вярнуўся Ігнат Шах і Мірон Корбан. Памерлі ўжо. Жыве ў Чашніках мой аднапалчанін Яфім Александровіч... І мне даюць знаць пра сябе пражытыя гады і раненні. Аднак заўсёды жывая ў душы радасць, што адстаялі мы Радзіму, заваявалі мір для нашчадкаў. Гэтае пачуццё і грэе сэрца...» — Ермалай Сцяпанавіч асцярожна выцірае левае вока. Яно невідушчае. На левай скроні — не шрам, а глыбокая ўмяціна. І не хочаш звяртаць увагу на гэтыя сляды вайны на чалавечым твары, ды кідаюцца яны ў вочы.

Апошні бой для сяржанта Е. С. Шаха быў пад Рыгаю. За сем дзён загадана ўзяць горад, у якім недабіты вораг акапаўся для барацьбы не на жыццё, а на смерць. Задача цяжкая, а выканаць яе трэба.

Калі артпадрыхтоўка скончылася, кожнае з падраздзяленняў пяхоты пайшло на штурм сваіх вышынь. Сяржант Шах прыспешваў падначаленых: «Хутчэй! Хутчэй! Не залягаць пад кулямі». Чапляецца аддзяленне за варожы рубеж абароны з пераплеценымі радамі калючага дроту. У ход ідуць гранаты. Ды агрызаюцца варожыя акопы аўтаматным агнём. Але ж расцякаецца аддзяленне, захоплівае плошчу. Новы паварот. Развілка. Ворагі, ашаломленыя спярша, пачалі адстрэльвацца. Перад імі толькі адна мужная фігура савецкага воіна. Падбегшыя праз нейкія хвіліны байцы аддзялення ўбачылі акрываўленага сяржанта, распластанага на зямлі. Побач — некалькі трупаў у шэрых шынялях.

— Пасля шпіталя першую групу інваліднасці мне далі. Фізічна працаваць дактары забаранілі. Вартаўніком у калгасе быў, — расказвае пра сваё пасляваеннае жыццё ў родных Баравых Ермалай Сцяпанавіч. — Дваіх сыноў вырасціў.

З любові да роднай вёскі брала выток вялікая любоў Ермалая Сцяпанавіча да ўсёй Айчыны, за свабоду якой жыцця не шкадаваў.

Чырвоны прамень, 1 ліпеня 1986 г.

Памяць сэрца гаворыць

Як лепшага працаўніка праўленне калгаса ў Малых Ліпавічах накіравала ў 1937 г. Аляксандра Пашкова на вучобу ў рэспубліканскую школу малодшых кіруючых работнікаў. Вярнуўся хлопец рахункаводам. Вайну Аляксандр сустрэў у арміі, куды незадоўга да гэтага яго прызвалі. Атрымаў спецыяльнасць механіка-вадзіцеля танка.

Першая няроўная бітва з ворагам пад Ельняй, жорсткія кровапралітныя баі пад Масквой, Валакаламскам... Потым былі баі за Мінск, іншыя гарады роднай Беларусі.

Ён добра памятае адзін з баёў пад Лідай. Падаўляючы супраціўленне гітлераўцаў, танкісты падышлі амаль да самага горада. Праціўнік моцна абараняўся, неаднаразова прымяняючы контратакі. Але наступленне савецкіх танкістаў было такім рашучым, што вораг не вытрымаў. Ліда была вызвалена. У тым баі экіпаж, у саставе якога быў Аляксандр Пашкоў, знішчыў два варожыя танкі. Неаднаразова гарэў Аляксандр Ягоравіч у танку, але, напэўна, лёсам наканавана было яму застацца жывым.

Радзіма высока адзначыла мужнасць свайго салдата. У святочныя дні на яго грудзях ззяюць ордэн Чырвонай Зоркі, медалі «За абарону Масквы», «За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.»

М. Азёрны

Тры ордэны — за Беларусь

У краязнаўчым музеі Кашчынскай СШ сярод шматлікіх экспанатаў аддзела, які расказвае аб гадах Вялікай Айчыннай вайны, ёсць кніга. Гэта не зусім звычайны экспанат. Кнігу падарыў музею наш зямляк, былы настаўнік, ветэран Вялікай Айчыннай вайны Міхаіл Рыгоравіч Шумель.

Міхаіл Рыгоравіч — з тых франтавікоў, што прайшлі вайну ад першага яе дня да апошняга. Ён якраз праходзіў воінскую службу, калі на нашу краіну напалі фашысты. У многіх баявых аперацыях давялося ўдзельнічаць маладому танкісту. Як успамінае ветэран, самымі дарагімі і памятнымі для яго сталі бітва за Маскву і Беларуская аперацыя.

Да чэрвеня 1944 г. Міхаіл Шумель удзельнічаў у баях за Маскву і Тулу, пабываў у шпіталі пасля ранення, скончыў танкавае вучылішча ва Ульянаўску, камандаваў узводам у Новагарошынскім цяжкатанкавым палку прарыву.

23 чэрвеня 1944 г. танкавае падраздзяленне накіравалі пад Оршу для прарыву абароны праціўніка. Хутка танкавай роце ўдалося блакіраваць адзін з участкаў нямецкай абароны. За правядзенне гэтай баявой аперацыі Міхаіла Рыгоравіча Шумеля ўзнагародзілі ордэнам Айчыннай вайны II ступені.

А Чырвоная Армія рухалася на захад, вызваляючы шматпакутную беларускую зямлю ад гітлераўскіх захопнікаў. У саставе часцей, што вызвалялі Барысаў і Мінск, быў і танк Міхаіла Шумеля. Пасля ліквідацыі мінскай групіроўкі ворага да ранейшых узнагарод франтавіка дадаецца ордэн Чырвонай Зоркі.

Ёсць у Міхаіла Рыгоравіча і ўзнагарода за ўдзел у Беларускай аперацыі — другі ордэн Айчыннай вайны. Атрымаў яго бясстрашны танкіст за ажыццяўленне ў саставе танкавай роты прарыву фронту ва Усходняй Прусіі.

Пасля вайны Міхаіл Рыгоравіч Шумель — таксама на пярэднім краі. Спачатку ён працаваў старшынёй Ляхавіцкага сельсавета, а потым 25 гадоў — настаўнікам.

С. Мікульская

Дарогі праз вайну

У кожнага з прадстаўнікоў майго пакалення была свая дарога праз вайну, кожны меў свой фронт, свой рубеж абароны. Бо нікога не пакінула ўбаку Вялікая Айчынная. Я маю медалі «За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941 – 1945 гг.», «За доблесную працу ў Вялікай Айчыннай вайне 1941 – 1945 гг.». Да вайны я быў старшынёй калгаса ў вёсках Проземля і Мокавічы, потым старшынёй Цяпінскага сельсавета, інспектарам фінансавага аддзела райвыканкома.

Мяне па стану здароўя ў армію не ўзялі. Яшчэ ў дзяцінстве пашкодзіў правае вока. Эвакуацыя дакументаў, дзяржаўнай маёмасці – вось якую баявую задачу выконваў.

У Краснаярскім краі, месцы эвакуацыі, мне даверылі пасаду старшыні сельскага Савета. Не адну заяву пісаў, каб накіравалі ў армію. Урэшце трапіў у дывізію, што фарміравалася ў Краснаярску. Прайшоў курсы вучобы на мінамётчыкаў. Накіравалі нас на Ленінградскі фронт. Быў трэцім нумарам разліку мінамёта. У апошнім баі загінулі першы і другі нумары. Змагаўся да канца, пакуль не засыпала ў акопе. Потым шпіталь. Эвакуацыя па «дарозе жыцця» на Вялікую зямлю. Зноў пасада старшыні сельскага Савета.

У блакадным Ленінградзе прынялі кандыдатам у члены партыі. Ужо на старшыньскай пасадзе стаў членам Камуністычнай партыі. Вайна працягвалася. Бязлітасная, крывавая. Шмат рабілі жыхары, гаспадаркі і прадпрыемствы сельсавета для набліжэння Перамогі. Дэвіз быў тады адзін: «Усё для фронту!»

Каб быць больш карысным для Радзімы, у грозны час падаў заяву з просьбай перавесці на работу непасрэдна ў вытворчасць. У райкоме партыі ўлічылі маё жаданне, даручылі вялікую прамарцель, якая выраблялa абутак і зімовую вопратку для франтавікоў. На пасадзе дырэктара арцелі і заслужыў свой тылавы медаль.

На Віцебшчыну прыехаў, калі абласное кіраўніцтва знаходзілася яшчэ ў Лёзна. Працаваў у Віцебскім абласным фінансавым аддзеле. Але калі вызвалілі Віцебск нашы войскі і я дачуўся, што сям'я мая жыве ў Чашніцкім раёне, папрасіўся, каб адпусцілі працаваць у родны куток.

Пасля вайны розныя пасады меў: інспектар райфа, начальнік райсабеса, дырэктар хлебазавода, старшыня райспажыўсаюза.

А. Друц

Адданасць

Чэрвень 1939 г. Першы выпуск Чарэйскай СШ пакідаў родныя сцены. Куды завядуць іх жыццёвыя дарогі?

Невысокі, хударлявы, з кароткім светлым чубам Анатоль Шыбека ведаў, што яго аднакласнікі Віктар Раманаў, Яўген Сушкін, Мікола Старавойтаў, Валодзя Паўлаў, Леанід Шыдлоўскі, Яхім Кудраўцаў восенню стануць курсантамі ваенных вучылішчаў або чырвонаармейцамі. Яму ж давядзецца чакаць яшчэ год.

Першага верасня 1939 г. учарашні дзесяцікласнік Анатоль, цяпер ужо Дзмітрыевіч, пераступіў парог першага класа новай сярэдняй школы ў Лукомлі ў якасці стажора.

А. Д. Шыбека

У хуткім часе Анатоля Дзмітрыевіча перавялі ў в. Ротна, дзе адкрылася новая сямігодка, а на 1940/41 навучальны год ён быў прызначаны загадчыкам аднакамплектнай пачатковай школы ў вёсцы Асяродкі.

Праз некаторы час з групай хлопцаў-землякоў прыбыў у далёкі Ашхабад.

Служыў добра, старанна, авалодваў ваеннай справай. Скончыў палкавую школу, у паходах і вучэннях набыў фізічную загартоўку. І раптам вайна.

Камандзір аддзялення малодшы сяржант Шыбека адразу ж пасля мітынга падаў рапарт аб адпраўцы на фронт. А яго, накіравалі ў Іран, і зноў рапарт. Начальнік палітаддзела дывізіі палкавы камісар Бурмістраў пасля кароткай гутаркі сказаў:

— Накіруем вас на вучобу.

Фрунзенскае пяхотнае вучылішча скончыў выдатна. Лейтэнанта Шыбеку прызначылі намеснікам камандзіра кулямётнай роты ў запасной брыгадзе, дзе ён вучыў чырвонаармейцаў вайсковай справе — валоданню станковым кулямётам. А ў пачатку 43-га лейтэнант Шыбека стаў слухачом вышэйшых афіцэрскіх курсаў. Ішла падрыхтоўка камандзіраў кулямётных батальёнаў. Пасля заканчэння накіравалі ў Запарожжа, дзе 8-я гвардзейская армія вяла цяжкія баі.

Фарсіраваць Днястроўскі ліман з ходу не ўдалося, і армія начнымі пераходамі адправілася ў раён Цірaспаля з задачай скрытна выйсці ў раён фарсіравання Днястра. 10—11 мая каля малдаўскіх сёл Тамлены і Бутэны ішлі напружаныя крывапралітныя баі. Рота страціла большасць свайго саставу. За кулямёт ужо не першы раз лажыцца сам камандзір. На досвітку, калі ён, падняўшыся з невялічкага акопчыка, хацеў даць чаргу, раздаўся выбух. Кулямёт перавярнула на бок. Лейтэнант імгненна прысеў, але хутка падняўся, паставіў кулямёт на колы і даў некалькі кароткіх чэргаў.

Стала ціха. А калі трохі развіднела, сяржант, што выконваў абавязкі другога нумара, угледзеўшыся, спытаў:

— Лейтэнант, а што ў цябе з вокам?

Тады і ўспомніў момант выбуху: нешта балюча ўдарыла ў вока. Прыкрыў левую рукой... цёмная ноч. Маленькі асколачак прабіў вочнае яблыка, вока выцекла.

Не пакінуў баявых парадкаў лейтэнант Шыбека, бо ў батальёне не засталося ніводнага афіцэра. Яшчэ двое сутак трымаў абарону з рэшткамі батальёна, пакуль не кантузіла, парушылася мова, мучыў страшэнны боль.

Лячыўся ў Адэсе, у Днепрапятроўску, а калі выпісалі і прапанавалі працаваць у ваенкамаце — упрасіўся зноў на фронт. Удзельнічаў у вызваленні Румыніі, Балгарыі, Венгрыі, Югаславіі і Аўстрыі. Дзень Перамогі сустрэў у аўстрыйскім с. Рорбах. Праз месяц назначылі начальнікам аператыўнага аддзела штаба палка на Каўказе, затым — на Украіне. Дэмабілізаваўся ў маі 1947 г.

Праз год у роднай вёсцы адкрылася сямігодка. Свайго памяшкання не было. Класы размясціліся па хатах. Дырэктарам школы прызначылі Анатоля Дзмітрыевіча Шыбеку. Паўстала пытанне будаўніцтва школы. Будавалі і настаўнікі, і бацькі, і вучні. Дырэктар сам валіў лес, вазіў бярвенні, цэглу, дошкі, гонт. Пабудавалі сваю невялікую, на пяць класных пакояў, школу. Яна і зараз працуе — Тоўпінская васьмігадовая.

За поспехі ў навучанні і выхаванні дзяцей А. Д. Шыбека першым у раёне ўзнагароджаны значком «Выдатнік народнай асветы БССР». У 1954 г. скончыў Віцебскі настаўніцкі інстытут, а потым біяфак БДУ імя У. І. Леніна. Да выхаду на пенсію працаваў у школах раёна, праводзіў вялікую ваенна-патрыятычную работу сярод моладзі.

Чырвоны прамень, 2 верасня 1989 г.

Ён пражыў некалькі жыццяў

Равеснік рэспублікі Ілля Фёдаравіч Ніканаў ішоў яе дарогамі, падзяляў з ёй свой лёс. Не адну пару лапцей знасіў, пакуль скончыў школу-сямігодку ў роднай в. Старыя Лаўкі.

Паскораны выпуск пяхотнага вайсковага вучылішча не прадракаў маладым камандзірам лёгкага жыцця. Ды новаспечаны лейтэнант Ілля Ніканаў не мог без задавальнення глядзець на ўласную армейскую форму.

Вайну сустрэў пад Баранавічамі. Камандаваў узводам кулямётчыкаў. Кантужанага, прысыпанага зямлёю, яго ці за забітага палічылі, ці ў спешцы адступлення не заўважылі ўвогуле. Ачуняў, калі побач размаўлялі ворагі. Калі яны адышлі, Ілля Фёдаравіч адпоўз у лясок, які быў побач. Перайсці лінію фронту яму не ўдалося.

Блуканні прывялі на родную Чашнiччыну. Спярша быў у брыгадзе Лявонава, узводам камандаваў. Потым яго накіравалі ў 2-ю Беларускую брыгаду.

Дарага каштаваў прарыў ля возера Палік. І сёння жудасна ўспамінаць, колькі людзей там загінула, як пакутавалі ад холаду, голаду, ад няспыннага адчування гібелі. Шмат палягло хлопцаў і з яго атрада. Адзінкі прарваліся...

Палік і для яго амаль не стаў магілай. Пры пераходзе на другі бераг Бярэзіны некаторыя партызаны, асабліва тыя, хто не ўмеў плаваць, не бачачы выйсця, бралі ў рукі станковы кулямёт ці які другі цяжкі груз і са словамі «Бывай, Радзіма» свядома танулі. Каб толькі пазбегнуць нямецкай кулі ці здзекаў фашыстаў.

Бярэзіну ён пераадолеў, перабраўся. Але і там не было паратунку. Калі яшчэ мокры, знясілены сядзеў Ілля Фёдаравіч разам з таварышам ля берага ракі, пачуў, што ідуць немцы прачэсваць лес. Рашылі ратавацца кожны паасобку.

Адбегшы ў балоцісты лес, Ніканаў пад карэнні вывернутага дрэва паклаў

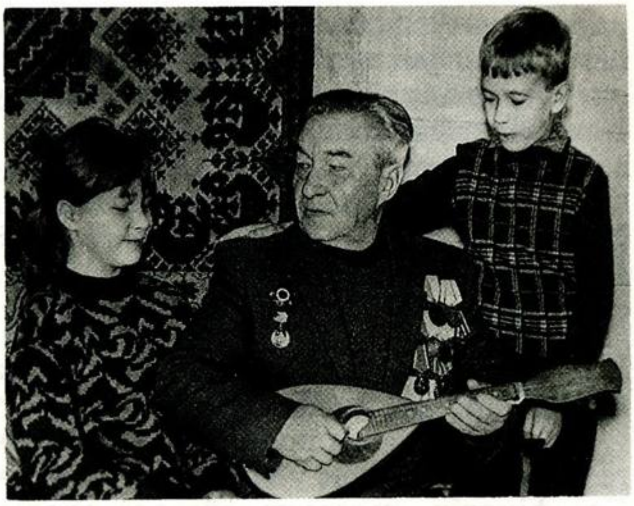

І. Ф. Ніканаў з унукамі

аўтамат, а сам з пісталетам у руках схаваўся побач. Блізка чулася нямецкая гаворка, тупат салдацкіх ботаў. На шчасце, сабак не было. І раптам немцы пачалі страляць. Адзін з іх страляў ля таго месца, дзе схаваўся Ілля Фёдаравіч. Але ў хуткім часе ўсё сціхла.

Вечарэла. Трэба вылазіць са свайго спрату. Але ад нервовай напружанасці і нерухомасці, ад холаду мокрыя ногі і рукі так здранцвелі, што доўгі час ён не мог варухнуцца. Падумалася: «Тут, мабыць, і магіла мая». Ды самому стала сорамна ад такіх думак. Як жа, столькі перажыў, выратаваўся, і цяпер паміраць? «Не, лейтэнант Ніканаў,— загадаў сам сабе,— не будзь панікёрам!» Сабраўшы апошнія сілы, ён з цяжкасцю выбраўся з-пад таго вываратня.

Пасля вызвалення Беларусі радавым кулямётчыкам дайшоў да Одэра акружэнец Ілля Ніканаў. Там яго цяжка параніла.

— Дзень Перамогі сустрэў у шпіталі. Як загаіліся раны, дэмабілізавалі. У Старых Лаўках пасля вайны нікога з родных не засталося. Бацька памёр. Маці да сястры пераехала. Падаўся і я да іх. Ды пацягнула потым на Чашніччыну...— расказваў Ілля Фёдаравіч.

Жыццё давялося пачынаць спачатку. Уладкаваўся ў школе фізруком. Завоч-

на закончыў педвучылішча. Так і працаваў усё сваё пасляваеннае жыццё Ілля Фёдаравіч Ніканаў настаўнікам у Пачаевіцкай школе.

Н. Кіндзяева

Подзвіг на граніцы

У жніўні 1944 г. нашы войскі, вызваліўшы ад акупантаў Літву, падышлі да граніцы гітлераўскай Германіі.

631-ы стралковы полк, у складзе якога ваяваў радавы Міхаіл Яўгенавіч Серафімовіч, падрыхтаваўся да прарыву абароны праціўніка каля пагранічнай в. Жвіргждайчай.

У хуткім часе тут разгарнуліся жорсткія баі. Немцы неаднаразова кідаліся ў контратаку, уводзілі ў бой рэзервы. А калі фашысцкія танкі прарваліся на пазіцыі палка, стралкі ўзялі ў рукі супрацьтанкавыя гранаты.

За адным танкам пільна сачыў Міхаіл Серафімовіч. Як толькі сталёвая пачвара наблізілася да акопа, баец кінуў пад гусеніцы гранату. Экіпаж, які вымушаны быў пакінуць машыну, Міхаіл знішчыў агнём аўтамата.

17 жніўня 1945 г. полк падышоў да пагранічнай р. Шэшупе. Першым з двума таварышамі на варожы бераг пераправіўся Міхаіл Серафімовіч. Аднак байцы трапілі пад кулямётны агонь, які вялі фашысты з дзота. Смельчакі не разгубіліся. Яны абышлі дзот і закідалі яго гранатамі.

Шлях на Захад быў адкрыты. За подзвігі ў баях каля в. Жвіргждайчай радавы Міхаіл Серафімовіч узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

З вайны Міхаіл Яўгенавіч Серафімовіч не вярнуўся. Ён загінуў у баях з фашыстамі. Родныя яго жывуць цяпер у в. Ясная Горка Латыголіцкага сельсавета. А імя Міхаіла жыве ў памяці нашых братоў-літоўцаў, на чыёй зямлі ажыццявіў свой ратны подзвіг беларускі юнак.

П. Фралоў

Чалавек незвычайнага лёсу

Позняй восенню 1942 г. у пензенскай в. Сцяпанаўка Таццяна Пятроўна Багамолава атрымала ліст: «Ваш сын старшы сяржант Багамолаў Аляксей Іванавіч... у баі за сацыялістычную Радзіму, верны воінскай прысязе, праявіўшы геройства і мужнасць, быў забіты...»

Многа год давялося пражыць Таццяне Пятроўне з цяжкімі думкамі аб загінуўшым сыне. І толькі пазней даведалася, што, на шчасце, яе сын застаўся жывым.

...Пасёлак Васілеўшчына на пагорку, як на далоні. У зеляніне дрэў будынкі: драўляныя і цагляныя. У цэнтры ўзвышаецца царква. Танкісты батальёна Кульбачава ведаюць, што яна біткам набіта нашымі ваеннапалоннымі. Гэта ўскладняе штурм. А ёсць баявы загад: выбіць ворага, захапіць населены пункт Васілеўшчына.

Танкі пайшлі ў атаку. Фашысты абстрэльвалі іх са сваіх надзейных умацаванняў. Загарэўся адзін танк, другі... Трапіла міна і ў гусеніцу машыны Багамолава.

Экіпаж пад агнём выскачыў з люка. Багамолаў і зараджаючы танка Іпарскі падхапілі расцягнутую гусеніцу, ускінулі на каткі.

Скляпалі. Паехалі да рамонтнага пункта. Вечарам зноў былі тут, ля Васілеўшчыны.

А. І. Багамолаў

Пасля першай няўдалай атакі танкісты рыхтавалі другую. Дасканала абследавалі мясцовасць. Узялі на ўлік кожны варожы дзот, умацаванне. Кожны танкавы экіпаж атрымаў канкрэтнае заданне знішчыць пэўны дзот. Атрымаў «свой» дзот і экіпаж Багамолава.

Новая атака. Наперадзе рэчка Пола. Нешырокая, але топкая. Не зніжаючы хуткасці, Багамолаў на хаду выбраў месца, дзе зручней фарсіраваць раку. Рухавая «трыццацьчацвёрка» падмяла гусеніцамі прыбярэжны куст — на тым баку. Вось і «свой» дзот. Ён быў пусты. З умацавання пачалі выходзіць немцы з паднятымі рукамі. Палонных здалі падаспеўшай пяхоце. Рушылі далей. Пасёлак ззаду, наперадзе стажок сена. Але ў глядзельную шчыліну заўважылі — гэта ж замаскіраваны варожы танк. Выстралілі ў яго — «стажок» загарэўся.

Тут лугавінка, наперадзе і злева лес. Раструшчылі тры гарматы і тры варожыя самаходкі. Пра лясок з левага боку забыліся. Адтуль трапіў варожы снарад прама ў бок машыны. Танк успыхнуў.

Багамолаў першым схапіў кулямёт, выскачыў, залёг у варонку ад снарада. Побач вухнуў снарад, засыпаў яго зямлёй.

Ноччу байцы адкапалі яго. Выцягнулі з камбінезона камсамольскі білет і воінскую кніжку і адправілі ў штаб.

Пахавальная каманда прыйшла сюды на трэція суткі. У брацкую магілу знасілі забітых. Падхапілі і Багамолава. Здзівіліся: нейкі не такі, як усе. Не закалянеў.

Адправілі ў шпіталь. Так са штаба пайшла пахавальная да маці, а ваенныя ўрачы зноў паставілі Багамолава на ногі. На танку ваяваць ужо не мог. Сеў за руль аўтамашыны. Падвозіў боепрыпасы на перадавую. Праехаў праз Беларусь, укаціў у самы цэнтр Берліна.

Па волі лёсу ён застаўся жыць і працаваць на Віцебшчыне, у в. Іканкі Чашніцкага раёна, ажаніўся на Ніне Іванаўне. Але ж трэба дамоў наведацца ў сваю Сцяпанаўку на Пензеншчыне. Там яму бацькі і аддалі пахавальную.

Аляксей Іванавіч паказаў яе ў Чашніцкім ваенкамаце. Звязаліся з Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругай. Адтуль вышэй. Подзвіг Аляксея Багамолава адзначаны ордэнам Леніна 30 кастрычніка 1942 г. Уручаны ён быў уладальніку роўна праз дваццаць пяць гадоў. Уручыў узнагароду маршал бронетанкавых войск П. А. Ротмістраў.

Паўлаў В. //Віцебскі рабочы, 1 мая 1981 г.

Праз вогненны небасхіл

Вестка аб вайне застала Паўла Абраменкава тут, у Ладзейным Полі пад Ленінградам. І адразу, здаецца, стаў ён старэйшым. Яшчэ ўчора ўсё было проста і зразумела: прыехаў з вёскі, што на Браншчыне, сялянскі сын Павел Абраменкаў на будаўніцтва Кіраўскай чыгункі між Ленінградам і Мурманскам, працаваў рабочым па ўкладцы рэек, потым стаў шафёрам. А сёння, разам з усімі, васемнаццацігадовы вадзіцель стаў працаваць на будаўніцтве чыгункі праз Ладажскае возера.

Потым быў вучэбны танкавы полк, дні і месяцы асваення грознай баявой машыны. Тут спатрэбілася Паўлу яго прафесія шафёра. У вучэбным палку ён авалодаў і радыётэхнікай. На фронт адпраўляўся памочнікам механіка танка і адначасова радыётэлеграфістам.

П. М. Абраменкаў

Ці то начальства пажартавала, ці проста выпала так, але экіпаж падабраўся з людзей, што насілі амаль аднолькавыя прозвішчы — памочнік механіка Павел Абраменкаў, зараджаючы Пятро Абраменка, вежавы стралок Абрамаў Георгій і механік — Кугаенка Іван. Летам 1943 г. гэты танкавы экіпаж удзельнічаў у цяжкіх баях на 2-м Украінскім фронце, вызваляў Знаменку і Александрыю. Старшага сяржанта Паўла Абраменкава за мужнасць і воінскае ўменне ўзнагародзілі медалём «За баявыя заслугі».

Пазней старшаму сяржанту Паўлу Абраменкаву разам з танкавым экіпажам давялося разграміць аэрадром. Стаялі там «юнкерсы» ды «месершміты», і каб падавіць іх прыземістымі «трыццацьчацвёркамі», вырашылі абломваць фашысцкім самалётам «хвасты». 95 самалётаў поўнасцю вывелі са строю.

За гэтую аперацыю камандзір танкавага экіпажа лейтэнант Якаўлеў быў прадстаўлен да звання Героя Савецкага Саюза, капітан Сакаленка ўзнагароджаны ордэнам Леніна, а старшы сяржант Абраменкаў — ордэнам Славы II ступені. Ордэнам Славы III ступені ён быў узнагароджаны за храбрасць пры вызваленні Кіравагграда.

А потым «дамалочваў» танкіст Абраменкаў фашыстаў, акружаных у Корсунь-Шаўчэнкаўскім катле. Неаднаразова быў паранены і кантужаны, але зноў і зноў вяртаўся ў строй. У сакавіку 1944 г. быў прыняты ў партыю.

Ваяваў танкіст Абраменкаў пад Мінскам, пад Брэстам і Варшавай. Не забыць ветэрану, як пры прарыве варожай абароны на поўнач ад Варшавы лоб у лоб сутыкнуўся яго танк з фашысцкім «тыграм». Жудасную «рукапашную» выйгралі нашы танкісты. І былі яшчэ баі пад Берлінам і ва Усходняй Прусіі, штурм Кенігсберга і ярасны бой за Губінен (зараз Гусеў). Ордэнамі Чырвонай Зоркі і Айчыннай вайны II ступені адзначыла Радзіма доблесць і воінскую адвагу свайго сына.

Доўгачаканы дзень Перамогі сустрэў старшына Абраменкаў на Эльбе. Яшчэ тры гады служыў у арміі.

...З 1965 г. Абраменкаў жыве і працуе ў Новалукомлі. Да лістапада 1969 г. быў сакратаром парткома будаўніцтва флагмана беларускай энергетыкі — Лукомскай ДРЭС, потым стаў намеснікам дырэктара станцыі. Прызнаннем вялікіх заслуг Паўла Мітрафанавіча ў справе будаўніцтва і якаснай работы Лукомскай ДРЭС з'явілася ўзнагароджанне яго ў 1971 г. ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Адметная рыса характару і стылю работы Паўла Мітрафанавіча Абраменкава — чуласць і ўвага да людзей, клопаты аб іх. У лёсе многіх новалукамчан прыняў асабісты ўдзел гэты просты ў абыходжанні, шчыры і абаяльны чалавек, многім дапамог — парадай, падтрымкай, цёплым словам.

Р. Раманаў

Загінуўшыя ўдзельнікі патрыятычнага падполля, партызаны, асобы, якія актыўна садзейнічалі партызанскаму руху і патрыятычнаму падполлю, члены іх сем'яў, мірныя жыхары партызанскіх зон і раёнаў, што падвергліся фашысцкаму тэрору

АКЦЯБРСКІ ПАСЯЛКОВЫ САВЕТ

ВЁСКА БАЯРЫ

ЗЯМКО Аляксей Нічыпаравіч, расстраляны за сувязь з партызанамі.

ЗЯМКО Пётр Андрэевіч, н. у 1924, партызан Смаленскага палка, прапаў без вестак у 1943.

ЗЯМКО Яўген Фядосавіч, расстраляны за сувязь з партызанамі.

КАСЦЯНКА Вольга Сцяпанаўна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

ПАДАЛЕЦ Фядосія Антонаўна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

СЕРАБРО Гаўрыла Данілавіч, н. у 1874, расстраляны за сувязь з партызанамі.

СЕРАБРО Марыя Фёдараўна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

СЕРАБРО Міхаіл Захаравіч, расстраляны.

СЕРАБРО Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1922, расстраляны за сувязь з партызанамі.

СЕРАБРО Сямён Кірылавіч, н. у 1925, партызан брыгады імя У. І. Леніна, прапаў без вестак пры выкананні баявога задання ў 1943.

СЕРАБРО Уладзімір Гаўрылавіч, н. у 1912, партызан, прапаў без вестак у час нямецка-фашысцкай блакады.

СЕРАБРО Яфім Астапавіч, партызан, загінуў пры выкананні задання.

ВЁСКА ВЯЛІКАЯ ВЯДРЭНЬ

АЛЕКСАНДРОВІЧ Аляксей Сцяпанавіч, н. у 1925, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў у 1943.

БАРАДАЎКА Прохар Ігнатавіч, н. у 1923, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў у 1943 пры выкананні баявога задання ў в. Кулікі Сенненскага раёна.

ДАРАШКЕВІЧ Уладзімір Мікітавіч, н. у 1924, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў у 1943.

ДОЎГІ Пётр Максімавіч, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 18.06.1944.

ЗАЛЕСКІ Дзмітрый Антонавіч, партызан, загінуў у 1943.

ЗАЛЕСКІ Іван Прохаравіч, партызан.

ЗАЛЕСКІ Яўген Прохаравіч, партызан.

ЗЕЛЯНУХА Віктар Арцёмавіч, партызан, прапаў без вестак 18.06.1944.

ЗЕЛЯНУХА Дзмітрый Васільевіч, н. у 1921, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў у 1943.

КАРУНЕЦ Дзям'ян Фёдаравіч, партызан, прапаў без вестак.

КІРКІЖ Захар Міхайлавіч, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 18.06.1944.

КІРКІЖ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1921, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, у 1943 пры выкананні баявога задання на тэрыторыі Сенненскага раёна расстраляў усе патроны па ворагу, падарваў сябе апошняй гранатай.

ПАДАЛЕЦ Павел Савельевіч, партызан 1-й брыгады К. С. Заслонава, загінуў у 1943 пры выкананні баявога задання.

ПАЛЬЧЭХ Васіль Васільевіч, партызан, прапаў без вестак 18.06.1944.

ПАНКРАТАЎ Фядос Якаўлевіч, разведчык 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў у 1943.

СЛАВАК Мікалай Іванавіч, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў 25.01.1944.

СЛАВАК Міхаіл Іванавіч, н. у 1921, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў у 1943 у в. Кулікі Сенненскага раёна.

ВЁСКА МАЛАЯ ВЯДРЭНЬ

КАВАЛЕНКА Андрэй Аляксандравіч, н. у 1916, загінуў у баі ў 1943.

НОРКА Мікалай Рыгоравіч, н. у 1901, забіты немцамі ў 1943.

ПАСЁЛАК МІЦЬКАЎЦЫ

МІЦЬКАВЕЦ Максім Мацвеевіч, н. у 1907, партызан 1-й брыгады імя К. С. Заслонава, загінуў у 1943.

ПАСЁЛАК ПЕРШАЕ МАЯ

ХАТКЕВІЧ Мікалай Пракопавіч, партызан, прапаў без вестак 30.04.1944.

ВЁСКА ХАРАКОВА

ШЫПУЛЯ Іван, н. у 1910, партызан, загінуў у 1944.

АЛЬШАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АЛЬШАНКА

АЛЕКСАНДРОВІЧ Васіль Ільіч, партызан, прапаў без вестак у маі 1944.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Іван Ільіч, партызан, прапаў без вестак.

МІЦЬКАВЕЦ Кузьма Ульянавіч. Расстраляны немцамі ў пачатку вайны.

ПАДАЛЕЦ Сцяфан Паўлавіч, партызан Лёзненскай брыгады, загінуў 22.06.1944 ля возера Палік.

ПАДРЭЗ Ісак Сцяфанавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ПУЗАНАЎ Васіль Сямёнавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак 14.03.1943.

ПУЗАНАЎ Мяфодзій Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА АСТАШОВА

Мірныя жыхары, расстраляныя фашысцкімі карнікамі ў 1943

БАРАДАЎКА В. В., н. у 1925.
БАРАДАЎКА Е. А., н. у 1938.
ДОЎГАЯ В. Б., н. у 1892.
ДОЎГАЯ К. Ф.
ДОЎГАЯ М. К.
ДОЎГІ Е. Ф.
ЖАЎНО А. Я., н. у 1914.
ЖАЎНО Н. Я., н. у 1940.
ЖАЎНО Я. К., н. у 1903.
КАЗЛОВА Е. Т., н. у 1900.
КАЗЛОЎ Е. Ф., н. у 1938.
КАТУЛЬСКАЯ А. Ф., н. у 1900.
КАТУЛЬСКАЯ А. Х., н. у 1900.
КАТУЛЬСКАЯ Е. І., н. у 1900.
КАТУЛЬСКАЯ Е. Н., н. у 1942.
КАТУЛЬСКАЯ Н. С., н. у 1938.
НАСЫР А. П., н. у 1910.
НАСЫР Е. В., н. у 1943.

К. У. Міцькавец з маці і сястрой

ПЯСЕЦКАЯ С. Т., н. у 1895.
ХАРКЕВІЧ А. Я., н. у 1897.
ЯСКЕВІЧ Е. Н.

ВЁСКА БАРАВЫЯ

ШАХ Мацвей Пятровіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА БАРАДАЎКІ

БАРАДАЎКА Аляксей Макаравіч, партызан.

КРЭЛЬ Іван Пятровіч, партызан Смаленскага партызанскага палка, прапаў без вестак 15.08.1944.

ВЁСКА ВІШКАВІЧЫ

КАСЦЯНКА Аляксандр Фёдаравіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

КАСЦЯНКА Кузьма Фаміч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак.

МАЧУЛЬСКІ Канстанцін Вітольдавіч, н. у 1917, партызан, прапаў без вестак у 1944.

СЯНЬКО Лявонцій Фёдаравіч, н. у 1902, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 24.03.1944.

ВЁСКА ВЯЖОЎКА

АНІСКЕВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1923, партызан, загінуў у 1944.

АНІСКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, партызан, загінуў 4.05.1944 каля в. Харакова.

АНУФРЫЕЎ Церах Севасцьянавіч, партызан, загінуў у 1943.

ГНЯЎКО Нічыпар Емяльянавіч, н. у 1913, партызан, прапаў без вестак у жніўні 1943.

ПАДАЛЕЦ Фёдар Піліпавіч, н. у 1925, партызан, загінуў у 1944 ва Ушацкім раёне.

ВЁСКА ДРЫМАЎШЧЫНА

БАКАН Аляксей Сямёнавіч, прапаў без вестак.

ЛУЗГІН Васіль Аляксеевіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак.

ЛУЗГІН Уладзімір Іванавіч, н. у 1927, прапаў без вестак.

ВЁСКА ДУБІНЦЫ

ЦЫРУЛЬНІК Васіль Цімафеевіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЗАЙМІШЧА

ДОЎГІ Сямён Андрэевіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак 29.06.1944.

ВЁСКА ЛУЦІК

КОРБАН Васіль Міронавіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 18.06.1944.

КОРБАН Гаўрыла Якаўлевіч, партызан.

КОРБАН Іван Лявонавіч, партызан.

КОРБАН Пётр Антонавіч, партызан.

КОРБАН Сцяпан Рыгоравіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА МАРЫНЦЫ

ПАДАЛЕЦ Міхаіл Пятровіч, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 23.02.1944 у Сенненскім раёне.

ПАДАЛЕЦ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1913, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак 21.06.1944.

ПАДРЭЗ Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1925, партызан Сенненскай брыгады.

САПЕЛКА Якаў Яфімавіч, н. у 1926, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

ВЁСКА ПАПОЎКА

ЖАЎНО Аксенцій Фядотавіч, партызан, загінуў 6.08.1944.

ВЁСКА ПРЫМАЧЫНА

КАЛЕСНІКАЎ Ціхан Панцялеевіч, партызан, загінуў 28.06.1944 у Лепельскім раёне.

ВЁСКА СМАЛЯНЦЫ

НОРКА Васіль Аляксеевіч, партызан, прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА ТАРАНТОВА

АКСЮТА Іван Фёдаравіч, партызан.

АНІСКЕВІЧ Сяргей Міхайлавіч, партызан.

ДОЎГІ Іван Паўлавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у 1944.

ДОЎГІ Рыгор Дзмітрыевіч, партызан, загінуў 1.05.1944.

ДОЎГІ Ягор Дзямідавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА УХЛЁ

КАРАТКЕВІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1921, партызан, прапаў без вестак 15.10.1943.

КАРАТКЕВІЧ Павел Фёдаравіч, партызан.

МАРЦІНОВІЧ Іван Ермалаевіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак 21.06.1944.

МАРЦІНОВІЧ Сідар Андрэевіч, сувязны-падпольшчык, загінуў у 1942.

МАРЦІНОВІЧ Фама Архіпавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак у 1944.

ПАТОЦКІ Аркадзь Антонавіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак 21.06.1944.

ШПІКЕВІЧ Леанід Сяргеевіч, партызан, прапаў без вестак 21.06.1944.

С. А. Марціновіч

ВЁСКА ШАЎКОЎШЧЫНА

КОРБАН Васіль Міхайлавіч, партызан.
КОРБАН Міхаіл Усцінавіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава.
МІЦЬКАВЕЦ Васіль Аляксеевіч, партызан.
САФОНАЎ Міхаіл Нічыпаравіч, партызан, прапаў без вестак.
ЧАРНУХА Ягор Аляксандравіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 18.06.1944.

ВЁСКА ЯЗБА

ШЫРКО Сцяпан Рыгоравіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ВЁСКА НЕВЯДОМА

БАРАДАЎКА Мікалай Раманавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.
ГАРБАДЗЕЙ Мікалай, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».
ДОЎГІ Іван Дзмітрыевіч, партызан, прапаў без вестак.
КАТУЛЬСКІ Дарафей Васільевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у лістападзе 1943.
ШАХ Мацвей Пятровіч, партызан 1-й Віцебскай брыгады, загінуў 8.02.1944 у в. Мамошкі Сенненскага раёна.
ШАШКО Віктар Пятровіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

АНТАПОЛЬЕЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АНТАПОЛЛЕ

ВАЗНЯК Пётр Ігнатавіч, н. у 1914, партызан, загінуў 14.12.1943.

ВЁСКА АСЯРОДКІ

ШТКЕВІЧ Іван Сяргеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у Латвіі.

ВЁСКА БАБОЎКА

БАЎТРУШКА Фёдар Арсенцьевіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак.
БАЎТРУШКА Фёдар Кірылавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак 19.09.1943.
БУРЧЫК Ягор Савельевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».
ПЛЯСКАЧ Мікалай Тарасавіч, партызан, загінуў у в. Мядзвецк Чашніцкага раёна.

ВЁСКА БАРАЎЦЫ

БАРАВЕЦ Андрэй Рыгоравіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак.

ВЁСКА БАРОК

ЭРТМАН Мікалай Фраццавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА БАРСУКІ

ЗАСЬКО Яўген Данілавіч, партызан, прапаў без вестак.
НІЗАВЕЦ Віктар Кузьміч, загінуў у 1943.
НІЗАВЕЦ Емяльян Іванавіч, н. у 1925, партызан, загінуў 27.03.1943.
НІЗАВЕЦ Кузьма Пятровіч, павешаны ў 1941.
САВІЦКІ Іван Кандратавіч, расстраляны.

ВЁСКА БАЯРЫ

АДЫНЕЦ Яўген Лаўрэнцьевіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак.
ГРЫГАРЭНКА Іван Еўдакімавіч, партызан, прапаў без вестак.
ГРЫГАРЭНКА Павел Іванавіч, н. у 1923, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак.
ЕЎПАК Андрэй Міхайлавіч, партызан, памёр ад ран.
ЧАРНУХА Уладзімір Гаўрылавіч, н. у 1911, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА БЕЛАЯ ДУБРОВА

БАЎТРУШКА Васіль Кузьміч, партызан, загінуў 5.06.1943 пад г. Курскам.

ВЁСКА БЕЛЬНЯКІ

КАРАЛЁЎ Уладзімір Сямёнавіч, партызан, загінуў 24.12.1943.

ВЁСКА БУДЗІЛАВА

ДАШКЕВІЧ Павел Ісакавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак.

ВЁСКА БУДЗІШЧА

ЦІМАХОВІЧ Пётр Рыгоравіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЁСКА БУРКАЎШЧЫНА

БУРКО Ягор Давыдавіч, н. у 1922, партызан, прапаў без вестак у ліпені 1943.

ВЁСКА ДАЛІДАЎКА

КАЗІНЕЦ Аляксандр Рыгоравіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, загінуў 12.09.1943.

МАКУЦЬ Лук'ян Севасцьянавіч, партызан, загінуў 17.01.1944 ва Ушацкім раёне.

ВЁСКА ЖУКІ

АЛЯКСЕЕЎ Пётр Пятровіч, н. у 1913, партызан атрада імя С. Г. Лазо брыгады «За Савецкую Беларусь», загінуў 25.10.1943, пахаваны ў в. Бычкі Ушацкага раёна.

КЛЯЦКО Іван Васільевіч, н. у 1912, загінуў 10.06.1943, пахаваны ў в. Саснікі Бешанковіцкага раёна.

КЛЯЦКО Іван Мацвеевіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА КАМЯНЕЦ

АСТРОЎСКІ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1922, партызан, загінуў 9.03.1943, пахаваны ў в. Цярэшкі Лепельскага раёна.

АСТРОЎСКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак.

ШАВЕЛЬ Аркадзь Ільіч, н. у 1922, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА КОРАВІЧЫ

ВЯЦЕОРАЦ Уладзімір Пятровіч, партызан, н. у 1917, прапаў без вестак.

КЛЯЦКО Віктар ФЁДАРАВІЧ, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, загінуў 4.05.1944.

ПАДЖАРЫ Іван Емяльянавіч, партызан, прапаў без вестак 21.06.1944.

ПАДЖАРЫ Міхаіл Іванавіч, н. у 1903, партызан.

ПАДЖАРЫ Сцяпан Ларыёнавіч, партызан.

ПАЎРОЗ Мікалай Давыдавіч, н. у 1921, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак 3.05.1944.

ХУДАЛЕЙ Дзмітрый Васільевіч, н. у 1919, партызан, загінуў у 1942.

ВЁСКА МАНАСТЫР

ДАНІЛОВІЧ Аркадзь Аляксеевіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак 21.06.1944.

ХАЛЯЎКІН Сцяфан Піліпавіч, н. у 1907, партызан, прапаў без вестак 17.10.1943.

ВЁСКА МЯЛЕШКАВІЧЫ

АГАРАК Канстанцін Якаўлевіч, партызан, загінуў у ліпені 1944.

АГАРАК Мікалай Лявонавіч, н. у 1919, партызан, прапаў без вестак.

ПАДДУБСКІ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1924, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак.

ВЁСКА ПАДМОШША

КРЫВІЦКІ Мікалай Мацвеевіч, н. у 1916, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА РАКАЎШЧЫНА

ЮРКЕВІЧ Марк Фёдаравіч, н. у 1905, партызан, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА РЫЖАНКІ

РУБАН Сяргей Раманавіч, н. у 1920, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 16.04.1944.

РУБАН Фёдар Трафімавіч.

ЧЫКУН Сцяпан Цімафеевіч, н. у 1920, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 15.09.1943 у Сенненскім раёне.

ВЁСКА САБАЛІ

ГРОЦКІ Аляксей Сцяпанавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА СЛАБОДКА

АСТРОЎСКІ Іван Андрэевіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА СЛІДЧАНЫ

ЕЎПАК Васіль Дзям'янавіч, партызан, прапаў без вестак.

ЕЎПАК Міхаіл Андрэевіч, н. у 1922, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак 3.05.1944.

ЕЎПАК Фядора Авяр'янаўна, загінула ў партызанах.

САВІЦКІ Анатоль Іларыёнавіч, партызан, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА СЦЯПАНАВА

КАНДЫБА Пётр Герасімавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак 3.05.1944.

ВЁСКА ТОЎПІНА

ГРЫГАРОВІЧ Віктар Філімонавіч, н. у 1925, партызан, загінуў у 1944.

ГРЫГАРОВІЧ Іосіф Аляксеевіч, загінуў у 1944 каля воз. Палік.

ГРЫГАРОВІЧ Фёдар Анісімавіч, н. у 1926, партызан, загінуў у чэрвені 1944.

МАРЖЭЎСКАЯ Ніна Паўлаўна, партызанка брыгады Багушэўскай, прапала без вестак 31.01.1944.

ВЁСКА УСАВА

АДЫНЕЦ Павел Рыгоравіч, партызан, загінуў 11.06.1944.

ВЁСКА ХМЯЛЁЎКА

ШАЦІЛАЎ Аляксей Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЦЕРАБЕНІ

ШЫБЕКА Аляксандр Нічыпаравіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак 15.06.1944.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

БАРАВІК Мікалай К., партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 17.01.1944.

БАРАНОЎСКІ Рыгор Прохаравіч, нарадзіўся ў 1920, партызан, загінуў 3.05.1944.

ГРЫГАРЭНКА Уладзімір Дзям'янавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак у 1944.

ДАРАШКЕВІЧ Уладзімір Ціханавіч, партызан, прапаў без вестак.

ДЗЯГЕЛЬ Пётр Лукіч, партызан, загінуў 5.06.1944.

ПАЎЛАЎ Ягор Піліпавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак 3.09.1944.

ІВАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БЕЛАРУСЬ

ГАРБАДЗЕЙ Анатоль Андрэевіч (сын), расстраляны нямецкімі карнікамі.

ГАРБАДЗЕЙ Ганна Андрэеўна (маці), расстраляна нямецкімі карнікамі.

М. К. Баравік

ГАРБАДЗЕЙ Марыя Андрэеўна (дачка), расстраляна нямецкімі карнікамі.

ГАРБАДЗЕЙ Надзежда Андрэеўна (дачка), расстраляна нямецкімі карнікамі.

ВЯТОХА Мікалай Валянцінавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у 1944.

ДУБКІН Мікалай Іванавіч, расстраляны нямецкімі карнікамі.

СЯРЖАНТАВА Вольга, расстраляна нямецкімі карнікамі.

СЯРЖАНТАВА Зіна (яе дачка), расстраляна нямецкімі карнікамі.

ВЁСКА ДЗЯМІДАВІЧЫ

КОРАНЬ Аляксандр Іванавіч, н. у 1926, загінуў у 1944.

ВЁСКА ЗАРЭЧНАЯ СЛАБАДА

ТАРАСАЎ Леанід Міхайлавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ІВАНСК

БАРЧУК Афанасій Кузьміч.

ВЫСОЦКІ Іван Іванавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак 3.05.1944.

КРАСНІК Іван Мікалаевіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак.

КРАСНІК Міхаіл Мацвеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 5.07.1943.

КРЫЦКІ Ягор Іванавіч.

ЛІТОЎСКІ Анатоль Ігнатавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак.

ПРУДЗІННІК Ціхан Рыгоравіч.

САКАЛОЎСКІ Мікалай Сцяпанавіч, партызан, прапаў без вестак.

САМКУТ Сямён Рыгоравіч, загінуў у 1941.

СКУБАНОВІЧ Ганна Несцераўна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

СКУБАНОВІЧ Мікалай Несцеравіч.

ШВАРА Мікалай Ануфрыевіч.

ЯСКЕВІЧ Уладзімір Якаўлевіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ІВАНСК

Мірныя жыхары, якія былі расстраляны ў 1941 г.

КАПУСЦІН Павел Максімавіч.

КОРАНЬ Дзмітрый Кандратавіч.

КУНАВІЧ Пётр.

ЯСКЕВІЧ Еўдакім Аляксандравіч.

ЯЦУК Леанід.

ВЁСКА КАЗАНОЎКА

КАТУЛЬСКІ Аляксандр Фёдаравіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА КАСМЫРЫ

ШЫПУЛЯ Уладзімір Парфёнавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 9.08.1943.

ВЁСКА КОПЦЕВІЧЫ

БУЦЕР Цайль, партызан, прапаў без вестак.
ГАРБАДЗЕЙ Мікалай Васільевіч, партызан, прапаў без вестак.
ДЗЯТКОЎСКІ Павел Арцёмавіч, партызан, прапаў без вестак.
НАВІЦКІ Гаўрыла Гаўрылавіч, партызан, прапаў без вестак.
НЕМАЧАЙ Віктар Ануфрыевіч, палітрук атрада № 6 Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 18.04.1944.
НЯЧАЕЎ Яўген Васільевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.
ЧЭПІК Мацвей Данілавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у 1944.

ВЁСКА КРАСНІЦА

АПАНАСЁНАК Рыгор Міхайлавіч, намеснік камандзіра атрада № 6 Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 20.10.1943.
ДЗЯТКОЎСКІ Віктар Нічыпаравіч, партызан, загінуў 1.08.1942.
ДЗЯЦЁЛ Фёдар Мікалаевіч, партызан, прапаў без вестак.
ЛОМАЧ Мікалай Герасімавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 18.01.1944.
САКОВІЧ Міхаіл Піліпавіч, н. у 1926, партызан, загінуў 8.05.1944.

ВЁСКА МАРГІ

ШЫПУЛЯ Мікалай Цімафеевіч, партызан, загінуў 1.01.1944.

ВЁСКА МЯДЗВЕЦК

ЦАРОНАК Дзям'ян, камандзір аддзялення атрада (нумар невядомы) Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у 1944.

ВЁСКА ПАДРЭЗЫ

ДОЎГІ Мікалай Арцёмавіч, партызан, загінуў у 1944 каля в. Тарантова Чашніцкага раёна.
ПАДРЭЗ Анісім Рыгоравіч, н. у 1926, партызан Лёзненскай брыгады, загінуў у чэрвені 1944 каля воз. Палік.
ПАДРЭЗ Даніла Аляксандравіч, партызан, загінуў у чэрвені 1944.
ПАДРЭЗ Сцяпан Рыгоравіч, партызан Сенненскай брыгады, загінуў у 1944 каля воз. Палік.
ПАДРЭЗ Ягор Цімафеевіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак.
САМКУТ Анатоль Міхайлавіч, партызан, загінуў 14.06.1944.
САМКУТ Пётр Антонавіч, партызан Лёзненскай брыгады, загінуў у 1944 каля воз. Палік.

23 снежня 1943 г. у час карнай аперацыі загінулі мірныя жыхары в. Падрэзы:

ДОЎГІ Іван Уладзіміравіч, н. у 1911.
ДОЎГІ Мікалай Кірылавіч, н. у 1932.
КАТУЛЬСКІ Несцер Ціханавіч, н. у 1882.
ПАДРЭЗ Марыя.
ПАДРЭЗ Пелагея Паўлаўна, н. у 1903.
ПАДРЭЗ Рыпіна Максімаўна, н. у 1908.
ПАЎЛОЎСКІ Аляксей Канстанцінавіч, н. у 1900.
ПРУДЗІННІК Макар Антонавіч, н. у 1902.
ШАТРАВЕЦ Марк Сямёнавіч, н. у 1913.

ВЁСКА ПУНЬКІ

ГОЛІК Лявон Кірылавіч, партызан, загінуў 4.05.1944.
ЛОМАЧ Кузьма Іванавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 5.04.1944.

ВЁСКА СЯЛЕЦ

ПЯСЕЦКІ Якаў Арцёмавіч, партызан, загінуў 1.07.1944 у Лепельскім раёне.
ХАЦКЕВІЧ Іван Ігнатавіч, н. у 1921, партызан.
ХАЦКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1922, прапаў без вестак.

ВЁСКА ТОЎПІНЦЫ

ТОЎПІНЕЦ Іван Барысавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 14.06.1944.
ШЫПУЛЯ Аляксандр В., партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у лютым 1944.

ВЁСКА ТРЫЛЕСІНА

ПАДРЭЗ Віктар Лаўрэнцьевіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак.
ПАДРЭЗ Леанід Кузьміч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак.

ВЁСКА ФЕДЗЬКІ

ФЯДЗЬКО Аляксандр Аляксандравіч, партызан, прапаў без вестак.
ФЯДЗЬКО Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў у 1944.
ФЯДЗЬКО Анастасся Аляксандраўна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

АКСЮТА Іван Фёдаравіч, н. у 1908, камандзір узвода атрада (нумар невядомы) Чашніцкай партызанскай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

КУЛІК Апанас Пятровіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак 3.05.1944.

КРАСНАЛУЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БАРДЗІЛОВА

КРУЧОК Фёдар Кірылавіч, н. у 1925, партызан, загінуў 16.04.1944.

ВЁСКА ГАРОХАВЫ БОР

ШАТАЛАЎ Адам Ціханавіч, н. у 1922, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ДУБОВЫ ЛОГ

ВАЙЦЯХОЎСКІ Франц, н. у 1925, партызан, загінуў 7.07.1944.

СТАЛЯРЧУК Іван Сцяпанавіч, н. у 1924, партызан, загінуў 21.06.1944.

ВЁСКА ЗАБАЕННЕ

БУЛАЙ Іван Пятровіч, партызан.

БУЛАЙ Уладзімір Фаміч, н. у 1922, партызан, загінуў 21.06.1944.

ДЗІРКО Уладзімір Васільевіч, н. у 1923, партызан, загінуў 21.06.1944.

КУНЧЭЎСКІ Мікалай Данілавіч, н. у 1907, партызан, прапаў без вестак 16.06.1943.

ВЁСКА ЗАЛЕССЕ

ДЗЁМКІН Сямён Яфімавіч, н. у 1923, партызан, прапаў без вестак 17.01.1943.

РАДЗЮК Іван Рыгоравіч, н. у 1923, партызан, загінуў 12.06.1944.

ВЁСКА КРАСНАЛУКІ

ГАНЕЕЎ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1922, партызан, загінуў 26.06.1944.

ГАСПАДАРАК Мікалай Гаўрылавіч, расстраляны ў 1943.

ГРЫЦКЕВІЧ Канстанцін Сцяпанавіч, расстраляны ў 1942.

ГРЫЦКЕВІЧ Надзея Анісімаўна, расстраляна ў 1942.

ГРЫЦКЕВІЧ Фядос Анісімавіч, расстраляны ў 1942.

ЗУЁНАК Парфён Фядотавіч, расстраляны ў 1943.

ІВУШКІНА Марыя Пятроўна, партызанская сувязная, загінула ў 1941.

КАМЯНЕЦ Васіль Міхайлавіч, партызан, загінуў у 1943.

КАМЯНЕЦ Міхаіл Дзяменцьевіч, расстраляны ў 1942.

КАМЯНЕЦ Фёдар Дзяменцьевіч, расстраляны ў 1942.

КРАКОЎСКАЯ Ганна Аляксандраўна, былы дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, расстраляна ў 1942 за сувязь з партызанамі.

СІДЗЯКА Казімір Ігнатавіч, партызан.

ШУЛЬГА Марыя Іванаўна, расстраляна.

ШУЛЬГА Міхаіл Іванавіч, расстраляны.

ВЁСКА МІХАЛОВА

КАЗЫРЫЦКІ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1920, партызан, загінуў 22.04.1944.

КАЗЫРЫЦКІ Рыгор Нічыпаравіч, н. у 1914, партызан, загінуў 21.06.1944 у в. Задор'е Плешчаніцкага раёна Мінскай вобл.

КУТЫРЛА Іван Аляксандравіч, н. у 1920, партызан, загінуў 24.04.1944 у в. Гараўкі Мінскай вобл.

РАДЗІШЭЎСКІ Station Антонавіч, н. у 1904, партызан, прапаў без вестак 16.06.1944.

СТАЛЬМАХОВІЧ Васіль, н. у 1914, партызан 1-й Беларускай брыгады, прапаў без вестак 16.06.1944.

ТКАЧЭНКА Нічыпар Фокавіч, н. у 1921, партызан, загінуў 3.02.1944.

КРУГЛІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АЎСЯНІКІ

АДЫНЕЦ Яўген Андрэевіч, партызан Лёзненскай брыгады, загінуў у чэрвені 1944 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА БАРКІ

КАМІНСКІ Мікалай Фёдаравіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак 26.09.1943.

МАХРОЎ Сцяпан Васільевіч, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 8.06.1944.

ВЁСКА БЛАЖЭЎШЧЫНА

МАЦЮШЭВІЧ Аляксандр Аляксеевіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак.

ШАКІН Ягор Іванавіч, нарадзіўся ў 1918.

ВЁСКА ВЯЛІКІЯ ТРУХАНАВІЧЫ

БАРАВІК Іван Іванавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак у 1944.

РАДКЕВІЧ Анатоль Андрэевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», пахаваны ў в. Крайцы Лепельскага раёна.

РАДКЕВІЧ Восіп Сяргеевіч, н. у 1923, партызан, загінуў 8.10.1943 у в. Тарантова Чашніцкага раёна.

РАДКЕВІЧ Павел Цімафеевіч, партызан, прапаў без вестак.

УХВАРОНАК Васіль Мацвеевіч, н. у 1921, партызан, загінуў 20.04.1943 у Чашніках.

ВЁСКА ВЯЦЕРА

АСТРОЎСКІ Мікалай Кузьміч, н. у 1922, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Ягор Восіпавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, загінуў 19.09.1943.

ДЗЕНІСЕВІЧ Іван Савельевіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак 30.06.1944.

ДЗЕНІСЕВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1905, партызан, загінуў 19.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЗЕЛЯПУГА Віктар Арцёмавіч, партызан, прапаў без вестак.

КАШПАР Фядос Раманавіч, камандзір партызанскага атрада, загінуў 20.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

МАРЦІНОВІЧ Дзмітрый Сцяпанавіч, партызан, загінуў у в. Белькава Полацкага раёна.

ЯКУШ Анатоль Ільіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ВЯЦЦЕРАЎКА

ГАРБАЧЭЎСКАЯ Ганна Якаўлеўна, партызанка Сенненскай брыгады, прапала без вестак.

УЛАХОВІЧ Міхаіл Пятровіч, н. у 1920, партызан, загінуў 18.03.1943 у Талачынскім раёне.

ВЁСКА ГАРАВЕЦ

НЕСЦЯРОНАК Сямён Карнеевіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЁСКА ГОРЫ

ДАЎНІК Уладзімір Максімавіч, прапаў без вестак 3.03.1944.

КАЗАЧЭНКА Ягор Пракопавіч, н. у 1921, партызан, прапаў без вестак 3.05.1944.

ШАЦЬКОЎ Васіль Васільевіч, партызан, прапаў без вестак 3.05.1944.

ШАЦЬКОЎ Іван Рыгоравіч, партызан, прапаў без вестак 3.05.1944.

ВЁСКА ГРЫБІНА

КРАЎЧАНКА Аляксандр Іванавіч, партызан.

КРАЎЧАНКА Анатоль Якаўлевіч, н. у 1923,

Брацкая магіла ў вёсцы Лазукі Кругліцкага с/с

партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ХОДЗЮШ Ягор Раманавіч, партызан брыгады імя В. І. Чапаева.

ВЁСКА ГРЫНЬКІ

ШЫНКЕВІЧ Леанід, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЖЭРЫНА

ІВАШЦІКАЎ Міхаіл Рыгоравіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 18.06.1944.

ПАПКОЎ Якаў Міхайлавіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 18.06.1944.

ВЁСКА ЗАПРУДДЗЕ

ДАШКЕВІЧ Аркадзь Фёдаравіч, камандзір партызанскага атрада, прапаў без вестак.

ШЛЫК Анісім Ільіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА КРУГЛІЦА

ЖУРАЎСКІ Павел Марцінавіч, н. у 1903, партызан, загінуў пры вызваленні Літвы.

РАКОШЧАНКА Якаў Емяльянавіч, партызан Смаленскага палка, прапаў без вестак 5.09.1944.

ВЁСКА ЛАЗУКІ

МАЦКЕВІЧ Цімафей Рыгоравіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 25.03.1944.

ШАМ Аляксей Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак.

ШАМ Міхаіл Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЛІПАВІЧЫ

ПАШКОЎ Ягор Аляксандравіч, партызан брыгады імя К. С. Заслонава, прапаў без вестак 25.03.1944.

ВЁСКА МАЛІНАЎШЧЫНА

ЛАТЫШАЎ Васіль М., нарадзіўся ў 1927, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ПЛОНШЧЫНА

КУХАРОНАК Іван Іванавіч, н. у 1925, партызан, загінуў у в. Беліца Віцебскай вобл., там і пахаваны.

НЯМЧОНАК Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў 1.05.1944.

ВЁСКА ПУСЬКІ

АБРАМОВІЧ Барыс Герасімавіч, н. у 1926, партызан, прапаў без вестак.

КАВАЛЕНКА Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1925, партызан.

МАКСІМОВІЧ Мірон Васільевіч, н. у 1903, партызан, загінуў 6.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПАРАХОНЬКА Лаўрэнцій Сямёнавіч, н. у 1925, партызан.

РАБАВА Д. П., загінула 10.07.1943.

РАБАВА Е. Г., загінула 10.07.1943.

РАБАЎ А. К., загінуў 10.07.1943.

РАБАЎ В. К., загінуў 10.07.1943.

РАБАЎ Г. С., загінуў 10.07.1943.

РАБАЎ П. К., загінуў 10.07.1943.

Атрад нямецка-фашысцкіх карнікаў летам 1943 г. знянацку ўварваўся ў в. Пуські. Немцам стала вядома, што гаспадар вялікай сям'і Рабавых Кірыл пайшоў у партызаны. Яны арыштавалі ўсю сям'ю Рабавых – жонку Кірыла, яго бацьку і маці, трох малых дзяцей. 10 ліпеня 1943 г. усе 6 чалавек былі расстраляны. Пасля вызвалення раёна перазахаваны ў брацкай магіле ў в. Лазукі.

М. М. Маркевіч, завуч Грынькоўскай школы

ВЁСКА РАМАНОЎШЧЫНА

МІЦЬКАВЕЦ Ягор Іванавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА РЖЭЎШЧЫНА

ШАРХУН Трафім Іванавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА СТАРАСЕЛЛЕ

ШЫДЛОЎСКІ Мікалай Савельевіч, партызан, прапаў без вестак 1944.

ШАРШНЁЎ Фёдар Іванавіч, партызан, прапаў без вестак 3.05.1944.

ВЁСКА ЦОТАВА

КАВАЛЕНКА Аляксандр Дзям'янавіч, партызан, загінуў ва Усходняй Прусіі.

МАСЮЦІН Ермалай Кузьміч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

УЛАХОВІЧ Міхаіл Віктаравіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

БАКАН Фёдар Пракопавіч, партызан, загінуў у чэрвені 1944.

БЯЛЯЦКАЯ Ніна Іванаўна, партызанка брыгады імя К. С. Заслонава, прапала без вестак 24.09.1944.

БЯЛЯЦКІ Іван Купрыянавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДЗЕНІСЕВІЧ Іван Савельевіч, партызан, загінуў 30.06.1944 ва Ушацкім раёне.

КАВАЛЕНКА Андрэй Аляксандравіч, н. у 1917, партызан, загінуў 28.08.1943 у Сенненскім раёне.

ШЫБЕКА, партызан атрада В. А. Захарчанкі Сенненскай брыгады, загінуў 7.02.1944.

ЛАТЫГАЛІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АДАМАЎКА

БАРДЫЛОЎСКІ Браніслаў Міхайлавіч, н. у 1888, расстраляны 26.03.1942 за сувязь з партызанамі.

КАРАБАНЬ Пётр Архіпавіч, н. у 1915, прапаў без вестак 20.08.1941.

КРЫВАЛАП Міхаіл Пятровіч, н. у 1922, расстраляны ў сакавіку 1943 за сувязь з партызанамі.

КРЫЎКО Лявон Сямёнавіч, н. у 1890, расстраляны ў чэрвені 1943 за сувязь з партызанамі.

КРЫЎКО Міхаіл Лявонавіч, н. у 1919, расстраляны ў сакавіку 1943 за сувязь з партызанамі.

КРЫЦКІ Гаўрыла Іванавіч, н. у 1898, расстраляны 26.03.1942 за сувязь з партызанамі.

ЛАБАНОЎСКІ Цімафей Цімафеевіч, расстраляны 20.03.1943 за сувязь з партызанамі.

ПУСТАХОД Восіп Аляксандравіч, н. у 1893, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, расстраляны 22.03.1942.

ХАЦКЕВІЧ Парфён Фёдаравіч, н. у 1914, расстраляны ў сакавіку 1942 за сувязь з партызанамі.

ВЁСКА БАГДАНАВА

КУКА Сцяфан Піліпавіч, расстраляны за сувязь з партызанамі ў г. п. Крупкі Мінскай вобл.

ВЁСКА ЗАМОШША

АНОШКА Іван Іванавіч, н. у 1902.

БОСЫ Трафім Іванавіч, н. у 1900, расстраляны.

ГАЛУБЕЦ Рыгор Ігнатавіч, н. у 1906, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, загінуў у 1944.

КАЗАК Уладзімір Сямёнавіч, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, прапаў без вестак 4.05.1944.

КУЛЬГА Марк Аляксеевіч, н. у 1902, расстраляны ў 1943 за сувязь з партызанамі.

ШАМШУР Аляксей Канстанцінавіч, н. у 1924, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, загінуў у 1944 пры вызваленні г. п. Ушачы.

ЮХНЕВІЧ Вячаслаў Станіслававіч, н. у 1924, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, загінуў 27.04.1944 у в. Качаны Ушацкага раёна.

ЮХНЕВІЧ Станіслаў Станіслававіч.

ВЁСКА ЛАТЫГАЛІЧЫ

ДУБНЫ Канстанцін Сямёнавіч, н. у 1924, партызан, загінуў 7.05.1944 у в. Ліпнікі Пухавіцкага раёна Мінскай вобл.

КАРКАЧЭВІЧ Дзям'ян Іванавіч, н. у 1908, партызан, загінуў 18.05.1944.

ВЁСКА РУДНАЕ

ГРЫГАРОВІЧ Максім Цімафеевіч, н. у 1895, расстраляны ў 1943 за сувязь з партызанамі.

РАБЦЭВІЧ Марыя Марцінаўна, н. у 1924, партызанка.

ВЁСКА СТАЙЧАЎКА

ХРЫШЧАНОВІЧ Станіслаў Канстанцінавіч, н. у 1918, расстраляны ў ліпені 1943 за сувязь з партызанамі.

9 мая 1943 г. у в. Стайчаўка ў час карнай аперацыі загінулі мірныя жыхары:

АЛЯКСАНДРАЎ Васіль Васільевіч, н. у 1898.

АЛЯКСАНДРАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1903.

ДЗЯМКО Александрына Паўлаўна, н. у 1906.

ДЗЯМКО Дзмітрый Ігнатавіч, н. у 1937.

ДРАЗДОВІЧ Браніслаў Францавіч, н. у 1925.

ДРАЗДОВІЧ Восіп Феліксавіч, н. у 1896.

ДРАЗДОВІЧ Мікалай Восіпавіч, н. у 1936.

ДРАЗДОВІЧ Юзэфа Феліксаўна, н. у 1898.

КАВАЛЁНАК Вольга.

КАВАЛЁНАК Іван Пракопавіч, н. у 1937.

КАВАЛЁНАК Пракоп Фёдаравіч, н. у 1896.

КАВАЛЁНАК Уладзімір Пракопавіч, н. у 1939.

РАМАНОЎСКАЯ Валянціна Восіпаўна, н. у 1927.

РАМАНОЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1898.

СЯТКЕВІЧ Іван Нічыпаравіч, н. у 1920.

СЯТКЕВІЧ Якаў Іванавіч, н. у 1912.

СЯТКЕВІЧ Яніна Рыгораўна, н. у 1918.

ХАЦКЕВІЧ Антаніна Восіпаўна, н. у 1922.

ХАЦКЕВІЧ Валянціна Іванаўна, н. у 1935.

ХАЦКЕВІЧ Восіп, н. у 1939.

ХАЦКЕВІЧ Іван Дарафеевіч, н. у 1914.

ХАЦКЕВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1943.

ХАЦКЕВІЧ Марыя Іванаўна, н. у 1939.

ХАЦКЕВІЧ Праскоўя Арцёмаўна, н. у 1910.

ЯКУБОЎСКАЯ Хадора Дзмітрыеўна, н. у 1896.

ЛУКОМСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АБУЗЕР'Е

КУРАКОЎ Адам Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак 19.06.1944.

ЛІСОЎСКІ Цімафей, загінуў пры бамбёжцы вёскі вясной 1944 г.

Вясной 1944 г. у в. Абузер'е стаялі партызаны. У нашай хаце размяшчаўся штаб партызанскага атрада. Аднойчы нямецкі самалёт з мэтай знішчэння суседняй в. Кісялі стаў скідваць на яе запальваючыя снарады. Калі самалёт рабіў разварот над нашай вёскай, з-за вугла хаты Івана Ігнатавіча Куракова нехта даў аўтаматную чаргу ў бок нямецкага самалёта. На наступны дзень у поўдзень самалёт з'явіўся над нашай вёскай і пачаў скідваць запальваючыя снарады. З 23-х дамоў вёскі 18 было спалена. Загінуў у час бамбёжкі Лісоўскі Цімафей. Большая частка жыхароў вёскі засталася без даху, жылі потым доўга ў зямлянках.

З успамінаў М. Р. Кураковай — былой жыхаркі в. Абузер'е

ЛЯХ Іван Цімафеевіч, н. у 1919, партызан, загінуў у 1943 каля воз. Палік.

ВЁСКА АСАВЕЦ

СОМУК Васіль Давыдавіч, н. у 1926, калгаснік калгаса «Перамога», у 1942 вывезены ў Германію, загінуў.

СУВІТАЎ Віктар Сцяпанавіч, н. у 1926, калгаснік калгаса «Перамога», у 1942 вывезены ў Германію, прапаў без вестак.

ЯКУШАЎ Сцяпан Сяргеевіч, н. у 1926, калгаснік калгаса «Перамога», у 1942 вывезены ў Германію, загінуў.

ЯКУШАЎ Фёдар Афанасьевіч, н. у 1926, калгаснік калгаса «Перамога», у 1942 вывезены ў Германію, загінуў у 1944.

ВЁСКА БАГАТЫР

КАРАЛЁВА Ксенія Андрэеўна, н. у 1912, расстраляна ў 1941.

МАЦЮШЭВІЧ Серафіма Цімафееўна, н. у 1918, партызанка, загінула ў 1944.

СІДАРЭНКА Іван, н. у 1900, расстраляны ў 1941.

ХАДАТОВІЧ Валянціна, партызанка брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапала без вестак 3.05.1944.

ХАРЭНЬ Пётр Міхайлавіч, н. у 1912, настаўнік Старалавіцкай школы, партызан, загінуў 15.03.1944, пахаваны на могілках у в. Старыя Лаўкі Чашніцкага раёна.

ВЁСКА ВАЛ

ГАЛУБОЎСКІ Кузьма Цярэнцьевіч, партызан, прапаў без вестак.

ГАРБУЗАЎ, партызан, загінуў 20.09.1944.

ДРАБУШКОЎ Мікалай Іванавіч, партызан, прапаў без вестак.

ДУДАРКОЎ Канстанцін Раманавіч, н. у 1922, партызан Сенненскай брыгады, загінуў у 1944 каля воз. Палік.

ЗАКРЭЎСКІ Іван Адамавіч, н. у 1923, прапаў без вестак.

ЗАКРЭЎСКІ Мікалай Яфрэмавіч, партызан, прапаў без вестак.

ЗАКРЭЎСКІ Піліп Яфрэмавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЗАКРЭЎСКІ Фёдар Адамавіч, н. у 1904, прапаў без вестак.

ЗАКРЭЎСКІ Фёдар Марцінавіч, н. у 1906, калгаснік калгаса «Молат», партызан Сенненскай брыгады, загінуў у чэрвені 1944 каля воз. Палік.

КУПРЭЕЎ Аляксей Мінавіч, н. у 1922, партызан, загінуў у в. Вал Чашніцкага раёна.

ПРУДЗІННІКАЎ Павел Герасімавіч, н. у 1909, калгаснік калгаса «Молат», партызан, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ШВАЮКОЎ Сцяпан Данілавіч, н. у 1923, навучэнец Лепельскага педвучылішча, у 1944 схоплены немцамі, прапаў без вестак.

ВЁСКА ВОСАВА

МУРАШКА Валянціна Якаўлеўна, н. у 1916, расстраляна ў 1943 за сувязь з партызанамі.

ВЁСКА ГАРА

ЯСНЫ Цімафей Ісакавіч, партызан, загінуў 3.05.1944.

ВЁСКА ДРАЗДЫ

КАЛЕЎКА Анатоль Мікалаевіч, н. у 1928, партызан, загінуў у 1944 каля воз. Палік.

ВЁСКА ДУДАРЫ

ГАЛУБОЎСКІ Сцяпан Аўрамавіч, н. у 1904, партызан, прапаў без вестак.

ГЕЦМАН Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1906, партызан, прапаў без вестак.

ГЕЦМАН Фядос Сцяпанавіч, н. у 1923, партызан, прапаў без вестак.

ДРАЗДОЎ Васіль Васільевіч, н. у 1928, партызан, прапаў без вестак.

ДРАЗДОЎ Васіль Ерамеевіч, н. у 1906, партызан, прапаў без вестак.

ЖУКАВА Лідзія Іванаўна, н. у 1923, партызанка, прапала без вестак.

ЖУКАЎ Віктар Іванавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак.

ЗАКРЭЎСКАЯ Марыя Паўлаўна, н. у 1926, партызанка, прапала без вестак.

КАВАЛЕНКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак.

МАЦВЕЕЎ Пётр Фаміч, н. у 1922, партызан, прапаў без вестак.

СЯЎЦОВА Клаўдзія Васільеўна, н. у 1926, партызанка, прапала без вестак.

СЯЎЦОЎ Вячаслаў Васільевіч, н. у 1928, партызан, прапаў без вестак.

Якушэвіч Аляксей Іванавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак.

ЯКУШЭВІЧ Ягор Іванавіч, н. у 1926, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЖУЧКІ

ДАНІЛОВІЧ Рыгор Піліпавіч, н. у 1894, партызан, загінуў у Літве.

ІВАНОЎ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1919, партызан, прапаў без вестак.

ІВАНОЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак.

ІВАНОЎ Сцяпан Антонавіч, партызан.

КЛЯЦКО Іван Васільевіч, партызан атрада імя С. Г. Лазо брыгады «За Савецкую Беларусь»,

загінуў 10.06.1943 у в. Ржаўка Бешанковіцкага раёна.

КУЧЫНСКІ Канстанцін Ануфрыевіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЛУГАЎСКІ Міхаіл Антонавіч, н. у 1910, партызан, загінуў у 1943.

МІНЧУКОЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1915, партызан, прапаў без вестак у 1944.

ЦЫБУЛЬСКІ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1918, расстраляны ў 1941 у г. Чашніках.

ЦЫБУЛЬСКІ Еўдакім Цімафеевіч, партызан атрада «Бальшавік» брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак.

ЦЫБУЛЬСКІ Міхаіл Ягоравіч, н. у 1928, партызан, прапаў без вестак.

ЦЫБУЛЬСКІ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1924, партызан, прапаў без вестак.

ЮРКЕВІЧ Аляксей Паўлавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЗЯЛЕЗЬКІ

ХАНТАЎ Уладзімір Барысавіч, партызан, прапаў без вестак.

ШЫНКАРЭНКА Міхаіл М., н. у 1908, партызан, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ВЁСКА КАЛІНАЎКА

БАКУРЫН Сяргей Паўлавіч, партызан, прапаў без вестак.

БАШНА Васіль Карпавіч, н. у 1921, расстраляны за сувязь з партызанамі ў кастрычніку 1942 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

БАШНА Матрона, расстраляна за сувязь з партызанамі ў кастрычніку 1942 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

БАШЧА Фядонія Карпаўна, н. у 1917, расстраляна за сувязь з партызанамі ў кастрычніку 1942 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

ГОЙТАН Афанасій Васільевіч, н. у 1923, загінуў у 1943.

КРУПІН Мікалай Цітавіч, н. у 1925, партызан, загінуў у 1943 у г. п. Сянно.

КРУПІН Фёдар Цітавіч, н. у 1910, прапаў без вестак.

ВЁСКА КАРНІЛАЎКА

БАКУРЫН Сяргей Паўлавіч, партызан.

БАКУРЫН Фёдар Цітавіч, н. у 1900, партызан, загінуў у 1944.

ШЫРОКАЎ Дзмітрый Антонавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА КРУГЛІЦА

ЖУРАЎКО Цярэнцій Фядотавіч, партызан, прапаў без вестак.

Н. Э. Шыдлоўская

ЗУЕВА Марыя Васільеўна, н. у 1914, расстраляна за сувязь з партызанамі 14.01.1944 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

ВЁСКА ЛУКОМЛЬ

АЛЯКСЕЕЎ Міхаіл Рыгоравіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак 10.06.1944.

ВІЛЬЧЫК Васіль Пятровіч, н. у 1914, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак 19.06.1944.

ГАЛГОЎСКІ Дзмітрый Андрэевіч, партызан, прапаў без вестак 9.04.1944.

ГІЛЕЎСКІ Мікалай Уладзіміравіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у 1944.

ДОЎГІ Міхаіл Анісімавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у 1944.

КАВАЛЕНКА Васіль, партызан, загінуў 10.05.1944 у в. Чарнічкі Лепельскага раёна.

КАРАЛЁЎ Леанід Трафімавіч, н. у 1925, партызан, загінуў у 1944.

КАРАЛЁЎ Рэнік Трафімавіч, н. у 1927, загінуў у 1944.

КОРШУН Афанасій Іванавіч, партызан.

КУДРАЎЦАЎ Андрэй Яфімавіч, н. у 1882, расстраляны за сувязь з партызанамі 14.01.1944 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

КУРАКОЎ Адам Сямёнавіч, н. у 1923, прапаў без вестак.

МІЖУЙ Ігнат Паўлавіч, н. у 1902, партызан, загінуў у 1943.

ПАСМУРЦАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1926, партызан, загінуў у 1944.

РАДЗЬКО Уладзімір Афанасьевіч, партызан Лёзненскай брыгады, прапаў без вестак.

САДОЎСКАЯ Наталля Фадзееўна, н. у 1904, калгасніца калгаса «Звязда», расстраляна за сувязь з партызанамі 14.01.1944 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

САДОЎСКІ Валянцін Іванавіч, н. у 1930, у студзені 1944 пайшоў у партызаны, прапаў без вестак.

СІЯНОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1922, партызан, загінуў 10.05.1944 у в. Чарнічка Лепельскага раёна.

ШАЛАФАН Пётр Нічыпаравіч, н. у 1906, расстраляны за сувязь з партызанамі 14.01.1944 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

ШЫДЛОЎСКАЯ Надзея Эмануілаўна, н. у 1910, настаўніца Лукомскай СШ, расстраляна за сувязь з партызанамі ў 1944 у в. Ліпкі Лепельскага раёна.

ШЫДЛОЎСКІ Эмануіл Лукіч, н. у 1882, настаўнік Лукомскай СШ, расстраляны за сувязь з партызанамі ў студзені 1944 у Лепельскай турме, пахаваны ў г. Лепель Віцебскай вобл.

ВЁСКА МАЛАШ

СІЎЦОВА Клаўдзія Васільеўна, партызанка Сенненскай брыгады, прапала без вестак у чэрвені 1944.

СІЎЦОЎ Вячаслаў Васільевіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЁСКА ПАРНЕЎКА

ДОЎП Максім Данілавіч, партызан, прапаў без вестак.

ДОЎП Максім Максімавіч, партызан, прапаў без вестак.

ДОЎП Ягор Рыгоравіч, партызан, прапаў без вестак.

МІКУЛЬСКІ Даніла Леанідавіч, партызан, прапаў без вестак.

МІКУЛЬСКІ Дзмітрый Лявонавіч, партызан, прапаў без вестак.

ПАЎРОЗ Аркадзь Васільевіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ПАРШЧЭЎШЧЫНА

КАВАЛЕНКА Антон Андрэевіч, н. у 1923, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 23.03. 1944 у в. Коравічы Чашніцкага раёна, пахаваны на могілках в. Паршчэўшчына Чашніцкага раёна.

ПОЛЯДАЎ Іван Канстанцінавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак.

САВІЦКІ Віктар, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ПЫРКАЎШЧЫНА

ГАЛГОЎСКІ Міхаіл Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак 15.06.1944.

ГІРС Ягор Цімафеевіч, н. у 1924, партызан, загінуў у 1944 каля воз. Палік.

СЯМЁНАЎ Віктар Дзянісавіч, н. у 1924, парзызан, загінуў 15.06.1944 каля воз. Палік.

ВЁСКА РОТНА

САДОЎСКІ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1904, партызан, загінуў 13.06.1944.

ВЁСКА РУДНІЦА

ЗАЙЦАЎ Іосіф Ануфрыевіч, н. у 1903, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 27.05.1944 у в. Рудніца Чашніцкага раёна.

ВЁСКА СЛАБОДКА

ГАЛАВАН Дзмітрый Васільевіч, н. у 1923, калгаснік калгаса «Камінтэрн», партызан, прапаў без вестак у 1943.

ГАЛАВАН Іван Васільевіч, н. у 1920, партызан, прапаў без вестак.

ГРЫГАРОВІЧ Андрэй Кузьміч, н. у 1917, партызан, прапаў без вестак.

КАЗАКОЎ Афанасій Мікалаевіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак 3.05.1944.

КАЗАКОЎ Пётр Герасімавіч, н. у 1916, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1944.

СКРАБНЕЎСКІ Анатоль Іванавіч, н. у 1926, схоплены немцамі ў 1942, прапаў без вестак.

ВЁСКА СТАРЫЯ ЛАЎКІ

АСТАПЧЫК Аляксей Паўлавіч, партызан.

АСТАПЧЫК Васіль Восіпавіч, н. у 1923, партызан, загінуў 30.06.1944.

АСТАПЧЫК Васіль Іванавіч, н. у 1923, калгаснік калгаса «Чырвоны барацьбіт», партызан, загінуў у 1943 у г. п. Бягомль Мінскай вобл.

ГЕЦМАН Вікенцій Еўдакімавіч, н. у 1910, калгаснік калгаса «Чырвоны барацьбіт», расстраляны за сувязь з партызанамі ў кастрычніку 1941.

КАРАЛЁВА Надзея Іванаўна, н. у 1928, партызанка, загінула ў 1944 каля воз. Палік.

КАРАЛЁЎ Алег Дзмітрыевіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПУШНОЎ Аляксандр Іларыёнавіч, н. у 1903, расстраляны у 1943 за сувязь з партызанамі.

ХРУЦКІ Яўген Міронавіч, н. у 1923, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, загінуў 19.03.1944, пахаваны ў в. Старыя Лаўкі Чашніцкага раёна.

ЯКУШАЎ Антон Андрэевіч, партызан, прапаў без вестак 12.07.1944.

ВЁСКА СТРАЖАВІЧЫ

ГУСАРАЎ Іван Парфёнавіч, н. у 1908, партызан, схоплены немцамі, прапаў без вестак.

КАЛЬЦОЎ Васіль Савельевіч, н. у 1921, схоплены немцамі і расстраляны ў 1943 у г. Орша Віцебскай вобл.

МІШУЛКОЎ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1920, партызан Сенненскай брыгады, загінуў у 1944 каля воз. Палік.

ВЁСКА ТАРАПЫ

ЗАХАРЫНСКІ *Ягор Якаўлевіч,* н. у 1923, партызан, загінуў у 1944.

ВЁСКА УГЛЫ

СЕРКУЦЬЕВА Вольга Кандрацьеўна, партызанка Лёзненскай брыгады, прапала без вестак 22.06.1944.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

ГАЎРЫЛАЎ Ніканор Мікалаевіч, н. у 1908, дырэктар Лукомскай СШ, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1943, пахаваны ў в. Лукомль Чашніцкага раёна.

ПАДЖАРЫ, партызан, загінуў 8.06.1944.

НОВАЗАРАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АМОСАЎКА

СТАЛПЁНАК Віктар Сцяпанавіч, н. у 1924, партызан, загінуў 8.05.1944 у Валынскай вобл.

РАМАШКА Васіль Фёдаравіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 21.11. 1941.

ВЁСКА ВІРКІ

АКСЁНАЎ Лаўрэнцій Міронавіч, н. у 1924, партызан, загінуў 16.06.1944.

АКСЁНАЎ Якаў Міронавіч, н. у 1924, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак.

ГУЦ Віктар, нарадзіўся ў 1925, партызан, загінуў 23.06.1944.

ФІЛІПЕНЯ Сцяпан Іванавіч, н. у 1924, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ГОГАЛЕЎКА

ПАТАПАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1912, партызан, загінуў 23.06.1944.

ВЁСКА ГУРЭЦ

БАРАШКА Іван Сцяпанавіч, н. у 1908, партызан.

БЕРКУТАЎ Васіль Сяргеевіч, падпольшчык, забіты 30.05.1944.

БЕРКУТАЎ Сяргей Якаўлевіч, падпольшчык, расстраляны 2.04.1942 у г. п. Халопенічы Мінскай вобл.

ВАКУНАЎ Іван Аляксеевіч, расстраляны 4.04.1942.

ДОМЕНІК Мікалай Васільевіч, падпольшчык, расстраляны 8.08.1942.

ДОМЕНІК Таццяна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

ДОМЕНІК Феафан Сцяпанавіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак у верасні 1943.

КАВАЛЁЎ Гаўрыла Сямёнавіч, н. у 1913, партызан, прапаў без вестак 13.06.1942.

КІСЛЯКОЎ Аляксандр Тэадоравіч, расстраляны за сувязь з партызанамі.

ОСІПАЎ Васіль, н. у 1927, партызан, загінуў 21.06.1944.

ПЕВАК Ганна Антонаўна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

СЕМЯНЬКОЎ Аляксей Сямёнавіч, н. у 1902, партызан, загінуў 14.06.1944.

ХРАМЧАНКА Анатоль Міхайлавіч, н. у 1927, партызан, загінуў 24.04.1944.

ЯКАВІН Якаў Ягоравіч, расстраляны за сувязь з партызанамі.

ВЁСКА ДАБРАМЫСЛІ

КАЛКОЎ Марк Аляксеевіч, партызан, загінуў 1.08.1943 у Шклоўскім раёне Магілёўскай вобл.

ТРУБЕКА Васіль Нічыпаравіч, н. у 1920, партызан, прапаў без вестак 15.06.1944.

ВЁСКА ЗАБОР'Е

АГЕЕНКА Анікей Антонавіч, н. у 1922, партызан, прапаў без вестак.

БІРУКОЎ Уладзімір Паўлавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў ва Ушацкім раёне.

КІСЯЛЁЎ Юзік (Іосіф) Пятровіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 1.07.1944 у Лепельскім раёне.

ТАРАСЕВІЧ Марыя Міхайлаўна, н. у 1921, партызанка, прапала без вестак.

ВЁСКА ЗАГАЦЦЕ

ВАЛЕВІЧ Пётр Данілавіч, н. у 1906, партызан, загінуў 14.04.1944.

ВАЛЕВІЧ Яфім, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак 7.06.1944.

ГРЫЦКЕВІЧ Уладзімір Захаравіч, н. у 1927, партызан, загінуў 18.06.1944.

ШУЦЬКО Анатоль Мікалаевіч, н. у 1928, партызан, загінуў 10.06.1944.

ВЁСКА ЗАНІВАЧЧА

ЛІСІЧОНАК Іван Мікалаевіч, н. у 1907, партызан, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МАНДРЫК Анатоль Мікітавіч, партызан, загінуў 16.03.1944.

СІМАНОВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1909, партызан, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ЗАРОЎЕ

БУЙНІЦКІ Васіль Навумавіч, партызан, загінуў 8.06.1943.

ВЯРЦІНСКІ Васіль Пятровіч, н. у 1918, партызан, загінуў 10.06.1944 у в. Дубы Лепельскага раёна.

ГАРАДЗЕНКА Уладзімір Піліпавіч, н. у 1918, партызан, загінуў 26.06.1944 у Маладзечанскім раёне Мінскай вобл.

ПАТАПАЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1924, партызан, загінуў 24.07.1944.

ВЁСКА КАЎТКІ

ВОЛКАЎ Рыгор Антонавіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак 10.06.1944.

ВЁСКА КАШЧЫНА

ДУБРОЎСКІ Андрэй Іванавіч, партызан, н. у 1910, прапаў без вестак 7.05.1944.

ШЫШПАР Пётр Васільевіч, н. у 1917, партызан, камандзір аддзялення, загінуў 7.06. 1944.

ВЁСКА ЛІПАВЕЦ

БУЛАЙ Іван Яўгенавіч, н. у 1925, партызан, загінуў 10.03.1943 у в. Слабада Бягомльскага раёна Мінскай вобл.

ВЁСКА МЛЫН

ЗІМНІК Іван Паўлавіч, партызан, прапаў без вестак 15.06.1944.

КАПЫТКА Кірыл Аркадзьевіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак 3.05.1944.

ВЁСКА НОВАЯ ЗАРА

ГАНДЗЕЛЬ Мікалай Пятровіч, н. у 1925, партызан, загінуў 19.01.1944 ва Ушацкім раёне.

КАВАЛЕЎСКІ Пётр Емяльянавіч, партызан, загінуў 25.10.1944.

ВЁСКА ПАСЫНКІ

АЛЬВІНСКІ Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1925, партызан, загінуў 23.06.1944.

ВАЛЕВІЧ Васіль Паўлавіч, н. у 1925, партызан, загінуў 23.06.1944.

ГУЦ Віктар Гаўрылавіч, н. у 1910, партызан, загінуў у чэрвені 1944.

ЗАРУБКІН Уладзімір Васільевіч, н. у 1924, партызан, загінуў 6.05.1944 у в. Глінкі Ушацкага раёна.

А. І. Дуброўскі

ЗІМНІК Дзмітрый Паўлавіч, партызан, прапаў без вестак у маі 1944.

КАРАЛЁЎ Іван Харытонавіч, партызан, загінуў 1.05.1944 ва Ушацкім раёне.

КАРАЛЁЎ Пётр Фёдаравіч, партызан, загінуў 8.05.1944 ва Ушацкім раёне.

КАШКО Станіслаў Фаміч, партызан, прапаў без вестак.

КРАСОЎСКІ Яфрэм Іванавіч, партызан, загінуў 27.06.1944 у Вілейскім раёне Мінскай вобл.

ЛУПЯНКОЎ Ілля Емяльянавіч, партызан, загінуў 6.05.1944.

ЛЯХ Якаў Паўлавіч, н. у 1911, партызан, загінуў 7.06.1944.

ВЁСКА СТАЎБЦЫ

БАНКОВІЧ Ягор Адамавіч, н. у 1914, партызан, прапаў без вестак 16.06.1944.

ТКАЧ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1923, партызан, загінуў 10.10.1943 у в. Навікі Чашніцкага раёна.

ЯКАВІН Рыгор Віктаравіч, н. у 1923, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА СІМАНАВІЧЫ

КІСЯЛЁЎ Пётр Давыдавіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак.

КОРЗАН Уладзімір Купрыянавіч, прапаў без вестак.

САКАЛОЎСКАЯ Ніна Максімаўна, расстраляна за сувязь з партызанамі.

САКАЛОЎСКІ Іван Максімавіч, расстраляны за сувязь з партызанамі.

САКАЛОЎСКІ Фёдар Максімавіч, расстраляны 15.03.1942 за сувязь з партызанамі.

ВЁСКА ЧЫРВОНЫ КАСТРЫЧНІК

КАВАЛЕЎСКІ Васіль Фаміч, партызан, прапаў без вестак 12.05.1944.

ПАЧАЕВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АНДРЫЯНАВА

ГАНЧАРОЎ Павел Фаміч, н. у 1922, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

МІХАЙЛОЎСКІ Апанас Парфёнавіч, н. у 1923, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у 1944.

ВЁСКА ГІЛІ

БАРОДЗІЧ Уладзімір Пятровіч, н. у 1919, партызан, прапаў без вестак.

СЕМЯНЬКОЎ Іван Восіпавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 15.07.1944 ва Ушацкім раёне.

ВЁСКА ДУБРОВА

БАБРОЎ Апанас Архіпавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак у чэрвені 1944.

РЫБАЧОНАК Канстанцін Калістратавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 17.05.1943.

ВЁСКА ЗАКУР'Е

МІЖУЙ Антон Паўлавіч, партызан, загінуў 1.04.1943 у в. Лукомль Чашніцкага раёна.

ПАПОЎ Віктар Еўдакімавіч, партызан, загінуў 15.09.1943.

САДОЎСКІ Іван Сіланцьевіч, партызан, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА КАЖАРЫ

КАЖАРСКІ Уладзімір Дзмітрыевіч, н. у 1922, партызан, загінуў 14.10.1943.

КАЧАН Міхаіл Андрэевіч, партызан, прапаў без вестак.

МІКУЛЬСКАЯ Ганна Васільеўна, партызанка, загінула ў красавіку 1944.

МІКУЛЬСКІ Аляксандр Захаравіч, н. у 1905, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 6.05.1944.

ВЁСКА ЛЫСКІ

КАЛМАК Васіль Ціханавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у 1944.

КАЛМАК Сямён Фёдаравіч, н. у 1929, партызан, прапаў без вестак 5.05.1944.

ПАЗНЯК Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак 22.06.1944.

ПАЗНЯК Міхаіл Цітавіч, партызан атрада № 6 Чашніцкай брыгады «Дубава».

ЮРКЕВІЧ Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1924, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ВЁСКА МАЛІНАЎКА

ЛІСОЎСКІ Іван Іванавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак 9.06.1943 у в. Вішанькі Чашніцкага раёна.

УНУКОВІЧ Ігнат Васільевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

ВЁСКА МАСКОЎСКАЯ ГАРА

АСТАПЧЫК Дзмітрый Лук'янавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

БЯЛКОЎСКІ Сцяпан Канстанцінавіч, н. у 1910, партызан.

ВЁСКА МОЛАТ

ДРАЗДОЎ Васіль Васільевіч, партызан, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДРАЗДОЎ Васіль Верамеевіч, партызан, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЁСКА ПАЧАЕВІЧЫ

БАБРОЎ Марцін Фядосавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 17.06.1944 у в. Краўцы Бягомльскага раёна.

ДАШКЕВІЧ Лукер'я Іванаўна, партызанка Чашніцкай брыгады «Дубава», прапала без вестак у 1944.

КЛУСЕВІЧ Рыгор Герасімавіч, партызан.

ПАЗНЯК Арцём Іванавіч, партызан, загінуў у в. Чарнаручча Лепельскага раёна.

ПАЗНЯК Пётр Міхайлавіч, партызан, прапаў без вестак.

ПШОННЫ Фёдар Цімафеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 17.05.1944.

РОШЧАНКА Фёкла Ісакаўна, настаўніца, партызанка, загінула ў 1944 каля воз. Палік.

ВЁСКА ПЛАЎНІК

ПРАФІНЧУК Аляксей Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак 21.06.1944.

САМАНАЎ Мікалай Восіпавіч, партызан, прапаў без вестак 21.06.1944.

ПУШКЕВІЧ Піліп Сяргеевіч, партызан, прапаў без вестак 28.06.1944.

ВЁСКА САРОЧЫНА

САДОЎСКІ Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1926, партызан, загінуў каля воз. Палік.

ВЁСКА СЛІДЦЫ

ПАЗНЯК Аляксандр Фёдаравіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ТУРАЎШЧЫНА

ЗАДОЕНКА Якаў Цімафеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у сакавіку 1942 у Віленскім раёне.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

ЗАКРЭЎСКІ Міхаіл Яфрэмавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак 12.07. 1944.
ЗЯБКО Аляксандр Цімафеевіч, партызан, прапаў без вестак.
МІЖУЙ Савелій Парфёнавіч, партызан Сенненскай брыгады.
ПАЗНЯК, партызан, загінуў 13.12.1943.

ПРАЗЯМЛЯНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БОР

ЛЕБЕДЗЕЎ Міхаіл Фокавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ВЁСКА БРАЗДЗЕЦКАЯ СЛАБАДА

КАЗЛОЎ Іван Ільіч, прапаў без вестак.
ПАПКО Васіль Цімафеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак каля в. Андрыянава Чашніцкага раёна.

ВЁСКА БУСАВА

ПАПКО Фёдар Данілавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

ВЁСКА ВАСЬКАЎШЧЫНА

СТАРАСЕЛЬСКІ Эдуард Казіміравіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ВАРКІ

БУТЫН Іван Раманавіч, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, загінуў 8.06. 1943 у в. Пышна Лепельскага раёна.

ВЁСКА ГОРКІ

СКРАБНЕЎСКІ Мікалай Ільіч, н. у 1919, партызан, загінуў у 1944 у Літве.
СКРАБНЕЎСКІ Уладзімір Ільіч, н. у 1921, партызан, загінуў у 1944 у Літве.

ВЁСКА ДВАРЭЦ

ЖУРАЎСКІ Васіль Якаўлевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 30.06.1944.
ЖУРАЎСКІ Восіп Мяфодзьевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 5.06. 1944.

ВЁСКА ДЗЯРЭЎНЯ

КАЗЛОЎ Ягор Аксёнавіч, н. у 1912, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ДОЎЖЫЦА

АТРАШКЕВІЧ Васіль Несцеравіч, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, загінуў 27.04.1944.

ВЁСКА ЖАСЦЯНКА

АЛЯШКЕВІЧ Міхаіл Канстанцінавіч, партызан.
ПУХ Мікалай Лявонавіч, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЗАЛЕССЕ

МАЦКЕВІЧ Павел Мікалаевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ВЁСКА ЗАМОШША

БОЛДЗІНА Ефрасіння Уладзіміраўна, партызанка, загінула 11.03.1943.
БУЛЫНА, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у сакавіку 1944.
ЗІНКЕВІЧ Васіль Міхайлавіч, партызан.
ЗІНКЕВІЧ Сцяпан Філімонавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».
КУРТО Анатоль Іванавіч, партызан, прапаў без вестак.
ПУХ Канстанцін Іванавіч, партызан.
ПУХ Мікалай Лявонавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у 1944.
ПУХ Пётр Рыгоравіч, партызан.

ВЁСКА ЗАПРУЖАНЫ

СКРАБНЕЎСКІ Аляксандр Спірыдонавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у красавіку 1944.

ВЁСКА ІКАНКІ

КАРАНЬКОЎ Сяргей Аксёнавіч, партызан.
КОГУР Аляксандр Аляксандравіч, партызан, загінуў 24.04.1944 ва Ушацкім раёне.
КОГУР Іван Іванавіч, партызан, загінуў у красавіку 1943 у в. Запаліўе Лепельскага раёна.
КРОТ Уладзімір Фёдаравіч, партызан Лепельскай брыгады імя І. В. Сталіна, прапаў без вестак у 1944.
СІДАРЭНКА Канстанцін, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ВЁСКА МАЦУРЫ

ЖЫЛІНСКІ Іван Яфрэмавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 5.04.1944.

ВЁСКА МЕЖЫЦА

ШАЙТАР Сяргей Сцяпанавіч, партызан.

ВЁСКА МІХЛЕЎШЧЫНА

КАЗЛОЎ Васіль, партызан.

ВЁСКА ПАВУЛЛЕ

КАЗЛОЎ Міхаіл Іванавіч, партызан, загінуў 19.11.1943 у в. Прыстоі Чашніцкага раёна.
ПАРАХОНЬКА Аляксандр Іванавіч, партызан, загінуў 7.06.1944.
РАЖКО Мікалай Фёдаравіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».
РАЖКО Пётр Фёдаравіч, партызан.

ВЁСКА ПРОЗЕМЛЯ

ПАПКО Іван Мацвеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 21.07.1944.
ШАСЦІТКА Віктар Дзмітрыевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 13.01.1944 у в. Свядзіца Лепельскага раёна.
ШАСЦІТКА Міхаіл, партызан, прапаў без вестак у 1944.
ШАСЦІТКА Павел Фёдаравіч, н. у 1924, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у 1944.

ВЁСКА РУЦЬ

ГУРКО Ілля Апанасавіч, партызан, загінуў 13.01.1944 у в. Свядзіца Лепельскага раёна.

ВЁСКА СЛАБОДКА

КОРЗАН Уладзімір Купрыянавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.
СЯРЖАНТАВА Марыя Ягораўна, партызанка Чашніцкай брыгады «Дубава».

ВЁСКА УЛЬЯНАЎКА

АЎСІЕВІЧ Аляксандр Пятровіч.
АЎСЯНІК Фама Фаміч.
КРОТ Аляксандр Аляксандравіч.
КРОТ Цімафей Цімафеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ВЁСКА ЦЯПІНА

ЛЕБЕДЗЕЎ Нічыпар Ульянавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 10.11. 1944.
ПРЫШЧЭП Пётр Пятровіч, н. у 1924, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у маі 1944.
УНУКОВІЧ Фядос Піліпавіч, н. у 1920, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

БАРАНАЎ Пётр Фёдаравіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у красавіку 1942 у в. Вялікая Вядрэнь Чашніцкага раёна.
ВЯТОХА Іван Аляксеевіч, партызан, загінуў 20.04.1944 у в. Валава Гара Лепельскага раёна.
ПАПКО Віктар Ягоравіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у маі 1944.
ПЛЮТ Мікалай Міхайлавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак 10.10.1943.
ПЛЮТ Якаў Дзмітрыевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у в. Завашне Бягомльскага раёна Мінскай вобл.
СПІРЫДОВІЧ Іван Казіміравіч, н. у 1917, партызан, загінуў 19.06.1943 у в. Дольцы Ушацкага раёна.
УНУКОВІЧ Васіль Емяльянавіч, партызан, загінуў у 1943.

ЧАРЭЙСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БЕЛАЯ ЦАРКВА

АЎДЗЕЕНКА Аляксей Васільевіч, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 13.12.1943.
ГРЫНЬ Аляксандр Савельевіч, партызан, памёр 2.05.1944.
ГУРСКІ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1910, партызан атрада «За Радзіму» Сенненскай брыгады, загінуў 8.06.1944.
ПРАХАНЮК Восіп Астапавіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА БОЛЮТА

БУЛАВІЦКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1920, партызан, загінуў 7.08.1944.
БУРКО Піліп Захаравіч, партызан, загінуў у кастрычніку 1944.
ГУРЫН Віктар Данілавіч, н. у 1914, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 12.06.1944 у Лепельскім раёне.
НОВІКАЎ Елісей Захаравіч, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА ГАРА

АМБРОСАЎ Адам Іванавіч, н. у 1902, партызан, загінуў 7.06.1944.

БУТКЕВІЧ Фядос Аляксеевіч, н. у 1922, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, загінуў 30.06.1943.

КАРПУШОНАК Фёдар Лукіч, н. у 1919, партызан, прапаў без вестак 03.06.1944.

ЛЯДЗІНСКІ Васіль Дзмітрыевіч, партызан.

ШЛЯХЦІЧ Дзмітрый Паўлавіч, партызан, прапаў без вестак 30.05.1944.

ВЁСКА ГЛУХАВІНА

АКУЛАЎ Барыс Пятровіч, партызан, прапаў без вестак 03.05.1944.

ВЁСКА КАНСТАНЦІНАВА

БАБОВІК Васіль Іванавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ХАХЛОЎ Адам Міхайлавіч, н. у 1925, партызан, прапаў без вестак.

ВЁСКА НАВАЗЕМАВА

КАРАЛЁЎ Алег Адамавіч, партызан, прапаў без вестак.

ПАЎЛОЎСКІ Леанід Адамавіч, партызан.

ВЁСКА ХАЎЧЫ

ТУРКІН Васіль, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЧАРЭЯ

ГРЫНЬ Іван Агеевіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак у верасні 1944.

ГРЫНЬ Міхаіл Іванавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава».

ДУБРОЎСКІ Віктар Нічыпаравіч, н. у 1899, партызан.

ЗЯНЬКОВІЧ Барыс Восіпавіч, партызан.

ІВАНОЎСКІ Аляксандр Ягоравіч, партызан брыгады М. П. Гудкова, прапаў без вестак.

ЛАПАЦІН Мікалай Паўлавіч, партызан Сенненскай брыгады, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МАЛЕЕЎ Яўген Андрэевіч, н. у 1923, партызан, загінуў 25.10.1943.

МАЛЯЎЦАВА Лізавета Адамаўна, н. у 1917, партызанка, загінула 03.06.1943.

НЯЧАЕЎ Георгі Міхайлавіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, прапаў без вестак 3.05.1941.

ПАПКОЎ Павел Якаўлевіч, н. у 1917, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 23.08.1943.

СУРЫН Іван Ільіч, н. у 1913, партызан, загінуў 26.12.1942.

СУШКІН Уладзімір Мацвеевіч, партызан Сенненскай брыгады, загінуў у 1944.

СЦЕФАНОВІЧ Дзмітрый Стафанавіч, н. у 1925, партызан, загінуў 18.06.1944.

УШЫНСКІ Уладзімір Васільевіч, н. у 1901, партызан, загінуў 20.01.1944.

ФАЙБІЧ Уладзімір Савельевіч, партызан.

ХАРЧОВЫ Міхаіл, партызан, прапаў без вестак.

ШПАКОЎСКІ Сяргей Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ШПАКОЎСКІ Уладзімір Сямёнавіч, партызан, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

ГРЫНЬ Мікалай, н. у 1926, партызан.

ГУРКО, партызан атрада імя М. І. Кутузава Сенненскай брыгады, загінуў 07.06.1944.

ДЗЕНІСЕВІЧ Іван Савельевіч, партызан брыгады імя А. Ф. Данукалава, загінуў 30.06. 1944 ва Ушацкім раёне.

МІНОВІЧ С. І., партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 30.06.1944.

МІХ Фёдар Венядзіктавіч, н. у 1908, партызан брыгады М. П. Гудкова, прапаў без вестак 09.06.1944.

ШУКАЙЛА Дзмітрый Мікітавіч, партызан Сенненскай брыгады, загінуў 05.06.1943.

ГОРАД ЧАШНІКІ

АЗАРОНАК Андрэй, партызан, расстраляны ў 1943.

АЗАРОНАК Ганна Андрэеўна, расстраляна ў 1943 за сувязь з партызанамі.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Васіль Рыгоравіч, партызан, прапаў без вестак.

АЎРАМЕНКА Рыгор Яфімавіч, н. у 1905, партызан, загінуў у 1944.

БАРКЕВІЧ Таццяна Канстанцінаўна, н. у 1917, старшыня Чашніцкага гарпа, расстраляна ў лютым 1942 за сувязь з партызанамі.

БАРКЕВІЧ Ягор Фёдаравіч, н. у 1905, партызан, загінуў у 1944.

БІЦЯЙ Аляксандр Пятровіч, загадчык Чашніцкага Дома культуры, партызан, расстраляны.

БУЕВІЧ Юзэфа, расстраляна ў 1943 за сувязь з партызанамі.

БУРАКОЎ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1908, партызан, прапаў без вестак у жніўні 1941.

БУТАН, вартаўнік папяровай фабрыкі «Чырвоная зорка», расстраляны 05.07.1941.

ВАСЮТА Марк Емяльянавіч, павешаны 9.02.1944 за сувязь з партызанамі.

ВЕРАБЕЙЧЫК, партызан, прапаў без вестак.

ВЕРАБЕЙЧЫК Марыя Восіпаўна, расстраляна 15.02.1942 разам з дзецьмі за сувязь з партызанамі.

ВІНЯДОЎСКАЯ Ксенія Андрыянаўна, падпольшчыца, расстраляна.

ВІШНЕЎСКАЯ Варвара, н. у 1870, расстраляна.

ВІШНЕЎСКАЯ Надзея Ісакаўна, павешана 9.02.1944.

ВІШНЕЎСКІ Міхаіл Антонавіч, расстраляны.

ГАЛЫНА Мікалай Апанасавіч, расстраляны ў 1944 за сувязь з партызанамі.

ГАЛЫНА (яго маці), расстраляна ў 1944 за сувязь з партызанамі.

ГОЛУБЕЎ Дзмітрый Якаўлевіч, сувязны Чашніцкай брыгады «Дубава», расстраляны 2.05.1944.

ДЗІВУЛІНСКІ Адольф Іванавіч, партызан атрада імя С. Г. Лазо брыгады «За Савецкую Беларусь», загінуў 22.04.1944 ва Ушацкім раёне.

ЖЫЖНЕЎСКАЯ Яніна Лявонцьеўна, н. у 1923, расстраляна ў 1943 за сувязь з партызанамі.

КАЗЛОЎ Іван Ільіч, партызан, прапаў без вестак.

КОРЗАН Клаўдзія, сувязная, прапала без вестак.

КРАСНІК Лаўрэнцій, расстраляны.

КРЭГЕР Алег Аляксандравіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў 25.06.1944.

КРЭГЕР Аляксандр Андрэевіч, партызан, загінуў 25.06.1943.

КУРОК Міхаіл Ульянавіч, партызан, прапаў без вестак.

ЛАЙКО Валянцін, партызан, загінуў 16.04. 1944.

ЛОГІНАЎ Павел Ануфрыевіч, н. у 1896, урач Чашніцкай бальніцы, расстраляны ў 1943 за сувязь з партызанамі.

МОНКІНА, расстраляна 15.02.1943 разам з чатырма дзецьмі за сувязь з партызанамі.

НОРКА Восіп Міхайлавіч, расстраляны.

ПАДРЭЗ Карп Васільевіч, партызан, загінуў у кастрычніку 1943.

ПАКШЫНА, расстраляна ў 1943 за сувязь з партызанамі.

ПАСЛУШЫН Мікалай Міхайлавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», загінуў у красавіку 1944, пахаваны ў в. Слабада Бягомльскага раёна Мінскай вобл.

ПЛОТНІК Барыс, н. у 1924, расстраляны.

ПУЗАНАЎ Васіль Сямёнавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

ПУЗАНАЎ Мяфодзій Сямёнавіч, партызан Чашніцкай брыгады «Дубава», прапаў без вестак.

РАЖКО Емяльян Аляксандравіч, партызан, прапаў без вестак 16.08.1944.

РАСАНАЎ Іван Лукіч, н. у 1906, партызан, прапаў без вестак.

САВІЦКІ Іван Іванавіч, н. у 1920, расстраляны ў 1942 за сувязь з партызанамі.

СУШЧЭЎСКАЯ Кацярына Андрэеўна, расстраляна ў 1943 за сувязь з партызанамі.

СЫСКО Рыгор Міхайлавіч, партызан, загінуў у 1942 у Валожынскім раёне Мінскай вобл.

ТУРУТА-ВАЎЧАНКОВА Вера Сяргееўна, настаўніца, расстраляна за сувязь з партызанамі.

Н. Р. Эйсманд

УНУКОВІЧ Тамара, 14 год, расстраляна ў лютым 1943 за сувязь з партызанамі.

ШКІТКО Іван Міхайлавіч, партызан, прапаў без вестак.

ШОСТАК Кацярына Фядосаўна, н. у 1920, рабочая Чашніцкага спіртзавода, расстраляна 13.01.1944 за сувязь з партызанамі.

ШЫНКЕВІЧ Барыс Максімавіч, н. у 1913, расстраляны ў лютым 1944 за сувязь з партызанамі.

ШЫПУЛЯ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1904, партызан, прапаў без вестак.

ЭЙСМАНД Ніна Робертаўна, н. у 1914, урач пас. Акцябрскі, расстраляна ў ліпені 1944 за сувязь з партызанамі.

Воіны-землякі, якія загінулі і прапалі без вестак на франтах Вялікай Айчыннай вайны ў 1941—1945 гг.

АКЦЯБРСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БАЯРЫ

АЛЬШЭЎСКІ Васіль Навумавіч, прапаў без вестак у жніўні 1944.

АЛЬШЭЎСКІ Даніла Навумавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

АЛЬШЭЎСКІ Іван Навумавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ЗЕЛЯНУХА Іван Тарасавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944 у Літве.

ЗЯБКО Адам Максімавіч, рад., загінуў 13.02.1945.

КАСЦЯНКА Стафан Сідаравіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1942.

КАСЦЯНКА Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1918, рад., загінуў у снежні 1942.

КАТОРАЦ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1923, рад., загінуў 9.10.1944 у Літве.

КАЧАНАЎ Парфірый Сямёнавіч, рад., загінуў 29.04.1945 у г. Вялікія Лукі Пскоўскай вобл.

ПАДАЛЕЦ Фёдар Захаравіч, н. у 1912, рад., загінуў 4.08.1944.

ПЯТРАШКА Сямён, рад.

СЕРАБРО Васіль Фёдаравіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1943 пад Кіевам.

СЕРАБРО Дзмітрый Захаравіч.

СЕРАБРО Іван Захаравіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

СЕРАБРО Іван Піліпавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

СЕРАБРО Пракоп Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941 пад Смаленскам.

СЕРАБРО Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1941.

СЕРАБРО Сяргей Кірылавіч, н. у 1912, рад., памёр ад ран 18.07.1944 у Літве.

СЕРАБРО Яфім Цімафеевіч, н. у 1903, рад., загінуў 31.06.1944 у Літве.

ЧАРНУХА Уладзімір Гаўрылавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ВЁСКА ВЯЛІКАЯ ВЯДРЭНЬ

АЛЕКСАНДРОВІЧ Васіль Сідаравіч, н. у 1910, рад., загінуў у маі 1944.

АСІПОВІЧ Іван Рыгоравіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак.

АСІПОВІЧ Уладзімір Іванавіч, н. у 1921, рад., загінуў 17.09.1944 у Латвіі.

БІЦЯЙ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1892, рад., загінуў у 1943.

БІЦЯЙ Пётр Міхайлавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1943.

БРЫЛЬ Іван Анціпавіч, н. у 1918, рад.

БРЫЛЬ Кузьма Антонавіч, загінуў у ліпені 1941.

БРЫЛЬ Уладзімір Антонавіч, н. у 1922, рад.

БРЫЛЬ Уладзімір Барысавіч, рад., загінуў 14.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ЗАЛЕСКІ Васіль Восіпавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1944.

ЗАЛЕСКІ Іван Антонавіч, н. у 1921, рад.

ЗАЛЕСКІ Іван Данілавіч, н. у 1910, рад.

ЗАЛЕСКІ Сямён Восіпавіч, рад., прапаў без вестак пад Вязьмай.

ЗАЛЕСКІ Фядос Еўдакімавіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЗЕЛЯНУХА Васіль Захаравіч, рад., загінуў 13.03.1945.

КАСЦЯНКА Сцяпан Сідаравіч, рад.

КІРКІЖ Адам Цітавіч, загінуў 22.09.1944 у Латвіі.

КІРКІЖ Рыгор Андрэевіч, н. у 1925, рад., загінуў 23.04.1945 у Германіі.

КІРКІЖ Ягор Андрэевіч, н. у 1925, рад., загінуў 23.04.1945 пад Берлінам.

МІЦЬКАВЕЦ Станіслаў Данілавіч, н. у 1921, рад., загінуў у ліпені 1941.

МІЦЬКАВЕЦ Фёдар Данілавіч, н. у 1910, рад., загінуў 7.04.1944 у Магілёўскай вобл.

ПАДАЛЕЦ Мікалай Данілавіч, рад., загінуў 8.09.1944 пры вызваленні Літвы.

ПАДАЛЕЦ Лявонцій Савельевіч, рад., загінуў 7.08.1944 у Літве.

ПАДАЛЕЦ (імя невядома) Васільевіч, н. у 1903, рад., загінуў 10.06.1942 у Ленінградскай вобл.

ПАНКРАТ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1916, старш., загінуў 21.08.1944 пры вызваленні Малдавіі.

ПАНКРАТ Фядос Фёдаравіч, н. у 1918, рад.

ПАНКРАТ Якаў, рад., загінуў у 1941.

ПЯТРАШКА Аляксандр Кліменцьевіч, н. у 1907, рад., загінуў 07.04.1945.

ПЯТРАШКА Аляксей Кліменцьевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 7.04.1944.

ПЯТРАШКА Трафім Кірылавіч, рад., загінуў у 1945.

ПЯТРАШКА Цімафей Сцяпанавіч, н. у 1909, рад., загінуў 28.04.1945 у Германіі.

СЛАВАК Васіль Максімавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 31.07.1941.

СЛАВАК Іван Герасімавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1945.

СЛАВАК Цімафей Герасімавіч, рад., загінуў 8.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ТЫШКЕВІЧ Яфім Сямёнавіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1943.

ВЁСКА МАЛАЯ ВЯДРЭНЬ

АТРАШКЕВІЧ Пётр Цімафеевіч, н. у 1897, рад., памёр ад ран 11.08.1944.

БАРАДАЎКА Андрэй Гаўрылавіч, рад., загінуў 17.06.1944 пры вызваленні Латвіі.

БАРАДАЎКА Васіль Піліпавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.

БАРАДАЎКА Іван Піліпавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.

БРЫЛЬ Антон Емяльянавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1942.

БРЫЛЬ Кірыл Макаравіч, рад.

БРЫЛЬ Мікалай Кірылавіч, рад.

БРЫЛЬ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944.

БРЫЛЬ Мікалай Цімафеевіч, рад., загінуў у 1945 у п. Ватуціна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

БРЫЛЬ Нестар Фёдаравіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1941.

БРЫЛЬ Сямён Антонавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1941.

БРЫЛЬ Сямён Мікалаевіч, н. у 1911, рад., загінуў пры вызваленні Прыбалтыкі.

БРЫЛЬ Яўген Аляксандравіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран у красавіку 1945 у Германіі.

БРЫЛЬ Яфім Фёдаравіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1942.

ДОЎГІ Павел Іванавіч, н. у 1901, рад., загінуў 17.10.1944 у г. Даўгапілсе (Літва).

ДОЎГІ Павел Якаўлевіч, н. у 1901, рад., загінуў пры вызваленні Прыбалтыкі.

ДОЎГІ Сямён Сцяпанавіч, рад.

КАЛЕСНІКАЎ Іван Васільевіч, рад.

КАТОРАЦ Рыгор Дзмітрыевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЧАРГІН Пётр Антонавіч, рад., загінуў 1.08.1944.

КІРКІЖ Васіль Емяльянавіч, рад., загінуў 4.08.1944 пры вызваленні Літвы.

КІРКІЖ Піліп Ціт авіч, рад., загінуў 4.08. 1944.

КУРАК Адам Фёдаравіч, прапаў без вестак.

МУРАШКА Міхаіл Васільевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.

МУРАШКА Ягор Пятровіч.

НОРКА Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1923, сярж., загінуў 7.03.1945 у Калінінградскай вобл.

НОРКА Уладзімір Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ПАЗНЯК Даніла Іванавіч, н. у в. Дуброва Пачаевіцкага сельсавета, рад., загінуў 15.05. 1942.

ПАНКРАТ Максім Раманавіч, загінуў у 1943.

ПЫЗІН Аляксей Аляксеевіч, рад.

ПЯТРАШКА Цімафей Сцяпанавіч, рад., загінуў 28.04.1945.

СІДЗЯКА Казімір Ігнатавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 6.08.1941.

ВЁСКА ХАРАКОВА

АСІПОВІЧ Іван Дзям'янавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні г. Белграда.

АСІПОВІЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Прыбалтыкі.

ЗЯБКО Іван Паўлавіч, н. у 1889, рад., загінуў 28.01.1945 у с. Чыстыя Пруды Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

ЗЯБКО Канстанцін Яфімавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.

ЗЯБКО Сямён Васільевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.

ЗЯБКО Фядос Фёдаравіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1945.

КІРКІЖ Павел Анатольевіч, н. у 1921, рад., загінуў 6.03.1945 у Германіі.

ПЯТРАШКА Міхаіл Мікалаевіч, загінуў у 1944.

СЕРАБРО Міхаіл Кірылавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1941.

СЕРАБРО Яўген Антонавіч, н. у 1926, рад., загінуў 23.04.1945 у Германіі.

ПАСЁЛАК ПЕРШАЕ МАЯ

БРЫЛЬ Мікалай Маркавіч, рад., загінуў у сакавіку 1945 у Германіі.

ВЯРТАШОНАК Цімафей Нічыпаравіч, рад., загінуў пры вызваленні г. Лепеля Віцебскай вобл.

ДЗЕДУШКІН Маўрын Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак.

КАЗЛОЎ Сяргей Міронавіч, н. у 1902, рад., загінуў 31.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

КАШПАР Васіль Сямёнавіч, рад., загінуў 23.12.1944 у Латвіі.

КУХТА Яфім Дзмітрыевіч, рад., загінуў пад Смаленскам.

ЛАХАНЧЫК Яўстафій Сцяпанавіч, рад.

МАРЦІНОВІЧ Марк Багданавіч, рад., загінуў 29.07.1944 пры вызваленні Літвы.

САЛАЎЁЎ Дзмітрый Пракопавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.

САФОНАЎ Пётр Трафімавіч, прапаў без вестак.

СЕЛЬВАНОВІЧ Максім Васільевіч, рад., прапаў без вестак.

СЕМЯНІДА Фёдар Міхайлавіч, загінуў 23.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ТАРАСЕВІЧ Рыгор, рад., загінуў у 1944 у Смаленскай вобл.

ПАСЁЛАК МІЦЬКАЎЦЫ

МІЦЬКАВЕЦ Барыс Цімафеевіч, рад.

ЦЫРУЛЬНІК Васіль Цімафеевіч, лейт., прапаў без вестак 22.06.1944.

ШЫНКЕВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак 14.06.1944.

ШЫНКЕВІЧ Майсей Яфімавіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1942.

ШЫНКЕВІЧ Пётр Яфімавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1942.

ШЫНКЕВІЧ Сяргей Восіпавіч, н. у 1891, рад., прапаў без вестак.

ШЫНКЕВІЧ Трафім Восіпавіч, н. у 1910.

ШЫНКЕВІЧ Яўген Пятровіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

АЛЬШАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АЛЬШАНКА

АЛЕКСАНДРОВІЧ Васіль Ільіч, рад., загінуў 1.09.1944 у Літве.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Іван Несцеравіч, рад., загінуў у Літве.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Міхаіл Мікітавіч, н. у 1922, рад., памёр ад ран у жніўні 1944.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Рыгор Мікітавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Цярэнцій Мікітавіч, рад.

БАГДАНАЎ Уладзімір Восіпавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак 23.10.1944.

БАРАДАЎКА Кірыл Марцінавіч, загінуў 25.01.1945 у Латвіі.

ГАЛАЙ Рыгор Карнеевіч, н. у 1906, рад., памёр у палоне 10.02.1942.

ГАЛАЙ Фядос Карнеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

КОРБАН Аляксандр Анісімавіч, н. у 1917, рад., загінуў у 1945 у г. Рыга (Латвія).

КОРБАН Афанасій Анісімавіч, н. у 1909, рад., загінуў у лістападзе 1944 у г. Рыга (Латвія).

КОРБАН Васіль Мікітавіч, рад., загінуў 15.09.1944 у Латвіі.

КОРБАН Іван Васільевіч, рад., загінуў 4.08. 1944 у Літве.

КОРБАН Іван Дзмітрыевіч, рад., загінуў 29.03.1945 у Чэхаславакіі.

КОРБАН Мікалай Паўлавіч, н. у 1912, рад., загінуў 18.02.1942 у Смаленскай вобл.

КОРБАН Пётр Якаўлевіч, рад., загінуў 13.01.1945 у Калінінградскай вобл.

ПАДРЭЗ Іван Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак.

ПАДРЭЗ Сцяпан Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні.

ПАДРЭЗ Цярэнцій Ермалаевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1943.

ТАЛАЙ Яфім Платонавіч, рад., загінуў 15.12.1944 у Венгрыі.

ШАХ Трафім Пятровіч, рад., загінуў 24.01. 1945 ва Усходняй Прусіі.

ШЫРКО Ілья Міхайлавіч, рад., загінуў 4.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ШЫРКО Сяргей Мікалаевіч, н. у 1914, мал. сярж., загінуў 18.01.1943.

ВЁСКА АРЭШАНКА

КАТУЛЬСКІ Міхаіл Васільевіч, н. у 1900, загінуў у 1945 у Літве.

ШУМСКІ Васіль Лукіч, н. у 1910, загінуў у 1944 у Літве.

ХАРКАВЕЦ Арцём Якаўлевіч, лейт., загінуў 3.02.1945.

ВЁСКА АСТАШОВА

БАРАДАЎКА Васіль Іванавіч, н. у 1922, рад., загінуў у жніўні 1944.

БАРАДАЎКА Іван Селівестравіч, рад., прапаў без вестак 2.08.1944.

БАРАДАЎКА Мікалай Ягоравіч, рад., загінуў 29.03.1945 у Латвіі.

БАРАДАЎКА Піліп Аляксандравіч, рад., прапаў без вестак 3.08.1944.

ЖЭЎНО Міхаіл Яфімавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

КАЗЛОЎ Дзмітрый Сяменавіч, рад., прапаў без вестак 3.08.1944.

КАЗЛОЎ Іван Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

КАТУЛЬСКІ Іван Восіпавіч, рад., загінуў 1.08.1944 у Літве.

КАТУЛЬСКІ Іван Кліменцьевіч.

КАТУЛЬСКІ Іван Якаўлевіч, н. у 1920, старш., загінуў 2.08.1943 у в. Пустошка Ленінградскай вобл.

КАТУЛЬСКІ Міхаіл Антонавіч, загінуў восенню 1941 пад Масквой.

ПЕТУХОЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1922, рад., загінуў 3.02.1942 у Ленінградскай вобл.

ПЯСЕЦКІ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПЯСЕЦКІ Іван Аляксеевіч, камандзір, прапаў без вестак.

ПЯСЕЦКІ Фёдар Тарасавіч, рад., прапаў без вестак 11.08.1944.

СЕМЯНЬКОЎ Дзям'ян Восіпавіч, н. у 1916, сярж., прапаў без вестак 16.06.1943.

ХАРКАВЕЦ Арцём Якаўлевіч, лейт., загінуў 3.02.1945.

ШАЛАХАН Афанасій Іванавіч, н. у 1920, ст. сярж., памёр ад ран 18.05.1945 у Чэхаславакіі.

ВЁСКА БАРАВЫЯ

АЛЕКСАНДРОВІЧ Пётр Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Прохар Сцяпанавіч, рад., загінуў 8.10.1944 у Літве.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Уладзімір Паўлавіч, прапаў без вестак.

БІЦЯЙ Мікіта Ягоравіч, рад., загінуў 5.08. 1944 у Літве.

БІЦЯЙ Сцяпан Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

МІЦЬКАВЕЦ Ілья Дзмітрыевіч, н. у 1922, загінуў у 1945 у Літве.

ПАЛІТЫКА Сямён Раманавіч, рад., прапаў без вестак у 1944 пад Смаленскам.

ШАХ Аляксандр Фёдаравіч, рад., загінуў 17.03.1943 у Старарускім раёне Наўгародскай вобл.

ШАХ Арцём Сцяпанавіч, н. у 1913, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.

ШАХ Навум Пятровіч, рад., загінуў 17.09. 1944 у Латвіі.

ВЁСКА ВІШКАВІЧЫ

КАСЦЯНКА Аляксей Пятровіч, н. у 1919, мал. сярж., загінуў 11.08.1941 у Смаленскай вобл.

КАСЦЯНКА Герасім Цітавіч, н. у 1912, загінуў у 1941 пад Смаленскам.

КАСЦЯНКА Кузьма Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у 1941 пад Кіевам.

КАСЦЯНКА Лукаш Фёдаравіч, н. у 1908, загінуў у 1941 пад Ленінградам.

КАСЦЯНКА Павел Якаўлевіч, н. у 1909, рад., загінуў 9.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

КАСЦЯНКА Піліп Захаравіч, загінуў 11.08. 1944 у в. Пар Біржайскага раёна (Літва).

КАСЦЯНКА Сяргей Фядосавіч, н. у 1910, рад., загінуў 28.10.1944 у Латвіі.

КАСЦЯНКА Фёдар Якаўлевіч, н. у 1912, загінуў у 1941 пад Масквой.

КЛЕС Пётр Мікітавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ЛЯДЗІНСКІ Мікалай Сяменавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.

ЛЯДЗІНСКІ Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1908, рад., загінуў 25.10.1944 у с. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

МІЦЬКАВЕЦ Васіль Дзянісавіч, рад., прапаў без вестак.

МІЦЬКАВЕЦ Леанід Сяргеевіч, н. у 1913, сярж., прапаў без вестак у жніўні 1941.

САПЕЛКА Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1910, загінуў у 1944 у Латвіі.

СЯНЬКО Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1910, рад., загінуў 31.10.1944 у Латвіі.

СЯНЬКО Аляксандр Фёдаравіч, рад., загінуў 20.11.1944 пры вызваленні Літвы.

СЯНЬКО Арцём Міхайлавіч, н. у 1915, рад., загінуў 12.09.1944.

СЯНЬКО Кузьма Кандратавіч, рад., прапаў без вестак 5.09.1944.

СЯНЬКО Леанід Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак 29.03.1944.

СЯНЬКО Сцяфан Паўлавіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 23.03.1945 у Прыбалтыцы.

ТРАПАЧОЎ Фядос Іванавіч, н. у 1886, рад., памёр ад ран 3.02.1945 у Калінінградскай вобл.

ХАДКЕВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1921, загінуў у 1941 у г. Астрог Ровенскай вобл.

ВЁСКА ВЯЖОЎКА

ГНЯЎКО Сяргей Емяльянавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у верасні 1941.

ГНЯЎКО Фёдар Емяльянавіч, рад., загінуў 21.02.1945.

ДОЎГІ Іван Ільіч, н. у 1908, рад., загінуў 26.07.1942 у Літве.

ДОЎГІ Макар Якубавіч, н. у 1914, рад., загінуў 29.07.1944 у Літве.

КЛЮКІН Уладзімір Кузьміч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ПАДАЛЕЦ Антон Піліпавіч, н. у 1912, загінуў у 1945 у Латвіі.

ПАДАЛЕЦ Мікалай Лаўрэнцьевіч, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.

ШУГАЛЕЙ Іван Фёдаравіч, н. у 1906, загінуў у 1945.

ШУГАЛЕЙ Пётр Пятровіч, н. у 1918, загінуў у 1945 у Прыбалтыцы.

ВЁСКА ВЯЛІКІЯ СМАЛЯНЦЫ

БАРАДАЎКА Навум Якаўлевіч, н. у 1924, загінуў у 1944 у Польшчы.

БАРАНАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1943 пад Сталінградам.

БІЗЮК Фядос Кузьміч, н. у 1904, рад., загінуў у чэрвені 1941.

БІЦЯЙ Васіль Парфёнавіч, н. у 1920, загінуў 15.08.1941.

БУЛАЎКА Іван Пятровіч, н. у 1924, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

БЯЛЯЦКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ДОЎГІ Аляксей Мікалаевіч, рад., прапаў без вестак 30.11.1944.

ДОЎГІ Ягор Мікалаевіч, н. у 1918, рад., загінуў 16.10.1944 у Літве.

ДУБІНЕЦ Іван Макаравіч, н. у 1907, загінуў у Літве.

Помнік загінуўшым воінам і партызанам у вёсцы Вялікія Смалянцы

ДУБІНЕЦ Іван Сямёнавіч, н. у 1908, рад., загінуў 25.09.1944 у Латвіі.

ДУБІНЕЦ Кузьма Макаравіч, н. у 1915, загінуў у 1942 пад Ленінградам.

ДУБІНЕЦ Ціт Макаравіч, н. у 1904, загінуў у 1944 у Літве.

КАТОРАЦ Мікалай Ігнатавіч, рад., загінуў 15.09.1944 у Латвіі.

КАТОРАЦ Фёдар Якаўлевіч, рад., загінуў 22.10.1944 у Калінінградскай вобл.

КАТОРАЦ Яфім Якаўлевіч, рад., загінуў 21.09.1944 у Латвіі.

КРУГЛІК Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЛІЗУКА Іван Тарасавіч, н. у 1919, рад., загінуў у ліпені 1941 у Мурманску.

МІЦЬКАВЕЦ Кірыл Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

МІЦЬКАВЕЦ Майсей Ігнатавіч, н. у 1906, загінуў у 1944 у Польшчы.
МІЦЬКАВЕЦ Рыгор Іванавіч, рад., загінуў 22.12.1944 у Латвіі.
МУРАШКА Васіль Іванавіч, н. у 1919, загінуў у 1942 пад Масквой.
МУРАШКА Кірыл Кузьміч, н. у 1916, рад., загінуў 29.10.1944 у Латвіі.
НОРКА Леанід Міхайлавіч, сярж., загінуў у ліпені 1942. Пахаваны ў г. Веліж Смаленскай вобл.
НОРКА Сямён Восіпавіч, рад., прапаў без вестак 7.10.1941.
ПАДРЭЗ Міхаіл Марцінавіч, н. у 1919, загінуў у 1941 пад Смаленскам.
ШАХ Сямён Харытонавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.
ШЫРКО Аляксей Іванавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ГРУШАВА

БАРАДАЎКА Антон Ермалаевіч, н. у 1902, рад., загінуў 19.02.1945 у с. Лугавое Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.
БАРАДАЎКА Іван Ціханавіч, н. у 1920, загінуў у 1943 на Украіне.
БАРАДАЎКА Марк Ціханавіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.
БАРАДАЎКА Пётр Рыгоравіч, рад., загінуў 7.08.1944 у Літве.
МІЦЬКАВЕЦ Захар Рыгоравіч, рад., загінуў у Літве.
МІЦЬКАВЕЦ Павел Цімафеевіч, рад., загінуў у Літве.
МІЦЬКАВЕЦ Пракоп Трафімавіч, рад., загінуў у Літве.

ВЁСКА ДРЫМАЎШЧЫНА

БАКАН Ігнат Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў у верасні 1941.
ЛУЗГІН Гаўрыла Пракопавіч, рад., загінуў 1.08.1944 у Літве.
ШАБЛОЎСКІ Віктар Мікітавіч, рад., загінуў 21.12.1944 у Латвіі.
ШАРЫК Васіль Мікітавіч, рад., прапаў без вестак 22.10.1944.

ВЁСКА ДУБІНЦЫ

ДУБІНЕЦ Васіль Несцеравіч, н. у 1916, рад., загінуў 1.07.1943.
ДУБІНЕЦ Яфім Лукіч, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.
КЛЕС Фёдар Уладзіміравіч, рад., загінуў 7.08.1944 у г. Біржай (Літва).
КОРБАН Даніла Міронавіч, н. у 1916, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.
КОРБАН Дзяніс Міронавіч, н. у 1914, загінуў у 1941 пад Смаленскам.
КОРБАН Ціхан Мікалаевіч, рад., загінуў 20.01.1943 ва Усходняй Прусіі.
МАРКОЎКА Уладзімір Пятровіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.
МІЦЬКАВЕЦ Афанасій Афанасьевіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1944 пад Оршай.
ПАДАЛЕЦ Павел Іванавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1944 у Літве.
ПАДАЛЕЦ Павел Савельевіч, рад., загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.
ПАДАЛЕЦ Сямён Мікалаевіч, н. у 1920, загінуў у 1941 пад Тулай.
ПАДРЭЗ Фёдар Восіпавіч, н. у 1904, рад., загінуў 11.08.1944 у Літве.
ПАДАЛЕЦ Якаў Іванавіч, н. у 1918, загінуў у 1943 пад Тулай.

ВЁСКА ЗАЙМІШЧА

ДОЎГІ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.
ДОЎГІ Макар Мікалаевіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1941 пад Ельняй.
ДОЎГІ Пётр Мікалаевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.
КАРБОЎСКІ Макар Дзмітрыевіч, рад., загінуў у 1941.
СІНЬКЕВІЧ Ягор Цімафеевіч, н. у 1904, рад., загінуў 7.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
СКУБАНОВІЧ Андрэй Фёдаравіч, сярж., прапаў без вестак 2.10.1941.
СКУБАНОВІЧ Пётр Аляксеевіч, рад., загінуў 20.08.1944 у Літве.
СКУБАНОВІЧ Раман Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 8.02.1942.

ВЁСКА ЛУЦК

КОРБАН Антон Сцяпанавіч, н. у 1911, загінуў у 1943 пад Сталінградам.
КОРБАН Майсей Лявонавіч, н. у 1915, загінуў у 1943 пад Сталінградам.
КОРБАН Міхаіл Васільевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.
КОРБАН Фёдар Ціханавіч, рад., прапаў без вестак.
КОРБАН Ягор Лявонавіч, н. у 1905, загінуў у 1941 пад Ленінградам.
МІЦЬКАВЕЦ Васіль Іванавіч, н. у 1909, загінуў у 1941 пад Смаленскам.

ВЁСКА МАЛЫЯ СМАЛЯНЦЫ

БІЦЯЙ Нічыпар Фёдаравіч, старш., загінуў у 1941.
ІГНАТОВІЧ Сямён Сцяфанавіч, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.
КАЗАКОЎ Аляксей Савельевіч, рад., загінуў 30.07.1944 у Літве.
МІЛЕЎСКІ Вячаслаў Валянцінавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944 у Літве.

ПАДРЭЗ Фёдар Емяльянавіч, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.

САКАЛОЎСКІ Восіп Восіпавіч, рад., загінуў 22.12.1944 у Латвіі.

СЛАВАК Міхаіл Кірылавіч, рад., загінуў 22.12.1944 у Латвіі.

ШЫРКО Леанід Фядосавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ВЁСКА МАРЫНЦЫ

КІРКІЖ Сяргей Максімавіч, рад., загінуў 1.08.1944 у Літве.

САПЕЛКА Якаў Прохаравіч, рад., загінуў 2.08.1944 у Латвіі.

ВЁСКА МІХАЛОВА

ДУБІНЕЦ Васіль Несцеравіч, н. у 1916, рад., загінуў 13.08.1943 у Ленінградскай вобл.

КАСЦЯНКА Ісай Андрэевіч, рад., загінуў 1.07.1943.

КОРБАН Ціхан Мікалаевіч, рад., загінуў 20.01.1943 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА НАДДАЧЫ

ЖАЎНО Піліп Аляксеевіч, рад., загінуў 11.08.1944 у Літве.

КАЗЛОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1941 пад Смаленскам.

КАТОВІЧ Іван Майсеевіч, рад., загінуў 4.05.1945.

ВЁСКА ПАПОЎКА (цяпер Арэшанка)

БАРАДАЎКА Іван Іванавіч, рад., прапаў без вестак 2.08.1944.

ВАРАНЬКО Піліп Іванавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.

ЖАЎНО Уладзімір Сцяпанавіч, рад., загінуў 17.11.1944 у Літве.

ЗАЛЕСКІ Фёдар Максімавіч, рад., загінуў 11.01.1944 у в. Хотмелі Віцебскага раёна.

ЗЯНЬКО Іван Сіманавіч, рад., загінуў 15.09.1944 у Латвіі.

КАТУЛЬСКІ Міхаіл Васільевіч, н. у 1900, рад., загінуў 26.01.1945 у Літве.

ХАРКЕВІЧ Ягор Тарасавіч, н. у 1910, рад., загінуў 31.01.1945 пры вызваленні Літвы, пахаваны ў г. Каўнасе.

ВЁСКА ПРЫМАЧЫНА

АЗЯВА Міхаіл Гаўрылавіч, рад., памёр ад ран 27.03.1945 у Польшчы.

ГРЫНЬ Васіль Андрэевіч, рад., загінуў 25.07.1944 у Літве.

ДУБІНЕЦ Андрэй Ціханавіч, н. у 1915, ст. лейт., загінуў у 1941 пад Брэстам.

ДУБІНЕЦ Рыгор Сяргеевіч, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.

ШЫРКО Мікіта Харытонавіч, н. у 1918, загінуў 17.10.1943 на Украіне.

ШЫРКО Сідар Харытонавіч, рад., памёр ад ран 20.11.1945 у Германіі.

ВЁСКА ПЯЧОЎКА

КАЗЛОЎСКІ Усцін Васільевіч, н. у 1909, рад., загінуў 26.07.1944 у Літве.

ПЯСЕЦКІ Іван Дзянісавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

СМАЛЯК Іван Дзянісавіч, н. у 1913, рад., памёр у палоне 16.07.1941.

ВЁСКА РАГАНАВІЧЫ

ГАНЧАРОЎ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1911, рад., загінуў 13.08.1944 у Літве.

ДАНІЛЕНКА Іван Васільевіч, рад., загінуў 1.09.1943 пад Ленінградам.

ДОЎГІ Аляксей Яфімавіч, н. у 1905, загінуў у 1942 пад Масквой.

ДОЎГІ Фёдар Фёдаравіч, рад., загінуў у Літве.

ДУБІНЕЦ Гаўрыла Уладзіміравіч, рад., загінуў 30.01.1945 у Латвіі.

ВЁСКА ТАРАНТОВА

АКСЮТА Васіль Пятровіч, рад., загінуў 22.11.1944 у Латвіі.

АКСЮТА Мікалай Іванавіч, рад., загінуў 11.10.1944 у Літве.

АМБРУЗЕВІЧ Ніканор Ісаевіч, рад., загінуў 14.02.1943 у Латвіі.

ВАСЮК Васіль Іванавіч, рад., загінуў 20.02.1945 у Латвіі.

ВЕРАМЕЙ Аляксандр Паўлавіч, рад., загінуў 5.04.1945.

ВЕРАМЕЙ Віктар Лявонавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1941 пад Масквой.

ВЕРАМЕЙ Іван Лявонавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЕРАМЕЙ Міхаіл Лявонавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1945 пад Берлінам.

ДОЎГІ Васіль Іванавіч, н. у 1909, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.

ДОЎГІ Іван Сямёнавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1941.

ДОЎГІ Іван Сяргеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ДОЎГІ Макар Мікалаевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ДОЎГІ Мікалай Фёдаравіч, рад., загінуў 14.09.1944 у Латвіі.

ДОЎГІ Пётр Ігнатавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у 1941.

ДОЎГІ Пётр Ісакавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ДОЎГІ Фёдар Васільевіч, рад., загінуў 11.10.1944 у Латвіі.

ДОЎГІ Фёдар Мікалаевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

ДОЎГІ Ягор Мікалаевіч, н. у 1918, загінуў у 1944 у Латвіі.
ДОЎГІ Якаў Васільевіч, рад., загінуў 4.01. 1945 у Латвіі.
ДОЎГІ Яфім Адамавіч, н. у 1903, рад., загінуў 3.03.1945 у Калінінградскай вобл.
МАТОРНЫ Уладзімір Парфёнавіч, камандзір, прапаў без вестак.
ШЫБЕКА Аляксей Андрэевіч, рад., загінуў 27.12.1944 у Латвіі.

ВЁСКА УХЛЁ

ДУБРОЎСКІ Іван Андрэевіч, н. у 1905, рад., загінуў у 1941 пад Смаленскам.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Сідаравіч, н. у 1916, рад., загінуў у чэрвені 1941 пад Масквой.
МАРЦІНОВІЧ Максім Гаўрылавіч, рад., прапаў без вестак 20.02.1945.
МАРЦІНОВІЧ Мікалай Сідаравіч, н. у 1906, загінуў у 1941 пад Ленінградам.
МАРЦІНОВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1915, загінуў у 1945 у Прыбалтыцы.
МАРЦІНОВІЧ Яфім Гаўрылавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак 15.06.1944.
ЦІХАМІРАЎ Ціт Маркавіч, н. у 1893.
ШЫДЛОЎСКІ Якаў Якаўлевіч, рад., загінуў у Польшчы.

ВЁСКА ШАЎКОЎШЧЫНА

АЗАРСКІ Іван Іванавіч, рад., загінуў 15.10.1944 у Латвіі.
БІЦЯЙ Сцяпан Сафонавіч, н. у 1924, мал. сярж., загінуў 8.04.1945 у Калінінградскай вобл.
КІРКІЖ Іван Іванавіч, н. у 1907, загінуў у 1942 пад Ленінградам.
КОРБАН Аркадзь Прохаравіч, рад., загінуў 8.08.1944 у Літве.
КОРБАН Ілья Якімавіч, рад., загінуў 13.01. 1945 ва Усходняй Прусіі.
КОРБАН Пётр Сямёнавіч, н. у 1914, сярж., загінуў 10.03.1942 у Смаленскай вобл.
КОРБАН Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1916, загінуў 5.05.1945 у Германіі.
КОРБАН Фёдар Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
ПЕТУХОЎ Фёдар Якаўлевіч, рад., загінуў 31.06.1944 у Літве.
САФОНАЎ Антон Усцінавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
САФОНАЎ Дамітрый Кузьміч, рад., загінуў у Літве.
САФОНАЎ Іван Сямёнавіч, сярж., загінуў у Літве.
САФОНАЎ Іван Трафімавіч, н. у 1914, сярж., загінуў 20.10.1941.
САФОНАЎ Майсей Сямёнавіч, старш., загінуў 24.02.1945 у Германіі.
САФОНАЎ Павел Антонавіч, н. у 1920, рад., загінуў 29.06.1944.
СІНКЕВІЧ Восіп Васільевіч, яфр., загінуў 11.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
СЯНЬКО Арцём Міхайлавіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

ВЁСКА ЯЗБА

ПАДРЭЗ Аляксей Цімафеевіч, рад., загінуў 4.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
ШЫРКО Сцяпан Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКІ СЕЛЬСАВЕТА НЕВЯДОМЫ

АЛАШКОВІЧ Адольф Паўлавіч, н. у 1923, рад., загінуў 20.10.1941.
АЛЕКСАНДРОВІЧ Уладзімір Паўлавіч, рад., загінуў 17.06.1944.
БАРАДАЎКА Мікалай Раманавіч, н. у 1907.
БАРАДАЎКА Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1908, загінуў у снежні 1944.
БАРАДАЎКА Якаў Марцінавіч, рад., прапаў без вестак у 1943.
БІЦЯЙ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1895, рад., загінуў 27.10.1941 у Смаленскай вобл.
БІЦЯЙ Піліп Цярэнцьевіч, н. у 1907, загінуў 14.06.1942.
ДОЎГІ Іван Гаўрылавіч, рад., прапаў без вестак 13.03.1945.
ДОЎГІ Фёдар Фёдаравіч, рад., загінуў 24.01.1945.
ДУБІНЕЦ Васіль Міхайлавіч, н. у 1923, рад., загінуў 5.05.1945.
ЖАЎНО Іван Сафронавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941.
ЖАЎНО Пётр Іванавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ЗАЛЕСКІ Васіль Восіпавіч, рад., загінуў 15.01.1945.
ЗАЛЕСКІ Фядос Еўдакімавіч, н. у 1918, рад., памёр ад ран 18.06.1943.
КАСЦЯНКА Цімафей Аляксандравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
КОРБАН Міхаіл Паўлавіч, н. у 1912, рад., загінуў 18.08.1942 у Смаленскай вобл.
КОРБАН Пётр Якаўлевіч, рад., загінуў 13.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
КОРБАН Уладзімір Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 14.09.1944.
МІЖУЙ П. С., загінуў у 1945 у Латвіі.
МІЖУЙ Пракоп Сямёнавіч, рад., прапаў без вестак.
МІЦЬКАВЕЦ Аляксандр Сяргеевіч, рад., загінуў у Смаленскай вобл.
НОРКА Міхаіл Мікалаевіч, сярж., загінуў 7.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
ПАДАЛЕЦ Сямён Пятровіч, н. у 1918, рад., памёр ад ран 18.06.1943, пахаваны ў Калінінскай вобл.
ПЛЮТ Фёдар Панцялеевіч, н. у 1903, рад., загінуў 29.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
САФОНАЎ Іван Сямёнавіч, сярж., загінуў 22.03.1943.

САФОНАЎ Павел Анісімавіч, н. у 1928, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШАШКО Віктар Пятровіч.

АНТАПОЛЬЕЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АНТАПОЛЛЕ

КАНДЫБА Дзмітрый Мікітавіч, н. у 1922, загінуў у 1943.

КАНДЫБА Уладзімір Мікітавіч, н. у 1908, загінуў у 1944.

КАРПАЧ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1925, прапаў без вестак.

КАЧАНАЎ Іван Герасімавіч, прапаў без вестак.

ЛІЦКЕВІЧ Іван, прапаў без вестак.

МАЦЮШЭВІЧ Іван Сямёнавіч, прапаў без вестак.

НІЗАВЕЦ Архіп Мікалаевіч, н. у 1919, прапаў без вестак.

НІЗАВЕЦ Васіль Іосіфавіч, н. у 1915, прапаў без вестак.

НІЗАВЕЦ Дзмітрый Іосіфавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.

НІЗАВЕЦ Дзям'ян, прапаў без вестак.

НІЗАВЕЦ Ларыён Мікалаевіч, н. у 1908, рад., загінуў 23.08.1944.

НІЗАВЕЦ Яфім Іосіфавіч, н. у 1917, прапаў без вестак.

ПАРАХОНЬКА Канстанцін Ігнатавіч, прапаў без вестак.

СЕМЯНЬКОЎ Дзмітрый Васільевіч, рад., памёр ад ран 4.03.1945 у Калінінградскай вобл.

УЛАХОВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1923, прапаў без вестак.

УЛАХОВІЧ Мікалай Мікалаевіч, прапаў без вестак.

УЛАХОВІЧ Ягор Андрэевіч, н. у 1919, прапаў без вестак.

УНСОВІЧ Сцяпан, прапаў без вестак.

ХОДЗЮШ Георг Паўлавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.

ХОДЗЮШ Іван Паўлавіч, н. у 1918, прапаў без вестак.

ХРАПСКІ Мікіта Міхайлавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1941.

ШУРМЕЛЬ Трафім Сафронавіч, н. у 1918, прапаў без вестак.

ВЁСКА АСЯРОДКІ

БАКАН Васіль Іванавіч, загінуў на фронце.

ПІТКЕВІЧ Міхаіл Сямёнавіч.

ПІТКЕВІЧ Уладзімір Раманавіч, н. у 1910, загінуў на фронце.

ПІТКЕВІЧ Ягор Раманавіч, н. у 1911, загінуў на фронце.

ВЁСКА БАБОЎКА

АПЯЧОНАК Іван Ільіч, рад., прапаў без вестак.

АПЯЧОНАК Якаў Яўстахавіч, н. у 1911, рад., загінуў 8.06.1944.

МАЧУЛЬСКІ Генрых Вітольдавіч, прапаў без вестак.

МАЧУЛЬСКІ Канстанцін Вітольдавіч, прапаў без вестак.

ПЛЯСКАЧ Павел Васільевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1945.

ПЛЯСКАЧ Фёдар Антонавіч, рад., загінуў 25.03.1945 у Калінінградскай вобл.

ВЁСКА БАРОК

БАКАН Пётр Рыгоравіч, прапаў без вестак.

БУТНЫ Іван Рыгоравіч, н. у 1924, рад., загінуў 2.02.1944 у Калінінскай вобл.

МУРАШКА Уладзімір Лаўрэнцьевіч, рад., прапаў без вестак пад Смаленскам.

ПРЫСТАЎКА Аляксандр Сцяпанавіч, прапаў без вестак.

ПРЫСТАЎКА Уладзімір Сцяпанавіч, сярж., загінуў 28.11.1944 у Латвіі.

ВЁСКА БУРКАЎШЧЫНА

КАЗІНЕЦ Уладзімір Мікітавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 25.12.1941.

ВЁСКА БАРСУКІ

ЗАСЬКО Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1913, старш., загінуў 23.02.1943 у Днепрапятроўскай вобл.

НАБЕДА Апанас Яфімавіч, рад., загінуў 13.03.1945 у в. Голубева Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.

ШЫБЕКА Ягор Кузьміч, прапаў без вестак.

ВЁСКА БАЯРШЧЫНА

ХАМЯНЬКОЎ Рыгор Аляксандравіч, рад., загінуў 8.10.1944 у Літве.

ВЁСКА БАЯРЫ

ГРЫГАРЭНКА Павел Рыгоравіч, н. у 1922, рад., загінуў 16.04.1942.

ГРЫГАРЭНКА Уладзімір Навумавіч, н. у 1921, прапаў без вестак.

ЕЎПАК Антон Лявонавіч, н. у 1923, загінуў 19.09.1949.

НІЗАВЕЦ Аляксей Яўменавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у жніўні 1941.

НІЗАВЕЦ Захар Фёдаравіч, рад., загінуў у жніўні 1941.

НІЗАВЕЦ Павел Апанасавіч, н. у 1922, рад., загінуў 17.03.1944.

НІЗАВЕЦ Піліп Іванавіч, н. у 1921, прапаў без вестак.

НІЗАВЕЦ Раман Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА БЕЛАЯ ДУБРОВА

БАЎТРУШКА Андрэй Цітавіч, н. у 1916, сярж., загінуў 8.01.1944 у Ленінградскай вобл.

БАЎТРУШКА Васіль Кузьміч, н. ў 1907, рад., загінуў 5.07.1943 у в. Пратасава Малаархангельскага раёна Арлоўскай вобл.

ГІЛЬ Мікіта Аляксеевіч, н. у 1911, рад., памёр ад ран 29.04.1945, пахаваны ў Германіі.

ЗАБЛОЦКІ Васіль Паўлавіч, рад., загінуў 6.02.1945 у в. Пераяслаўскае Зеленаградскага раёна Калінінградскай вобл.

МЫШЛЁНАК Міхаіл Васільевіч, рад., загінуў у Літве.

СМЫК Мікалай Восіпавіч, н. у 1918, рад., памёр ад ран 29.03.1942 у в. Парфіна Ноўгарадскай вобл.

ВЁСКА БЕЛЬНЯКІ

АБАЛЕЦ Піліп Захаравіч, н. у 1902, рад., загінуў 6.08.1944 у Літве.

АГАРАК Аляксей Канстанцінавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

БАЧКАРОЎ Уладзімір Андрэевіч, рад., загінуў у 1944 у Германіі.

БІЦЯЙ Восіп Платонавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

БУДНЫ Рыгор Дарафеевіч, рад., загінуў 7.08.1944.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Аляксей Азаравіч, н. у 1899, рад., загінуў 7.08.1944.

КАРУНЕЦ Герасім Харытонавіч, н. у 1903, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.

КАРУНЕЦ Іван Іванавіч, н. у 1917, загінуў у 1944 пад г. Мінскам.

КАРУНЕЦ Пётр Андрэевіч, н. у 1917, камісар, прапаў без вестак.

КАШПАР Аляксей Антонавіч, н. у 1895, прапаў без вестак.

КАШПАР Апанас Сцяпанавіч, н. у 1900, загінуў 20.04.1944 у Латвіі.

КАШПАР Восіп Васільевіч, н. у 1909, прапаў без вестак.

КАШПАР Іван Аляксеевіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

КАШПАР Мікалай Піліпавіч, н. у 1912, прапаў без вестак.

СКАКУН Фёдар Андрэевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ШАЦЬКО Павел Сяргеевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

ШЧЭРБА Аляксей Герасімавіч, рад., прапаў без вестак 4.08.1944.

ШЧЭРБА Андрэй Іванавіч, н. у 1900, загінуў у 1944 у Германіі.

ШЧЭРБА Барыс Дзмітрыевіч, н. у 1921, загінуў у 1944 у Германіі.

ШЧЭРБА Дзмітрый Іванавіч, н. у 1900, загінуў у 1944.

ШЧЭРБА Мікалай Максімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

ШЧЭРБА Назар Мікалаевіч, н. у 1920, загінуў у 1944 пад Масквой.

ШЧЭРБА Павел Данілавіч, н. у 1920, загінуў у 1942.

ВЁСКА БУДЗІЛАВА

АЎЧЫНКА Раман Рыгоравіч, рад., загінуў 11.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

БАЧКАРОЎ Фядос Міхайлавіч, н. у 1894, рад., загінуў у красавіку 1945 пад Кенігсбергам.

ВЯЦЕОРАЦ Емяльян Паўлавіч, н. у 1911, рад., загінуў 15.10.1944 у Літве.

ЛЮДЫНА Сямён Ульянавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

РАЗАРЭНКАЎ Андрэй Акімавіч, рад., загінуў 28.01.1945 у г. Баграціёнаўску Калінінградскай вобл.

ХРАНКОЎ Савелій Сцяпанавіч, рад., загінуў 19.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ШЧЭРБА Павел Данілавіч, н. у 1920, старш., прапаў без вестак 20.02.1945.

ВЁСКА БУДЗІШЧА

БУРМАК Васіль Сцяпанавіч, рад., загінуў 22.09.1944 у Латвіі.

БУРМАК Восіп Піліпавіч, н. у 1920, рад., загінуў 9.08.1942 у Калінінскай вобл.

ДЗЯГЕЛЬ Афанасій Сямёнавіч, загінуў на фронце.

ЕЎПАК Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1929, рад., загінуў 16.06.1944.

ЦІМАХОВІЧ Дзмітрый Сілівестравіч, загінуў на фронце.

ВЁСКА ДАЛДАЎКА

БАРАВІК Апанас Паўлавіч, н. у 1906, рад., загінуў 11.08.1944 у Літве.

БАРАВІК Іван Яфімавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у 1943.

БАРАВІК Максім Аўрамавіч, н. у 1914, прапаў без вестак.

БАРАВІК Міхаіл Аўрамавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у 1942.

БАРАВІК Сцяпан Аўрамавіч, н. у 1925, рад., загінуў 23.11.1944 у Латвіі.

БАРАВІК Ягор Архіпавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у 1944.

ДОГІЛЬ Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1917, рад., загінуў 30.04.1942.

РАШАТНЁЎ Аляксандр Піліпавіч, н. у 1926, прапаў без вестак у 1942.

РАШАТНЁЎ Дзмітрый Піліпавіч, н. у 1924, прапаў без вестак у 1944.

РАШАТНЁЎ Яфім Раманавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.

ВЁСКА ДЗЕДАВА

КАЗІНЕЦ Андрэй Ціханавіч, рад., загінуў 13.01.1945 у Літве.

КАЗІНЕЦ Дзмітрый Мікалаевіч, н. у 1911, рад., загінуў 27.09.1941.

МАКУЦЬ Ягор Севасцьянавіч, н. у 1916, рад., загінуў у ліпені 1941.

УЛАХОВІЧ Андрэй Ціханавіч, н. у 1900, рад., загінуў 31.01.1945 у г. Каўнасе (Літва).

ВЁСКА ЖУКІ

АДЫНЕЦ Іван Іванавіч, н. у 1910, загінуў у 1945 у Латвіі.

АДЫНЕЦ Міхаіл Пятровіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1941.

АДЫНЕЦ Рыгор Кузьміч, рад., загінуў у сакавіку 1945 у Польшчы.

БАЙКОЎ Якім Іванавіч, н. у 1905, загінуў у маі 1945.

ДУБРЫНСКІ Пётр Іванавіч, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.

ДУБРЫНСКІ Філімон Сямёнавіч, н. у 1903, рад., загінуў у жніўні 1945.

КРЫШТОП Павел Васільевіч, н. у 1918, рад., загінуў у жніўні 1941.

ВЁСКА ЗАМАЧАК

АГАРАК Антон Прохаравіч, н. у 1919, ст. сярж., загінуў 31.07.1943 у Болхаўскім раёне Арлоўскай вобл.

АГАРАК Іван Прохаравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 3.05.1944.

АГАРАК Пётр Якаўлевіч, н. у 1921, прапаў без вестак у 1942.

ЗЯБКО Мікалай Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

КАШПАР Васіль Сямёнавіч, рад., загінуў 23.12.1944 у Латвіі.

КУРСЕВІЧ Васіль Патапавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у 1941.

КУРСЕВІЧ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1921, рад., загінуў у кастрычніку 1944.

МАЖЭВІЧ Мікалай Лявонавіч, н. у 1928, прапаў без вестак.

ПАДЖАРЫ Міхаіл Іванавіч, н. у 1907, загінуў у 1944.

ПАДЖАРЫ Сцяпан Іларыёнавіч, н. у 1905, загінуў у 1944.

ВЁСКА КАМЯНЕЦ

БАРЧУК Апанас Кузьміч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у верасні 1943.

ДОЎГІ Іван Нічыпаравіч, н. у 1891, рад., загінуў у снежні 1943.

ДОЎГІ Сцяпан Нічыпаравіч, н. у 1917, прапаў без вестак.

КУРСЕВІЧ Уладзімір Максімавіч, н. у 1917, прапаў без вестак.

Брацкая магіла ў вёсцы Замачак Антапольеўскага с/с

МЛЯВЫ Андрэй Сцяпанавіч, рад., загінуў 29.07.1944 у Літве.

МЛЯВЫ Іван Аляксеевіч, н. у 1919, прапаў без вестак.

МЛЯВЫ Мікалай Васільевіч, н. у 1928, загінуў у 1944.

МЛЯВЫ Міхаіл Сяргеевіч, рад., загінуў 13.01.1945 у г. Азёрску Калінінградскай вобл.

МЛЯВЫ Сцяпан Андрэевіч, н. у 1919, ст. палітрук, прапаў без вестак у 1941.

МЛЯВЫ Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1922, прапаў без вестак у 1944.

ПШОННЫ Мікалай Паўлавіч, рад., загінуў 16.10.1944 у Літве.

СКАКУН Васіль Міхайлавіч, н. у 1916, прапаў без вестак.

ВЁСКА КОРАВІЧЫ

БЛАГУШКА Аляксей Андрэевіч, н. у 1915, загінуў 17.08.1944 у Літве.

БЛАГУШКА Аляксей Мікалаевіч, рад., загінуў 14.09.1944 у Латвіі.

БЛАГУШКА Анатоль Васільевіч, н. у 1925, рад., загінуў 17.08.1944 у Латвіі, пахаваны на Баўскім гарадскім ВБК.

ПАДЖАРЫ Аляксей Іларыёнавіч, рад., загінуў на фронце.

ПАДЖАРЫ Іван Раманавіч, н. у 1918, рад., загінуў 12.07.1942 у Варонежскай вобл.

ПАДЖАРЫ Калістрат Ігнатавіч, н. у 1904, прапаў без вестак у 1944.

ПАДЖАРЫ Сцяпан Пятровіч, н. у 1906, загінуў у 1944.

ПАДЖАРЫ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1907, загінуў у 1944.

ПАЎРОЗ Фёдар Давыдавіч, н. у 1926, рад., загінуў 7.04.1945, пахаваны ў г. Бромберзе.

ХУДАЛЕЙ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1915, мал. лейт., загінуў 15.04.1945 у Германіі.

ХУДАЛЕЙ Васіль Адамавіч, прапаў без вестак.

ХУДАЛЕЙ Іван Раманавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ХУДАЛЕЙ Кузьма Апанасавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ХУДАЛЕЙ Пётр Раманавіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1941.

ХУДАЛЕЙ Сямён Адамавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 8.06.1944.

ХУДАЛЕЙ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1923, рад., загінуў 30.01.1945 у г. Кёнігсбергу (Усходняя Прусія).

ВЁСКА МАНАСТЫР

ВАЙЦЯХОВІЧ Ігнат Ігнатавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у 1941.

ВЯЦЕОРАЦ Канстанцін Трафімавіч, н. у 1911, прапаў без вестак.

ВЯЦЕОРАЦ Павел Фёдаравіч, н. у 1926, прапаў без вестак.

ВЯЦЕОРАЦ Рыгор Іванавіч, н. у 1909, рад., загінуў 16.01.1945 у Калінінградскай вобл.

ВЯЦЕОРАЦ Уладзімір Пятровіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ДАШКЕВІЧ Іван Рыгоравіч, рад., загінуў у Германіі.

ДАШКЕВІЧ Мінай Дзмітрыевіч, н. у 1906, загінуў у 1943.

ДАШКЕВІЧ Міхаіл Пятровіч, прапаў без вестак.

ДАШКЕВІЧ Ягор Васільевіч, н. у 1919, загінуў у 1942 у Прыбалтыцы.

ЛЯЛЬКОЎ Павел Міхайлавіч, камандзір аддзялення, загінуў у 1944.

ЛЯЛЬКОЎ Якаў Міхайлавіч, рад., загінуў 18.10.1944 у Літве.

НОСАЎ Аляксей Аляксандравіч, рад., прапаў без вестак 21.06.1944.

ВЁСКА МЯЛЕШКАВІЧЫ

АГАРАК Сцяпан Герасімавіч, прапаў без вестак.

АГАРАК Сцяпан Сцяпанавіч, рад., загінуў 16.04.1945 ва Усходняй Прусіі.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Ігнат Яфрэмавіч, н. у 1916, рад., загінуў у жніўні 1944.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1920, прапаў без вестак.

ПІТКЕВІЧ Сяргей, прапаў без вестак.

ХРАМЧАНКА Іван Ніканоравіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ЦЫБУЛЬСКІ Сцяпан Сямёнавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.

ВЁСКА ПАДМОШША

БАРАВІК Барыс Паўлавіч, н. у 1904, рад., загінуў у жніўні 1944.

БАРАВІК Іван Аляксеевіч, рад., загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

БАРАВІК Пётр Аляксеевіч, рад., загінуў 26.09.1944 у Латвіі.

КРЫВІЦКІ Аляксандр Ігнатавіч, загінуў на фронце.

КРЫВІЦКІ Аляксей Карпавіч, н. у 1917, прапаў без вестак.

КРЫВІЦКІ Аляксей Клімавіч, н. у 1906, рад., загінуў 9.03.1943 у Смаленскай вобл.

КРЫВІЦКІ Андрэй Пятровіч, н. у 1907, рад., загінуў 16.10.1944 у Латвіі.

КРЫВІЦКІ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1916, прапаў без вестак.

КРЫВІЦКІ Антон Цярэнцьевіч, н. у 1920, загінуў у 1943.

КРЫВІЦКІ Апанас Цімафеевіч, н. у 1902, прапаў без вестак.

КРЫВІЦКІ Вісарыён Сафронавіч, н. у 1899, прапаў без вестак у 1943.

КРЫВІЦКІ Іван Вісарыёнавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у 1943.

КРЫВІЦКІ Іван Несцеравіч, н. у 1912, прапаў без вестак у 1944.

КРЫВІЦКІ Іван Фёдаравіч, загінуў на фронце.

КРЫВІЦКІ Мікалай Азаравіч, н. у 1918, прапаў без вестак у 1942.

КРЫВІЦКІ Павел Ігнатавіч, загінуў на фронце.

КРЫВІЦКІ Піліп Фёдаравіч, рад., загінуў 16.10.1944 у Латвіі.

КРЫВІЦКІ Фёдар Дзям'янавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у 1944.

КРЫВІЦКІ Ягор Азаравіч, н. у 1905, прапаў без вестак у 1942.

СМЫК Яфім Якаўлевіч, рад., загінуў 21.09. 1944 пад Рыгай.

СОКАЛ Уладзімір Іванавіч, загінуў на фронце.

СОКАЛ Ягор Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1943.

ВЁСКА ПЕРШАМАЙСКАЯ

КЛАЧКОЎ Раман, загінуў 22.04.1945 у Берліне.

КАСТУСЁЎ Якаў Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак пад г. Оршай.

КОСЦЕЖ Мікіта Нічыпаравіч, н. у 1912, загінуў у Германіі.

КОСЦЕЖ Пракоп Паўлавіч, н. у 1911, загінуў у Польшчы.

МАЛЮКОЎ Аляксей Ігнатавіч, рад., прапаў без вестак 13.03.1945.

ПТУШКО Пётр.

СУЗІН Марк Васільевіч, н. у 1908, сярж., загінуў 1.04.1945 у Латвіі.

СУЗІН Мікалай Васільевіч, н. у 1912, загінуў у Германіі.
СУЗІН Рыгор Раманавіч, н. у 1908, рад., загінуў 11.08.1942 у Смаленскай вобл.
СУЗІН Ягор Раманавіч, н. у 1910.
ЧЫКУН Васіль Андрэевіч, н. у 1918, загінуў у Германіі.
ЧЫКУН Дзмітрый Іванавіч, н. у 1919, загінуў пад Віцебскам.
ЧЫКУН Іван Афанасьевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ЧЫКУН Іван Фёдаравіч, н. у 1919, загінуў у Германіі.
ЧЫКУН Іван Ягоравіч.
ЧЫКУН Павел Мікітавіч, н. у 1921, прапаў без вестак.
ЧЫКУН Пётр Васільевіч.
ЧЫКУН Фёдар Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.
ЧЫКУН Фёдар Ігнатавіч.
ЧЫКУН Фёдар Паўлавіч, н. у 1906, загінуў пад г. Мінскам.
ХРАПСКІ Пётр Мікітавіч, н. у 1922.
ШАРХУН Сцяпан Пракопавіч, рад., загінуў 13.04.1945 у Калінінградзе.

ВЁСКА РАКАЎШЧЫНА

ДУБРЫНСКІ Анатоль Лаўрэнцьевіч, н. у 1922, рад., загінуў 23.09.1944 у Латвіі.
СІЯЛКА Рыгор Ісакавіч, н. у 1902.
ЮРКЕВІЧ Макар Парфёнавіч, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.
ЮРКЕВІЧ Уладзімір Макаравіч, рад., загінуў 11.08.1944.

ВЁСКА РЫЖАНКІ

ДРАНЕНКА Васіль Данілавіч.
ДРАНЕНКА Пётр Данілавіч.
КОСЦЕЖ Аляксандр Нічыпаравіч, н. у 1912, рад., загінуў 19.01.1942 у Польшчы.
КОСЦЕЖ Аляксей Карпавіч, н. у 1911, рад., загінуў 24.09.1944 у Латвіі.
КОСЦЕЖ Аўрам Ігнатавіч.
КОСЦЕЖ Іван Мікітавіч.

ВЁСКА САБАЛІ

АГАРАК Васіль Сямёнавіч, н. у 1924, рад., загінуў 16.09.1944 у Латвіі.
АГАРАК Максім Якаўлевіч, рад., загінуў 2.09.1944 у Латвіі.
ГАЛЫНА Васіль Іларыёнавіч, рад., загінуў 28.09.1944 у Латвіі.
ГАЛЫНА Іван Канстанцінавіч, н. у 1920, рад., загінуў 20.09.1944 у Латвіі.
ГАЛЫНА Пётр Іванавіч, н. у 1919, прапаў без вестак.
ГАЛЫНА Трафім Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
ГАЛЫНА Фёдар Іванавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у 1941.
ГРОЦКІ Андрэй Фёдаравіч, прапаў без вестак.
КАВАЛЕНКА Пётр Іларыёнавіч, н. у 1911, рад., загінуў 2.10.1942 у Сталінградскай вобл.
КАЧАНАЎ Леанід Восіпавіч, н. у 1925, прапаў без вестак.
КАЧАНАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.
КАЧАНАЎ Парфен Сямёнавіч, н. у 1902, прапаў без вестак у 1945.
САВУК Яфім Сцяпанавіч, н. у 1906, рад., загінуў 12.01.1945 у Германіі.
СМІРНОЎ Іван Рыгоравіч, рад., загінуў 30.01.1945 у Літве.
ШАВЕЛЬ Фёдар Дзмітрыевіч, рад., загінуў 24.04.1945 у Германіі.
ШАНТУР Віктар Ільіч, н. у 1926, радавы, загінуў 19.01.1945 у Румыніі.
ЯСНЫ Фадзей Раманавіч, рад., загінуў 15.08.1944.

ВЁСКА СЛАБОДКА

АСТРОЎСКІ Андрэй Барысавіч, рад., загінуў 3.03.1945 у Латвіі.
БАКАН Пётр Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.
БУРМАК Васіль Сцяпанавіч, прапаў без вестак.
КУДРАЎЦАЎ Дзмітрый Паўлавіч, рад., прапаў без вестак.
МАЦКЕВІЧ Мікалай Фаміч, н. у 1911, рад., загінуў 25.07.1945 у г. Кёнігсбергу (Усходняя Прусія).
ПАДАЛЕЦ Іван, прапаў без вестак.

ВЁСКА СЛІДЧАНЫ

ЕЎПАК Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1929, рад., прапаў без вестак 16.06.1944.
МАХРОЎ Васіль Васільевіч, н. у 1922, загінуў у 1943.
МАХРОЎ Міхаіл Лазаравіч, н. у 1905, рад., загінуў 23.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
ПЛЯСКАЧ Павел Васільевіч, н. у 1905, рад., загінуў у жніўні 1941.
РАШАТНЁЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1923, рад., загінуў 28.01.1945 у Калінінградскай вобл.
САВІЦКІ Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1904, рад., загінуў 25.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА СЦЯПАНАВА

ДЗЯГІН Віктар Іванавіч, рад., загінуў 20.08.1944 у Літве.

ВЁСКА ТОЎПІНА

ГРЫГАРОВІЧ Віктар Філімонавіч, н. у 1925, загінуў 14.02.1945 пад Данцыгам.
ЕЎПАК Сямён Харытонавіч, загінуў у 1944.

КАМІНСКІ Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1926, рад., памёр ад ран 5.02.1945 у Германіі.
КАМІНСКІ Тарас Данілавіч, загінуў у 1944.
КОСЦЕЖ Уладзімір Ігнатавіч, н. у 1919, рад., загінуў 15.09.1941 у Чашніцкім раёне.
КЛАЧКОЎ Якаў Васільевіч, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.
ЛІЦКЕВІЧ Даніла Кандратавіч.
ЛІЦКЕВІЧ Іван Фёдаравіч, загінуў у 1944.
ЛІЦКЕВІЧ Іван Паўлавіч.
ЛІЦКЕВІЧ Кірыл Кірылавіч, загінуў у баях на Курскай дузе.
ЛІЦКЕВІЧ Макар Кандратавіч.
МАЛЮК Фёдар Фёдаравіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1941.
МАХРОЎ Васіль Кандратавіч, рад., загінуў 17.09.1944 у Латвіі.
МАХРОЎ Іван Мікітавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
НАРУШЭВІЧ Кузьма Ніканоравіч.
НАРУШЭВІЧ Мікалай Антонавіч.
НАРУШЭВІЧ Уладзімір Кузьміч, н. у 1925, рад., загінуў 7.06.1944.
ХРЫПАЧ Васіль Рыгоравіч, н. у 1921, рад., загінуў 27.08.1942 у Калінінскай вобл.
ЦІМАХОВІЧ Васіль Восіпавіч, н. у 1921, рад., загінуў 21.01.1943 у Ленінградскай вобл.
ЦІМАХОВІЧ Віктар Восіпавіч, н. у 1921, загінуў у 1944.
ЦІМАХОВІЧ Мікалай Восіпавіч, н. у 1923, загінуў у 1942.
ЦЫГАНКОЎ Андрэй Цімафеевіч, н. у 1916, рад., загінуў у палоне 19.11.1942.
ШАЎКУН Аляксандр Андрэевіч.
ШЫБЕКА Аляксей Андрэевіч, рад., загінуў 24.12.1944 у Латвіі.
ШЫБЕКА Канстанцін Міхайлавіч, ст. сярж., загінуў 22.04.1945 у Германіі.
ШЫБЕКА Мікалай Ігнатавіч.
ШЫБЕКА Мікалай Кузьміч, рад., прапаў без вестак 3.05.1945.
ШЫБЕКА Мікалай Мікітавіч.
ШЫБЕКА Ніканор Кліменцьевіч, н. у 1922, загінуў у Германіі.
ШЫБЕКА Фёдар Ягоравіч, н. у 1922, загінуў ва Усходняй Прусіі.
ШЫЦЬКОЎ Іван Аляксандравіч, загінуў у 1942.

ВЁСКА ХАЎЧЫ

ДОНЮШ Карп Піліпавіч, загінуў на фронце.
ДОНЮШ Марк Васільевіч, рад., загінуў 30.07.1944 у Літве.
ХРАПСКІ Аляксей Герасімавіч, н. у 1925, рад., загінуў 4.04.1945 у г. п. Свір Мядзельскага раёна Мінскай вобл.
ХРАПСКІ Пётр Міхайлавіч, рад., загінуў 8.02.1945 у Калінінградскай вобл.

ВЁСКА ХМЯЛЁЎКА

БАНЧЭЎСКІ Агей Харытонавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 31.07.1944.
ВАЗНЯК Міхаіл Мінавіч, рад., загінуў 18.10.1944 у Літве.
КАЛАШОНАК Іван Дзмітрыевіч, рад., загінуў 31.07.1944 у Літве.
САБАЛЕЎСКІ Сцяпан Яфімавіч, н. у 1896, рад., загінуў на фронце.
СМЫК Сямён Антонавіч, н. у 1912, рад., загінуў 31.07.1944 у Літве.
ШУРМАНЬ Пётр Нічыпаравіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1945 у Літве.

ВЁСКА ЦЕРАБЕНІ

ДЗЯГЕЛЬ Іван Купрыянавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.
ДОГІЛЬ Васіль Ігнатавіч, н. у 1922, загінуў у 1945 пад Ленінградам.
ДОГІЛЬ Дзмітрый Аляксандравіч, н. у 1925, загінуў у 1943.
ДОГІЛЬ Ціт Якаўлевіч, рад., загінуў 22.12. 1944 у Латвіі.
ЕЎПАК Барыс Самойлавіч, рад., загінуў 27.01.1945.

ВЁСКІ СЕЛЬСАВЕТА НЕВЯДОМЫ

АЎЧЫНКА Іван Маркавіч, н. у 1920, загінуў у 1943.
АЎЧЫНКА Павел Дзмітрыевіч, н. у 1915, загінуў у 1944.
АЎЧЫНКА Сцяпан Самуілавіч, н. у 1910, загінуў у 1943.
БАКАН Васіль Іванавіч, н. у 1910, загінуў у 1945.
БАКАН Дзмітрый Максімавіч, н. у 1921, загінуў у 1943.
БАКАН Пётр Іванавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.
БАКАН Яўген Іванавіч, н. у 1913, загінуў у 1943.
БАКАНОЎСКІ Емяльян Фёдаравіч, н. у 1910, загінуў у 1944.
БАРАВЕЦ Феафан Адамавіч, н. у 1922, загінуў у 1944 у Прыбалтыцы.
БАРАВІК Ягор Нестаравіч, прапаў без вестак каля г. Полацка.
БАЧКАРОЎ Рыгор Сяргеевіч, н. у 1911, прапаў без вестак.
ВАЗНЯК Міхаіл Іванавіч, н. у 1898, рад., загінуў 18.10.1944 у Літве.
ГІЛЬ Мікіта Аляксеевіч, н. у 1905, рад., загінуў 29.04.1945 у Германіі.
ГРЫГАРОВІЧ Васіль, рад., загінуў 15.02. 1945 у Польшчы.
ГРЫГАРОВІЧ Віктар Філімонавіч, н. у 1926.
ДЗЕМІДЗЁНАК Кузьма Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у 1943.

ДЗЕМІДЗЁНАК Мацвей Цімафеевіч, н. у 1925, загінуў у 1942.
ДЗЯГЕЛЬ Віктар Іванавіч, н. у 1924, загінуў у Германіі.
ДРОБЫШ Восіп Ціханавіч, н. у 1901, загінуў у 1943.
ДРОНЕНКА Аляксандр Данілавіч, н. у 1921, загінуў у 1943 у Польшчы.
ДРОНЕНКА Васіль Данілавіч, н. у 1921, прапаў без вестак.
ДРОНЕНКА Пётр Данілавіч, н. у 1921, прапаў без вестак.
ЖУРАЎЛЁЎ Віктар Аляксеевіч, н. у 1925, прапаў без вестак.
ЗЯЗЮЛЬКЕВІЧ Сяргей Томашавіч, н. у 1902, загінуў у 1944.
ІВАНОЎ Якаў Андрэевіч, н. у 1907, рад., загінуў 17.02.1945 у Ленінградскай вобл.
КАНДРАТОВІЧ Іван Емяльянавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у 1941.
КАНДРАТОВІЧ Сідар Іванавіч, н. у 1897.
КЛАЧКОЎ Васіль Васільевіч, н. у 1922, загінуў у 1941.
МАРЧАНКА Дзмітрый Цімафеевіч, н. у 1922.
МАЦВЕЕЎ Ягор Кузьміч, н. у 1911, загінуў у 1943.
МІЛЕЎСКІ Антон, н. у 1921, загінуў у 1942.
МІЦКЕВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1926, загінуў у 1942.
МІЦКЕВІЧ Кірыл Кірылавіч, н. у 1925, загінуў у 1942.
ПАЎЛАЎ Дзмітрый Мікітавіч, н. у 1920, загінуў у 1944.
ПІТКЕВІЧ Іван Сяргеевіч, рад., загінуў у Літве.
РУБАН Фёдар Паўлавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у 1941.
САВУК Уладзімір Восіпавіч, н. у 1925, загінуў у 1944 у Прыбалтыцы.
САХАНЕНКА Аляксандр Парфёнавіч, прапаў без вестак.
СКАРАХОД Мікіта Іванавіч, н. у 1920, загінуў у 1943.
СКАРАХОД Ягор Іванавіч, н. у 1919, загінуў у 1942.
СМЫК Купрыян Сцяпанавіч, н. у 1902, загінуў у 1944.
СМЫК Пётр Якаўлевіч, н. у 1908, загінуў у 1944.
СМЫК Яфім Якаўлевіч, н. у 1908, загінуў 21.09.1944 у Латвіі.
СУЗІН Кірыл Мікалаевіч, н. у 1894, рад., загінуў 09.04.1945.
ТАМАШЭНКА Андрэй Міронавіч, н. у 1912, прапаў без вестак.
ШАНТУР Аляксей Аляксеевіч, н. у 1915, прапаў без вестак.
ШАЦІЛА Павел Сямёнавіч, н. у 1918, прапаў без вестак.
ШАЦЬКО Сяргей Рыгоравіч, н. у 1898, прапаў без вестак.
ШЧАРБІНСКІ Алег Сцяпанавіч, н. у 1920, загінуў у 1943.
ЯСКЕВІЧ Мікалай Лявонавіч, н. у 1927, загінуў у 1944.
ЯСКЕВІЧ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1925, прапаў без вестак.

ІВАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА ДЗЯМІДАВІЧЫ

АЛЕКСАНДРОВІЧ Емяльян Паўлавіч, прапаў без вестак у 1941.
АЛЕКСАНДРОВІЧ Раман Міхайлавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1944.
АМОС Захар Аляксандравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.
АЎСІЕВІЧ Васіль Ільіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.
АЎСІЕВІЧ Іван Пятровіч, рад., загінуў 12.09.1944 у Беластоцкай вобл.
АЎСІЕВІЧ Фёдар Ціханавіч, н. у 1907, капітан, загінуў 13.08.1942 у с. Азеркі Цербунскага раёна Львоўскай вобл.
БЕЛАВУС Афанасій Сцяпанавіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1941 пад Масквой.
БЕЛЫХ В. А.
ВАШТАЙ Мікіта Філімонавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944.
ДЗЕМІДЗЁНАК Кузьма Фёдаравіч, н. у 1913, рад., загінуў 28.08.1941.
КОРАНЬ Іван Сямёнавіч, н. у 1905, рад., загінуў у 1943.
ЛАТЫШ Дзмітрый Фёдаравіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1942.
ЛАТЫШ Канстанцін Сямёнавіч, н. у 1917, рад., загінуў 29.04.1945 у Германіі.
ЛАТЫШ Кузьма Фёдаравіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1944 у г. Біржай (Літва).
МАРКОЎСКІ Якаў Фёдаравіч, нар. у 1903, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ПАЛЯНІН Герасім Карпавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1944.
ПАЛЯНІН Іван Раманавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1943.
САКОВІЧ Н. М.
СЕРАБРО Харытон Пятровіч, н. у 1914, рад., загінуў 4.02.1944.
СУХАЛЁНАК І.
ТОЎПІНЕЦ Васіль Нічыпаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 22.07.1942.
ТОЎПІНЕЦ Іван Сцяпанавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944.
ТОЎПІНЕЦ Іван Ягоравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941.
ТОЎПІНЕЦ Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1915, лейт. медыцынскай службы, загінуў у 1943.

З паштовак Мікалая Нічыпаравіча Тоўпінца родным у 1941 г. (на грашовых пераводах):

…Мае дарагія! Пачалася вайна. Нам будзе цяжка. Але мы ворагу зломім зубы. Вядзём баі бесперапынна…

…Я жыў і здароў і жадаю вам усяго най-

Е. П. Александровіч

В. Н. Тоўпінец

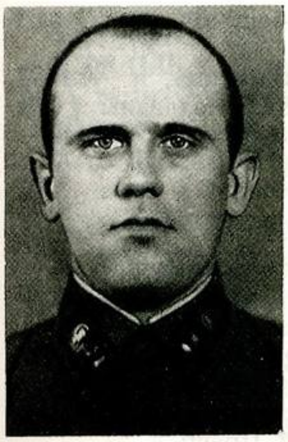

М. Н. Тоўпінец

лепшага. Галоўнае, не забывайце, хлопцы, трэба вучыцца і вучыцца.

...Дарагія браты! Будзьце культурнымі і прылежнымі ў сваіх паводзінах і вучобе. Прывет родным і знаёмым. Ваш родны брат Мікалай...

ТОЎПІНЕЦ Сафрон Кузьміч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ЯЦУК Рыгор Ільіч, н. у 1926, рад., загінуў 19.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ВЁСКА ІВАНСК

ІВАШКІН Сямён Дзмітрыевіч, рад., загінуў 16.02.1945 у Германіі.

ІЛЬЯНКОЎ Давыд Пiліпавіч, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

КАПУСТА Іван Фёдаравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1941.

КАРАНЕЎСКІ Васіль Васільевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

КОРАНЬ Восіп Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 24.07.1944.

КОРАНЬ Іван Фаміч, н. у 1922, рад., загінуў у 1945.

КОРАНЬ Уладзімір Фаміч, нар. у 1919, рад., загінуў у 1941.

КРАСНІК Лявон Мікалаевіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1941.

КРАСНІК Лявонцій Іванавіч, рад., загінуў 21.07.1944 у Латвіі.

КРАСНІК Мітрафан Цімафеевіч, н. у 1914, рад., загінуў 2.08.1944 у Латвіі.

ПЛЮТ Фёдар Панцялеевіч, н. у 1904, рад., загінуў 29.10.1944.

САКАЛОЎСКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1922, рад., загінуў 26.01.1944.

САКОВІЧ Якаў Карпавіч, н. у 1922, рад., загінуў 12.08.1944 у Літве.

САКОВІЧ Якаў Кірылавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1944.

ТОЎПІНЕЦ Апанас Яфімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1942.

ФЯДЗЬКО Цімафей Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў 18.04.1942 у Ленінградскай вобл.

ЯЦУК Іван Фаміч, н. у 1914, рад., загінуў 26.08.1944 у Літве.

ЯЦУК Мікалай Максімавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

ЯЦУК Сцяпан Максімавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1944.

ЯЦУК Трафім Васільевіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1942 пад Ленінградам.

ЯЦУК Яфім Васільевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1942 пры абароне Ленінграда.

ВЁСКА КАЗАНОЎКА

ВЫДРЭНКА Пётр Лявонавіч, н. у 1900, рад., загінуў 31.07.1944 пры вызваленні Літвы.

ГОНТАР Цярэнцій Цярэнцьевіч, н. у 1897, рад.

ДУБІНЕЦ Васіль Міхайлавіч, рад., памёр ад ран 5.05.1945 у Калінінградскай вобл.

ЗЯНЬКО Мяфодзій Карпавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

МАЦЮЧКОЎ Сцяпан Антонавіч, рад., загінуў 4.03.1943 у Латвіі.

УНУКОВІЧ Рыгор Мацвеевіч, рад., загінуў 24.09.1944 у Латвіі.

ВЁСКА КАСМЫРЫ

ПАЎЛОЎСКІ Іван Рыгоравіч, рад., памёр ад ран 28.11.1944.

ПАЎЛОЎСКІ Цімафей Казіміравіч, сярж., загінуў 12.09.1943 у Палтаўскай вобл.

ШАРОЎСКІ Цімафей, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.

ШЫПУЛЯ Уладзімір Аўрамавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА КОПЦЕВІЧЫ

АЛФЯРОНАК Іван Ігнатавіч, рад., загінуў 30.01.1945.

ВАСІЛЁНАК Міхаіл Лук'янавіч, н. у 1902, рад., загінуў 19.09.1944 у Латвіі.

ВАШЭЎКА Аляксей Яфімавіч, н. у 1913, рад., загінуў 17.03.1942 у Харкаўскай вобл.
ГАРБАДЗЕЙ Васіль Савельевіч, н. у 1921, рад., загінуў 27.07.1941.
ГАРБАДЗЕЙ Восіп Фёдаравіч, н. у 1911, рад., загінуў 8.04.1945 у Калінінградскай вобл.
ГАРБАДЗЕЙ Мікалай Васільевіч, рад.
ДЗЯТКОЎСКІ Павел Арцёмавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.
КАПУСЦІН Андрэй Дзмітрыевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КАПУСЦІН Сямён Андрэевіч, н. у 1891, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
НАВІЦКІ Гаўрыла Гаўрылавіч, рад., прапаў без вестак.
ПАДАЛЕЦ Пётр Ігнатавіч, рад., загінуў 3.08.1944 пры вызваленні Літвы.
ПЯТРОЎСКІ Сямён Аляксандравіч, яфр., загінуў 31.01.1945 у Германіі.
СЦЯПУК Пётр Цімафеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.
ФЕДАРОВІЧ Мікалай Селівестравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у верасні 1942.
ФЕДАРОВІЧ Пётр Селівестравіч, рад., прапаў без вестак.
ЧЭПК Іван Ягоравіч, н. у 1920, яфр., прапаў без вестак у 1941.
ЧЭПК Міхаіл Ільіч, н. у 1924, яфр., загінуў 14.04.1944 ва Усходняй Прусіі.
ЧЭПК Сямён Якаўлевіч, н. у 1880, санітар, памёр ад ран 10.02.1942.
ЯСКЕВІЧ Уладзімір Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА КРАСНІЦА

АПАНАСЁНАК В. А.
АПАНАСЁНАК Рыгор Васільевіч, яфр., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.
ГАЛАЙ М. Д.
ГАЛАЙ С. Д.
ДЗЯЦЕЛ Макар Максімавіч, н. у 1905, рад., загінуў 4.08.1944 у Літве.
КОРАНЬ Іван Ціханавіч, н. у 1918, рад.
КОРАНЬ Якаў Рыгоравіч, н. у 1905, рад., загінуў 2.08.1944 пад Каўнасам.
КРЭЛЬ Н. У.
ЛОМАЧ Д. Л.
ЛОМАЧ П. Д.
ЛОМАЧ Фёдар Іванавіч, н. у 1907, рад.
ПАЛЯНІН В. Н.
ПАЛЯНІН Іван Мінавіч, н. у 1926, рад., загінуў у красавіку 1945.
ПАЛЯНІН Міна Аксёнавіч, рад., загінуў у Літве.
ПАРФЯНЧУК Д. В.
РАЖКО Е.
ТОЎПІНЕЦ Ерамей Дзмітрыевіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1942 пад Ленінградам.
ТОЎПІНЕЦ Цімафей Дзмітрыевіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1941.

ВЁСКА МАРГІ

ТОЎСТЫ Васіль Парфёнавіч, рад., загінуў 10.10.1944.

ВЁСКА МЯДЗВЕЦК

АСТАПОВІЧ Амур Міхайлавіч, н. у 1917, рад., загінуў 2.11.1941 у в. Тунаева Маскоўскай вобл.
АСТАПОВІЧ І. К.
ДЗЯЦЕЛ Пётр Фёдаравіч, н. у 1911, рад., загінуў 17.09.1944 у Латвіі.
КРАСНІК Н. А.
ПІВАВАР Гаўрыла Уладзіміравіч, рад., загінуў 20.07.1944 у Латвіі.
ПРУДЗІННІК К. Е.
ПРУДЗІННІК П. Ф.
САКОВІЧ Мікалай Максімавіч, рад., загінуў 2.09.1944 у Латвіі.
ХАЦКЕВІЧ Трафім Емяльянавіч, н. у 1892, рад., памёр ад ран 05.04.1943, пахаваны ў Рыбінскім раёне Яраслаўскай вобл.

ВЁСКА ПАДРЭЗЫ

АЛЕКСАНДРОВІЧ Васіль Мінаевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1944 на Паўночным фронце.
БУЛАХАЎ Захар Фёдаравіч, н. у 1902, рад., загінуў 12.09.1944 у Літве.
КАТУЛЬСКІ Іван Несцеравіч, рад., загінуў 26.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
КАТУЛЬСКІ Сцяпан Ільіч, н. у 1899, рад., загінуў 8.03.1945 у Зеленаградскім раёне Калінінградскай вобл.
КОРБАН Васіль Пятровіч, рад., загінуў 9.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
ПАДРЭЗ Аляксандр Паўлавіч.
ПАДРЭЗ Герасім Паўлавіч.
ПАДРЭЗ Васіль Сяргеевіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944 у Мінску.
ПАДРЭЗ Іван Канстанцінавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1943.
ПАДРЭЗ Якаў Канстанцінавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1943.
ПАДЛОЎСКІ Рыгор Фядосавіч, рад., загінуў 20.11.1944 ва Усходняй Прусіі.
ШУРПЯК Уладзімір Дарафеевіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945.

ВЁСКА ПАЛІТАДДЗЕЛ

ДУДКО Уладзімір Елісеевіч, рад., загінуў 4.04.1944 у в. Анісімава Пскоўскага раёна Пскоўскай вобл.
ГАЛАЙ Дзмітрый Якаўлевіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1941.
МАТУЗОЎ Лука Піліпавіч, рад., загінуў 16.12.1943 у в. Туркі-Перавоз Невельскага раёна Пскоўскай вобл.
НІКІФАРАЎ Андрэй Аляксеевіч.

ПАДРЭЗ Іван Паўлавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1941.

ПІВАВАРАЎ Харытон Фёдаравіч.

ПЛЯХНЕВІЧ Фёдар Мікітавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1941.

ПЯТУХОЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1922, рад., загінуў 3.02.1943 у Ленінградскай вобл.

САМКУТ Мікалай Антонавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1941 у Мінску.

САЎЧАНКА Пётр Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1941.

СКУБАНОВІЧ Аляксандр Несцеравіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1943.

ТОЎПІНЕЦ Фёдар Яфімавіч, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ПРЫСТОІ

БУРДЫКА Іван Яфімавіч.

БУРДЫКА Павел Цімафеевіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1945.

БУТАН Іван Гаўрылавіч.

КАЗАКЕВІЧ Юзаф Казіміравіч, н. у 1914, рад., загінуў у ліпені 1941.

КАЗЛОЎСКІ Мікалай Васільевіч.

КАПУСТА Цярэнцій Міхайлавіч.

КАПУСТА Ягор Рыгоравіч, рад., памёр ад ран 28.11.1944 у Латвіі.

КАРЧЭЎСКІ Карл Іванавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1943.

КАТУЛЬСКІ Мікіта Ануфрыевіч, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.

КОРАНЬ Мацвей Емяльянавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941.

КОРАНЬ Фёдар Емяльянавіч, н. у 1904, капітан, загінуў у 1942.

КРАСНІК Васіль Аляксандравіч.

МАРОЗАЎ Ігнат Фёдаравіч, н. у 1909, загінуў 12.12.1943, пахаваны ў г. Смаленску.

ПАПКО Іван Васільевіч, н. у 1919, рад., памёр 21.07.1941 у маскоўскім шпіталі.

ПАПКО Мікалай Васільевіч.

ПАПКО Мікалай Ільіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1944.

ПАПКО Міхаіл Пракопавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1943.

ПІВАВАР Васіль Герасімавіч.

ПІВАВАР Лаўрэнцій Цярэнцьевіч.

ПІВАВАР Мікалай Герасімавіч.

САКОВІЧ Аркадзь Васільевіч, рад., загінуў 30.03.1945 у Літве.

САКОВІЧ Якаў Аркадзьевіч.

ТОЎПІНЕЦ Дзмітрый Авакумавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1945.

ХАРКЕВІЧ Юзаф Паўлавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1945.

ШАСЦІТКА Мікалай Міхайлавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1943.

ВЁСКА ПУНЬКІ

АПАНАСЁНАК І. П.

АПАНАСЁНАК К. С.

КОРАНЬ Анатоль Якаўлевіч, н. у 1926, рад., загінуў 22.01.1945 у с. Калінаўка Чарняхоўскага раёна Калінінградскай вобл.

КОРАНЬ Дзям'ян Мікалаевіч, рад., загінуў 25.08.1944 у Літве.

ЛОМАЧ Віктар Кузьміч, рад., загінуў 5.02.1945 у с. Лугавое Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.

ПІВАВАР Анісім Якаўлевіч, н. у 1921, рад., загінуў 8.08.1944 у Літве.

ПІВАВАР Арцём Фёдаравіч, н. у 1915, рад., загінуў 4.03.1943.

ПІВАВАР В. А.

ПІВАВАР В. П.

ПІВАВАР Д. П.

ПІВАВАР Мікіта Іванавіч, рад., загінуў 7.08.1944 у Літве.

ПІВАВАР М. П.

ПІВАВАР М. Ф.

ПІВАВАР П. В.

ВЁСКА СЯЛЕЦ

АЛЕКСАНДРОВІЧ Харытон Міхайлавіч, рад., загінуў 1.12.1943.

БЕЛЫ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў пры абароне Севастопаля.

ЗУБЕЦ Мікалай Максімавіч, н. у 1908, загінуў у 1941.

МАРЧОНАК Піліп Аляксеевіч, н. у 1908, рад., загінуў 7.01.1945 у г. Мінску.

ПАДРЭЗ Ануфрый Цітавіч, н. у 1911, рад., загінуў 10.08.1944.

ПАДРЭЗ Уладзімір Кузьміч, рад., загінуў 16.09.1944 у Латвіі.

ПЯСЕЦКІ Павел Мікалаевіч, н. у 1909, рад., загінуў 22.12.1944 у Латвіі.

ПЯСЕЦКІ Пётр Еўдакімавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.

ПЯСЕЦКІ Фёдар Арцёмавіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1944.

ПЯТРАШКА Макар Філарэтавіч, н. у 1901, рад., загінуў 29.10.1944 у Літве.

СКАБІЦКІ Аляксандр Іванавіч, рад., загінуў у Літве.

СКАБІЦКІ Віктар Фёдаравіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1941 пад Масквой.

СКАБІЦКІ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941 у Полацкім раёне Віцебскай вобл.

СКАБІЦКІ Сямён Іванавіч, н. у 1908, рад., загінуў 31.07.1944.

ХАЦКЕВІЧ Васіль Аляксеевіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945.

ХАЦКЕВІЧ Васіль Васільевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ХАЦКЕВІЧ Васіль Данілавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1941.

ХАЦКЕВІЧ Васіль Іванавіч, рад.

ХАЦКЕВІЧ Іван Ігнатавіч, н. у 1922, загінуў у 1945 пад Рыгай.
ХАЦКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, рад., загінуў 27.10.1944 пры вызваленні Латвіі.
ХАЦКЕВІЧ Мікіта Сямёнавіч, н. у 1903, рад., загінуў у 1944 у Латвіі.
ХАЦКЕВІЧ Міхаіл Васільевіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1941.
ХАЦКЕВІЧ Рыгор Кліменцьевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.
ХАЦКЕВІЧ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1941.
ХАЦКЕВІЧ Трафім Дзмітрыевіч, н. у 1908, рад., загінуў 24.11.1944 у Латвіі.
ХАЦКЕВІЧ Ягор Сямёнавіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1942.
ХАЦКЕВІЧ Яфім Кліменцьевіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1941.
ШЫПУЛЯ Яўген Цярэнцьевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ТОЎПІНЦЫ

ТОЎПІНЕЦ А. Ф.
ТОЎПІНЕЦ Васіль Андрэевіч, н. у 1913, рад., загінуў у жніўні 1941.
ТОЎПІНЕЦ В. Ф.
ТОЎПІНЕЦ П. Ф.
ТОЎПІНЕЦ Ф. Ф.
ТОЎПІНЕЦ Фёдар Яфімавіч, рад., памёр ад ран 14.08.1944, пахаваны ў г. Уральску.
ТОЎПІНЕЦ Ягор Канстанцінавіч, н. у 1913, рад., загінуў 29.08.1941.

ВЁСКА ТРЫЛЕСІНА

КРАСОЎСКІ Іван Сцяпанавіч, рад., загінуў 17.07.1944 пры вызваленні Літвы.
КРАСОЎСКІ Канстанцін Сцяпанавіч, рад., загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Літвы.
ПАДРЭЗ Андрэй Цімафеевіч, н. у 1904, рад., загінуў у студзені 1945.
ПАДРЭЗ Мікалай Цімафеевіч, рад., загінуў 3.08.1944 у Літве.
САПЕЛКА Максім Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1942.
ЯЦУК Арсен Іванавіч, рад., загінуў 25.07. 1944 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА ФЕДЗЬКІ

ВАРАХОПКА Андрэй Емяльянавіч, н. у 1910, рад., загінуў у кастрычніку 1941.
ГАНЧАРОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў 11.08.1941.
ГАНЧАРОЎ Кузьма Герасімавіч.
ГАНЧАРОЎ Лука Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў 19.07.1941 у Маскоўскай вобл.
КОРШУН Якаў Ільіч, н. у 1900, рад., памёр ад ран 8.03.1945 у Калінінградскай вобл.
КРАСНІК Аляксей Цярэнцьевіч, н. у 1926, рад.

П. Л. Антаневіч

КРАСНІК Васіль Цярэнцьевіч, н. у 1916, рад.
КРАСНІК Еўдакім Цярэнцьевіч, н. у 1915, рад.
ФЯДЗЬКО Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1923 (або 1924), загінуў у 1943 у г. Ляхавічы Брэсцкай вобл.
ФЯДЗЬКО Сцяпан Кузьміч, н. у 1923, рад., загінуў у 1945 у Германіі.
ЯЦУК Павел Лявонцьевіч, н. у 1900, рад., загінуў 7.10.1944 пры абароне Літвы.
ЯЦУК Рыгор Ільіч, прапаў без вестак.

ВЁСКА ХАЦЯНАВА

МІЦЬКО Ягор Ягоравіч, рад., загінуў 20.09. 1944 у Латвіі.
ПІВАВАР Лаўрэн Цярэнцьевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1941.
ПРУДЗІННІК Уладзімір Герасімавіч, н. у 1923, рад., загінуў 21.07.1943.
ЯЦУК Даніла Рыгоравіч, рад., загінуў у Лепельскім раёне Віцебскай вобл.

ВЁСКА ЧЫРВОНАЯ СЛАБАДА

АНТАНЕВІЧ Пётр Лявонавіч, прапаў без вестак.
БАРКЕВІЧ Даніла Рыгоравіч, ст. сярж., прапаў без вестак 23.06.1943.
БУКШТЭЙН Васіль Іванавіч, рад., загінуў 2.03.1945.
БУКШТЭЙН Мікалай Іванавіч, н. у 1919, рад., загінуў у ліпені 1941.
БУЛАЙ Андрэй Сцяфанавіч, рад., загінуў 21.08.1944 пры вызваленні Латвіі.
МУРАЎСКІ Дзяніс Мацвеевіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1942 пад Масквой.
ТРУСАЎ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1918, рад., загінуў 20.01.1942 у Ленінградскай вобл.

ВЁСКА ЯЖОВА

АКСЮТА Мікалай Іванавіч, рад., загінуў 11.10.1944 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКІ СЕЛЬСАВЕТА НЕВЯДОМЫ

ПРУДНІК Макар Андрэевіч, н. у 1903, рад., загінуў 7.07.1944.
ЦЯРЭНЦЬЕЎ Мацвей Васільевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КРАСНАЛУЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БАРДЗІЛОВА

АЎТУШКА Васіль Васільевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.
ДЗЕВАЛТОЎСКІ Ігнат Адольфавіч, прапаў без вестак.
КАВАЛЕЎСКІ Станіслаў Ульянавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
КАПТУР Іван Фёдаравіч, рад., загінуў 25.08.1944 у Літве.
КРУЧОК Віктар Кірылавіч, рад.
КРУЧОК Мікалай Кірылавіч, сярж., загінуў 20.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
КРУЧОК Фёдар Кірылавіч, рад.
СЕРАФІМОВІЧ Іван Яфімавіч, прапаў без вестак.
СЕРАФІМОВІЧ Мікалай Яфімавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
ХАЦКЕВІЧ Рыгор Сямёнавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1945.

ВЁСКА ВАЛАСАЧЫ

АЛЯХНОВІЧ Аляксей Кірылавіч, н. у 1912, рад., загінуў 5.03.1945 у Венгрыі.
АЛЯХНОВІЧ Іван Кірылавіч, н. у 1906, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.
АЛЯХНОВІЧ Уладзімір Кірылавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.
АЛЯХНОВІЧ Фёдар Кірылавіч, рад., загінуў 19.04.1945 у Германіі.
ВАЛАСАЧ Аляксандр Васільевіч, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.
ВАЛАСАЧ Аляксандр Кірылавіч, н. у 1917, рад., загінуў у 1943 у Смаленскай вобл.
ВАЛАСАЧ Васіль Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
ВАЛАСАЧ Дарафей Піменавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.
ВАЛАСАЧ Мікалай Майсеевіч, рад., загінуў 9.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
ВАЛАСАЧ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.
ВАЛАСАЧ Нестар Архіпавіч, рад., загінуў 17.08.1944 у Польшчы.
ВАЛАСАЧ Павел Васільевіч, прапаў без вестак.
ВАЛАСАЧ Пётр Васільевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
ДЗЕРАВЯГА Іван Рыгоравіч, н. у 1914, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.
ДЗЕРАВЯГА Сяргей Рыгоравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.
ЕРМАКОЎ Рыгор Іванавіч, рад., загінуў у 1945.
ЕРМАКОЎ Рыгор Фядотавіч, рад., прапаў без вестак.
КАЗЛОЎСКІ Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1906, рад., памёр ад ран 25.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
КАЗЛОЎСКІ Савасцей Карлавіч, рад., загінуў 18.08.1944 у Літве.
ПРАКАПЕЦ Іван Аляксеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 1.05.1945.
ПРАКАПЕЦ Пётр Мацвеевіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1945 пад Рыгай.
СЯРГУН Віктар Радзівонавіч, н. у 1897, рад., загінуў у 1944 у Літве.
СЯРГУН Іван Мацвеевіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1945 у Варшаве.
СЯРГУН Уладзімір Тарасавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак 11.10.1944.

ВЁСКА ГАРАЎКІ

БУЛАЙ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1907, рад., загінуў 17.09.1944 у Латвіі.
БУЛАЙ Мікалай Савельевіч, н. у 1908, рад., загінуў 14.09.1944 у Латвіі.
ВАРОНА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1918, прапаў без вестак.
ДЗІРКО Антон Сцяпанавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ДЗІРКО Міхаіл Васільевіч, н. у 1915, загінуў у 1944 у Латвіі.
КАВАЛЁЎ Іван Якаўлевіч, загінуў на фронце.
КАЗЫРА Іван Нічыпаравіч, прапаў без вестак.
КАМЕНЕЦ Уладзімір Сямёнавіч, загінуў на фронце ў 1943.
ЛАБАНОЎСКІ Павел Данілавіч, рад., загінуў 16.09.1944 у Латвіі.
МАЗАНІК Пётр Емяльянавіч, н. у 1922, загінуў у 1943 пад Кіевам.
СУДАК Ігнат Віктаравіч, прапаў без вестак.
ТКАЧЭНКА Нічыпар Фокавіч, прапаў без вестак.
ХАЦКЕВІЧ Іван Васільевіч, рад., прапаў без вестак.
ЦЮХАЙ Васіль Сямёнавіч, загінуў у Літве.
ЦЮХАЙ Сяргей Восіпавіч, н. у 1906, рад., загінуў у кастрычніку 1944.
ШАТАВА Васіль Міхайлавіч, н. у 1925, рад., загінуў 20.04.1945 у Чэхаславакіі.

ВЁСКА ГАРОХАВЫ БОР

ШАТКО Васіль Апанасавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ДВОРЫШЧА

ВАРОНА Васіль Сілавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ГАСПАДАРЫК Васіль Андрэевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАСПАДАРЫК Іван Андрэевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ДЗЕРАВЯГА Аляксей Кірылавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ДУК Дзмітрый Андрэевіч, рад., загінуў 16.04.1945 у Германіі.

ДУК Мікалай Мікітавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ДУК Якаў Пятровіч, н. у 1911, рад., загінуў у кастрычніку 1944.

КАЧАН Аляксей Мікітавіч, рад., загінуў 5.02.1945 у Германіі.

ЛАБАНОЎСКІ Іван Юр'евіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЛАБАНОЎСКІ Уладзімір Рыгоравіч, рад.

СТАЛЬМАХОВІЧ Антон Сямёнавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

СТАЛЬМАХОВІЧ Мікалай Іванавіч, рад., загінуў 21.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

СТАХОВІЧ Мікалай Іванавіч, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЯСКО Іван Давыдавіч, рад., загінуў 23.09. 1944 у Латвіі.

ВЁСКА ДУБОВЫ ЛОГ

БАБАЧОНАК Апанас Андрэевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

БУЕВІЧ Анатоль Вікенцьевіч, н. у 1918, рад., загінуў 14.09.1944 у Латвіі.

БУЕВІЧ Браніслаў Вікенцьевіч, н. у 1906, рад., загінуў 30.09.1944 у Латвіі.

ВАЙЦЯХОЎСКІ Антон Ігнатавіч, н. у 1925, рад., загінуў у верасні 1944.

ВАЙЦЯХОЎСКІ Дамянік Іванавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

ВАЙЦЯХОЎСКІ Пётр Ігнатавіч, рад., загінуў 16.08.1944 у Літве.

СТАЛЯРЧУК Аляксей Сцяпанавіч, н. у 1920, рад., загінуў 10.11.1944 у Венгрыі.

ВЁСКА ЕЛЯШОЎКА

АСІНСКІ Уладзімір Мартынавіч, н. у 1920, рад., загінуў 8.03.1942.

БАСАЦКІ Васіль Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

БАСАЦКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

ЖАВАРАНАК Васіль Ігнатавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ЖАВАРАНАК Ілья Яфімавіч, н. у 1900, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.

ЖАВАРАНАК Трафім Канстанцінавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

КАЗАК Аляксей Ільіч, н. у 1920, ст. сярж., загінуў 24.11.1944 у Будапешце.

КАЗАК Васіль Сідаравіч, н. у 1913, рад.

КАЛЯСЕНЬ Ілья Міхайлавіч, н. у 1913, рад., загінуў 24.04.1945 у Германіі.

КАЛЯСЕНЬ Мікалай Марцінавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

КЛЯНЬЁ Аляксандр Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.

КЛЯНЬЁ Аляксей Аляксандравіч, рад., загінуў 19.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

КЛЯНЬЁ Аляксей Міхайлавіч, н. у 1913, рад., загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

КЛЯНЬЁ Дзмітрый Фёдаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КЛЯНЬЁ Іван Фёдаравіч, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.

КЛЯНЬЁ Нічыпар Фёдаравіч, рад., загінуў 21.10.1944 у Літве.

ВЁСКА ЗАБАЕННЕ

АЎХІМОВІЧ Восіп Фаміч, рад., загінуў 14.10.1944 у Літве.

БУЛАЙ Віктар Іванавіч, рад., загінуў 25.03. 1945 у Венгрыі.

БУЛАЙ Іван Аўрамавіч, н. у 1921, рад., загінуў у лістападзе 1944 пад Магілёвам.

БУЛАЙ Іван Ігнатавіч, н. у 1919, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

БУЛАЙ Іван Пятровіч, н. у 1918, прапаў без вестак.

БУЛАЙ Мікіта Дзяменцьевіч, прапаў без вестак.

БУЛАЙ Пётр Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў у 1944.

БУЛАЙ Піліп Іванавіч, н. у 1911, загінуў у 1944 у Літве.

БУЛАЙ Уладзімір Ігнатавіч, н. у 1923, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

БУЛАЙ Фядос Восіпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

БУЛАЙ Яўген Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941 пад Брэстам.

БУЛАЙ Яфім Піліпавіч, н. у 1906, загінуў у 1944.

ГРЫДЗЮШКА Аляксей Трафімавіч, н. у 1922, загінуў у 1945 у Германіі.

ДЗІРКО Уладзімір Васільевіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1944.

ЖЫГМАНТ Аляксей Пятровіч, н. у 1913, прапаў без вестак.

ЖЫГМАНТ Васіль Якаўлевіч, н. у 1922, загінуў у 1945 у Германіі.

ЖЫГМАНТ Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1924, загінуў на фронце.

ЛАТЫГОЛЕЦ Васіль Сямёнавіч, н. у 1915, загінуў у 1945 у Туле.

ЛАТЫГОЛЕЦ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў у 1944 у Літве.

ЛАТЫГОЛЕЦ Уладзімір Сцяпанавіч.

ЛІСОЎСКІ Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1915, загінуў у 1941 пад Калінінам.

МІХНО Лявон Сямёнавіч, рад., памёр ад ран 6.10.1944 у Літве.

НЕДАСЕКА Апанас Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1945.

ХРАПАВІЦКІ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1918, загінуў у 1941 у Пскоўскай вобл.

ШЭДКА Васіль Апанасавіч, н. у 1919, прапаў без вестак.

ШЭДКА Уладзімір Емяльянавіч, н. у 1905, прапаў без вестак.

ШЭСЦЕРАНЬ Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1908, загінуў у 1944.

ФРАЛОЎ Фядос Іосіфавіч, н. у 1911, загінуў у 1944 пад Магілёвам.

ВЁСКА ЗАЕССЕ

АСІНСКІ Іван Ігнатавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

АСІНСКІ Фёдар Ігнатавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак.

АСІНСКІ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

АТРАШКЕВІЧ Уладзімір Фадзеевіч, рад., загінуў 16.09.1944 у Латвіі.

БОКАЧ Іван Нічыпаравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 18.09.1941.

БОКАЧ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

БОКАЧ Павел Цімафеевіч, н. у 1921, рад., загінуў 28.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

БОКАЧ Пётр Цімафеевіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1945 у Клайпедзе (Літва).

БОКАЧ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1920, рад., загінуў 21.09.1944 у Латвіі.

БУЦЕЛЬ Лявон Сцяпанавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

БУРЫШКА Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1918, загінуў у 1945.

ВАЙТОВІЧ Пахом Трафімавіч, памёр ад ран.

ГАСПАДАРЫК Сямён Сямёнавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.

ГАСПАДАРЫК Ягор Сямёнавіч, н. у 1920, рад., загінуў 4.09.1943 у Ленінградскай вобл.

ДЗІРКО Антон Сямёнавіч, н. у 1916, загінуў на фронце.

ДЗІРКО Пётр Якаўлевіч, н. у 1911, прапаў без вестак.

ДЗІРКО Ягор Андрэевіч, н. у 1920, рад., памёр у палоне 29.09.1941.

КАРЗЕК Павел Панкратавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

МАЗАНІК Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1913, мал. сярж., загінуў 18.10.1944 у Латвіі.

МАЗАНІК Пётр Емяльянавіч, н. у 1922, яфр., загінуў 29.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПАУС Іван Нічыпаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

РАДЗЮК Адам Стахванавіч, н. у 1908, прапаў без вестак.

ШАБЛІНСКІ Аляксандр Емяльянавіч, загінуў у Германіі.

ВЁСКА КАЛЕЧЫНКА

ВАЛАСАЧ Лаўрэн Ульянавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

ІОННІКАЎ Астап Кандратавіч, рад., загінуў 22.08.1944 у Латвіі.

ІОННІКАЎ Максім Паўлавіч, н. у 1921, рад., загінуў 2.06.1942 у Варашылаўградзе (цяпер Луганск).

ІОННІКАЎ Цімафей Пятровіч, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

КЛЯШЧАНОК Іван Ерафеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

КРЫГІН Іван Яфімавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САЛАЎЁЎ Дзмітрый Савельевіч, рад., загінуў 15.08.1944 у Літве.

САЛАЎЁЎ Якаў Савельевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

СКАВАРОДКІН Ісак Нічыпаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

СКАВАРОДКІН Пётр Пятровіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА КРАСНАЛУКІ

АЛЕЦКІ Восіп Вікенцьевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

Ліст з фронта радавога вайсковай часці 00681Н Восіпа Вікенцьевіча Алецкага да маці Дар'і Піліпаўны ў 1944 г.:

«Закончу вайну, разаб'ём ворага, з перамогай вярнуся дадому. Пажадай мне шчасця. Застаюся твой сын радавы салдат Восіп Алецкі.

Перадай прывітанне Марціну, Ярыноўскім цётцы Гарбачысі, Крупіцкім Зоі, Надзі, Мані, Надзеі Цімафееўне.

Мама, вазьмі адрас Федзі і дашлі мне».

БАБАРЫКА Іван Маркавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

БАРКАВЕЦ Павел Аляксеевіч, рад., загінуў 5.08.1944 у Літве.

БАСАЦКІ Аляксандр Сцяпанавіч, мал. сярж., прапаў без вестак 26.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

БЕЗГІН Міхаіл Іванавіч, н. у 1901, старш., загінуў 15.01.1945 у Польшчы.

БЯЛЬКОЎ Ягор Лявонавіч, н. у 1902, загінуў у 1941.

ВАШКЕВІЧ Фёдар Фёдаравіч, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.

КАМЯНЕЦ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАМЯНЕЦ Сяргей Пятровіч, н. у 1922, рад., загінуў 1.11.1943 у Германіі.

КЛЮКІН Уладзімір Кузьміч, н. у 1910, загінуў у 1941.

КРАКОЎСКІ Іван Мікалаевіч, н. у 1906, рад., загінуў у 1945.

КРАКОЎСКІ Іван Цімафеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
КРУПІЦКІ Рыгор Сямёнавіч, н. у 1925, загінуў у 1944.
СІМАНОВІЧ Савелій Пятровіч, н. у 1925, загінуў у 1944 у Літве.
ХАЦКЕВІЧ Іван Антонавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.
ШАЛАКА Пётр Іванавіч, н. у 1893, рад., памёр ад ран 18.12.1944 ва Уладзімірскай вобл.
ШОСТАК Канстанцін Фёдаравіч, рад., загінуў 16.08.1944.
ШУЛЬГА Яфім Віктаравіч, н. у 1915, прапаў без вестак у 1941.
ШЫШКІН Сяргей Піліпавіч, н. у 1914, рад., загінуў 5.09.1944.
ЯКІМЁНАК Нічыпар Фёдаравіч, рад., загінуў 27.11.1944 ва Усходняй Прусіі.
ЯКІМЁНАК Пётр Нічыпаравіч, рад., загінуў 20.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КРУТЛІЦА

БУРЫНЕЦ Цімафей Яфімавіч, н. у 1916, прапаў без вестак.
ГЭНДЗІК Мікалай Кліменцьевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
ДЗІРКО Пётр Мікалаевіч, н. у 1907, рад., загінуў 29.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
ЗАЙЦАЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.
КАРОТКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1942.
КАШУБА Восіп Пятровіч, н. у 1920, загінуў у 1942.
КЛЮНЯ Канстанцін Парфір'евіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.
КЛЮНЯ Уладзімір Адамавіч, н. у 1905, рад., загінуў 21.01.1945 у Польшчы.
КЛЮНЯ Яфім Трафімавіч, н. у 1906, рад., загінуў у 1941 пад Растовам.
КУРМЕЛЬ Ягор Васільевіч, н. у 1912, рад., памёр ад ран 24.02.1945 у Літве.
ЛАБАНОЎСКІ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ЛАБАНОЎСКІ Васіль Міронавіч, н. у 1925, рад., загінуў на фронце.
ЛАБАНОЎСКІ Віктар Мікалаевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 22.06.1941.
ЛАБАНОЎСКІ Іван Сілкавіч, н. у 1909, рад., загінуў 18.10.1944 у Літве.
ЛАБАНОЎСКІ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1924, рад., загінуў 18.10.1944 у Літве.
ЛАБАНОЎСКІ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1906, рад., загінуў у маі 1945 у Берліне.
ЛАБАНОЎСКІ Сафрон Кузьміч, н. у 1910, рад., загінуў 29.12.1944 ва Усходняй Прусіі.
ЛЯЎКОВІЧ Віктар Станіслававіч, н. у 1923, загінуў 18.08.1944 у Літве.
ПАЛАНЕВІЧ Аляксандр Васільевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1941.
ПАЛАНЕВІЧ Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1918, мал. сярж., прапаў без вестак 9.09.1941.
ПАЛАНЕВІЧ Васіль Піліпавіч, н. у 1916, старш., загінуў 11.09.1941 у Калінінскай вобл.
ПАЛАНЕВІЧ Міхаіл Васільевіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1945.
ПАЛАНЕВІЧ Уладзімір Дзям'янавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1943.
ФАМІЧЭНКА Аляксей Рыгоравіч, н. у 1914, рад., загінуў 8.04.1945 у Германіі.
ХАМІЧОНАК Аляксей Ільіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.
ШЭЛЕПЕНЬ Мікалай Пятровіч, рад., загінуў 6.04.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КРЫЎКІ

ВАЛЕВІЧ Восіп Навумавіч, рад., загінуў 21.12.1944 у Латвіі.
СЕМЯННІК Аляксандр Ермалаевіч, рад., загінуў 24.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
СЕМЯННІК Цімафей Нічыпаравіч, загінуў у 1944.
СУДАК Васіль Мікітавіч, прапаў без вестак.
СУДАК Павел Кірылавіч, прапаў без вестак.
ШОСТАК Даніла Міхайлавіч, прапаў без вестак.
ШОСТАК Емяльян Міхайлавіч, н. у 1913, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЛУЖКІ

БАРКОЎСКІ Кандрат Мікалаевіч, н. у 1900, рад., загінуў 14.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
ВАЛАХОВІЧ Андрэй Сяргеевіч, рад., загінуў 29.12.1944 у Латвіі.
ВАЛАХОВІЧ Васіль Трафімавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1944.
ВАЛАХОВІЧ Еўдакім Савельевіч, рад., прапаў без вестак.
ВАЛАХОВІЧ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1906, рад., загінуў у 1943.
ВАЛАХОВІЧ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1909, рад., памёр ад ран 17.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
ВАЛАХОВІЧ Сцяпан Яўгенавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.
ВАЛАХОВІЧ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.
ВАЛЕВІЧ Андрэй Сяргеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.
ВАЛЕВІЧ Васіль Трафімавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 17.10.1944.
ВАЛЕВІЧ Іван Трафімавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.
ВАЛЕВІЧ Сідар Навумавіч, рад., прапаў без вестак.
ВАЛЕВІЧ Сцяпан Уладзіміравіч, рад., прапаў без вестак.
ВАЛЕВІЧ Яфім Мікалаевіч, рад., загінуў у студзені 1942.
КАЗАК Фёдар Кліменцьевіч, рад., загінуў 21.01.1943 у Польшчы.

МАКАРОНАК Кірыл Маркавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАКАРОНАК Павел Кандратавіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран.

МІЛЕЎСКІ Павел Сцяпанавіч, рад., загінуў 31.05.1945 ва Усходняй Прусіі.

РЫЖЫ Сямён Кірылавіч, рад., прапаў без вестак 1.05.1945.

ЦЫМБАРЭЦКІ Мікалай Мацвеевіч, н. у 1921, сярж., загінуў 9.11.1943.

ЧУЕС Андрэй Кірылавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЧУЕС Яфім Рыгоравіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1944.

ВЁСКА МІХАЛОВА

АГРЫЗКА Адэклер Іванавіч, рад., загінуў 20.04.1945 ва Усходняй Прусіі.

АНТАНЕВІЧ Даніла Міхайлавіч, рад., загінуў у 1945.

АНТАНЕВІЧ Мацвей Савельевіч, рад., загінуў у 1945.

БАРАНАЎ Фама Васільевіч, рад., памёр ад ран 23.09.1944 у Латвіі.

БУЛАЙ Павел Іванавіч, рад., загінуў 16.09. 1944.

БУЛАЙ Піліп Іванавіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1944 у Латвіі.

ВЯРГЕЙЧЫК Васіль Сцяпанавіч, н. у 1909, рад., загінуў 28.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ГУЦ Уладзімір Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак.

КАЗЫРЫЦКІ Міна Антонавіч, прапаў без вестак.

КАЛЬЦОЎ Васіль Міхайлавіч, рад., загінуў 23.09.1944 у Літве.

КРУПІЦКІ Васіль Канстанцінавіч, н. у 1921, загінуў у 1944.

КУТЫРЛА Іван Віктаравіч, прапаў без вестак.

МАЦКЕВІЧ Георг Захаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 2.01.1945.

МАЦКЕВІЧ Мікалай Трафімавіч, прапаў без вестак.

МІШУТА Аляксей Мікалаевіч, прапаў без вестак.

РАДАШЭЎСКІ Селівестр Міхайлавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

РУДАМЫЛА Мікалай Харытонавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ТАЎКАЧ Апанас Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ТКАЧЭНКА Дзмітрый Нічыпаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

ТКАЧЭНКА Іван Сідаравіч, рад., загінуў 20.04.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЯКУБКА Антон Клімавіч, рад., загінуў 8.11.1944 у Літве.

КРУГЛІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АЎСЯНІКІ

АЎСЕЕНКА Аляксандр Раманавіч, загінуў у 1941 у Брэсце.

АЎСЕЕНКА Дзям'ян Фёдаравіч, н. у 1901, рад., загінуў 24.10.1944 у Літве.

АЎСЕЕНКА Лявонцій Сямёнавіч, н. у 1927, рад., загінуў 3.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

КУЗЬМІНІЧ Міхаіл Ягоравіч, н. у 1916, рад., загінуў пад Мінскам.

ЛЯЙКО Васіль Мікалаевіч, сярж., прапаў без вестак 28.04.1944.

ЛЯЙКО Рыгор Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў 15.08.1944 пры вызваленні Латвіі.

СКАКУН Сцяпан Ануфрыевіч, н. у 1899, рад., загінуў у Літве.

ВЁСКА БАРКІ

ДОГІЛЬ Васіль Васільевіч, н. у 1920, прапаў без вестак у ліпені 1943.

ДОГІЛЬ Фёдар Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЕЎСКІ Васіль Кліменцьевіч, н. у 1925, рад., загінуў у Докшыцкім раёне Віцебскай вобл.

КАМІНСКІ Канстанцін Мінаевіч, н. у 1925.

КАМІНСКІ Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1919, загінуў 28.02.1942 у Смаленскай вобл.

КАМІНСКІ Уладзімір Сямёнавіч, прапаў без вестак.

КАМІНСКІ Фама Спірыдонавіч, рад., прапаў без вестак.

КАМІНСКІ Фёдар Адамавіч, н. у 1897, рад., загінуў у красавіку 1945.

КАПІЧЭЕЎ Сяргей Трафімавіч, лейт., прапаў без вестак.

МАХРОЎ Дзяніс Піліпавіч, рад., прапаў без вестак.

МАХРОЎ Іван Сяргеевіч, прапаў без вестак.

МАХРОЎ Сцяпан Васільевіч, прапаў без вестак.

НАРУШЭВІЧ Леанід Піліпавіч, рад., загінуў 21.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ПАТОЦКІ Міхаіл Аляксандравіч, рад., загінуў 11.08.1944 пры вызваленні Літвы.

ЭРТМАН Мікалай Фёдаравіч, н. у 1924, загінуў у 1943.

ЯЛЕНСКІ Міхаіл Антонавіч, лейт., загінуў без вестак.

ВЁСКА БЛАЖЭЎШЧЫНА

ДЗЕМЯНЦЕЙ Уладзімір Іванавіч, н. у 1890, рад., загінуў у Германіі.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Яўген Аляксандравіч, н. у 1913, рад.

КАЖАРСКІ Валянцін Яфімавіч, н. у 1918.

КАЖАРСКІ Лявон Яфімавіч, н. у 1918.

ЛУГАЎЦОВА Алена Міхайлаўна, н. у 1920, рад., загінула 7.06.1944 у в. Язбы Крупскага раёна Мінскай вобл.

ЛУГАЎЦОЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 24.02.1945 у п. Корнева Баграціёнаўскага раёна Калінінградскай вобл.

ЛУГАЎЦОЎ Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1921, старш., загінуў 30.01.1945 у Венгрыі.

ЛУГАЎЦОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў на Чорным моры.

ЯКУШ Васіль Фёдаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 24.02.1945 у Латвіі.

ЯКУШ Дзмітрый Фёдаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ВЯЛІКІЯ ТРУХАНАВІЧЫ

БАЙКОЎ Аляксей Андрэевіч, н. у 1901, прапаў без вестак.

БАЙКОЎ Апанас Васільевіч, рад., загінуў 16.11.1944 у Латвіі.

БАЙКОЎ Гаўрыла Мікалаевіч, н. у 1908, загінуў у 1941.

БАЙКОЎ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1898, рад., загінуў 15.08.1944.

БАЙКОЎ Міхаіл Фёдаравіч, рад., загінуў у 1945.

БАЙКОЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1945.

БАКАН Ігнат Захаравіч, рад., прапаў без вестак.

БАКАН Міхаіл Піліпавіч, н. у 1911, рад., загінуў у верасні 1941.

БАТАЛЬЁНАК Віктар Пятровіч, н. у 1920, рад., загінуў у Венгрыі.

БІЦЯЙ Сяргей Цітавіч, рад., загінуў 14.04.1947 у Літве.

БЫШАЎ Дзмітрый Сяргеевіч, рад., загінуў у 1945 у Германіі.

ДУБІНЕЦ Міхаіл Васільевіч, рад., загінуў 5.03.1945.

КАЛЕНЬКА Андрэй Герасімавіч, рад., загінуў 5.03.1945 у п. Корнева Баграціёнаўскага раёна Калінінградскай вобл.

КАТКОЎСКІ Трафім Рыгоравіч, рад., загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Літвы. Пахаваны ў г. Вілкавішкі (Літва).

ЛУЗГІН Максім Міхеевіч, н. у 1903, партызан, загінуў 22.07.1943 у в. Шкорнеўка Крупскага раёна Мінскай вобл.

ЛУЗГІН Цімафей Дзмітрыевіч, н. у 1920, прапаў без вестак.

ЛУЗГІН Ціт Міхайлавіч, н. у 1901, рад., загінуў у 1944.

ЛУЗГІН Якаў Нічыпаравіч, н. у 1903, рад., загінуў у 1945.

МАКСІМОВІЧ Іван Рыгоравіч, н. у 1918, яфр., прапаў без вестак 28.08.1941.

НЯМЧОНАК Фёдар Міхеевіч, рад., загінуў у 1945 у Германіі.

ПАЗНЯК Пётр Максімавіч, рад.

ПАЛУБІНСКІ Пётр Пятровіч, рад.

РАДКЕВІЧ Аляксандр Сяргеевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1943.

РАДКЕВІЧ Ігнат Сяргеевіч, рад., загінуў у 1943.

РЫБАЧОНАК Сямён Цімафеевіч, н. у 1901, рад., памёр ад ран 10.06.1942.

ШАМ Андрэй Сяргеевіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1945.

ШАРЫК Гаўрыла Дзмітрыевіч, рад.

ВЁСКА ВЯЦЕРА

АСТРОЎСКІ Ягор Апанасавіч, н. у 1900, загінуў у Літве.

АЎСЕЕНКА Ягор Андрэевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

БЯЛЯЎСКІ Канстанцін Іванавіч, рад., загінуў 21.03.1944 у Калінінскай вобл.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Васіль Кліменцьевіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак.

ДЗЕНІСЕВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1905, рад., загінуў 19.02.1945 у п. Дружба Праўдзінскага раёна Калінінградскай вобл.

ДЗЕНІСЕВІЧ Максім Сцяпанавіч, н. у 1898, рад., памёр ад ран 28.11.1944, пахаваны ў г. Пільвішкі (Літва).

ЗЕЛЯПУГА Уладзімір Фаміч, н. у 1924, мал. лейт., загінуў 16.01.1945 у Польшчы.

КАВАЛЕНКА Сяргей Фёдаравіч, сярж., загінуў 7.04.1945 у Калінінградзе.

КАШПАР Антон Аляксандравіч, рад., загінуў 6.10.1944 у Літве.

КАШПАР Васіль Сямёнавіч, н. у 1925, загінуў у Будапешце.

КАШПАР Мікалай Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАШПАР Фядос Раманавіч, рад., загінуў 10.02.1945 у Германіі.

МАКСІМОВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

МАКСІМОВІЧ Пракоп Ягоравіч, н. у 1906, ст. сярж., прапаў без вестак.

МАКСІМОВІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1896, рад., загінуў 18.08.1944.

МАКСІМОВІЧ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ВЯЦЦЕРАЎКА

МУЛЮК Дзмітрый Купрыянавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

УЛАХОВІЧ Аляксандр Пятровіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак ва Усходняй Прусіі.

ШЛЫК Віктар Рыгоравіч, рад., загінуў у Маскоўскай вобл.

ШЛЫК Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1921, рад., загінуў пад Ленінградам.

ВЁСКА ГАРЫВЕЦ

НЕСЦЯРОНАК Лука Кузьміч, рад., загінуў у 1945.

ПАЛІТЫКА Восіп Лазаравіч, мал. сярж., загінуў 4.03.1945 у Латвіі.
ПАЛІТЫКА Павел Дзмітрыевіч, рад., загінуў 16.04.1945.
ПАЛІТЫКА Сцяпан Захаравіч, н. у 1920, рад., загінуў 3.08.1941.
ХРУЦКІ Мікалай Цітавіч, сярж., загінуў 25.03.1945 у Латвіі.
ШЛЫК Міхаіл Іванавіч, н. у 1909, рад., загінуў у Латвіі.
ШЛЫК Фёдар Мікітавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1944.

ВЁСКА ГОРЫ

ДОЛЬНІК Раман Фёдаравіч, рад., загінуў 22.04.1945 у Германіі.
ЕЎПАК Іван Іванавіч, прапаў без вестак.
КАВАЛЕНКА Ягор Аляксандравіч, н. у 1911, прапаў без вестак.
ЛЯДЗІНСКІ Валянцін Дзмітрыевіч, н. у 1924, рад., загінуў у Чашніцкім раёне.
МАЛІШЭЎСКІ Цімафей Аляксандравіч, н. у 1920, рад., загінуў у Беластоку (Польшча).
МАРЖЭЎСКІ Мікалай Апанасавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.
МАРЖЭЎСКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1919, рад., загінуў у лютым 1942.
ПАШКОЎ Восіп Восіпавіч, рад., загінуў 25.04.1945 у с. Прыморск Калінінградскай вобл.
ПАШКОЎ Мікалай Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак.
ПАШКОЎ Піліп Даянісавіч, н. у 1908, прапаў без вестак.
РАМАНОЎСКІ Васіль Васільевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.
ШЫЦЬКОЎ Аляксандр Сцяпанавіч, рад., загінуў 16.04.1945.
ШЫЦЬКОЎ Васіль Ягоравіч, рад., загінуў 19.08.1944 у Літве.
ШЫЦЬКОЎ Павел Міхайлавіч, н. у 1925, рад., загінуў 2.04.1944 у г. Вялікія Лукі (Расія).
ШЫЦЬКОЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1917, рад., загінуў у 1941.
ШЫЦЬКОЎ Уладзімір Дарафеевіч, рад., прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА ГРАЗІНА

МАЛІШЭЎСКІ Аркадзь Нічыпаравіч.
МАЛІШЭЎСКІ Іван Дзянісавіч, н. у 1922, рад., загінуў у Чашніцкім раёне.
НАРОЎСКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1921, сярж., прапаў без вестак пад Сталінградам у кастрычніку 1944.
СІНЯКОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.
СІНЯКОЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
СІНЯКОЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1926, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.
ШАКІН Валянцін Сяргеевіч, н. у 1924, рад., загінуў 11.08.1944 пры вызваленні Латвіі.
ШАКІН Іван Аляксандравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
ЯКУШ Пётр Ільіч, рад., загінуў 3.02.1945.

ВЁСКА ГРЫБІНА

ДЗЕМЯДЗЕНКА Аркадзь Трафімавіч, н. у 1905, рад., загінуў у 1944.
КАЦАР Віктар Сямёнавіч, н. у 1918, прапаў без вестак.
КРАЎЧАНКА Аркадзь Іванавіч, рад., загінуў 28.01.1943 у Літве.
КРАЎЧАНКА Васіль Сідаравіч, рад., загінуў 5.12.1942 у Краснадарскім краі.
КРАЎЧАНКА Рыгор Кірылавіч, н. у 1925, рад., загінуў 11.10.1944 у Літве.
ЛАЗАРЭВІЧ Васіль Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.
ЛЯЙЧОНАК Ілля Лукіч, рад., загінуў у с. Высокае Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.
ПАЛІТЫКА Даніла Пятровіч, рад., загінуў 21.04.1945.
ПАЛІТЫКА Іван Уладзіміравіч, н. у 1920, прапаў без вестак.
ПАЛІТЫКА Мікалай Іванавіч, н. у 1898, рад., загінуў 14.01.1945.
ПАЛІТЫКА Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1920, рад., загінуў 24.12.1944 пры вызваленні Латвіі.
ПАЛІТЫКА Піліп Кірылавіч, н. у 1914, рад., загінуў 1.09.1941.
ПАЛІТЫКА Рыгор Фёдаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.
ПАЛІТЫКА Яфім Пятровіч, н. у 1925, загінуў 30.04.1945.
ХОДЗЮШ Антон Прохаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 6.09.1941.
ХОДЗЮШ Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1905, прапаў без вестак.
ХОДЗЮШ Сямён Сямёнавіч, рад., загінуў 8.01.1945 у с. Дабравольск Красназдаменскага раёна Калінінградскай вобл.

ВЁСКА ГРЫНЬКІ

БУРЭЦ Мікалай Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1945.
БУРЭЦ Пётр Рыгоравіч, н. у 1921, рад.
БУРЭЦ Рыгор Васільевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.
БЯЛЯЦКІ Васіль Іванавіч, рад., загінуў 17.09.1944 у Латвіі.
БЯЛЯЦКІ Сцяпан Паўлавіч, рад., загінуў 30.01.1945 у с. Храбрава Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.
КАЖАРСКІ Вячаслаў Фёдаравіч, н. у 1919, рад., загінуў у жніўні 1941.
КРАСНІК Пётр Іпалітавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

МАРКЕВІЧ Ермалай Нічыпаравіч, н. у 1910, прапаў без вестак.
МАРКЕВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.
МАРКЕВІЧ Уладзімір Антонавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.
МЯСНІКОЎ Цімафей Раманавіч, рад., загінуў у Арлоўскай вобл.
СІДАРКЕВІЧ Аляксандр Марцінавіч, мал. сярж., прапаў без вестак 6.01.1945.
СІДАРКЕВІЧ Антон Савельевіч, рад., загінуў 26.01.1945 у п. Дружба Праўдзінскага раёна Калінінградскай вобл.
СІДАРКЕВІЧ Пётр Цімафеевіч, н. у 1920, прапаў без вестак.
СІДАРКЕВІЧ Сяргей Восіпавіч, н. у 1926, рад., памёр ад ран 4.02.1945 у г. Зеленаградску Калінінградскай вобл.

ВЁСКА ЖЭРЫНА

АНІСКЕВІЧ Васіль Аляксеевіч, н. у 1895, рад., загінуў у 1945.
АНІСКЕВІЧ Марк Іванавіч, рад., загінуў 4.12.1944 ва Усходняй Прусіі.
ГРОЦКІ Аляксей Архіпавіч, рад., загінуў 22.09.1944.
ПАПКО Антон Філімонавіч, рад., загінуў у 1943.
ПАПКО Іван Філімонавіч, рад., загінуў у 1942.
ПАПКО Лаўрэн Вікенцьевіч, н. у 1919, рад., загінуў у ліпені 1945.
ПАПКО Рыгор Мікалаевіч, рад., загінуў у 1943.
ПАПКО Якаў Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак 18.06.1944.
ШЛЫК Майсей Карпавіч, рад., загінуў у 1945.
ШЛЫК Сцяпан Фаміч, рад., загінуў 31.06. 1944 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА ЗАПРУДДЗЕ

ЛЯЙЧОНАК Ягор Кузьміч, н. у 1927, рад., загінуў у сакавіку 1945.
СІНЯКОЎ Фёдар Пракопавіч, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ВЁСКА КАВЕЛЬШЧЫНА

КАВАЛЕЎСКІ Уладзімір Цімафеевіч, рад., загінуў 5.09.1944 у Літве.
МАЛІШЭЎСКІ Аркадзь Піліпавіч, н. у 1921, рад.
МАХРОЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1921, рад.
СІЎЧЫК Уладзімір Аляксеевіч, рад., загінуў у Літве.

ВЁСКА КРУГЛІЦА

ЗАВАДКА Ісак Анісімавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
ЗУЕЎ Міхаіл Васільевіч, н. у 1903, рад., загінуў 29.10.1944 у п. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.
ЗУЕЎ Назар Міхайлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ДОЛГІ Яфім Адамавіч, рад., загінуў 3.05. 1945 у Германіі.
ДУБІНЕЦ Андрэй Сямёнавіч, н. у 1904, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.
ЖУРАЎКІН Павел Марцінавіч, н. у 1904, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.
КАВАЛЕНКА Андрэй Лукіч, рад., загінуў 16.10.1943 у Днепрапятроўскай вобл.
КАВАЛЕНКА Іосіф Сямёнавіч, рад., загінуў 1.08.1944 пры вызваленні Літвы.
КАВАЛЕНКА Міхаіл Нічыпаравіч, н. у 1900, рад., загінуў 31.08.1941 пад Віцебскам.
КАВАЛЕНКА Піліп Арцёмавіч, н. у 1913, рад., загінуў 10.10.1944 у Латвіі.
КАВАЛЕНКА Сяргей Ягоравіч, н. у 1920, рад., загінуў 3.03.1943 у Ленінградскай вобл.
КАМІНСКІ Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1919, рад.
КАШПАР Апанас Сцяпанавіч, рад., загінуў 9.09.1944 у Латвіі.
РАБАЎ Макар Пятровіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1944 у Латвіі.
ШАПКОЎСКІ Рыгор Максімавіч, загінуў у 1944.
ШАПКОЎСКІ Фёдар Максімавіч.
ШЫБЕКА Васіль Дзмітрыевіч, камбат, загінуў 31.10.1944.
ШЫБЕКА Міхаіл Сямёнавіч, рад., загінуў 16.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
ШЫБЕКА Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1942.
ЯСНЫ Мікіта Гаўрылавіч, н. у 1909, рад., загінуў у жніўні 1941.
ЯСНЫ Якаў Міхайлавіч, н. у 1911, рад., загінуў пры абароне Ленінграда.

ВЁСКА ЛАЗУКІ

БАКУРЫН Іван Мікалаевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 28.12.1942.
БЯЛЯЦКІ Фёдар Кірылавіч, рад.
ГАЛЫГА Піліп Ігнатавіч, н. у 1901, рад., загінуў 16.03.1942 у в. Арэфіна Чудаўскага раёна Ленінградскай вобл.
ЗАВАДКА Астап Якаўлевіч, рад.
ЗАПАЛЬСКІ Канстанцін Мікалаевіч, н. у 1919.
ЗЯБКО Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1919, рад.
КАСЦЮКОВІЧ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
МАНКЕВІЧ Віктар Сцяпанавіч, н. у 1920, рад.

МЛЯВЫ Іван Фёдаравіч, рад., загінуў 16.02.1944 у Ленінградскай вобл.

ПАШКЕВІЧ Гаўрыла Макаравіч, н. у 1902, рад., загінуў 23.09.1941.

ШАМ Аляксей Сямёнавіч.

ШАМ Даніла Ігнатавіч, рад., прапаў без вестак 19.08.1941.

ШАМ Іван Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў у Растове.

ШАМ Іван Савельевіч, н. у 1919, рад., загінуў 31.01.1943 у г. Стары Аскол Белгарадскай вобл.

ШАМ Міхаіл Сямёнавіч.

ШАМ Нічыпар Сямёнавіч, н. у 1920, ст. лейт., загінуў 8.09.1944 у г. Сокал Львоўскай вобл.

ШЫДЛОЎСКІ Іван Трафімавіч, н. у 1925, рад.

ВЁСКА ЛІПАВІЧЫ

ДЗМІТРЫЕЎ Васіль Іванавіч, рад., загінуў пад Смаленскам.

МАЦЮШЭВІЧ Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭВІЧ Васіль Кандратавіч, рад., загінуў 8.04.1945 у с. Пятрова Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.

МЯСНІКОЎ Іван Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.

МЯСНІКОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МЯСНІКОЎ Нічыпар Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.

НАРЧУК Васіль Ігнатавіч, н. у 1920, афіцэр, загінуў пад Сталінградам.

НАРЧУК Сцяпан Ігнатавіч, н. у 1910, рад., загінуў пад Смаленскам.

НОВІКАЎ Рыгор Дзям'янавіч, рад.

ПАШКОЎ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 29.02.1941.

ПАШКОЎ Андрэй Пятровіч, н. у 1912, рад., загінуў пад Смаленскам.

ПАШКОЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1921, рад., загінуў 7.07.1941.

ПАШКОЎ Мікіта Васільевіч, рад., загінуў 1.03.1945 у Германіі.

САБАЛЕЎСКІ Васіль Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

САБАЛЕЎСКІ Яфім Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў у ліпені 1941 у г. Бешанковічы Віцебскай вобл.

СЕЛЯДЗЕЦ Мікалай Трафімавіч, н. у 1920, сярж., загінуў у чэрвені 1941 у Барысаве.

ШАРКОВІЧ Анатоль Іванавіч, рад., загінуў 16.04.1944 у Калінінградскай вобл.

ЯКУШ Васіль Праконавіч, рад., загінуў 5.09.1944 у Літве.

ЯКУШ Мікалай Аркадзьевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 3.01.1942.

ЯКУШ Сцяпан Кандратавіч, н. у 1906, рад., загінуў у верасні 1944.

ВЁСКА МАЛІНОЎШЧЫНА

ДАШКЕВІЧ Мікалай Апанасавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЕНКА Мікалай Пятровіч, н. у 1916, рад.

КАЦАР Андрэй Максімавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1941.

КАЦАР Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1925.

ЛАТЫШАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1921, прапаў без вестак.

ЛАТЫШАЎ Мікалай Піліпавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ЛАТЫШАЎ Пётр Піліпавіч, н. у 1909, рад.

ЛАТЫШАЎ Цярэнцій Мінавіч, н. у 1917, афіцэр, прапаў без вестак.

ЛЯЙЧОНАК Мікалай Кузьміч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА МІХНОЎШЧЫНА

АШЧУРАК Аляксандр Мікалаевіч, рад., прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА НАВІНКА

ДРОБЫШАЎ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1915, мал. лейт., прапаў без вестак 22.06.1941.

КУХАРЭНКА Іван Раманавіч, рад., загінуў 21.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ПАНУШКІН Міхаіл Цітавіч, рад., прапаў без вестак.

ЦІМАХОВІЧ Лаўрэн Дамітрыевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ПЛОНШЧЫНА

БАКАН Міхаіл Піліпавіч, н. у 1911, рад., загінуў у верасні 1941.

КАРНІЕВІЧ Цярэнцій Навумавіч, н. у 1900, рад.

НЯМЧОНАК Сцяпан Карпавіч, рад., загінуў 19.07.1944 пад Оршай.

ВЁСКА ПУСЬКІ

БАРАНОЎСКІ Анатоль Піліпавіч, н. у 1921, рад.

ГАЛЫГА Іван Васільевіч, н. у 1921, рад., загінуў у жніўні 1941.

ГАЛЯТА Васіль Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Леанід Якаўлевіч, н. у 1921, ст. лейт., загінуў 8.03.1945.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Міхаіл Васільевіч, н. у 1918, загінуў у лістападзе 1941.

КАВАЛЕНКА Аляксандр Ігнатавіч, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЕНКА Фёдар Андрэевіч, н. у 1920, рад.

КАСЦЮКОВІЧ Уладзімір Герасімавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.
КАСЦЮКОВІЧ Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1919, камандзір аддзялення, прапаў без вестак 6.12.1943.
КІСЛОЎ Андрэй Ісаевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.
КОРАНЬ Дзям'ян Мікалаевіч, рад.
МАКСІМОВІЧ Мірон Васільевіч, рад., памёр ад ран 21.03.1945.
МАКСІМОВІЧ Сямён Парфёнавіч, рад., загінуў 21.09.1944 у Латвіі.
МІЦЬКАВЕЦ Якаў Васільевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 21.08.1944.
ШВАВАРАЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1907, рад., загінуў 8.07.1941.
СКАКУН Адам Іванавіч, н. у 1910, рад.
СКАКУН Аляксандр Іванавіч, н. у 1912, рад.
СКАКУН Пётр Іванавіч, н. у 1922, рад.
СКАКУН Уладзімір Васільевіч, н. у 1915, рад.
ТВАРДОЎСКІ Даніла Андрэевіч, рад., загінуў 15.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ВЁСКА РАМАНОЎШЧЫНА

АБРАМОВІЧ Анатоль Яўсеевіч, рад., загінуў 7.02.1944 у Літве.
АБРАМОВІЧ Барыс Ігнатавіч, рад., прапаў без вестак 19.09.1944.
ШАШКОЎ Леанід Андрэевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.
ШАШКОЎ Міхаіл Андрэевіч, загінуў у Літве.

ВЁСКА РЫЖЭЎШЧЫНА

ШАРХУН Сцяпан Пракопавіч, рад., загінуў 13.04.1945 у Германіі.
ШАРХУН Трафім Іванавіч, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ВЁСКА СТАРАСЕЛЛЕ

АЛЕЦКІ Аляксандр Захаравіч, н. у 1920, прапаў без вестак.
ГАРАДЗЮК Павел Кліменцьевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак.
ЗЕЛЯПУГА Фадзей Фёдаравіч, н. у 1907, камандзір аддзялення, загінуў у 1941.
КАШПАР Іван Міхайлавіч, рад., загінуў 26.09.1944 пры вызваленні Літвы.
МІЦЬКАВЕЦ Мікалай Сямёнавіч, рад., загінуў 14.04.1945 у Германіі.
СУЗІН Кірыл Мікалаевіч, рад., загінуў 9.04.1945 у Кёнігсбергу (Усходняя Прусія).
ШАРШНЁЎ Іван Рыгоравіч, рад., загінуў 5.02.1945 у Германіі.

ВЁСКА ХОТЛІНА

ДЗЕМЯНЦЕЙ Васіль Сяргеевіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1941 пад г. Гродна.
КАВАЛЕНКА Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1920, рад.
КАВАЛЕНКА Аляксандр Тарасавіч, н. у 1920, рад., загінуў 11.08.1941.
КАВАЛЕНКА Іван Гаўрылавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.
КАВАЛЕНКА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1942.
КАВАЛЕНКА Міхаіл Гаўрылавіч, н. у 1921, рад., загінуў 26.01.1945 у п. Ільічоўка Палескага раёна Калініпградскай вобл.
КАВАЛЕНКА Пётр Аляксандравіч, н. у 1923, рад., загінуў 26.07.1944.
КАВАЛЕНКА Сямён Тарасавіч, загінуў на фронце.
КАВАЛЕНКА Ягор Арцёмавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1941 пад г. Гродна.
КАШПАР Анатоль Віктаравіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1941.
КОРАНЬ Пётр Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.
ХАРАШКЕВІЧ Мяфодзій Фёдаравіч, стралок, загінуў 19.03.1944 у Літве.
ХРАПСКІ Сямён Антонавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ШАЦЬКО Сяргей Рыгоравіч, рад., загінуў у Літве.
ЮРКЕВІЧ Цімафей Паўлавіч, рад., загінуў у Літве.

ВЁСКА ЦОТАВА

МАНКЕВІЧ Іван Мікітавіч, н. у 1896, загінуў 20.04.1945.
МАНКЕВІЧ Павел Нічыпаравіч, н. у 1925.
ЦІМАХОВІЧ Лаўрэн Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.
УЛАХОВІЧ Аляксандр Пятровіч, н. у 1914, прапаў без вестак.
УЛАХОВІЧ Аляксей Сямёнавіч, н. у 1906, рад., загінуў 18.08.1944 у Літве.
УЛАХОВІЧ Антон Фёдаравіч, рад., загінуў 17.08.1944 у Літве.
УЛАХОВІЧ Васіль Сямёнавіч, н. у 1904, рад., памёр ад ран 7.03.1945.
УЛАХОВІЧ Мікалай Пятровіч, рад., загінуў 22.02.1945 у п. Багатава Баграціёнаўскага раёна Калінінградскай вобл.
УЛАХОВІЧ Мікалай Цітавіч, н. у 1905, рад., загінуў у студзені 1945.
УЛАХОВІЧ Міхаіл Пятровіч, н. у 1922, загінуў у 1943.
УЛАХОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1921.
УЛАХОВІЧ Уладзімір Цітавіч, рад., прапаў без вестак.
УЛАХОВІЧ Фёдар Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў у баях на Курскай дузе.
УЛАХОВІЧ Ягор Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

УЛАХОВІЧ Ягор Цітавіч, рад., загінуў 17.08.1944.
УСАНДРА Іван Данілавіч, н. у 1915, прапаў без вестак.

ЛАТЫГАЛІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АДАМАЎКА

АГРЫЗКА Браніслаў Раманавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
АНТАНЕВІЧ Адам Восіпавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у чэрвені 1941.
БАРДЫЛОЎСКІ Адам Ігнатавіч, н. у 1906, прапаў без вестак у чэрвені 1944.
КАВАЛЕЎСКІ Сяргей Іванавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у жніўні 1944.
КАРАВЕНЬ Іван Вікенцьевіч, сярж., прапаў без вестак 20.08.1941.
КРЫВАЛАП Віктар Фёдаравіч, н. у 1907, рад., памёр у палоне 3.01.1942.
КРЫВАЛАП І. А., прапаў без вестак.
КРЫВАЛАП Пётр Уладзіміравіч, рад., загінуў 5.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
СЛАВІНСКІ Мікалай Ігнатавіч, рад., памёр ад ран 20.08.1944.
ХАЦКЕВІЧ Андрэй Іванавіч, н. у 1920, сярж., загінуў 8.10.1944 у Польшчы.

ВЁСКА БАГДАНАВА

АЎХІМОВІЧ Васіль Васільевіч, н. у 1923, рад., загінуў пры вызваленні Літвы.
АЎХІМОВІЧ Мікалай Васільевіч, рад., загінуў 18.10.1944 у Літве.
БАБАЧОНАК Віктар Нічыпаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
БАБАЧОНАК Іван Восіпавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
ГУСАЧОНАК Ілля Міхайлавіч, н. у 1913, рад., загінуў 12.10.1944 у Літве.
ГУСАЧОНАК Платон Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
ДРАГУН Васіль Сцяпанавіч, н. у 1913, рад., загінуў 16.08.1944 у Літве.
ДРАГУН Віктар Андрэевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.
ЖЫЖА Сяргей Мацвеевіч, рад., загінуў 13.03.1945.
КУКА Кліменцій Яўгенавіч, н. у 1901, рад., загінуў пры вызваленні г. Пскова.
КУКА Мікалай Паўлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
КУКА Павел Ф., н. у 1920, рад., прапаў без вестак 12.01.1942.
КУКА Фёдар Яўгенавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
НАТАЛЕВІЧ Пётр Фёдаравіч, н. у 1903, рад., загінуў 18.08.1944.
ШАШКЕВІЧ Сцяпан Нічыпаравіч, н. у 1920, яфр., памёр ад ран 16.07.1945 у Ленінградскай вобл.

ВЁСКА ЗАМОШША

БАБАЕД Іван Сіланцьевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.
БАБАЕД Лявон Паўлавіч, н. у 1901, рад., загінуў 5.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
БАБАЕД Рыгор Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.
БАБАЕД Трафім Нічыпаравіч, н. у 1904, загінуў 5.08.1944 у Літве.
ВОГАР Васіль Ільіч, н. у 1891, загінуў 8.01.1945 у Латвіі.
ГАНКОВІЧ Іван Максімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
КАЗАК Міна Лаўрэнцьевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
КУЛЬГА Дзям'ян Якаўлевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.
МАЛІНОЎСКІ Макар Нічыпаравіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.
САДОЎСКІ Канстанцін Лук'янавіч, н. у 1912, рад., загінуў пры вызваленні г. Рыгі.
САДОЎСКІ Лявон Мікалаевіч, н. у 1905, рад., загінуў у Прыбалтыцы.
СІМАНОВІЧ Савелій Пятровіч, рад., памёр ад ран 14.10.1944 у г. Панявежысе (Літва).
УГЛІК Сяргей Несцеравіч, рад., загінуў 25.01.1945 у Латвіі.
ШУНТ Андрэй Іванавіч, н. у 1908, рад.
ШУНТ Кліменцій, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ЛАТЫГАЛІЧЫ

БАБАВОЗ Кузьма Якаўлевіч.
БАБАВОЗ Якаў Лук'янавіч, н. у 1911, капітан, загінуў у 1944.
ГАРАН Анісім Мацвеевіч, нарадзіўся у 1913, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
БАРКОЎСКІ Яфім Барысавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
ВАЛАСАЧ Дарафей Пілілавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
ГАРАНЬ Лявон Захаравіч, н. у 1905, загінуў 28.12.1944.
ГАРАНЬ Мікалай Харытонавіч, н. у 1922, рад., загінуў у лістападзе 1944 ва Усходняй Прусіі.
ГРЫДЗЮШКА Іван Трафімавіч, н. у 1924, рад., загінуў 6.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
ГРЫШКЕВІЧ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1922, рад., загінуў 24.09.1944 у Літве.
ДЗЯМКО Мікалай Якаўлевіч.
ДУМНЫ Кірыла Аляксеевіч, рад., загінуў 5.10.1944 у Польшчы.
ДУМНЫ Пілін Міхайлавіч, рад., загінуў 18.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
ДУМНЫ Цімафей Трафімавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.
КАЖАМЯЧОНАК Лявон Восіпавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1942.
КАЗЫРА Іван Цімафеевіч, н. у 1912, рад., загінуў у сакавіку 1945.

КАЗЫРА Майсей Якаўлевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1941.

КАЗЫРА Пётр Авакумавіч, рад.

КАЗЫРА Ягор Якаўлевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1942.

КУРГАН Васіль Самуілавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1944.

КУРГАН Фёдар Самуілавіч, н. у 1923, рад., загінуў 4.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

НАТАЛЕВІЧ Піліп Яфімавіч, н. у 1904, рад., загінуў у чэрвені 1943.

ПІКУС Сцяпан Арсенцьевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

СТАІН Мікалай Адамавіч, н. у 1918, рад., загінуў у лістападзе 1944.

УГЛІК Апанас Фёдаравіч, рад., загінуў 24.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

УГЛІК Васіль Маркавіч, рад., загінуў 15.10.1944 у Літве.

УГЛІК Іван Мікітавіч, рад., загінуў 15.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

УГЛІК Леанід Ціханавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 23.10.1944.

УГЛІК Мікалай Ціханавіч, н. у 1921, рад., загінуў 9.06.1943.

УГЛІК Платон Лукіч, н. у 1914, рад., загінуў 31.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

УГЛІК Сяргей Несцеравіч, н. у 1924, рад., загінуў пры вызваленні Прыбалтыкі.

УГЛІК Цімафей Лукіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

УГЛІК Ціхан Ціханавіч, н. у 1914, загінуў у 1944.

ХАМІЧОНАК Аляксандр Сцяпанавіч, рад., загінуў 22.10.1944.

ХРУЦКІ Мацвей Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў у студзені 1945.

ЯСКЕВІЧ Прохар Апанасавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1943.

ВЁСКА РУДНАЕ

ГРЫГАРОВІЧ Даніла Ц., рад., загінуў 2.02.1945 у Літве.

ГРЫГАРОВІЧ Максім.

ГРЫГАРОВІЧ Пётр Данілавіч.

ГРЫГОРЧЫК Васіль Мікалаевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.

ГРЫГОРЧЫК Мікіта Раманавіч, н. у 1902, рад., загінуў у лістападзе 1944.

ЛЮЦЬКО Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1923.

НАТАЛЕВІЧ Дзмітрый Маісеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

НАТАЛЕВІЧ Канстанцін Амосавіч, н. у 1923.

ПАТАПАЎ Павел Васільевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

РАБЦЭВІЧ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

РАБЦЭВІЧ Васіль Антонавіч, н. у 1926, рад., памёр ад ран 5.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

РАБЦЭВІЧ Іван Антонавіч, рад., загінуў 25.10.1944.

РАБЦЭВІЧ Міхаіл Карпавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

РАБЦЭВІЧ Сцяпан Фядотавіч, лейт., загінуў 20.02.1945 у Латвіі.

СУРЫН Кірыла Міхайлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА СТАЙЧАЎКА

ХАЦКЕВІЧ Мікалай Пятровіч, рад., загінуў 5.08.1944 у Літве.

ВЁСКА СТУДЗЁНКА

РЫЖЫ Платон Іванавіч, ст. лейт., загінуў у 1944 пад Кёнігсбергам.

...Летам 1944 г. пасля разгрому гітлераўцаў у Крыме 87-я гвардзейская стралковая дывізія прыбыла ў Літву. Сёмай ротай у ёй камандаваў гвардыі старшы лейтэнант Платон Іванавіч Рыжы. Ён быў ужо, як кажуць, абстраляным афіцэрам. Ваяваў на поўдні, у Крыме. За актыўны ўдзел у баях на Перакопе ўзнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны.

...У франтавой біяграфіі Платона Рыжага вызваленчыя баі на тэрыторыі Літвы (Лаўкагаліс, Нядзервос), іншыя населеныя пункты вызваляла яго рота. І прыклад смеласці, стойкасці паказваў сам камандзір. За гераізм узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

ВЁСКА ЧОРНАЯ ЛАЗА

КАВАЛЕЎСКІ Міхаіл Баляслававіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КУНОЎСКІ Восіп Ігнатавіч, н. у 1914, яфр., загінуў 23.09.1944 у Латвіі.

МАРЦІНКЕВІЧ Іван Феліксавіч, рад., загінуў 23.12.1944 у Латвіі.

МЯДЗВЕЦКІ Аляксей Елісеевіч, н. у 1925, рад., загінуў у лістападзе 1944 у Прыбалтыцы.

СКАРУПА Рыгор Восіпавіч, рад., загінуў 9.08.1944 у Літве.

ЯКІМОВІЧ Анатоль Ігнатавіч, н. у 1919, рад., загінуў 23.09.1944 у Латвіі.

ВЁСКА ЯСНАЯ ГОРКА

ВОГАР Сіла Васільевіч, рад., загінуў 14.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ЛЮЦКО Несцер Яфрэмавіч, н. у 1923.

ЛЮЦКО Сяргей Севасцьянавіч, н. у 1920, рад., загінуў 26.06.1941.

ЛЮЦКО Уладзімір Ерафеевіч, рад., прапаў без вестак.

НАТАЛЕВІЧ Міхаіл Амосавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 21.07.1944.

СЕРАФІМОВІЧ Міхаіл Яўгенавіч, рад., прапаў без вестак.

ШАВАЛДА Віктар Яфімавіч, н. у 1925, рад., загінуў 17.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛУКОМСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АБУЗЕР'Е

ГАРБУЗОЎ Цімафей, н. у 1912, прапаў без вестак.

ДРАБУШКОЎ Аляксей Пракопавіч, рад., загінуў 20.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ІЛЬЮЦІН Пётр Сяргеевіч, н. у 1918, капітан, да вайны працаваў настаўнікам Чарэйскай СШ, загінуў у лютым 1945 у Кёнігсбергу (Усходняя Прусія).

КУРАКОЎ Раман Максімавіч, н. у 1915, прапаў без вестак.

КУРАКОЎ Сцяпан Максімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

КУРАКОЎ Сяргей Максімавіч, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.

ЛІСОЎСКІ Сцяпан Кузьміч, рад., прапаў без вестак.

ЛІСОЎСКІ Якаў Кузьміч, н. у 1916, прапаў без вестак.

ЛЯХ Віктар Цімафеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА АСАВЕЦ

ДУБОВІКАЎ Пракоп Пракопавіч, н. у 1926, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.

САДОЎСКІ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1904, загінуў у 1944.

ЯКУШАЎ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1925, рад., загінуў 25.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ЯКУШАЎ Сцяпан Сяргеевіч, рад., загінуў 21.05.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА БАГАТЫР

АСТАПЧЫК Юзя, н. у 1910, расстраляны ў 1941.

АСТАПЧЫК Генадзь Цімафеевіч, н. у 1924, прапаў без вестак.

КАРАЛЁЎ Дзмітрый Сцяпанавіч, н. у 1922, загінуў у 1944.

МАЦЮШЭВІЧ Клім Рыгоравіч, н. у 1914, прапаў без вестак.

МАЦЮШЭВІЧ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1918, прапаў без вестак.

МІЛЕЕЎ Ануфрый Цярэнцьевіч, рад., прапаў без вестак 18.10.1944.

СІДАРЭНКА Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1922, рад., загінуў 26.04.1945 у Германіі.

СІДАРЭНКА Міхаіл Піліпавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.

ХАДАТОВІЧ Мікалай Андрэевіч, рад., памёр ад ран 19.05.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА БАРСУКІ

МАРОЗАЎ Васіль Піменавіч, н. у 1911, мабілізаваны ў Чырвоную Армію 25 чэрвеня 1941, прапаў без вестак.

ВЁСКА БАРЦЫ

ЧУПРЫНСКІ Іван Архіпавіч, прапаў без вестак.

ЧУПРЫНСКІ Сцяпан Архіпавіч, прапаў без вестак.

ВЁСКА ВАЛ

АЛЯКСЕЕЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1913, рад., загінуў 30.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

БАРЫСАЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1922 , рад., прапаў без вестак.

БАРЫСАЎ Ягор Мінавіч, н. у 1911, пайшоў на фронт у 1941, рад., загінуў у палоне.

ГАЛУБОЎСКІ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1908, рад., загінуў 8.08.1944 ва Усходняй Прусіі.

ГАЛУБОЎСКІ Піліп Паўлавіч, н. у 1896, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ДРАБУШКОЎ Аляксей Іларыёнавіч, н. у 1906, прапаў без вестак у 1944.

ДРАБУШКОЎ Феафан Іларыёнавіч, н. у 1922, лётчык, загінуў 26.01.1943 у Ліпецкай вобл.

ДРОЗДЗЕЎ Мацвей Архіпавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ДУДАРКОЎ Несцер Раманавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

ЖУК Віктар, н. у 1925, рад., загінуў 7.06.1944.

ЗАКРЭЎСКІ Дзям'ян Паўлавіч, н. у 1901, рад., загінуў 10.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЗАКРЭЎСКІ Мікалай Ільіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

ЗАКРЭЎСКІ Павел Фёдаравіч, н. у 1916, кам. аддз., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЗАКРЭЎСКІ Павел Яфрэмавіч, н. у 1916, рад., загінуў 1.11.1944 у Літве.

ЗАКРЭЎСКІ Сцяпан Сцяпанавіч, рад., загінуў 15.02.1945.

ЗАКРЭЎСКІ Сяргей Васільевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

ІВАНОЎ Кірыл Барысавіч, н. у 1905, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

КАЗАКОЎ Рыгор Рыгоравіч, н. у 1887, рад., загінуў 13.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛЕСНІЧЭНКА Ягор Іванавіч, н. у 1905, рад., загінуў 3.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

МАЦВЕЕЎ Дзмітрый Цімафеевіч, н. у 1899, рад., загінуў 17.10.1944 пры вызваленні Літвы.

МАЦВЕЕЎ Сцяпан Дзмітрыевіч, н. у 1926, рад., загінуў 13.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПРУДНІКАЎ Яфім Барысавіч, н. у 1905, рад., загінуў 22.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ХАДАТОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1926, рад., памёр ад ран 27.01.1945 у г. Казані.

ХАДАТОВІЧ Васіль Парфёнавіч, н. у 1917, ст. сярж., загінуў 31.10.1943 у в. Карасёва Віцебскай вобл.

ХАДАТОВІЧ Васіль Паўлавіч, рад., загінуў 28.12.1944 у Літве.

ХАДАТОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
ХАДАТОВІЧ Пётр Рыгоравіч, н. у 1904, рад., загінуў 25.01.1945 у Латвіі.
ХРАМЧАНКА Іван Ніканоравіч, н. у 1912, загінуў у 1944.
ХРУЦКІ Пётр Фёдаравіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
ШВАЮКОЎ Ягор Данілавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
ЯКУШЭВІЧ Ягор Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 13.05.1943.

ВЁСКА ВОСАВА

АТРАШКЕВІЧ Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1924, прапаў без вестак.
АТРАШКЕВІЧ Мікалай Дзям'янавіч, н. у 1915, прапаў без вестак.
БАКАН Іван Мікітавіч, н. у 1910, прапаў без вестак.
ЖЫЛІНСКІ Васіль Пятровіч, н. у 1918, прапаў без вестак.
КАЖАРСКІ Сцяпан Васільевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941.
КАШПАР Арцём Ануфрыевіч, рад., загінуў 17.08.1944 у Літве.
МЛЯВЫ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1924, прапаў без вестак.
МЛЯВЫ Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1918, рад., загінуў 12.12.1944 у Латвіі.
РЫБАЛЬЧАНКА Васіль Васільевіч, рад., загінуў 18.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
РЫБАЧОНАК Васіль Васільевіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 13.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
ШАРСТНЁЎ Сяргей Рыгоравіч, н. у 1924, прапаў без вестак.

ВЁСКА ГРАЕЎШЧЫНА

КАРНОЗ Іван Аляксеевіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1943.
КРЫЦКІ Аляксей Іванавіч, н. у 1912, рад.
КРЫЦКІ Савелій Віктаравіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.
СІЯНОВІЧ Аляксей Васільевіч, н. у 1912, рад., загінуў 25.09.1944 у Латвіі.
ШАЛЕЎ Павел Севасцьянавіч, н. у 1917, сярж., прапаў без вестак 27.06.1941.
ШАЛЕЎ Самуіл Севасцьянавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА ДРАЗДЫ

ВІЛЬЧЫК Віктар Якаўлевіч, н. у 1919, прапаў без вестак.
ВІЛЬЧЫК Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1917, прапаў без вестак.
ВІЛЬЧЫК Пётр Аляксандравіч, н. у 1920, прапаў без вестак.
ЗАХАРЫНСКІ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1918, загінуў у 1944.
КАЛЕЎКА Мікалай Мацвеевіч, н. у 1890, рад.
КАЛЕЎКА Павел Мікалаевіч, н. у 1920, да вайны служыў у г. Наварасійску, рад., загінуў у 1943.
ХРЫПАЧ Вячаслаў, н. у 1920, прапаў без вестак.

ВЁСКА ДУДАРЫ

ВІЛЬЧЫК Віктар Якаўлевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1942.
ВІЛЬЧЫК Герасім Якаўлевіч, н. у 1910, рад.
ЗАКРЭЎСКІ Сямён Сцяпанавіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1943.
ХАДАТОВІЧ Васіль Пахомавіч, н. у 1906, загінуў у 1944.
ХАДАТОВІЧ Пётр Рыгоравіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1944.
ЯКУШЭВІЧ Аляксей Іванавіч, рад., загінуў 8.07.1944 у Лепельскім раёне Віцебскай вобл.

ВЁСКА ЖУЧКІ

БАКАН Мікалай Васільевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
БАКАН Павел Васільевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.
БУРЧЫК Ягор Рыгоравіч, н. у 1924, прапаў без вестак.
БЫЧКОЎСКІ Пётр Паўлавіч, н. у 1910, рад., загінуў у ліпені 1943 у Арлоўскай вобл.
ГРОЦКІ Герасім Сцяпанавіч, рад., загінуў 26.02.1945 у Латвіі.
ДУБРЫНСКІ Пётр Іванавіч, рад., загінуў у Латвіі.
ІВАНОЎ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1945.
КРЫШТОП Павел Васільевіч, н. у 1915, прапаў без вестак.
МІНЧУКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1941.
МІНЧУКОЎ Навум Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944.
ПАДАЛЕЦ Сямён Мікалаевіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1941 каля в. Каменка Маскоўскай вобл.
РЫБАЧОНАК Васіль Захаравіч, н. у 1921, сярж., загінуў у ліпені 1941 у г. Севастопалі.
РЫБАЧОНАК Дзмітрый Захаравіч, н. у 1918, прапаў без вестак.
СТАСЁНАК Дзмітрый Еўдакімавіч, н. у 1921, рад., загінуў 29.04.1945 у Германіі.
СТАСЁНАК Міхаіл Еўдакімавіч, н. у 1925, рад.
СТАСЁНАК Фёдар Еўдакімавіч, н. у 1919, ст. лейт., загінуў у 1942 пад Сталінградам.
ЦЫБУЛЬСКІ Веньямін Фёдаравіч, н. у 1905, рад., загінуў у час блакады Ленінграда.
ЦЫБУЛЬСКІ Іван Міронавіч, н. у 1924, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.
ЦЫБУЛЬСКІ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1907, рад.

ЦЫБУЛЬСКІ Уладзімір Міронавіч, н. у 1918, рад., загінуў 19.09.1943 у Краснадарскім краі.

ЦЫБУЛЬСКІ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ЮРКЕВІЧ Ісак Мікітавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у 1942.

ЯНУКОЎ Пётр Ільіч, н. у 1925, рад., загінуў 13.02.1945.

ЯНУКОЎ Уладзімір Ільіч, н. у 1923, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА ЗАЛОЗЗЕ

БЫЧКОЎСКІ Аляксандр Прохаравіч, рад., прапаў без вестак.

ГАЛАВАН Сямён Емяльянавіч, н. у 1917, рад., загінуў 14.03.1945 у Германіі.

ВЁСКА ЗАРА

НОВІК Сямён Яфімавіч, н. ў 1909, рад., прапаў без вестак 29.11.1944.

СУВІТАЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

УСАЎ Гаўрыла Паўлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 1.02.1945.

ЧУПРЫНСКІ Аляксей Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 24.07.1942.

ЧУПРЫНСКІ Мікалай Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

ЧУПРЫНСКІ Рыгор Іванавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ЗАСТАРЫННЕ

АЛЕЙНІКАЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1920, да вайны прызваны ў Чырвоную Армію, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДАНІЛОВІЧ Сцяпан Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

ДЗЕМЯНЦЕЙ Мікалай Васільевіч, н. у 1923, партызан, потым рад., загінуў 30.07.1944 пры вызваленні Літвы.

КАЗЛОЎСКІ Уладзімір Піліпавіч, н. у 1926, прапаў без вестак.

КАЗЛОЎСКІ Піліп Якаўлевіч, н. у 1898, мабілізаваны ў 1944 у Чырвоную Армію, загінуў ва Усходняй Прусіі.

КРЫЦКІ Уладзімір Нічыпаравіч, н. у 1908, мабілізаваны ў Чырвоную Армію 23 чэрвеня 1941, рад., загінуў у снежні 1941.

КРЫЦКІ Фёдар Сямёнавіч, рад., прапаў без вестак.

КРЫЦКІ Ягор Нічыпаравіч, н. у 1912, лейт., загінуў у лютым 1944 ва Усходняй Прусіі.

КРЫЦКІ Сцяпан Нічыпаравіч, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ЗЯЛЕЗЬКІ

АГАРАК Уладзімір Дамітрыевіч, н. у 1918, старш., прапаў без вестак.

БУРМАК Сяргей Арцёмавіч, н. у 1905, рад., загінуў 2.03.1945 у Германіі.

ГРОЦКІ Аляксандр Яфрэмавіч, н. у 1925, рад.

ВЁСКА КАРНІЛАЎКА

АГАРОДНІКАЎ Гаўрыла Данілавіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак у 1943.

БРЫЛЬ Карп Фёдаравіч, н. у 1899, рад., загінуў 28.09.1944 ва Усходняй Прусіі.

ЛАПАЦІНСКІ Іван Іванавіч, н. у 1917, у 1940 прызваны ў Чырвоную Армію, рад., прапаў без вестак.

ЛАПАЦІНСКІ Іван Цітавіч, рад., загінуў 19.04.1945 у Германіі.

СКАРАХОД Віктар Іосіфавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

СТАРАВОЙТАЎ Васіль Захаравіч, н. у 1925, рад., загінуў 21.04.1945 ва Усходняй Прусіі.

СТАРАВОЙТАЎ Пётр Захаравіч, н. у 1920, у 1940 прызваны ў Чырвоную Армію, гв. сярж., загінуў 21.01.1944.

ЦЫБУЛЬСКІ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1920, прапаў без вестак.

ВЁСКА КІСЯЛІ

ЗАХАРЫНСКІ Мікалай Цімафеевіч, рад., загінуў 23.09.1944 у Літве.

РАСАНАЎ Аркадзь Астапавіч, н. у 1922, рад., загінуў 16.01.1943 у Ленінградскай вобл.

РАСАНАЎ Валянцін Астапавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

РАСАНАЎ Васіль Ануфрыевіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1943.

РАСАНАЎ Віктар Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 4.08.1944 пры вызваленні Літвы.

РАСАНАЎ Іван Астапавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 6.05.1942.

РАСАНАЎ Уладзімір Астапавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1943.

РАСАНАЎ Фёдар Ануфрыевіч, н. у 1918, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА КРУГЛІЦА

ДУБІНЕЦ Андрэй Сямёнавіч, н. у 1913, рад., загінуў 17.10.1944.

ЖУРАЎКІН Павел Марцінавіч, н. у 1912, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.

ЗУЕЎ Міхаіл Васільевіч, н. у 1895, рад., загінуў 22.10.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЗУЕЎ Назар Міхайлавіч, н. у 1929, рад., загінуў у ліпені 1941.

ЗУЕЎ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1923, партызан, у 1944 мабілізаваны ў Чырвоную Армію, рад.

ІВАНОЎ Аксенцій Лукіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

МАРОЗАЎ Васіль Піменавіч, н. у 1911, загінуў у 1941.

РАКОШЧАНКА Харытон Емяльянавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1942.

РАКОШЧАНКА Якаў Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

САНІН Ягор Дзмітрыевіч, рад., загінуў у 1943.

ВЁСКА ЛАЎКІ

АСТАПЧЫК Ефрасіння Іванаўна, н. у 1912, працавала ў Ленінградскім ваенным шпіталі, загінула ў 1943.

АСТАПЧЫК Ілля Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1943.

АСТАПЧЫК Пётр Аляксандравіч, н. у 1926, рад., загінуў 15.02.1945 пад Кенігсбергам.

АСТАПЧЫК Сяргей Іванавіч, рад., загінуў 19.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

АСТАПЧЫК Цімафей Захаравіч, н. у 1908, партызан, потым прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў у Літве.

АСТАПЧЫК Якаў Іванавіч, н. у 1926, гвардыі рад., загінуў 20.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

КАРАЛЁЎ Віктар Мікітавіч, н. у 1926, мабілізаваны ў Чырвоную Армію у 1944, загінуў ва Усходняй Прусіі.

КАРАЛЁЎ Георг Аляксандравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

КАРАЛЁЎ Дзмітрый Сцяпанавіч, сярж., загінуў 11.10.1944 у Літве.

КАРАЛЁЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1926, рад., загінуў у сакавіку 1945.

КАРАЛЁЎ Кірыла Фёдаравіч, н. у 1906, рад.

КАРАЛЁЎ Мікалай Раманавіч, рад., загінуў 4.08.1944 у Латвіі.

КАРАЛЁЎ Сцяпан Емяльянавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

КАРАЛЁЎ Якаў Міхайлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.

КАРАЛЁЎ Яўген Сцяпанавіч, рад., загінуў 4.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

КРЭЛЬ Іван Захаравіч, н. у 1908, рад.

НІКАНАЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1908, ст. сярж., памёр ад ран у ліпені 1941, пахаваны пад Віцебскам.

ПОЛАЗАЎ Раман Дзмітрыевіч, рад., прапаў без вестак.

СУШКОЎ Ягор Максімавіч, н. у 1911, рад., загінуў 16.04.1945 у Германіі.

ХРУЦКІ Аляксандр Міронавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ЯКУШЭВІЧ Антон Андрэевіч, рад., прапаў без вестак 12.07.1944.

ЯКУШЭВІЧ Іван Канстанцінавіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ЯКУШЭВІЧ Фёдар Паўлавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1943.

ВЁСКА ЛУКОМЛЬ

АГАРАК ФЁДАР Якаўлевіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.

БАГАТЫРОЎ Аляксандр Васільевіч, рад., прапаў без вестак.

Помнік воінам-вызваліцелям у вёсцы Лукомль

БАДЗЮКОЎ Аляксандр Васільевіч, рад., прапаў без вестак.

БАНЬКОЎ Пётр Яфімавіч, рад., загінуў 28.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

БРАЕС Барыс Ізраілевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ВАСІЛЁНАК Якаў Цітавіч, рад., прапаў без вестак.

ВІЛЬЧЫК Аляксей Цімафеевіч, рад., загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

ВІЛЬЧЫК Васіль Пятровіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАЎРЫЛАЎ Ніканор Мікалаевіч, н. у 1908, загінуў у 1943.

ГІРС Мікіта Мацвеевіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.

ГОЙТАН Апанас Васільевіч, рад., загінуў 22.01.1944 ва Усходняй Прусіі.

ГОЙТАН Васіль Віктаравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

ГОЙТАН Васіль Сцяпанавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.

ГОЙТАН Уладзімір Віктаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

ДУБІНЕЦ Андрэй Сямёнавіч, н. у 1913, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.
ДУНДАЛЕВІЧ Андрэй Цімафеевіч, н. у 1895, загінуў 24.01.1945.
ІЗМАЙЛОВІЧ Міхаіл Восіпавіч, рад., загінуў 30.07.1944 у Літве.
КАЗЫРЫЦКІ Канстанцін Арцёмавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
КАРАПУЗАЎ Пётр Пятровіч, рад., загінуў 15.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
КАРАПУЗАЎ Савелій Андрэевіч, рад., прапаў без вестак.
КОРБАН Іван Захаравіч, н. у 1900, рад., загінуў у Латвіі.
КОСЦЕЖ Пракоп Паўлавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КРУПІН Васіль Андрэевіч, н. у 1908, рад., загінуў 28.11.1944 у Літве.
ЛАЗАРЭВІЧ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак.
ЛАТЫШАЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
ЛЕПЯГОЎ Аляксей Уладзіміравіч, ст. сярж., загінуў 3.03.1943 у Уладзіміры.
ЛЕПЯГОЎ Іван Кандрацьевіч, мал. сярж. загінуў 8.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
ЛЕПЯГОЎ Мікалай Барысавіч, н. у 1919, гв. рад., загінуў у 1944, пахаваны ў брацкай магіле ў г. п. Ула Бешанковіцкага раёна.
ЛЯШКЕВІЧ Міхаіл Купрыянавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
МУКАВЕЦКІ Ілля Васільевіч, рад., прапаў без вестак.
ПЧОЛКІН Сіла Іванавіч, рад., прапаў без вестак у 1944 пад Оршай Віцебскай вобл.
РАДЗЬКО Леанід Апанасавіч, н. у 1923, сярж., загінуў 24.10.1943 у Гомельскай вобл.
САДОЎСКІ Міхаіл Ільіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941 у Брэсце.
СВЯНЦЕЦКІ Віктар Харытонавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
СВЯНЦЕЦКІ Міхаіл Харытонавіч, рад., прапаў без вестак.
СІЯНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
СЦЯШЧАРСКІ Пётр Максімавіч, рад., прапаў без вестак 5.08.1944.
ТУРКОЎ Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1941 пад Смаленскам.
ТУРКОЎ Мацвей Станіслававіч, н. у 1920, рад.
ТУРКОЎ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1919, лейт., загінуў 25.03.1944 у Быхаўскім раёне Магілёўскай вобл.
ТУРКОЎ Пётр Станіслававіч, рад., прапаў без вестак 18.10.1944.
ТУРКОЎ Пётр Якаўлевіч, н. у 1911, рад., мабілізаваны ў 1941, прапаў без вестак.
ТУРЧАНОВІЧ Віктар Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
ТЫШЭВІЧ Пётр, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

Э. Э. Шыдлоўскі

ФЕЙГІН Барыс Мендзялеевіч, н. у 1921, сярж., загінуў 24.07.1943.
ФРАНЦУЗАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1921, прапаў без вестак.
ЧАБУРДА Мікалай Ананьевіч, н. у 1903, рад., загінуў у 1942 пад Сталінградам.
ЧАБУРДА Уладзімір Пятровіч, н. у 1918, лейт., загінуў у 1943.
ЧАРНЯЎСКІ Іван Уладзіміравіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944 у Латвіі.
ЧУПРЫНСКІ Васіль Мікалаевіч, партызан, потым мабілізаваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў 19.05.1945 у Германіі.
ЦЫБУЛЬСКІ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1921, рад.
ЦЫБУЛЬСКІ Уладзімір Віктаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
ШЫДЛОЎСКІ Эмануіл Эмануілавіч, н. у 1917, кам. тр., ст. лейт., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
ЮРКЕВІЧ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1918, рад., загінуў 2.11.1942.

ВЁСКА ЛУЧКІНО

КОСАЎ Рыгор Марцінавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ВЁСКА НОВЫЯ АРЛОЎКІ

КАРАЛЁЎ Васіль Трафімавіч, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА НОВЫЯ ЛАЎКІ

КАРАЛЁЎ Васіль Трафімавіч, н. у 1925, прапаў без вестак.
КАРАЛЁЎ Васіль Цімафеевіч, н. у 1910, прапаў без вестак.
КАРАЛЁЎ Емяльян Емяльянавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.
КАРАТОНЕНКА Анатоль Рыгоравіч, н. у 1925, прапаў без вестак.
КАРАТОНЕНКА Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1925, прапаў без вестак.

КАРАТОНЕНКА Сямён Рыгоравіч, н. у 1925, прапаў без вестак у 1945 у Польшчы.

ЯКУШАЎ Адам Андрэевіч, н. у 1895, прапаў без вестак.

ЯКУШАЎ Валяр'ян Антонавіч, н. у 1923, прапаў без вестак.

ЯКУШАЎ Пётр Антонавіч, н. у 1920, прапаў без вестак.

ЯКУШАЎ Сямён Ермалаевіч, н. у 1919, загінуў 21.06.1941.

ВЁСКА ПАПОЎКА

ВАВІЛАЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1920, рад., загінуў у студзені 1942.

ГАЛГОЎСКІ Захар Фёдаравіч, н. у 1905, мабілізаваны ў 1944, рад., прапаў без вестак.

КАМІНСКІ Карп Мікалаевіч, рад., памёр ад ран 11.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

МАНКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1896, прапаў без вестак.

МАЦІНОЎСКІ Вячаслаў Анатольевіч, рад., загінуў 10.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПАШКОЎ Яфім Прохаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 7.04.1945 у Кёнігсбергу (Усходняя Прусія).

ПЯСЕЦКІ Герасім Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

СКАМАРОХ Іван Іванавіч, н. у 1906, рад., загінуў у кастрычніку 1941.

СТАНКЕВІЧ Міхаіл Францавіч, рад., загінуў 5.10.1945 ва Усходняй Прусіі.

УНУКОВІЧ Рыгор Мацвеевіч, рад., загінуў 24.09.1944 у Латвіі.

ХАРКЕВІЧ Ягор Тарасавіч, н. у 1910, рад., з ліпеня 1944 на фронце, памёр ад ран 23.02.1945 у Каўнасе (Літва).

ХВОШЧ Дзмітрый Лук'янавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

ХВОШЧ Лука Цярэнцьевіч, н. у 1896, рад., загінуў 16.09.1944 у Літве.

ВЁСКА ПАРНЕЎКА

ГАНЧАРОЎ Васіль Цімафеевіч, рад., загінуў 13.09.1944 пры вызваленні Літвы.

ДОЎГІ Іван Данілавіч, н. у 1900, рад.

ЖАЛКЕВІЧ Арсен Ягоравіч, рад., загінуў 10.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПАЎРОЗ Уладзімір Восіпавіч, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ПАРШЧЭЎШЧЫНА

ДРАЗДОЎ Кузьма Архіпавіч, н. у 1904, прапаў без вестак.

ПЯСОЦКІ Віктар Сідаравіч, н. у 1918, рад., мабілізаваны ў Чырвоную Армію 23 чэрвеня 1941, загінуў у снежні 1941.

СІМУКОЎ Канстанцін Нічыпаравіч, рад., загінуў 22.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

УНСОВІЧ Іван Лявонавіч, рад., загінуў у снежні 1943 у Ленінградскай вобл.

УНСОВІЧ Мітрафан, н. у 1912, прапаў без вестак.

ЦЫБУЛЬСКІ Віктар Васільевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ЦЫБУЛЬСКІ Іван Захаравіч, н. у 1915, загінуў 16.01.1945.

ЦЫБУЛЬСКІ Міхаіл Захаравіч, н. у 1912, загінуў 16.01.1945.

ЦЫБУЛЬСКІ Сцяпан Сямёнавіч, рад., загінуў 18.09.1944 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА ПЫРКАЎШЧЫНА

ГАЛУЗА Антон Емяльянавіч, н. у 1900, мабілізаваны ў Чырвоную Армію ў 1944, рад., загінуў 22.07.1944 пры вызваленні Літвы.

ГАЛЫНА Пётр Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1942.

КРЫВІЦКІ Іван Вісарыёнавіч, рад., загінуў у Румыніі.

САЛАМОНАЎ Іван Герасімавіч, рад., загінуў 6.08.1941.

САЛАМОНАЎ Мікалай Максімавіч, рад., загінуў 23.12.1944 у Латвіі.

САЛАМОНАЎ Міхаіл Дзям'янавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

СВІРЫДОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1944 на фронце.

СВІРЫДОВІЧ Генадзь Іванавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1942.

СВІРЫДОВІЧ Ігнат Іванавіч, н. у 1916, рад.

СВІРЫДОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1914, рад.

СЯМЁНАЎ Мікалай Макаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

СЯМЁНАЎ Піліп Іванавіч, н. у 1913, лейт., загінуў 14.04.1944.

СЯМЁНАЎ Раман Ільіч, н. у 1907, прапаў без вестак у 1945.

ЦЫБУЛЬСКІ Сцяпан Сямёнавіч, рад., загінуў у Літве.

ШЫБЕКА Мікалай Трафімавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА РОТНА

АЛЬЦКІ Іван Паўлавіч, н. у 1910, прапаў без вестак.

АЛЬЦКІ Канстанцін Паўлавіч, рад., загінуў у лютым 1945 ва Усходняй Прусіі.

ВІРАЧКІН Максім Ільіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ВІРАЧКІН Мікалай Міхайлавіч, н. у 1920, рад.

ГАЛУЗА Фёдар Дзмітрыевіч, рад., загінуў 27.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ГАЛУЗА Фёдар Лаўрэнцьевіч, н. у 1902, рад., загінуў 15.02.1945 у Германіі.

ДУБІЦКІ Вячаслаў Іосіфавіч, н. у 1924, сярж., загінуў 15.02.1945 у Германіі.
ДУБІЦКІ Максім Юр'евіч, рад., загінуў у 1941 пад Масквой.
МЛЯВЫ Пётр, н. у 1918, прапаў без вестак.
САДОЎСКІ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
СУШКІН Павел Аляксандравіч, рад., загінуў 4.08.1944 пры вызваленні Літвы.
ТЫШКЕВІЧ Рыгор Сяргеевіч, н. у 1907, рад., загінуў 24.11.1944 ва Усходняй Прусіі.
ЧУПРЫНСКІ Ігнат Ігнатавіч, рад., загінуў 2.10.1944 у Польшчы.
ЧУПРЫНСКІ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1923, прапаў без вестак.
ЯКУШАЎ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1944 у Літве.

ВЁСКА РУДНІЦА

БЫЧКОЎСКІ Афанасій Цімафеевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ГАЛУЗА Пётр Васільевіч, н. у 1913, рад., загінуў 2.08.1944.
МАРОЗАЎ Якаў Кузьміч, н. у 1904, загінуў у 1945.
МАЦКЕВІЧ Васіль Іосіфавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1944.
ПАЎРОЗ Іван Якаўлевіч, н. у 1903, рад., загінуў у жніўні 1944 ва Усходняй Прусіі.
СІМІРСКІ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1943.
СІМІРСКІ Мацвей Парфіравіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1942 пад Вязьмай.
СУШКІН Павел Аляксандравіч, н. у 1920, рад., загінуў 4.08.1944.
СУШЧЭЎСКІ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1923, сярж., загінуў у 1943 пад Курскам.

ВЁСКА СЛАБОДКА

БАРОДЗІЧ Віктар Давыдавіч, рад., загінуў 22.12.1944 у Літве.
БАРОДЗІЧ Фёдар Паўлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
МАЦКЕВІЧ Мікалай Фаміч, н. у 1911, рад., загінуў 25.07.1945 у Кенігсбергу.
ПЕТУХОЎ Панкрат Іванавіч, гв. рад., загінуў 5.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
ПРЫСТАЎКА Уладзімір Сцяпанавіч, сярж., загінуў 28.11.1944 у Латвіі.
РАЖНОЎ Пііп Цімафеевіч, н. у 1918, лейт., прапаў без вестак.
РАЖНОЎ Фелікс Цімафеевіч, н. у 1918, рад., загінуў у г. Асіповічы Магілёўскай вобл.
ШАМАРХАН Герасім Аляксандравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 28.10.1944.

ВЁСКА СТРАЖАВІЧЫ

ГАЎРЫЛІН Іван Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.
ДАШКЕВІЧ Фёдар Мацвеевіч, рад., прапаў без вестак пад Смаленскам.
ДУДЗЯНКОЎ Пётр Рыгоравіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1943 у г. Орша Віцебскай вобл.
ІВАНОЎ Пётр Сяргеевіч, н. у 1910, мабілізаваны ў Чырвоную Армію ў чэрвені 1941, рад., прапаў без вестак.
КАВАЛЁЎ Ілля Піліпавіч, н. у 1926, мабілізаваны ў Чырвоную Армію ў 1944, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.
КАХОЎКІН Рыгор Платонавіч, н. у 1921, рад., загінуў пад Ленінградам.
КРАЎЧАНКА Павел Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.
КУКСА Іван Фёдаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.
ЛУГАЎЦОЎ Канон Восіпавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.
ЛУГАЎЦОЎ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1912, загінуў на фронце.
МАЦЮШЭВІЧ Віктар Трафімавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.
МІШУЛКОЎ Адам Восіпавіч, н. у 1912, рад., загінуў пад Смаленскам.
МІШУЛКОЎ Аляксандр Яфімавіч, н. у 1921, у 1940 прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў у жніўні 1941 каля в. Перагон Гомельскай вобл.
МІШУЛКОЎ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1920, рад., загінуў у палоне 10.04.1943.
МІШУЛКОЎ Майсей Рыгоравіч, н. у 1914, мабілізаваны ў Чырвоную Армію у 1941, рад., прапаў без вестак.
МІШУЛКОЎ Сцяпан Канонавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.
МІШУЛКОЎ Сямён Рыгоравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.
МІШУЛКОЎ Сямён Ягоравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.
ПАШКЕВІЧ Андрэй Ціханавіч, н. у 1910, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.
СЕМЯНЬКОЎ Фёдар Мацвеевіч, прапаў без вестак.
СКАПЦОЎ Іван Дзямідавіч, н. у 1910, мабілізаваны ў Чырвоную Армію 24 чэрвеня 1941, рад., прапаў без вестак пад Смаленскам.
СКАПЦОЎ Павел Налінавіч, н. у 1909, мабілізаваны ў Чырвоную Армію ў 1941, рад., прапаў без вестак.
СКАПЦОЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1906, мабілізаваны ў Чырвоную Армію ў 1941, загінуў у 1944 пад Ленінградам.
СУШКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1915, мабілізаваны ў Чырвоную Армію 24 чэрвеня 1941, рад., прапаў без вестак.
СУШКОЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1916, рад., загінуў пад Вязьмай.
ХАДАТОВІЧ Рыгор Раманавіч, н. у 1914, сярж., загінуў ва Усходняй Прусіі.
ЯКІМАЎ Васіль Савельевіч, н. у 1920, да вайны прызваны ў Чырвоную Армію, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ТАРАПЫ

МУРАШКА Уладзімір Пятровіч, загінуў у 1942.

ВЁСКА УГЛЫ

ДАНІЛОВІЧ Аляксандр, н. у 1921, загінуў у 1944.
СКАКУН Максім Яфімавіч, рад., прапаў без вестак 23.04.1945.
СКАКУН Пётр Іванавіч, н. у 1920, загінуў у 1945 у Германіі.
ШЫДЛОЎСКІ Цімафей Сямёнавіч, н. у 1908, рад., памёр у палоне 17.11.1944.
ШЫДЛОЎСКІ Ясон Якаўлевіч, н. у 1916, рад., памёр ад ран 19.09.1944, пахаваны ў Польшчы.
ШЫДЛОЎСКІ Яфім Паўлавіч, н. у 1908, рад., загінуў 24.04.1945 у Германіі.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

АСТАПЧЫК Мікалай Яфімавіч, рад., загінуў 22.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
БАКУРЫН Рыгор Сямёнавіч, н. у 1905, рад., загінуў у снежні 1944.
БУРЧЫК Ягор Савельевіч, н. у 1922, рад.
ВАРАПАЕЎ Іван Пятровіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.
ГЕЦМАН Мікалай Сямёнавіч, н. у 1912, рад., загінуў пад Ленінградам.
ГІРС Іван Емяльянавіч, стралок, прапаў без вестак 2.08.1944.
ЗУЕЎ Міхаіл Міхайлавіч, рад., загінуў 24.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
ЗУЕЎ Рыгор Фёдаравіч, яфр., загінуў 27.01. 1945 у Латвіі.
ІВАНОЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1906, рад., загінуў у час блакады Ленінграда.
КАРАЛЁЎ Іван Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак пад Смаленскам.
ПАДЖАРЫ Павел Іванавіч, рад., прапаў без вестак 28.10.1944.
РЫДЛЕЎСКІ Мікалай Савельевіч, рад., прапаў без вестак 22.04.1945.
САВУК Уладзімір Восіпавіч, рад., загінуў 13.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
ТЫШКЕВІЧ Пётр П., н. у 1906, рад., загінуў у 1942 пад Ленінградам.
ХАДАТОВІЧ Васіль Сілівеевіч, н. у 1906, рад.

НОВАЗАРАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АМОСАЎКА

ГАЙСЁНАК Сцяпан Андрэевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1943.
КАВАЛЕНКА Дзмітрый Канстанцінавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КАВАЛЕНКА Ілля Спірыдонавіч, рад., загінуў 13.09.1944 у Латвіі.
КАВАЛЕНКА Ілля Усцінавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.
КАВАЛЕНКА Міхаіл Восіпавіч, н. у 1923, рад., памёр ад ран 24.03.1945 у Германіі.
КАВАЛЕНКА Уладзімір Лявонавіч, рад., загінуў 16.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
КАЗАК Мірон Сідаравіч, сярж., прапаў без вестак 25.02.1942 у Латвіі.
ПРЫСТАЎКА Пётр Іванавіч, н. у 1905, рад., загінуў 22.08.1944.
УГЛІК Іван Макаравіч, загінуў на фронце ў 1942.
ШАЛАФАН Іван Нічыпаравіч, загінуў на фронце ў 1941.
ШАЛАФАН Мор Нічыпаравіч, загінуў на Ленінградскім фронце.
ШАЛАФАН Сяргей Паўлавіч, рад., памёр ад ран 21.11.1944.

ВЁСКА ВІРКІ

АКСЁНАЎ Апанас Максімавіч, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
БАРАВІК Фёдар Антонавіч, рад., загінуў 19.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
ГРЫЦКЕВІЧ Іван Данілавіч, рад., загінуў 21.09.1944 у Латвіі.
ГУЦ Пётр Андрэевіч, н. у 1920, прапаў без вестак.
КУНЧЭЎСКІ Канстанцін Уладзіміравіч, рад.
КУНЧЭЎСКІ Пётр Сідаравіч, н. у 1919, рад., загінуў 22.02.1944 у Днепрапятроўскай вобл.
РЭУТ Іван Васільевіч, н. у 1920, прапаў без вестак.
РЭУТ Уладзімір Вітольдавіч, н. у 1917, прапаў без вестак.
ТКАЧ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1907, загінуў 20.02.1943 ва Усходняй Прусіі.
ЯШЭНКА Іван Іванавіч, н. у 1916, прапаў без вестак.

ВЁСКА ГОГАЛЕЎКА

БУДЗЬКО Мірон Астапавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
БУДЗЬКО Рыгор Паўлавіч, памёр у нямецкім палоне.
БУЛАЙ Іван Васільевіч, н. у 1929, рад., загінуў 8.10.1944 у Венгрыі.
КАМОК Цімафей, н. у 1920, рад.
КАРНЕЕЎ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
СУРАЎЕЎ Пётр Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.
ШЫШПАР Дзмітрый Апанасавіч, н. у 1914, рад.
ШЫШПАР Міхаіл Мацвеевіч, н. у 1915, прапаў без вестак 2.12.1941.
ШЫШПАР Пётр Васільевіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944.

ВЁСКА ГУРЭЦ

БАРАШКА Павел Максімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
БЕРКУТАЎ Васіль Максімавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
БЕРКУТАЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.
БЕРКУТАЎ Іван Піліпавіч, сярж., памёр ад ран у 1941 у Запарожскай вобл.
ГРЫЦКЕВІЧ Аляксандр Данілавіч, н. у 1928, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
ГРЫЦКЕВІЧ Аляксей Данілавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1945 у Прыбалтыцы.
ЕСІПОВІЧ Дамітрый Фёдаравіч, рад., памёр ад ран 31.12.1944 ва Усходняй Прусіі.
КАЗАРЫЦКІ Пётр Трафімавіч, рад., загінуў 18.09.1944 у Літве.
КАЛОДКІН Міхаіл Усцінавіч, рад., загінуў 20.03.1944 у Эстоніі.
КАПЫТКА Мікалай Дзмітрыевіч, рад., загінуў 27.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
КІСЛЯКОЎ Іван Пятровіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.
КІСЛЯКОЎ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1910, рад., загінуў 4.04.1942.
МАСТЫНСКІ Лявон Іванавіч, прапаў без вестак.
ПЛАВІНСКІ Васіль Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ПЛАВІНСКІ Стафан Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
ТАЎКАЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1920, рад., нрапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ХРАМЧАНКА Іван Лук'янавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.
ХРУШЧЭЎСКІ Іван Антонавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ДАБРАМЫСЛІ

АРЦЮХОВІЧ Васіль Селіванавіч, н. у 1918, загінуў на фронце.
АРЦЮХОВІЧ Кірыл Ігнатавіч, н. у 1915, рад., загінуў 24.01.1945.
БУЛАЙ Васіль Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ГАЙСЁНАК Васіль Максімавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
ГАЙСЁНАК Міхаіл Максімавіч, н. у 1902, лейт., загінуў пад Ленінградам.
КАЗЛОЎ Самуіл Данілавіч, рад., загінуў 22.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
КРЫЛЕЎСКІ Сяргей Восіпавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
ЛЕВІН Гірс Мендзялеевіч, загінуў у 1941.
ЛЯБІК Лаўрэн Якаўлевіч, н. у 1908.
МАЛІНОЎСКІ Іван Васільевіч, рад.
МАЛІНОЎСКІ Марк Давыдавіч, н. у 1915, рад.
ПАЗНЯК Васіль Пятровіч, н. у 1920, рад.
ПРЫСТАЎКА Рыгор Мікалаевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА ЕСЯНОЎКА

БАРАВЕЦ Міхаіл Пятровіч, н. у 1920, рад.
ВЯРЦІНСКІ Васіль Пятровіч, н. у 1926, рад.

ВЁСКА ЗАБОР'Е

АГЕЕНКА Антон Кузьміч, н. у 1911, прапаў без вестак.
АГЕЕНКА Іван Антонавіч, рад., загінуў 5.02. 1944 у Віцебскім раёне Віцебскай вобл.
АГЕЕНКА Цімафей Васільевіч, н. у 1917, рад.
БАГДАНОВІЧ Віктар Восіпавіч, н. у 1906, рад., загінуў 3.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
БАГДАНОВІЧ Сцяпан Пятровіч, н. у 1914, рад., загінуў 15.04.1942 у г. Лепель Віцебскай вобл.
БАГДАНОВІЧ Уладзімір Пятровіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944.
БАРОДЗІЧ Дамітрый Максімавіч, рад., памёр ад ран 29.09.1944 у Прыбалтыцы.
БІРУКОЎ Іван Данілавіч, н. у 1907, рад.
БЯЛКОЎСКІ Пракоп Аляксеевіч, рад., загінуў 28.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
БЯЛКОЎСКІ Сцяпан Канстанцінавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1945.
ВАРЛАМАЎ Фёдар Ігнатавіч, рад., прапаў без вестак 16.09.1944.
ГЕНЕРАЛАЎ Восіп Андрэевіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944.
ГЕНЕРАЛАЎ Канстанцін, н. у 1921, рад., загінуў у 1943.
ГЕЦМАН Іван Ігнатавіч, н. у 1906, рад., загінуў 6.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
ГІРС Іван Максімавіч, рад., загінуў у 1943.
ДУНДАЛЕВІЧ Аляксей Дзмітрыевіч, рад., памёр ад ран 18.09.1944 у Літве.
ЖАЛАННЫ Фёдар Іванавіч, н. у 1928, рад., памёр ад ран 24.11.1945 у г. Ліда Гродзенскай вобл.
ЗАЙЦАЎ Пётр Пракопавіч, н. у 1903, рад., загінуў 28.02.1942.
ЗАЙЦАЎ Рыгор Пракопавіч, рад., загінуў у красавіку 1942.
КАРПЕНКА Васіль Васільевіч, рад.
КАРПЕНКА Ігнат Сцяпанавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 7.08.1944.
КЛІМЯНКОЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1904, яфр., загінуў 11.04.1944.
КУНЦЭВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.
МУЛЯРАЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
МУЛЯРАЎ Васіль Апанасавіч, н. у 1922, рад.
МУЛЯРАЎ Уладзімір Апанасавіч, н. у 1926, рад., загінуў 20.09.1944 у Літве.
ПАНЯТОЎСКІ Міхаіл Мікалаевіч, рад., загінуў 18.11.1944 у Латвіі.
ПРАТАСЕВІЧ Восіп Пятровіч, н. у 1913, мал. сярж., прапаў без вестак у жніўні 1942.

ПЯТРЫШЧА Восіп Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак.

СУХАНАЎ Уладзімір Пятровіч, н. у 1912, рад., загінуў 20.01.1942.

СЯРЖАНАЎ Мацвей Цімафеевіч, н. у 1904, рад., загінуў 19.04.1945 у Латвіі.

ТАРАН Аляксандр Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ТАРАСЕНКА Васіль Мікітавіч, рад., загінуў 18.04.1945 ва Усходняй Прусіі.

ТРЫБО Васіль Сяргеевіч, рад., загінуў 5.08. 1944 у Літве.

ТРЫБО Мікалай Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1942.

ХАЛМОЎ Іван Захаравіч, н. у 1909, рад., загінуў у г. Чарапавец Валагодскай вобл.

ЧЫРВІНСКІ Пётр Восіпавіч, рад., загінуў 3.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ШАМБАЛЁЎ Восіп Кузьміч, н. у 1906, рад., памёр ад ран 18.09.1944 у Літве.

ШАМБАЛЁЎ Пётр Кузьміч, н. у 1911, рад.

ЯНУШЭВІЧ Іван Максімавіч, н. у 1905, рад.

ЯНУШЭВІЧ Міхаіл Максімавіч, н. у 1902, рад.

ВЁСКА ЗАГАЦЦЕ

АРЦЮХОВІЧ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1908, рад.

ГАЙСЁНАК Карней Марцінавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ГАСПАДАРЫК Аляксандр Пятровіч, рад., загінуў 18.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

КАВАЛЕНКА Дзмітрый Якаўлевіч, старш., загінуў 21.02.1944 у Днепрапятроўскай вобл.

КАВАЛЕНКА Павел Мікітавіч, рад., загінуў 24.01.1945 у Польшчы.

ЛЯБІК Аляксандр Васільевіч, рад., загінуў 21.09.1944 у Латвіі.

ЛЯБІК Макар Аляксандравіч, рад., нарадзіўся ў 1906.

ЛЯБІК Макар Маркавіч, н. у 1902, рад.

ПАЗНЯК Мікалай Піліпавіч, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

ХАМІЧОНАК Пётр Лявонавіч, рад., загінуў 28.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЧАРНУХА Дзмітрый Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

ЧАРНУХА Цімафей Уладзіміравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ЗАНІВАЧЧА

ВЫШЭДКА Мікалай Сямёнавіч, н. у 1907, рад.

ВЫШЭДКА Павел Сямёнавіч, н. у 1911, рад.

КАРМАЛЬКОЎ Мікалай Аксёнавіч, рад., загінуў 21.10.1944 у Польшчы.

КІСЕЛЬ Якаў С., н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛІСІЧОНАК Васіль Мікалаевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАКСІМОВІЧ Сцяпан Максімавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

МАРДАС Іван Канстанцінавіч, н. у 1926, рад., загінуў 13.03.1945 у Германіі.

ПРЫСТАЎКА Іван Гаўрылавіч, н. у 1914, яфр., памёр ад ран 2.05.1943.

ПРЫСТАЎКА Іван Несцеравіч, н. у 1919, рад.

ПРЫСТАЎКА Сяргей Адамавіч, н. у 1916, прапаў без вестак.

СІМАНОВІЧ Яфім Фёдаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 5.10.1944.

ШАДУРА Сцяпан Трафімавіч, загінуў у Малдавіі.

ШАДУРА Трафім Севасцьянавіч, н. у 1906, рад.

ШАКАЛА Радзівон Сяргеевіч, рад., прапаў без вестак 13.02.1945.

ШАЛАФАН Ягор Іванавіч, рад., загінуў 31.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЗАРОЎЕ

ВЯРЦІНСКІ Іван Андрэевіч, н. у 1897, рад., загінуў 2.09.1944.

КАВАЛЁНКА Антон Сцяпанавіч, н. у 1918, рад., загінуў 16.10.1944 у Літве.

КАВАЛЁНКА Якаў Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ПАТАПАЎ Аляксандр Апанасавіч, рад., загінуў 16.06.1944.

ПАТАПАЎ Андрэй Апанасавіч, рад.

ПАТАПАЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ПАХОМЕНКА Мікалай Прохаравіч, н. у 1913, рад., загінуў 25.08.1942.

ПРОВАД Фёдар Цімафеевіч, рад., прапаў без вестак 9.11.1944 у Літве.

ШЧУПАКОЎ Пётр Сідаравіч, рад., загінуў 13.09.1944 у Літве.

ВЁСКА ІЗГАРОДЗІШЧА

ЖОЎНЕР Іван Марцінавіч, н. у 1918, рад., загінуў 27.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

КАЗАКОЎ Іван Максімавіч, рад., загінуў 20.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

КАЗАКОЎ Павел Максімавіч, рад., загінуў 6.09.1944 у Мурманскай вобл.

КАНАПЕЛЬКА Мікалай Ануфрыевіч, рад., загінуў 25.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

МАРЧАНКА Мікалай Аляксандравіч, рад., загінуў 23.10.1944.

МАРЧАНКА Павел Трафімавіч, рад., загінуў 27.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

МЕЛЬНІК Раман Самсонавіч, н. у 1906, рад.

МУРАВІЦКІ Адам Мікітавіч, н. у 1912, прапаў без вестак.

МУРАВІЦКІ Андрэй Мікітавіч, рад.

МУРАВІЦКІ Мікалай Сямёнавіч, памёр у шпіталі ў 1944.

МУРАВІЦКІ Раман Якаўлевіч, рад., загінуў 23.08.1944 у Літве.

МУРАВІЦКІ Уладзімір Пятровіч, н. у 1921, рад., памёр 12.08.1942 у нямецкім палоне.
ЦЕРАЙ Іван Адамавіч, рад.

ВЁСКА КАЛАЧЫНЦЫ

ХУДАЕШКА Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 5.01.1945.
ХУДАЕШКА Сцяпан Дзмітрыевіч, н. у 1900, рад., загінуў 23.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
ХУДАЕШКА Уладзімір Дзмітрыевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА КАЎТКІ

ГУЦ Яўхім Захаравіч, рад., загінуў у 1944 у Польшчы.
ЖАЎТКЕВІЧ Фядос Аляксандравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.
МУХА Аляксандр Пракопавіч, рад.
МУХА Мікалай Пракопавіч, рад.

ВЁСКА КАШЧЫНА

АДЫНЕЦ Франц Восіпавіч, н. у 1909, рад., загінуў 20.04.1945 у Берліне.
БАРАШКА Віктар Іванавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.
БАРАШКА Фёдар Антонавіч, рад., загінуў 16.03.1944 у Латвіі.
БУДЗЬКО Восіп Мікалаевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
ВАЙЦЯХОЎСКІ Усцін Іванавіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1944 у Літве.
ГАЛАВАЧ Лаўрэн Мікітавіч, н. у 1900, рад.
ДЗЕНІСЕВІЧ Герасім Іванавіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1944.
КАВАЛЕНКА Мікалай Васільевіч, н. у 1911, рад., загінуў 27.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
КАПЫТКА Іван Андрэевіч, рад., загінуў 11.10.1944 у Латвіі.
КАПЫТКА Іван Лук'янавіч, н. у 1910, рад., загінуў 16.10.1943 у Ленінградскай вобл.
КАПЫТКА Ігнат Фёдаравіч, рад.
КАПЫТКА Уладзімір Якаўлевіч, рад.
ПАУС Міхаіл Якаўлевіч, загінуў на фронце.

ВЁСКА ЛІПАВЕЦ

БУЛАЙ Павел Пракопавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КАМЯНЕЦ Анатоль Віктаравіч, рад.
СКУМС Ігнат Мікалаевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
СКУМС Фёдар Ігнатавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
УГЛІК Іван Макаравіч, н. у 1914, марак.

ВЁСКА МАЛІНАЎКА

ЖАЎТКЕВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1942 пад Севастопалем.
ШВАВАРАЎ Сямён Нічыпаравіч, рад., загінуў у 1944 у Літве.

ВЁСКА МЛЫН

БОНДАР Трафім Фёдаравіч, рад.
ЗІМНІК Васіль Паўлавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.
КАПЫТКА Іван Аркадзьевіч, н. у 1921, рад., загінуў 14.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА НАВАЛАКІ

КАРАЛЁЎ Савелій Ільіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ПАТАПАЎ Міхаіл Трафімавіч, н. у 1920, рад., загінуў 22.07.1942 у Ленінградскай вобл.
ПЕТРАКЕВІЧ Фёдар Канстанцінавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 20.02.1945.
ХАЦКЕВІЧ Павел Аляксеевіч, н. у 1926, рад.

ВЁСКА НОВАЯ ЗАРА

КАВАЛЕНКА Лука Антонавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.
СТАНЬКОЎСКІ Іван Алеізавіч, н. у 1923, рад., загінуў 28.10.1944.
ШАРАЙ Канстанцін Карпавіч, рад., памёр ад ран 30.01.1942.

ВЁСКА ПАСЫНКІ

АЛЬВІНСКІ Фёдар Восіпавіч, н. у 1914, рад., загінуў 17.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
БАГДАНОВІЧ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1919, рад., загінуў у лістападзе 1944.
БАРАНАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.
БАРАНАЎ Леанід Паўлавіч, н. у 1919, маёр, загінуў у 1944.
БАРАНАЎ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.
БАРАШКА Аляксей Сідаравіч, н. у 1916, рад.
БАРАШКА Іван Лукіч, н. у 1918, рад., загінуў у лютым 1943 на Курскай дузе.
БАРАШКА Іван Пятровіч, н. у 1916, рад., памёр ад ран 9.03.1943 у Смаленску.
БАРАШКА Іван Пятровіч, н. у 1917, сярж., памёр ад ран 16.07.1944 у Калінінградскай вобл.
ГУЦ Іван Антонавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ГУЦ Іван Максімавіч, н. у 1923, рад., загінуў 8.11.1944 ва Усходняй Прусіі.
ЗАРУБКІН Іван Васільевіч, н. у 1919, рад.
КАРАЛЁЎ Еўдакім Ягоравіч, н. у 1905, рад., загінуў 11.11.1944 ва Усходняй Прусіі.
КАРАЛЁЎ Леанід Андрэевіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак.
КАРАЛЁЎ Максім Паўлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

САРАЧЫНСКІ Ягор Дзмітрыевіч, н. у 1908, рад., загінуў 23.10.1944.

ТАРЫБА Іван Кірылавіч, н. у 1924, рад.

ВЁСКА СІМАНАВІЧЫ

БУДНІК Міхаіл Ісакавіч, рад.

ГУЦ Васіль Ермалаевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ГУЦ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1917, рад.

ЕРМАКОЎ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1916, рад.

ЕРМАКОЎ Мікалай Лазаравіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1941.

ЕРМАКОЎ Уладзімір Лазаравіч, н. у 1910, рад.

ЖУРАЎКІН Навум Сяменавіч, н. у 1906, рад.

ЗЯБКІН Іван Навумавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 20.12.1941.

КАВАЛЕНКА Андрэй Антонавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАВАЛЕНКА Мікалай Антонавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

КАЗАКОЎ Восіп Андрэевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941 пад Псковам.

КАЗАКОЎ Іван Аляксандравіч, н. у 1922, рад., загінуў 4.09.1944 пад Рыгай (Латвія).

КАЗАКОЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1922, рад., загінуў 10.03.1945 у Германіі.

КАЗАКОЎ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1908, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.

КОРЗАН Аляксандр Фёдаравіч, сувяз., загінуў 13.05.1944.

КРАСОЎСКІ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1912, рад., загінуў 4.02.1943 у Краснадарскім краі.

ЛЯХ Фёдар Паўлавіч, н. у 1917, рад., загінуў пад Смаленскам.

САКАЛОЎСКІ Трафім Якаўлевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА СТАЎБЦЫ

АТАМАН Ягор Мікалаевіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1944.

БАНКОВІЧ Канстанцін Адамавіч, н. у 1906, рад., загінуў у 1944.

ВАЙЦЁНАК Лукаш Арцёмавіч, н. у 1909, рад., загінуў 6.08.1944 у Польшчы.

ГАНДЗЕЛЬ Антон Іванавіч, н. у 1906, рад.

ГАНЧАРОЎ Уладзімір Лук'янавіч, рад., загінуў 21.09.1944 у Латвіі.

ІЎКІН Васіль Васільевіч, н. у 1919, рад., загінуў 10.09.1941.

ІЎКІН Уладзімір Трафімавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

КАЖАРСКІ Пётр Якаўлевіч, н. у 1901, рад., памёр ад ран 8.09.1944.

КАЗАКОЎ Леанід Сідаравіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945 пад Будапештам (Венгрыя).

КАЗАКОЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1914, рад.

КАЗЫРЫЦКІ Рыгор Карпавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАЛЬЦОЎ Іван Марцінавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАНАПЕЛЬКІН Даніла Сяргеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАНАПЕЛЬКІН Іван Ягоравіч, н. у 1914, рад.

КАНАПЕЛЬКІН Ілля Васільевіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1945 у Германіі.

КАНАПЕЛЬКІН Ілля Фёдаравіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1944.

КАНАПЕЛЬКІН Міхаіл Рыгоравіч, рад., загінуў 7.01.1945 у Польшчы.

КАНАПЕЛЬКІН Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1945.

КАНАПЕЛЬКІН Цімафей Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРАЛЁЎ Павел Мікітавіч, н. у 1914, рад., загінуў 5.05.1945 у Германіі.

КУХАРЭНКА Мікалай Паўлавіч, н. у 1914, рад., загінуў 6.04.1945 у Германіі.

КУХАРЭНКА Ягор Паўлавіч, н. у 1912, рад.

МАРЧАНКА Аляксандр Паўлавіч, н. у 1921, мал. сярж., загінуў 5.09.1943 у Палтаўскай вобл.

МАРЧАНКА Іван Паўлавіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран 22.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

МАРЧАНКА Майсей Емяльянавіч, н. у 1900, рад., загінуў 17.10.1944 у Літве.

МУРАВІЦКІ Сцяпан Яфімавіч, н. у 1906, рад.

СУДАКОЎ Канстанцін Тарасавіч, н. у 1924, рад.

ТКАЧ Дзмітрый Кандратавіч, сярж., загінуў 28.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ТКАЧ Мікалай Сцяпанавіч, лётчык, загінуў у 1944.

ТКАЧ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1925, рад.

УСЦІНАЎ Аляксандр Кузьміч, прапаў без вестак.

УСЦІНАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 10.01.1945.

ЩІТОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЩІТОЎ Піліп Фёдаравіч, рад.

ШВЕЦ Антон Мацвеевіч, н. у 1915, лётчык, загінуў у 1944 у Польшчы.

ШВЕЦ Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1925, рад., загінуў 15.01.1945 у Польшчы.

ШЫШПАР Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЯКАВІН Аляксей Фёдаравіч, н. у 1909, рад., загінуў 3.01.1944.

ЯКАВІН Дзмітрый Фёдаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ЯКАВІН Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1944.

ЯКАВІН Пётр Лазаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЯРОХ Іван Міхайлавіч, н. у 1912, рад., загінуў 24.01.1945 у Польшчы.

ЯРОХ Канстанцін, рад.

ЯРОХ Піліп Міхайлавіч, н. у 1910, рад., загінуў 2.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЯРОХ Сцяпан Сцяпанавіч, рад., загінуў 26.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЧЫРВОНЫ КАСТРЫЧНІК

ДЗЕРАНГОЎСКІ Міхаіл Іванавіч, рад.

ВЁСКІ СЕЛЬСАВЕТА НЕВЯДОМЫ

АЎГУСЦІНОВІЧ Еўдакім Яфрэмавіч, н. у 1909, рад.
ГАБРЫЭЛЬ Іван Іванавіч, рад., загінуў 22.08.1942.
ДЗІРКО Уладзімір Мікалаевіч, рад., загінуў 6.04.1945 ва Усходняй Прусіі.
ЗІМНІК Дзмітрый Пятровіч, н. у 1919, рад.
КАРАЛЁЎ Марк Фёдаравіч, н. у 1919, рад.
КАРАЛЁЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1944.
КАРАЛЁЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1922, загінуў у в. Забалоцце Ушацкага раёна Віцебскай вобл.
ПАЎЛОЎСКІ Андрэй Антонавіч.
ШЫШПАР Іван Дамітрыевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ПАЧАЕВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АКСЯНЦІ

БАГДАНАЎ Іван Цімафеевіч, рад., загінуў пад Вязьмай.
МІЖУЙ Пётр Сідаравіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1941 пад Масквой.
ПАЗНЯК Васіль Карнеевіч, рад., загінуў 25.04.1945 у Германіі.
ПАЗНЯКОЎ Васіль Макаравіч, рад., загінуў 25.04.1945 у Германіі.
ПАЗНЯКОЎ Уладзімір Піліпавіч, рад., загінуў 30.04.1945 у Германіі.
ШЫНКАРЭНКА Яфім Лукіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1943.
ЯРОХ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1943 пад Вязьмай.

ВЁСКА АНДРЫЯНАВА

БАРАВІК Герасім Лявонавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.
ГАНЧАРОЎ Іван Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў 13.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
КАРНІЛОВІЧ Мікіта Захаравіч, н. у 1908, рад., загінуў 5.03.1945 у Латвіі.
КАРНІЛОВІЧ Павел Захаравіч, рад., загінуў у Кіеўскай вобл.
МІХАЙЛОЎСКІ Дзмітрый Парфёнавіч, н. у 1925.
МІХАЙЛОЎСКІ Уладзімір Свірыдавіч, рад., загінуў 16.07.1945 у Польшчы.
СЕМЯНЬКОЎ Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.
ТРЫШКАЛЁЎ Серафім Емяльянавіч, н. у 1921, прапаў без вестак.
ШНІТКО Селівестр Лаўрэнцьевіч, н. у 1908.

ВЁСКА БАЛІНА

КАЖАРСКІ Фёдар Канстанцінавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944.
КОСАЎ Сцяпан Фядосавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1943 на фронце.
ПШОННЫ Васіль Цярэнцьевіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944 у г. Лепелі Віцебскай вобл.

ВЁСКА БАРЭЦ

КАЖАРСКІ Фёдар Ермалаевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 11.10.1944.
КУРЧЫК Сяргей Васільевіч, н. у 1908, загінуў у 1942 пад Ленінградам.
МІЖУЙ Савелій Парфёнавіч, н. у 1907, прапаў без вестак.
ПАЗНЯК Анатоль Панцялеевіч, н. у 1910, загінуў у Ленінградзе.
ПАЗНЯК Уладзімір Панцялеевіч, н. у 1911, загінуў на фронце.
ШАЛАЙ Васіль Сідаравіч, рад., загінуў 8.04.1945 у Германіі.

ВЁСКА ВАЛ

ДРАЗДОЎ Цімафей Архіпавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1945.
ПРУДНІК Васіль Андрэевіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1944.

ВЁСКА ГІЛІ

АЛЯКСЕЕЎ Альберт Васільевіч, н. у 1906, рад., загінуў у Прыбалтыцы.
АСТАПЧЫК Міхаіл Яфімавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1944.
БАРОДЗІЧ Пётр Пятровіч, н. у 1926, рад., загінуў 3.04.1945 у Берліне.
БУЛАХАЎ Міхаіл Макеевіч, н. у 1920.
ГАЛАВАН Барыс Давыдавіч, н. у 1917.
ГАЛАВАН Васіль Давыдавіч, н. у 1923.
ГАРАНСКІ Якаў Фядосавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1942.
ДАЙНАКОЎ Пётр Максімавіч, сярж., загінуў 7.04.1945 у Чэхаславакіі.
ДАЙНАКОЎ Уладзімір Іванавіч, н. у 1926, рад., загінуў 3.04.1945.
КАЛОДКІН Павел Апанасавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.
КАЛОДКІН Уладзімір Гаўрылавіч, н. у 1921.
КЛІМКОВІЧ Сяргей Маркавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1944 пад Мінскам.
КОРШУН Варфаламей Платонавіч, н. у 1912.
КОРШУН Пётр Платонавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1941.
КРАСОЎСКІ Іван Станіслававіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1945.
КРАСОЎСКІ Станіслаў Станіслававіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.

ЛЮДЫКО Іван Восіпавіч, н. у 1909, сярж., загінуў у 1944.
НОВІКАЎ Анатоль Арсенцьевіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1941.
НОВІКАЎ Андрэй Арсенцьевіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1942.
ПАСМУРЦАЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1942.
РАЖНОЎ Віктар Фёдаравіч, н. у 1920.
РАЖНОЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1943 пад Сталінградам.
РАЖНОЎ Якаў Нічыпаравіч, н. у 1900, рад., загінуў 3.03.1945 у Калінінградскай вобл.
САДОЎСКІ Восіп Паўлавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.
САДОЎСКІ Іван Аляксандравіч, рад., загінуў 9.02.1945 у Калінінградскай вобл.
САДОЎСКІ Іван Раманавіч, н. у 1914, рад., загінуў 3.03.1945 у Прыбалтыцы.
САДОЎСКІ Мікалай Іванавіч, рад., загінуў 22.09.1944.
САДОЎСКІ Сяргей Логінавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1942.
СІЛІВАНАЎ Міхаіл Змітравіч, н. у 1918.
СІМАНОВІЧ Антон Кузьміч, н. у 1922.
ТАРУШКА Павел Севасцьянавіч, н. у 1920.
ШАМАРХАН Ігнат Ахрэмавіч, н. у 1914, рад., загінуў на фронце ў 1941.

ВЁСКА ДУБРОВА

АБАЛОНІН Іван Сцяпанавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1942.
АБАЛОНІН Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1920, рад., загінуў 1.09.1941.
БАБРОЎ Даніла Фядосавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1945 на Далёкім Усходзе.
БАБРОЎ Іван Фядосавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1945 пад Берлінам.
БАБРОЎ Леанід Карпавіч, н. у 1919, рад., памёр ад ран 20.03.1943.
БАЎТРУШКА Андрэй Васільевіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1942.
ГАКЕЛЬ Ігнат Ягоравіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1941.
ГАКЕЛЬ Рыгор Апанасавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1941.
ГАЛАВІНСКІ Іван Сямёнавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.
ГАЛАВІНСКІ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1922, рад.
ГРЫНЬ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1922, рад.
ГРЫНЬ Дзмітрый Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад.
ГРЫНЬ Іван Рыгоравіч, н. у 1920, рад.
ЛАЗОЎСКІ Максім Цімафеевіч, н. у 1912, рад., загінуў 16.01.1943, пахаваны ў Мгінскім раёне Ленінградскай вобл.
ЛАЗОЎСКІ Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1943.
МАРОЗАЎ Якаў Кузьміч, н. у 1904, загінуў у 1945 у Германіі.
РЫБАЧОНАК Мікалай Пракопавіч, н. у 1914, прапаў без вестак.
САЛАМОНАЎ Андрэй Рыгоравіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1943.
САЛАМОНАЎ Емяльян Рыгоравіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1942.
ТРУХАШОНАК Фёдар Пятровіч, рад., загінуў 19.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ДУБРОВІЦА

АГАРАК Восіп Мікалаевіч, н. у 1920, рад., загінуў 15.09.1944 пад Варшавай.
БАРАВІК Аляксей Карнеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.
БАРАВІК Антон Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1945 у Германіі.
БАРАВІК Мікалай Еўдакімавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944.
БАРАВІК Уладзімір Карнеевіч, рад.
БАРАВІК Уладзімір Кузьміч, н. у 1920, рад., загінуў у 1944 у Літве.
ГРОДСКІ Пётр Рыгоравіч, н. у 1913, рад., загінуў 16.10.1944 у Літве.
ЗЯБКО Аляксандр Фядосавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1944 каля в. Камень Лепельскага раёна Віцебскай вобл.
ЗЯБКО Марк Фядосавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944 ля в. Камень Лепельскага раёна Віцебскай вобл.
КУРСЕВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1942 пад Масквой.
КУРСЕВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1941 пад Масквой.
КУРСЕВІЧ Уладзімір Іванавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1943.
РЫБАЧОНАК Канстанцін Калістратавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945 у Германіі.
ЯКАЎЛЕЎ Васіль Тарасавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1941 пад Смаленскам.

ВЁСКА ДУБРОЎКІ

АБОЗАЎ Васіль Малахавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1943.
АЗЯВА Міхаіл Гаўрылавіч, н. у 1924, сярж., памёр ад ран 27.03.1945, пахаваны ў Польшчы.
АЗЯВА Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1913, рад., загінуў у 1943 пад Сталінградам.
БАРКОЎСКІ Даніла Фёдаравіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран у верасні 1945.
БУРЧЫК Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак.
ГАНЧАРОЎ Іван Кузьміч, н. у 1926, рад., загінуў у 1944.
ГАНЧАРОЎ Уладзімір Фёдаравіч, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
ДОЎГІ Іван Іванавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1945.
ЗУЕЎ Аляксей Нічыпаравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ЗУЕЎ Астап Апанасавіч, н. у 1914, рад., загінуў 20.02.1945 у Латвіі.

ЗУЕЎ Васіль Кандратавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1945 у г. Берліне.

ЗУЕЎ Іван Апанасавіч, н. у 1926, рад., загінуў 13.02.1945 у Латвіі.

ЗУЕЎ Іван Кандратавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1945 у Берліне.

ЗУЕЎ Рыгор Нічыпаравіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1944.

ЗУЕЎ Фёдар Кандратавіч, н. у 1924, рад., загінуў 25.04.1945 у Чэхаславакіі.

КУЗЬМІЧ Дзяніс Лукіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1944.

МАЛЯРОЎ Ермалай Канстанцінавіч, рад., загінуў 14.05.1945 у в. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

МАЛЯРОЎ Павел Гур'янавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

МАЛЯРОЎ Пётр Гур'янавіч, н. у 1916, рад., загінуў 22.10.1944 у с. Маякоўскае Русейскага раёна Калінінградскай вобл.

ПАЎЛОЎСКІ Апанас Кузьміч, н. у 1894, рад., загінуў у 1945.

ПРАСКІН Міхаіл Пятровіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран 14.02.1945 у с. Палявое Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.

ПРЫШЧЭП Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1945 у Германіі.

ПРЫШЧЭП Фёдар Сяргеевіч, н. у 1918, загінуў у 1945 у Германіі.

ПРЫШЧЭП Якаў Паўлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1942.

ЦЯНЮШКА Іван Фёдаравіч, рад., загінуў 8.10.1944 пры вызваленні Літвы.

ШВАРАЦКІ Фёдар Кандратавіч, рад., загінуў 23.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ШУВАЕЎ Фёдар Цімафеевіч, рад., загінуў 10.10.1944 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА ЗАКУР'Е

БУРЧЫК Іван Дамітрыевіч, рад., загінуў у лютым 1945 у Германіі.

БУРЧЫК Іван Лаўрэнцьевіч, рад., загінуў 30.03.1945 у Германіі.

БУРЧЫК Іван Сазонавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

БУРЧЫК Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ІЎКО Павел Іванавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1941.

ІЎКО Цярэнцій Савельевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

МІЖУЙ Антон Іванавіч, рад., загінуў 23.04.1945 у Чэхаславакіі.

МІЖУЙ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1944.

МІЖУЙ Павел Нічыпаравіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1941 пад Ленінградам.

МІЖУЙ Пракоп Сямёнавіч, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПАЗНЯК Іван Яфімавіч, рад., загінуў 7.05.1945 у Германіі.

САДОЎСКІ Сяргей Сілавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 20.06.1944.

ШАШКІН Васіль Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ШВАРАЦКІ Цярэнцій Кандратавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ЗАЛОЗЗЕ

БАРАВІК Герасім Лявонавіч, н. у 1920, рад., загінуў у снежні 1944 ва Усходняй Прусіі.

ГАЛАВАН Сямён Емяльянавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945 у Германіі.

МАЕЎСКІ Ігнат Філімонавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1944 пад Рыгай (Латвія).

ВЁСКА КАЖАРЫ

КАЖАРСКІ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1920, ст. сярж., загінуў 3.08.1943 у Ленінградскай вобл.

КАЖАРСКІ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.

КАЖАРСКІ Міхаіл Лаўрэнцьевіч, рад., загінуў каля г. Оршы Віцебскай вобл.

КАЖАРСКІ Павел Якаўлевіч, н. у 1917, загінуў 30.03.1945 у Латвіі.

КАЖАРСКІ Пётр Лявонавіч, н. у 1915, загінуў у 1942.

КАЖАРСКІ Сямён Якубавіч, н. у 1914, загінуў у 1945 пад Берлінам.

КАЖАРСКІ Уладзімір Лаўрэнцьевіч, лётчык, прапаў без вестак.

КАЛМАКОЎ Міхаіл Даям'янавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

КАЛМАКОЎ Пётр Даям'янавіч, рад., прапаў без вестак.

КАЛМАКОЎ Сямён Даям'янавіч, рад., прапаў без вестак.

МІКУЛЬСКІ Уладзімір Захаравіч, н. у 1915, рад., загінуў у чэрвені 1944.

ВЁСКА КАЛМАКІ

ДУДКО Васіль Антонавіч, н. у 1921, мал. сярж., загінуў у в. Слабада Чарнігаўскай вобл.

ДУДКО Уладзімір Емяльянавіч, н. у 1919, рад., загінуў 4.04.1944 у Ленінградскай вобл.

КАЛМАК Іван Ермалаевіч, н. у 1903, рад., загінуў у 1944.

КАЛМАК Іван Якаўлевіч, н. у 1920, сярж., загінуў у Смаленскай вобл.

КАЛМАК Пётр Васільевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЛМАК Уладзімір Пятровіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАЛМАК Якаў Ільіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1943.

ПАЗНЯК Савелій Сідаравіч, н. у 1901, рад., загінуў у 1944 у г. Шауляй (Літва).

ВЁСКА КУШНЯРОЎКА

БАНЬКО Павел Апанасавіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1945 у Літве.

БАНЬКО Уладзімір Апанасавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ГАНЧАРОЎ Фёдар Уладзіміравіч, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ЖЫЛІНСКІ Гаўрыла Іванавіч, н. у 1915, рад., загінуў 16.03.1945 у пас. Пяцідарожна Баграціёнаўскага раёна Калінінградскай вобл.

КАЛОДКІН Пётр Сямёнавіч, рад., памёр ад ран 10.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

МІХАЙЛОЎСКІ Ягор Якаўлевіч, н. у 1921, лейт., загінуў у 1941 у г. Адэсе.

ПШОННЫ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1923, рад., загінуў 11.09.1944 у Літве.

ПШОННЫ Уладзімір Фаміч, н. у 1923, лётчык, загінуў у 1943 у г. Севастопалі.

ВЁСКА ЛЫСКІ

АЗЯВА Емяльян Яўгенавіч, н. у 1918, пагранічнік, загінуў у 1941 пад Брэстам.

БАРАВІК Васіль Якаўлевіч, н. у 1912, загінуў у 1943 пад Смаленскам.

БУРЧЫК Сяргей Піліпавіч, н. у 1912, загінуў у 1945 у Берліне.

КАЛМАК Еўланцій Гаўрылавіч, н. у 1920, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

КАЛМАК Іван Фёдаравіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1945.

КАЛМАК Макар Ісаевіч, н. у 1906, загінуў у 1944.

КАЛМАК Максім Іванавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

КАЛМАК Сямён Карпавіч, н. у 1922, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

КАЛМАК Ягор Канстанцінавіч, рад., прапаў без вестак 18.09.1944.

КЛЁС Уладзімір Іванавіч, н. у 1913, рад., загінуў 22.04.1945 пад Берлінам.

ПАЗНЯК Аляксандр Мінаевіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1943.

ПАЗНЯК Андрэй Іванавіч, н. у 1908, рад., загінуў 6.03.1945 у Калінінградскай вобл.

ПАЗНЯК Андрэй Ігнатавіч, н. у 1915, загінуў у 1944 у Германіі.

ПАЗНЯК Іван Аляксеевіч, н. у 1918, загінуў у 1943 у Прыбалтыцы.

ПАЗНЯК Фёдар Паўлавіч, н. у 1918, загінуў у 1941.

ПАЗНЯК Фёдар Раманавіч, кам. аддз., загінуў у 1944 пад Вязьмай.

ПАЗНЯК Яфім Цітавіч, н. у 1903, загінуў 15.10.1943 ва Усходняй Прусіі.

СІДОРКА Яфім Гаўрылавіч, н. у 1904, рад., загінуў 25.08.1945 у Германіі.

ЮРКЕВІЧ Усан Аляксеевіч, н. у 1902, прапаў без вестак.

ВЁСКА МАЛІНАЎКА

ВІЛЬЧЫК Пётр Антонавіч, н. у 1903, рад., загінуў у 1943.

ЛАТЫШ Іван Фёдаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1942.

СЯНЬКО Дзмітрый Сяргеевіч, рад., загінуў 24.04.1945 пад Берлінам.

ВЁСКА МАСКОЎСКАЯ ГАРА

АСТАПЧЫК Уладзімір Лук'янавіч.

СВЯЦІНСКІ Іван Ісакавіч, н. у 1927.

СУШКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1942.

ЯСНЫ Цімафей.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

МАЛЯРОЎ Ермалай Калістратавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1945 у Берліне.

МАЛЯРОЎ Лазар Фядулавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944 у Гродна.

МАЛЯРОЎ Цімафей Данілавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

ПАЗНЯК Антон Карпавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1941.

ПАЗНЯК Рыгор Карпавіч, н. у 1920, рад., загінуў у жніўні 1941.

ВЁСКА НЕЎГАДАВА

БАБРОВА Соф'я Фядосаўна, н. у 1920, рад., загінула ў 1941 на фронце.

ДРАЗДОЎ Аркадзь Іванавіч, н. у 1924, рад., загінуў 8.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ДРАЗДОЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1906, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.

НАРУШЭВІЧ Антон Аўрамавіч, н. у 1914, рад., загінуў у ліпені 1944.

НАРУШЭВІЧ Іван Лук'янавіч, н. у 1903, рад., загінуў 25.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

НОВАЯ Ганна Максімаўна, загінула ў красавіку 1944 ва Ушацкім раёне Віцебскай вобл.

ШАКІН Васіль Макаравіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944.

ШАШКО Іван Фёдаравіч, рад., загінуў 15.02.1945 у Германіі.

ШАШКО Ягор Герасімавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

ВЁСКА ПАЧАЕВІЧЫ

АЛЬХІМОВІЧ Ларыён Іванавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1943 пад Масквой.

АЛЬХІМОВІЧ Леанід Іванавіч, н. у 1903, рад., загінуў у 1941 пад Оршай Віцебскай вобл.

АЛЬХІМОВІЧ Цярэнцій Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў 3.08.1944 пры вызваленні Літвы.

ГРЫГАРКЕВІЧ Віктар Яфімавіч, н. у 1924, рад.

ДЗЯМІДОВІЧ Аркадзь Іванавіч, н. у 1912, загінуў у 1942.

ЗІНКЕВІЧ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1944.

КАЛМАК Пётр Васільевіч, рад., прапаў без вестак.

КЛУСЕВІЧ Апанас Герасімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1943.

КУРЧЫК Емяльян Апанасавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1944.

КУРЧЫК Іван Сямёнавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

ЛЯДНІЦКІ Мікалай Паўлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 10.01.1945.

ПАЗНЯК Анатоль Аўксенцьевіч, н. у 1912, падпалк., загінуў у 1944 пад Мінскам.

ПАЗНЯК Віктар Мацвеевіч, прапаў без вестак 14.10.1944.

ПАЗНЯК Іван Аўксенцьевіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1942 у Ленінградзе.

ПАЗНЯК Міхаіл Еўстафьевіч, н. у 1907, загінуў у 1943 у Ленінградзе.

ПАЗНЯК Павел Яфімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПАЗНЯК Сцяпан Андрэевіч, рад., прапаў без вестак 6.01.1944.

ПАЛЯНІН Аляксандр Якаўлевіч, рад., загінуў у в. Рапцына Кіраўскай вобл.

РАЖКО Павел Іванавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1941.

РАЖКО Яфім Іванавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1945 у Латвіі.

СІМАНОВІЧ Міхаіл Фёдаравіч, ст. сярж., загінуў 28.01.1943 у в. Вяжы Навасільскага раёна Арлоўскай вобл.

ТАРУШКА Пётр Васільевіч, рад., загінуў 28.01.1943 у в. Акоўцы Кіраўскага раёна Калінінградскай вобл.

ШАШКО Іван Васільевіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ПЛАЎНІК

ВАШЧАНКА Пётр Нічыпаравіч, н. у 1910.

ДОЎГІ Арсен Іванавіч.

ДОЎГІ Іосіф Якаўлевіч, н. у 1910, прапаў без вестак.

КАЛОДКІН Андрэй Іосіфавіч, рад., загінуў 5.07.1944.

КАЛОДКІН Іван Іосіфавіч, н. у 1923.

КАЛОДКІН Іван Мікалаевіч, н. у 1922.

КАЛОДКІН Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1920.

САЛАМОНАЎ Пётр Аляксеевіч, рад.

ВЁСКА ПРЫДВОР'Е

АЛЯШКОЎСКІ Адольф Паўлавіч, рад., загінуў 20.10.1944.

ВІЛЬЧЫК Андрэй Логінавіч, ст. сярж., загінуў 7.01.1944 у в. Залаткова Навасальскага раёна Пскоўскай вобл.

ВІЛЬЧЫК Арцём Арцёмавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1943 у Ленінградзе.

ВІЛЬЧЫК Васіль Сідаравіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1944 на фронце.

ВІЛЬЧЫК Іван Яфімавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944.

ВІЛЬЧЫК Ігнат Яфімавіч, рад., загінуў 15.04.1945 у с. Пятрова Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.

ВІЛЬЧЫК Сямён Карнеевіч, рад., загінуў 28.10.1944 у Латвіі.

ГРЫНЬ Ілля Пракопавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1945.

ПАЗНЯК Раман Рыгоравіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1945 у Латвіі.

ПАПКО Андрэй Аляксеевіч, рад., загінуў 11.08.1944 у Літве.

ПАПКО Сямён Аляксеевіч, н. у 1903, рад., загінуў у 1941.

САМАХВАЛАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1919, рад., загінуў 31.07.1944 у Літве.

САФОНАЎ Павел Антонавіч, рад., прапаў без вестак.

ЮРКЕВІЧ Мікалай Фядосавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

ЮРКЕВІЧ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1896, рад., загінуў 27.01.1944 у Літве.

ЮРКЕВІЧ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1905, загінуў у 1944.

ЮРКЕВІЧ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1941.

ВЁСКА САРОЧЫНА

ДАЙНАКОЎ Арсен Ягоравіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1945.

ДАЙНАКОЎ Мацвей Ягоравіч, н. у 1903, рад., загінуў 11.10.1944 пры вызваленні Літвы, пахаваны ў г. Вілкавішкіс (Літва).

ДАЙНАКОЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1910, рад., загінуў 28.09.1944 у Літве.

КАЗЛОЎ Іван Кузьміч, н. у 1905, рад., загінуў у 1944 у Літве.

КАЖАРСКІ Андрэй Яўгенавіч, рад., прапаў без вестак у 1941.

КРАСОЎСКІ Іван Станіслававіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1945 пад Кенігсбергам.

КРАСОЎСКІ Станіслаў Станіслававіч, н. у 1920, прапаў без вестак у 1941.

ПАСМУРЦАЎ Васіль Захаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 15.05.1944 у Смаленскай вобл.

ПАСМУРЦАЎ Ігар Патапавіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1943 пад Растовам.

ПАСМУРЦАЎ Кірыл Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1943.

ПАСМУРЦАЎ Максім Сцяпанавіч, н. у 1910, прапаў без вестак.

ПАСМУРЦАЎ Мікалай Іларыёнавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ПАСМУРЦАЎ Павел Захаравіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

ПАСМУРЦАЎ Пётр Патапавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПРЫКОТ Ісай Ягоравіч, н. у 1917, рад., загінуў у 1942.
РАЖНОЎ Васіль Дзям'янавіч, н. у 1925, рад., загінуў 15.02.1945 у Германіі.
САДОЎСКІ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1945 пад Рыгай.
САДОЎСКІ Лука Ігнатавіч, н. у 1902, рад., загінуў 18.02.1944 у Літве.
САДОЎСКІ Мікалай Іванавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945 пад Рыгай.
САДОЎСКІ Павел Трафімавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1944 у Літве.
ТАРУШКА Даніла Якаўлевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1944 у Літве.
ТАРУШКА Пётр Уласавіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1942 пад Масквой.
ТАРУШКА Трафім Ігнатавіч, н. у 1906, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
УНУКОВІЧ Пётр Антонавіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1941 пад Масквой.
УНУКОВІЧ Уладзімір Антонавіч, н. у 1914, загінуў у 1944.

ВЁСКА СЛІДЦЫ

КАЗЛОЎСКІ Міхаіл Дарафеевіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1941.
КАЛМЫК Васіль Ермалаевіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1941.
ПАЗНЯК Пётр Іванавіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1944.
ПАЗНЯКОЎ Іван Андрэевіч, рад., загінуў 1.03.1945 у с. Канстанцінаўка Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.
ШАПКОЎСКІ Раман Рыгоравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.
ШАШКО Іван Васільевіч, н. у 1900, рад., загінуў 22.04.1945 у г. Прыморску Калінінградскай вобл.

ВЁСКА СТАШЧА

ДУДКО Андрэй Рыгоравіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1941.
КАЖАРСКІ Пётр Лявонавіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1942.
КАЖАРСКІ Сцяпан Аляксандравіч, яфр., загінуў 30.09.1944 у Літве.
КАТКОЎСКІ Мікалай Селівестравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1941.
ПАЗНЯКОЎ Васіль Маркавіч, кам. аддз., загінуў 2.05.1945 у Чэхаславакіі.

ВЁСКА ТУРАЎШЧЫНА

БІРУКОЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ДОЎГІ Фядос Емяльянавіч, н. у 1918, рад., загінуў 25.11.1944 у Латвіі, пахаваны ў Латвіі.
КАЖАРСКІ Мінай Архіпавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944.
КАЖАРСКІ Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1941.
КАЖАРСКІ Якаў Архіпавіч, н. у 1914, рад., загінуў 8.03.1944 у Тульскай вобл.
КАЗЛОЎСКІ Купрыян Дзям'янавіч, н. у 1904, рад., загінуў 22.01.1945 у с. Маякоўскае Русейскага раёна Калінінградскай вобл.
КАЗЛОЎСКІ Уладзімір Аўласавіч, н. у 1920, рад., загінуў 12.12.1942.
ПАСМУРЦАЎ Васіль Пракопавіч, н. у 1913, рад., загінуў у 1941 пад Мінскам.
ПАСМУРЦАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1917, лейт., загінуў у 1943.
ПАСМУРЦАЎ Мікалай Пракопавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1943 на фронце.
ПАСМУРЦАЎ Сцяпан Васільевіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1942 пад Масквой.
ШЫШПАР Фёдар Іванавіч, рад., загінуў 23.01.1945 у Латвіі.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

БАГДЗЕЕЎ Мікалай Архіпавіч, рад., загінуў 19.09.1944 у Латвіі.
ЗУЕЎ Аляксей Нічыпаравіч, н. у 1917, рад.
ЗЯБКО Цярэнцій Васільевіч, рад., загінуў 27.04.1943 у Растоўскай вобл.
СТАРАСЦІН Сцяпан Міхайлавіч, н. у 1905, рад., загінуў у 1942.

ПРАЗЯМЛЯНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БАРАВІЗНА

ПАПКО Пётр Аляксеевіч, рад., загінуў у Ленінградскай вобл.
ПАПКО Фёдар Агеевіч, рад.
ПАПКОЎ Ілля Андрэевіч, н. у 1917, рад., загінуў у верасні 1941.
ПЛЮТ Іван Ігнатавіч, рад.
ПЛЮТ Сцяпан Яфімавіч, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА БОР

ВАСЬКІН Рыгор Фядулавіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1945.
ВАСЬКІН Яфім Фядулавіч, рад.
ЛЕБЕДЗЕЎ Веньямін Ерамеевіч, рад., загінуў 2.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
МАКАРАЎ Мікалай Міхайлавіч, рад.
САБАЛЕЎСКІ Віталь Анісімавіч, рад., загінуў 26.01.1945 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА БРАЗДЗЕЦКАЯ СЛАБАДА

ЖЫЛІНСКІ Іван А., рад.
КАЗЛОЎ Мікалай Пятровіч, рад., загінуў 18.11.1942.
ПАПКО Андрэй Фёдаравіч, н. у 1920, ст. сярж., загінуў 18.03.1944 пры вызваленні в. Ветрына Полацкага раёна Віцебскай вобл.

ПАПКО Даям'ян Фядотавіч, н. у 1913, рад., загінуў у 1945.
ПАПКО Міхаіл Цімафеевіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ВАРКІ

БУЛАЎКА Аляксей Раманавіч, рад., загінуў у Польшчы.
БУЛАЎКА Віктар Захаравіч, рад., загінуў 30.10.1944 пры вызваленні Літвы.
БУЛАЎКА Іван Пятровіч, рад., загінуў 26.10.1944 у в. Дабравольск Красназнаменскага раёна Калінінградскай вобл.
БУЛАЎКА Ігнат Пятровіч, загінуў 31.07. 1944 пры вызваленні Літвы.
БУЛАЎКА Якаў Фёдаравіч, н. у 1925, рад., загінуў у лютым 1945.
ГУРКО Іван Сяргеевіч, н. у 1924, рад., загінуў 10.10.1944 у Літве.
КАРАГА Дзяніс Восіпавіч, н. у 1919, рад., загінуў 19.08.1942.
КАРАГА Іван Кандратавіч, рад., загінуў 1.08.1944 пры вызваленні Літвы.
КАРЧАГА Яфім Якаўлевіч, рад., загінуў 14.08.1944 у Латвіі.
КАРЧАГІН Іван Арцёмавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у жніўні 1943.
КАРЧАГІН Мікалай Сяргеевіч, мал. сярж., загінуў 5.03.1945 у Германіі.
КРАСОЎСКІ Аляксей Кірылавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1945 у Эстоніі.
КУПРЫЕНКА Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1941.
МАХРОЎ Аляксей Фёдаравіч, рад., загінуў 12.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
ПАТОЦКІ Міхаіл Аляксандравіч, рад., загінуў 1.08.1944 у Літве.
УНУКОВІЧ Пётр Антонавіч, рад., загінуў 1.07.1942 у Ленінградскай вобл.
ШАВАЛАЎ Сяргей Сяргеевіч, рад., загінуў у Смаленскай вобл.

ВЁСКА ВАСЬКАЎШЧЫНА

ГАНЧАРОЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1942 у Калінінскай вобл.
ГАНЧАРОЎ Мацвей Кандрацьевіч, рад.
ГАНЧАРОЎ Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1944 у Мажайску.
ДУБРОЎСКІ Іван Пятровіч, рад.
КАЗЛОЎ Андрэй Сцяпанавіч, рад.
КАЗЛОЎ Макар Цярэнцьевіч, рад.
КАЗЛОЎ Яфім Мікалаевіч, рад.
МІЦЬКО Апанас Кліменцьевіч, рад., загінуў 13.01.1945 у с. Дабравольск Красназнаменскага раёна Калінінградскай вобл.
СТАРАСЕЛЬСКІ Эдуард Казіміравіч, рад., прапаў без вестак пад Смаленскам.

ВЁСКА ВІШАНЬКІ

БАРОДЗІЧ Міхаіл Піліпавіч, рад.
ЖАНДАРЭНКА Іван Міхайлавіч, рад.
ПЕТУХОЎ Рыгор Данілавіч, рад.
ПЕТУХОЎ Сяргей Данілавіч, рад.

ВЁСКА ГОРКІ

ВЯТОХА Васіль Маркавіч, н. у 1914, рад.
СКРАБНЕЎСКІ Марк Нічыпаравіч, рад., загінуў 4.03.1945 у Германіі.
СКРАБНЕЎСКІ Сцяпан Сямёнавіч, н. у 1914, рад.
СКРАБНЕЎСКІ Сямён, рад.

ВЁСКА ДВАРЭЦ

БУЛЫНА Яфім Ульянавіч, рад.
БУЛЫНЕНКА Іван Ільіч, рад.
ВАЙЦЯХОВІЧ Фёдар Віктаравіч, рад., загінуў 28.10.1944 у п. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.
ВАШЧАНКА Аляксандр Аляксандравіч, рад.
ГРЫБОЎСКІ Павел Мікалаевіч, рад.
ГУШЧА Іван Андрэевіч, рад., прапаў без вестак пад Оршай Віцебскай вобл.
ЖУРАЎСКІ Мікалай Антонавіч, рад.
ЖУРАЎСКІ Мікалай Якаўлевіч, рад., загінуў 27.12.1944 пры вызваленні Латвіі.
ЗІНКЕВІЧ Феня Сцяпанаўна, рад., загінула 6.01.1942 пры абароне Масквы.
КАЗЛОЎ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.
КАЧАНОЎСКІ Антон Сцяфанавіч, рад., прапаў без вестак 15.08.1944.
МАЛЬЧЭЎСКІ Рыгор Піліпавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1941.
МІХАЛЬКЕВІЧ Міхаіл Нілавіч, рад.
ПЛЮТ Ніл Якаўлевіч, рад., загінуў 30.09.1944 у Літве.
ПАЛІЦАЕЎ Мікалай Аляксандравіч, рад.
ПАЛІЦАЕЎ Яфім Аляксандравіч, рад.
РАМАНЕНКА Мікалай Мікалаевіч, рад.
СТАРЫНСКІ Дамітрый Апанасавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.
СТАРЫНСКІ Дамітрый Еўграфавіч, рад.
СТАРЫНСКІ Іван Тадэвушавіч, рад.
СТАРЫНСКІ Мікалай Апанасавіч, рад.
СТАРЫНСКІ Фанцін Апанасавіч, рад.
ТАРНЕЎСКІ Стась Юльянавіч, рад.
ФРАЛЯНКОЎ Антон Даям'янавіч, н. у 1911, рад., загінуў 19.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
ШАРАЙ Міхаіл Ісакавіч, рад., загінуў 18.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
ШПАК Канстанцін Міхайлавіч, рад., загінуў 20.04.1944.
ШУХРОЎ Ягор Сцяпанавіч, рад., загінуў 9.01.1945 у Растоўскай вобл.

ВЁСКА ДЗЯРЭЎНЯ

ГУРКО Мікалай Майсеевіч, рад., загінуў 19.10.1944 у Польшчы.

ЛАМЕКА Міхаіл Іванавіч, рад., загінуў пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА ДОЎЖЫЦА

БАЛАБОЛАЎ Віталь Факеевіч, рад., загінуў 7.08.1944 пры вызваленні Літвы.

ІЛЬІН Пётр Якаўлевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1942.

КАЛІНІН Аўрам Ерамеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1942.

КОСАЎ Якаў Марцінавіч, н. у 1905, рад., памёр у палоне 2.01.1942.

МАЦУР Сцяпан Ахрэмавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945.

РАДЗІВОНАЎ Аляксандр Сямёнавіч, загінуў 6.08.1944 пры вызваленні Літвы.

РАДЗІВОНАЎ Восіп Сямёнавіч, рад.

СІДАРОВІЧ Фёдар Яфімавіч, рад., загінуў у 1941.

СТАЛЬМАКОЎ Кірыл Яўсеевіч, рад., загінуў 11.08.1944 у Латвіі.

СУШКОЎ Сяргей Ільіч, н. у 1920, рад.

ВЁСКА ЖАСЦЯНКА

АТРАШКЕВІЧ Сідар Пахомавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

КОЎЗАН Мікалай Адамавіч, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Літвы.

КОЎЗАН Мікалай Апанасавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 4.02.1944.

КУЛЕШ Іван Захаравіч, рад.

КУПРЫЕНКА Міхаіл Мікітавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1942.

ПАПКО Канстанцін Сямёнавіч, рад., памёр ад ран 4.06.1945 у г. Горкі.

ПАПКО Кірыл Цімафеевіч, рад., загінуў 1.08.1944 пры вызваленні Літвы.

РАЖКО Аляксей Цітавіч, рад., загінуў 19.04.1942 у Масальску Смаленскай вобл.

ШАСЦІТКА Іван Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА ЗАМОШША

АТРАШКЕВІЧ Уладзімір Кузьміч, н. у 1919, рад., загінуў 10.09.1944 у Латвіі.

БЕЛЫ Сямён Н., н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1941.

ВАЛЬКОВІЧ Аляксандр Захаравіч, н. у 1913, рад., памёр у палоне 20.10.1941.

ВАЛЬКОВІЧ Купрыян Захаравіч, рад., загінуў 25.11.1944 у Латвіі.

ЗІНКЕВІЧ Сцяпан Піліпавіч, рад., нарадзіўся у 1905, загінуў 3.07.1944 у Сувалкаўскай вобл.

КАРОТКІ Мікалай Васільевіч, н. у 1886, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАРОТКІ Ніл Іосіфавіч, н. у 1886, прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРУСЕНКА Васіль Венядзіктавіч, рад., загінуў 16.11.1944 пры вызваленні Латвіі.

КУРТО Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУРТО Кірыл Мяфодзьевіч, рад.

КУРТО Марцін Данілавіч, н. у 1905, рад.

КУРТО Якаў Данілавіч, н. у 1908, рад.

МАЛЬЧЭЎСКІ Мікалай Харытонавіч, н. у 1917, прапаў без вестак.

МАЛЬЧЭЎСКІ Сцяпан Ісакавіч, рад.

МАЛЬЧЭЎСКІ Яфім Ісакавіч, рад.

ПУХ Дзмітрый Аляксандравіч, рад.

ПУХ Дзмітрый Рыгоравіч, рад., загінуў 18.05.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПУХ Іван Ільіч, загінуў 26.12.1944 пры вызваленні Латвіі.

ПУХ Ігнат Радзівонавіч, рад.

ПУХ Леанід Лявонавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПУХ Мікалай Іванавіч, рад.

ПУХ Міхаіл Лявонавіч, рад., прапаў без вестак у 1941.

СТАРЫНСКІ Рыгор Піліпавіч, рад.

СТАРЫНСКІ Якаў Піліпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1943.

ШУМАНОВІЧ Аляксандр Рыгоравіч, рад.

ШУМАНОВІЧ Віталь Міхайлавіч, рад., загінуў 27.12.1944.

ШУМАНОВІЧ Даніла Фёдаравіч, рад.

ШУМАНОВІЧ Мікалай Рыгоравіч, рад., загінуў 21.02.1945 у Латвіі.

ШУМАНОВІЧ Мікіта Рыгоравіч, рад.

ШУМАНОВІЧ Міхаіл Антонавіч, рад., загінуў 15.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ШУМАНОВІЧ Сямён Антонавіч, рад.

ВЁСКА ЗАЗЕРЫЦА

АФАНАСЬЕЎ Клім Мацвеевіч, рад., загінуў 15.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

АФАНАСЬЕЎ Піліп Селіванавіч, рад., загінуў 5.03.1945 пры вызваленні Латвіі.

ГЛУХАРОЎ Іларыён Іларыёнавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ГЛУХАРОЎ Пётр Ісакавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1941.

ЕМЯЛЬЯНАЎ Ананій Ігнатавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЗЛОЎ Васіль Васільевіч, н. у 1921, рад., загінуў у Польшчы.

КАЗЛОЎ Міхаіл Тарасавіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1942 у Літве.

КАЗЛОЎ Нічыпар Тарасавіч, н. у 1914, рад.

КАРАГА Іван Васільевіч, н. у 1918, рад., загінуў 22.01.1943 у Ленінградзе.

КАРАГА Цімафей Мікітавіч, н. у 1912, рад.

КАРАПУЗАЎ Якаў Цітавіч, н. у 1906, рад., загінуў 19.01.1945 у с. Дабравольск Красназнаменскага раёна Калінінградскай вобл.

ПЕТРУШЭНКА Іван Іванавіч, н. у 1915, рад., загінуў у ліпені 1941.

ПЛЮТ Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1914, рад., загінуў у ліпені 1944.

ШАРАЙ Арцём Іванавіч, рад., загінуў 26.11.1944 пры вызваленні Латвіі.

ШАРАЙ Восіп Пятровіч, рад.

ЯКАЎЛЕЎ Максім Ільіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1945.

ЯКАЎЛЕЎ Павел Ільіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЗАЛЕССЕ

АТРАШКЕВІЧ Уладзімір Фадзеевіч, рад., загінуў 15.09.1944 у Латвіі.

АТРАШКЕВІЧ Якаў Сідаравіч, н. у 1917, рад.

ГРОЦКІ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Латвіі.

КУПРЫЕНКА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

МАЕЎСКІ Іван Піліпавіч, загінуў 23.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

МАЦКЕВІЧ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1923, рад.

СІДАРЭНКА Васіль Маркавіч, н. у 1919, рад.

ЮРКЕВІЧ Пётр Міхайлавіч, рад.

ВЁСКА ЗАПРУЖАНЫ

БУЛАХАЎ Рыгор Міхайлавіч, загінуў 15.08.1944 пры вызваленні Літвы.

ГУРКО Апанас Лявонцьевіч, н. у 1911, рад., загінуў 15.08.1944 у Літве.

ГУРКО Васіль Варфаламеевіч, рад.

ГУРКО Іван Цімафеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ГУРКО Трафім Варфаламеевіч, н. у 1920, рад.

МАТРОСАЎ Максім Палікарпавіч, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

МАЦЮШ Аляксандр Кузьміч, н. у 1917, рад.

МАЦЮШ Міхаіл Кузьміч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

МАЦЮШ Яфім Кузьміч, н. у 1920, рад.

ПЕТУХОЎ Рыгор Аўгуставіч, н. у 1920, рад.

СУПРЭДКА Кузьма Максімавіч, рад., загінуў 6.08.1944 пры вызваленні Літвы.

УНУКОВІЧ Ілля Іванавіч, н. у 1915, старш., загінуў 8.03.1943 у Ленінградскай вобл.

ВЁСКА ІКАНКІ

ВЕСЯЛОЎ Аляксандр Ульянавіч, н. у 1919, рад., памёр 15.03.1942 у Магілёве.

КОГУР Іван Іванавіч, рад., загінуў у Лепельскім раёне Віцебскай вобл.

КОГУР Пётр Іванавіч, рад.

КОГУР Уладзімір Кірылавіч, рад.

КРОТ Мікалай Анісімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

КУРТО Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1903, рад., загінуў 24.01.1945 пры вызваленні Латвіі.

ЛУКАНАЎ Андрэй Андрэевіч, рад., загінуў пры вызваленні Літвы.

МАКСІМЕНКА Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1945.

НОВІКАЎ Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1906, рад., загінуў у 1943.

РАЖНОЎ Аляксандр Данілавіч, рад., загінуў 15.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

РАЖНОЎ Васіль Іванавіч, рад., загінуў 16.10.1944 у Польшчы.

САДОЎСКІ Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1945.

ХАЛІМАЎ Ахмед Мустафа, н. у 1925, загінуў у 1944.

ШНІТКО Ілля Піліпавіч, рад., прапаў без вестак.

ШЧАРБАКОЎ Валянцін Захаравіч, старш., прапаў без вестак 20.02.1945.

ЯНУКОЎ Фёдар Агафонавіч, рад., загінуў 11.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КУПНІНА

УНУКОВІЧ Фёдар Андрэевіч, рад., загінуў 22.01.1945 у Польшчы.

ВЁСКА МАЦУРЫ

ЖЫЛІНСКІ Сцяпан Паўлавіч, рад., загінуў 17.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПЛЮТ Сцяпан Яфімавіч, рад., загінуў у кастрычніку 1944 пры вызваленні Літвы.

ВЁСКА МІХНОЎШЧЫНА

СТАЦЭНКА Канстанцін Якаўлевіч, рад., загінуў 24.12.1944 пры вызваленні Латвіі.

ВЁСКА МОКАВІЧЫ

ЖЫЛІНСКІ Навум Дзмітрыевіч, рад., памёр ад ран 4.11.1944 у Латвіі.

ЖЫЛІНСКІ Сцяпан Паўлавіч, рад., загінуў 17.01.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЖЫЛІНСКІ Сяргей Мікалаевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.

ЖЫЛІНСКІ Сяргей Мікітавіч, н. у 1920, рад., загінуў 15.04.1943.

ІВАШЭНЬ Рыгор Мікалаевіч.

КІСЛЯКОЎ Ягор Якаўлевіч, н. у 1917, прапаў без вестак у 1942.

ЛІМАСАЎ Кірыл Фёдаравіч, яфр., загінуў 19.07.1943.

ШАСЦІТКА Апанас Сцяпанавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у 1943.

ШАСЦІТКА Іван Міхайлавіч, н. у 1908, рад., загінуў 1.08.1941.

ШАСЦІТКА Мікалай Іванавіч, рад., прапаў без вестак.
ШАСЦІТКА Пётр Якаўлевіч, н. у 1907, рад.
ШАСЦІТКА Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1908, рад.
ШАСЦІТКА Якаў Рыгоравіч, рад., загінуў у 1941.
ШАСЦІТКА Якаў Цімафеевіч, н. у 1921, рад., загінуў 24.06.1941 пад Смаленскам.
ШНІТКО Пётр Савельевіч, рад., загінуў 1.07.1943 у Харкаўскай вобл.

ВЁСКА НАВАСАДЫ

ЗАХАРЭНКА Мікалай Епіфанавіч, рад., загінуў 1.08.1944 пры вызваленні Літвы.
ЗАХАРЭНКА Мікалай Сцяпанавіч, рад., загінуў 14.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
КАРАНЕЎСКІ Анатоль Ігнатавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1942.
КАРАНЕЎСКІ Ігнат Ігнатавіч, рад., загінуў 16.08.1944 пры вызваленні Літвы.
КАРАНЕЎСКІ Франц Ігнатавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.
КУХАРЭНКА Іван Раманавіч, рад., загінуў 22.10.1944.
ПАЛЯКОЎ Іван Пятровіч, н. у 1915, мал. сярж., загінуў 9.03.1943.
ПАЛЯКОЎ Прохар Іванавіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
ПАРЦЯНКА Андрэй Васільевіч, рад., загінуў 31.05.1945.
ПАРЦЯНКА Міхаіл Маркавіч, н. у 1920, рад., загінуў пад Смаленскам.
ПАРЦЯНКА Павел Андрэевіч, н. у 1905, прапаў без вестак у 1944.
САДОЎСКІ Дзмітрый Іванавіч, рад., загінуў 1.08.1944 у Літве.
ТРУСАЎ Іван Тарасавіч, загінуў 11.08.1944 у Літве.
ТРУСАЎ Лук'ян Рыгоравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА НАВАСЁЛАВА

ГАЛАЙ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1910, рад.
ГАЛАЙ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1918, рад.
ПЛЮТ Ніл Якаўлевіч, рад., загінуў 3.09.1944 у Латвіі.
РАЖКО Архіп Іванавіч, н. у 1924, рад.
РАЖКО Мікалай Андрэевіч, н. у 1924, рад.
ХАВАЙКА Мікалай Іванавіч, н. у 1918, сярж.
ШАМАРХАНАЎ Міхаіл Макаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.
ЯНУШКЕВІЧ Сяргей Максімавіч, н. у 1908, рад.

ВЁСКА ПАВУЛЛЕ

АЎСЯНІК Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1910, рад.
БАРАНАЎ Мікалай Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак 16.08.1944.
ВЯТОХА Іван Цітавіч, рад., загінуў 1.08.1944 пры вызваленні Літвы.
ВЯТОХА Мікалай Фёдаравіч, рад., загінуў 20.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
ГАЛАЙ Віктар Данілавіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1943 у Ленінградзе.
КАЗЛОЎ Віктар Цімафеевіч, рад., загінуў пры вызваленні Літвы.
КАЗЛОЎ Захар Марцінавіч, рад., загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.
КАЗЛОЎ Іван Емяльянавіч, рад., загінуў 16.04.1945 у Чэхаславакіі.
КАЗЛОЎ Усевалад Васільевіч, рад., загінуў у 1944 у Чэхаславакіі.
КАЗЛОЎ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1942.
ПЛЮТ Мікалай Лаўрэнцьевіч, рад., загінуў 24.09.1944 у Літве.
ПЛЮТ Яфім Паўлавіч, рад., загінуў 2.08. 1944 у Літве.
РАЖКО Васіль Рыгоравіч, н. у 1921, рад., загінуў 1.04.1942 у Ленінградскай вобл.
РАЖКО Еўдакім Яфімавіч, рад., загінуў 24.01.1945 пры вызваленні Латвіі.
РАЖКО Прохар Аляксандравіч, н. у 1911, рад.
РУЛЬ Павел Яфімавіч, мал. сярж., загінуў 6.04.1945 у Кёнігсбергу (Усходняя Прусія).
ЧУБРЫК Павел Антонавіч, мал. сярж., загінуў 21.01.1945 пры вызваленні Латвіі.
ШАКУТА Іван Міхайлавіч, н. у 1901, рад.

ВЁСКА ПАПКІ

ПАПКО Міхаіл Пятровіч, рад., прапаў без вестак у 1944.
ТКАЧЭНКА Пётр Цярэнцьевіч, н. у 1906, рад., памёр у палоне 19.08.1942.
ЯШКО Іван Паўлавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1941.

ВЁСКА ПРОЗЕМЛЯ

БАРАНАЎ Іван Дзянісавіч, н. у 1909, рад., загінуў пад Ленінградам.
БАРАНАЎ Іван Раманавіч, рад., загінуў 17.08.1944 у Беластоцкай вобл.
ЖУРАЎСКІ Васіль Фёдаравіч, н. у 1920, рад.
КАЗЛОЎ Аляксандр Лук'янавіч, н. у 1914, прапаў без вестак.
КАЗЛОЎ Мікалай Лукіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1944.
КАПЫТКА Іван Лук'янавіч, н. у 1910, рад., памёр ад ран 16.01.1943.

ПАПКО Аляксандр Сямёнавіч, н. у 1919, ст. сярж., загінуў 19.07.1942.
ПАПКО Сіл Якаўлевіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1941.
ПАПКО Сямён Сяргеевіч, н. у 1913, рад., загінуў 17.10.1944 пры вызваленні Літвы.
ПАПКО Уладзімір Мацвеевіч, рад., загінуў у верасні 1941.
ПЛЮТ Якаў Дзмітрыевіч, рад.
УНУКОВІЧ Аляксандр Пятровіч, н. у 1918, рад.
УНУКОВІЧ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.
ШАСЦІТКА Карп Герасімавіч, н. у 1904, рад., загінуў 10.01.1945 у с. Высокае Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.
ШАСЦІТКА Павел Герасімавіч, н. у 1900, рад.
ШАСЦІТКА Сяргей Дзмітрыевіч, н. у 1928, рад., загінуў 28.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
ШАСЦІТКА Уладзімір Дзмітрыевіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1941.
ШАСЦІТКА Яфім Анісімавіч, н. у 1907, рад.

ВЁСКА РУЦЬ

ГУРКО Восіп Лявонцьевіч, рад., прапаў без вестак пад Смаленскам.
ЗІНКЕВІЧ Дзмітрый Восіпавіч, рад.
ЗЯБКО Антон Якаўлевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ЗЯБКО Харытон Рыгоравіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1941.
ЗЯБКО Цімафей Рыгоравіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1942.
ПРАННІКАЎ Прохар Дарафеевіч, рад., загінуў 11.01.1945 у с. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.
РАДЗЕВІЧ Якаў Сяргеевіч, н. у 1914, рад.
ШАРАЙ Восіп Сямёнавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА СЛАБАДА

ГУРКО Мікалай Майсеевіч, рад., загінуў 19.10.1944 у Польшчы.
РАЗВАДОЎСКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
РАЗВАДОЎСКІ Іван Фёдаравіч, рад.

ВЁСКА СТАНІСЛАВОЎШЧЫНА

ПАПКО Мікалай Ільіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ТАРАСКІ

АГАРОДНІКАЎ Аляксей Васільевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.
АТРАШКЕВІЧ Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад.
АТРАШКЕВІЧ Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1910, рад.
АТРАШКЕВІЧ Іван Акімавіч, н. у 1924, рад.
АТРАШКЕВІЧ Канстанцін Іванавіч, рад., загінуў 18.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
АТРАШКЕВІЧ Мікалай Захаравіч, рад., загінуў 4.11.1944 ва Усходняй Прусіі.
АТРАШКЕВІЧ Павел Акімавіч, н. у 1922, рад.
АТРАШКЕВІЧ Пётр Цімафеевіч, н. у 1897, рад., загінуў 11.08.1944.
АТРАШКЕВІЧ Фёдар Маркавіч, н. у 1910, афіцэр.
АТРАШКЕВІЧ Ягор Рыгоравіч, рад., загінуў 24.12.1944 у Латвіі.
ГУЗЕНКА Павел Васільевіч, рад.
ЖУРАЎСКІ Міхаіл Парфёнавіч, рад., загінуў 14.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
СЯРЖАНАЎ Васіль Ягоравіч, рад.
СЯРЖАНАЎ Яфім Фадзеевіч, рад.
ЦАРЭНКА Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1925, рад.
ЦАРЭНКА Ціт Сямёнавіч, н. у 1915, рад.

ВЁСКА ХУДКІ

ЦАПКО Ануфрый Сцяпанавіч, рад., загінуў 22.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЦЯПІНА

АЗАРЭВІЧ Антон Мікалаевіч, рад., загінуў 7.08.1944 пры вызваленні Літвы.
АЛІСІЕВІЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1911, прапаў без вестак.
АЛІСІЕВІЧ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.
БАШКО Ермалай Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў на Курскай дузе.
ДРУЦ Васіль Міхайлавіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1941.
ДРУЦ Сямён Іванавіч, н. у 1919, рад., загінуў 7.08.1944 пры вызваленні Літвы.
КАЗЛОЎ Мікалай Лук'янавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.
КАРАГА Іван Сяргеевіч, н. у 1920, мал. сярж., загінуў 18.11.1944 ва Усходняй Прусіі.
ЛІЦКЕВІЧ Іван Фёдаравіч, рад., загінуў 27.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
ПАПКО Васіль Тарасавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак пад Оршай Віцебскай вобл.
ПАПКОЎ Мікалай Фёдаравіч, рад., загінуў 1.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
ПЕТУХОЎ Яўген Аўгусцінавіч, н. у 1924, прапаў без вестак 11.02.1943.
ПРЫШЧЭП Барыс Сяргеевіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1945.
ПРЫШЧЭП Уладзімір Іванавіч, н. у 1919, рад., загінуў 27.01.1941.
СКРАБНЕЎСКІ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1910, рад., загінуў 19.10.1944 пры вызваленні Літвы.

УНУКОВІЧ Гаўрыла Рыгоравіч, н. у 1913, рад.
УНУКОВІЧ Фядос Піліпавіч, н. у 1920, рад.
ШАРАЙ Міхаіл Ягоравіч, рад., загінуў у г. п. Міёры Віцебскай вобл., магіла знаходзіцца ў парку.
ШАСЦІТКА Іван Піліпавіч, рад., загінуў у 1944.
ШАСЦІТКА Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1920, рад.
ШУМАНОВІЧ Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1920, прапаў без вестак.

ВЁСКА ШАРАІ

ПЕТРУШЭНКА Захар Іванавіч, рад., загінуў 21.10.1944 пры вызваленні Каўнаса (Літва).

ВЁСКА ШАТРЫШЧА

АЛІСЕЕЎ Арсен Фёдаравіч, н. у 1914, рад., загінуў 22.03.1942.
НЕПЛЯХОВІЧ Гаўрыла Кірылавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.
ПЯТРОЎ Васіль Уладзіміравіч, рад.
РАЖНОЎ Аляксандр Гаўрылавіч, рад., загінуў 15.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКІ СЕЛЬСАВЕТА НЕВЯДОМЫ

БАРАНАЎ Іван Раманавіч, рад., загінуў 17.08.1944 у Беластоцкай вобл.
БАРАНАЎ Раман Дзянісавіч, рад., загінуў 17.03.1943.
БАРОДЗІЧ Фёдар Нічыпаравіч, н. у 1920, рад., загінуў 22.01.1943.
ВАЛЬКОВІЧ Сцяпан Фядосавіч, рад.
ВАРГАЛЁНАК Антон Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў пры вызваленні Эстоніі.
ВАРГАЛЁНАК Іван Рыгоравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.
ВЯТОХА Мікіта Гардзеевіч, н. у 1914, рад.
ДРУЦ Купрыян Рыгоравіч, рад., загінуў 17.08.1944.
ЖЫЛІНСКІ Гаўрыла Іванавіч, рад., загінуў 18.05.1945 ва Усходняй Прусіі.
КАЗЛОЎ Дзмітрый Васільевіч, н. у 1923, рад., памёр у палоне.
КАЗЛОЎ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1917, рад., загінуў у 1941.
КАРАГА Цімафей Сцяпанавіч, рад., загінуў 1.09.1944.
КАРНЫШОЎ Самсон, н. у 1913, рад.
КУРТО Павел Кірылавіч, рад.
КУРТО Рыгор Захаравіч, рад.
ЛАМЕКА Іван Іванавіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1944.
ЛАМЕКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1919, загінуў у 1944.
МАЛЬЧЭЎСКІ Канстанцін Платонавіч, рад.
МАЛЬЧЭЎСКІ Мікалай Харытонавіч, рад.
ПАПКО Дзям'ян Фёдаравіч, загінуў 31.07.1944 у Літве.
ПАПКО Пётр Аляксеевіч, рад., загінуў 21.10.1941 у Ленінградскай вобл.
РАЗВАДОЎСКІ Іларыён Фёдаравіч, афіцэр.
РАМАНЕНКА Антон Фаміч, н. у 1898, загінуў пад Смаленскам.
СЕМЯНЬКОЎ Іван Восіпавіч, н. у 1918, рад.
СКРАБНЕЎСКІ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1919, танкіст.
СКРАБНЕЎСКІ Мікалай Ільіч, рад., загінуў 23.01.1945 пры вызваленні Латвіі.
СЯНЬКО Дзмітрый Сяргеевіч, рад., загінуў 24.04.1945 пад Берлінам.
СЯРЖАНАЎ Ягор Венядзіктавіч, рад.
ТРАФІМЧЫК Міхаіл Васільевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.
УНУКОВІЧ Ягор Нічыпаравіч, н. у 1906, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Літвы.
ФРАНЦУЗАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 26.06.1941.
ШАСЦІТКА Андрэй Васільевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРЭЙСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БЕЛАЯ ЦАРКВА

ГАЛАВАН Іван Сямёнавіч, н. у 1912, загінуў 29.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
ПАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, мал. сярж., прапаў без вестак 24.06.1944.
СКАКУН Ягор Ягоравіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.
СУШКІН Ягор Сямёнавіч, загінуў 18.10. 1944 у с. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

ВЁСКА БОЛЮТА

АЎЦЮХОВІЧ Несцер Патапавіч, н. у 1908, рад., на фронце з 1941, загінуў 25.01.1945 ва Усходняй Прусіі.
АЎЦЮХОВІЧ Юрый Патапавіч, н. у 1906, рад., на фронце з 1941.
БАЗУК Фама Мікалаевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.
БІБІК Аляксей Цімафеевіч, н. у 1914, рад.
БІРКОЎ Еўдакім Іларыёнавіч, н. у 1927, рад.
БІРКОЎ Ілля Цярэнцьевіч, н. у 1909, рад., загінуў у кастрычніку 1944 пры вызваленні Прыбалтыкі.
ЛАДЗІК Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1910, загінуў 1.05.1945.
ЛУГАЎЦОЎ Аляксандр Іванавіч, рад., загінуў 24.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
ЛУГАЎЦОЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1923, рад., загінуў 15.02.1945.

ЛУГАЎЦОЎ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1915, лётчык, ваяваў пад Сталінградам, памёр ад ран у 1943.
ЛУГАЎЦОЎ Майсей Апанасавіч, н. у 1914, ст. сярж., прапаў без вестак у ліпені 1944.
ЛУГАЎЦОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1919, рад.
ЛУГАЎЦОЎ Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ЛУГАЎЦОЎ Пётр Апанасавіч, н. у 1911, сярж., прапаў без вестак 16.11.1942.
ЛУГАЎЦОЎ Піліп Рыгоравіч, н. у 1909, рад.
ЛУГАЎЦОЎ Рыгор Іванавіч, рад.
ЛУКАШОЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1923, рад., загінуў у сакавіку 1943.
МЯФОДЗЬЕЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1941.
МЯФОДЗЬЕЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1917, рад.
МЯФОДЗЬЕЎ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1925, загінуў 26.07.1944 у Беластоцкай вобл.
МЯФОДЗЬЕЎ Станіслаў Андрэевіч, н. у 1920, лётчык, загінуў 20.09.1942.
НОВІКАЎ Аляксей Захаравіч, н. у 1900, партызан, пасля вызвалення Беларусі мабілізаваны ў Чырвоную Армію.
ПРАПАРШЧЫК Герасім Купрыянавіч, н. у 1908, рад.
САСНОВІЧ Васіль Васільевіч, н. у 1901, партызан, потым мабілізаваны ў Чырвоную Армію, памёр 19.08.1944 ад ран.
СЕРАБРО Іван Захаравіч, рад., загінуў 17.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
ТАМАНЬКОЎ Даніла Пятровіч, н. у 1919, рад., загінуў у лістападзе 1941 пад Масквой.
ШЛЯХЦІЧ Іван Паўлавіч, н. у 1924, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.
ШУРКО Андрэй Платонавіч, н. у 1910, рад., загінуў у жніўні 1941.
ШУРКО Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1921, рад.
ШУРКО Піліп Архіпавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1942.
ШУШКЕВІЧ Дзмітрый Емяльянавіч, н. у 1922, рад.
ЯКУШЭВІЧ Аляксандр Мяфодзьевіч, н. у 1915, афіцэр, загінуў у 1941.
ЯКУШЭВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1941.
ЯКУШЭВІЧ Ігар Мяфодзьевіч, н. у 1924, афіцэр, загінуў у 1945.

ВЁСКА БУДЗІЛАВА

ДУБРОЎСКІ Іван Пятровіч, рад., загінуў 2.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ВАЛКОШЫНА

БАЧКАРОЎ Купрыян Піліпавіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1944.

ВЁСКА ГАРА

АБРАМАЎ Міхаіл Іванавіч, рад., прапаў без вестак пад Вязьмай.
АСТАПЧЫК Міхаіл Ягоравіч, рад., загінуў пры вызваленні Латвіі.
БУРКО Васіль Якаўлевіч, н. у 1922, з 1941 — партызан, у 1944 прызваны ў Чырвоную Армію, загінуў у верасні 1944 пры вызваленні Літвы.
БУРКО Пётр Антонавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1942.
БУТКЕВІЧ Іван Восіпавіч, н. у 1921, рад., загінуў у маі 1944.
БУТКЕВІЧ Павел Сяргеевіч, н. у 1921, рад., загінуў 20.06.1943 на Курскай дузе.
БУТКЕВІЧ Павел Цімафеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.
БРАЗГУН Мікалай Карпавіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1945 пад Берлінам.
БРАЗГУН Павел Восіпавіч, н. у 1924, рад., загінуў 4.03.1945 у с. Раманцова Зеленаградскага раёна Калінінградскай вобл.
ІВАНОЎСКІ Мікалай Сцяпанавіч, рад., загінуў 22.10.1944 у г. Гусеве Калінінградскай вобл.
КАЗІНЕЦ Уладзімір Мікітавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.
КАЗУНКА Мікіта Міхайлавіч, н. у 1902, рад., загінуў 29.04.1945 пад Берлінам.
КАЗУНКА Павел Якаўлевіч, н. у 1911, ст. сярж., загінуў 24.03.1945 у с. Дабравольск Краснаэнаменскага раёна Калінінградскай вобл.
КАЗУНКА Рыгор Навумавіч, н. у 1916, афіцэр, загінуў у 1945 пад г. Орша Віцебскай вобл.
КАПУСЦІН Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
КАПУСЦІН Іван Іванавіч, н. у 1913, рад.
КАРПУШОНАК Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак.
КАРПУШОНАК Васіль Рыгоравіч, н. у 1894, рад., загінуў 19.01.1945.
КАРПУШОНАК Карп Несцеравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 14.04.1945.
КАРПУШОНАК Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1894, рад., загінуў 19.01.1945.
КАРПУШОНАК Рыгор Лукіч, н. у 1912, кам. ру, прапаў без вестак.
МАРЖЭЎСКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1941.
МАЦВЕЕЎ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1908, рад., загінуў 25.10.1944 у с. Дабравольск Краснаэнаменскага раёна Калінінградскай вобл.
ПАЎЛАЎ Дзмітрый Мікітавіч, н. у 1919, афіцэр, прапаў без вестак.
РАВЕЕЎ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1925, загінуў 23.10.1944 ва Усходняй Прусіі.
САЛДАЦЕНКА Рыгор Фролавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
ШЛЯХЦІЧ Міхаіл Трафімавіч, н. у 1923, рад., загінуў 8.04.1945 у с. Рассвет Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.
ШЛЯХЦІЧ Сяргей Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў у жніўні 1941.

ШЫЦЬКОЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1917, рад., памёр у палоне 13.06.1944.
ШЫЦЬКОЎ Уладзімір Дарафеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ДУБЫ

КУКУШКІН Дзмітрый Давыдавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.
КУКУШКІН Мацвей Давыдавіч, добраахвотна пайшоў на фронт пасля вызвалення Беларусі, прапаў без вестак.

ВЁСКА КАНСТАНЦІНАВА

АСТАПЧЫК Васіль Аляксеевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1943 пад Ленінградам.
АСТАПЧЫК Мітрафан Аляксеевіч, н. у 1922, рад.
БАЛЬШУНОЎ Логвен Карнеевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак.
ГРЫГОР'ЕЎ Уладзімір Пратасавіч, н. у 1923, ст. сярж., загінуў 23.02.1944, пахаваны ў в. Шчэглі Навасельскага раёна Ленінградскай вобл.
ДАШКЕВІЧ Дзмітрый Ягоравіч, рад., загінуў 2.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
ДАШКЕВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1905, прапаў без вестак.
СУШКІН Васіль Міхайлавіч, н. у 1923, партызан брыгады Лявонава, пасля вызвалення Беларусі прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў 27.01.1945 пры вызваленні Клайпеды (Літва).
СУШКІН Васіль Сяргеевіч, н. у 1924, прапаў без вестак.
СУШКІН Віктар Іванавіч, рад., загінуў 9.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
СУШКІН Дзмітрый Пятровіч, рад., загінуў 16.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
СУШКІН Іван Іванавіч, н. у 1921, рад., загінуў 31.03.1945.
СУШКІН Іван Міхайлавіч, рад., загінуў 6.03.1945 ва Усходняй Прусіі.
СУШКІН Ягор Сямёнавіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА НАВАЗЁМАВА

БАГДАНОВІЧ Вячаслаў Ягоравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.
ДУБІНЕЦ Купрыян Восіпавіч, н. у 1904, служыў у 700-м СП 3-га Беларускага фронту, памёр ад цяжкага ранення ў шпіталі ў Літве.
ДУДАРКОЎ Сямён Сяргеевіч, рад., загінуў 25.10.1944 у с. Ватуціна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.
КАСЦЯНКА Іван Васільевіч, рад., загінуў 19.09.1944 пры вызваленні Латвіі.
МАМІКАЎ Сяргей Цімафеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1941.

В. Я. Багдановіч

ВЁСКА ХВАШЧЫ

ДУДАРКОЎ Сямён Сяргеевіч, н. у 1915, партызан брыгады Лявонава, з 1944 у Чырвонай Арміі, рад., загінуў 25.10.1944 у Чэхаславакіі.
КАМІНСКІ Карп Міхайлавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак.
КАСЦЯНКА Іван Васільевіч, н. у 1919, партызан брыгады Лявонава, пасля вызвалення Беларусі прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў 19.09.1944 у Латвіі.
ХАЛЯЎКІН Пракоп Мікалаевіч, рад., загінуў пры абароне Масквы.
ХАЛЯЎКІН Уладзімір Мікалаевіч, рад., загінуў 23.01.1945 у г. Палеск Калінінградскай вобл.
ШАРХУН Сямён Рыгоравіч, н. у 1919, рад.
ШАРХУН Яфім Нічыпаравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ЧАРЭЕЎКА

БАЧКАРОЎ Андрэй Дзянісавіч, рад., прапаў без вестак.
БАЧКАРОЎ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак пад Ленінградам.
САЛДАЦЕНКА Ніл Фролавіч, н. у 1920, у 1944 схоплены карнай нямецкай экспедыцыяй, уцёк, пазней пайшоў на фронт, загінуў пры вызваленні Латвіі.
ШАХ Міхаіл Тарасавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА ЧАРЭЯ

АНДРЭЕЎ Дарафей Ціханавіч, рад., загінуў 27.01.1945 пры вызваленні Літвы.
АЎЦЮХОВІЧ Адам Васільевіч, н. у 1905, рад.
АЎЧЫННІКАЎ Міхаіл, н. у 1914, танкіст, прапаў без вестак.
БУРЫН Рыгор Малахавіч, мал. сярж., загінуў 17.02.1945 ва Усходняй Прусіі.
ВАЎКАРЭЗАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1926,

загінуў у 1946 у Львове ў барацьбе супраць бандэраўцаў.

ВІШНЕЎСКІ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1906, партызан, на фронце рад., загінуў 24.11. 1944 ва Усходняй Прусіі.

ГАЙКО Іван Яфімавіч, н. у 1909, рад., загінуў у лютым 1945.

ГАЛАЙ Міхаіл Андрэевіч, рад., загінуў 17.09.1944 пры вызваленні Латвіі.

ГАЛАЎКО Васіль Акімавіч, рад., прапаў без вестак.

ГАПАНОВІЧ Павел Адамавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1941 на Украіне.

ГАПАНОВІЧ Сцяпан Лаўрэнцьевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ГУЦІН Гіля Шаевіч, н. у 1921, ст. лейт., загінуў 14.05.1945 у Польшчы.

ДУБРОЎСКІ Віктар, рад.

ДУБРОЎСКІ Мікалай Іванавіч, рад., загінуў 13.03.1945 у с. Голубева Гур'еўскага раёна Калінінградскай вобл.

ЗЯНЬКОВІЧ Даніла Сафронавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 23.02.1945.

ЗЯНЬКОВІЧ Яўген Данілавіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1945.

КАЎРОЎ Мікалай Барысавіч, н. у 1919, прапаў без вестак.

КРАЎЦОЎ Мікалай Барысавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

КУКЕЕЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1919, рад., загінуў 4.11.1944 у Латвіі.

КУКЕЕЎ Фама Іванавіч, пайшоў на фронт па першай мабілізацыі, прапаў без вестак.

КУЛІКОЎСКІ Андрэй Усцінавіч, н. у 1919, прапаў без вестак.

ЛАБІГЕР Аляксей Цімафеевіч, н. у 1922, партызан Сенненскай брыгады, пасля вызвалення Беларусі прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў 1.03.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛАБІГЕР Васіль Міхайлавіч, н. у 1920, рад., загінуў пад Ленінградам у 1942.

ЛАБІГЕР Уладзімір Цімафеевіч, рад., прапаў без вестак.

ЛАПАЦІН Фёдар Марцінавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

МАЛЯЎЦАЎ Павел Іванавіч, н. у 1914, рад.

МАЛЯЎЦАЎ Фёдар Адамавіч, н. у 1900, рад., загінуў 9.05.1944.

МАЛЯЎЦАЎ Яўген Фёдаравіч, н. у 1925, рад., загінуў 30.11.1944 ва Усходняй Прусіі.

МІЛЕЕЎ Генадзь Андрэевіч, н. у 1922, партызан Сенненскай брыгады, у 1943 прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў 9.03.1945 у Германіі.

МІНОВІЧ Васіль Пятровіч, н. у 1904, рад., загінуў 24.03.1945 у Германіі.

МІНОВІЧ Ігнат Савельевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

МУРАЎЁЎ Платон Фядосавіч, рад., загінуў 31.01.1945.

МЯФОДЗЬЕЎ Васіль Мінавіч, н. у 1903, рад., загінуў 19.10.1944.

МЯФОДЗЬЕЎ Мікалай Васільевіч, н. у 1926, партызан брыгады Лявонава, пасля вызвалення

Помнік на брацкай магіле ў вёсцы Чарэя

Беларусі прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў 5.10.1944 пры вызваленні Літвы.

ПАПЯЛЫШКА Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1922, партызан з 1943, пасля вызвалення Беларусі прызваны ў Чырвоную Армію, прапаў без вестак.

ПАШКЕВІЧ Мікалай Васільевіч, рад., загінуў 25.10.1945.

ПЛЯСАЎ Ісак Сідаравіч, рад.

ПУШНОЎ Сяргей Емяльянавіч, рад., загінуў у верасні 1944 пры вызваленні Латвіі.

ПУШНОЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1910, рад.

РАДАШКЕВІЧ Аляксандр Севасцьянавіч, н. у 1925, загінуў 16.08.1944 пры вызваленні Літвы.

РАДАШКЕВІЧ Андрэй Еўдакімавіч, н. у 1904, рад., загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

РАДАШКЕВІЧ Васіль Канстанцінавіч, н. у 1921, гв. рад., загінуў 16.01.1944 у Ленінградскай вобл.

РАДАШКЕВІЧ Іван Севасцьянавіч, н. у 1919, лётчык, прапаў без вестак 13.04.1942.

РАДАШКЕВІЧ Ігнат Трафімавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак 16.10.1945 пры вызваленні Літвы.

РАДАШКЕВІЧ Павел Сцяпанавіч, н. у 1916, рад.

РАДАШКЕВІЧ Уладзімір Савельевіч, рад., загінуў 16.07.1944.

РЫДЛЕЎСКІ Аляксандр Нічыпаравіч, ст. лейт., загінуў у 1943 на Курскай дузе.

РЫДЛЕЎСКІ Уладзімір Нічыпаравіч, рад.

РЫДЛЕЎСКІ Яфім Савельевіч, н. у 1907, кап., прапаў без вестак у чэрвені 1943.

САЛДАЦЕНКА Іван Захаравіч, сярж., загінуў 26.01.1945 пры вызваленні Літвы.

СЕВЯРЫН Павел Захаравіч, рад., загінуў 24.11.1944 пры вызваленні Латвіі.

СУРЫН Канстанцін Ільіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

СУРЫН Рыгор Малахавіч, н. у 1922, партызан, пасля вызвалення Беларусі прызваны ў рады Чырвонай Арміі, рад., загінуў.

УШЫНСКІ Аляксей Фёдаравіч, рад., загінуў 31.08.1944 пры вызваленні Латвіі.

УШЫНСКІ Іларыён Васільевіч, рад., загінуў 10.10.1944 пры вызваленні Літвы.

УШЫНСКІ Трафім Васільевіч, яфр., загінуў 16.03.1943 у Ленінградскай вобл.

ФАЙБІЧ Анатоль Давыдавіч, н. у 1925, рад., загінуў.

ФАЙБІЧ Давыд Кузьміч, рад., загінуў 13.02.1945 ва Усходняй Прусіі.

ХАРЧАЎ Міхаіл, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 26.06.1944.

ШАВЕНЬКА Васіль Радзівонавіч, н. у 1922, лётчык, загінуў у 1945.

ШАВЕНЬКА Міхаіл Адамавіч, н. у 1922, рад., загінуў 26.10.1943 у г. Чашнікі.

ШПАКОЎСКІ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1914, рад.

ШУКАЙЛА Андрэй Мікітавіч, рад., загінуў 18.01.1945 у с. Заветы Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

ШУКАЙЛА Дзмітрый Нікіціч, рад., загінуў.

ШУКАЙЛА Пётр Іванавіч, рад., загінуў 1.09.1944 пры вызваленні Літвы.

ШУКАЙЛА Сяргей Сямёнавіч, н. у 1913, рад., загінуў у 1941.

ШУШКЕВІЧ Макар Барысавіч, н. у 1909, рад., загінуў.

ШУШКЕВІЧ Уладзімір Лазаравіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944.

ЮРКЕВІЧ Павел Рыгоравіч, н. у 1919, партызан з 1941 па 1944, пасля вызвалення Беларусі прызваны ў Чырвоную Армію, рад., загінуў 21.10.1944 у Польшчы.

ЯКУШЭВІЧ Іван Цярэнцьевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЯКУШЭВІЧ Мацвей Цярэнцьевіч, н. у 1905, загінуў у красавіку 1944 пры вызваленні Латвіі.

ВЁСКА НЕВЯДОМА

БАКАНОЎСКІ Емяльян Фёдаравіч, рад., загінуў 3.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

БАКАНОЎСКІ Міхаіл Якаўлевіч, рад., загінуў 13.08.1943 пад Смаленскам.

БУРКО Павел Архіпавіч, н. у 1912, загінуў у 1944.

ВЫШЫНСКІ Андрэй Сцяпанавіч, загінуў у 1943 пад Ленінградам.

ГАЙКО Іван Іванавіч, н. у 1909.

ГУБІКАЎ Цімафей Іванавіч, н. у 1898, афіцэр, у 1944 кантужаны, вярнуўся дамоў, дзе ў хуткім часе памёр.

ДАЙЛІДАЎ Трафім Іванавіч, н. у 1912, прапаў без вестак.

ДУБРОЎСКІ Аляксандр Платонавіч, н. у 1911, загінуў у 1944 пад Віцебскам.

ДУБРОЎСКІ Сцяпан Платонавіч, н. у 1914, загінуў у 1943 пад Гомелем.

КАЗУНКА Павел Навумавіч, н. у 1920, загінуў у 1942.

ЛАДЗІК Пётр Сцяпанавіч, н. у 1910, загінуў 1.05.1945 у Германіі.

МАЛЬЧЭЎСКІ Іван Канстанцінавіч, н. у 1903, прапаў без вестак.

МІНОВІЧ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1898.

МІНОВІЧ Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1898.

ПАПКОЎ Фядос Іванавіч, н. у 1909, загінуў 16.04.1945 пад Берлінам.

ПЕРАСЕЦКІ Васіль Трыфанавіч, н. у 1905, загінуў у 1944 пры вызваленні Літвы.

ПЕРАСЕЦКІ Ягор Самсонавіч, н. у 1909, партызан, з 1944 на фронце, загінуў 9 мая 1945 на р. Эльба.

ПІТКЕВІЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1902, прапаў без вестак.

ПРЫСТАЎКА Пётр Аляксандравіч, н. у 1908, загінуў у 1944.

ПУШНОЎ Сяргей Емяльянавіч, н. у 1926, прызваны ў Чырвоную Армію у 1944, загінуў у 1945 у Польшчы.

РАДАШКЕВІЧ Андрэй Аляксандравіч, н. у 1915, прапаў без вестак.

РАДАШКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1912, прапаў без вестак.

РАДАШКЕВІЧ Павел Іванавіч, лейт., прапаў без вестак у чэрвені 1941.

РАДАШКЕВІЧ Фёдар Яфімавіч, н. у 1908, прапаў без вестак.

РЫДЛЕЎСКІ Яфім Цярэнцьевіч, кап., прапаў без вестак.

САСНОВІЧ В. Я., рад., загінуў 16.01.1944.

СВІРСКІ Якаў Максімавіч, загінуў у 1943 пад Масквой.

СЦЕФАНОВІЧ Андрэй Селівестравіч, н. у 1904, загінуў на фронце, пахаваны ў Саратаве.

СЦЕФАНОВІЧ Сцяфан Селівестравіч, н. у 1904, прапаў без вестак.

УЛАХОВІЧ Сяргей Несцеравіч, н. у 1905, загінуў на фронце.

ФАЙБІЧ Павел Іларыёнавіч, загінуў на фронце.

ФАЙБІЧ Цімафей Іларыёнавіч, н. у 1919, загінуў на фронце.

ШАВЕНЬКА Яўген Піліпавіч, н. у 1922, прапаў без вестак.

ШКІНДАР Мікалай, прапаў без вестак.

ШЛЯХЦІЧ Фёдар Авакумавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у 1942.

ШУКАЙЛА Аляксей Мікітавіч, н. у 1896, прапаў без вестак.

ШУКАЙЛА Пётр Іванавіч, прапаў без вестак.

ШУКАЙЛА Феафан Трафімавіч, н. у 1919, загінуў на фронце.

ШУРКО Піліп Архіпавіч, н. у 1912, загінуў на фронце ў 1942.

ЯКУШЭВІЧ Мацвей Цярэнцьевіч, н. у 1924, прапаў без вестак.

ЯКУШЭВІЧ Феафан Паўлавіч, н. у 1924, прапаў без вестак.

ЧАШНІЦКІ ГАРСАВЕТ

АГАРАК Якаў Фёдаравіч, н. у 1922, рад., загінуў 15.09.1944 у Латвіі.

АДЫНЕЦ Станіслаў Іванавіч, н. у 1904, мал. кам., прапаў без вестак.

АЛЕЙНІКАЎ Якаў Сямёнавіч, н. у 1916, рад., загінуў 2.04.1942 у в. Цяпенічы Ленінградскай вобл.

АЛЕКСАНДРОВІЧ Сямён Дарафеевіч, рад., загінуў 3.08.1944 у Літве.

АЛІСЕЕЎ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1922, загінуў у 1945 у Германіі.

АЛЯКСЕЕЎ А. Р., рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

АЛЯКСЕЕЎ Анатоль Сямёнавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

АЛЯКСЕЕЎ Мікалай Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

АЛЯШКЕВІЧ Адольф Паўлавіч, рад., загінуў 20.10.1944.

АНТАНЕВІЧ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

АНТАНЕВІЧ Уладзімір Пятровіч, прапаў без вестак.

АСТАНІН Аляксей Мікалаевіч, рад., прапаў без вестак.

АСТАПЧЫК Вячаслаў Цімафеевіч, яфр., прапаў без вестак 15.06.1944.

АСТАШКЕВІЧ Васіль Цярэнцьевіч, загінуў у 1944 у Латвіі.

АСТРОЎСКІ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1926, загінуў у г. Тарту (Эстонія).

БАБІЦКІ Іосіф Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў 17.10.1944.

БАГДАНАЎ Канстанцін Міронавіч, н. у 1909, рад., загінуў 25.10.1944 у Красназнаменскім раёне Калінінградскай вобл.

БАГДАНАЎ Уладзімір Восіпавіч, н. у 1926, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

БАГДЗЕЕЎ Міхаіл Архіпавіч, рад., загінуў 14.09.1944 у Латвіі.

БАГУЦКІ Віктар Уладзіміравіч, н. у 1923, ст. сярж., загінуў 21.04.1945 у Германіі.

БАГУЦКІ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1905, рад., загінуў 26.10.1944 у с. Ватуціна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

БАНЬКО Ермалай Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў на Курскай дузе.

БАРАНАЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, загінуў у 1941 у Брэсцкай крэпасці.

У. П. Антаневіч

М. А. Багдзееў

БАРАНАЎ Сяргей Рыгоравіч, рад., загінуў у лютым 1945 у Германіі.

БАРКЕВІЧ Павел Фядотавіч, н. у 1922, мал. сярж., загінуў у 1944 пры вызваленні г. Кракава.

БАРКЕВІЧ Ягор Фёдаравіч, загінуў у маі 1944.

БЕРТАШ Дзмітрый Данілавіч, н. у 1902, рад., загінуў 18.10.1944 у с. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

БІЗЮК Фядос Кузьміч, н. у 1904, палітрук, загінуў у чэрвені 1941.

БУЛАЎКА Васіль Іванавіч, н. у 1908, загінуў у ліпені 1941.

БУРАК Пётр Фядотавіч, рад., загінуў 8.08. 1944 у Літве.

БУРДЫЛЕЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1915, загінуў у 1944 пад Кёнігсбергам (Усходняя Прусія).

БУТНЫ Іван Ягоравіч, рад., загінуў 9.02. 1944.

БЯЛЯЕЎ Аляксей Фёдаравіч, рад.

ВАСІЛЁНАК Міхаіл Лук'янавіч, н. у 1901, загінуў 19.08.1945 у Латвіі.

ВАСІЛЕНКА Якаў Цітавіч, рад.

ВАШЭЎКА Кірыл Аляксеевіч, н. у 1918, прапаў без вестак 29.07.1941.

ВЕРАБ'ЁЎ Віктар Аляксеевіч, н. у 1923, яфр., прапаў без вестак 7.07.1943.

ВІТАШКЕВІЧ Мікіта Цімафеевіч, н. у 1902.

ВІШНЕЎСКІ Іван Фёдаравіч, рад., загінуў 2.08.1944.

ГАБОВІЧ Уладзімір Маркавіч, рад., загінуў 5.08.1944 у Літве.

ГАЙДУК Андрэй Віктаравіч, загінуў 18.02. 1945 у Германіі.

ГАЙДУК Емяльян Восіпавіч, н. у 1903, рад., загінуў на фронце.

ГАЙДУК Пётр Фёдаравіч, н. у 1910, лейт., загінуў на Украіне.

ГАЛАВАЧ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 23.11.1944.

ГАЛЫНА Аляксей Іванавіч, н. у 1901, мал. сярж., загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Літвы.

ГАНСЕЎСКІ Браніслаў Ігнатавіч, рад., загінуў 3.07.1944 у Літве.

ГАНЧАРОЎ Уладзімір Яфімавіч, рад., загінуў 13.08.1944 у Літве.

ГАРБУНОЎ Аляксей Пятровіч, рад., загінуў 31.07.1944 у Літве.

ГЕРМАН Восіп Абрамавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1941.

ГЕРМАН Яфім Абрамавіч, н. у 1902, загінуў у красавіку 1942.

ГІРС Іван Емяльянавіч, прапаў без вестак 1.08.1944.

ГОЛІК Іван Раманавіч, н. у 1918, загінуў у Ленінградзе.

ГРОЦКІ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1923, загінуў у 1944 у Латвіі.

ГРЫГАРОВІЧ Сяргей Васільевіч, рад., загінуў 26.01.1945 у Латвіі.

ГРЫШЫН Рыгор Нічыпаравіч, н. у 1903, загінуў 9.07.1944.

ДЗІВУЛІНСКІ Адольф Іванавіч, памёр ад тыфу.

ДЗЮБА Васіль Міхайлавіч, загінуў 9.07. 1944.

ДЗЯГІЛЕЎ Дзмітрый Філімонавіч, н. у 1920, рад., загінуў 29.03.1945.

ДЗЯТКО Пётр Фёдаравіч, н. у 1901, загінуў 17.09.1944.

ДЗЯТКОЎСКІ Анатоль Пятровіч, н. у 1924, сярж., загінуў 9.08.1944.

ДОЛГІ Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1915, загінуў у Туле.

ДОЛГІ Восіп Якаўлевіч, н. у 1911, загінуў у 1941 у г. Гродна.

ДОЛГІ Мікалай Іванавіч, рад., загінуў 3.04.1945 ва Усходняй Прусіі.

ДОЛГІ Павел Сцяпанавіч, мал. сярж., загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Літвы.

ЖЫЖНЕЎСКІ Вячаслаў Восіпавіч, рад., загінуў 16.10.1944 у Літве.

ЖЫЖНЕЎСКІ Фелікс Іванавіч, загінуў 22.11.1944 у Прыбалтыцы.

ЗАБАРОЎСКІ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1898, рад., памёр ад ран у красавіку 1942 у Ленінградзе.

ЗЯНЬКО Піліп Іванавіч, рад., загінуў 13.09.1944 у Літве.

ЗЯРНОЎ Рыгор Уладзіміравіч, н. у 1917, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ІВАШЭНЬ Мікалай Міхайлавіч, загінуў у 1945 у Германіі.

ІГНАТОВІЧ Сямён Сцяпанавіч, загінуў 20.08.1944 у Літве.

КАВАЛЁЎ Ілля Піліпавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

КАЗАКЕВІЧ Восіп Казіміравіч, н. у 1917, рад., загінуў у 1941 пры абароне Віцебска.

КАЗАКЕВІЧ Фёдар, загінуў пры абароне Ленінграда.

КАЗЛОЎ Сяргей Міронавіч, рад., памёр ад ран 31.10.1944 у с. Бабушкіна Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

КАЛАШНІКАЎ Нестар Іванавіч, н. у 1900, ст. сярж., памёр ад ран 14.03.1945 у п. Уладзімірава Баграціёнаўскага раёна Калінінградскай вобл.

КАЛМАК Іван Фёдаравіч, н. у 1922, загінуў у 1943 пад Масквой.

КАПУСТА Уладзімір Васільевіч, рад., загінуў 17.10.1944 пры вызваленні Літвы.

КАПЫТКІН Іван Лук'янавіч, загінуў у 1943 пад Ленінградам.

КАРАЛЕЙ Макар Фёдаравіч, рад., загінуў у Венгрыі.

КАРАТКЕВІЧ Пётр Елісеевіч, н. у 1909, рад., загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Літвы.

КАРЖАВІН Сяргей Рыгоравіч, загінуў у г. Вязьма Смаленскай вобл.

КАСЦЮКОВІЧ Фёдар Сцяпанавіч, рад., загінуў 12.09.1943, пахаваны ў Новарасійску (Украіна).

КВЯЦІНСКІ Казімір Ігнатавіч, рад., загінуў 25.01.1945 у Латвіі.

КЕЎЛІЧ Баніфацый Кузьміч, рад., загінуў 16.10.1944 у Латвіі.

КІРКІЖ Емяльян Карпавіч, рад., загінуў 6.01.1945 у Латвіі.

КІРКІЖ Міхаіл Мацвеевіч, рад., загінуў 11.11.1944 у Літве.

КІРКІЖ Павел Зіноўевіч, рад., загінуў 3.08.1944 у Літве.

КІРЫКАЎ Іван Пятровіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

КЛІКУНЕЦ Рыгор Ульянавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

КЛОПАЎ Нічыпар Якаўлевіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1942 пад Ленінградам.

КОРЫН Уладзімір Фаміч, памёр ад ран у 1941.

КОСАЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1922, рад., загінуў 16.11.1944.

КРАСНІК Дзмітрый Ісакавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КРАЎЧАНКА Васіль Сідаравіч, н. у 1919, ст. сярж., загінуў 5.12.1942 у г. Туапсе Краснадарскага краю.

КРАЎЧАНКА Міхаіл Кірылавіч, н. у 1920, рад. прапаў без вестак у 1944 у Літве.

КРАЎЧАНКА Рыгор Кірылавіч, н. у 1905, рад., загінуў 11.10.1944 у Літве.

КРЭГЕР Канстанцін Аляксандравіч, н. у 1914, ст. лейт., загінуў у 1942.

КРЭГЕР Пётр Аляксандравіч, н. у 1911, ст. лейт., загінуў у 1942 пад Кіевам.

КУРАК Міхаіл Ульянавіч.

КУЧЫНСКІ Іван Фадзеевіч, прапаў без вестак 26.09.1943.

ЛАБНЕР Аляксей Цімафеевіч, н. у 1925, рад., загінуў 7.03.1945.

ЛАЗОЎСКІ Мікалай Аляксеевіч, сярж., загінуў у Літве.

ЛАЗУКІН Віктар Рыгоравіч, н. у 1926, прапаў без вестак.

ЛАЙКО Аляксандр Дзмітрыевіч, рад., загінуў 20.10.1944 у с.Чарнышэўскае Несцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

ЛАЙКО Андрэй Дзмітрыевіч, н. у 1898, рад., загінуў 20.10.1944 у с. Чарнышэўскае Не-

сцераўскага раёна Калінінградскай вобл.

ЛАЙКО Афанасій Якаўлевіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1944 пад Ленінградам.

ЛАЙКО Рыгор Нічыпаравіч, рад., загінуў 22.10.1945 у п. Маеўка Паўднёвая Чарняхоўскага раёна Калінінградскай вобл.

ЛАПІЦКІ Апанас Дзмітрыевіч, рад., загінуў 17.10.1944 пры вызваленні Літвы.

ЛАТЫШАЎ Фёдар Восіпавіч, памёр ад ран 13.01.1945.

ЛЕВІН Ісак Мендзелевіч, прапаў без вестак.

ЛЕЙЧАНКА Кліменцій Пятровіч, н. у 1908, загінуў 16.04.1944 у Літве.

ЛІЎШЫЦ Іосіф Афонавіч, служыў у сан. цягніку № 1053, загінуў пры бамбёжцы.

ЛЮДЫНА Ніна Іванаўна, н. у 1925, ст. сярж., загінула 4.02.1945 у с. Раманава Зеленаградскага раёна Калінінградскай вобл.

ЛЯНЬКО Аркадзь Мацвеевіч, н. у 1923, прапаў без вестак у студзені 1945.

ЛЯНЬКО Пётр Васільевіч, н. у 1900, рад., загінуў у чэрвені 1941 у с. Краснае Ленінградскай вобл.

ЛЯХАЎ Іван Іларыёнавіч, н. у 1925, загінуў 9.07.1944.

МАМОНАЎ Мікалай Тарасавіч, н. у 1924, рад., загінуў 29.03.1945.

МАРКОЎКА Уладзімір Пятровіч, рад.

МАЦВЕЕЎ Пётр Фаміч, загінуў у 1942 на Чорным моры.

МАЦІЕЎСКІ Іван Трафімавіч, рад., загінуў у лістападзе 1944 у Латвіі.

МЕЧНІКАЎ Ілля Іванавіч, загінуў у 1943.

МІЛЕЎСКІ Іван Францавіч, рад., загінуў 16.09.1944 у Латвіі.

МУЛЯРОЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1921, прапаў без вестак у жніўні 1941.

МУСЯЛОВІЧ Вікенцій Іванавіч, рад., загінуў 10.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

МУХАНАЎ Даям'ян Іванавіч, рад., загінуў 23.10.1944 у Латвіі.

МЯФОДЗЬЕЎ Васіль Паўлавіч, рад., загінуў 23.12.1944 у Латвіі.

МЯФОДЗЬЕЎ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1928, загінуў у Віцебскай вобл.

НЕПЛЯХОВІЧ Гаўрыла Кірылавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

НІКАНАЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1908, прапаў без вестак у ліпені 1941.

НІКІЦЕНКА Іван Восіпавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1945.

НІКІЦІН Іван Сцяпанавіч, рад., загінуў 12.03.1942 у Калінінградскай вобл.

НОРКА Вячаслаў Фёдаравіч, рад., загінуў 20.08.1944 у Літве.

НОРКА Леанід Міхайлавіч, н. у 1921, сярж., загінуў.

НОРКА Міхаіл Паўлавіч, н. у 1920, мал. сярж., загінуў 23.02.1942.

НЯДВЕРСКІ Мікалай Мікалаевіч, мал. сярж., загінуў 2.02.1945 у с. Ладушкіна Баграціёнаўскага раёна Калінінградскай вобл.

І. М. Левін

НЯЗВОНЕНКА Агафон Рыгоравіч, н. у 1914, загінуў 15.08.1942.

ПАДАЛЕЦ Сямён Яфімавіч, н. у 1910, рад., загінуў 11.10.1944 ва Усходняй Прусіі.

ПАДРЭЗ Васіль Дзмітрыевіч, рад., загінуў 26.01.1945 у п. Дружба Праўдзінскага раёна Калінінградскай вобл.

ПАДРЭЗ Іван Ягоравіч, рад., прапаў без вестак.

ПАДРЭЗ Мікалай Паўлавіч, рад., загінуў 29.10.1942.

ПАДРЭЗ Фёдар Емяльянавіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1944 у Літве.

ПАЗНЯК Даніла Іванавіч, загінуў 15.05.1942 у Ленінградскай вобл.

ПАЗНЯКОЎ Рыгор Анатольевіч, рад., загінуў 4.11.1944 у Латвіі.

ПАЛІТЫКА Піліп Кірылавіч, н. у 1914, рад., загінуў 4.09.1941 у Смаленскай вобл.

ПАЛЯНІН Раман Дзмітрыевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ПАНКЕВІЧ Іван Піліпавіч, рад., загінуў 18.10.1944 у Літве.

ПАНКРАТАЎ Якаў Фядосавіч, загінуў 27.10.1941 у Смаленскай вобл.

ПАПКО Пётр Прохаравіч, н. у 1924, загінуў у 1945 у Германіі.

ПАПКО Цімафей Прохаравіч, рад., загінуў 15.05.1943 у в. Асоўня Смаленскай вобл.

ПАПКОЎ Іван Прохаравіч, рад., загінуў 29.01.1944 у в. Грывуны Лёзненскага раёна Віцебскай вобл.

ПАРАШЭНСКІ Васіль Фёдаравіч, н. у 1909, прапаў без вестак у снежні 1941.

ПАЎЛУШЫН Мікалай Міхайлавіч, н. у 1916, лейт., загінуў у красавіку 1944 у в. Слабада Докшыцкага раёна Віцебскай вобл.

ПЛАЎНІК Навум Ісакавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ПЛЮТ Іван Нічыпаравіч, рад., прапаў без вестак 15.08.1944.

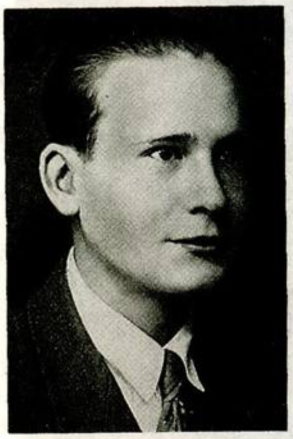

В. Д. Рызо

ПЛЮТ Фёдар Панцялеевіч, н. у 1904, рад., загінуў 29.10.1944.

ПРУДНІКАЎ Васіль Барысавіч, рад., памёр ад ран 2.01.1945 у г. Орша Віцебскай вобл.

ПРЫЯЎКА Міхаіл Мікітавіч, загінуў 14.03. 1943 у Арлоўскай вобл.

ПТУШКІН Леў Авельевіч, мал. сярж., загінуў 2.02.1945 у Германіі.

ПУШНОЎ Віктар Васільевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

РАБІНЗОНАЎ Аляксандр Рыгоравіч, рад. прапаў без вестак 16.10.1944.

РАЛЁНАК Мікалай Раманавіч, рад., загінуў 31.07.1944 у Сенненскім раёне Віцебскай вобл.

РАМАНКЕВІЧ Ягор Данілавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у жніўні 1944.

РАСАНАЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1905, рад., загінуў 25.09.1942 у Ленінградскай вобл.

РАШЧАНКА Яфім Ісакавіч, рад.

РУДНІЦКІ Мікалай Васільевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 23.10.1944.

РЫЗО Васіль Данілавіч, н. у 1919, загінуў 30.12.1942.

САДОЎСКІ Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1926, рад., загінуў 30.06.1944 у в. Кройцы Лепельскага раёна Віцебскай вобл.

САЛАДУХІН Аляксей Данілавіч, н. у 1920, сярж., загінуў 21.03.1944.

САНЬКО Аляксандр Фёдаравіч, рад., загінуў 20.11.1944 у Латвіі.

САФОНАЎ Іван Сямёнавіч, сярж., загінуў 22.03.1943.

СІДАРЭНКА Канстанцін Андрэевіч, н. у 1916, прапаў без вестак.

СІМАНОВІЧ Міхаіл Фёдаравіч, старш., загінуў 28.01.1943 у Арлоўскай вобл.

СІНЯКОЎ Фёдар Пракопавіч, н. у 1914, рад., загінуў у жніўні 1944.

СКАБІЦКІ Фёдар Харытонавіч, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

СКІРЫДОВІЧ Іван Восіпавіч, рад., загінуў 9.08.1944 у Літве.

СМАЛЯК Аляксандр Антонавіч, рад., загінуў 2.08.1944 у Літве.

СМАЛЯК Валянцін Іванавіч, сярж., загінуў у 1944 у Літве.

СОБАЛЬ Фёдар Васільевіч, н. у 1924, рад., загінуў 1942.

СПІРЫДОВІЧ Якаў Фаміч, н. у 1910, рад., загінуў у 1945.

СТОМА Уладзімір Восіпавіч, рад., загінуў 8.05.1945 у Літве.

СУЗІН Макар Раманавіч, прапаў без вестак.

СЯНЬКО Аляксандр Ануфрыевіч, рад., загінуў 4.08.1944 у Біржайскім раёне (Літва).

СЯНЬКО Серафім Анікеевіч, ст. сярж., загінуў 30.03.1944 у в. Бандары Віцебскага раёна.

СЯРГУН Карп Сіманавіч, рад., загінуў 9.07. 1945 у Германіі.

УНУКОВІЧ Фёдар Андрэевіч, загінуў у Германіі.

ФАДЗЕЕЎ Васіль Аляксандравіч, рад., загінуў 11.10.1944.

ФЕЛІКСОН Ісак Аўрамавіч, н. у 1901, прапаў без вестак у 1944.

ФЁДАРАЎ Мікалай Аляксеевіч, рад., памёр ад ран 20.10.1944 у Літве.

ФРАЛОЎ Іван Арцёмавіч, н. у 1907, загінуў 1944.

ФУРСЕНКА Максім Яўстаф'евіч, н. у 1890, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

ХАНКЕВІЧ Міхаіл Вікенцьевіч, н. у 1925, прапаў без вестак у кастрычніку 1945.

ХАРКЕВІЧ Восіп Паўлавіч, н. у 1919, загінуў у 1942 пад Масквой.

ХАЦКЕВІЧ Антон Васільевіч, рад., загінуў 6.11.1944 у Латвіі.

ХІЖНЯК Іван Паўлавіч, рад., загінуў 1.09.1939.

ХОДЗЮШ Антон Прохаравіч, н. у 1912, прапаў без вестак.

ХОДЗЮШ Віктар Раманавіч, н. у 1906, загінуў 8.05.1945 у Берліне.

ХОДЗЮШ Міхаіл Раманавіч, н. у 1916, загінуў у 1941 пад Вязьмай.

ХОДЗЮШ Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1906, прапаў без вестак у 1941.

ХРЫБЦЕНКА Васіль Васільевіч, рад., загінуў 29.07.1944 у Латвіі.

ЦІТОЎ Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1920, загінуў у 1943 пад Сталінградам.

ЦЯРЭНЦЬЕЎ Мацвей Васільевіч, н. у 1911, загінуў у 1944 у Польшчы.

ЧЭПІК Іван Сцяпанавіч, рад., загінуў 20.07. 1945 у г. Данцыгу (Польшча).

ЧЭПІК Ягор Савельевіч, прапаў без вестак.

ШАНТУР Аляксей Кандратавіч, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ШАПКО Іван Браніслававіч, рад., загінуў 29.03.1945 у с. Пяцідарожнае Баграціёнаўскага раёна Калінінградскай вобл.

ШАРАНДА Кірыл Навумавіч, н. у 1901, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШАРАНДА Міхаіл Рыгоравіч, прапаў без вестак.

ШАХ Сцяпан Пракопавіч, н. у 1918, загінуў у 1945 пад Кенігсбергам (Усходняя Прусія).

ШВАРА Мікалай Калістратавіч, рад., прапаў без вестак 2.05.1945.

ШМЕРМАН Майсей Аўрамавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у верасні 1944.
ШНІТКО Кірыл Кандратавіч, н. у 1910, мал. лейт., загінуў 4.09.1942.
ШНІТКО Мілай Паўлавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у ліпені 1941.
ШУМАНОВІЧ Віталь Міхайлавіч, н. у 1919, загінуў 27.12.1944.
ШЫДЛОЎСКІ Васіль Трафімавіч, рад., загінуў 3.09.1944 у Латвіі.
ШЫДЛОЎСКІ Ілля Лявонавіч, рад., загінуў 10.10.1943.
ШЫНКЕВІЧ Ігнат Іванавіч, н. у 1919, рад., памёр 13.02.1942 у палоне.
ШЫПУЛЯ Фёдар Мацвеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.
ШЫРКО Аляксей Іванавіч, н. у 1901, загінуў у 1944 у Прыбалтыцы.
ШУМАНСКІ Восіп Аляксандравіч, н. у 1906, рад., загінуў 13.10.1944 у Літве.
ЭЛЬЯНАЎ Пётр Альтэравіч, рад., памёр ад ран 5.05.1945 у Смаленску.
ЮРКЕВІЧ Міхаіл Яфрэмавіч, рад., прапаў без вестак.
ЯБЛОНСКІ Іван Данілавіч, н. у 1909, загінуў 9.07.1944.
ЯКУШЭВІЧ Мацвей Цярэнцьевіч, рад., загінуў 5.10.1944 у Літве.
ЯСЮКЕВІЧ Мікалай Дзянісавіч, рад.
ЯФРЭМАЎ Пётр Ануфрыевіч, н. у 1911, прапаў без вестак 29.12.1941.

Воіны Чырвонай Арміі, якія загінулі пры абароне і вызваленні Чашніцкага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і пахаваны на яго тэрыторыі

АНТАПОЛЬЕВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ БУРКОВЩИНА

ДОМИРОВИЧ Михаил Иванович, ряд., погиб 4.01.1944.
ЗУЕВ Федор Александрович, р. в 1920, серж., погиб в 1944.
КОПТЕЛОВ Валентин Васильевич, ряд., погиб 30.06.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЗАМОЧЕК

КАЗАКОВ Василий Григорьевич, ефр., погиб 30.06.1944.
КЛЕЦКО Виктор Герасимович, ряд., погиб в сентябре 1943.
МИРОШНИЧЕНКО Иван, ефр., погиб 30.06.1944.
МОНАСТЫРСКИЙ Николай Александрович, ряд., погиб 25.09.1943.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СЛИДЧАНЫ

БУКРЕЕВ, серж., погиб 7.08.1941.
КОНДРАТЬЕВ Павел Андреевич, ряд., погиб 7.08.1941.
ТОЛКАЧЕВ Василий Карпович, ряд., погиб 7.08.1941.
ТРАКТИРНИКОВ Алексей, погиб 7.08.1941.
ЮДАЕВ Михаил Петрович, гв. мл. серж., погиб 20.06.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ТЯПИНО

КОЛДАЕВ Григорий Степанович, гв. серж., погиб 25.06.1944.
НИКОЛАЕВ Анатолий Дмитриевич, ряд., погиб 25.06.1944.
ТРАКТИРНИКОВ Алексей Трофимович, ряд., погиб 25.06.1944.
ХОЛКИН Михаил Никифорович, р. в 1925, серж., погиб 26.06.1944.
ЧЕХЛОВ Павел Иванович, погиб 26.06.1944.

ИВАНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ИВАНСК

БАГРЕЦОВ Павел Карпович, р. в 1909, политрук.
ЗАЙЦЕВ П. П., ряд., погиб 25.06.1944.
ИВАНОВ Александр Иванович, ряд., погиб 5.06.1944.
КОНСТАНТИНОВ Иван, погиб в июне 1944.
КОРЕНЬКОВ С. А.
КУРЬЯНОВ Иван Павлович, лейт., погиб 25.06.1944.
ЛАВРИК Алексей Савельевич, ст. серж., комиссар 14-го партизанского отряда Смоленского полка, погиб 24.10.1943.
ЛЕВКИН Влас Григорьевич, серж., погиб 25.06.1944.
МОРОЗОВ Н. Н., погиб в июне 1944.
МЕДНИКОВ А. Е., ряд., погиб 27.06.1944.
МЕЗЕНЦЕВ Борис Михайлович, ефр., погиб 2.07.1944.
НАСЫРОВ Муртазакул, р. в 1916, погиб в июне 1944.
ПОСТНИКОВ А. И., р. в 1910, ряд., погиб 13.04.1943.
ПОСТУЖЕННИКОВ В. С., ряд.
УШАКОВ Николай Сергеевич, р. в 1910, мл. лейт., погиб 15.11.1942.
ФЕФЕЛОВ Александр Антонович, погиб 26.06.1944.
ФОМИН Константин Иванович, ряд., погиб 2.07.1944.

ЧИРКОВ.
ШИШМАКОВ Е. П., ряд., погиб 25.06.1944.
12 красноармейцев, фамилии которых неизвестны, погибли в 1944 при освобождении Чашникского района от немецко-фашистских оккупантов.

КРАСНОЛУКСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

БРАТСКАЯ МОГИЛА № 1 ДЕРЕВНИ КРАСНОЛУКИ

БЕЛОЦЕРКОВСКИЙ Борис Львович, р. в 1921, ряд., погиб 8.06.1944.
КУТЫРЛО Иван Александрович, р. в 1924, ряд., погиб 24.04.1944.
МАШКЕЙ Даниил Филиппович, р. в 1926, ряд., погиб 02.07.1944.
ОСЬКИН Степан Трофимович, р. в 1926, мл. серж., погиб 2.07.1944.

КРУГЛИЦКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГОРЫ

БОНДАРЕНКО Василий Федорович, ряд., погиб 13.10.1943.
РАЗУМОВ Иван Егорович, ряд., погиб в 1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЛАЗУКИ

АЛЕШИН Иван Федорович, р. в 1920, ефр., погиб 29.06.1944.
ДЕЧЛЮК Петр, р. в 1921, погиб 9.10.1941.
ДОБАТОВСКИЙ Николай, погиб в 1944.
КНЯЗЕВ Николай, погиб в 1944.
МЕШКОВ Максим, погиб в 1944.
РЯДНОВ Федор Иванович, р. в 1895, ст. серж., погиб 2.07.1944.
СКАКУН Андрей, погиб в 1944.
СУХОЦКИЙ Анатолий, погиб в 1944.
ХОНТ Леонид, погиб в 1944.
ШАХОВ Дмитрий Сидорович, р. в 1919, погиб в 1945.

ЛУКОМЛЬСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЛУКОМЛЬ

АЛЕКСЕЕВ Николай Васильевич, ряд., погиб 30.06.1944.
БЕРЕЗИН Петр Иванович, р. в 1908, ст. лейт., погиб 4.07.1944.
БЕРЕЗНИН Петр Иванович, р. в 1923, ст. лейт., погиб 4.07.1944.
ВОСКОВ Иван Михайлович, ст. серж., погиб 29.06.1944.
ГАНЕЕВ Иван Иванович, р. в 1914, ряд., погиб 1.07.1944.
ГОНЧАРОВ Михаил Михайлович, р. в 1911, ряд., погиб 1.07.1944.
ЕЛИСЕЕВ Алексей Дмитриевич, ст. серж., погиб 2.07.1944.
ИСОСНОВ Анатолий Павлович, р. в 1923, кап., погиб 22.06.1944.
ЛЕСНОВ Григорий Владимирович, ефр., погиб 1.07.1944.
ЛИТВИНОВ Григорий Петрович, р. в 1914, ряд., погиб в 1944.
НОХРИН Петр Степанович, ряд., погиб 17.07.1944.
ОРЛОВ Иван Андреевич, р. в 1914, ряд., погиб в 1944.
ТРОЯН Владимир Степанович, р. в 1922, кадровый военный, комиссар партизанского отряда, погиб 8.04.1944.
ФИЛОНЕНКО Иван Матвеевич, р. в 1918, ст. лейт., погиб 1.07.1944.
ХУСАК, ст. лейт., погиб 1.07.1944.
ЮЛДАТОВ Хусак, ст. лейт., погиб 1.07.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ПЫРКОВЩИНА

КОЛЮСКО Михаил Андреевич, р. в 1924, ряд., погиб 17.02.1944.
ОКУЛЕВИЧ Яков Кондратьевич, р. в 1913, погиб 17.02.1944.
СОЛОВЕЙ Владимир Васильевич, р. в 1923, ефр., погиб 1.07.1944.

ОЛЬШАНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ БОЛЬШИЕ СМОЛЬЯНЦЫ

БАРЫШЕВ Иван Иванович, ряд., погиб 23.06.1944.
БОБЕНКО Степан Яковлевич, ряд., погиб 24.06.1944.
БРЕСЛАВСКИЙ Борис Ильич, ряд., погиб 25.06.1944.
БУРЛАКОВ Николай Дмитриевич, ряд., погиб 24.06.1944.
ВАЛАХАНОВИЧ Иосиф Степанович, ст. лейт., погиб 25.06.1944.
ГОНЧАРОВА Нина Васильевна, ст. серж., погибла 25.06.1944.
ГОРЯЧЕВ Иван Михайлович, ряд., погиб 25.06.1944.
ГРАЧЕВ Александр Федорович, ряд., погиб 24.06.1944.
ГРЕМЯЧКИН Виктор Иванович, ряд., погиб 25.06.1944.
ДЕМЕНКО Егор Андреевич, ряд., погиб 26.06.1944.
ЕПИФАНОВ Алексей Егорович, ряд., погиб 25.06.1944.
ЖУКОВ Константин Михайлович, ряд., погиб 24.06.1944.

КИСЕЛЕВ Александр Сафронович, ряд., погиб 24.06.1944.
КУЛЬЧИНСКИЙ Кузьма Иванович, ряд., погиб 25.06.1944.
МАКАРОВ Илья Трофимович, ст. лейт., погиб 25.06.1944.
МЕЛЬНИКОВ Николай Емельянович, серж., погиб 24.06.1944.
МИТИН Алексей Матвеевич, ряд., погиб 24.06.1944.
ПЕНКИН Борис Максимович, ряд., погиб 25.06.1944.
ПЕСКОВСКИЙ Тихон Степанович, ряд., погиб 25.06.1944.
САТЕНКО Григорий, ряд., погиб 25.06.1944.
СЕЛИН Василий Иванович, ряд., погиб 25.06.1944.
СИЛАЕВ Павел Васильевич, ряд., погиб 25.06.1944.
ТРУБНИКОВ Петр Филиппович, ряд., погиб 24.06.1944.
ТХУР Михаил Алексеевич, ряд., погиб 24.06.1944.
ФИЛИПЧЕНКО Илья Григорьевич, ст. серж., погиб 25.06.1944.
ФОРДУН Иван Харитонович, мл. серж., погиб 24.06.1944.
ХАРЬКОВ Пётр Иванович, ст. серж., погиб 25.06.1944.
ХОДУС Тимофей Петрович, ряд., погиб 24.06.1944.
ХОТЬКИН Иван Андреевич, серж., погиб 25.06.1944.
ТЕРЕЩЕНКО Николай Матвеевич, ряд., погиб 24.06.1944.
ШИНКАРЕВ Степан Емельянович, серж., погиб 24.06.1944.
ШУЛЬГИН Николай Григорьевич, ряд., погиб 24.06.1944.
ЭСТАМЕСОВ Джэкай, ефр., погиб 24.06.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЛУТИК

АТАМБОРДИЕВ, ряд., погиб 3.06.1944.
ВИЛОЧНОВ И. Д., ст. серж., погиб 24.06.1944.
ВИНОГРАДОВ Василий Ефимович, гв. старш., погиб 25.06.1944.
ГЕНРЕЙТОР Г. М., ряд., погиб 24.06.1944.
ГЛАЗКОВ Василий Федорович, ст. серж., погиб 24.06.1944.
ДЫМОНТ Исак Яковлевич, ряд., погиб 24.06.1944.
ИВЧЕНКОВ Владимир Яковлевич, ряд., погиб 24.06.1944.
ИСМАТОВ Гаиб В., ряд., погиб 24.06.1944.
МАЗАНОВ И. В., ст. лейт., погиб 25.06.1944.
НИКИТИН Сергей Иванович, ряд., погиб 25.06.1944.
РАССКАЗОВ Михаил Савельевич, ст. серж., погиб 24.06.1944.
СЕРОВ Алексей Федосович, ст. лейт., погиб 25.06.1944.
УРАЗУМБАТОВ Гаир, ряд., погиб 24.06.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ТАРАНТОВО

ВАЖЕНИН Василий Васильевич, р. в 1922, погиб 28.06.1944.
ДАРМОСТУК Николай К., серж., погиб 24.06.1944.
ЕРЕМЕЕВ Илья Евренович, ряд., погиб 24.06.1944.
ЖАРКОВ Николай Федорович, ряд., погиб 24.06.1944.
КАЗАНЦЕВ А. И., серж., погиб 29.06.1944.
КОЗЕЛ Матвей Григорьевич, ряд., погиб 29.06.1944.
МАТОВСКИЙ Емельян Трофимович, ряд., погиб 25.06.1944.
ПЕСЧАНКО П., кадр. военный, с 1942 партизан Чашникской бригады «Дубова», погиб в ноябре 1943.
ПУТИЛОВ Константин Михайлович, кадр. военный, с 1942 партизан Чашникской бригады «Дубова», погиб в ноябре 1943.
САМУЙЛЕНКО Илья Терентьевич, погиб в 1943.
СУЗДАЛЬЦЕВ Кирилл Сергеевич, погиб 26.06.1944.
СУХАРЦЕВ Федор Николаевич, р. в 1926, погиб 26.06.1944.

ПОЧАЕВИЧСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГИЛИ

БАРЫКИН Николай Никитович, ефр., погиб в 1944.
БОНДАРЕНКО Анатолий Александрович, р. в 1907, старш., погиб в 1944.
ГАЛОВКИНСКИЙ Александр Гаврилович, р. в 1925, мл. серж., погиб в 1944.
ГОНЧАРОВ Иван Поликарпович, р. в 1922, ряд., погиб в 1944.
ГРОШЕВ Юрий Павлович, ст. серж., погиб в 1944.
ДУБОВЕЦ Петр Степанович, р. в 1913, мл. лейт., погиб в 1944.
ДУДЕРИН Николай Александрович, ряд., погиб 27.06.1944.
ЕНЮТИН Федор Игнатьевич, р. в 1914, ст. серж., погиб в 1944.
ЖИГАЛИН Иван Егорович, ряд., погиб в 1944.
КАСИМОВ Гильман Лукманович, р. в 1918.
КОРАНИН Ипполит Игнатьевич, р. в 1904, мл. политрук, погиб 13.10.1943.
КОРОСТЕЛЕВ Николай Васильевич, р. в 1925, лейт., погиб в 1944.
КИБИШ Лука Михайлович, ряд., погиб в 1944.

КЛИМОВ Серафим Иванович, серж., погиб в 1944.

КРУПНЕКОВ Дмитрий Андреевич, ряд., погиб в 1944.

ЛЕМЕШЕНКО Тимофей Тихонович, ряд., погиб в 1944.

ЛИТВИНКО Александра Семеновна, р. в 1921, ряд., погибла в 1944.

ЛОШКО Петр Васильевич, ряд., погиб в 1944.

ЛЯТУС Валентина Александровна, ряд., погибла в 1943.

МУТОРИН Михаил Алексеевич, мл. серж., погиб в 1944.

САХНО Михаил Карпович, р. в 1908, ряд., погиб в 1944.

СМИРНОВ Николай, ст. лейт., погиб в 1944.

ШАНГИН Михаил Мартемьянович, р. в 1920, ряд., погиб в 1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ПОЧАЕВИЧИ

БАХВАЛОВА Валентина Егоровна, р. в 1924, серж., погибла в 1944.

БЕРЕЖНОВ Федор Андреевич, р. в 1908, серж., погиб в 1944.

БОТЯЕВ Павел Алексеевич, р. в 1914, ряд., погиб в 1944.

ЗАЗУЛЯ Анатолий Григорьевич, р. в 1914, мл. лейт., погиб в 1944.

ИВАНОВ Николай Васильевич, р. в 1930, ряд., погиб в 1944.

КЛЯХИН Иван Александрович, серж., погиб в 1944.

ЛЕОКАРОВ Олег Григорьевич, р. в 1920, лейт., погиб в 1944.

ЛИПАТОВ Петр Агафонович, р. в 1924, ряд., погиб в 1944.

ЛИХТОРОВИЧ Иван Семенович, ряд., погиб в 1944.

ПРИЩЕПОВ Николай Евстратович, р. в 1925, лейт., погиб в 1943.

РАГОЖИН Александр Васильевич, р. в 1914, серж., погиб 18.02.1944.

ШАМАРИКИН Федор Ильич, р. в 1930, ряд., погиб 18.02.1944.

ШКУЛИН Евгений Дмитриевич, р. в 1924, серж., погиб 18.02.1944.

ЯКУШИН Александр Иванович, р. в 1919, серж., погиб в 1944.

ТЯПИНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГОРКИ

ИЗОТОВ Иван Иванович, кап., погиб 21.09. 1945.

ШАХОВ, кап., погиб 27.07.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЗАЛЕСЬЕ

КОСТЮНИН Н. К., мл. серж., р. в 1926, погиб 11.06.1944.

ЛАГУНОВ Иван Александрович, р. в 1920, ряд., погиб 1.01.1944.

САДЫШЕВ, р. в 1923, лейт., погиб 11.06. 1944.

САМУСЕВ Харитон Петрович, ряд., погиб 16.09.1945.

СТАРОДУМОВ Иван, мл. лейт., погиб 27.06. 1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ТЯПИНО

ЗЕЛЕНСКИЙ Константин Константинович, мл. лейт., погиб 28.06.1944.

МАРТЫЩЕНКО Николай Александрович, мл. серж., погиб 30.06.1944.

ОРЛОВ Григорий Михайлович, погиб 27.06. 1944.

ТАРАКАНОВ Ювеналий Николаевич, серж., погиб 2.07.1944.

ЧИСТОЙ Порфирий Иванович, р. в 1912, погиб 4.06.1944.

ЧЕРЕЙСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГОРА

БОБРОВ Василий Федорович, ряд., погиб 28.06.1944.

БУТКЕВИЧ Федор Алексеевич, р. в 1922, ряд., погиб 30.06.1943.

ВЛАСОВ Николай Ильич, ряд., погиб 28.06. 1944.

ЗЕМЛЕНУХИН Алексей Васильевич, ст. серж., погиб 30.06.1944.

КОРШУН Афанасий Иванович, р. в 1907, ряд., погиб 27.07.1943.

ЛИТВИНОВ Семен Федорович, р. в 1908, ряд., погиб 28.06.1944.

САВРОНСКИЙ Михаил Семенович, р. в 1922, ряд., погиб 26.04.1944.

САМСАЕВ Василий Кузьмич, р. в 1916, ряд., погиб 29.06.1944.

САФЕЕВ Василий Кузьмич, р. в 1916, ряд., погиб 29.06.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЧЕРЕЯ

БЕЗЗУБИК Афанасий Иванович, р. в 1923, серж., погиб в апреле 1944.

БОДРОВ Василий Федорович, ряд.

БУТКЕВИЧ Федор Алексеевич, р. в 1922, ряд., погиб 28.06.1944.

ВАСИЛЕВСКИЙ Василий В., ст. лейт., погиб 26.06.1944.

ВЛАСОВ Николай Ильич, погиб 30.06.1943.

ВОЛК Владимир Петрович, мл. лейт.

ГЛЕБОВ Василий Сергеевич, р. в 1905, ряд., погиб 28.06.1944.

ГНАТЮК Василий Миронович, р. в 1925, ряд., погиб 28.06.1944.

ГНАТЮК Степан Мефодьевич, р. в 1925, ряд., погиб 28.06.1944.

Брацкая магіла загінуўшых воінаў і партызан на ўскрайку вёскі Чарэя

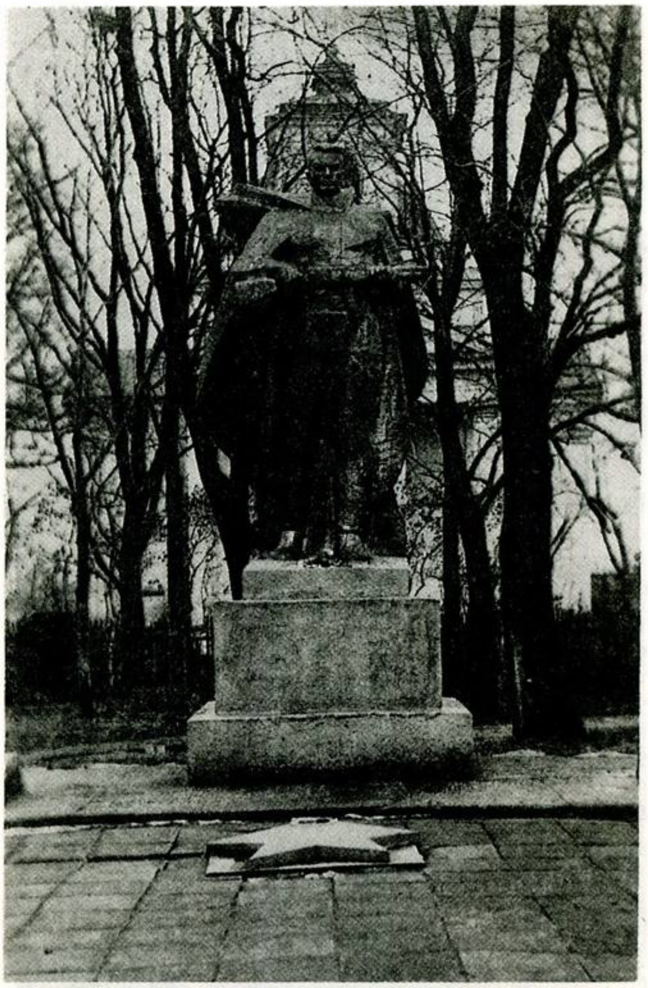

Помнік на брацкай магіле ў Чашніках

ЕРЕМЕНКО Тимофей Иванович, ряд., погиб 28.06.1944.

ЖИЛЕНКО Афанасий Осипович, ст. серж., погиб 28.06.1944.

ИВАНОВ Василий Ильич, серж., погиб 28.06.1944.

КАРАГАТ Алексей Антонович, мл. серж., погиб 29.07.1944.

КАРТАВЦЕВ Анатолий Васильевич, ряд., погиб 28.06.1944.

КЛЕЦКИН, старш., погиб 28.06.1944.

КОЛОБАЕВ Семен Григорьевич, ряд., погиб 28.06.1944.

КОРАТЕЕВ Дмитрий Михайлович, серж., погиб 27.06.1944.

КОРНЕВИЧ, ряд., погиб 27.06.1944.

ЛЕВИН Алексей Дмитриевич, р. в 1894, ряд., погиб 28.06.1944.

ЛЕВЧЕНКО Петр, ряд., погиб 27.06.1944.

МАЛЕТКОВА Елизавета Адамовна, ряд., погибла 03.06.1943.

МИХЕЕВ Семен Иванович, погиб 28.06.1944.

НИКАНДРОВ Николай Никандрович, серж., погиб 24.07.1944.

ПОДБЕРЕЗНЫЙ Илья Иванович, р. в 1921, ряд., погиб 28.06.1944.

ПОПОВ Павел Яковлевич, р. в 1917, ряд., погиб 29.08.1943.

ПУШКАРЕВ Евстигней Никифорович, ряд., погиб 28.06.1944.

СЕМЕНОВ Степан Борисович, серж., погиб 28.06.1944.

СМОТРОВ Федор Иванович, р. в 1912, мл. лейт., погиб 26.06.1944.

УСКОРНИКОВ Николай Иванович, ряд., погиб 27.06.1944.

ТАРАСОВ Иван Андреевич, ряд., погиб 29.07.1944.

ХМЕЛЕВСКИЙ Николай Михайлович, серж., погиб 28.06.1944.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ГОРОДЕ ЧАШНИКИ

АНИКИН И. И.

АНТИПОВ Владимир Кузьмич, ст. лейт., погиб 22.06.1944.

АРОНИН Михаил Львович, р. в 1904, лейт., погиб 27.06.1944.

Мемарыяльны знак у гонар партызан і воінаў-вызваліцеляў у Чашніках

БЕДНОЎ, кап., погиб 27.06.1944.
ВЕСНИН В. Ф.
ГАБЛЕР Герман (чех-антифашист), р. в 1917, погиб 21.10.1943.
ГОЛЯШЕВ Василий Борисович, р. в 1916, серж., погиб 23.10.1943.
ГОРБУНОВ Н. В.
ДЖАТХАНБАЕВ Арин, лейт., погиб 27.06.1944.
ДИДЕНКО Михаил Максимович, р. в 1917, погиб 25.05.1944.
ЖУКОВ Михаил Герасимович, р. в 1916, погиб 25.05.1944.
ЖУКОВ Н. М.
ЗЫКОВ Алексей Васильевич, р. в 1920, погиб 25.05.1944.
ИШАНКУЛОВ Джурабай, р. в 1912, ряд., погиб 25.06.1944.
КАДКИН А. А.
КАНАТЬЕВ Василий Федорович, ряд., погиб 28.10.1942.
КАРАЕВ Катали, ряд., погиб 27.06.1944.
КОЛБАНОВ Алексей Иванович, р. в 1911, кап., погиб 25.06.1944.
КОМАРОВ Геннадий Александрович, ряд., погиб 27.06.1944.
КИСЕЛЕВ Дмитрий Терентьевич, р. в 1902, мл. серж., погиб 27.06.1944.
КУЗНЕЦОВ Федор Федорович, мл. серж., погиб 28.06.1944.
КУНЦЕВИЧ М. А.
КУРБАНОВ Садул, ряд., погиб 27.06.1944.
ЛИГВИНОВ Н. П.
ЛИДЕНКО М. М.
МАТУЗЕНКО Степан Дмитриевич, ст. серж., погиб 29.06.1944.
МИХАЙЛОВ П. С.
ПАНАСЕНКО Ф. Р.
ПЕТРЯЕВ Кирилл Данилович, р. в 1907, ефр., погиб 1.08.1944.
ПЕТРЯЕВ Михаил Федорович, ряд., погиб 27.06.1944.
ПОВАЖУК Василий Андреевич, ряд., погиб 27.06.1944.
ПРОКИН Николай Григорьевич, мл. серж., погиб 27.06.1944.
ПУЗИН Алексей Алексеевич, ряд., погиб 27.06.1944.
ПУСТОВИНСКИЙ Б. Н.
РУДЬКО Н. Г.
СНЕТКОВ П. Ф.
СУПРУНОВ А. И.
СУСЛОВ Василий Николаевич, р. в 1926, ефр., погиб 27.06.1944.
ТАРАСОВ Н. Ф
ТЕМИРГАЛИЕВ Мингали Юсупович, ряд., погиб 27.06.1944.
ТЕТЕРЕНКОВ О. П.
ХРАПОВИЦКИЙ.
ЧУХНЕНКО М. П.
ШАВЕНЬКО М. А.
ЮЖАНИН Федор Андреевич, ряд., погиб 27.06.1944.
ЯКИМЮК К. Г.

Воіны Чырвонай Арміі, ураджэнцы раёна, месца нараджэння якіх дакладна невядома

АДАМАЎ П. Л., рад., прапаў без вестак.
АДЫНЕЦ Васіль Васільевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
АДЫНЕЦ Міхаіл Васільевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
АЛЕКСАНДРОВІЧ Іван Васільевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
АРЦЮХОЎ Е. Я., рад., прапаў без вестак.
АТРАШКЕВІЧ Іван Акімавіч, рад., прапаў без вестак.
АЎХІМОВІЧ Уладзімір Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.
БАДЗЮКОЎ Аляксандр Васільевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

БАКАНОЎСКІ Уладзімір Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
БАНЧЭЎСКІ Пётр Харытонавіч, рад., загінуў ва Усходняй Прусіі 20.11.1944.
БАРАДАЎКА Іван Цімафеевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
БІЦЯЙ Нічыпар Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
БЛАХІН Г. Д., рад., прапаў без вестак.
БУТОРАЦ Аляксей Фёдаравіч, рад., н. у 1919, прапаў без вестак у ліпені 1942.
БУЦАР Іван Васільевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
БУЦАР Ільл Васільевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ВАРАХОБКА Цярэнцій Мікітавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ГРЫНЬ, ст. сярж., памёр ад тыфу ў маі 1944.
ГУСІЛІНСКІ Рыгор Лукіч, рад., загінуў 16.10.1944.
ДАМАРАД Сямён Пракопавіч, рад., н. у 1903, прапаў без вестак.
ДАШКЕВІЧ Архіп Дзмітрыевіч, рад., загінуў у 1941.
ДАШКЕВІЧ Пётр Елісеевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ДВОСКІН І. Х., рад., прапаў без вестак.
ДЗЯТКО Пётр Фёдаравіч, н. у 1901, загінуў 17.09.1944 у Эстоніі.
ДУБІНЕЦ Максім Васільевіч, рад., загінуў у 1941.
ДЫЯХМАН Аляксей, н. у 1909, загінуў у Латвіі.
ЖУРКОЎ Аляксандр Якаўлевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ЗАВАДКА Ісак Анісімавіч, рад., памёр ад ран.
ЗАЛЕСКІ Іван Антонавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ЗЯБКО Ягор Ягоравіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ІЗОТАЎ Сяргей Андрэевіч, рад., загінуў 2.08.1941 пад г. Смаленскам.
ІЛЬІН Варфаламей Савельевіч, рад., загінуў 8.08.1943 пад г. Смаленскам.
КАНАРУЗАЎ Пётр Пятровіч, рад., загінуў 27.09.1944.
КАРАЛЁЎ Якаў Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КАТОРАЦ Рыгор Дзмітрыевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КАТУЛЬСКІ Міхей Антонавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КАЎРОЎ Мікалай Барысавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КАЦАР Іван Мікалаевіч, рад., загінуў 19.09.1944 у Латвіі.
КЛАЧКОЎ Раман Уладзіміравіч, рад., загінуў 27.04.1945.
КОРБАН Іван Захаравіч, рад., загінуў 18.09.1944 у Латвіі.
КОРБАН Кузьма Міхайлавіч, н. у 1922, сярж., загінуў 8.08.1943.
КОРСАК Ягор Паўлавіч, рад.
КРЫВІЦКІ Андрэй Пятровіч, рад., загінуў 16.10.1944 у Латвіі.
КУЛАКОЎСКІ Ф. С., рад., прапаў без вестак.
КУЛЕШ Васіль Сцяпанавіч, рад., загінуў 31.08.1944 у Беластоцкай вобл.
КУРАС Адам Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КУРЧАНКА Г. Д., рад., прапаў без вестак.
ЛАЗОЎСКІ Мікалай А., рад., памёр ад ран 10.11.1941, пахаваны ў Ленінградскай вобл., Ікорскія могілкі.
ЛЕБЕДЗЕЎ В. Н., рад., прапаў без вестак.
ЛІКШЫЦ Восіп Аронавіч, рад., загінуў 26.11.1941.
МАКАРАЎ Аляксей Васільевіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1945.
МАРОЗАЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.
МАРОЗАЎ Ігнат Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.
МАРОЗАЎ Якаў Кузьміч, рад., загінуў 7.03.1945 у Германіі.
МАРЦІНОВІЧ Антон Сідаравіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
МАРЦІНОВІЧ Архіп Андрэевіч, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.
МАРЦІНОВІЧ Іван Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.
МАРЦІНОВІЧ Павел Сямёнавіч, рад., загінуў 6.08.1944.
МАСЛОЎСКІ Пётр Антонавіч, рад., загінуў 14.09.1944 у Латвіі.
МАХРОЎ Сяргей Нікіфаравіч, рад., загінуў у Літве.
МІХАЛІЛОЎСКІ Дзмітрый Парфёнавіч, рад., загінуў 28.09.1944 у г. Добеме (Латвія).
МУРАШКА Яфім Сямёнавіч, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.
НІКІФАРАЎ Андрэй Аляксеевіч, н. у 1908, загінуў у Тамбоўскай вобл.
НОРКА Уладзімір Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ПАДАЛЕЦ Раман Яфрэмавіч, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.
ПАЛЯНІН Міхаіл Архіпавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ПІХЖАР Мікіта Іванавіч, рад.
РЫБАЧОНАК Мікалай Пракопавіч, рад., загінуў 10.11.1943.
САДОЎСКІ Павел Цімафеевіч, рад., загінуў 11.10.1944 у Літве.
САКОВІЧ Якаў Карпавіч, рад., загінуў 12.08.1944 у Літве.
СІДАРОВІЧ Іван Васільевіч, ст. сярж., загінуў 7.03.1944 у Ленінградскай вобл.
СІДАРЭНКА Канстанцін Андрэевіч, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.
СІНІЦЫН Васіль Маркавіч, рад., загінуў 27.01.1945.
СКАКУН Васіль Восіпавіч, рад., загінуў у кастрычніку 1944.
СЛЕЎНЕЎ В. І., рад., прапаў без вестак.

СТАРЫКОВІЧ Л. А., рад., прапаў без вестак.
СУПРЭТКА Андрэй Іванавіч, рад., загінуў 22.09.1944 у Латвіі.
ТКАЧОЎ Мікалай Сяргеевіч, рад., загінуў 23.04.1945 у г. Брно (Чэхаславакія).
ТОЎПІНЕЦ Іван Мікітавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ХАРКЕВІЧ Ягор Тарасавіч, н. у 1910, рад., загінуў у лютым 1945.
ХАЦКЕВІЧ Міхаіл Васільевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ШАВЕЛЬ Фёдар Лявонавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ШАПЕКА Васіль Іванавіч, рад., загінуў 21.10.1943 ва Ушацкім раёне.
ШАНТУР Віктар Ільіч, рад.
ШКІДКО Пётр Савельевіч, рад.
ШУМАНОВІЧ Віталь Міхайлавіч, н. у 1926, мал. сярж., загінуў 27.12.1944.
ШУРНЯК Уладзімір Дарафеевіч, сярж., прапаў без вестак.
ШЫБЕКА Уладзімір Сямёнавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ШЫДЛОЎСКІ Іван Трафімавіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
ШЫРКО Якаў Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

Партызаны—ураджэнцы іншых раёнаў і абласцей, якія загінулі і пахаваны на тэрыторыі Чашніцкага раёна

АЛЬШАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ЛУЦІК

АПАНАСЁНАК Рыгор Міхайлавіч, н. у 1920, загінуў 20.10.1943.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ТАРАНТОВА

ГАРНАК Мікалай Я., загінуў 11.10.1943.
КАТУЛЬСКІ Дарафей Васільевіч, загінуў у 1943.
КАТУЛЬСКІ Мікалай, загінуў 11.10.1943.
ПЯСЕЦКІ Іван Рыгоравіч, загінуў у чэрвені 1944.
ПЯСЕЦКІ Пётр, загінуў 9.02.1944.
ХРАПСКІ Пётр Рыгоравіч, н. у 1908, загінуў 8.10.1943.

АНТАПОЛЬЕЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ БУРКАЎШЧЫНА

АЛЕКСАНДРОВІЧ Аляксей Фёдаравіч, загінуў 4.01.1944.
БАГДАНАЎ, загінуў у 1944.
ВОРАНАЎ, загінуў у 1943.
ДРАНІЦА Вольга Стафанаўна, загінула 6.03.1944.
ІГНАЦЬЕЎ Дзям'ян Амосавіч, загінуў 27.03.1944.
ІНКІЖЭНАЎ, загінуў у 1944.
КАВАЛЕНКА, загінуў у 1943.
КАЗЫРЭЎСКІ Іван Сяргеевіч, н. у 1922, загінуў 5.10.1943.
КАЛМАК Мікалай Рыгоравіч, загінуў 25.06.1944.
КАМЛЁНАК Уладзімір Яўгенавіч, н. у 1926, загінуў 30.05.1944.
КАМОСКА, загінуў у 1944.
КАРАНЬКОВА Зоя Мікалаеўна, загінула 4.01.1944.
КАРЭВІЧ, загінуў у 1944.
НОВІКАЎ, загінуў у 1944.
ПАДВІЦКІ, загінуў у 1943.
ПАНАМАРЭНКА, загінуў у 1943.
СТАЎРОЎСКІ Лука Цімафеевіч, н. у 1922, загінуў 20.05.1944.
СЫРАЕНКА Рыгор Якаўлевіч, загінуў у 1944.
ФІЛЬЯНАЎ Іван Пракопавіч, загінуў 27.03.1944.
ШУЦЬ, загінуў у 1944.
ЯФІМЕНКА, загінула ў 1943.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ЗАМАЧАК

БАРАНОЎСКІ Марк Аляксандравіч, н. у 1915, загінуў 2.04.1944.
ЗАЙЦАЎ Аляксандр, н. у 1922, загінуў у жніўні 1944.
КАРАЛЁЎ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1922, загінуў у жніўні 1944.
КОСАРАЎ Міхаіл Савельевіч, загінуў 29.03.1944.
МАСЛАЎ, загінуў 27.06.1944.
РАЙЦАЎ, загінуў 29.03.1943.
ТАЛЧКОЎ Іван, загінуў 1.09.1943.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ СЛІДЧАНЫ

ГАПОНЕНКА Аляксей Цімафеевіч, н. у 1920, загінуў 4.05.1944.
ГАРБАЧОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў 19.03.1944.
ЗАРУБА Марыя Іванаўна, н. у 1925, загінула 31.03.1944.
КАВАЛЁЎ Іван Абрамавіч, н. у 1923, загінуў 23.03.1944.
КАЗАКЕВІЧ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1910, загінуў 8.05.1944.
КАЗЛОЎСКІ Віктар Мікалаевіч, н. у 1910, загінуў 27.06.1944.
КРАЙНОЎ Фёдар Фёдаравіч, загінуў у кастрычніку 1943.
МАХАНЮК Вера Іванаўна, н. у 1922, загінула 26.02.1944.
НІЗАВЕЦ Емяльян Іванавіч, н. у 1924, загінуў у 1944.

РАДЧОНАК, загінуў у 1943.
СПАТКАЙ Пётр Іванавіч, н. у 1907, загінуў 10.12.1943.
ШАРХУН Захар Васільевіч, н. у 1923, загінуў у 1943.
ШУШКЕВІЧ Павел Дзмітрыевіч, н. у 1924, загінуў у 1943.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ТОЎПІНА

БАРДЗЮКОЎ Мікалай Максімавіч, н. у 1924, загінуў 1.07.1943.
МАРКЕВІЧ Валянцін Міронавіч, загінуў 18.05.1944.
ФРАЛОЎ Віктар Данілавіч, н. у 1925, загінуў 1.10.1943.

ІВАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ІВАНСК

БАБЫЛЁЎ Аляксей Дзянісавіч, н. у 1923, загінуў 13.04.1943.
БАГДАНАЎ П. К., загінуў 24.07.1944.
ЗАХАРАЎ П., загінуў 24.10.1944.
КУДЫКАЎ Міхаіл, загінуў 25.06.1944.
НАСЫРАЎ Н., н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

КРАСНАЛУЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

БРАЦКАЯ МАГІЛА 1 У ВЁСЦЫ КРАСНАЛУКІ

АВІЁНАЎ А. К., н. у 1921, загінуў 8.06.1944.
АГАПОНЕНКА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1921, загінуў 8.06.1944.
АГЕЕЎ Рыгор Васільевіч, н. у 1922, загінуў 2.07.1944.
БАРКАВЕЦ Іван Іванавіч, н. у 1921, загінуў 8.06.1944.
БУЛАХАЎ Фядот Пятровіч, камісар 1-га атрада 1-й Беларускай партызанскай брыгады, н. у 1925, загінуў 22.04.1944.
ВАЙЦЯХОВІЧ Франц, н. у 1925, загінуў 2.07.1944.
ВІНАГРАДАВА Ганна, н. у 1925, загінула 22.04.1944.
ВІНЦІКАЎ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1914, загінуў у 1943.
ГАНІЕЎ, н. у 1925, загінуў 22.04.1944.
ГАРАНАЎ, н. у 1925, загінуў 1.02.1943.
ГРАНАТЧЫКАЎ Г. С., н. у 1925, загінуў 1.02.1943.
КАЗЫРЫЦКІ Мікалай, н. у 1924, загінуў 22.04.1944.
КАРОВІН, н. у 1924, загінуў у 1944.
КАШЧЭЕЎ Пётр Кузьміч, н. у 1924, загінуў у 1944.
КУТЫРЛА, н. у 1924, загінуў 22.04.1944.
КРУЧОК Фёдар Кірылавіч, н. у 1924, загінуў 16.04.1944.
МАШКЕВІЧ Даніла Якаўлевіч, н. у 1910, кам. узвода, загінуў 2.06.1944.
МІЦКЕВІЧ Аркадзь Восіпавіч, н. у 1926, загінуў 8.06.1944.
ПЛЯЦ Аляксандра Пятроўна, н. у 1923, загінула 8.06.1944.
РАДЗІЁНАВА Ніна Кузьмінічна, н. у 1925, загінула 8.06.1944.
РОЗАЎ Аляксандр Гаўрылавіч, н. у 1926, загінуў 8.06.1944.
СТАЛЯРЧУК Іван, н. у 1923, загінуў 21.06. 1944.
СУБЦАРАЎ Аляксей Пракоф'евіч, н. у 1925, загінуў 8.05.1944.
СУПРОНЕНКА Аркадзь, н. у 1923, загінуў 22.04.1944.
ХВАШЧЭЎСКІ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1927, загінуў 8.06.1944.
ЦЮГАЙ Сяргей, н. у 1925, загінуў 22.04. 1944.
ШУТРЫН Аляксандр, н. у 1927, загінуў 22.04.1944.
ЯЎСЕЕЎ Андрэй Ісакавіч, н. у 1921, загінуў 17.06.1944.

КРУГЛІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ГОРЫ

БАРЫШАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1923, загінуў 18.03.1944.
ЛЯДЗІНСКІ Валянцін Дзмітрыевіч, загінуў у 1943.
МАЛІШЭЎСКІ С. М., н. у 1926, загінуў у 1943.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ЛАЗУКІ

БАЛЬЁНАК Андрэй, загінуў у сакавіку 1944.
БАТАЛКА Андрэй Лявонавіч, н. у 1922, загінуў 10.04.1944.
БРЫЛЬ Андрэй, загінуў у 1944.
БУРАКОЎ Уладзімір, загінуў 20.01.1943.
ВЕРХАЛОМАЎ Уладзімір, загінуў 10.08. 1944.
ГАРБАЧОЎ Кузьма Паўлавіч, загінуў 15.03. 1943.
ГАРДЗЮК Рыгор Ягоравіч, н. у 1923, загінуў 1.04.1944.
ІВАШНЁЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1924, загінуў 10.08.1944.
КАВАЛЕНКА Сямён Тарасавіч, загінуў 10.07.1943.
КАРАВАЕЎ А. В., загінуў 10.07.1943.
КАРАВАЕЎ П. В., загінуў 10.07.1943.
КЛІМОВІЧ Пётр Ягоравіч, н. у 1923, загінуў 7.07.1944.
КРАЎЧАНКА А. Г., загінуў у 1944.
ПАШКОЎ Уладзімір, загінуў 10.08.1944.
ПРАКАПОВІЧ Рыгор Аляксандравіч, н. у 1908, загінуў 13.10.1942.

ПРЫСТАЎКА Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў 18.10.1943.
САЛОДКІН Андрэй Цімафеевіч, загінуў 25.09.1943.
ШАМ Аляксей Сямёнавіч, загінуў 8.06.1942.

ЛУКОМСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ГРАЕЎШЧЫНА

АЛЯШКЕВІЧ Міхаіл Канстанцінавіч, загінуў 5.04.1944.
ЖЫЛІНСКІ Іван Яфрэмавіч, загінуў 5.04.1944.
ІВАШЭНЬ Рыгор Мікалаевіч, камісар партызанскага ўзвода, загінуў 5.04.1944.
НАВІЦКІ Алег Гаўрылавіч, загінуў 5.04.1944.
ПРЫШЧЭПАЎ Іван Сямёнавіч, загінуў 5.04.1944.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ЖУЧКІ

АФАНАСЬЕЎ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1911, камісар узвода, загінуў 21.03.1944.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ЛУКОМЛЬ

ГАЎРЫЛАЎ Нічышар Мікалаевіч, загінуў у 1943.
КАМІСАРАЎ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1906, загінуў 4.07.1944.
КАРНІЧЭНКА Іван Піліпавіч, н. у 1923, загінуў 22.10.1943.
МІЖУЙ Антон Паўлавіч, н. у 1912, загінуў у 1943.
САНОШЫН Іван Іванавіч, н. у 1923, загінуў у 1943.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ СТРАЖАВІЧЫ

БАЛОТНІКАЎ Павел Андрэевіч, н. у 1913, загінуў 1.06.1943.
БУЙНЕВІЧ Сяргей Андрэевіч, н. у 1910, загінуў 18.06.1944.
ВАЛОДЗЬКА Іван Ягоравіч, загінуў у красавіку 1944.
ГЛУХАЎ Міхаіл, загінуў у жніўні 1944.
ЖУРАЎСКІ Васіль, н. у 1923, загінуў 1.06.1943.
КАСІНЕЦ Ягор Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў у ліпені 1943.
КАШЧЭЕЎ Мікалай, загінуў 29.03.1944.
МІТСАНКОЎ Іван Міронавіч, н. у 1923, загінуў 7.03.1944.
ПЯТРОЎ Барыс Іванавіч, камісар партызанскага атрада, загінуў 19.04.1944.
ЦЯНЬКО Фёдар Мацвеевіч, н. у 1924, загінуў 7.03.1944.
ШЫДЛОЎСКІ Віктар Пятровіч, н. у 1909, загінуў 28.06.1944.

НОВАЗАРАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ КАШЧЫНА

АРЦЮХ Іван Аляксандравіч, н. у 1918, загінуў 12.05.1944.
БАРЫСЕНКА Іван Аляксандравіч, н. у 1918, загінуў 3.06.1943.
ВАЛЕВІЧ Васіль Паўлавіч, н. у 1918, загінуў 23.06.1944.
ВІНАГРАДАВА.
ВІНАГРАДАЎ Кузьма Ціханавіч, н. у 1918, загінуў 24.05.1943.
ВІНАГРАДАЎ Уладзімір, н. у 1918, загінуў 23.04.1944.
ГАЙНУТДЗІНАЎ, н. у 1918, загінуў 11.03.1944.
ГЕЛЬМЕЦКАЎ.
ГУТ Віктар, н. у 1918, загінуў 23.06.1944.
ДАНІЛЁНАК Аляксандр, загінуў 21.06.1944.
ДЗІРКО Уладзімір, загінуў 21.06.1944.
ЗАЙЦАЎ Леанід.
ІВАЧКІН, н. у 1918.
ІВАШНЁЎ.
КАЖАЛЯКІН Рыгор.
КОРЗАН Аляксандр Фёдаравіч, загінуў 13.05.1944.
ЛАРЫЁНАЎ Аляксей Аляксеевіч, н. у 1919.
ЛІЗУНОЎ Міхаіл Пракопавіч, загінуў 17.06.1944.
МІКУЛІН Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1919.
МУРЖАЗІН.
ОСІПАЎ Васіль.
ПАТАПАЎ І. Ф., загінуў 23.04.1944.
ПЯКЛОЎ.
ПЯТРЭНКА Васіль.
СВІРСКІ Уладзімір.
СТАЛЯРЧУК Іван, загінуў 21.04.1944.
СЯМЁНАЎ Мікалай Сцяпанавіч, загінуў 25.04.1944.
СЯРГЕЕЎ Сямён Сцяпанавіч, н. у 1920, загінуў 11.03.1944.
УМАРАЎ Сямён, н. у 1925, загінуў 22.04.1944.
ЧЭРЦІШЧАЎ Якаў Яфімавіч.

ПАЧАЕВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ГІЛІ

КРЫШТОПЕНКА Віктар Рыгоравіч, загінуў у 1944.
ЛАЗАРАЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1919, загінуў у 1944.
ШЫЛАЎ Апанас Ісакавіч, н. у 1922, загінуў у 1944.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ПАЧАЕВІЧЫ

АЛЕКСАНДРОВІЧ, загінуў у 1944.
БАГДАНАЎ, загінуў у 1944.

БУЛАЙ Уладзімір, загінуў у 1944.
БУРЧЫК Аляксандр Мацвеевіч, загінуў у 1944.
ВЫСОЦКІ Мікалай Марцінавіч, загінуў у 1943.
ДУДЗЕРЫН Мікалай Аляксандравіч, загінуў у 1944.
КАЗАНОЎСКІ Уладзімір, загінуў у 1944.
КОЖАН Рыгор П., загінуў у 1944.
МАТОРАЎ, загінуў у 1944.
ПРЫЯЎКА Мікалай Васільевіч, загінуў у 1944.
ТРУХІН Барыс Мікалаевіч, н. у 1921, загінуў у 1943.
ТУРАВЕЦ, загінуў у 1944.

ПРАЗЯМЛЯНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ 1 У ВЁСЦЫ ЦЯПІНА

ФІЛІМОНАЎ Васіль Маркавіч, н. у 1923, загінуў 6.05.1944 у в. Доўжыца.

ПАХАВАННЕ 2 У ВЁСЦЫ ЦЯПІНА

ПЯТРУШАЎ Васіль Герасімавіч, загінуў у 1943.
ЯРОШЫН Антон Герасімавіч, н. у 1924, загінуў у 1944.

ЧАРЭЙСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ГАРА

ВОЛЧАК Усцін Паўлавіч, н. у 1915, загінуў 28.06.1944.
ЧАРВЯРЭНКА Мікалай Майсеевіч, загінуў 18.05.1944.

ПАХАВАННЕ Ў ВЁСЦЫ ЧАРЭЯ

АНАНЬЕЎ Міхаіл Андрэевіч, загінуў 10.01.1944.
БАГАМОЛАЎ Віктар Ціханавіч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1944.
ГОРЫН Ілья Ягоравіч, загінуў 25.05.1944.
ЗАРУБА Аляксандр Піліпавіч, н. у 1923, загінуў 27.05.1944.
КАРТАВІЦКІ Уладзімір Трафімавіч, н. у 1923, загінуў 13.01.1944.
КУЛЯШОЎ Міхаіл Васільевіч, н. у 1923, загінуў 23.01.1944.
МАХРОВА Валянціна, загінула ў 1943.
ПІСАРЭНКА Сямён Кузьміч, н. у 1925, загінуў 16.10.1943.
ПІСАРЭНКА Яўген Кузьміч, н. у 1925, загінуў 20.11.1943.
ЦЁМНЫ Аляксандр Пятровіч, н. у 1926, загінуў 13.01.1944.

ПАХАВАННЕ Ў ГОРАДЗЕ ЧАШНІКІ

АКІМАЎ Панцялей Міхайлавіч, загінуў 25.05.1944.
АНТОНЕНКА Васіль Давыдавіч, н. у 1921, загінуў 21.10.1944.
БЛАГІХ Пётр Аляксандравіч, загінуў 23.11.1943.
ВІЦЬКО Васіль Фёдаравіч, н. у 1905, загінуў 25.05.1944.
ЗВЕРАЎ Пётр Аляксеевіч, загінуў 21.10.1942.
КРАЎЦОЎ Мікалай Баніфатавіч, н. у 1921, загінуў 21.10.1943.
МУРАЎЁЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1913, загінуў 21.10.1943.
НІКІФАРАЎ Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1919, загінуў 25.05.1944.
ПАЛУЦЫГАНАЎ Уладзімір Міхайлавіч, загінуў у 1944.
СТРАЛКОЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1926, загінуў 24.19.1943.
СУКОНЬКА Андрэй Арцёмавіч, н. у 1920, загінуў 16.10.1944.
ЧАЙКІН Міхаіл Іванавіч, н. у 1919, загінуў 25.05.1944.
ЧАРНОЎ Канстанцін Дзям'янавіч, загінуў 21.10.1943.
ШАЙТАРАЎ Васіль Мітрафанавіч, загінуў 9.02.1943.
ЯБЛОНСКІ Іван Данілавіч, н. у 1906, загінуў 4.06.1944.